

33. Proletna škola

**Kurikulsko planiranje - provedba
nepostojećeg kurikula nastavnog
područja Školsko knjižničarstvo**

2021.

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

NAKLADNIK

Agencija za odgoj i obrazovanje
Donje Svetice 38
10 000 Zagreb
www.azoo.hr

ZA IZDAVAČA

Dr. sc. Dubravka Brezak Stamać
© **Agencija za odgoj i obrazovanje, 2021.**

UREDNIK

Ana Saulačić

ORGANIZACIJSKI ODBOR

Nikolina Borovina, Nikolina Dolfić, Marijana Jelinić Pezo, Marina Klarić, Adriana Turić Erceg i Ana Saulačić

LEKTURA

Adriana Turić Erceg

GRAFIČKO UREĐENJE I NASLOVNICA

Mirela Prižmić i Ana Saulačić

ISSN 1847-6074

Računalni zapis
Zbornik izlazi jedanput godišnje

Objavljeno u Hrvatskoj 2021. i dostupno na mrežnim stranicama Agencije za odgoj i obrazovanje

XXXIII.

**Proletna škola
stručnih suradnika knjižničara
Republike Hrvatske**

Stručno-znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem

Na mreži Zoom, 14.-16. travnja 2021.

**KURIKULSKO PLANIRANJE –
PROVEDBA NEPOSTOJEĆEG
KURIKULA NASTAVNOG
PODRUČJA ŠKOLSKO
KNJIŽNIČARSTVO**

Zbornik radova

Agencija za odgoj i obrazovanje

Zagreb, 2021.

Sadržaj

1. UVOD.....	1
1.1. Ana Saulačić , SPLITSKA VIRTUALNA DOBRODOŠLICA - Antički Split 360° i Animacija 3D modela Dioklecijanove palače u kontekstu knjižnično-informacijske pismenosti učenika	2
2. PREDAVANJA.....	21
2.1. izv.prof.dr.sc. Morana Koludrović , ULOGA, VAŽNOST I MOGUĆNOSTI ŠKOLSKE KNJIŽNICE U KONTEKSTU RAZVOJA KURIKULUMSKOG PRISTUPA	22
2.2. dr.sc. Ivana Dević , IMPLICIRA LI RAZINA ZVANJA NAČIN I OBLIKOVANJE RADA?.....	35
2.3. Romana Fekonja , POT DO KURIKULARNEGA DOKUMENTA IN VLOGA ZAVODA RS ZA ŠOLSTVO PRI TEM	55
2.4. doc.dr.sc. Jadranka Polović , BUDUĆNOST OBRAZOVANJA U POST – COVID-19 ERI	78
2.5. Marijana Blažević i Martina Vujnović , KOLABORACIJA I KOOPERACIJA U RADU STRUČNOG SURADNIKA KNJIŽNIČARA.....	99
2.6. Ruža Jozić i Željka Župan Vuksan , JUDITA – NEPROLAZNA BAŠTINA MARKA MARULIĆA I HRVATSKOG NARODA.....	105
3. PRIMJERI DOBRE PRAKSE.....	116
3.1. Kruno Lokotar , MEDITERANSKI FESTIVAL KNJIGE U SPLITU U 2021. – GODINI ČITANJA U HR	117
3.2. Helena Bulaja Madunić , BUDUĆNOST PRIPOVIJEDANJA I KULTURNO-OBRAZOVNI PROJEKTI U DIGITALNOJ TRANZICIJI. Bezvremenska važnost pripovijedanja, i njeno kreativno nadograđivanje kroz kreiranje krosmedijskih interaktivnih & imerzivnih sadržaja.....	120
3.3. Tatjana Kreštan , NASTAVNI SAT POSVEĆEN FENOMENU SELFIE KULTURE.....	144
3.4. Martina Glučina , VIKTORIJANSKO DOBA – ŽIVOT U UBOŽNICAMA	160
3.5. Ivona Tabak , VIRTUALNOM KNJIŽNICOM DO ZNANJA	175
4. ISTRAŽIVANJA.....	191
4.1. professor emeritus Petar Filipić , INDEKS SREĆE ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA(KI) REPUBLIKE HRVATSKE U PROLJEĆE 2009. I 2021. GODINE	192
4.2. Nikolina Dolfić , STRUČNI SURADNIK KNJIŽNIČAR U PROVEDBI KURIKULUMA MEĐUPREDMETNIH TEMA VEZANO UZ OKVIRNE GODIŠNJE IZVEDBENE KURIKULUME NASTAVNIH PREDMETA ZA OSNOVNE I SREDNJE ŠKOLE.....	222
4.2.1. Nikolina Dolfić , Stručni suradnik knjižničar u provedbi kurikuluma međupredmetnih tema u osnovnoj školi vezano za okvirne godišnje izvedbene kurikulume nastavnog predmeta Informatika i kurikulum nastavnog predmeta Informatika za 1.-4. razred osnovne škole	230
4.2.2. Sanja Mamić , Stručni suradnik knjižničar u provedbi kurikuluma međupredmetnih tema u osnovnoj školi vezano uz okvirne godišnje izvedbene kurikulume nastavnih predmeta likovna kultura i povijest te Kurikulume nastavnih predmeta Likovna kultura i Povijest za 5. i 6. razred osnovne škole	241

4.2.3. Anela Crnogorac , Stručni suradnik knjižničar u provedbi kurikuluma međupredmetnih tema vezano uz okvirne godišnje izvedbene kurikulume nastavnih predmeta Hrvatski jezik i Informatika te kurikuluma nastavnih predmeta Hrvatski jezik i Informatika za 5. i 6. razred osnovne škole.....	259
4.2.4. Tea Radić . Stručni suradnik knjižničar u provedbi kurikuluma međupredmetnih tema u osnovnoj školi vezano uz okvirne godišnje izvedbene kurikulume nastavnih predmeta Geografija i Tehnička kultura te Kurikulume nastavnih predmeta Geografija i Tehnička kultura za 5. i 6. razred osnovne škole	278
4.2.5. Mirna Luketin , Stručni suradnik knjižničar u provedbi kurikuluma međupredmetnih tema u srednjoj školi vezano uz okvirne godišnje izvedbene kurikulume nastavnih predmeta Hrvatski jezik i Informatika te Kurikulume nastavnih predmeta Hrvatski jezik i Informatika za 1. razred srednje škole	297
4.2.6. Nikolina Dolfić , ZAKLJUČAK CJELOKUPNOG ISTRAŽIVANJA	322
4.3. Ana Saulačić , KVANTITATIVNI POKAZATELJI STRUČNOG USAVRŠAVANJA NA ETTAEDU – ISTRAŽIVANJE O USAVRŠAVANJU STRUČNIH SURADNIKA KNJIŽNIČARA DALMACIJE OD 2018. DO 2020. GODINE	326
4.3.1. Adriana Turić Erceg i Marijana Jelinić Pezo , Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja na Ettaedu – Istraživanje o usavršavanju stručnih suradnika – osnovnoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije od 2018. do 2020. godine	341
4.3.2. Nikolina Dolfić , Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja na Ettaedu - Istraživanje o usavršavanju srednjoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije od 2018. do 2020. godine	352
4.3.3. Nikolina Dolfić , Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja na Ettaedu - Istraživanje o usavršavanju osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Zadarske županije od 2018. do 2020. godine	363
4.3.4. Nikolina Borovina , Analiza stručnog usavršavanja stručnih suradnika knjižničara osnovnih i srednjih škola Dubrovačko-neretvanske županije od 2018. do 2020. godine	375
4.3.5. Marina Klarić , Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja na Ettaedu - Istraživanje o usavršavanju osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Šibensko-kninske županije od 2018. do 2020. godine	382
4.3.6. Ana Saulačić , ZAKLJUČAK CJELOKUPNOG ISTRAŽIVANJA ZA DALMATINSKE ŽUPANIJE	394
5. INTERVJU S UMJETNIKOM	402
5.1. Adriana Turić Erceg , LUTKARSKI MJUZIKL U OSNOVNOŠKOLSKOM KURIKULU – INTERVJU S IVOM LESIĆEM	403
6. PRILOZI	412
6.1. PROGRAM RADA SKUPA	413
6.2. SUDIONICI	418

1. UVOD

1.1. Ana **Saulačić**, SPLITSKA VIRTUALNA DOBRODOŠLICA - Antički Split 360° i Animacija 3D modela Dioklecijanove palače u kontekstu knjižnično-informacijske pismenosti učenika

Ana Saulačić, viša savjetnica

ana.saulacic@azoo.hr

Agencija za odgoj i obrazovanje - Podružnica Split

SPLITSKA VIRTUALNA DOBRODOŠLICA

Antički Split 360° i Animacija 3D modela Dioklecijanove palače u kontekstu knjižnično-informacijske pismenosti učenika

Sažetak

Pandemija je onemogućila susrete uživo i otvorila vrata tehnološkim i farmaceutskim tvrtkama, a odgojno-obrazovnom sustavu postavila novi izazov - poučavanje na mreži posredstvom digitalnih alata. Školske knjižnice su postale ključni čimbenik u razvoju vještina učenja u vremenu virtualne (VR) i proširene stvarnosti (AR). Društveni kontekst učenja i dijeljenje s drugima u svrhu napretka, postavio je stručnog suradnika knjižničara u centar zbivanja. Knjižnično-informacijska pismenost (uz čitalačku, digitalnu, vizualnu i dr.) postala je ključna vještina potrebna u 21. stoljeću četvrte industrijske revolucije - digitalne revolucije. Moderno poučavanje potpomognuto tehnologijom ima dobre i loše strane. Aplikacija za AR postavlja računalne slike preko korisnikove okoline, kako bi stvarni svijet pretvorila u igru, koja kako neki znanstvenici tvrde može biti opasna - upućuju na opasnost poticanja fragmentiranog razvoja mozga i stvaranja neljudskih ljudi. Kako bi donijelo ispravne odabire čovječanstvo treba više od tehnologija i stručnosti, treba ljude s dubokim osjećajem ljudskosti, koji uvažavaju tradiciju.

Ključne riječi: digitalni alati, knjižnično-informacijska pismenost, kompetencije stručnog suradnika knjižničara, proširena stvarnost, školska knjižnica, tradicija

SPLIT VIRTUAL WELCOME

Ancient Split 360° and Diocletian's Palace 3D model animation in the context of library and information literacy of students

Abstract

The pandemic has halted face-to-face meetings and paved the way for technology and pharmaceutical companies. At the same time, it posed an unprecedented challenge to the education system, i.e. online teaching through digital tools. School libraries have become a key factor in the learning skills development in the era of virtual (VR) and augmented reality (AR). The social context of learning and sharing with others for the purpose of progress has placed an expert associate librarian at the centre of events. Library and information literacy (together with reading, digital and visual literacy to name a few) has become a key skill needed in the Fourth Industrial Revolution, i.e. the digital revolution, in the 21st century. Modern technology-assisted teaching has both its pros and cons. The AR app enables users to apply digital objects into real environments thus turning the real world into a game. Some scientists see this game as a threat as it stimulates fragmented brain development and creates inhumane people. To make the right choices, mankind needs more than just technology and expertise; it needs people with a deep sense of humanity who respect tradition.

Keywords: digital tools, library and information literacy, competencies of an expert associate librarian, augmented reality, school library, tradition

Uvod – Virtualno učenje

Doba pandemije izazvane virusom SARS-CoV-2 onemogućilo je održavanje tradicionalne Proljetne škole uživo u Splitu, pa je organizatorica stručnog usavršavanja pokušala tradicionalnu dobrodošlicu zamijeniti virtualnom, protkanom mediteranskim ozračjem antičkog Splita s modernim digitalnim alatima (3D-animacija i VR-360°), u svrhu isticanja važnosti školske knjižnice 21. stoljeća, koja nije samo u njezinim zbirka, organizaciji, tehnologiji, osoblju, prostoru. Važnost suvremene školske knjižnice jest u njenoj djelatnosti, koja doprinosi napretku u učenju učenika, te opipljivim modelima razvoja mišljenja i stvaranja znanja (Todd, 2001, 4). Nezamjenjivost djelatnosti temelji se na suradnji i timskom radu te podršci učenicima, pri čemu je model interdisciplinarnog poučavanja najbolji, jer se aktivnosti planiraju iz perspektive učenika. Ovaj model karakterizira timski suradnički rad učitelja i stručnih suradnika (povezivanje, zajedništvo, partnerstvo) u kojem oni zajedno traže temu, utvrđuju interdisciplinarne veze, planiraju tijek rada i zajedno realiziraju nastavu. Pri interdisciplinarnoj obradi određene teme, problema ili procesa svjesno se primjenjuju sadržaji, načela, vrijednosti i jezik dvaju ili više

nastavnih predmeta (Jacobs 2007.). Model partnerstva je najsloženiji oblik interdisciplinarnog poučavanja, jer ravnopravno i istovremeno uključuje dva ili više predmeta, osmišljavajući i primjenjujući nastavne scenarije koji omogućuju sadržajni suodnos sa svim svojim osobitostima, a učitelji i stručni suradnici poučavaju zajedno u istoj učionici¹.

Internetski pretraživači ne mogu zamijeniti licenciranog stručnog suradnika knjižničara, s obzirom da otprilike 75% učenika ne zna pronaći relevantnu informaciju, a 60% njih ne zna procijeniti točnost pronađene informacije. Informacijska pismenost (IP) se definira kao „skup integriranih vještina koje uključuju otkrivanje informacija, shvaćanje na koji je način informacija proizvedena i vrednovana te uporabu informacija u stvaranju novog znanja i sudjelovanje u zajednicama učenja u skladu s etičkim načelima“ (ALA, 2016).² Čitalačke pismenosti nema bez informacijskog čitanja, a prema OECD-u tri su ključne kategorije kompetencija: 1) Interaktivno korištenje jezika, simbola i tekstova, 2) Interaktivno korištenje znanja i informacija te 3) Interaktivno korištenje tehnologije. Program za međunarodnu procjenu znanja i vještina učenika (PISA) definira čitalačku pismenost kao „Sposobnost razumijevanja, korištenja i promišljanja o pisanim tekstovima radi postizanja osobnih ciljeva, razvoja znanja i potencijala te sudjelovanja u društvu“.³ Odgoj i obrazovanje za informacijsku pismenost i informacijsko čitanje (pronalaženje informacija i podataka u različitim tekstovima u stvarnim životnim situacijama), potiču koherenciju mozga, koja je važan preduvjet “dubinskog učenja”.⁴ Vođeno istraživačko učenje jest način poučavanja i učenja koji školu pretvara u istraživačku zajednicu, a osmišljava ga i usmjerava tim za učenje koji vodi učenika prema stjecanju dubljeg razumijevanja sadržaja kurikuluma pojedinoga nastavnog predmeta i koncepata informacijske pismenosti. Fluidan proces usredotočen na dubinsko učenje, temelji se na: studijama *procesa traženja informacija* (engl. *information search process - ISP*) i konceptu *trećeg prostora*. *Treći prostor* (Kuhlthau; Maniotes; Caspari) jest hibridni prostor između: učenikova znanja (osobno i kulturno izvanškolsko iskustvo) i nastavnog kurikuluma

¹ Suradničkog učenje (engl. *peer learning*), suradničkog reguliranje učenja (engl. *socially shared regulation of learning - SSRL*).

² <<http://www.ala.org/acrl/standards/ilframework>>

³ Program za međunarodnu procjenu znanja i vještina učenika – PISA (Programme for International Student Assessment). 1997. <<http://www.pisa.oecd.org>>

⁴ Utjecaj školske knjižnice na postignuća učenika, The Impact of School Libraries on Student Achievement: Exploring the School Library Impact Studies <<https://vimeo.com/album/1480129>>

(propisano znanje, školski načini poimanja i postojanja). Navedeno stručni knjižničari mogu provoditi u okviru **međupredmetnih** tema/kurikuluma (engl. *cross-subject curriculum*), **izvannastavnih** aktivnosti (engl. *extra-curricular activity*), a možda u budućnosti kao **izborni** predmet KIMOO (engl. *elective subject*). Sudionici stručnog skupa su uvodno pogledali tri kratka videa, s ciljem promišljanja o mogućnostima korištenja virtualne i proširene stvarnosti⁵ u odgojno-obrazovne svrhe te procjene relevantnosti svakog od gledanih videa:

- „Animacija 3D modela Dioklecijanove palače u Splitu“, autor animacije i *renderanja* je Martin van der Meijde iz Arnhema u Nizozemskoj, a autori 3D modela su laici i entuzijasti: Stipe Ujdur i Ivan Popić iz Opuzena, Hrvatska⁶, video traje 11 minuta;
- „I to je Hrvatska - Dioklecijanova palača (Split)“, autora Roberta Knjaza i prijatelja, s tumačenjima eksperta Radovana Bužančića, u trajanju od 14 minuta⁷;
- „VR360° Antički Split“, trajao je 3 minute, a izradio ga je Legame studio iz Zagreba⁸.

Slika 1. „VR 360° Antički Split“, Legame studio, Zagreb

⁵ Virtualno okruženje za učenje (engl. *virtual learning environment* – VLE).

⁶ <<https://www.youtube.com/watch?v=-EFbf1arcsw>>

⁷ <<https://www.youtube.com/watch?v=xbeKv4LpI80>>

⁸ <<https://www.legame.hr/portfolio/360-video-split/>>

Uvodni povijesni prikaz grada Splita obuhvatio je dva različita digitalna prikaza, 3D animaciju i VR 360°, ali i različite autore videa, videa recenzirana od stručnjaka i videa koja su izradili laici, na temelju povijesnih izvora pronađenih u domaćim i stranim arhivima. Sudionici su gledajući VR 360° sami mogli odrediti to jest birati kadar gledanja, a za micanje unutar videa mogli su koristiti miša ili tipke W, A, S i D. Gledajući 3D animaciju i „VR 360° Antički Split“ mogli su se upoznati s preuzimanjem aplikacije⁹ na pametni telefon, ili gledanje pomoću specijalnih naočala (engl. *headset*), koje nas ne miču iz stvarnosti, nego je dodaju. Suvremeno učenje treba odgovoriti na stalni društveni napredak potičući suradnje (engl. *collaborative multimedia experience*) koje otvaraju pitanje načina uključivanja virtualne stvarnosti (VR) i proširene stvarnosti (AR) u djelatnost školske knjižnice tj. nastavnog područja Školsko knjižničarstvo. **Virtualna stvarnost** (VR) jest **računalno simulirano okruženje** koje kod osobe stvara privid da se nalazi na nekom mjestu koje se razlikuje od njegove stvarne fizičke lokacije, što čini posredstvom trodimenzionalne slike, koja okružuje korisnika i time mu daje potpuni doživljaj nekog mjesta ili situacije. Virtualno okruženje može biti u interakciji sa stvarnim svijetom to jest **stvarno** (AR - *Augmented Reality*, augmentirana / proširena stvarnost) ili **zamišljeno** (VR - *Virtual Reality*, virtualna / zamišljena stvarnost), a nastaje snimanjem 360° videa i izradom u 3D računalnoj grafici. Znamo li dovoljno o ovoj zanimljivoj tehnologiji te prednostima i nedostacima njenog korištenja u školskoj knjižnici?

Područja primjena same VR tehnologije su vrlo raznolika, od vojne industrije preko medicine, umjetnosti, turizma, treninga, obrazovanja pa do filmske industrije te industrije video igara. Posebno je atraktivno korištenje VR-a u marketinške svrhe jer nudi novi način plasiranja sadržaja koji pruža znatno bolji i intenzivniji doživljaj od klasičnih medija. Kroz povijest je bilo nekoliko pokušaja populariziranja virtualne stvarnosti, ali nikada kao sada, kada mnogi najveći proizvođači tehnoloških proizvoda tržištu predstavljaju neki oblik uređaja za virtualnu stvarnost – od samih VR naočala i kontrolera pa do specijalnih odijela za praćenje i najmanjih pokreta te njihovo

⁹ Rekonstrukcije Palače u izvedbi Legame studija su u formatima: 3D modela, video animacija, VT 360° i VR 360°, za VT = *virtual tour*, virtualni obilazak, VR = *virtual reality* za naočale (*headset*), 189,00 kn, oba formata je moguće instalirati na *Smartphon* (info@legame.hr).

*prenošenje u VR*¹⁰. Neki odgojno-obrazovni radnici i roditelji su se u vremenu pandemije radovali razdobljima tijekom kojih su učenici napokon mogli ustati s kauča, ili stolice u učionici, i trčati na otvorenome, loveći izmišljena stvorenja, ali ta su djeca u rukama držala digitalne naprave: koristili su aplikaciju za proširenu stvarnost (AR), koja postavlja računalne slike preko korisnikove okoline, kako bi stvarni svijet pretvorila u igru, a za koju neki znanstvenici tvrde da je opasna, jer vrijeme provedeno pred ekranom uređaja koji projicira proširenu stvarnost može reprogramirati mozak u razvoju, smanjiti kognitivne sposobnosti te izazvati probleme u ponašanju. Naravno, navedena tehnologija omogućava učenicima da iskuse klimatske promjene i budu svjedoci povijesnih događaja (npr. obilaziti tvrđavu Barone u Šibeniku te pogledom kroz *headset* u trenutku postati aktivnim sudionikom bitke protiv Turaka), pomažući im u izradi domaće zadaće, međutim, za razliku od drugih oblika digitalnih medija, primarna je aktivnost u aplikaciji za proširenu stvarnost interakcija sa stvarnim svijetom, kaže Chris Dede, profesor obrazovnih tehnologija sa Sveučilišta Harvard, koji predviđa budućnost u kojoj će akademska nastava biti usklađena s postavkama proširene stvarnosti, od ekonomije u trgovačkim centrima do biologije u zooškim vrtovima (ŠN 19/2018).¹¹

Slijedom navedenog nameće se tamna strana tehnologije i opasnost gubitka povezivanja sa samim sobom te se pojavljuje pitanje predstavlja li „pametna mreža“, koja povezuje sve uređaje na internet i skuplja podatke, teoriju urote ili društveni inženjering u kojem će proces postati potpuno nebitan, a umjetna inteligencija ostati jedini razlog? Intrigantnom zbirkom intervjua „Globalno nezadovoljstvo“ Noam Chomsky nas navodi na promišljanje o svijetu koji ostavljamo djeci i unucima. Akutna društvena nesretnost proizvodi stres, koji se manifestira u zločinu, nasilju u društvu i školi. Škola može suzbiti stres holističkim pristupom poučavanju, koje povećava koherentnost mozga. S obzirom da se ne možemo odreći onoga što nismo imali, nalazi li se rješenje u oksimoronskom zaključku: Usavršiti se u digitalnoj tehnologiji (Misija: *Sve škole e-Škole!*), kako bismo mogli odustati od nje (Vizija: *Škola bez tableta!*).

¹⁰ <<https://www.legame.hr/o-nama/#sto-je-vr>>

¹¹ Investitori predviđaju dobru zaradu: prema procjeni grupacije Goldman Sachs, kombinirana tehnologija aplikacije za proširenu stvarnost i virtualne stvarnosti oko 2025. godine donosit će godišnji prihod od 700 milijuna dolara. (I.Č. prema BBC, Školske novine 19/2018)

Školsko-knjižničarska djelatnost

Uporište za suvremenu školsko-knjižničarsku djelatnost i izradu potrebnih dokumenata pronalazimo u Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN, br. 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12. - službeni pročišćeni tekst, 94/13, 152/14, 7/17, 68/18, 98/19, 64/20. i 133/20.) posebno u izmjenama iz 2018. godine u odlomku *III. Nacionalni kurikulum, nastavni plan i program, te oblici rada*, a posebno u člancima 26., 27.a i 28., u kojima je navedeno:

Čl. 26:

»(1) *Odgoj i obrazovanje u školi ostvaruje se na temelju nacionalnog kurikuluma, nastavnih planova i programa i školskog kurikuluma.*

(2) **Nacionalni kurikulumi donose se za pojedine razine i vrste odgoja i obrazovanje sukladno okvirnom nacionalnom kurikulumnom dokumentu koji na općoj razini određuje elemente kurikulumnog sustava za sve razine i vrste osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja.**

(3) *Nacionalnim kurikulumima iz stavka 2. ovoga članka određuje se svrha, vrijednosti, ciljevi i načela određenih dijelova sustava odgoja i obrazovanja te odgojno-obrazovna područja, kao i smjernice za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća. U njima se navode načela odgojno-obrazovnog procesa, učenja i poučavanja te vrednovanja i izvješćivanja karakteristična za pojedinu razinu, odnosno vrstu odgoja i obrazovanja.*

(4) *Nacionalnim kurikulumima iz stavka 2. ovoga članka utvrđuju se nastavni predmeti koji se izvode na pojedinoj vrsti i/ili razini obrazovanja, osim nacionalnim kurikulumom za strukovno obrazovanje i nacionalnim kurikulumom za umjetničko obrazovanje, koji sadrže omjere grupa nastavnih predmeta. Nacionalni kurikulum za umjetničko obrazovanje sadrži i općeobrazovne predmete.*

(5) *Nacionalne kurikulume iz stavka 2. ovoga članka i okvirni nacionalni kurikulumni dokument donosi ministar odlukom.«;*

Čl. 27.a:

»(1) *Kurikulumom nastavnih predmeta određuju se svrha i ciljevi učenja i poučavanja nastavnog predmeta, struktura pojedinog predmeta u cijeloj odgojno-obrazovnoj vertikali, odgojno-obrazovni ishod i/ili sadržaji, pripadajuća razrada i opisi razina usvojenosti ishoda, učenje i poučavanje te vrednovanje u pojedinom nastavnom predmetu, a može se utvrditi i popis potrebnih kvalifikacija učitelja i nastavnika za izvođenje kurikuluma.*

(2) **Kurikulumi koji se izvode kao međupredmetne i/ili kao interdisciplinarne teme i/ili moduli izvode se u nastavnim predmetima i programima kao dio odgojno-obrazovnog standarda i programa u koje je učenik uključen.**

(3) *Odgojno-obrazovni standard učenika čine obvezni i izborni predmeti.*

(4) *Nastavnim planom određuje se oblik izvođenja kurikuluma (obvezno, izborna, fakultativno, međupredmetno i/ili interdisciplinarno), godišnji broj nastavnih sati i njihov raspored po razredima. Nastavni plan može biti zajednički za*

razinu, odnosno vrstu na pojedinoj razini obrazovanja, a iznimno se može donijeti i uz kurikulum određenoga nastavnog predmeta.

(5) Predmeti koji se izvode izborno obvezni su tijekom cijele školske godine za sve učenike koji se za njih opredijele. Učenik bira izborni predmet ili izborne predmete pri upisu u prvi razred ili najkasnije do 30. lipnja tekuće godine za iduću školsku godinu. Za uključivanje učenika u izbornu nastavu potrebna je pisana suglasnost roditelja.

(9) Kurikulume i nastavne planove iz stavaka 1., 2. i 4. ovoga članka donosi ministar odlukom.

(10) Nastavnim planom i programom utvrđeni su tjedni i godišnji broj nastavnih sati za obvezne i izborne nastavne predmete, međupredmetne i/ili interdisciplinarne sadržaje i/ili module, njihov raspored po razredima, tjedni broj nastavnih sati, godišnji broj sati te ciljevi, zadaće i sadržaji svakog nastavnog predmeta.«;

Čl. 28:

(1) Škola radi na temelju školskog kurikuluma i godišnjeg plana i programa rada, a učenički dom na temelju godišnjeg plana i programa rada.

(2) Školski kurikulum utvrđuje dugoročni i kratkoročni plan i program škole s izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima, a donosi se na temelju nacionalnog kurikuluma i nastavnog plana i programa.

»(3) **Školski kurikulum** određuje nastavni plan izbornih i fakultativnih predmeta, izvannastavne i izvanškolske aktivnosti, izborni dio međupredmetnih i/ili interdisciplinarnih tema i/ili modula i druge odgojno-obrazovne aktivnosti, programe i projekte te njihove kurikulume ako nisu određeni nacionalnim kurikulumom.«.

(4) Školskim kurikulumom se utvrđuje: » – strategija razvoja škole«. – aktivnost, program i/ili projekt, – ciljevi aktivnosti, programa i/ili projekta, – namjena aktivnosti, programa i/ili projekta, – nositelji aktivnosti, programa i/ili projekta i njihova odgovornost, – način realizacije aktivnosti, programa i/ili projekta, – vremenik aktivnosti, programa i/ili projekta, – detaljan troškovnik aktivnosti, programa i/ili projekta, – način vrednovanja i način korištenja rezultata vrednovanja. Dosadašnji podstavci 1. – 8. postaju podstavci 2. – 9.

»(5) Školskim kurikulumom mogu se utvrditi i druge odrednice sukladno kurikulumarnim dokumentima.

(6) Za sudjelovanje učenika u izbornim i fakultativnim predmetima, aktivnostima, modulima, programima i projektima koji nisu obvezni potrebno je informirati roditelje i pribaviti njihovu pisanu suglasnost.«.

(7) Školski kurikulum donosi školski odbor do 15. rujna »do 7. listopada« tekuće školske godine na prijedlog učiteljskog, odnosno nastavničkog vijeća.

(8) Školski kurikulum mora biti dostupan svakom roditelju i učeniku u pisanom obliku.

(9) Smatra se da je školski kurikulum dostupan svakom roditelju i učeniku u pisanom obliku, ako je objavljen na mrežnim stranicama škole.

(10) Godišnji plan i program rada donosi se na osnovi nastavnog plana i programa i školskog kurikuluma, a donosi ga školski, odnosno domski odbor do 30. rujna tekuće školske godine. U dosadašnjem stavku 6., koji postaje stavak 8., riječi: »do 30. rujna« zamjenjuju se riječima: »do 7. listopada«.

(11) Godišnjim planom i programom rada školske ustanove utvrđuje se mjesto, vrijeme, način i izvršitelji poslova, a sadrži u pravilu:

- podatke o uvjetima rada, – podatke o izvršiteljima poslova,
- godišnji kalendar rada, – podatke o dnevnoj i tjednoj organizaciji rada,

- tjedni i godišnji broj sati po razredima i oblicima odgojno-obrazovnog rada,
- planove rada ravnatelja, učitelja, odnosno nastavnika te stručnih suradnika,
- planove rada školskog, odnosno domskog odbora i stručnih tijela,
- plan stručnog osposobljavanja i usavršavanja, u skladu s potrebama škole,
- podatke o ostalim aktivnostima u funkciji odgojno-obrazovnog rada i poslovanja školske ustanove.“

Zahtjevna uloga zahtijeva kvalitetno obrazovanje radnika u obrazovanju, pri čemu je važno razlikovati knjižnične, informacijske i dokumentacijske studije od računalne znanosti. Djelatnost stručnog suradnika knjižničara potiče čitanje u svrhu učenikovog aktivnog sudjelovanja u većini područja života odrasle osobe (cjeloživotno učenje), potiče otkrivanje, uporabu i stvaranje novog znanja. Proces učenja temelji se na učeniku, kod kojeg razvijamo informacijsko čitanje, potičući ga na čitanje različitih vrsta tekstova, u svrhu logičkog zaključivanja pri postavljanju, rješavanju i tumačenju problema u različitim predmetnim područjima. Logički zaključivati znači kritički misliti. U Zakonu iz 2018. godine (NN, br. 68/2018) pronalazimo uporište za djelatnost stručnog suradnika knjižničara, u poglavlju X. *Radnici školskih ustanova*:

Članak 100. (1) *Odgojno-obrazovni rad u osnovnoj školi obavljaju učitelji razredne, učitelji predmetne nastave, »učitelji edukatori rehabilitatori« i stručni suradnici.* (2) *Odgojno-obrazovni rad u srednjoškolskoj ustanovi obavljaju nastavnici i stručni suradnici.* (3) *Nastavnici u srednjoškolskoj ustanovi su nastavnici, strukovni učitelji, suradnici u nastavi i odgajatelji* (4) **Stručni suradnici u školskoj ustanovi su:** pedagog, psiholog, knjižničar, stručnjak edukacijskorehabilitacijskog profila. »(edukator rehabilitator, logoped i socijalni pedagog)«.

Članak 101. (6) *Stručni suradnici obavljaju ne posredan odgojno-obrazovni rad s učenicima te stručno-razvojne i koordinacijske poslove.*

Zakon iz 2018. u poglavlju XI. *Uvjeti za zasnivanje radnog odnosa* **Članak 105. (1-16)** bitno određuje okvir rada stručnog suradnika knjižničara:

(12) *Poslove stručnog suradnika može obavljati osoba koja je završila diplomski sveučilišni studij odgovarajuće vrste i ima pedagoške kompetencije.*

(14) *Ako se na natječaj ne javi osoba koja ispunjava uvjete iz ovog članka, radni odnos se može zasnovati s osobom koja ima odgovarajuću razinu i vrstu obrazovanja, a nema potrebne pedagoške kompetencije uz uvjet stjecanja tih kompetencija.*

(15) *Odgovarajuću vrstu obrazovanja učitelja, nastavnika i stručnih suradnika »te okvirni program / nacionalni kompetencijski standard za stjecanje pedagoških kompetencija«. propisuje ministar. »Popis kvalifikacija može se utvrditi i kurikulumom nastavnog predmeta.«.*

Važno uporište za rad stručnog suradnika knjižničara je i, još uvijek važeći, naputak MZO-a s potpisom ministrice Ljilje Vokić, iz 1996. godine¹²: **Naputak o obvezama, programu i normativu rada stručnog suradnika knjižničara u osnovnoj i srednjoj školi – Program rada stručnog suradnika knjižničara.**¹³

Djelatnost školske knjižnice sastavni je dio odgojno-obrazovnog rada, a ona obuhvaća: 1) odgojno-obrazovnu djelatnost, 2) stručno-knjižničnu djelatnost, 3) informacijsko-referalnu djelatnost i 4) kulturnu i javnu djelatnost.

I. Odgojno-obrazovna djelatnost

a) Neposredni rad s učenicima

- organizirano i sustavno upoznavanje učenika s knjigom
- razvijanje čitalačke sposobnosti učenika
- uvođenje suvremenih metoda u razvijanju sposobnosti efikasnog čitanja
- ispitivanje zanimanja učenika za knjigu
- pomoć pri izboru knjige i upućivanje u čitanje književnih djela, znanstvene literature, dnevnih listova i časopisa
- upoznavanje učenika s knjižničnim poslovanjem
- upućivanje u način i metode rada na istraživačkim zadacima (uporaba leksikona, enciklopedija, rječnika i dr.)
- organizacija rada s učenicima u produženom i cjelodnevnom boravku te s učenicima putnicima
- rad s učenicima u dopunskoj i dodatnoj nastavi
- organizacija rada s učenicima u naprednim skupinama i slobodnim aktivnostima
- rad na odgoju i obrazovanju u slobodno vrijeme mladeži
- **organizacija nastavnih sati u knjižnici (timski rad)**
- pomaganje učenicima u pripremi i obradi zadane teme ili referata.

b) Suradnja s nastavnicima, stručnim suradnicima i ravnateljem

- suradnja s nastavnicima svih nastavnih predmeta i odgojnih područja u nabavi literature i ostalih medija za učenike i nastavnike
- suradnja s ravnateljem i stručnim suradnicima u svezi s nabavom stručne metodičko-pedagoške literature
- mentorski rad
- posebna suradnja s područnim knjižnicama radi organizirane razmjene knjiga.

S obzirom na prethodno navedene Zakon (NN, br. 68/2018, čl. 101./6) i Naputak (Vokić, 1996), koji jasno navode da stručni suradnik knjižničar obavlja **neposredan** odgojno-obrazovni rad, to jest rad u razredu i/ili knjižnici s učenicima i učiteljem/nastavnikom (timski), ipak nadležno ministarstvo navedeno dovodi u diskrepanciju s glosarom („Glossary“ rječnikom poslanim AZOO-u u svibnju 2020, gđa. Petra Reiner), u kojem prevode pojam „stručni suradnici“ kao: *non-*

¹² <https://www.oocities.org/drugaosn/knjiznica/Naputak_Ljilje_Vokic.htm>

¹³ (Ministarstvo prosvjeta i športa. Zagreb. 17. prosinca 1996. KLASA: 602-01/96-01/736 URBROJ: 532-02-02/8-96-1)

teaching staff (!). Vrijeme je da nadležni shvate da svi stručni suradnici nisu isto. Također i ravnatelji škola napokon trebaju shvatiti da stručni suradnici knjižničari nisu administrativno osoblje, nego pripadaju stručnoj službi.

Naravno, još je puno posla pred stručnim suradnicima knjižničarima, koji su prepušteni sebi, na putu pronalaženja vlastitoga mjesta u Registru HKO-a, od postojećeg *šifrnika* zanimanja Ministarstva znanosti i obrazovanja¹⁴, u kojem su *stručni suradnici knjižničari nenastavno osoblje*, što je suprotno čl. 101 (6) zakona (NN 68/2018) u kojem jasno piše da obavljaju neposredan rad s učenicima, do izrade novog standarda zanimanja¹⁵:

MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

Na temelju članka 12. stavaka 3. i 6., članka 14. stavka 7. Zakona Hrvatskom kvalifikacijskom okviru („Narodne novine“, broj 22/13, 41/16 – Odluka USRH, 64/18, 47/20 – Odluka USRH, 20/21) ministar znanosti i obrazovanja, uz suglasnost ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, donosi

PRAVILNIK O REGISTRU HRVATSKOGA KVALIFIKACIJSKOG OKVIRA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Pravilnikom uređuje se sadržaj Registra Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (u daljnjem tekstu: Registar), postupci upisa u Registar, unutarnji i vanjski sustav osiguravanja kvalitete, sadržaj i oblik obrazaca za podnošenje zahtjeva, sadržaj podregistara, nazivi sektora, nazivi sektorskih vijeća, način odabira, kriteriji za odabir i imenovanje predsjednika i članova sektorskih vijeća, opis poslova sektorskih vijeća te vrsta i obuhvat podataka koji se razmjenjuju između institucija, potrebnih za mrežno sučelje tržišta rada.

II. SADRŽAJ I NAČIN VOĐENJA REGISTRA

Članak 2.

(1) Registar je javan i sastoji se od tri podregistra: Podregistra standarda zanimanja, Podregistra standarda kvalifikacija i Podregistra skupova ishoda učenja.

(2) Podregistar standarda zanimanja sadrži standarde zanimanja, koji uključuju popise ključnih poslova koji se obavljaju na jednom ili više radnih mjesta te razlikuju zanimanje u odnosu na drugo zanimanje, pripadajuće kompetencije i skupove kompetencija za odgovarajuća zanimanja.

(3) Podregistar standarda kvalifikacija sadrži standarde kvalifikacija, poveznice na programe za stjecanje kvalifikacija i popis ovlaštenih pravnih osoba za dodjelu isprave o stečenoj kvalifikaciji. Podregistar standarda kvalifikacija povezan je s upisnicima obrazovnih i studijskih programa.

¹⁴ <<https://www.hzos.hr/najava-novost/novo-mzo-sifarnik-radnih-mjesta-u-skolama-registar-zaposlenih-9>>
Odgovor Preporoda: <<https://sindikato-preporoda.hr/reakcija-na-zbunjujuci-sifarnik-radnih-mjesta/>>

¹⁵ <<https://hko.srce.hr/registar/standard-zanimanja/detalji/33>>

(4) Podregistar skupova ishoda učenja sadrži skupove ishoda učenja, poveznice na programe za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja, programe za vrednovanje skupova ishoda učenja i popis ovlaštenih pravnih i fizičkih osoba za dodjelu potvrde o stečenim skupovima ishoda učenja.

(5) **U Registru ne mogu postojati dva ili više aktivna standarda zanimanja**, dva ili više aktivna standarda kvalifikacija te dva ili više aktivna skupa ishoda učenja istog naziva i/ili sadržaja.

Savjetovanje sa zainteresiranom javnošću o Nacrtu Pravilnika o Registru Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira završeno je 15. lipnja 2021. godine¹⁶.

Informacije o izradi standarda zanimanja nalaze se na poveznici koja izgleda kao u nastavku teksta (sl. 2.).

The screenshot shows the website hko.srce.hr/registar/izradi-standard. The navigation menu includes: POČETNA, PREDLOŽI STANDARD, IZRADI STANDARD (highlighted), STANDARDI, PROGRAMI, and SEKTORSKA VUJEĆA. The main content area is titled 'Informacije vezane za izradu standarda' and contains four cards:

- Metodologija za izradu standarda zanimanja** (with icon of a hand and gears)
- Smjernice za razvoj standarda kvalifikacija** (with icon of a document and gears)
- Smjernice za usklađivanje studijskih programa sa standardima kvalifikacija** (with icon of a tree diagram)
- E-kolegij o izradi standarda zanimanja, standarda kvalifikacija i skupova ishoda učenja** (with icon of gears and a speech bubble)

Each card lists associated forms: 'Obrazac Zahtjeva za upis standarda zanimanja', 'Obrazac Zahtjeva za upis standarda kvalifikacije', and 'Obrazac Zahtjeva za upis skupa ishoda učenja'. At the bottom, contact information is provided:

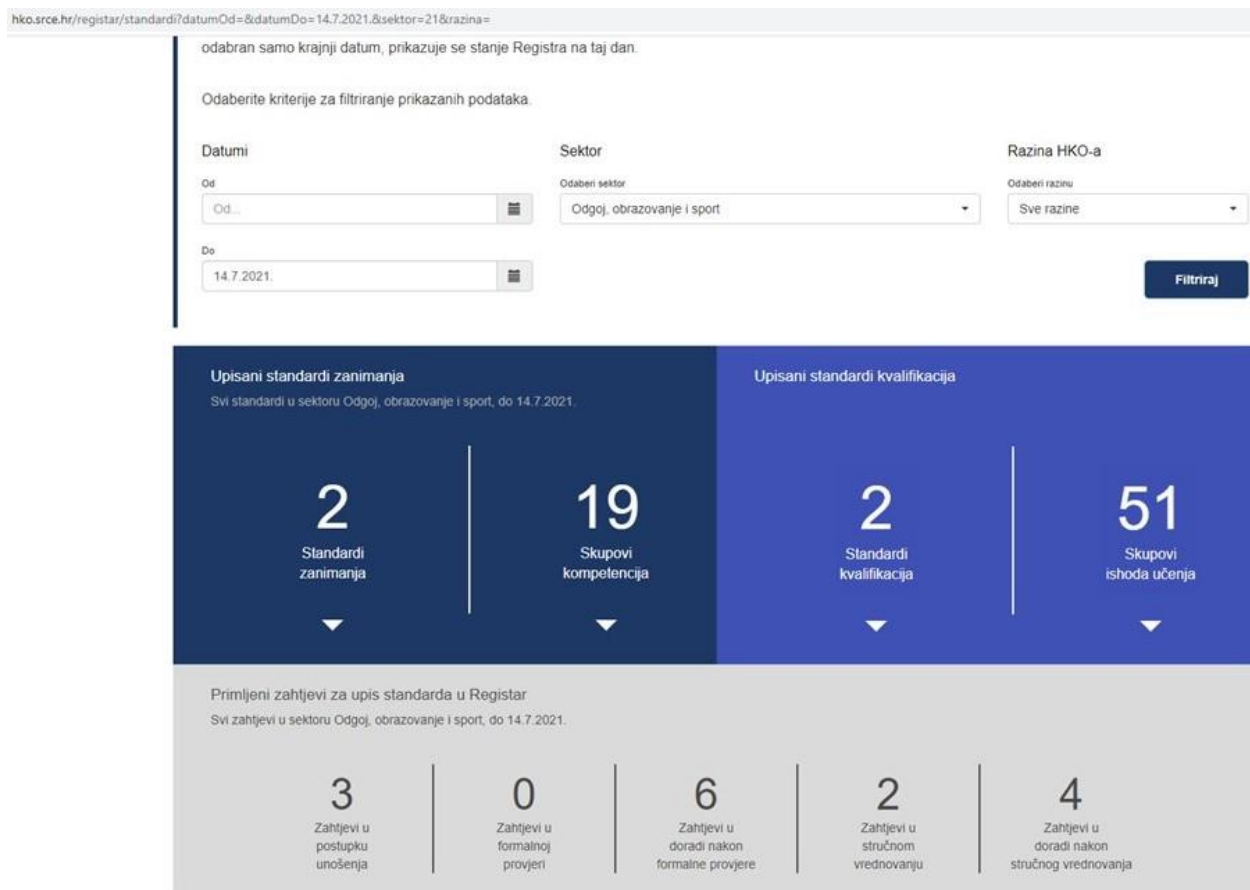
- For questions regarding the ministry responsible for education and science, contact registarhko@mzo.hr.
- For questions regarding the ministry responsible for work, contact hko@mrms.hr.
- For questions regarding the information system of the HKO Register, contact hko@srce.hr.

Slika 2. HKO - <<https://hko.srce.hr/registar/izradi-standard>>

Registar HKO-a je za sektor „Odgoj, obrazovanje i sport“ do sada upisao dva zanimanja (sl. 3.):

¹⁶ <<https://mzo.gov.hr/pristup-informacijama/e-savjetovanja-koja-je-pokrenulo-ministarstvo-znanosti-i-obrazovanja-2021/završeno-15-lipnja-2021-o-nacrtu-pravilnika-o-registru-hrvatskoga-kvalifikacijskog-okvira/4373>>

33. Proljezna škola stručnih suradnika knjižničara

Slika 3. Sektor Odgoj, obrazovanje i sport

Među upisanima u **Standardu zanimanja** već se nalaze ravnatelji odgojno-obrazovnih ustanova (sl. 4. i sl. 5.) te preostaje nadati se da će oni proraditi i na ostalim prijedlozima.

Pretraga: Pretraži podregistar prema imenu standarda

Preuzmi kao tablicu

Naziv	Predlagatelj	Datum	Aktivan	Detalji
Ravnatelj/ica odgojno-obrazovne ustanove	Ministarstvo znanosti i obrazovanja	2.6.2020.	✓	Detalji
Andragog/andragoginja	Filozofski fakultet u Splitu	17.12.2019.	✓	Detalji

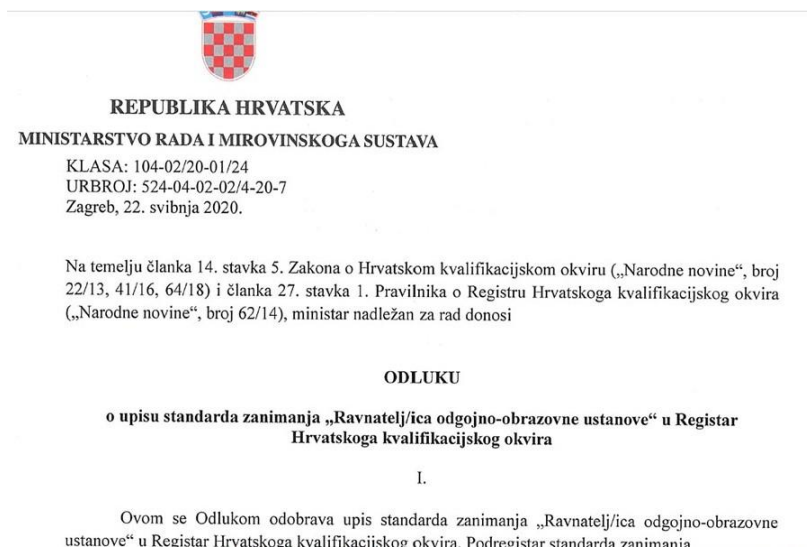
Primljeni zahtjevi za upis standarda u Registar
Svi zahtjevi u sektoru Odgoj, obrazovanje i sport, do 14.7.2021.

Slika 4. <hko.srce.hr/registar/standardi> „Ravnatelj/ica odgojno-obrazovne ustanove“

Hrvatski kvalifikacijski okvir		POČETNA	PREDLOŽI STANDARD	IZRADI STANDARD	STANDARDI	PROGRAMI	SEKTORSKA VIJEĆA
Standard zanimanja - Ravnatelj/ica odgojno-obrazovne ustanove							
Razina HKO	7.1						
Sektor	Odgoj, obrazovanje i sport						
Podsektor	-						
Šifra i naziv zanimanja/srodnog zanimanja iz NKZ98	1229.12.0 Ravnatelj/ravnateljica škole 1229.13.0 Ravnatelj/ravnateljica predškolske ustanove						
Šifra i naziv zanimanja/srodnog zanimanja iz NKZ10	-						
Opis zanimanja ili skupa kompetencija	<p>Ravnatelj odgojno-obrazovne ustanove odgovoran je za cjelokupni rad i rezultate rada ustanove, kao i za rad svakog pojedinog zaposlenika. Brine o standardima kvalitete za odvijanje svake pojedine aktivnosti i skupine aktivnosti, temeljnih odgojno-obrazovnih procesa i osiguravanja adekvatnih materijalnih uvjeta za rad. Funkcija ravnatelja postaje sve složenija, složenost njegovih poslova sve veća, okolnosti u kojima se ostvaruje sve složenije, čime se ujedno povećavaju složenost i razina profesionalnih kompetencija.</p> <p>Prije svega, ravnatelj mora biti sposoban strateški upravljati odgojno-obrazovnom ustanovom. To znači da mora biti u stanju kreirati viziju i afirmirati misiju ustanove u suradnji sa svim relevantnim dionicima izvan i unutar ustanove. Mora biti sposoban projektirati sve relevantne aktivnosti i procese unutar ustanove, pratiti njihovu provedbu i vrednovati uspješnost realizacije.</p> <p>Mora biti sposoban brinuti o svim zaposlenicima škole od trenutka njihovog odabira za posao, zapošljavanja, uvođenja u rad, preko trajnog profesionalnog razvoja do vrednovanja postignuća. Kako bi osobno djelovao kao uzor zaposlenicima, mora voditi računa o svom osobnom i profesionalnom razvoju i kontinuiranom unapređivanju svog rada.</p> <p>S obzirom da je središnja djelatnost odgojno-obrazovnih ustanova vezana uz pedagoške procese (učenje, poučavanje, odgoj), ravnatelj mora temeljito poznavati načela, koncepte, metode i tehnike svih odgojno-obrazovnih procesa. Također, mora poznavati načela rada svih odgojno-obrazovnih djelatnika, ali i prepoznati potrebe svih korisnika odgojno-obrazovnih usluga. Mora voditi računa o svim preduvjetima (materijalnim, kadrovskim) za odvijanje odgojno-obrazovnog rada, ali i osiguravati kvalitetu svih aspekata rada ustanove kao temeljno načelo svog rada. Odgovoran je za stvaranje pozitivne radne klime i kulture ustanove.</p> <p>Osim što mora biti kompetentan pedagoški voditelj u odgojno-obrazovnoj ustanovi, ravnatelj mora osigurati nesmetano odvijanje svih drugih procesa unutar ustanove, osobito finansijskih i administrativno-pravnih.</p> <p>Ravnatelj predstavlja školu/odgojno-obrazovnu ustanovu u vanjskom okruženju i javnosti. Suraduje s velikim brojem vanjskih dionika u lokalnoj zajednici, kao i upravnim službama na lokalnoj i nacionalnoj razini.</p>						
Uvjeti rada	Osnovi uvjeti rada sukladni su važećem nacionalnom zakonodavstvu o radu i podzakonskim aktovima i odredbama koje uređuju						

Slika 5. <hko.srce.hr/registar/standardi-zanimanja/detalji/33>

Odluka i stručno mišljenje za zanimanje „Ravnatelj/ica odgojno-obrazovne ustanove“ izgledaju kao na sljedećim slikama (sl. 6. i 7.):

Slika 6. Odluka o upisu

Sektorsko vijeće XXI. Odgoj, obrazovanje i sport
 OZNAKA: SVXXI-2020-05
 Zagreb, 18. svibnja 2020.

MINISTARSTVO RADA I MIROVINSKOGA SUSTAVA
 Ulica grada Vukovara 78
 10000 Zagreb

PREDMET: Stručno mišljenje o upisu standarda zanimanja *Ravnatelj/ica odgojno-obrazovne ustanove* u Registar Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira
 - daje se

Poštovani,

u skladu s odredbama članka 12. Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru („Narodne novine“ broj 22/13, 41/16, 92/16, 148/18, 47/20, 92/20, 112/20, 113/20, 114/20, 115/20, 116/20, 117/20, 118/20, 119/20, 120/20, 121/20, 122/20, 123/20, 124/20, 125/20, 126/20, 127/20, 128/20, 129/20, 130/20, 131/20, 132/20, 133/20, 134/20, 135/20, 136/20, 137/20, 138/20, 139/20, 140/20, 141/20, 142/20, 143/20, 144/20, 145/20, 146/20, 147/20, 148/20, 149/20, 150/20, 151/20, 152/20, 153/20, 154/20, 155/20, 156/20, 157/20, 158/20, 159/20, 160/20, 161/20, 162/20, 163/20, 164/20, 165/20, 166/20, 167/20, 168/20, 169/20, 170/20, 171/20, 172/20, 173/20, 174/20, 175/20, 176/20, 177/20, 178/20, 179/20, 180/20, 181/20, 182/20, 183/20, 184/20, 185/20, 186/20, 187/20, 188/20, 189/20, 190/20, 191/20, 192/20, 193/20, 194/20, 195/20, 196/20, 197/20, 198/20, 199/20, 200/20, 201/20, 202/20, 203/20, 204/20, 205/20, 206/20, 207/20, 208/20, 209/20, 210/20, 211/20, 212/20, 213/20, 214/20, 215/20, 216/20, 217/20, 218/20, 219/20, 220/20, 221/20, 222/20, 223/20, 224/20, 225/20, 226/20, 227/20, 228/20, 229/20, 230/20, 231/20, 232/20, 233/20, 234/20, 235/20, 236/20, 237/20, 238/20, 239/20, 240/20, 241/20, 242/20, 243/20, 244/20, 245/20, 246/20, 247/20, 248/20, 249/20, 250/20, 251/20, 252/20, 253/20, 254/20, 255/20, 256/20, 257/20, 258/20, 259/20, 260/20, 261/20, 262/20, 263/20, 264/20, 265/20, 266/20, 267/20, 268/20, 269/20, 270/20, 271/20, 272/20, 273/20, 274/20, 275/20, 276/20, 277/20, 278/20, 279/20, 280/20, 281/20, 282/20, 283/20, 284/20, 285/20, 286/20, 287/20, 288/20, 289/20, 290/20, 291/20, 292/20, 293/20, 294/20, 295/20, 296/20, 297/20, 298/20, 299/20, 300/20, 301/20, 302/20, 303/20, 304/20, 305/20, 306/20, 307/20, 308/20, 309/20, 310/20, 311/20, 312/20, 313/20, 314/20, 315/20, 316/20, 317/20, 318/20, 319/20, 320/20, 321/20, 322/20, 323/20, 324/20, 325/20, 326/20, 327/20, 328/20, 329/20, 330/20, 331/20, 332/20, 333/20, 334/20, 335/20, 336/20, 337/20, 338/20, 339/20, 340/20, 341/20, 342/20, 343/20, 344/20, 345/20, 346/20, 347/20, 348/20, 349/20, 350/20, 351/20, 352/20, 353/20, 354/20, 355/20, 356/20, 357/20, 358/20, 359/20, 360/20, 361/20, 362/20, 363/20, 364/20, 365/20, 366/20, 367/20, 368/20, 369/20, 370/20, 371/20, 372/20, 373/20, 374/20, 375/20, 376/20, 377/20, 378/20, 379/20, 380/20, 381/20, 382/20, 383/20, 384/20, 385/20, 386/20, 387/20, 388/20, 389/20, 390/20, 391/20, 392/20, 393/20, 394/20, 395/20, 396/20, 397/20, 398/20, 399/20, 400/20, 401/20, 402/20, 403/20, 404/20, 405/20, 406/20, 407/20, 408/20, 409/20, 410/20, 411/20, 412/20, 413/20, 414/20, 415/20, 416/20, 417/20, 418/20, 419/20, 420/20, 421/20, 422/20, 423/20, 424/20, 425/20, 426/20, 427/20, 428/20, 429/20, 430/20, 431/20, 432/20, 433/20, 434/20, 435/20, 436/20, 437/20, 438/20, 439/20, 440/20, 441/20, 442/20, 443/20, 444/20, 445/20, 446/20, 447/20, 448/20, 449/20, 450/20, 451/20, 452/20, 453/20, 454/20, 455/20, 456/20, 457/20, 458/20, 459/20, 460/20, 461/20, 462/20, 463/20, 464/20, 465/20, 466/20, 467/20, 468/20, 469/20, 470/20, 471/20, 472/20, 473/20, 474/20, 475/20, 476/20, 477/20, 478/20, 479/20, 480/20, 481/20, 482/20, 483/20, 484/20, 485/20, 486/20, 487/20, 488/20, 489/20, 490/20, 491/20, 492/20, 493/20, 494/20, 495/20, 496/20, 497/20, 498/20, 499/20, 500/20, 501/20, 502/20, 503/20, 504/20, 505/20, 506/20, 507/20, 508/20, 509/20, 510/20, 511/20, 512/20, 513/20, 514/20, 515/20, 516/20, 517/20, 518/20, 519/20, 520/20, 521/20, 522/20, 523/20, 524/20, 525/20, 526/20, 527/20, 528/20, 529/20, 530/20, 531/20, 532/20, 533/20, 534/20, 535/20, 536/20, 537/20, 538/20, 539/20, 540/20, 541/20, 542/20, 543/20, 544/20, 545/20, 546/20, 547/20, 548/20, 549/20, 550/20, 551/20, 552/20, 553/20, 554/20, 555/20, 556/20, 557/20, 558/20, 559/20, 560/20, 561/20, 562/20, 563/20, 564/20, 565/20, 566/20, 567/20, 568/20, 569/20, 570/20, 571/20, 572/20, 573/20, 574/20, 575/20, 576/20, 577/20, 578/20, 579/20, 580/20, 581/20, 582/20, 583/20, 584/20, 585/20, 586/20, 587/20, 588/20, 589/20, 590/20, 591/20, 592/20, 593/20, 594/20, 595/20, 596/20, 597/20, 598/20, 599/20, 600/20, 601/20, 602/20, 603/20, 604/20, 605/20, 606/20, 607/20, 608/20, 609/20, 610/20, 611/20, 612/20, 613/20, 614/20, 615/20, 616/20, 617/20, 618/20, 619/20, 620/20, 621/20, 622/20, 623/20, 624/20, 625/20, 626/20, 627/20, 628/20, 629/20, 630/20, 631/20, 632/20, 633/20, 634/20, 635/20, 636/20, 637/20, 638/20, 639/20, 640/20, 641/20, 642/20, 643/20, 644/20, 645/20, 646/20, 647/20, 648/20, 649/20, 650/20, 651/20, 652/20, 653/20, 654/20, 655/20, 656/20, 657/20, 658/20, 659/20, 660/20, 661/20, 662/20, 663/20, 664/20, 665/20, 666/20, 667/20, 668/20, 669/20, 670/20, 671/20, 672/20, 673/20, 674/20, 675/20, 676/20, 677/20, 678/20, 679/20, 680/20, 681/20, 682/20, 683/20, 684/20, 685/20, 686/20, 687/20, 688/20, 689/20, 690/20, 691/20, 692/20, 693/20, 694/20, 695/20, 696/20, 697/20, 698/20, 699/20, 700/20, 701/20, 702/20, 703/20, 704/20, 705/20, 706/20, 707/20, 708/20, 709/20, 710/20, 711/20, 712/20, 713/20, 714/20, 715/20, 716/20, 717/20, 718/20, 719/20, 720/20, 721/20, 722/20, 723/20, 724/20, 725/20, 726/20, 727/20, 728/20, 729/20, 730/20, 731/20, 732/20, 733/20, 734/20, 735/20, 736/20, 737/20, 738/20, 739/20, 740/20, 741/20, 742/20, 743/20, 744/20, 745/20, 746/20, 747/20, 748/20, 749/20, 750/20, 751/20, 752/20, 753/20, 754/20, 755/20, 756/20, 757/20, 758/20, 759/20, 760/20, 761/20, 762/20, 763/20, 764/20, 765/20, 766/20, 767/20, 768/20, 769/20, 770/20, 771/20, 772/20, 773/20, 774/20, 775/20, 776/20, 777/20, 778/20, 779/20, 780/20, 781/20, 782/20, 783/20, 784/20, 785/20, 786/20, 787/20, 788/20, 789/20, 790/20, 791/20, 792/20, 793/20, 794/20, 795/20, 796/20, 797/20, 798/20, 799/20, 800/20, 801/20, 802/20, 803/20, 804/20, 805/20, 806/20, 807/20, 808/20, 809/20, 810/20, 811/20, 812/20, 813/20, 814/20, 815/20, 816/20, 817/20, 818/20, 819/20, 820/20, 821/20, 822/20, 823/20, 824/20, 825/20, 826/20, 827/20, 828/20, 829/20, 830/20, 831/20, 832/20, 833/20, 834/20, 835/20, 836/20, 837/20, 838/20, 839/20, 840/20, 841/20, 842/20, 843/20, 844/20, 845/20, 846/20, 847/20, 848/20, 849/20, 850/20, 851/20, 852/20, 853/20, 854/20, 855/20, 856/20, 857/20, 858/20, 859/20, 860/20, 861/20, 862/20, 863/20, 864/20, 865/20, 866/20, 867/20, 868/20, 869/20, 870/20, 871/20, 872/20, 873/20, 874/20, 875/20, 876/20, 877/20, 878/20, 879/20, 880/20, 881/20, 882/20, 883/20, 884/20, 885/20, 886/20, 887/20, 888/20, 889/20, 890/20, 891/20, 892/20, 893/20, 894/20, 895/20, 896/20, 897/20, 898/20, 899/20, 900/20, 901/20, 902/20, 903/20, 904/20, 905/20, 906/20, 907/20, 908/20, 909/20, 910/20, 911/20, 912/20, 913/20, 914/20, 915/20, 916/20, 917/20, 918/20, 919/20, 920/20, 921/20, 922/20, 923/20, 924/20, 925/20, 926/20, 927/20, 928/20, 929/20, 930/20, 931/20, 932/20, 933/20, 934/20, 935/20, 936/20, 937/20, 938/20, 939/20, 940/20, 941/20, 942/20, 943/20, 944/20, 945/20, 946/20, 947/20, 948/20, 949/20, 950/20, 951/20, 952/20, 953/20, 954/20, 955/20, 956/20, 957/20, 958/20, 959/20, 960/20, 961/20, 962/20, 963/20, 964/20, 965/20, 966/20, 967/20, 968/20, 969/20, 970/20, 971/20, 972/20, 973/20, 974/20, 975/20, 976/20, 977/20, 978/20, 979/20, 980/20, 981/20, 982/20, 983/20, 984/20, 985/20, 986/20, 987/20, 988/20, 989/20, 990/20, 991/20, 992/20, 993/20, 994/20, 995/20, 996/20, 997/20, 998/20, 999/20, 1000/20)

Slika 7. HKO - Stručno mišljenje Sektorskog vijeća XXI. Odgoj, obrazovanje i sport

Izradi navedenog **Standarda zanimanja** prethodi popunjavanje i slanje obrasca, koji se nalazi na poveznici¹⁷, a treba biti utemeljeno na ***Smjernicama za vrednovanje prijedloga standarda zanimanja i skupova kompetencija***. Zahtjev za upis u **Standard kvalifikacije „Sveučilišni prvostupnik informacijskih znanosti“** Filozofski fakultet u Zagrebu je podnio za znanstveno područje „Društvene znanosti“, sektor „Informacije i komunikacije“ te je u postupku obrade.

hko.srce.hr/registar/zahtjev		
69.	Tehničar za informacijske tehnologije Razina HKO: 4.2 EQF razina: 4 Znanstveno područje: Tehničke znanosti Predlagatelj: Tehnička škola Karlovac	Sektori: Elektrotehnika i računarstvo Datum do: - Klasa: cjelovita
70.	Tehničar za brodsku elektrotehniku i elektroniku Razina HKO: 4.2 EQF razina: 4 Znanstveno područje: Tehničke znanosti Predlagatelj: Tehnička škola Karlovac	Sektori: Elektrotehnika i računarstvo Datum do: - Klasa: cjelovita
71.	Sveučilišni prvostupnik informacijskih znanosti Razina HKO: 6 EQF razina: 6 Znanstveno područje: Društvene znanosti Predlagatelj: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	Sektori: Informacije i komunikacije Datum do: - Klasa: cjelovita

Slika 8. Registar HKO – Zahtjev za upis standarda kvalifikacije: „Sveučilišni prvostupnik informacijskih znanosti“ (r.br. 71.)

¹⁷ <<http://www.kvalifikacije.hr/hr/registar-hko/obrasci>> Pristupljeno u travnju 2021.

Zahtjev za upis u kvalifikacije „diplomirani knjižničar/diplomirana knjižničarka“ podnio je predlagatelj Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet (sl. 9., r.br. 386.), no kako će se na učiteljskim, pedagoškim i ostalim fakultetima u Republici Hrvatskoj regulirati metodika rada stručnog suradnika knjižničara za nastavno područje Školsko knjižničarstvo, ostaje za vidjeti, ukoliko knjižničari sami ništa ne poduzmu. Zanimljivost je i uvođenje metodike poučavanja za nastavnike u visokom obrazovanju, koja do sada nije bila regulirana (sl. 9., r.br. 382.).

382.	Nastavnik u visokom obrazovanju Predlagatelj: Ministarstvo znanosti i obrazovanja Sektor: Odgoj, obrazovanje i sport	Prijedlog roka za korištenje: -
383.	Časnik pomorstva: vojno brodogradarstvo / Časnica pomorstva: vojno brodogradarstvo Predlagatelj: HR Centar Sektor: Sigurnost i obrana	Prijedlog roka za korištenje: 31.12.2027
384.	Inženjer/inženjerka optometrije Predlagatelj: Sveučilište Velika Gorica Sektor: Zdravstvo	Prijedlog roka za korištenje: 31.12.2025
385.	Medijator u hrvatsko-njemačkoj komunikaciji Predlagatelj: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet Sektor: Filologija	Prijedlog roka za korištenje: 15.6.2023
386.	Diplomirani knjižničar/diplomirana knjižničarka Predlagatelj: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet Sektor: Informacije i komunikacije	Prijedlog roka za korištenje: 31.12.2025

Slika 9. Zahtjevi za upis standard kvalifikacije: „**Diplomirani knjižničar/knjižničarka**“ (r.br. 386.)

Zanimljivost je i podnesak pod brojem 437. za kvalifikaciju „**učitelj/nastavnik hrvatskoga jezika/Učiteljica/nastavnica hrvatskoga jezika**“ za koju je predlagatelj Filozofski fakultet u Rijeci, Sveučilište u Rijeci, za sektore: Filologija, Odgoj, obrazovanje i sport - Odgoj i obrazovanje (sl. 10.), s obzirom da se medijski odgoj i obrazovanje nalazi u kurikulumu tog predmeta,

437.	Učitelj/nastavnik hrvatskoga jezika/Učiteljica/nastavnica hrvatskoga jezika Predlagatelj: Filozofski fakultet u Rijeci, Sveučilište u Rijeci Sektor: Filologija; Odgoj, obrazovanje i sport - Odgoj i obrazovanje	Prijedlog roka za korištenje: 31.12.2025
438.	Inženjer logistike / Inženjerka logistike	

Slika 10. Podnesak HKO-u za kvalifikaciju: „**Učitelj/nastavnik hrvatskoga jezika/Učiteljica/nastavnica hrvatskoga jezika**“

33. Proljezna škola stručnih suradnika knjižničara

kao i prijedlog za zanimanje pod rednim brojem 15. „Magistar **edukacije** računarstva i informatike / magistra edukacije **računarstva i informatike**“ predlagatelja Prirodoslovno-matematički fakultet u Splitu za znanstveno područje „Interdisciplinarna područja znanosti“ (sl. 11.).

15.	Magistar edukacije računarstva i informatike / magistra edukacije računarstva i informatike Razina HKO: 7.1 EQF razina: 7 Znanstveno područje: Interdisciplinarna područja znanosti Predlagatelj: Prirodoslovno-matematički fakultet u Splitu	Sektor: Elektrotehnika i računarstvo - Računarstvo; Informacije i komunikacije - Informacije; Odgoj, obrazovanje i sport - Odgoj i obrazovanje Datum do: 30.9.2025 Klasa: cjelovita
-----	---	---

Slika 11. „Magistar **edukacije računarstva i informatike** / magistra edukacije računarstva i informatike“

Također su zanimljivi:

- Zahtjev za kvalifikaciju „stručnjak za digitalni **sadržaj**“ (r.br. 448.) predlagatelja Visoko učilište Algebra za sektor Elektrotehnika i računarstvo (sl. 12.),

kao i

- Zahtjev za upis u Standard za kvalifikaciju „**cyber knjižničar/ka**“ podnijela je i Hrvatska udruga poslodavaca (sl. 13.).

448.	Stručnjak za digitalni sadržaj Predlagatelj: Visoko učilište Algebra Sektor: Elektrotehnika i računarstvo	Prijedlog roka za korištenje: 31.12.2025
449.	Stručnjak za računalne mreže Predlagatelj: Visoko učilište Algebra Sektor: Elektrotehnika i računarstvo	Prijedlog roka za korištenje: 31.12.2027
450.	Diplomirani inženjer/ka urbanog šumarstva, zaštite prirode i okoliša Predlagatelj: Šumarski fakultet Sektor: Šumarstvo i drvna tehnologija	Prijedlog roka za korištenje: 1.10.2026
451.	Tehničar/tehničarka za 3D tehnologije Predlagatelj: Tehnička škola Slavonski Brod Sektor: Strojarsvo, brodogradnja i metalurgija; Elektrotehnika i računarstvo	Prijedlog roka za korištenje: 30.4.2026
452.	Radnik/ca s mladima Predlagatelj: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu Sektor: Psihologija, edukacijska-rehabilitacija, logopedija i socijalne djelatnosti - Socijalne djelatnosti; Odgoj, obrazovanje i sport - Odgoj i obrazovanje	Prijedlog roka za korištenje: 1.1.2031

Slika 12. Sektor Elektrotehnika i računarstvo: „**stručnjak za digitalni sadržaj**“ (448.)

325.	Knjižničar, cyber knjižničar/ knjižničarka, cyber knjižničarka Predlagatelj: Hrvatska udruga poslodavaca Sektor: Informacije i komunikacije	Prijedlog roka za korištenje: 7.2.2025
------	---	--

Slika 13. Sektor Informacije i komunikacije: „**cyber knjižničar**“

Zaključak

Unatoč tome što živimo u vremenu holograma to jest virtualne stvarnosti (VR), u kojem je zbog svoje sposobnosti aktivnoga uključivanja djece, aplikacija za proširenu stvarnost (AR) postala moćno sredstvo za obrazovanje, ipak možemo zaključiti da je spoj strasti, vizije i akcije ključni preduvjet uspjeha u radu (Bognar, 2018) stručnog suradnika knjižničara, pri čemu je također važno *pametno učenje* (Kim, Cho, Lee, 2017) takozvano *SMART učenje*: samovođeno (*Self-directed*), motivirano (*Motivated*), prilagodljivo (*Adaptive*), bogato izvorima (*Resource Enriched*) i potpomognuto tehnologijom (*Technology-embedded*). Razvidno je da školovanje u školskoj knjižnici doprinosi snalaženju u virtualnom prostoru digitalne knjižnice, ne samo kao isključivo virtualnoj platformi, nego platformi interakcije ljudskih odnosa, s vizijom informacijskog društva koje bi trebalo ići prema društvu s višim životnim standardom za svih, pri čemu profesionalci u posredovanju informacija i ideja, koje treba koristiti za rješavanje problema i donošenje informiranih odluka, jesu knjižničari (Myburgh; Tammara, 2013, 14). Od 1982. godine hrvatskim stručnim suradnicima knjižničarima je cilj transformirati knjižnicu u multimedijalni centar, koji će u sigurnom i poticajnom okruženju poticati učenike na putu samostalnog iskustvenog učenja, uporabu svih izvora znanja na različitim medijima, stvaranja kritičkog mišljenja te samostalnu uporabu informacija i znanja na odgovoran i etičan način s temeljnom ulogom 'učiti kako učiti' u kontekstu cjeloživotnog učenja. Nakon polustoljetne tradicije razvoja ishoda učenja u školskoj knjižnici, moramo se zapitati gdje smo i kuda idemo?

Da bi donijelo ispravne odabire, čovječanstvo treba više od tehnologija, znanstvenika i ljudi s tehničkom stručnošću, odnosno, potrebni su emocionalno i intelektualno zreli ljudi s dubokim osjećajem ljudskosti, koji uvažavaju put koji je trebalo prijeći da bi se došlo do ovdje gdje smo sada, mjesta golemog bogatstva i raznolikosti ljudskih kultura, osobnosti, iskustava i postignuća.¹⁸

¹⁸ <<http://www.4dportal.com/hr/alternativno-drustvo/3795-transhumanizam>>

Izvori:

ALA. 2018. <<http://www.ala.org/acrl/standards/ilframework>>

Bognar, Branko. E-učionica. 2018. <www.pedagogija.net>

CARNet. 2018. <www.carnet.hr/edukacija <http://www.carnet.hr/edutorij>>

HKO. 2021.< <https://hko.srce.hr/registar/izradi-standard>><https://hko.srce.hr/registar/standardi?datumOd=&datumDo=14.7.2021.&sektor=21&razina=> >

Legame studio. <<https://www.legame.hr/o-nama/#sto-je-vr>> i
<<https://www.legame.hr/portfolio/360-video-split/>>

MZO. 2021. <<https://mzo.gov.hr/pristup-informacijama/e-savjetovanja-koja-je-pokrenulo-ministarstvo-znanosti-i-obrazovanja-2021/zavrsono-15-lipnja-2021-o-nacrtu-pravilnika-o-registru-hrvatskoga-kvalifikacijskog-okvira/4373>>

MZO, *Glossary-Rječnik*, 2020.

Na rubu tehnologije. <https://www.youtube.com/watch?v=W0h_2fvGUn0>

NearpodTeam. <<https://nearpod.com/blog/nearpod-updates/>>

Šifrarnik zanimanja Ministarstva znanosti i obrazovanja.

Školske novine. 2018. <www.skolskenovine.hr/novosti.aspx>

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 68/2018). <<https://narodne-novine.nn.hr>>

2. PREDAVANJA

2.1. izv.prof.dr.sc. Morana **Koludrović**, ULOGA, VAŽNOST I MOGUĆNOSTI ŠKOLSKE KNJIŽNICE U KONTEKSTU RAZVOJA KURIKULUMSKOG PRISTUPA

izv. prof. dr. sc. Morana Koludrović, sveučilišni nastavnik

morana@ffst.hr

Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Odsjek za pedagogiju,

Centar za istraživanje i razvoj cjeloživotnog obrazovanja

ULOGA, VAŽNOST I MOGUĆNOSTI ŠKOLSKE KNJIŽNICE U KONTEKSTU RAZVOJA KURIKULUMSKOG PRISTUPA

Sažetak

Školska knjižnica i stručni suradnik knjižničar na brojne načine mogu pridonijeti afirmaciji kurikulumskog pristupa čije su glavne odlike usmjerenost na učenika i učenje te korelacijski i interdisciplinarni pristup organiziranju i realiziranju odgojno-obrazovnog procesa. Najbolji način za afirmaciju rada školske knjižnice i knjižničara ogledaju se na način da su glavne zadaće, ciljevi i mogućnosti djelovanja školske knjižnice u nastavnom i izvannastavnom procesu istaknuti u nacionalnim kurikulumima za osnovnu i srednju školu, dodatno razrađeni u zasebnom kurikulumu te sukladno specifičnim interesima učenika zastupljeni i realizirani u okviru školskog kurikuluma. Na takav način školska knjižnica može pridonijeti ne samo kvaliteti provođenja kurikulumskog pristupa i dobrobiti učenika, već može povezivati školu s obitelji te lokalnom i širom zajednicom.

Ključne riječi: kurikulumski pristup, korelacija, školska knjižnica, kompetencije, kurikulumski dokumenti

Abstract

The school library and librarian can contribute in many ways to the affirmation of the curricular approach in contemporary educational process. The main features of the curricular approach are the focus on students competencies and learning process as well as the correlative and interdisciplinary approach to organizing the educational process. The best way to affirm the work of the school library and librarians is reflected in the way that the main tasks, goals and possibilities of the school library in the teaching and extracurricular process are highlighted in national curricula for primary and secondary school, further elaborated in a separate curriculum and also, according to the specific school and students interest, realized within the school

curriculum. In this way, the school library can contribute not only to the quality of the curriculum approach and the well-being of students, but can also connect the school with the family and the local and broader community.

Keywords: curricular approach, correlation, school library, competencies, curricular documents

Značajke kurikulumskog pristupa

Kurikulumski pristup u odgojno-obrazovnom sustavu i procesu redovito se prihvaća kao novi, suvremeni koncept realiziranja nastavnog procesa koji je u suprotnosti s tradicionalnim, na nastavnika, sadržaj i podučavanje usmjeren nastavni proces. Temelji se na konstruktivističkoj paradigmi i načelima koje su prije stotinu godina istaknuli Maria Montessori, Celestin Freinet i brojni drugi pedagozi. U brojnoj je literaturi (Savery i Duffy, 1995; Mušanović, 2000; Sekulić-Majurec, 2007; Kridel, 2010; Nacionalni okvirni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje, 2011; Koludrović, 2015) istaknuto da kurikulumski pristup podrazumijeva nastavu usmjerenu na učenika, umjesto na prenošenje nastavnog sadržaja. Uloga učitelja u tom je procesu facilitatorska, a učenik treba biti aktivni sudionik nastavnog procesa pri čemu je naglasak na učenikovom učenju i stjecanju kompetencija, što je u suprotnosti s memoriranjem i reproduciranjem nastavnog sadržaja koji se vezuje za tradicionalnu školu. Kurikulumski pristup mijenja i sustav vrednovanja koji uz nastavnikovo procjenjivanje i ocjenjivanje učeničkih postignuća afirmira formativne pristupe vrednovanju (vrednovanje kao učenje i vrednovanje za učenje; Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, 2019). Kako bi se sve navedeno ostvarilo, na razini obrazovne politike i kurikulumskih dokumenata napravljene su značajne promjene. Te promjene u svakodnevnom školskom kontekstu mogu biti vidljive tek kada se dogodi promjena u organizaciji i realizaciji nastavnog procesa u školama, kada sudionici nastavnog procesa razumiju načine i važnost takvog načina učenja i podučavanja te kada su kompetentni i motivirani primjenjivati ih. Drugim riječima, za uspjeh provedbe kurikulumskog pristupa nije dovoljno izmijeniti kurikulume, već je potrebno sustavno mijenjati nastavni proces i izgrađivati partnerstvo sudionika odgojno-obrazovnog procesa.

S obzirom na organizaciju nastavnog procesa, kurikulumski pristup promiče cjeloviti razvoj učenika na način da se odmiče od razredno-satno-predmetnog sustava utemeljenog na nastavnikovom podučavanju. Intencija je kurikulumsko povezivanje ishoda učenja iz različitih predmeta u zaokruženu i učenicima relevantnu cjelinu, primjena problemskog, projektnog, istraživačkog i drugog načina učenja kako bi učenici stjecali osim odgojno-obrazovnih i generičke kompetencije te bili aktivni sudionici nastavnog procesa. Za uspjeh takvog pristupa ključni su odgojno-obrazovni djelatnici koji su, uz kvalitetnu obrazovnu politiku, glavni nositelji takvih promjena.

Također, osim kompetentnih stručnjaka u provođenju kurikulumskog pristupa i kvalitetnih dokumenata, za uspješnost je potrebno vrijeme kako bi se realizirao nastavni proces usmjeren na učenikovo učenje i multidisciplinarni pristup u organizaciji nastavnog procesa, a potrebni su i materijalni resursi kako bi se isto i ostvarilo.

Iako ideje kurikulumskog pristupa nisu nove, on se suočava s novinama koje je donijelo suvremeno globalizirano i informatizirano društvo.

Suvremena tehnologija donijela je promjene i to na način da knjiga kao najpouzdaniji medij učenja dobiva nove formate i nerijetko pada u drugi plan u odnosu na suvremene tehnologije. Dok su odrasli nekoć imali uvid u interese i zanimaciju djece, suvremene generacije biraju sadržaje i aplikacije koji su odraslima donekle ili u potpunosti nepoznati. Dodatan je izazov i (ne)pouzdanost, odnosno (ne)točnost izvora i informacija koje učenici pronalaze na Internetu.

Nastavno na navedeno, predznanja, interesi, koncentracija kao i vrijednosti drukčiji su kod novih generacija u odnosu na prethodne, a važna uloga odgojno-obrazovnih djelatnika je da iste uoče, prepoznaju i usmjere na pozitivan i produktivan način. Predznanja učenika su puno šira i veća po polasku u školu negoli su to bila kod ranijih generacija. Drugim riječima, učenici stječu informalna znanja na različite načine i nastavnici često ne znaju što učenike interesira i o kojim temama znaju ponekad i više negoli odrasli. Pri tome, važno je imati na umu da današnje generacije nisu ni bolje niti lošije od prethodnih, već su drugačije.

Iz svega navedenoga jasno je da se škole moraju odmaknuti od tradicionalnog organiziranja i realiziranja školskog i nastavnog procesa. One moraju biti mjesto partnerstva, odgoja, socijalizacije, aktivnog i multidisciplinarnog učenja i poticati razvoj kako akademskih, tako i

generičkih kompetencija učenika potrebnih u cjeloživotnoj perspektivi, odnosno moraju biti mjesta u kojima, osim što učenik uči, treba i učiti kako učiti.

Upravo školske knjižnice i stručni suradnici knjižničari mogu uvelike pridonijeti svemu navedenom. Ipak, neki autori navode da je knjižnica još uvijek minimalno zastupljena u procesu učenja i podučavanja u školskom kurikulumu i okružju (Dubazana i Karlson, 2007).

U skladu sa svim promjenama koje donosi suvremeno društvo i odgojno-obrazovni sustav, suvremena knjižnica i knjižničari podupiru i proširuju proces učenja i podučavanja na način da postaju mjesta boljeg traženja, korištenja i kreiranja informacija (Ideal libraries: A guide for schools, 2018, 2). Knjižnica nije samo mjesto u koje dolaze sudionici odgojno-obrazovnog procesa kako bi posudili knjige, već je ona mjesto suradnje, učenja i zajedništva. Štoviše, knjižnica može pomoći učenicima da bolje uče, istražuju, surađuju te usavršavaju osobna i akademska postignuća te ona postaje mjesto s više namjena koje povezuje formalno, informalno i neformalno učenje i obrazovanje, kao i što povezuje akademsko okružje s obiteljskim domom te lokalnom i širom zajednicom (Ideal libraries: A guide for schools, 2018, 2; Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006; Boucher i Lance, 1992). Svojevremeno je i hrvatski odgojno-obrazovni sustav prepoznao suvremenu ulogu knjižnice i knjižničara. Tako je u Nastavnom planu i programu za osnovnu školu (2006) suvremena školska knjižnica istaknuta kao informacijsko, medijsko i komunikacijsko središte škole. U istom dokumentu je, u odnosu, na sve kasnije dokumente na primjeren i sustavan način opisana uloga knjižnice i knjižničara kao stručnog suradnika. Nejasno je zašto je u kasnijim dokumentima to izostalo.

Školska knjižnica u kontekstu kurikulumske planiranja i programiranja

Više je različitih kurikulumskih rješenja kojima se može afirmirati uloga knjižnice u kontekstu razvoja suvremenog odgojno-obrazovnog procesa i razvoja učeničkih kompetencija:

1. Aktivnosti školske knjižnice kao sastavni dio kurikuluma za osnovnu i srednju školu
2. Aktivnosti školske knjižnice kao sastavni dio školskog kurikuluma
3. Aktivnosti školske knjižnice u kontekstu zasebnog kurikulumske dokumenta na nacionalnoj razini

Svako od navedenih kurikulumskih rješenja ne isključuje ostala. Optimalnim se čini ono strukturiranje kurikuluma u kojem su u nacionalnom dokumentu opisane glavne zadaće i ciljevi knjižnice te iskazane mogućnosti ostvarivanja istih u korelaciji s nastavnim predmetima i u okviru školskog kurikuluma. Na temelju nacionalnog dokumenta se potom aktivnosti, ciljevi i zadaće školske knjižnice razrađuju u zasebnom kurikulumskom dokumentu te implementiraju u školskom kurikulumu (što je u konačnici slučaj i u brojnim školama danas).

Aktivnosti školske knjižnice kao sastavni dio kurikuluma za osnovnu i srednju školu

Kao što je navedeno, afirmacija aktivnosti i uloga školske knjižnice provediva je na način da one budu sastavni dio cjelokupnog kurikuluma za osnovnu i srednju školu na nacionalnoj razini. Takav primjer je u hrvatskom odgojno-obrazovnom sustavu već postojao u okviru Nastavnog plana i programa za osnovnu školu iz 2006. godine.

U tom nastavnom planu i programu u uvodnom dijelu dokumenta postoji zasebno poglavlje koje se odnosi na ulogu i aktivnosti školske knjižnice kao informacijskog, medijskog i komunikacijskog središta škole, čija je zadaća biti potpora odgojno-obrazovnim ciljevima i zadacima nastavnog plana i programa škole (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006, 19). Knjižnica je shvaćena kao sastavni dio odgojno-obrazovnog procesa koja ima važnu ulogu i u neposrednom odgojno-obrazovnom radu s učenicima te je utemeljena na korelacijskom pristupu prema nastavnim predmetima, što su u konačnici i značajke suvremene knjižnice i kurikulumskog pristupa. Prema tom dokumentu aktivnosti školske knjižnice uključuju sudjelovanje u zajedničkom planiranju tema, realizaciju nastavnoga sata sa zadanom temom, izradu referata ili uradaka na zadanu temu, provođenje individualnih i skupnih projekata, pripreme uvodnih satova iz pojedinih predmeta, tema ili cjelina, organiziranje predavanja i radionica za učenike, učitelje, stručne suradnike, roditelje kao i prezentacije projekata (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006, 19). Pri tome su na kvalitetan način istaknuti i ciljevi odgojno-obrazovne djelatnosti u školskoj knjižnici kao i preporuke za realizaciju aktivnosti i ciljeva školske knjižnice.

Iako bi se s petnaestogodišnjim odmakom ove aktivnosti mogle i dopuniti te dodatno proširiti, činjenica je da je upravo u ovom nastavnom planu i programu školska knjižnica zauzela mjesto i ulogu koju zaslužuje. U kasnijim dokumentima (primjerice, Nacionalni okvirni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2011; Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje. Prijedlog nakon javne rasprave, 2017; Okvir nacionalnoga kurikuluma. Prijedlog nakon javne rasprave, 2017) nigdje nije razrađena uloga knjižnice niti knjižničara na ovakav način. Ovakvim pristupom se uloga knjižnice i knjižničara neposredno povezala s nastavnim predmetima i ostalim aktivnostima škole, učitelja, učenika i lokalne zajednice. Ovaj je dokument imao obilježja otvorenog kurikuluma (Previšić, 2007) u kojem su definirani glavni ciljevi učenja o knjižnici, u knjižnici i s knjižničarem, a škola je na temelju ponuđenih aktivnosti potaknuta da dodatno surađuje sa školskom knjižnicom i knjižničarem kako bi se osigurala korelacija u nastavnom procesu što je odlika planiranja i programiranja u kurikulumskom pristupu. Ovakav način kurikulumskog planiranja i programiranja stavlja veći naglasak na kreativnost škole i odgovornost djelatnika za provođenjem navedenih aktivnosti na kvalitetan način te ujedno omogućuje zadovoljavanje i uvažavanje specifičnih interesa učenika i drugih dionika odgojno-obrazovnog sustava. Osim kreativnosti, istraživačkog i projektnog učenja, suradnje i korelacije, ovakav pristup kurikulumskog planiranja i programiranja aktivnosti školske knjižnice i knjižničara omogućuje razvoj identiteta škole koja može postati itekako prepoznatljiva po svojim aktivnostima i izvan školskog okružja.

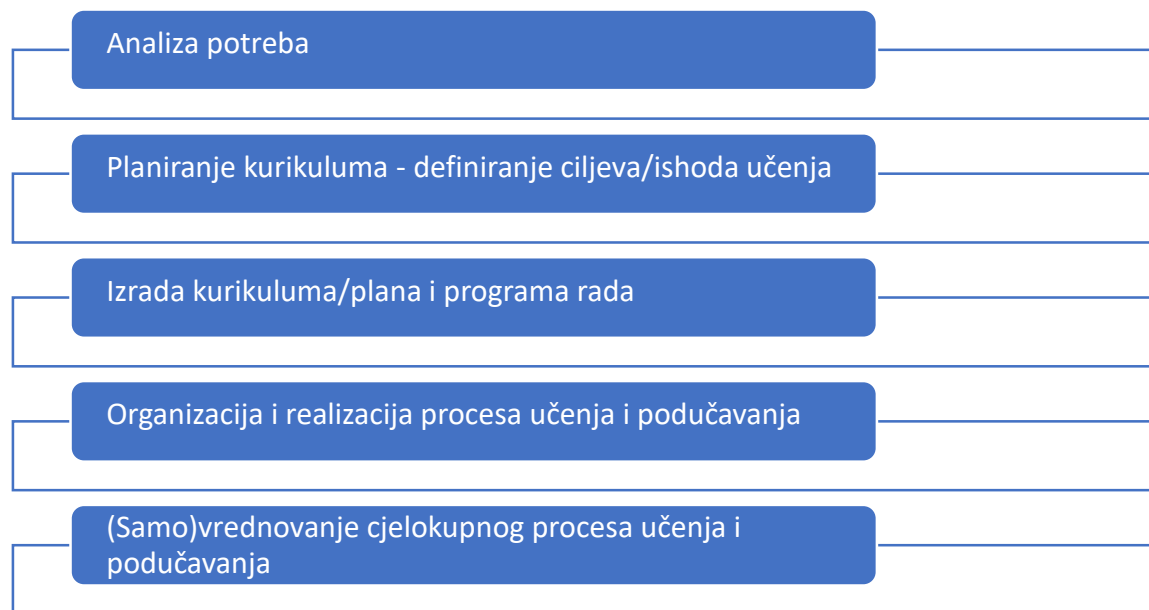
Moguće prepreke su inertnost djelatnika za suradnjom i organiziranjem aktivnosti. Takve, neželjene situacije mogu se prevenirati uvođenjem kvalitetnog načina (samo)vrednovanja te su poželjne i potrebne i u svim drugim kurikulumskim i nastavnim rješenjima navedenima u ovom tekstu i trebaju uključivati sve dionike u procesu učenja i podučavanja. Samovrednovanje, osim (samo)procjene zadovoljstva sudionika i ostvarenosti ishoda učenja, trebaju pridonositi unapređenju suradnje, novim aktivnostima te sveukupnoj kvaliteti na individualnom i školskom planu.

Aktivnosti školske knjižnice kao sastavni dio školskog kurikulumuma

Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (2020) 2008. godine uveden je koncept školskog kurikulumuma kao dokumenta koji definira izborne i fakultativne predmete, izvannastavne i izvanškolske aktivnosti, izborni dio međupredmetnih i/ili interdisciplinarnih tema i/ili modula i druge odgojno-obrazovne aktivnosti, programe i projekte te njihove kurikulumume na razini određene školske ustanove (Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, 2020) koji je dodatno afirmiran u Nacionalnom okvirnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2011).

Jedna od mogućnosti afirmiranja rada školske knjižnice i knjižničara ostvariva je i na ovaj način, što je u konačnici i slučaj u brojnim školama danas.

Pri tome je potrebno pridržavati se metodologije izrade kurikulumuma prema kurikulumskom ciklusu (Koludrović, 2018; 2021).

Slika 1. Kurikulumski ciklus (prilagođeno prema Koludrović, 2018, 29)

U izradi kurikulumuma u konstruktivističkom pristupu prvi je korak provedba analize potreba. Analiza potreba podrazumijeva primjenu različitih tehnika kojima se može istražiti koje aktivnosti

žele sudionici odgojno-obrazovnog procesa te koji su njihovi interesi. Provedba analize potrebe važna je kako bi odgojno-obrazovni djelatnici škole mogli saznati potrebe učenika te kako bi mogli organizirati one aktivnosti koje su učenicima važne i o kojima žele naučiti više. Analiza potreba može se istražiti najrazličitijim tehnikama kao što je upitnik, intervju, fokus skupina i slično (Koludrović, 2021). Drugim riječima, aktivnosti školske knjižnice mogu biti organizirane i realizirane kao zasebne aktivnosti na razini školskog kurikulumu.

Nakon analize potreba slijedi kurikulumsko planiranje i programiranje u kojem su razrađene i učenicima ponuđene aktivnosti iz područja rada školske knjižnice. Posebno je važno u ovom koraku s kolegama provjeriti ostvarivost i relevantnost ishoda učenja i aktivnosti. Također, važno je da se kurikulumi planiraju interdisciplinarno i korelacijski, budu usklađeni s teorijom konstruktivnog poravnanja, zadovoljavaju interese i potrebe učenika te potiču na učenje, kreativnost, kritičko mišljenje i druge akademske i životne vještine.

U sljedećem koraku, odnosno koraku provedbe kurikulumu naglasak treba biti na učenikovu učenju, umjesto na podučavanje, a korisne podatke o uspješnosti i mogućnostima poboljšanja će dati povratne informacije, odnosno samovrednovanje koje je ujedno zadnji korak u metodologiji izrade kurikulumu. Na ovakav način knjižnica može realizirati brojne i učenicima korisne i važne aktivnosti, a što je ujedno jedna od mogućnosti afirmacije školske knjižnice.

Također, treba imati na umu da školska knjižnica i stručni suradnik knjižničar imaju svoje mjesto i važnu ulogu izvan školskog kurikulumu, odnosno poželjno je povezivanje školske knjižnice i neposrednog odgojno-obrazovnog rada. Na razini analize potreba, za povezivanje ishoda učenja iz školskih predmeta s aktivnostima školske knjižnice, ukoliko već ne postoji nacionalni dokument, školski knjižničar i nastavnici mogu neformalnim razgovorom dogovoriti suradnju pri realizaciji nastavnog procesa, odnosno školska knjižnica i knjižničar mogu sudjelovati i pomoći u provedbi projekata iz nekog predmeta, kao i potaknuti učenike na istraživanje dodatnih informacija o sadržajima i temama koje uče u okviru redovne nastave. Ovakva je suradnja itekako poželjna, međutim, zbog nepostojanja strukture i dokumenata koji definiraju ulogu knjižnice i knjižničara na nacionalnoj razini, ovakav način suradnje ovisi o individualnim odnosima školskog knjižničara i nastavnika te posebno znanjima i volji nastavnika i knjižničara da realiziraju ovakve aktivnosti.

Stoga se čini važnim na nacionalnoj razini izraditi dokumente koji će dodatno podržavati i takvu ulogu školske knjižnice.

Aktivnosti školske knjižnice u kontekstu zasebnog kurikulumskog dokumenta na nacionalnoj razini

Jedna od mogućnosti afirmacije rada školske knjižnice i knjižničara je izrada posebnog kurikuluma kao što je predviđeno u dokumentu Okvir nacionalnoga kurikuluma (2017). Riječ je o Prijedlogu nakon javne rasprave iz 2017., koji je u konačnici i ostao samo prijedlog. Ukoliko se pristupi ovakvom načinu kurikulumskog planiranja i programiranja, čini se da bi bilo dobro da se kurikulum školske knjižnice strukturira na način da budu određeni ciljevi i zadaće školske knjižnice uz preporuke aktivnosti u kojima školska knjižnica sudjeluje. Njezino mjesto je i u korelacijskom i interdisciplinarnom pristupu s ostalim školskim predmetima i u aktivnostima na razini školskog kurikuluma. Stoga, ako se pristupi ovakvom načinu kurikulumskog planiranja i programiranja aktivnosti školske knjižnice, u izradi predmetnih kurikuluma poželjno je navesti preporuke nastavnicima o mogućnostima suradnje sa školskom knjižnicom pri ostvarivanju ishoda učenja.

Realizacija odgojno-obrazovnih aktivnosti prema kurikulumskom pristupu u kontekstu školske knjižnice

Kao što je već naglašeno, suvremena nastava usmjerena je na učenikovu aktivnost umjesto na nastavnikovo podučavanje. Stoga je jasno i da aktivnosti u kontekstu rada školske knjižnice trebaju biti organizirane i realizirane na takav način. Dobar primjer je istaknut u Nastavnom planu i programu za osnovnu školu (2006, 20) godine gdje su kao preporučeni oblici realizacije aktivnosti predložene radionice, nastavni dan u školskoj knjižnici, književni susreti, izrada različitih materijala, izložbe, organiziranje raznovrsnih susreta i organiziranje čitateljskih klubova, pokretanje projekata koji okupljaju učenike i učitelje te brojne druge. Svakako je poželjno da aktivnosti potiču na istraživanje, kreativnost, kritičko mišljenje i suradnju (Tilke, 2019; *Ideal libraries: A guide for schools*, 2018; *Nastavni plan i program za osnovu školu*, 2006). Boucher i Lance (1992) su, između ostalog, istaknuli da aktivnosti u školskoj knjižnici, osim na pismenost u širem smislu, utječu na akademska postignuća učenika, promiču cjeloživotno učenje i odgovorno

građanstvo, pripremaju učenike za postakademski život, odnosno tržište rada, jednakost, uvažavanje drugih i socijalnu jednakost. Isti autori istaknuli su i to da knjižnica veoma važnu ulogu može imati i u organiziranju različitih preventivnih programa te biti mjesto suradnje roditelja, škole i lokalne te šire zajednice.

U konačnici, kako bi se sve navedeno ostvarilo, najvažnija je uloga školskog knjižničara. O koliko se složenom sklopu kompetencija radi, dobro je istaknuto u dokumentu *Complete School Librarian Competencies based on the PSELs (2017)*. Osim profesionalnih kompetencija, školski knjižničar mora biti kompetentan u pedagoškom smislu, ali i u području vođenja. Činjenica je da će uvijek najveći naglasak ostati na aktivnostima i motiviranosti školskog knjižničara. Ipak, neophodno je i nastavnike već tijekom studija upoznavati s mogućnostima školske knjižnice pri realizaciji nastavnog i izvannastavnog procesa. Činjenica je da suradnja može izostati i zato što nastavnici nisu dovoljno upoznati s mogućnostima rada školskog knjižničara. Zato je, osim razvoja kvalitetnih kurikulumskih dokumenata, važno organizirati edukacije za nastavnike kako bi se bolje upoznali s radom školske knjižnice i knjižničara te tijekom studija podučavati studente o mogućnostima i načinima suradnje sa školskom knjižnicom.

Zaključak

Kao što je prikazano u ovom radu, aktivnosti školske knjižnice se mogu implementirati u nastavni proces i izvannastavne aktivnosti (aktivnosti školskog kurikuluma) na različite načine. Također, jasno je da školska knjižnica ima značajan kapacitet za promicanje kurikuluskog pristupa, afirmiranje cjelovitog razvoja učenika te stjecanje akademskih, generičkih i drugih životno-praktičnih kompetencija. Školska knjižnica ima i kapacitet za razvoj zajedništva. Međutim, nepostojanje kurikuluskih rješenja, kojima se afirmira rad knjižnice i stručnog suradnika knjižničara, onemogućuje ostvarivanje punog potencijala ovog važnog područja.

Najboljim rješenjem čini se ono u kojem je rad školske knjižnice sastavni dio općeg kurikuluskog dokumenta na nacionalnoj razini te dodatno razrađen u zasebnom kurikuluskom dokumentu te zastupljen u aktivnostima školskog kurikuluma. Na takav način knjižnica postaje integralni dio odgojno-obrazovnog procesa, a ujedno ima i dodatne mogućnosti u realizaciji izvannastavnih

aktivnosti i različitih preventivnih programa te bi takvim rješenjem mogla uvelike pridonijeti afirmaciji kurikulurnskog pristupa, odnosno cjelovitom razvoju učenika.

Literatura

1. [MZO] Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2016), „Okvir nacionalnoga kurikuluma. Nacrt prijedloga“, Preuzeto s:
<http://www.skole.hr/upload/portalzaskole/newsattach/12945/Nacrt_prijedloga_ONK_nakon_strucne_rasprave_%281%29.pdf> (17.1.2021.)
2. [MZO] Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2017), „Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje. Prijedlog nakon javne rasprave“. Preuzeto s:
<<https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/NacionalniKurikulumi/Nacionalni%20kurikulum%20za%20osnovno%C5%A1kolski%20odgoj%20i%20obrazovanje.pdf>> (21.1.2021.)
3. [MZOS] Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH (2011), Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje, Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH.
4. [MZOS] Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH (2019). Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi. Narodne novine 82/2019.
5. Boucher, J. J.; Lance, K. C. (1992), The roles of libraries in education. Denver: Colorado Department of Education.
6. Complete School Librarian Competencies based on the PSELs (2017),
<https://libguides.ala.org/ld.php?content_id=45283446>
7. Dubazana, K., Karlsson, J. (2007), Integration of the school library into the curriculum. Innovation, 33, 1-12.
8. Koludrović, M. (2015), Kurikulski i kompetencijski pristup obrazovanju budućih nastavnika i odgajatelja. U: H. Ivon i B. Mendeš (ur.), kompetencije suvremenog učitelja i odgajatelja – izazov za promjene, 11-23.

9. Koludrović, M. (2018), *Suvremene odrednice obrazovanja odraslih*. U: M. Koludrović i M. Vučić (ur.) *Učimo cjeloživotno učiti i poučavati: Priručnik za nastavnike u obrazovanju odraslih*. Zagreb: Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, 13-32.
10. Koludrović, M. (2021). *Važnost i vrste istraživanja u provođenju kurikulumskih reformi na nacionalnoj razini*. U: Džinović, V. i Nikitović, T. (ur.). *Zbornik radova. XXVI naučna konferencija „Pedagoška istraživanja i školska praksa“*. Kvalitativna istraživanja kroz discipline i kontekste: osmišljavanje sličnosti i razlika, 97-100.
11. Kridel, C. (ur.) (2010), *Encyclopedia of Curriculum studies. Volume 2*. Thousands Oaks: SAGE Publications, Inc.
12. Mušanović, M. (2000), *Konstruktivistička teorija i obrazovni proces*. U: M. Kramar (ur.), *Didaktični in metodični vidiki nadaljnega razvoja izobraževanja*. Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta Mariboru, 28-35.
13. Previšić, V. (2007), *Pedagogija i metodologija kurikuluma*. U: V. Previšić (ur.), *Kurikulum: teorije – metodologija – sadržaj – struktura*. Zagreb, Školska knjiga, 15-34.
14. Savery, J. R.; Duffy, T. M. (1995), *Problem Based Learning: An instructional model and its constructivist framework*. *Educational Technology*, 35, 31–38.
15. Sekulić – Majurec, A. (2007), *Uloga sudionika odgojno – obrazovnog procesa u stvaranju, provedbi i vrednovanju kurikuluma*. U: V. Previšić (ur.), *Kurikulum: teorije – metodologija – sadržaj – struktura*. Zagreb: Školska knjiga, 351–380.
16. Tilke, A. (2019). *School Library Concepts Developed by an Inquiry-approach Curriculum Organization: User Experiences and Perceptions About the Ideal Libraries Document of the International Baccalaureate*. *Proceedings of the 48th Annual Conference of the International Association of School Librarianship and the 23rd International Forum on Research in School Librarianship Dubrovnik, Croatia October 21-25, 2019*, 1-10.

ŽIVOTOPIS

Morana Koludrović je rođena 1979. godine. Od 2008. zaposlena je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Od zaposlenja do danas realizira nastavu iz sljedećih kolegija: Didaktika, Metodologija izrade kurikuluma, Alternativne koncepcije obrazovanja, Vrijednovanje i samovrijednovanje u suvremenoj školi, Vođenje odgojno – obrazovne ustanove, Mediji u odgoju i obrazovanju, Dijete i mediji. Voditeljica je Centra za istraživanje i razvoj cjeloživotnog obrazovanja gdje na Programu pedagoško – psihološko – didaktičko – metodičkog obrazovanja realizira kolegije Kurikulum suvremene škole, Samovrednovanje i vrednovanje u nastavi te Alternativne pedagoške koncepcije, dok na Programu za stjecanje pedagoških kompetencija za strukovne učitelje i suradnike u nastavi realizira kolegije Ocjenjivanje u obrazovanju te Vođenje razreda i disciplina. Od 2015. do danas je nositeljica i izvoditeljica kolegija Didaktika 1 i Didaktika 2 na Umjetničkoj akademiji Sveučilišta u Splitu. Članica je brojnih projektnih aktivnosti iz područja izrade kurikuluma (članica Radne skupine za izradu prijedloga nacрта Nastavnog programa o poučavanju temeljnih vještina za nastavnike u obrazovanju odraslih čiji je nositelj Ministarstvo znanosti i obrazovanja; članica projektnog tima na ESF projektu UP.03.1.1.03.0056 Kompetencijski standardi nastavnika, pedagoga i mentora; članica istraživačke skupine znanstvenog projekta Sveučilišta u Zagrebu pod nazivom Implementacija elemenata Montessori pedagogije u obrazovanje budućih učitelja; članica istraživačkog tima u Znanstvenom centru izvrsnosti za školsku efektivnost i menadžment. Nadalje, bila je voditeljica elementa i članica projektnog tima na projektu Internacionalizacija studijskih programa Morskog ribarstva i Vojnog pomorstva na Sveučilištu u Splitu iz Europskog socijalnog fonda; *Erasmus+ KA3: Educa T* – članica Radne skupine za izradu preporuka o kvalitetnom poučavanju i učenju u hrvatskom visokom obrazovanju i nacionalnog profila kompetencija te okvirnog kurikuluma za poboljšanje kompetencija nastavnika u visokom obrazovanju te članica projektnog tima na projektu HR.3.1.15 Izrada standarda zanimanja i standarda kvalifikacije stručnjaka za obrazovanje odraslih u okviru Europskog socijalnog fonda – Razvoj ljudskih potencijala).

U ime Filozofskog fakulteta u Splitu predlagateljica je standarda zanimanja andragog/andragoginja te standarda kvalifikacija magistar/magistra andragogije koji su upisani u Registar HKO.

Sudjeluje u različitim strukovnim udruženjima (članica Upravnog odbora Hrvatskog andragoškog društva, EPALE ambasadorica za Hrvatsku; članica Komisije za kvalitetu u SERTO – Profesionalizacija i kvalitet u obrazovanju odraslih iz Srbije; članica Predsjedništva Hrvatskog udruženja za obrazovna istraživanja).

Mentorica je na preko 70 završnih i diplomskih radova, objavila je preko 50 znanstvenih i stručnih radova te je sudjelovala na preko 30 znanstvenih i stručnih konferencija.

2.2. dr.sc. Ivana **Dević**, IMPLICIRA LI RAZINA ZVANJA NAČIN I OBLIKOVANJE RADA?

dr. sc. Ivana Dević, viša knjižničarka

isaric@svkst.hr

Sveučilišna knjižnica u Splitu

IMPLICIRA LI RAZINA ZVANJA NAČIN I OBLIKOVANJE RADA?

Sažetak

Rad razmatra kompetencijski okvir i napredovanje knjižničara u Republici Hrvatskoj. Daje se prikaz zakonske regulative u kojima djeluje školski knjižničar u Republici Hrvatskoj te se ukazuje na postojanje dvaju različita pravilnika (pravilnik Ministarstva znanosti i obrazovanja i pravilnik Ministarstva kulture) prema kojemu napreduju knjižničari u Republici Hrvatskoj unutar jedinstvenog knjižničnog sustava. Ukazuje se na probleme položaja knjižničara unutar jedinstvenog knjižničnog sustava Republike Hrvatske proizašle iz vrednovanja njihovog napredovanja prema dva različita pravilnika. Izvršena je analiza i usporedba dva navedena pravilnika prema kojima mogu napredovati školski knjižničari s pregledom njihovih međusobnih sličnosti i razlika. Rad posebno obrađuje pitanje kompetencijskog profila školskih knjižničara te se uočava potreba za postojanjem dokumenta nacionalnog kompetencijskog profila knjižničarske struke i jedinstvenog sustava napredovanja svih knjižničara bez obzira u kojoj vrsti knjižnice rade.

Ključne riječi: školski knjižničar, napredovanje knjižničara, pravilnici, kompetencijski profil, knjižničarstvo

Abstract

There are two things considered in this paper: the competence framework and the advancement of librarians in the Republic of Croatia. The legislation in which the school librarian in the Republic of Croatia operates are presented, and the existence of two different regulations (one of the Ministry of Science and Education – MZO and another of the Ministry of Culture – MK) is defined, according to which librarians in the Republic of Croatia progress within a single library system. The problems of the position of librarians within the unique library system of the Republic of Croatia arising from the evaluation of their progress according to two different regulations are presented. An analysis and comparison of the two mentioned regulations were performed according to which school librarians can progress and an overview of their mutual similarities and differences was given. The paper deals specifically with the issue of the competency profile of school librarians and the need for a document of national competency profile of the library

profession and a unique system of promotion of all librarians, regardless of the type of library in which they work.

Keywords: school librarian, librarian advancement, regulations, competency profile, library profession

1. KNJIŽNIČNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE I ZAKONODAVNI OKVIR DJELOVANJA ŠKOLSKOG KNJIŽNIČARA

Knjižnična djelatnost prema *Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti* (dalje u tekstu: Zakon) obuhvaća, između ostalog, i onu djelatnost u kojoj se posebno ogleda djelovanje školskih knjižnica: nabava knjižnične građe i izgradnja knjižničnih zbirki; stručna obrada knjižnične građe prema stručnim standardima, što uključuje izradu informacijskih pomagala u tiskanom i/ili elektroničkom obliku; pohranu, čuvanje i zaštitu knjižnične građe; usmjeravanje i podučavanje korisnika pri izboru i korištenju knjižnične građe, informacijskih pomagala i drugih izvora; pružanje informacijskih usluga, posudbu i davanje na korištenje knjižnične građe; vođenje dokumentacije i prikupljanje statističkih podataka o poslovanju, knjižničnoj građi, korisnicima i o korištenju usluga knjižnice; pripremanje kulturnih, informacijskih, obrazovnih i znanstvenih sadržaja i programa te obavljanje i drugih poslova sukladno ovom Zakonu i drugim propisima (Zakon, članak 6). Zakon također nalaže da su knjižnice dužne poduzimati mjere za zaštitu knjižnične građe te redovito provoditi postupak revizije i otpisa građe sukladno pravilniku kojim se uređuje zaštita, revizija i otpis knjižnične građe – što također ulazi u temeljnu djelatnost školske knjižnice (Zakon, članak 7). Prema namjeni i sadržaju knjižničnog fonda vrste knjižnica su: nacionalna, narodna, školska, sveučilišna, visokoškolska, znanstvena i specijalna knjižnica (Zakon, članak 8). Školske ustanove, visoka učilišta i javni znanstveni instituti dužni su osnovati knjižnicu u sastavu tih ustanova, odnosno posebnim ugovorom s kojom drugom javnom knjižnicom visoka učilišta i javni znanstveni instituti mogu osigurati knjižnične usluge nužne za obavljanje nastavne i znanstvene djelatnosti, sukladno standardima iz članka 12., stavak 2, Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (Zakon, članak 10). Knjižnica se može osnovati, ako su sukladno odredbama standarda za pojedinu vrstu knjižnica, osigurani: knjižnična građa; prostor, oprema i pristup

inforაციjsko-komunikacijskoj tehnologiji; sredstva za rad; rad stručnih knjižničarskih djelatnika; program rada i razvitka. Postojanje navedenih uvjeta utvrđuje rješenjem ministarstvo nadležno za poslove kulture za narodne i specijalne knjižnice, a ministarstvo nadležno za poslove znanosti i obrazovanja za školske, visokoškolske, znanstvene i sveučilišne knjižnice na temelju izvješća knjižnice koja obavlja matičnu djelatnost, najkasnije u roku od 30 dana od podnošenja zahtjeva. Osnivač knjižnice dužan je pribaviti rješenje prije traženja upisa u sudski ili drugi registar (članak 11). Knjižnice svoju djelatnost obavljaju sukladno Zakonu i standardima propisanim za pojedine vrste knjižnica, kojima se uređuju poslovi i usluge, kadrovski i tehnički uvjeti svojstveni pojedinim vrstama knjižnica, standardi za digitalnu knjižnicu, kao i prava i dužnosti korisnika knjižničnih usluga. Standarde za školske, visokoškolske, znanstvene i sveučilišne knjižnice donosi ministar nadležan za znanost i obrazovanje, uz prethodno mišljenje Hrvatskoga knjižničnog vijeća (članak 12). Knjižnični sustav Republike Hrvatske čine Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu te narodne, školske, sveučilišne, visokoškolske, znanstvene i specijalne knjižnice. Navedene vrste knjižnica se povezuju se u knjižnični sustav Republike Hrvatske sukladno potrebama određenog stručnog, znanstvenog, umjetničkog područja, potrebi za učinkovitijim poslovanjem u upravljanju digitalnom građom i potrebi za stalnim stručnim usavršavanjem, a između ostalog na temelju usklađivanja planova rada i razvitka knjižnica koje se provodi kroz matičnu djelatnost; nacionalni plan razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti; standardizacije i usklađivanja postupaka u nabavi i izgradnji knjižničnih zbirki, obradi i protoku građe i informacija; izgrađivanja skupnih kataloga, središnjih upisnika, baza podataka, repozitorija i Hrvatske digitalne knjižnice; razvitka mrežnih informacijskih usluga; usklađivanja, sudjelovanja u provedbi i vrednovanja programa edukacije; jedinstvenog sustava praćenja poslovanja i kvalitete te nacionalnog programa stalnog stručnog usavršavanja (Zakon, članak 33).¹⁹ Školska knjižnica unutar takvog zakonodavnog okvira treba ostvariti suradnju s učiteljima, stručnim suradnicima i roditeljima u svrhu razvoja učeničkih znanja i vještina, usvajanja procesa učenja, razvoja motivacije, informacijskog opismenjavanja, upotrebe informacijsko-komunikacijske tehnologije, pretraživanja izvora znanja, analize i vrednovanja informacija. Školska knjižnica suradnjom s učiteljima i stručnim suradnicima aktivno sudjeluje u

¹⁹ Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti. NN 17/2019. Dostupno na URL: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html> (24.5.2021.).

ostvarivanju korelacije i integracije različitih nastavnih predmeta prezentacijom sadržaja učenicima utemeljenoj na informacijskim izvorima školske knjižnice. Svojim radom i djelovanjem školska knjižnica postaje informacijsko, medijsko, komunikacijsko i kulturno središte škole provodeći odgojno-obrazovnu, stručno-knjižničnu, informacijsko-referalnu i kulturno javnu djelatnost. Aktivno odgaja i obrazuje učenike kroz odgojno-obrazovne aktivnosti, informira ih te osigurava mjesto obveznog i slobodnog učenja kroz aktivnu interakciju učenika s informacijskim izvorima, kao i mjesto provođenja slobodnog vremena i zabave. Kroz takav način rada školska knjižnica osim izravnog doprinosa odgoju i obrazovanju svojih učenika doprinosi kvalitetnijem radu i životu škole, lokalne zajednice i društva u cjelini.

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama definira da školska ustanova ima knjižnicu, a djelatnost knjižnice definira kao sastavni dio obrazovnog procesa u kojemu se stručno-knjižnična djelatnost obavlja u manjem opsegu ili uobičajeno i služi za ostvarivanje obrazovnog procesa te da knjižnica mora udovoljavati uvjetima koji su propisani standardima (članak 55). Nadalje, *Zakon o odgoju i obrazovanju* definira da stručni suradnici obavljaju odgojno-obrazovni rad u osnovnoj i srednjoj školi (članak 100), i to neposredan odgojno-obrazovni rad s učenicima te stručno-razvojne i koordinacijske poslove (članak 101).²⁰

Školska knjižnica sastavni je dio odgojno-obrazovnog sustava i izravno je uključena u nastavne i izvannastavne aktivnosti. *Državni pedagoški standard osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja* definira stručnog suradnika kao stručno osposobljenu osobu za pomoć u nastavnome i školskome radu, koja obavlja poslove koji proizlaze iz pedagoškog rada ili su s njime u svezi te pruža edukacijsko-rehabilitacijsku potporu. Nalaže stručno usavršavanje učitelja i stručnih suradnika kao trajni stručni razvoj učitelja i stručnih suradnika kroz službene i neslužbene, skupne ili pojedinačne oblike obrazovanja i stjecanja dodatnih znanja i vještina s ciljem unapređenja osobnih sposobnosti i vještina iz svoje struke i sveukupnoga odgojno-obrazovnog rada. Ukazuje na napredovanje učitelja i stručnih suradnika – mogućnost stjecanja

²⁰ *Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama*. Dostupno na URL: <<http://www.propisi.hr/print.php?id=83611>> (24.5.2021.).

viših zvanja u odgojno-obrazovnome radu učitelja, mentora i učitelja savjetnika kroz vrednovanje uspješnosti rada s učenicima, izvannastavnog stručnog rada i stručno usavršavanje (članak 2).²¹

Naputak o obvezama, programu i normativu rada stručnog suradnika knjižničara u osnovnoj i srednjoj školi definira da se *Program rada stručnog suradnika knjižničara* ostvaruje kroz odgojno obrazovnu djelatnost, stručno-knjižničnu i informacijsko-referalnu djelatnost te kulturnu i javnu djelatnost. Odgojno-obrazovna djelatnost podrazumijeva neposredni rad s učenicima i suradnju s nastavnicima, stručnim suradnicima i ravnateljem.²²

2. KOMPETENCIJSKI PRISTUP - ŠKOLSKA KNJIŽNICA I POTREBNE KOMPETENCIJE

Prethodno navedene aktivnosti ukazuju na potrebu obrazovanja školskog knjižničarskog suradnika s posjedovanjem i razvojem određenih kompetencija. Primjena kompetencijskog okvira primarno se sagledava kao instrument planiranja i upravljanja razvojem struke. Temelj izrade i razvoja kompetencijskog okvira jest uspostava sustavnih sektorskih analiza te sustavnih stručnih i znanstvenih istraživanja iz područja kurikula, potreba tržišnog rada i statusa profesije. Kompetencijski profil (KP) ili okvir često je mjerilo kojim se potvrđuje profesionalno djelovanje. KP specifikacija je mjerodavnosti, mjerna ljestvica za utvrđivanje kvalitete izvršenih zadataka vezanih uz pojedinu specifikaciju, a koja je nužna za učinkovit rad u okviru određenog zanimanja. KP preskriptivnog su karaktera i često služe kao mjerilo za određivanje uvjeta licenciranja ili akreditacije. Profesionalni ili kompetencijski profili te standardi zanimanja (eng. skill standards) razvijaju se 30 - ih god. 20 st., osobito u SAD-u i Velikoj Britaniji. Kompetencijski profili u knjižničarstvu definiraju se u odnosu na vrstu knjižnice, odnosno zbirke i specifične zahtjeve korisnika.²³ Tako primjerice, Američko knjižničarsko društvo (eng. American Library Association,

²¹ Državni pedagoški standard osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (NN 63/2008). Dostupno na URL: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_63_2129.html> (24.5.2021.).

²² Naputak o obvezama, programu i normativu rada stručnog suradnika knjižničara u osnovnoj i srednjoj školi - Program rada stručnog suradnika knjižničara. Dostupno na URL: <https://www.oocities.org/drugaosn/knjiznica/Naputak_Ljilje_Vokic.htm> (24.5.2021.).

²³ Knjižničarske kompetencije: pogled na razvoj profesije / Dijana Machala. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada; Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2015. Str. 153-156.

ALA) je razvilo *Kompetencije knjižničarske „jezgre“*, a u Velikoj Britaniji CILIP (Chartered Institute of Library and Information Professionals) *Temelj stručnih znanja i vještina*. Kompetencijski profil knjižničarske „jezgre“ od ALA-e predstavljaju opći, tj. širi kompetencijski profil te navodi temeljna znanja magistra struke na studijima za knjižničnu i informacijsku znanost koje akreditira Američko knjižničarsko društvo. Kompetencije knjižničarske „jezgre“ služe kao orijentacija poslodavcima, knjižničarima praktičarima te svima onima koji izrađuju obrazovne programe.

Specijalistički kompetencijski profili razvijeni su i mjerodavni za specijalno znanje tj. za knjižničare u školskim, visokoškolskim, narodnim i specijalnim knjižnicama, knjižničari tijela vlasti. Američko društvo školskih knjižničara (American Association of School Librarians - AASL) razvilo je *ALA/AASL Standards for Initial Preparation of School Librarians 2010*²⁴ koji propisuje pet standarda školskim knjižničarima: poučavanje za učenje, pismenost i čitanje, informacije i znanje, zagovaranje i vodstvo, upravljanje programom i administracija. Poučavanje za učenje očekuje od kandidata znanje o učenicima i učenju, promicanje suradničkog planiranja, podučavanje višestruke pismenosti i učenje temeljeno na istraživanju, omogućujući članovima zajednice koja uči da postanu učinkoviti korisnici i stvaratelji ideja i informacija. Kandidati osmišljavaju i provode aktivnosti koje uključuju interese učenika i razvijaju njihovu sposobnost ispitivanja, kritičkog razmišljanja, stjecanja i dijeljenja znanja. Kandidati trebaju poznavati stilove učenja, uzrasta i razvoja, kulturnog utjecaja na učenje i obrazovne prakse. Oblikuju, dijele i promiču učinkovite principe poučavanja i učenja kao suradničkog partnerstva s drugim kolegama, znanje i sudjelovanje u razvoju kurikuluma, uključenost u poboljšanje školskih procesa, na raspolaganju su za profesionalni razvoj svojim kolegama prilikom upotrebe knjižnica i informacija, surađuju s učiteljima i implementiraju *AASL Standards for the 21st-Century Learner*²⁵, strategije za integraciju višestruke pismenosti sa sadržajem kurikuluma, integriranje uporabe tehnologije kao

²⁴ ALA/AASL Standards for Initial Preparation of School Librarians (2010) / Approved by Specialty Areas Studies Board (SASB) of the National Council for Accreditation of Teacher Education (NCATE), October 24, 2010. Dostupno na URL:

<www.ala.org/aasl/sites/ala.org.aasl/files/content/aasleducation/schoollibrary/2010_standards_with_rubrics_and_statements_1-31-11.pdf> (25.05.2021.)

²⁵ AASL Standards for the 21st-Century Learner. Dostupno na URL:

<http://www.ala.org/aasl/sites/ala.org.aasl/files/content/aaslissues/toolkits/bldnglvi/08_SeptOct_TF.pdf> (25.5.2021.).

sredstva za učinkovito i stvaralačko učenje, kritičko promišljanje i stvaralački proces. Standard *Pismenost i čitanje* zahtijeva da kandidati promiču čitanje radi učenja, osobnog rasta i užitka. Kandidati su svjesni glavnih trendova u književnosti za djecu i mlade i odabiru materijale za čitanje u više formata kako bi podržali čitanje radi informiranja, čitanje iz užitka i čitanje za cjeloživotno učenje. Koriste različite strategije kako bi ojačali nastavu čitanja u učionici te kako bi se pozabavili različitim potrebama i interesima svih čitatelja. Kandidati demonstriraju sposobnost razvoja zbirke za čitanje i za informacijske materijale u tiskanom i digitalnom obliku koji podržavaju raznolik razvoj kulturnih, društvenih i lingvističkih potreba učenika i njihove zajednice. Surađuju s učiteljima nastojeći ojačati širok spektar strategija podučavanja čitanja kako bi se osiguralo učenicima da stvaraju razumijevanje iz teksta. Standard *Informacija i znanje* zahtijeva da kandidati oblikuju i promiču etički, pravedan pristup fizičkim, digitalnim i virtualnim zbirkama resursa i njihovo korištenje. Trebaju pokazati znanje o raznim izvorima informacija i uslugama koje podržavaju potrebe raznolike zajednice za učenje. Potrebno je pokazati uporabu različitih istraživačkih strategija za stjecanje znanja za poboljšanje prakse. Učinkovito i etično ponašanje u potrazi za informacijama podrazumijeva da kandidati identificiraju i osiguravaju podršku za različite učeničke informacijske potrebe. Oblikuju višestruke strategije za učenike, učitelje i administratore škole kako bi locirali, vrednovali i etično upotrebljavali informacije za različite svrhe; te razvijaju suradnju za učinkoviti pristup i interpretiranje informacija. Podupiru fleksibilni otvoreni pristup za knjižnične usluge i izvore. Pokazuju sposobnost stvaranja i usvajanja relevantnog iskustva učenja koje uvodi učenike u autentično učenje upotrebom digitalnih alata i izvora, upotreba digitalnih alata za lociranje, analizu, vrednovanje i upotrebu informacijskih izvora kako bi podržali istraživanje, učenje, i stvaranje u digitalnom društvu. Demonstriraju aktivno istraživanje u prikupljanju podataka, interpretaciji i upotrebi podataka za stvaranje i dijeljenje novog znanja kako bi se poboljšala praksa u školskim knjižnicama. Standard *Zagovaranje i vodstvo* zahtijeva da se kandidati zalažu za dinamične programe školskih knjižnica i pozitivna okruženja za učenje koja se usredotočuju na učenje i postignuća učenika suradnjom i povezivanjem s učiteljima, administratorima, knjižničarima i zajednicom. Kandidati se zalažu za kontinuirano učenje i profesionalni rast te vode aktivnosti profesionalnog razvoja za druge nastavnike. Kandidati pružaju vodstvo artikulirajući načine na koje školske knjižnice doprinose

postignućima učenika. Trebaju sudjelovati u povezivanju u mrežu knjižnične zajednice i profesionalni razvoj, vodstvo i zagovaranje. Upravljanje programom i zagovaranje zahtijeva da kandidati planiraju, razvijaju, implementiraju i vrednuju školski knjižnični program, izvore i usluge u podržavanju misije knjižničnog programa unutar škole prema principima knjižnične znanosti, upravljanja itd. Planiranje razvoja zbirke, primjena profesionalnih etičnih principa struke i zagovaranje intelektualne slobode, strategijsko planiranje i procjena.²⁶

Za razliku od ALA-inog dokumenta o kompetencijama jezgre knjižničarstva koji ne možemo u potpunosti podvesti pod kategoriju profesionalnog ili kompetencijskog profila, CILIP-ov dokument *Korpus stručnoga znanja*²⁷ predstavlja upravo takav profesionalni okvir. CILIP, sljednik nekadašnjeg (britanskog) Knjižničarskoga društva (Libray Association) navedenim dokumentom definira korpus stručnog znanja koje razlikuje knjižničare i informacijske stručnjake od stručnjaka iz drugih područja. Naglašeno je kako *Korpus stručnog znanja* (Body of Professional Knowledge – BKP) ne naznačuje stupanj znanja ili vještine koji pojedini praktičar mora postići kako bi ostvario određeni stupanj i/ili kvalifikaciju. To je opisano u drugim dokumentima koji zajedno tvore *CILIP-ov Kvalifikacijski okvir* (eng. CILIP's Qualifications Framework). Važno je istaknuti da su u dokumentu najvažniji poslovi vezani uz stručno znanje informacijskih stručnjaka nadopunjeni općim i prenosivim vještinama (generičkim kompetencijama). Dakle, za razliku od ranije prikazanog ALA-inog dokumenta, u BKP-u su, kako uostalom i sam njegov naslov sugerira, generičke kompetencije jasno razdvojene od područno-specifičnih. No, ono što je posebno zanimljivo jest to da ovaj dokument kao posebnu kategoriju uvodi okružje primjene. Na taj se način naglašava kako informacijski stručnjaci djeluju u specifičnom okružju u kojemu se etička, pravna, politička i organizacijska pitanja trebaju razumjeti na odgovarajućoj razini.²⁸

U svrhu identificiranja koje su stručne kompetencije, znanja i vještine značajne za knjižničarsku profesiju u Hrvatskoj, provedena su dva istraživanja. Cilj provedenih istraživanja bio je odrediti značajke knjižničarskih kompetencija „jezgre“, distribucijskih kompetencija, kompetencija na

²⁶ Ibid.

²⁷ Body of professional knowledge // CILIP. [citirano: 2009-10-01]. Dostupno na: <<http://www.cilip.org.uk/NR/rdonlyres/3CA8898C-902F-4B1F-AE07-58B0BAE6AEB2/0/BPK.pdf>> (26.5.2021.).

²⁸ Knjižničarske kompetencije / Ana Barbarić. Dostupno na URL: <https://bib.irb.hr/datoteka/433896.Knjiniarske_kompetencije_Barbari.pdf> (21.05.2021).

periferiji te generičkih kompetencija kako ih definiraju ključni dionici tog znanstvenog područja u Hrvatskoj: profesori knjižničarstva na tri hrvatska sveučilišta, knjižničari praktičari te voditelji knjižnica kao predstavnici poslodavaca. Prvo istraživanje provedeno je 2009. godine, a metodom online anketiranja ispitani su stavovi knjižničara te voditelja knjižnica o važnosti i razini usvojenosti područno-specifičnih i generičkih kompetencija kod novodiplomiranih knjižničara po završetku studija. Drugo istraživanje, koje je provedeno 2011. godine, ispitalo je stavove profesora knjižnične i informacijske znanosti na tri hrvatska sveučilišta o istim pitanjima te primjenom iste metodologije. Machala navodi stručne kompetencije značajne za profesiju: vještine pretraživanja i vrednovanja informacija, učinkovito pružanje informacija za potrebe korisnika, vještine uporabe informacijskih pomagala i izvora, sposobnost pružanja i razvijanja usluga za korisnike, znanje i primjena izgradnje i upravljanje zbirka (digitalnim zbirka), znanje i sposobnost sadržajne obrade građe, razumijevanje zakonskih i etičkih okvira, znanje i sposobnost formalne obrade građe, sposobnost upravljanja i uporabe informacijskih tehnologija, vještine i sposobnost javnog komuniciranja i djelovanja, sposobnost poučavanja korisnika, upravljanje procesima informatizacije knjižničnog poslovanja (OPAC, knjižnični sustav), znanje i primjena istraživačkih metoda, znanje i primjena postupaka zaštite i pohrane građe, znanje i primjena temeljnih teorijskih načela, znanje i vještine upravljanja procesima digitalizacije, znanje i sposobnost kreiranja novog znanja, znanje pedagogije i metodike poučavanja, sposobnost organizacije i izvođenja programa iz kulture, znanje i razumijevanje izdavačkog procesa. *Kompetencije knjižničarske jezgre* iz prethodno nabrojanih kompetencija čine kompetencije usmjerene prema informaciji te korisnički-orijentirane kompetencije (vještine pretraživanja i vrednovanja informacija, vještine uporabe informacijskih pomagala i izvora, učinkovito pružanje informacija za potrebe korisnika, sposobnost pružanja i razvijanja usluga za korisnike), *distribucijske kompetencije* su tradicionalne knjižničarske kompetencije „bibliografske paradigme” (formalna i sadržajna obrada, upravljanje zbirka, teorijska znanja, razumijevanje zakonskih i etičkih načela profesije, znanje i primjena postupaka izgradnje digitalnih zbirki, upravljanje digitalnim zbirka), *kompetencije na periferiji* (sposobnost organizacije i izvođenja programa iz kulture, znanje pedagogije i metodike poučavanja, znanje i sposobnost kreiranja novog znanja te sposobnost poučavanja korisnika i upravljanje procesima informatizacije

knjižničnog poslovanja, znanje i primjena temeljnih teorijskih načela i povijesnog razvoja knjižničarstva, znanje i primjena izgradnje i upravljanja zbirkama), *generičke kompetencije* (osnovne vještine uporabe računala, vještine prikupljanja i upravljanja informacijama, sposobnost za timski rad, etičnost, sposobnost učenja, komunikacijske vještine, sposobnost primjene teorijskog znanja u praksi, samostalnost u radu, sposobnost prilagodbe novim situacijama, organizacijske sposobnosti i vještine upravljanja, kritičke i samokritičke sposobnosti, znanje stranog jezika, istraživačke metode, stručni i znanstveni rad, želja za uspjehom). Osječka knjižničarska škola najšire zahvaća kompetencijsku „jezgru”, a vrlo malo kompetencija prema periferiji te se najveća odstupanja od prosjeka bilježe u odnosu na sposobnost poučavanja korisnika, upravljanje procesima informatizacije knjižničnog poslovanja, sposobnost upravljanja i uporabe informacijskih tehnologija, pedagogije i metodike poučavanja. Zadarska škola pokazuje uski raspon kompetencija u „jezgri” i široko distribuiran spektar prema periferiji, a najveće odstupanje od prosjeka pokazuje između ostalog u kompetencijama sposobnosti poučavanja korisnika koje su ocijenjene slabije od prosjeka. Zagrebačka škola ima podjednako širok spektar kompetencija „jezgre” kao i prema periferiji, ali i najmanje odstupanje u odnosu na ukupnu prosječnu vrijednost važnosti stručnih kompetencija, a slabije od prosjeka ocijenjene su teorijsko-metodološke kompetencije kao što su znanje i primjena istraživačkih metoda, znanje pedagogije i metodike poučavanja.²⁹ Navedeno ukazuje na to da se pedagoške kompetencije podrazumijevaju kao dio stručnih knjižničnih kompetencija te ih u prethodno navedenom pronalazimo u stručnim kompetencijama kao što su kompetencije poučavanja korisnika te znanje pedagogije i metodike poučavanja, a u provedenom istraživanju definirane su kao knjižničarske stručne kompetencije na periferiji te bi se kao takve trebale usvajati kroz formalno obrazovanje. Međutim, u sve tri hrvatske knjižničarske škole pedagoške kompetencije su pokazale veće odstupanje od prosjeka, što bi trebao biti signal navedenim školama da u svoj program uvedu veću usmjerenost na pedagoške kompetencije jer se prilikom zapošljavanja u školske knjižnice prema *Pravilniku o odgovarajućoj vrsti obrazovanja učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi*³⁰

²⁹ Usp. Machala, Dijana. Op. cit, str. 209-267.

³⁰ Pravilnik o odgovarajućoj vrsti obrazovanja učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi (NN 6/2019). Dostupno na URL: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_6_137.html> (25.5.2021.).

(članak 2) zahtijevaju pedagoške kompetencije koje obuhvaćaju pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičko obrazovanje. Navedeno se ogleda upravo u potrebi stručnih kompetencija prilikom zapošljavanja te u razlici da hrvatske knjižničarske škole rade veću razliku u značajnosti između „jezgrenih“ kompetencija te onih distribucijskih i prema periferiji, dok to nije slučaj s knjižničarima i ravnateljima (za njih kao da ne postoji periferija, sve kompetencije imaju izražen visok stupanj važnosti). Pedagoške kompetencije su potrebne odmah prilikom rada u školskoj knjižnici te ih je kao takve neupitno u većem omjeru uvrstiti kao temeljne stručne kompetencije u akademsko obrazovanje knjižničarskih školi, a sustav cjeloživotnog učenja knjižničara treba biti poveznica između inicijalno usvojenih akademskih znanja te programa trajnog i kontinuiranog sustavnog usavršavanja postignutih kompetencija. Međutim, kako svaka vrsta knjižnica vrši edukaciju i potpora je bilo formalnom ili neformalnom obrazovanju, svakako je potrebno istaknuti da bi tako stečene pedagoške kompetencije u sklopu akademskog obrazovanja doprinijele kvalitetnijem radu knjižničara ne samo u školskim nego u svim vrstama knjižnica.

Projekt *Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost (CUK)* je financirala Nacionalna zaklada za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj Republike Hrvatske. Projekt je trajao od 1. listopada 2008. do 1. listopada 2009. godine, a zajednički su ga ostvarile Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Odsjek za informacijske znanosti

Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Knjižnice grada Zagreba i Hrvatsko knjižničarsko društvo. Cilj je projekta pomoć i razvoj suvremenog fleksibilnog sustava obrazovanja i izobrazbe knjižničara utemeljenog na ishodima učenja.³¹

Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu bio je sudionik projekta Filozofskog fakulteta u Zagrebu *Usklađivanje studijskih programa iz područja društvenih i humanističkih znanosti s potrebama tržišta rada*, na kojemu je od 2015. do 2016. godine surađivala i izv. prof. dr. sc. Ana Barbarić koja je autorici za potrebe ovog rada iznijela potrebne informacije o navedenom projektu. Projekt je bio sufinanciran iz Europskog socijalnog fonda unutar Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali putem natječaja *Unapređivanje kvalitete u visokom obrazovanju uz primjenu Hrvatskog kvalifikacijskog okvira*, koji je provelo

³¹ Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnosti / urednice Aleksandra Horvat i Dijana Machala. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2009. Str. 7-8.

tadašnje MZOS. Nositelj projekta bio je Odsjek za sociologiju, a voditelj projekta izv. prof. dr. sc. Dragan Bagić. Projektom je bilo obuhvaćeno više odsjeka, negdje desetak. U tom kontekstu izrađivao se prijedlog standarda zanimanja knjižničar u smislu razine mag. knjižničarstva. U radnoj skupini koja je izradila prijedlog standarda zanimanja knjižničar sudjelovali su kolegice i kolege Daniela Živković, Sonja Špiranec, Ana Barbarić, Bojan Macan, Tatijana Petrić, Evica Tihomirović i Gorana Tuškan, a radnu skupinu je koordinirao Krešimir Pavlina s Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti. Zbog protoka vremena, još se smo jednom, na samoj Katedri dodatno ažurirao prijedlog. Tu je bila uključena i kolegica Višnja Novosel, voditeljica FFZG knjižnice. Izrađen prijedlog upućen je u proceduru, no u trenutku pisanja ovog rada još nema nikakvih povratnih informacija.

*Okvir nacionalnoga standarda kvalifikacija za učitelje u osnovnim i srednjim školama: preporuka³² i Smjernice za pripremu Okvira nacionalnog standarda kvalifikacija za učitelje u osnovnim i srednjim školama prilikom napredovanja stručnih suradnika u osnovnim i srednjim školama i učeničkim domovima³³ su krovni dokumenti za razvoj učiteljske profesije u Hrvatskoj. Sadrže skupove ishoda učenja organizirane prema glavnim kompetencijama nužnima za kvalitetno obavljanje ključnih poslova i aktivnosti u svakodnevnome radu odgojno-obrazovnih radnika te za njihov profesionalni razvoj i koriste se kao alat za provjeru složenih kompetencija u postupku napredovanja tijekom karijere za učitelje, nastavnike, stručne suradnike i ravnatelja. Definiiraju se sljedeći skupovi ishoda učenja: (1) akademska disciplina, nastavni predmet/odgojno-obrazovno područje, (2) učenje i poučavanje, (3) vrjednovanje, (4) okruženje za učenje, (5) suradnja u školi, s obitelji i zajednicom, (6) obrazovni sustav i organizacija škole, (7) profesionalna komunikacija i interakcija te (8) profesionalnost i profesionalni razvoj. Školski knjižničari ostvaruju svoje napredovanje u odgojno-obrazovnom sustavu prema *Pravilniku o napredovanju učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja u osnovnim i srednjim školama i učeničkim**

³² Okvir nacionalnoga standarda kvalifikacija za učitelje u osnovnim i srednjim školama: preporuka. Nacionalno vijeće za odgoj i obrazovanje, veljača 2016. Dostupno na URL: <<http://nvo.hr/wp-content/uploads/2016/03/Okvir-standarda-kvalifikacije-final..pdf>> (25.5.2021.).

³³ Smjernice za pripremu Okvira nacionalnog standarda kvalifikacija za učitelje u osnovnim i srednjim školama prilikom napredovanja stručnih suradnika u osnovnim i srednjim školama i učeničkim domovima. Dostupno na URL: <<https://mzo.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Obrazovanje/Napredovanje/Smjernice%20za%20primjenu%20okvira%20nacionalnoga%20standarda%20kvalifikacija%20za%20strucne%20suradnike.pdf>> (25.5.2021.).

*domovima*³⁴ u kojemu je došlo do potpunog izjednačavanja vrednovanja i napredovanja rada stručnog suradnika knjižničara s nastavnicima, a kojega propisuje Ministarstvo znanosti i obrazovanja (dalje u tekstu MZO). Navedeni Pravilnik definira stručno-pedagoški rad kao rad koji odgojno-obrazovni radnici ostvaruju u radu s učenicima ili kolegama, u organizaciji ili provedbi natjecanja, mentorstvu učenicima, studentima i pripravnicima, održavanjem predavanja, radionica i online edukacija, radom u stručnim vijećima i strukovnim udrugama, pisanjem stručnih članaka, izradom nastavnih materijala i obrazovnih sadržaja, radom na projektima te radom na unaprjeđenju rada škole i sustava obrazovanja. Pravilnik donosi kriterije vrednovanja stručno-pedagoškog rada odgojno-obrazovnog radnika koji su podijeljeni u kategorije. Vrednuju se sve aktivnosti neovisno o tome u kojem području odnosno predmetu su ostvarene. Svaka aktivnost može se vrednovati samo jednom.

Knjižničari zaposleni u drugim vrstama knjižnica napreduju prema *Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci* kojega propisuje Ministarstvo kulture (dalje u tekstu MK).³⁵ Primjena ovakvog načina vrednovanja školskog knjižničara sa zasebnim pravilnikom u odnosu na ostalu knjižničnu zajednicu dovodi do uočavanja sljedećih problema. Potpuno izjednačavanje vrednovanja i napredovanja rada stručnog suradnika knjižničara s nastavnicima je upitno jer se ne radi o istovjetnom načinu rada, niti o istim radnim uvjetima. Nastavnici imaju za svoj rad svakodnevno osigurane nastavne sate koji im omogućuje izvođenje nastavnog plana i programa, dok školskom knjižničaru još uvijek nije pružena mogućnost osiguranja nastavnih sati kroz koje bi mogao izvoditi svoj knjižnično-informacijski program. Stoga s pravom postaje upitno vrednovanje po istim kriterijima s obzirom na nejednake uvjete i radne obveze. Drugi značajan problem postojanja zasebnog pravilnika za vrednovanje školskih knjižničara dovodi zapravo do toga da se knjižničari unutar jedinstvenog knjižničnog sustava vrednuju po različitim stručnim kriterijima i onemogućava im se priznavanje napredovanja iz jedne vrste knjižnice u drugu,

³⁴ Pravilnik o napredovanju učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja u osnovnim i srednjim školama i učeničkim domovima. (NN 68/2019). Dostupno na URL: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_07_68_1372.html> (25.5.2021.).

³⁵Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci. Dostupno na URL: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_03_28_584.html> (25.5.2021.).

primjerice ukoliko knjižničar prelazi iz školske knjižnice na dječji odjel narodne knjižnice ne priznaje mu se napredovanje postignuto unutar odgojno-obrazovnog sustava i suprotno. Stoga će se u ovom radu izvršiti analiza ova dva pravilnika za napredovanje knjižničara sa svrhom utvrđivanja mogućnosti postojanja jedinstvenog pravilnika za napredovanje knjižničara bez obzira u kojoj vrsti knjižnice knjižničar radi kako bi kriteriji vrednovanja bili primjereniji načinu i obliku rada knjižničarskih poslova te kako bi se prema Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti omogućilo povezivanje svih vrsta knjižnica u knjižnični sustav Republike Hrvatske sukladno potrebi za stalnim stručnim usavršavanjem, a na temelju usklađivanja i sudjelovanja u provedbi i vrednovanju programa edukacije, jedinstvenog sustava praćenja poslovanja i kvalitete te nacionalnog programa stalnog stručnog usavršavanja.³⁶

3. ANALIZA PRAVILNIKA NAPREDOVANJA KNJIŽNIČARA MINISTARSTVA ZNANOSTI I OBRAZOVANJA I MINISTARSTVA KULTURE

Pravilnik o napredovanju učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja u osnovnim i srednjim školama i učeničkim domovima u prvoj skupini vrednuje unapređenje organizacija i/ili provedbu natjecanja i mentorstvo učenicima, studentima i pripravnicima gdje se vrednuje mentorstvo učenicima na natjecanjima (županijska/međužupanijska ili državna, međunarodna razina), sudjelovanje u radu povjerenstva za organizaciju i/ili provedbu natjecanja, smotre i sl. (školska, županijska ili državna, međunarodna razina), sudjelovanje u radnim skupinama za izradu zadataka za natjecanje, smotre, nacionalne ispite ili državnu maturu (po ispitu), sudjelovanje u radnim skupinama za evaluaciju za nacionalne ispite ili državnu maturu, mentorstvo studentima učiteljskih i nastavničkih studija i mentorstvo pripravniku do stručnog ispita. Navedena skupina ekvivalent pronalazi u trećoj skupini *Pravilnika o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci* tj. u skupini cjeloživotno učenje i obrazovanje. Ove dvije skupine dva različita pravilnika imaju ekvivalent samo u stavkama mentorstvo pripravniku do stručnog ispita (MZO) i

³⁶ Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti. NN 17/2019, članak 3. Dostupno na URL: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html> (24.5.2021.).

mentorstvo po jednom pristupniku (MK). Praksa pokazuje da pojedini knjižničari u veoma malom broju imaju priliku sudjelovati primjerice na LiDraNu, a velika većina zapravo uopće nema mogućnost sudjelovanja na natjecanjima kao što imaju priliku nastavnici koji imaju osigurane sate za nastavni predmet te je nerealno da se stručni suradnici knjižničari u cijeloj jednoj skupini izlažu potpuno jednakom bodovanju procesa natjecanja kao i sami nastavnici. Isto vrijedi i za mentorstvo studentima učiteljskih i nastavničkih studija. Dakle, prva skupina Pravilnika MZO se smatra neprimjerenim za vrednovanje stručnih suradnika knjižničara u svim svojim stavkama, osim u stavci mentorstvo pripravniku do stručnog ispita.

Druga skupina Pravilnika MZO *Predavanja, radionice i edukacije* vrednuje: predavanja, radionice ili ogledni sat na školskoj/županijskoj/međužupanijskoj/regionalnoj ili državnoj/međunarodnoj razini razini; dijeljenje primjera dobre prakse primjene inovativnih metoda poučavanja (primjerice u Edutoriju, na obrazovnim portalima, školskim mrežnim stranicama, knjigama, zbornicima i brošurama) ako nije vrednovano u kategoriji stručni članci, nastavni materijali i obrazovni sadržaji (po primjeru); sudjelovanje na međunarodnim radionicama izvan Republike Hrvatske (strukturirani tečajevi, promatranje rada (*job shadowing*), podučavanje u inozemnim ustanovama (*teaching assignment*); zajedničke aktivnosti učenja i podučavanja (*short-term joint staff training events*)) (po broju radionica ili aktivnosti mobilnosti); sudjelovanje u edukaciji na državnoj/međunarodnoj razini (po broju edukacija, međusobno različitih, uživo ili online); vođenje ili mentoriranje edukacije na državnoj/međunarodnoj razini (po broju edukacija, međusobno različitih, uživo ili online, uz pozitivnu evaluaciju od strane sudionika). Navedene stavke druge skupine Pravilnika MZO potpune ekvivalente i mogućnost vrednovanja pronalaze u Pravilniku MK kroz stavke prve (*Unapređenje stručnog rada u knjižnici i knjižničnom sustavu*), treće (*Cjeloživotno učenje i obrazovanje*) i pete skupine (*Predavanja i srodni poslovi*).

Treća skupina Pravilnika MZO, *Rad u stručnim vijećima, udrugama i sl.*, vrednuje: vođenje stručnog vijeća na školskoj/županijskoj razini (po šk. godini) uz minimalno 3 održana sastanaka stručnog vijeća godišnje te minimalno jedno održano predavanje ili radionicu godišnje; doprinos stručni kroz rad u strukovnim udrugama koje potiču, razvijaju i unapređuju struku (po godini); vođenje stručne udruge povezane s obrazovanjem na lokalnoj ili županijskoj/regionalnoj ili

državnoj razini (po godini); vođenje stručnog društva, kluba ili sekcije na školskoj ili županijskoj/međužupanijskoj/regionalnoj ili državnoj razini (po godini); neposredan odgojno-obrazovni rad s učenicima s teškoćama ili s darovitim učenicima izvan školske ustanove odnosno u organizaciji ustanova ili udruga civilnog društva koje provode aktivnosti u području odgoja i obrazovanja djece i mladih (po godini). Skupina *Rad u stručnim vijećima, udrugama i sl.* (Pravilnik MZO) ekvivalent pronalazi u šestoj skupini Pravilnika MK - *Knjižničarske udruge, srodna kulturna, obrazovna i znanstvena tijela* te se sve stavke treće skupine Pravilnika MZO mogu vrednovati kroz stavke šeste skupine Pravilnika MK.

Stručni članci, nastavni materijali i obrazovni sadržaji je četvrta skupina Pravilnika MZO koja svoj ekvivalent pronalazi u četvrtoj skupini *Objavljivanje radova i uređivanje publikacija* Pravilnika MK. Četvrta skupina Pravilnika MZO - *Stručni članci, nastavni materijali i obrazovni sadržaji* vrednuje objavljivanje stručnog ili znanstvenog članka u tiskanoj ili online publikaciji u Republici Hrvatskoj / izvan Republike Hrvatske (do tri suautora; po broju objavljenih radova); pisanje recenzije udžbenika, stručnih knjiga, priručnika ili članaka (po broju); sudjelovanje u radu stručnih povjerenstava koje imenuje ministar nadležan za obrazovanje, a radi procjene usklađenosti udžbenika sukladno propisima kojima je uređeno odobravanje udžbenika (po udžbeniku); prijevod udžbenika, stručne literature, računalnog obrazovnog programa i sl.; autorstvo i suautorstvo stručnih knjiga, obrazovnih računalnih programa, priručnika i digitalnih obrazovnih sadržaja za barem 10 nastavnih sati, online edukacija u minimalnom trajanju od 20 sati (do tri suautora/ više od tri suautora; po broju objavljenih publikacija); autorstvo i suautorstvo recenziranih i/ili odobrenih digitalnih obrazovnih sadržaja temeljem Zakona o udžbenicima (po broju); autorstvo i suautorstvo online edukacija u minimalnom trajanju 10 sati (po broju); objavljivanje oglednih primjera prilagodbi metoda, sadržaja, aktivnosti i sl. za učenike s poteškoćama/ za darovite učenike (po broju objavljenih radova); izrada i objavljivanje otvorenih obrazovnih sadržaja (po broju objavljenih sadržaja) obrazovni sadržaj za do 10 / 10-20 nastavnih sati = 2/4 boda, obrazovni sadržaj za veći dio nekog nastavnog predmeta, odnosno cijelu školsku godinu = 6 bodova. Sve navedene stavke četvrte skupine Pravilnika MZO ekvivalente i mogućnost vrednovanja u potpunosti mogu ostvariti kroz četvrtu skupinu Pravilnika MK.

Peta skupina *Projekti* pravilnika MZO vrednuje pripremu i pisanje projekta na državnoj/međunarodnoj razini (po projektu); vođenje ili koordiniranje projekta na školskoj razini (po projektu); vođenje ili koordiniranje projekta u trajanju od najmanje godinu dana na školskoj/državnoj/međunarodnoj razini (po projektu); vođenje ili koordiniranje višegodišnjeg projekta na međunarodnoj razini (po projektu); sudjelovanje i doprinos realizaciji rezultata projekta na školskoj/državnoj/međunarodnoj razini (po projektu). Skupina *Projekti* Pravilnika MZO svoj ekvivalent pronalazi u drugoj skupini *Projekti i programi* pravilnika MK te se sve stavke pete skupine pravilnika MZO mogu u potpunosti vrednovati kroz stavke druge skupine *Projekti i programi* pravilnika MK.

Šesta skupina *Unaprjeđenje rada škole* pravilnika MZO vrednuje sudjelovanje u samovrednovanju ili vanjskom vrednovanju škole (po godini); rad u školskom timu za kvalitetu/rad u Povjerenstvu za kvalitetu (po godini); vođenje školskog tima za kvalitetu/rad koordinatora samovrednovanja (po godini); uređivanje školske mrežne stranice, školskog lista ili školske stranice na društvenim mrežama (po godini i po publikaciji); pripremanje i organizacija javnog događanja u školi/vezanog uz obrazovanje na županijskoj ili državnoj razini (po događanju); vođenje ili koordiniranje javnog događaja vezanog uz obrazovanje na državnoj razini (po događaju); aktivno sudjelovanje u izvođenju programa za vanjske sudionike u regionalnom centru kompetentnosti (po godini); vođenje regionalnog centra kompetentnosti (po godini); administriranje školskih platformi za e-učenje (po e-platformi i po godini). Skupina *Unaprjeđenje rada škole* pravilnika MZO pronalazi ekvivalent i mogućnost vrednovanja svih stavki u prvoj (*Unapređenje stručnog rada u knjižnici i knjižničnom sustavu*) i drugoj skupini (*Projekti i programi*) pravilnika MK.

Sedma skupina pravilnika MZO - *Rad na unaprjeđenju sustava obrazovanja* vrednuje rad u povjerenstvima, radnim skupinama ili mentorskim timovima za koja su imenovani od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja ili za rad u Povjerenstvu za polaganje stručnih ispita (po godini); sudjelovanje u provođenju obrazovnog istraživanja na školskoj ili županijskoj razini / na međužupanijskoj, državnoj ili međunarodnoj razini (po broju); sudjelovanje u eksperimentalnom programu u skladu sa Zakonom o odgoju i obrazovanju (po šk. godini); pripremanje i provođenje obrazovnog istraživanja na školskoj ili županijskoj razini, na međužupanijskoj ili državnoj razini,

na međunarodnoj razini, uz objavu rada (po broju); sudjelovanje u radnim skupinama, povjerenstvima i sl. za izradu strateških, zakonodavnih, kurikulumskih i sl. dokumenata na državnoj razini (po skupni i po godini). Sedma skupina *Rad na unapređenju sustava obrazovanja* pravilnika MZO pronalazi ekvivalent i mogućnost vrednovanja svih stavki u prvoj (*Unapređenje stručnog rada u knjižnici i knjižničnom sustavu*) i drugoj skupini (*Projekti i programi*) pravilnika MK.

Provedena usporedba i analiza pravilnika MZO i MK ukazuje na postojanje ekvivalentnih skupina u oba pravilnika. Najslabija podudaranja su ostvarena u prvoj skupini u stavkama organizacije i provedbe natjecanja, što se za školske knjižničare ukazuje i kao stavka koja im zapravo nije ni pristupačna ni omogućena u jednakoj mjeri kao nastavnicima koji u odgojno-obrazovnom sustavu imaju osigurane sate za svoj nastavni predmet, a službeno i ne postoji natjecanje iz knjižnično-informacijskog programa u sustavu odgoja i obrazovanja pa se s pravom može zapitati kako se može vrednovati natjecanje iz sadržaja koje službeno ne postoji u vidu natjecanja jer knjižničarska profesija u sustavu odgoja i obrazovanja, kao i u cijeloj Hrvatskoj, teži biti korisnički orijentirana, odnosno „pomažuća” profesija koja svoju ulogu u zajednici temelji na inicijalno dobro usvojenim tehničkim znanjima „bibliografske paradigme.”³⁷ Knjižničari svakako mogu sudjelovati u natjecanjima kao dobri partneri nastavnicima prilikom pripreme učenika za natjecanje iz pojedinog predmeta za natjecanje, ali u tom slučaju zasigurno neće imati priliku sudjelovati u svim navedenim stavkama prve skupine pravilnika MZO, kao što će imati priliku nastavnici. Prilikom pripreme djece za sadržaje nastavnih predmeta koji postoje na natjecanju, knjižničarstvo treba sudjelovati kao „pomažuća” profesija te na taj način imati podjednaku priliku osigurati bodove za sve školske knjižničare, ali realno u znatno manjem bodovnom obimu od učitelja i nastavnika.

Navedeno ukazuje da je opravdana mogućnost postojanja samo jednog pravilnika napredovanja knjižničara unutar jedinstvenog knjižničnog sustava za sve vrste knjižnica. Pravilnik MK u

³⁷ Usp. Machala, Dijana. Op. cit, str. 238.

potpunosti zadovoljava vrednovanje svih stručnih vidova stručnog i pedagoškog rada stručnih suradnika knjižničara unutar odgojno-obrazovnog sustava u obimu koje zahtijeva radno mjesto stručnog suradnika knjižničara te nema razloga da ne bude priznat kao pravilnik vrednovanja napredovanja stručnih suradnika knjižničara unutar odgojno-obrazovnog sustava. Osim toga, jedinstveni *Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci* donesen od strane Ministarstva kulture, trebao bi omogućiti nesmetani „prelazak“ knjižničara i priznavanje napredovanja prilikom promjene zaposlenja knjižničara bez obzira na vrstu knjižnice u jedinstvenom knjižničnom sustavu. Time bi se otklonio trenutni problem postojanja dvaju pravilnika napredovanja knjižničara unutar jedinstvenog knjižničnog sustava.

4. ZAKLJUČAK

Knjižničarstvo je pod velikim utjecajem informacijsko-komunikacijskih tehnologija koje se brzo mijenjaju i zastarijevaju te stoga dolazi i do promjene ili razvoja novih znanja i vještina, odnosno kompetencija. Rad ukazuje na potrebu preciznijeg definiranja knjižničarskih kompetencija za sve vrste knjižnica, pa tako i kompetencija za školskog knjižničara. Potrebno je uspostaviti kriterije napredovanja koji će biti prilagođeni uvjetima rada i stručne djelatnosti školskih knjižničara. Uočava se mogućnost ujednačavanja napredovanja u viša zvanja između pravilnika Ministarstva znanosti i obrazovanja i Ministarstva kulture i medija te donošenje jednoga dokumenta za vrednovanje pedagoških i stručnih kompetencija, koji će omogućiti knjižničarima „kretanje“ i priznavanje stručnih zvanja kroz jedinstveni knjižnični sustav Republike Hrvatske. Razvoj kompetencija i razina zvanja utječe na profesionalni razvoj, što posljedično utječe i na kvalitetniji način rada, čija bi se kvaliteta dodatno poboljšala donošenjem dokumenta nacionalnog kompetencijskog profila knjižničarske struke i omogućavanjem napredovanja prema jedinstvenom nacionalnom *Pravilniku o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci* unutar jedinstvenog knjižničnog sustava Republike Hrvatske.

Životopis

Ivana Dević rođena je 1979. godine u Splitu. Diplomirala je Visoku učiteljsku školu u Splitu Sveučilišta u Splitu 2002. godine. U svibnju 2005. godine diplomirala je na Dopunskom dvogodišnjem izvanrednom studiju knjižničarstva u Zadru pri Filozofskom fakultetu u Osijeku te dobila visoku stručnu spremu i stručno zvanje diplomirani knjižničar, a u lipnju 2006. godine je položila stručni ispit za stručno zvanje diplomirani knjižničar pri Povjerenstvu za polaganje stručnih ispita u knjižničarskoj struci Hrvatskog knjižničnog vijeća. Od listopada 2003. do travnja 2004. u svrhu obrazovanja volontira u visokoškolskoj knjižnici Ekonomskog fakulteta u Splitu. Od siječnja 2004. do srpnja 2007. je zaposlena kao učitelj razredne nastave u Osnovnoj školi Sućidar u Splitu. Stekla je i radno iskustvo u specijalnoj knjižnici radeći u knjižnici Instituta za javne financije u Zagrebu od kolovoza 2005. do siječnja 2006., a od siječnja 2006. je **radila u školskoj knjižnici Osnovne škole Brda u Splitu**. Godine 2017. obranila je doktorski rad *Razvoj ontologije iz enciklopedički organiziranoga znanja* na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Na Odjelu za nabavu i obradu omeđenih publikacija Sveučilišne knjižnice u Splitu je zaposlena od 2011. godine. Član je Hrvatskog knjižničarskog društva (HKD), Komisije za klasifikaciju i predmetno označivanje te Komisije za informacijske tehnologije pri HKD-u. Sudjeluje u Radnoj skupini za interoperabilnost te Radnoj skupini za opis slikovne, audio i video građe, kontroliranih rječnika i identifikatora repozitorija Dabar pri Sveučilišnom računalnom centru Srce. Članica je Radne skupine za izradu smjernica za metapodatke i Radne skupine za odabir građe na projektu *e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine* pri Ministarstvu kulture, članica uredništva niza Elektronička izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva i urednica elektroničkog izdanja Glasnika društva bibliotekara Split. Središnji interes Ivane Dević je semantički web, razvoj ontologija i razvoj kontroliranih rječnika te njihova primjena u enciklopedici i knjižničarstvu. Autorica je aktivno sudjelovala izlaganjem na skupovima: Seminar Arhivi, knjižnice i muzeji – AKM, Skupštini HKD-a, te stručnim edukativnim predavanjima Splitskog knjižničarskog društva. Objavila je radove i održala niz predavanja iz područja semantičkog weba, razvoja ontologija i interoperabilnosti knjižničnih podataka.

2.3. Romana **Fekonja**, POT DO KURIKULARNEGA DOKUMENTA IN VLOGA ZAVODA RS ZA ŠOLSTVO PRI TEM

Romana Fekonja, savjetnica

romana.fekonja@zrss.si

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

POT DO KURIKULARNEGA DOKUMENTA IN VLOGA ZAVODA RS ZA ŠOLSTVO PRI TEM

Povzetek

Namen tega prispevka je prikazati situacijo šolskih knjižnic v Sloveniji. Te delujejo v dveh sistemih – v šolskem sistemu in v sistemu kulture. V nadaljevanju bo predstavljena vloga Zavoda RS za šolstvo in še posebej v okviru ZRSŠ deluje področna skupina za knjižnično dejavnost. V sklopu posodobitev šolskega sistema in učnih načrtov so nastali in kasneje bili tudi posodobljeni kurikularni dokumenti za knjižnično informacijsko znanje (KIZ). To so knjižnične vsebine, ki jih v sodelovanju z učitelji izvajajo in poučujejo šolski knjižničarji. Prikazana bo tudi pot do kurikularnih dokumentov, kakšen je postopek v sistemu za sprejetje in uveljavitev teh dokumentov, ki so podlaga za bibliopedagoško delo šolskega knjižničarja v Sloveniji. V prihodnje si želimo še večje integriranosti knjižničnih vsebin v vzgojno-izobraževalni proces in zato je v evropskem projektu OBJEM – bralna pismenost in razvoj slovenščine že nastal osnutek modela kakovostne šolske knjižnice, za katerega upamo, da bo čimprej zaživel v praksi.

Abstract

The purpose of this paper is to show the situation of school libraries in Slovenia. These operate in two systems - in the school system and in the culture system. In the following, the role of the National Education Institute of the Republic of Slovenia will be presented, and a subject group for library activity operates especially within the ZRSŠ. As part of the updates to the school system and curricula, curricular documents for library information knowledge (KIZ) were created and later updated. These are library contents implemented and taught by school librarians in collaboration with teachers. The path to curricular documents will also be shown, what is the procedure in the system for the adoption and enforcement of these documents, which are the basis for the bibliopedagogical work of the school librarian in Slovenia. In the future, we want

even greater integration of library content into the educational process, and therefore the European project OBJEM - reading literacy and the development of Slovene has already created a draft model of a quality school library, which we hope will come to life as soon as possible.

Sažetak

Svrha je ovog rada prikazati stanje školskih knjižnica u Sloveniji. One djeluju u dva sustava - u školskom sustavu i u sustavu kulture. U nastavku će biti predstavljena uloga Zavoda RS za školstvo (Nacionalnog zavoda za školstvo Republike Slovenije), a djeluje i skupina za knjižničnu djelatnost. Kao dio ažuriranja školskog sustava i kurikuluma stvoreni su i kasnije ažurirani kurikularni dokumenti za znanje o knjižničnim informacijama (KIZ). Riječ je o knjižničnim sadržajima koje provode i podučavaju školski knjižničari u suradnji sa učiteljima. Predstavit će se i put do kurikularnih dokumenata, postupak u sustavu za usvajanje i provedbu tih dokumenata koji su temelj za bibliopedagoški rad školskih knjižničara u Sloveniji. U budućnosti želimo još veću integraciju knjižničnog sadržaja u obrazovni proces, pa je stoga europski projekt OBJEM - čitalačka pismenost i razvoj slovenskog jezika već stvorio nacrt modela kvalitetne školske knjižnice za koji se nadamo da će biti stavljen u praksu što prije.

Uvod

Želela bi vam predstaviti, kakšna je bila pot do kurikula knjižnično informacijsko znanje v Sloveniji. Daleč od tega, da je to edina prava in možna pot. Vem, da šolski knjižničarji delate zelo dobro in se vključujete v življenje in delo šole. Vsi imamo veliko izzivov, ki so postavljeni pred nas in jih vsak dan rešujemo po svojih najboljših močeh. Veliko lažje je, če so za to podane tudi sistemske rešitve.

Rezultati nam kažejo, da je vredno, učenci in dijaki so bolje opremljeni z veščinami, sposobnostmi za življenje, ne samo za delo v šoli, temveč tudi za kasneje v življenju.

Kako je s knjižnico in knjižničnimi vsebinami ter cilji? Kako se pojavlja šolski knjižničar? Kot podpora ali kot enakovredni strokovni delavec. V tem je velika razlika v dojetanju vloge šolskega knjižničarja na šoli. In je zelo povezano z njegovim delom.

Ali želimo biti obvezni predmet v urniku – velikokrat bi bilo tako veliko lažje in bolj enostavno za naš položaj in vlogo. Še vedno je pred nami dolga pot do tja – morda nekega dne ... Vendar bo

potreben temeljit premislek, ali si res želimo tega. Že imamo izbirni predmet v osnovni šoli Informacijska pismenost, ki se ne izvaja tako pogosto, saj je na šolah kar velika konkurenca glede števila ur in ostalih izbirnih predmetov.

Šolske knjižnice v dveh sistemih

Osnovna naloga šolske knjižnice in šolskega knjižničarja je – tako v zelo grobem in najbolj splošnem – poučevanje in učenje uporabe informacijskih virov. Res v najširšem pomenu besede.

Šolske knjižnice smo del sistema vzgoje in izobraževanja, hkrati pa nam naše delovanje narekuje bibliotekarska stroka. Tako lahko rečemo, da smo slovenske šolske knjižnice v dveh sistemih.

Šolski knjižničar mora biti strokovnjak za obe ti področji in jih dovolj suvereno obvladati, da doseže svoj cilj – samostojen uporabnik najprej šolske knjižnice, nato drugih tipov knjižnic in na splošno informacijskih virov.

Takole zelo na splošno in res v najširšem pomenu besede bi lahko rekli, da je glavni cilj dela šolskega knjižničarja in šolske knjižnice in tudi naloga poučevanje uporabe informacijskih virov in iskanje informacij, to je informacijska pismenost. Vendar je to le ena izmed številnih nalog, ki jih šolski knjižničar opravlja. Takšna velika dva sklopa sta še spodbujanje branja in motiviranje za branje tudi v prostem času in pa učenje učenja, to pomeni, iskanje različnih oblik in strategij za usvajanje znanja in iskanja informacij. V Kurikulu KIZ je zapisano: »Šolska knjižnica v kurikulu s programom knjižnično informacijsko znanje razvija kompetence na treh ključnih področjih: branje, informacijska pismenost in učenje in jim pomaga dosežati postavljene cilje.« (Kurikul OŠ, 2008, str. 7).

Cilj, ki si ga prizadevamo s svojim delom in z različnimi oblikami dela doseči, je samostojen uporabnik (učenec/dijak) šolske knjižnice in pa seveda tudi drugih tipov knjižnice, saj ko učenec/dijak razume knjižnični sistem ene knjižnice, je veliko lažje za njega uporaba katerega od drugih tipov knjižnice – splošne, visokošolske, univerzitetne ...

Tako je v temeljnem dokumentu za delo šolskega knjižničarja in za poučevanje knjižničnih vsebin zapisano:

»Učenci v šolski knjižnici razvijajo sposobnosti in veščine za samostojno uporabo knjižnice in Informacijskih virov. Spoznavaajo in uporabljajo:

- strategije pridobivanja informacij in razreševanja problema,
- tiskane in netiskane publikacije, njihove značilnosti in namen,
- lokacije informacij (možnosti tekočega informiranja o publikacijah, možnosti za tekoče seznanjanje z novostmi v skladu z interesi – knjižnice – posebne informacijske službe),
- organizacijo informacij, vire za splošno, specialno in tekoče informiranje (referenčna literatura, tudi periodika, katalogi, sistemi za iskanje informacij v elektronskih podatkovnih zbirkah),
- informacijsko tehnologijo kot pomembno orodje.« (Kurikul OŠ, 2008, str. 5).

»Šolska knjižnica je informacijski in komunikacijski center vzgojno-izobraževalnega dela, ki z zbirko knjižničnega gradiva, informacij in z bibliopedagoškimi storitvami omogoča vsem udeležencem vzgojno-izobraževalnega programa uresničevati cilje izobraževalne organizacije v skladu z načeli vzgojno-izobraževalne dejavnosti pri razvijanju znanja, sposobnosti, spretnosti in navad.« (Novljan v Posodobitve pouka v gimnazijski praksi, 2010, str. 42)

Šolski knjižničar pa za svoje delo – poučevanje in učenje – potrebuje po vseh strokovnih standardih in merilih urejeno sodobno šolsko knjižnico. V zbirki šolske knjižnice mora biti raznovrstno gradivo, to gradivo mora biti ustrezno strokovno urejeno in vpisano v knjižnični katalog, šolska knjižnica mora imeti ustrezen prostor in opremo – to je knjižničarjevo orodje za doseganje ciljev poučevanja in učenja uporabe knjižnice in njenih storitev.

Šolski knjižničar

Temelj vsake šolske knjižnice (in najbrž tudi knjižnice drugih tipov) je šolski knjižničar, ki mora imeti:

- *znanja s področja bibliotekarstva*

Znanje s področja bibliotekarstva je nujno, saj bo le tako šolska knjižnica urejena po vseh strokovnih standardih in priporočilih in bo dosegla svoj namen. Poleg tega pa je podobno kot v vseh strokah nujno potrebno stalno strokovno spopolnjevanje, sledenje novostim, neprenehno učenje novih vsebin in iskanje rešitev za izzive, ki jih prinese čas in okoliščine. Že dolgo ni več dovolj samo znanje, ki ga pridobimo v času študija, to je le osnova za naše nadaljnje raziskovanje in poglobljanje znanja.

- *znanja s področja šolstva/izobraževanja.*

Šolski knjižničar je zaposlen v sistemu izobraževanja in tako mora za svoje delo z učenci/dijaki imeti tudi ustrezna znanja s področja šolstva/izobraževanja. To pomeni osnove znanja s področij pedagogika, psihologija, didaktika, andragogika ... Vsa ta področja, ki so ključna za razumevanje dela z učenci in za delo v razredu. Tudi na tem področju se ves čas dogajajo spremembe, prihaja do novih spoznanj in novih metod poučevanja, učenci se spreminjajo in živijo v času, ki zahteva ves čas nova prilagajanja. Če želimo knjižnične vsebine poučevati učinkovito, je nujno potrebno tudi na tem področju slediti spremembam in se izobraževati. V samem sistemu izobraževanja je na voljo veliko seminarjev, tečajev, izobraževanj, strokovnih srečanj in tako si lahko pridobimo nujno potrebna nova znanja za naše uspešno delo v razredu, v šolski knjižnici in na šoli.

Nujnost znanja s področja šolstva/izobraževanja kaže tudi zahteva za zaposlitev na delovnem mestu šolskega knjižničarja – to je strokovni izpit na področju izobraževanja, ki se opravlja na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju MIZŠ).

Podrobneje smeri in stopnje izobrazbe za zaposlitev na delovnem mestu šolskega knjižničarja predpisuje zakonodaja:

- *krovni zakon za področje izobraževanja: Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (v nadaljevanju ZOFVI)*
- *podzakonski predpisi o zaposlovanju šolskega knjižničarja v različnih stopnjah in vrstah vzgojno-izobraževalnih zavodov oz. šol.*

V zakonodaji je od leta 1996 (sprejet ZOFVI) šolski knjižničar strokovni delavec in je tako po statusu in položaju izenačen z učitelji. To pomeni, da ima ena pravice in dolžnosti ter tudi enaka izhodišča za plačo, enake možnosti za napredovanje v plačne razrede in v nazive ...

Šolska knjižnica v dveh sistemih

Šolske knjižnice v Sloveniji so umeščene v dveh sistemih:

- *šolski sistem*
- *knjižnični sistem*

Šolski sistem

V šolskem sistemu krovni zakon – ZOFVI predpisuje, da ima vsaka šola knjižnico. Pod pojmom šola je vsak vzgojno-izobraževalni zavod v sistemu izobraževanja: osnovne šole, srednje šole (gimnazije, poklicne, strokovne, centri ...), glasbene šole, prilagojeni programi (osnovne šole s prilagojenim programom, z nižjim izobrazbenim standardom), zavodi (za učence, dijake s posebnimi potrebami), domovi (dijaški, za učence s posebnimi potrebami). V vseh teh zavodih morajo imeti šolsko knjižnico in ustrezno v deležu zaposlenega tudi šolskega knjižničarja.

V samem šolskem sistemu je področje šolskega knjižničarstva umeščeno pod sektor za razvoj izobraževanja. Na spletnih straneh MIZŠ je tudi posebej stran za šolske knjižnice, kar je velik napredek ob zadnji prenovi spletnih strani in tudi na samem MIZŠ.

Kar se tiče zakonodaje s področja izobraževanja za šolsko knjižničarstvo in za šolske knjižničarje veljajo naslednji predpisi:

že omenjeni ZOFVI (1996) in zelo pomemben 68. člen:

»Šola ima knjižnico. Knjižnica zbira, strokovno obdeluje, hrani, predstavlja in izposoja knjižnično gradivo ter opravlja informacijsko-dokumentacijsko delo kot sestavino vzgojno-izobraževalnega dela v šoli.«

V 81. členu je med postavkami za financiranje iz državnega proračuna navedeno: » ... iz državnega proračuna se zagotavljajo tudi sredstva za delovanje knjižnic«.

Leta 1996 je ZOFVI prinesel zelo pomembno spremembo. Do takrat so bili šolski knjižničarji tehnični delavci – po položaju in statusu enaki položaju zaposlenim v tajništvu, računovodstvu ipd. ter niso izvajali pouka. 92. člen ZOFVI pa je prinesel spremembo in je zapisano, da je knjižničar strokovni delavec: »strokovni delavec opravlja VI delo v šoli oz. sodeluje pri izvajanju strokovnih nalog, potrebnih za nemoteno delovanje šole.« To pomeni, da je šolski knjižničar po statusu izenačen z učitelji in je njegova dolžnost in pravica, da izvaja pouk v razredu, dela z manjšimi skupinami učencev/dijakov ipd., izvaja vzgojno-izobraževalni proces na šoli. Poleg tega pa se udeležuje vseh pedagoških konferenc, sestankov strokovnih aktivov, vodi izvenšolske dejavnosti ipd.

Zaradi tega dela z učenci/dijaki – pedagoškega dela – je potrebno tudi, da šolski knjižničar izpolnjuje pogoje za zaposlitev na delovnem mestu kot to določa nadaljevanje 92. člena: : » ... predpisana je stopnja in smer izobrazbe strokovnih delavcev, ki morajo imeti visokošolsko (univerzitetno) izobrazbo ustrezne smeri in pedagoško izobrazbo.«

Podrobneje pa določa za knjižničarja izhodiščne pogoje za delo Pravilnik o smeri in stopnji izobrazbe strokovnih delavcev v različnih stopnjah šol (2011). Glede na različne stopnje šol imamo kar 10 takih pravilnikov:

- 1. PRAVILNIK o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v izobraževalnem programu osnovne šole,*
- 2. Pravilnik o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v prilagojenem izobraževalnem programu osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom*
- 3. Pravilnik o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v prilagojenih izobraževalnih programih osnovne šole z enakovrednim izobrazbenim standardom*
- 4. Pravilnik o izobrazbi vzgojiteljev in drugih strokovnih delavcev v vzgojnem programu domov za učence s posebnimi potrebami*

5. *Pravilnik o izobrazbi vzgojiteljev in drugih strokovnih delavcev v vzgojnem programu za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami*
6. *Pravilnik o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v posebnem programu vzgoje in izobraževanja*
7. *Pravilnik o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v izobraževalnih programih gimnazije*
8. *Pravilnik o smeri in stopnji izobrazbe vzgojiteljev in drugih strokovnih delavcev v domovih za učence in dijaških domovih*
9. *Pravilnik o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v izobraževalnih programih glasbene šole*
10. *Pravilnik o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v poklicnem in strokovnem izobraževanju*

Vsi ti pravilniki določajo, da je šolski knjižničar lahko:

- *kdor je končal univerzitetni študijski program bibliotekarstvo ali magistrski študijski program 2. stopnje šolsko knjižničarstvo ali bibliotekarstvo;*
- *lahko pa tudi, kdor izpolnjuje pogoje za učitelja ali svetovalnega delavca in je opravil študijski program za izpopolnjevanje iz bibliotekarstva (ŠPIK) – enoletni program izpopolnjevanja.*

Kot je že bilo ugotovljeno, mora šolski knjižničar imeti znanje tako s področja bibliotekarstva kot s področja izobraževanja.

V nadaljevanju ZOFVI še določa, da mora šolski knjižničar kot strokovni delavec opravljati strokovni izpit s področja izobraževanja (kot vsi učitelji in svetovalni delavci), ima pravico do napredovanja v nazive mentor, svetovalac in svetnik. To so nazivi na področju vzgoje in izobraževanja, posameznik pa jih doseže tako, da v določenem časovnem obdobju (4 let) dokazuje svoje dodatno strokovno delo in pa udeležbo na različnih izobraževanjih.

Področje zakonodaje za izobraževanje določa tudi normative in standarde za zaposlitev na delovnem mestu šolskega knjižničarja. Tako je sedaj določeno, da se na osnovnih šolah z 20 oddelki in več sistemizira 1 knjižničar (zaposlitev za polni čas – 100 %). Če je oddelkov manj, pa se zaposli šolskega knjižničarja v ustreznem deležu. Določeno je še, ko ima šola več kot 650 učencev, se sistemizira dodatnega 0,50 delovnega mesta knjižničarja.

Za srednje šole je za zaposlitev polno zaposlenega knjižničarja (100 %) potrebnih 20-28 oddelkov, za večje šole z več oddelki pa se ta delež ustrezno zvišuje, npr.: 29-34 oddelkov za 1,25 knjižničarja, 35-42 oddelkov za 1,5 knjižničarja ...

V glasbenih šolah za sistemizacijo šolskega knjižničarja potrebujejo najprej 3.500 notnih enot in potem v nadaljevanju za do 16 oddelkov je zaposlitev 0,10 knjižničarja, 17-27 oddelkov 0,20 knjižničarja in tako naprej se viša delež zaposlitve glede na številko oddelkov.

Če povzamem: šolski sistem šolskim knjižnicam (in knjižničarjem) omogoča obstoj – predpisuje, da šola ima knjižnico, določa financiranje za delovanje šolske knjižnice, predpisuje pogoje za zaposlitev na delovnem mestu šolskega knjižničarja, določa status strokovnega delavca in pa določa tudi standarde in normative za delovanje.

Knjižnični sistem

Ker na področju šolskega knjižničarstva še ni vse točno določeno in še ni dorečeno, kako s strokovnimi zadevami, je potrebno upoštevati knjižnični sistem, ki je v Sloveniji zelo dobro razvit, in tudi vse predpise, ki veljajo za področje knjižničarstva na splošno. Knjižnični sistem in knjižničarska zakonodaja v Sloveniji spadata pod resor Ministrstva za kulturo. Veliko časa smo šolske knjižnice imele oporo in sogovornika samo na Ministrstvu za kulturo, šele po sprejetju novele Zakona o knjižničarstvu (ZKnj-1, 2015) so se začele premikati stvari tudi na MIZŠ in so bile šolske knjižnice ustrezno umeščene v področje vzgoje in izobraževanja.

Kljub temu, da smo šolske knjižnice v sistemu izobraževanja, pa določena zakonodaja s področja kulture prav tako velja za izvajanje knjižnične dejavnosti na šolah. Knjižničarska zakonodaja podrobneje določa, kako naj delujejo šolske knjižnice znotraj izobraževalnega sistema.

V knjižnični zakonodaji je glavni Zakon o knjižničarstvu, ki je bil sprejet 2001, dopolnjen pa 2015. Že od samega sprejetja Zakona o knjižničarstvu leta 2001 smo bile šolske knjižnice umeščene v knjižničarski sistem, vendar so bile velike težave, saj je v nekaterih določenih ta zakonodaja prihajala v nesoglasje z zakonodajo na področju izobraževanja. Deloma je ta nesoglasja odpravilo dopolnilo Zakona o knjižničarstvu leta 2015 in tako so sedaj šolske knjižnice še vedno del knjižničarskega sistema Slovenije, vendar pa velja in se upošteva sistemska zakonodaja s področja izobraževanja. Potrebno pa je še sprejeti tudi podzakonske predpise, ki morajo biti usklajeni na obeh resorjih: Pravilnik o pogojih za delovanje šolske knjižnice in Strategija razvoja šolskega knjižničarstva.

Zakon o knjižničarstvu (2001, dopolnitve 2015)

Šolske knjižnice so del Knjižničnega informacijskega sistema in del knjižničarske stroke, saj se ravna po načelih, pravilih in priporočilih bibliotekarstva. Šolske knjižnice ni brez strokovno urejene knjižnične zbirke, ki je temeljno orodje za delo. Če želimo v polni meri učiti uporabnike uporabe knjižnice, moramo zato imeti strokovno postavljeno in urejeno zbirko oz. šolsko knjižnico.

Tudi Steinbuchova (2011) navaja: »Knjižničarska stroka s strokovnimi priporočili, ki veljajo za vse vrste knjižnic, pomaga razvijati tudi šolske knjižnice, da so del knjižničnega sistema. Knjižnice uporabljajo enotna pravila in standarde za strokovno obdelavo knjižničnega gradiva, da lahko kroži in omogoča izmenjavo informacij in virov med knjižnicami različnih vrst. S knjižničnimi storitvami pa knjižnice svojim uporabnikom zagotavljajo pridobivanje gradiva in informacij, ki jih potrebujejo za zadovoljevanje svojih potreb. Čeprav šolske knjižnice uresničujejo cilje in naloge na področju vzgoje in izobraževanja, jih knjižničarska stroka pomaga razvijati s strokovnimi priporočili.«

V prvem besedilu Zakona o knjižničarstvu je bilo opredeljeno, da so tudi šolske knjižnice opravljale knjižnično dejavnost kot javno službo. To pa je velikokrat sprožilo posamezne dileme in pogovore o tem, koliko sta šolska knjižnica in njeno gradivo javna, katerim javnostim sta namenjena. Med poglavitnimi spremembami Zakona o knjižničarstvu leta 2015 pa je prav izvzetje šolskih knjižnic iz sistema javne službe.

Potrebna je bila tudi konceptualna sprememba – delitev na dva dela knjižnične dejavnosti: knjižnična javna služba in kot knjižnična dejavnost, potrebna za izvajanje osnovne dejavnosti, ter tako dano izhodišče, da sta ta dva dela različno urejena.

Tako je bilo v nadaljevanju besedila dopoljenega Zakona o knjižničarstvu lažje reševati področja, kjer se zakonodaji razlikujeta glede šolskih knjižnic.

V praksi in dejanskem delovanju šolskih knjižnic se ni spremenilo nič. Spremenjeni in dopoljeni zakon zdaj sledi dejanskemu delovanju. Lahko rečemo, da so zdaj zakonske rešitve ustrezne in takšne, kot se dejansko v praksi dejavnost izvaja.

Šolske knjižnice ne izvajajo (več) knjižnične dejavnosti kot javne službe, ampak kot knjižnično dejavnost, potrebno za izvajanje javne službe na področju vzgoje in izobraževanja. S to formulacijo je zapisano točno to, kar opravljajo šolske knjižnice – podpora vzgojno-izobraževalnemu procesu na šoli oz. vzgojno-izobraževalnem zavodu. Šolska knjižnica ni samostojna knjižnica in kot taka ne opravlja javne službe, ampak je neločljivo vpeta v delo šole oz. vzgojno-izobraževalnih zavodov.

Dopoljen Zakon o knjižničarstvu je kot novost prinesel ta zapis in to dikcijo. Še bolj je obvezal resorno ministrstvo – MIZŠ, da 'skrbi' za šolske knjižnice: razvojni načrt, izvajanje statističnih meritev, inšpekcija, pravilniki ipd.

Zelo pomemben je tudi nov dodan člen, ki predpisuje pogoje za delovanje šolske knjižnice. Ti pogoji niso zapisani v zakonodaji s področja izobraževanja, zato je nujno, da so določeni s strani bibliotekarske stroke in zapisani v Zakonu o knjižničarstvu, so pa obvezujoči za šolske knjižnice. Ta člen predpisuje ustrezen obseg in izbor strokovno urejenega knjižničnega gradiva, ustrezno usposobljene strokovne delavce, ustrezen prostor, ustrezno opremo, ustrezno organizacijo knjižnične dejavnosti in usposobljenost za vključitev v nacionalni vzajemni bibliografski sistem. V podzakonskih aktih pa je še bolj natančno določeno, kakšni so ti pogoji za delovanje šolskih knjižnic. Pomembno je, da so ti podzakonski akti usklajeni in odobreni na obeh resornih ministrstvih – Ministrstvu za kulturo in na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport.

Novela Zakona o knjižničarstvu pa je prinesla še eno zelo pomembno določbo (39. č člen in prehodne določbe), da se v roku 3 let od uveljavitve Zakona o spremembah ZKnj vse šolske knjižnice vključijo v nacionalni vzajemni bibliografski sistem (COBISS). To je predstavljalo velik korak in tudi veliko delo za šolske knjižnice in same šolske knjižničarje, ki še niso bili del vzajemnega bibliografskega sistema. Velik korak v smislu pozitivnega koraka naprej v kakovosti knjižničnega kataloga in tudi pozitivna sprememba za končnega uporabnika, ki bo sistem COBISS začel spoznavati že v otroških letih in nato bo svoje znanje samo še nadgrajeval in poglobljal. Iskanje informacij in uporaba vseh vrst knjižnic bosta lažja, saj bo v vseh knjižnicah v Sloveniji enak sistem.

Če povzamemo – knjižnični sistem šolskim knjižnicam določa naloge, bibliopedagoško delo, standarde in priporočila, pogoje delovanja, vključenost v nacionalni bibliografski sistem (COBISS), izvajanje statističnih meritev, sprejetje razvojnih dokumentov šolskih knjižnic, pristojnost Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost (pod okriljem Ministrstva za kulturo) ter kdo je pristojen za nadzor (inšpekcija).

Slika 1: Šolske knjižnice v dveh sistemih (predstavitev na Proljetni školi 2021)

Zavod RS za šolstvo in njegova vloga

Zavod Republike Slovenije po zakonu (ZOFVI, 1996, 28. člen) opravlja razvojno in svetovalno delo v vzgoji in izobraževanju. Njegove naloge so:

- *priprava strokovnih podlag za odločanje o zadevah iz pristojnosti strokovnih svetov in ministrstva,*
- *razvoj, uvajanje in spremljava ter evalvacija kurikula,*
- *razvojno raziskovalno delo na področju vzgoje in izobraževanja,*
- *spremljanje poskusov,*
- *svetovalno delo,*
- *organiziranje stalnega strokovnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev,*
- *druge naloge, določene z zakonom.*

Organizirani smo v obliki oddelkov in središč, ki pokrivajo vertikalo šolskega sistema (predšolsko vzgojo, osnovno in srednje šolstvo) ter širša področja našega dela (kakovost in raziskovanje, posebne potrebe in profesionalni razvoj). Oddelki razvijajo systemske rešitve in jih s pomočjo predmetnih in področnih skupin uvajajo v šolsko prakso.

Predmetne in področne skupine, ki jih sestavljajo svetovalci, so zadolžene za razvoj učnih načrtov in didaktiko predmetov in področij.

Temeljne naloge:

- *Skrb za razvoj in pripravo strokovnih dokumentov in podlag pri vzpostavljanju sistemskih pogojev za nadaljnji kakovostni razvoj vzgoje in izobraževanja, v sodelovanju z resornim ministrstvom in drugimi institucijami;*
- *Razvoj učinkovite prakse kakovostnega vzgojno–izobraževalnega dela, v sodelovanju z vzgojno izobraževalnimi organizacijami;*
- *Spremljava in evalvacija novosti na področju vzgoje in izobraževanja;*
- *Spodbujanje profesionalnega razvoja vseh strokovnih delavcev in ravnateljcev;*
- *Vključevanje v mednarodna aktivnosti na področju razvoja vzgoje in izobraževanja;*

- *Sodelovanje s slovenskimi šolami in drugimi vzgojno–izobraževalnimi ustanovami v zamejstvu (v Italiji, na avstrijskem Koroškem, v Porabju);*
- *Izvajanje drugih nalog na področju javne službe in v okviru javnega pooblastila.*

V okviru ZRSŠ deluje tudi področna skupina za knjižnično dejavnost. Začetki oblikovanja in delovanja te skupine sega v šolsko leto 1983/1984, ko najdemo podatek, da so se v območni enoti Ljubljana ustanavljali občinski, medobčinski in regijski strokovni aktivni knjižničarjev. Leta 1984 so se pojavile pobude za oblikovanje aktivov šolskih knjižničarjev po vsej Sloveniji. 28. 6. 1990 je bil prvi sestanek Predmetne skupine za knjižnično dejavnost, vključeni so bili zunanji člani in oblikovana je bila širša delovna skupina s podskupinami (za strokovno spopolnjevanje, za strokovna gradiva/priročnike, za računalniško podprto ŠK, za glasilo/revijo Šolska knjižnica). 1999 je z delom začela kurikularna komisija za šolske knjižnice, začelo se je izobraževanje in usposabljanje šolskih knjižničarjev na srečanjih študijskih skupin. Na teh srečanjih so preizkušali oblikovane predloge za izvajanje knjižnične dejavnosti. Res je v nazivu področna skupina za knjižnično dejavnost, vendar je ves čas sistemizirano le eno delovno mesto za svetovalca/svetovalko za knjižnično dejavnost. Od začetka delovanja te skupino smo to delo opravljale svetovalke: mag. Ema Stružnik, mag. Majda Steinbuch in Romana Fekonja.

Področna skupina za knjižnično dejavnost skrbi za izobraževanja šolskih knjižničarjev, izvaja seminarje za šolske knjižničarje (ti so objavljeni v nacionalnem katalogu KATIS), že več kot 30 let vsako leto izvedemo seminar Bibliopedagoška šola v obsegu 2 ali 3 dni – teme so vsako leto drugačne in se trudimo, da so aktualne. Poleg teh stalnih oblik pa občasno izvedemo še Konference šolskih knjižničarjev (2017, 2018 in 2019), strokovna srečanja, okrogle mize ... Če je le možno oblike izobraževanja izvedemo na ta način, da ni kotizacije in so za udeležence oz. šole stroški kar najmanjši (potni stroški in minimalne kotizacije ali pa brez kotizacije). Vsako leto pred začetkom šolskega leta izvedemo srečanje študijskih skupin (ŠS) šolskih knjižničarjev v OŠ in SŠ ter v glasbenih šolah. Oblikovanih je 14 študijskih središč za knjižničarje osnovnih šol, srečanja smo v preteklih letih izvajali v živo po celi Sloveniji (v času epidemije pa ta srečanja izvajamo videokonferenčno), vsebine so enotne za vsa srečanja, obveščanje o novostih v strokih in o

dogajanju na področju šolskega knjižničarstva pa potekajo po t. i. mreži (vodje študijskih središč pošiljajo e-pošto kolegom s svojega območja), vse aktualne informacije so objavljene tudi na spletni strani in v spletnih učilnicah, ki sta na novo zaživele in odigrali pomembno vlogo v času izobraževanja na daljavo.

Poleg izvajanja različnih oblik izobraževanja pa v okviru ZRSŠ izdajamo tudi priročnike in pa strokovno revijo Šolska knjižnica, ki beleži že 30 let izhajanja, na leto izidejo 4 številke.

V okviru posodobitev kurikularnega procesa in v okviru evropskih projektov sta bila izdana dva priročnika za šolske knjižničarje, ki sta oba prosto dostopna tudi v elektronski obliki:

- Posodobitve pouka v gimnazijski praksi. Knjižnično informacijsko znanje. Ljubljana : Zavod RS za šolstvo, 2010.

- Posodobitve pouka v osnovnošolski praksi. Knjižnično informacijsko znanje. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2014.

Slika 2: Naslovnici e-priročnikov za šolske knjižničarje.

Kurikularni dokumenti

Učni načrti, ki jih pripravlja Strokovni svet Republike Slovenije za izobraževanje, obsegajo napotke in navodila za izvajanje pouka posameznih predmetov v vseh devetih razredih osnovne šole. Poleg snovi, ki jo morajo v posameznem razredu usvojiti učenci, predlagajo tudi najrazličnejše oblike poučevanja, ki naredijo pouk bolj raznolik in zanimiv. Poseben poudarek je na eksperimentalnem in problemskem učenju v višjih razredih osnovne šole.

Pri pripravi učnih načrtov je poleg učenja, utrjevanja snovi in preverjanja znanja predviden tudi čas za pogovore. S tem želimo spodbujati večjo povezanost med učenci in učitelji ter poudariti vzgojno vlogo učiteljev. Med pomembnejšimi cilji učnih načrtov so tudi čustveni socialni, gibalni in moralni razvoj učencev.

Vsak predmet ima svoj učni načrt in tako ima tudi šolska knjižnica kurikularni dokument za področje Knjižnično informacijsko znanje

Temelj šolske knjižnice je šolski knjižničar kot strokovni delavec, ki z uporabo svojega temeljnega orodja - organizirane zbirke knjižničnega gradiva in informacij za poučevanje in učenje – izvaja svoje naloge, opravlja bibliopedagoško delo. Knjižnična dejavnost podpira/omogoča učenje (VIZ proces) v okviru pedagoških ciljev šole. Učenje uporabe knjižnice je izobraževanje in vzgoja za samostojno uporabo knjižnice in njenega gradiva (skupinske, individualne oblike), poleg tega pa še spodbujanje motivacije za branje. Bolj natančno so vsebine in cilji določeni v kurikularnem dokumentu, v 2 kurikulih Knjižnično informacijsko znanje – za osnovno šolo in za gimnazije. V kurikularnih dokumentih je zapisano, da je knjižnica podpora učenju v okviru pedagoških ciljev šole, knjižnično informacijsko znanje (KIZ) pa je splošno znanje, ki omogoča samostojno pridobivanje in uporabo informacij po končanem formalnem izobraževanju. Vsebine KIZ-a se izvajajo v obliki kroskurikularnih in medpredmetnih tem, te vsebine pa načrtujeta in izvajata učitelj in knjižničar skupaj – te ure so potem obvezno, načrtno in sistematično bibliopedagoško delo. Zato je tako pomembno, da je knjižničar strokovni delavec, to pomeni, da je po statusu enak učitelju in učitelji ga na ta način tudi obravnavajo – kot enakovrednega in enakopravnega sodelavca pri poučevanju.

Tudi je zelo pomembno, da je kurikulum KIZ-a sprejet na strokovnem svetu za splošno izobraževanje, šele tako ima status kurikularnega dokumenta, ki ga morajo upoštevati in izvajati vse šole. Enako kot za kateri koli drugi predmet na šoli. Ima enak status kot učni načrti za druge predmete, npr. matematiko, slovenščino, angleščino ... Ravnatelj je tisti, ki je odgovoren za izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa na šoli v skladu s kurikularnimi dokumenti. V teh dokumentih so zapisani cilji in vsebine ter tudi obseg (število ur) in metode dela, npr. za KIZ kot medpredmetno in kroskurikularno področje.

Vse te zakonske podlage in predpisi so temelj za delo na šoli in za uresničevanje ciljev kurikla KIZ-a. Temeljni cilj je, da vsak učenec/dijak spozna šolsko knjižnico in se nauči osnovne uporabe knjižnice in informacijskih virov.

V zadnjem letu smo v Sloveniji, na ZRSŠ vzpostavili platformo z digitaliziranimi učnimi načrti (<https://dun.zrss.augmentech.si/#/>, 28. 7. 2021) in tako je pregledovanje ciljev ter tem veliko lažje, še posebej je to velika prednost za knjižničarje in iskanje medpredmetnih povezav. Že sedaj je v vseh učnih načrtih (vseh predmetov) možno najti zapisane posredne ali pa celo neposredne povezave s knjižnico ali pa delo z viri. Tudi oba kurikula za KIZ sta umeščena med te digitalizirane kurikularne dokumente. V pripravi pa je že načrtovanje letne priprave in tudi sprotne priprave na tej platformi.

The screenshot shows the 'Interaktivni učni načrti' platform interface. The main content area displays the curriculum for 'Knjižnično informacijsko znanje - osnovna šola'. The 'Kolofof' section lists the curriculum title, the subject name, and the curriculum committee members: mag. Majda Steinbuch (Zavod Republike Slovenije za šolstvo, predsednica), Alja Bratuša (Osnovna šola Polzela, članica), Romana Fekonja (II. gimnazija Maribor, članica), and dr. Silva Novljan (Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, članica). The 'Recenzentki' section lists Mojca Balant (Osnovna šola Bršljin) and dr. Maja Žumer (Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo).

On the right side, there is a 'FILTRI' section with several filters, all of which are currently selected (indicated by blue circles):

- Kolofof
- Opredelevitev šolske knjižnice v kurikulumu
- Opredelevitev knjižničnega informacijskega znanja
- Splošni cilji
- Ključne kompetence
- Didaktična priporočila
- Medpredmetne in kroskurikularne povezave

Slika 3: Posnetek zaslona Interaktivnih učnih načrtov – kurikulum KIZ za osnovno šolo

Pot do današnjih kurikularnih dokumentov pa ni tako enostavna in preprosta. Vse do sedaj opisano je pomagalo vzpostaviti šolsko knjižničarstvo kot samostojno stroko in šolskega knjižničarja kot strokovnega delavca, po položaju in statusu enakega učitelju.

V krovnem zakonu - ZOFVI (1996, 22. člen) piše:

»Za odločanje o strokovnih zadevah na posameznih področjih vzgoje in izobraževanja ter za strokovno pomoč pri sprejemanju odločitev in pri pripravi predpisov Vlada Republike Slovenije ustanovi naslednje strokovne svete:

- Strokovni svet RS za splošno izobraževanje,*
- Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje in*
- Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih.«*

V 25. člen pa so še našteje pristojnosti Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, med drugim tudi » ... sprejema programe na področju izobraževanja, določa predmetnike in učne načrte predmetov ali predmetnih področij za osnovno in glasbeno šolo, za gimnazijo ...«

To pomeni, če hočemo uvesti nov predmet ali sprejeti nov kurikularni dokument in želimo, da se to izvaja na šolah, mora ta dokument sprejeti Strokovni svet za splošno izobraževanje, seveda pa je pot zelo dolga in postopek zelo zapleten, na tej poti pa je veliko členov, ki jih je potrebno prepričati o koristnosti in smiselnosti vsega skupaj. Ključna je tukaj vloga ZRSŠ, ki mu Strokovni svet oz. MIZŠ s sklepom dodeli to nalogo – pripravo dokumenta.

Postopek je enak pri vseh posodobitvah, spremembah, prenovah, aktualizaciji kurikularnih dokumentov.

Vloga ZRSŠ pa je potem naslednja:

- oblikovanje izhodišč, to storijo posamezne predmetne/področne skupine (največkrat so sredstva zagotovljena preko projektov), v našem primeru je potem to skupina za knjižnično dejavnost, zato je tako pomembno, da je ta skupina oblikovana in sistemizirana na ZRSŠ (čeprav ves čas z eno svetovalko),*

- *predmetno razvojne skupine so oblikovane po ključu: svetovalci ZRSŠ, fakultetniki – v primeru šolske knjižnice Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo FF v Ljubljani, učitelji praktiki (mentorski učitelji, sodelujoči učitelji) – običajno je to 9 članov + 9 mentorskih učiteljev + 3 sodelujoči učitelji. Člani oblikujejo predlog, mentorski učitelji to preizkusijo in podajo povratno informacijo, še dopolnijo besedilo in potem preizkusijo v praksi še sodelujoči učitelji.*
- *posodobitve vsebine in didaktičnih pristopov – nastane osnutek, na katerega v javni obravnavi prispejo še dodatne pripombe*
- *sledi razvijanje didaktičnih pristopov (mentorski in sodelujoči učitelji), nastajajo že konkretni didaktični primeri, ki se preizkušajo v praksi,*
- *zbrana gradiva se objavijo v priročnikih (v tiskani obliki ali v e-obliki, ki je prosto dostopna),*
- *sledi še strokovno izobraževanje in usposabljanje učiteljev, uveljavljena oblika so srečanja študijskih skupin, to so manjše skupine učiteljev/strokovnih delavcev, kjer delo poteka v delavnicah in so res vsi aktivni ter sodelujejo,*
- *sledi pa še spremljava in evalvacija.*

Pot do kurikula KIZ

- *1972 Zavod RS za šolstvo del standardov in normativov za šolske knjižnice vključi v učni načrt za slovenščino (knjižna in knjižnična vzgoja)*
- *1983 – šolska knjižnica je izpadla iz dokumentov*
- *1988/1989 – strokovni svet za knjižničarstvo je sprejel nove standarde in normative za šolske knjižnice*
- *1990 Odbor za financiranje osnovnih šol je financiranje delovanja šolske knjižnice vključil v zagotovljen program, na ZRSŠ začne delovati predmetna skupina za knjižnično dejavnost*
- *1992 Strokovni svet je sprejel Elemente koncepta dela šolskega knjižničarja (temeljne naloge šolske knjižnice, letni delovni načrt, letna priprava) – 'pedagoški'/strokovni delavec*
- *1995 idejni načrt razvoja šolske knjižnice (sprejel Strokovni svet)*

- 1996 izhodišča kurikularne prenove (vključitev šolske knjižnice) → oblikujejo vzorčne šolske knjižnice (3 v Sloveniji)
- 1996 sprejetje krovnega zakona na področju vzgoje in izobraževanja ZOFVI – knjižnica je obvezni sestavni del šole (68. člen)
- 1998 predlog kurikula KIZ za OŠ in SŠ (v okviru obveznih izbirnih vsebin v obsegu 15 ur)
- 1999/2000 Kurikularna prenova (uvedba 9-letne osnovne šole), didaktična prenova, uvajanje KIZ
- 2000 na Strokovnem svetu sprejet program KIZ
- 2005 sprejet na Strokovnem svetu Kurikul KIZ za osnovno šolo
- 2008 sprejet na Strokovnem svetu Kurikul KIZ za gimnazije
- 2006 Nacionalna strategija za razvoj pismenosti, kjer imajo veliko vlogo pri razvijanju pismenosti tudi knjižnice

Za zaključek in pogled naprej

Vendar pa delo s tem ni končano, ves čas spremljamo in se vključujemo v posodobitve in prenove kurikularnih dokumentov in prav tako je potrebno ves čas opominjati in se vključevati v dogajanje, da nas ne izpustijo ali 'pozabijo'.

Naša prizadevanja v prihodnje bodo usmerjena v še večjo integriranost knjižničnih vsebin v vzgojno-izobraževalni proces, še večji poudarek bo na informacijskem opismenjevanju uporabnikov (tako učencev/dijakov kot tudi strokovnih delavcev na šoli – učiteljev). To potrebo je še posebej izpostavil minuli čas izobraževanja na daljavo. Žal so se pojavili tudi primeri, ko so bili šolski knjižničarji prepoznani kot odveč in so bili na čakanju na delu, spet drugje (upam si trditi, da v večini primerov) pa so se šolski knjižničarji izkazali kot zelo nujen in zelo potreben člen v procesu vzgoje in izobraževanja, naj si bo pri podpori učiteljem ob iskanju ustreznih gradiv, ali pa pri spodbujanju branja in podpora pri iskanju pravih informacij v spletnih virih – pri informacijskem opismenjevanju in zagotovo tudi pri ozaveščanju spoštovanja avtorskih pravic.

Na ZRSŠ je v teku (2018-2022) tudi projekt OBJEM - bralna pismenost in razvoj slovenščine, kjer je šolska knjižnica eno od 4 glavnih področij. Oblikovan je že osnutek modela kakovostne šolske knjižnice. (Gradniki bralne pismenosti, 2020, poglavje Knjižnice, model na str. 288-292)

Slika 4: Osnutek modela kakovostne šolske knjižnice (Gradniki bralne pismenosti, 2020, str. 289)

Naši sprejeti kurikularni dokumenti so plod dela prizadevnih šolskih knjižničarjev, praksa ter potrebe terena so pokazale, da je potrebno to področje ustrezno urediti, ga umestiti v področje vzgoje in izobraževanja in hkrati vseeno ostati del knjižničnega sistema na nacionalni ravni. Zato šolske knjižnice v Sloveniji delujemo v dveh sistemih, kar je velikokrat zelo naporno in polno izzivov pri usklajevanju. Kljub vsem izzivom šolski knjižničarji ne smemo pozabiti, da je šolska knjižnica

edina knjižnica, v katero vstopi vsak posameznik v okviru obveznega pouka ali prostovoljno v svojem prostem času. Zato je zelo pomembno, da šolski knjižničarji knjižnične vsebine izvajamo kot medpredmetni pouk in na ta način integriramo knjižnico v vzgojno-izobraževalni proces.

Naš cilj ostaja še naprej: vsak učenec/dijak spozna šolsko knjižnico in se nauči osnovne uporabe knjižnice – postane samostojen uporabnik knjižnice/gradiva/informacijskih virov. Povezujemo s svojo mrežo učence, dijake, učitelje ... knjižničarje in jih na ta način bogatimo ter širimo znanje.

Viri in literatura:

FEKONJA, Romana (2016) Spremembe Zakona o knjižničarstvu in šolske knjižnice. Šolska knjižnica. Letn. 25, št. 1/2 (2016), str. 23-32

GRADNIKI bralne pismenosti [Elektronski vir] : teoretična izhodišča. Maribor: Univerzitetna založba Univerze, 2020. Dostopno na <<https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/515>> (28. 7. 2021)

INFORMACIJSKO opismenjevanje : priročnik za delo z informacijskimi viri. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2004.

INTERAKTIVNI učni načrti, kurikulum KIZ - <<https://dun.zrss.augmentech.si/#/>> (1. 3. 2021)

ORGANIZACIJA knjižničnih zbirk. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2019.

POSODOBITVE pouka v gimnazijski praksi. Knjižnično informacijsko znanje. Ljubljana : Zavod RS za šolstvo, 2010. Način dostopa (URL): <<https://www.zrss.si/strokovne-resitve/digitalna-bralnica/podrobno?publikacija=24>> (1. 3. 2021)

POSODOBITVE pouka v osnovnošolski praksi. Knjižnično informacijsko znanje. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2014. Način dostopa (URL): <<https://www.zrss.si/strokovne-resitve/digitalna-bralnica/podrobno?publikacija=64>> (1. 3. 2021)

PRAVILNIK o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003). Uradni list Republike Slovenije, št. 73-3540, str. 11085.

STEINBUCH, Majda (2007). Šolska knjižnica v kurikulumu. V: Šolska knjižnica 17, št. 3/4, str. 123-129.

STEINBUCH, M. (2011). *Šolska knjižnica in knjižničar v sistemu*. V: *Šolska knjižnica 21, št. 1 (2011)*, str. 17–25.

ŠOLSKA knjižnica – kako naj začnem, gradivo za seminar ZRSŠ. Ljubljana, 2016.

UČENJE in poučevanje s knjižnico v osnovni šoli. Ljubljana : Zavod RS za šolstvo, 2002.

VODNIK za šolskega knjižničarja v osnovni in srednji šoli ter v domovih za učence. Ljubljana : Zavod RS za šolstvo, 1999.

VZORČNE šolske knjižnice. V: *Šolska knjižnica 6 (1996)*, št. 3, str. 3-21.

ŽAKELJ, Amalija (2011) *Posodobitev pouka na OŠ in gimnaziji: posodabljanje učnih načrtov kot stalna praksa sodobnih šolskih sistemov*. Dostopno na:

<http://videlectures.net/bzid2011_zakelj_posodabljanje/> (12. 4. 2021)

ZAKON o knjižničarstvu – ZKnj. (2001). *Uradni list RS*, št. 87 in št. 96/2002.

ZAKON o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. (1996). *Uradni list RS*, št. 12.

ŽIVOTOPIS

Romana Fekonja radi kao savjetnica za knjižničnu djelatnost na Zavodu RS za školstvo. Nakon završenih dvopredmetnih studija knjižničarstva i slovenskog jezika na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Ljubljani, prvo je radila kao knjižničarka na polju filologije i književnosti te kao voditeljica Austrijske čitaonice i Informacijskog centra British Council u Sveučilišnoj knjižnici Maribor. Zatim je tijekom godina stekla iskustvo kao voditeljica školske knjižnice u Drugoj gimnaziji. Autorica je brojnih stručnih članaka s područja školskih knjižnica, a široj je stručnoj javnosti poznata i kao predavačica na stručnim radionicama i konferencijama. Članica je Uredničkog odbora stručnog časopisa „Knjižnica“ (*Revija knjižnica*) Udruge knjižničnih društava Slovenije - ZBDS (*Zveza bibliotekarskih društava Slovenije*), za mandatno razdoblje 2017.-2021. ZBDS je 6. travnja 2021. održao skup na ZOOM-u, na temu: „Školske knjižnice 2021. godine: pronalaženje odgovora na trenutna pitanja“ (*Školske knjižnice v letu 2021: iskanje odgovorov na aktualna vprašanja*). Već je gostovala na Proljetnim školama RH kao pozvana predavačica. Sudjelovala je i na međunarodnoj konferenciji „COBISS 2018“ održanoj u Mariboru, s izlaganjem na temu „Pregled stanja u školskim bibliotekama“. Bila je važan dionik u ulozi Zavoda Republike Slovenije za obrazovanje, u dizajniranju i usvajanju kurikuluma za KIZ (Knjižnično-informacijsko znanje), sudjelujući u prekretnici - uspjehu uspostave platforme za digitalizirane kurikulume (<https://dun.zrss.augmentech.si/#/>) u koje je uključen i dostupan kurikulum KIZ za osnovne škole i za srednje škole.

2.4. doc.dr.sc. Jadranka Polović, BUDUĆNOST OBRAZOVANJA U POST – COVID-19 ERI

doc. dr. sc. Jadranka Polović, politologinja

jadrangkapolovic13@gmail.com ; jpolovic@libertas.hr

Libertas međunarodno sveučilište, Zagreb

BUDUĆNOST OBRAZOVANJA U POST - COVID-19 ERI

Sažetak:

Pandemija COVID-19 kao i niz epidemioloških, time i političkih mjera primjenjenih na globalnoj razini prema preporukama Svjetske zdravstvene organizacije unijele su značajne promjene u sustav obrazovanja. Masovna uporaba tehnoloških alata tijekom pandemijskog razdoblja olakšala je odvijanje nastavnog procesa, ali je istovremeno modificirala iskustvo učenja, stoga je sasvim izvjesno da će sektor obrazovanja i u post-COVID razdoblju ubrzati svoju digitalnu transformaciju. Izgradnja razgranate i sofisticirane mrežne infrastrukture, te proširenje kataloga internetskih studijskih programa neki su od vidova *novog normalnog* ili budućnosti obrazovanja u post - COVID eri u kojoj će tehnologija imati ključnu ulogu.

Ključne riječi: *online* nastava, pandemija, *lockdown*, digitalna transformacija, umjetna inteligencija (AI)

Abstract

The COVID-19 pandemic, as well as a number of epidemiological and thus policy measures applied at the global level according to the recommendations of the World Health Organization, have introduced significant changes in the education system. The mass use of technological tools during the pandemic period facilitated the teaching process, but at the same time modified the learning experience, so it is quite certain that the education sector will accelerate its digital transformation in the post-COVID period. Building a branched and sophisticated network infrastructure, and expanding the catalog of online study programs are some aspects of the new normal or future education in the post - COVID era in which technology will play a key role.

Keywords: online teaching, pandemic, lockdown, digital transformation, artificial intelligence (AI)

Uvod

Online nastava ili model mrežne nastave koji je zbog pandemije COVID-19 od sredine ožujka 2020. godine globalno zamijenio stoljećima egzistirajući tradicionalni model obrazovanja - *face-to-face* interakciju učenika i učitelja/nastavnika u učionicama, izložila je obrazovni sektor velikim turbulencijama, zapravo, radikalnim promjenama. Nacionalni kurikulumi koji oblikuju vrijednosti, općeobrazovne ciljeve i sadržaje nastavnih planova i programa kao i pitanja istaknuta državnim pedagoškim standardima, poput broja učenika u razredu, opterećenosti učenika satima nastavnoga plana i programa, broja učitelja, mjerila za prostor i opremu, financijskih uvjeta rada, te standarda za vrednovanje kvalitete rada sveučilišta i njihovih sastavnica, desetljećima predstavljaju krucijalna politička pitanja. Međutim, u okolnostima širenja SARS-CoV2 infekcije i bolesti COVID-19 ubrzana integracija informacijske tehnologije u sustav obrazovanja ovu je problematiku izmakla iz fokusa javnosti, zbog čega se dugoročni učinak pandemije COVID-19 u kontekstu budućnosti obrazovanja nametnuo kao izazov koji cilja na njegovu strukturalnu promjenu.

Lockdownom škola i sveučilišta, nastavnici i profesori, kao i učenici i studenti širom svijeta našli su se u potpuno novim okolnostima. Pandemija je unijela značajne promjene u sustav obrazovanja, potvrdila relevantnost i važnost mrežnog obrazovanja što je zahtijevalo uvođenje novih nastavnih metoda, te prilagodbu obrazovnih sadržaja. Svakako, pandemija COVID-19 u srži je nezabilježnog socijalnog inženjeringa, unutar kojeg je započet najveći, ujedno i neviđeno ubrzan eksperiment učenja na daljinu u ljudskoj povijesti (Polović, J.: 2020). Iako su se brzo i relativno uspješno prilagodile trenutnim ograničenjima, obrazovne institucije nisu bile pripremljene za takav radikalan prijelaz u kojem je *nova normalnost* gurnula učenike, studente i nastavnike u digitalno doba, bez obzira na njihov interes, vještine ili razinu obrazovanja, stoga je opravdano pitanje hoće li današnji osnovnoškolci, srednjoškolci ili studenti postati izgubljena generacija čije će živote trajno odrediti pandemija COVID-19?

Zatvaranje škola i fakulteta jedan je od najvidljivijih, ujedno i najkontroverznijih alata globalnog *lockdowna*. Prema UNESCO-u (d'Orville: 2020), ovom je neobičnom odlukom do rujna 2020. bilo pogodeno gotovo 1,6 milijardi učenika u 165 država. Više od 100 zemalja u svijetu zatvorilo je

svoja sveučilišta, što je utjecalo na polovicu svjetske studentske populacije. Međutim, trendovi prema *online nastavi* postojali su i prije pandemije, osobito u području visokog obrazovanja. Naime, još od početka 2000-tih neviđen broj internetskih tečajeva koji osiguravaju „ubrzane“ *online* diplome postao je dio uobičajene ponude mnogih vrhunskih sveučilišta, ali i javnih te privatnih obrazovnih institucija. U svijetu koji se mijenja tako brzo da „vještine koje su bile cijenjene prije samo tri ili četiri godine više nisu relevantne“ (Koksal, I.: 2020), mrežno obrazovanje omogućava usvajanje novih digitalnih kojim učenici / studenti postaju konkurentni na globalnom postfordističkom tržištu rada. Budući da su digitalne vještine postale važan preduvjet nastavnčkog posla, digitalizacija je tijekom protekla dva desetljeća postupno transformirala i ulogu učitelja / nastavnika. U skladu s promjenama koje u obrazovanje unosi korištenje suvremenih tehnologija, fokus je postupno pomaknut s nastavnika kao autoriteta i središnje figure u nastavnom procesu na učenika / studenta o kojima ovisi financiranje akademskih institucija. Kombinacija tržišnih imperativa s birokratski definiranim normama koji se ogledaju u specifikaciji ciljeva i ishoda kolegija, obrazaca i metoda (samo)vrednovanja, snažno određuje status nastavnika koji u digitalnoj eri kao ključnoj odrednici neoliberalne, globalizirane ekonomije postaje tek jedan od materijalnih resursa. Marketizacija obrazovanja kao dominirajući trend koji počiva na „nedovoljno razrađenoj analogiji: jesu li studenti potrošači usluge ili njen proizvod“ (Fisher, 2011: 46)“, digitalizacijom je dobila novu dimenziju. Naime, ubrzan prijelaz na *Obrazovanje 4.0.* (WEF, 2020), uz internacionalizaciju i afirmaciju novih vrijednosti koje definira globalni kurikulum, osigurali su prednosti online nastave koje se ogledaju upravo u smanjenim vremenskim, prostornim i uopće financijskim troškovima koji su prisutni u tradicionalnom modelu nastave.

1. Mrežno učenje: mogućnosti i izazovi

Širom svijeta političke su elite pozdravile nove nastavne metode naglašavajući da je riječ o najnovijoj generaciji učenika i studenata koji su "digitalni domoroci" (*digital natives*), dakle, prva generacija kojoj je uporaba pametnih telefona i društvenih medija uobičajena i dio kulture u kojoj su odrasli. Vizija budućnosti obrazovanja koja se ubrzano oblikuje unutar međunarodnih

organizacija i koja bi trebala biti aplicirana do 2030. opisuje svijet u kojem su učenje, rad i obiteljski život duboko integrirani. Agenda 2030. UN-a (UNESCO, 2016) obrazovanje definira kao „univerzalnu i kolektivnu obvezu“ koja zahtijeva političku volju, angažman vlada, civilnog društva, privatnog sektora, UN-a i drugih međunarodnih organizacija. Naime, obrazovni sustav budućnosti koji bi trebao biti inkluzivan moguće je izgraditi kroz globalnu i regionalnu suradnju. Naglasak je na vještinama, vrijednostima i stavovima koji se oblikuju u okvirima globalnog kurikuluma, a koji uključuje obvezujuće komponente obrazovanja za održivi razvoj (*education for sustainable development*) kao i obrazovanja o globalnom građanstvu (*global citizenship education*), sve uz snažnu podršku informacijske i komunikacijske tehnologije. Digitalni globalni kurikulum temelji se na „stvarnim problemima koje je potrebno riješiti“, a te „stvarne“ probleme sve manje identificiraju nacionalne vlade, a sve više međunarodne organizacije (vladine i nevladine), te osobito multinacionalne korporacije. Korporativni sektor koji načelno preuzima društvenu odgovornost za osnaživanje i transformaciju obrazovnih sustava širom svijeta, zapravo je motiviran snažnim profitnim interesima budući da tržište *online* obrazovanja nudi neiscrpne mogućnosti zarade.

Čak i prije pandemije, istraživanja su predviđela njegov ubrzani rast. Prema procjenama globalno tržište digitalnog obrazovanja će do 2025. godine narasti s 8,4 milijardi USD (2020) na 33,2 milijarde USD (Digital Education Market: 2020). Vodeće hi-tech kompanije profilirane na tržištu internetskog obrazovanja - Alison, Coursera, EdX, Edmodo, Edureka, Federic, FutureLearn, Intellipaat, Iversity, Jigsaw Academy, LinkedIn, Linkstreet Learning Pvt. Ltd., Kadenze, Khan Academy, Miríada X, NovoEd, Pluralsight, Udacity, Udemy Inc i XuetangXsu, različitim poslovnim strategijama nastoje ostvariti što veći tržišni udio u sve profitabilnijoj industriji obrazovanja. Na tržištu postoje brojne platforme za online učenje kojima se već koriste milijuni ljudi, a od početka COVID-19 krize došlo je do značajnog porasta uporabe softvera za virtualno podučavanje ili održavanje video konferencija. Glavni čimbenici rasta tržišta digitalnog obrazovanja jesu širenje internetske infrastrukture uz smanjenje troškova, pouzdanost mreže i veći doseg. Primjerice, vrhunska svjetska sveučilišta već naveliko „demokratiziraju“ proces obrazovanja uz pomoć

internetskih tečajeva u kategorijama računarstva, inženjerstva, matematike, poslovanja, ali i umjetnosti, te tzv. osobnog razvoja.

Očito je da je pandemija potpuno poremetila postojeći obrazovni sustav za koji mnogi tvrde da je već gubio na važnosti, stoga uvođenje novog hibridnog modela obrazovanja djeluje iznimno atraktivno. Do nedavno je fokus javnosti bio usmjeren na zabrinjavajuće posljedice ovisnosti o tehnologiji, osobito kad je u pitanju mentalno zdravlje mladih. Sve duljim korištenjem interneta osobe se socijalno izoliraju, tjelesno i mentalno iscrpljuju, što se odražava na obiteljsko, socijalno, školsko ili radno funkcioniranje, a može rezultirati potpunom psihičkom dekompenzacijom, piše na stranicama jednog od županijskih Zavoda za javno zdravstvo, inače dijela HZJZ, dakle, institucije koja je zatvorila škole i sveučilišta, te učinila model online nastave obveznim. Elektroničko nasilje (*cyberbullying*) danas je u Hrvatskoj, ali i globalno, gotovo marginalna tema kao i sve izraženiji problemi socijalizacije mladih u okolnostima online nastave. I dok postoji zabrinutost da bi ishitrena priroda tranzicije obrazovanja na mreži, mogla snažno ugroziti mentalno zdravlje mladih, ali i predavača, vlade planiraju e-učenje učiniti „novim normalnim“.

Hrvatska spada u razvijene zemlje u kojoj je imperativ posjedovati „pametni“ telefon, stoga su relevantne institucije vrlo malo pozornosti posvetili istraživanju materijalnih i tehničkih, te socijalnih okolnosti održavanja online nastave. Osobito su slabo istražene učeničke / studentske potrebe i suočavanje s izazovima, stoga nije jasno posjeduju li učenici i studenti odgovarajuću tehnologiju za praćenje e-nastave. Jednostavno je zaključiti da su se brojne obitelji u uvjetima nedostatnih prostornih, ali i tehnoloških mogućnosti, snalazile kako su znale i mogle. Jednako tako i na globalnoj razini primjetni su slični izazovi. Naime, brojni studenti bez pouzdanog pristupa internetu ili bez tehnologije „bore“ se za sudjelovanje u digitalnom učenju. Ovaj *digitalni jaz* primjetan je unutar svih zemalja kao i između skupina država - razvijenih i nerazvijenih. Primjerice, dok 95% učenika u Švicarskoj, Norveškoj i Austriji ima računalo koje koristi za svoje školske obveze, prema podacima OECD-a u Indoneziji to posjeduje samo 34% školske populacije. U nekim drugim zemljama u razvoju, situacija je bitno gora, stoga vrijedi spomenuti da su na Filipinima škole i fakulteti tijekom pandemije većinom zatvoreni, te da se u zemlji sa 100 milijuna

stanovnika zbog otežanog pristupa online obrazovanju, većina mladih se uopće ne školuju (Rotas Erwin R.; Cahapay Michael B., 2020).

U travnju 2020. godine UN je izvijestio da polovica učenika koji trenutno nisu u školi nema radno računalo. Mnogi nemaju internetsku vezu, uvjete ili vlastitu motivaciju da se drže rutine, a roditelji ili ne žele ili ne mogu pomoći. Iako su digitalna rješenja dobrodošla, ona osobito u nerazvijenim zemljama ne mogu zamijeniti prisustvo „živog“ učitelja i strukturirano školsko / fakultetsko okruženje. Naime, stabilan pristup digitalnim tehnologijama preduvjet je online obrazovanja. Studenti s ograničenim pristupom digitalnim tehnologijama kao i oni koji manje poznaju te tehnologije suočavaju se s problemom prilagodbe online učenju.

Za razliku od nerazvijenih, mnoge razvijene zemlje su u novom modelu nastavnog procesa već imale iskustvo. Kina je već tijekom epidemije SARS-a masovno koristila inovativne online tehnologije što je nastavila razvijati i tijekom pandemije COVID-19. Australija je već u početnoj fazi pandemije počela koristiti internetske mogućnosti za 100.000 kineskih studenata koji studiraju u Australiji, ali su bili prisiljeni ostati u Kini. Primjerice, i Sveučilište Duke u Sjedinjenim Američkim Državama započelo je s mrežnom platformom za učenje kako bi omogućilo kontinuiranu nastavu studentima u kampusu Duke Kunshan u Kini, partnerskoj instituciji Sveučilišta. Digitalizacija nesumnjivo postaje sve važniji vid visokog obrazovanja koji snažno utječe na metodologiju nastavnog procesa, ali i na mobilnost studenata i nastavnog osoblja, te kasniji profesionalni razvoj diplomiranih studenata.

2. Budućnost obrazovanja u kontekstu velikog resetiranja (*Great Reset*)

Digitalizacija nastavnog procesa postupno transformira i rad, time mnoge profesije bivaju redefinirane ili čak prestaju postojati. Naime, u protekla dva stoljeća svjedočili smo bujanju radnih mjesta, međutim, uslijed tehnoloških promjena, a osobito razvoja umjetne inteligencije, ljudi sve više gube na gospodarskoj važnosti, zapravo postaju „suvišni“ (Harari, 2017). Razvoj umjetne inteligencije postaje strateško područje ulaganja vodećih svjetskih korporacija, ali i vlada najmoćnijih zemalja – SAD-a, Rusije i Kine, time i otvoreni prostor nadmetanja ovih sila.

Tehnološka revolucija očito je nezaustavljiva, danas roboti i inteligentni sustavi nalaze svoju primjenu na brojnim područjima - od komunikacija, trgovine, obrazovanja, zdravstvenih usluga i medicinske dijagnostike do ratovanja. Računalna grafika, 2D i 3D animacija usmjeravaju razine i sklopove filmske i općenito audio-vizualne industrije. U sport se uvodi djelomična robotizacija kroz transhumanističku zamjenu prirodnih dijelova tijela umjetnim protezama; materijali koji se koriste u te svrhe su izdržljiviji, savitljiviji, otporniji na udarce i habanje, pa čak i ergonomski prihvatljiviji od mišićnog tkiva i koštane armature. Funkcionalna arhitektura i uređenje interijera (dakle urbana staništa za populaciju i simulirani „prirodni“ resorti za izabrane) su rezultat primjene različitih računalnih algoritama. Iako tu još uvijek dominira ljudski *touch*, pa se čak i naglašava važnost kreativne industrije, pitanje je dana kad će umjetna inteligencija zavladata autonomno i na tom području. Ostaje nam još samo temeljna filozofija (jer su iz nje proizišle znanosti, a pogotovo suvremeno STEM područje potpuno na tragu umjetne inteligencije) i vjera u metafiziku, ali i tu će Descartesovo *Cogito ergo sum* predati palicu umjetnoj inteligenciji koja će zatim sama sebe upitati: „Tko sam i zašto sam to što jesam?“. Funkcija čovjeka kreatora je još samo privremene naravi, njegovo mjesto u svijetu postaje akcidentalno.

Naime, povećana automatizacija, još od 1960-tih godina 20. stoljeća, utječe na smanjivanje broja industrijskih radnika u razvijenim zemljama Zapada. Bankrot mnogih industrija 80-tih, globalizacija i tehnološke inovacije bitno su smanjile broj radnih mjesta u industriji, dok je kontinuirano raslo zapošljavanje u administrativnim i uslužnim djelatnostima. Ipak, definitivno najsnažniji utjecaj na tržišta rada kao i na stabilnost dohotka još od početka 80-tih godina 20. stoljeća imala je *reagan-thatcherovska* neoliberalna agenda (Harvey:2013) sa svojim inventivnim „novinama“ – premještanjem industrijske proizvodnje na istok prema nerazvijenim zemljama kao i fleksibilizacija rada u okviru koje su *prekarni poslovi* - privremeni ili povremeni rad, postali nova ekonomska paradigma. Oba modela uključuju jeftinu radnu snagu, snižene radne standarde, te nisku razinu zaštite ljudskih i socijalnih prava zaposlenika. Za najmanje jednu trećinu radne populacije, životna je egzistencija na novom fleksibilnom tržištu rada postala nesigurna, poslovi sve manje dostojanstveni, a radna prava često upitna.

Istovremeno sve viši troškovi obrazovanja i komodifikacija obrazovanja, odnosno trend pretvaranja znanja u robu prati pad realne vrijednosti akademske diplome na tržištu rada (Polović, 2018). Jednom kada se nađu u potrazi za stabilnim zaposlenjem, završeni studenti shvate da diploma vrijedi malo ili nimalo, što definitivno potvrđuje osjećaj beznađa i razočaranosti. Prema poslodavcima, akademske institucije nisu sposobne pružiti im znanja i vještine potrebne za rad, globalno je prihvaćena premisa. Naime, poslovna zajednica često okrivljuje neprilagođeni obrazovni sustav, za koji smatra da ne prati potrebe poslodavaca, i da se mladi školuju za zanimanja koja tržištu rada uglavnom ne trebaju.

Činjenica je da će većina današnjih učenika i studenata raditi na novim poslovima koji možda još ne postoje, ali uskoro će biti sastavni dio tržišta rada. Sve to zahtijeva promjene u sustavu obrazovanja, prvenstveno razvoj digitalnih, ali i socijalno-emocionalnih vještina koje će oblikovati novi sustav društvenih vrijednosti. Uglavnom, prevladavajući jaz između obrazovanja i poslova dodatno se povećava ograničenim inovacijama u sustavima učenja, koji su u velikoj mjeri osmišljeni tako da odražavaju modele rasta u *fordovskom kapitalizmu*. U dokumentima Svjetskog ekonomskog foruma (WEF, 2020), neformalne, ali vrlo utjecajne organizacije navodi se da Četvrta industrijska revolucija nameće imperativ prilagodbe obrazovnih sustava kako bi se osiguralo bolje obrazovanje, vještine i radna mjesta za milijardu ljudi do 2030. Naime, prema analizi WEF-a iako globalizacija i tehnološki napredak već niz desetljeća transformiraju svijet rada, postojeći obrazovni sustavi sve manje prate zahtjeve globalnih ekonomija, ali i društva. Standardizirani model učenja, široko korišten u sustavu redovitog obrazovanja još uvijek je prilagođen potrebama Prve i Druge industrijske revolucije, kada se masovna proizvodnja oslanjala na radnu snagu koja je bila obrazovana za rutinske, ponavljajuće, procesno orijentirane proizvodne poslove. Postojeći obrazovni sustavi i dalje koriste pasivne oblike učenja - izravnu poduku i memoriranje činjenica, umjesto interaktivne metode koje promiču „kritičko i individualno razmišljanje neophodno suvremenoj ekonomiji vođenoj inovacijama“. Agenda prilagodbe obrazovnih sustava ubrzana je krizom COVID-19, a Svjetski ekonomski forum (WEF) je već u listopadu 2020. objavio još jedan u nizu dokumenata koji prediktivno oblikuje distopijsku (?) budućnost čovječanstva – „Resetting the Future of Work Agenda in a Post - COVID World“ (WEF, 2020). Prema procjenama WEF-a,

transformacija tržišta rada uslijed Četvrte industrijske revolucije proizvest će već do 2022. godine 133 milijuna novih poslova, međutim ogromna većina njih (čak 27% zanimanja) biti će vezana upravo uz obradu podataka i umjetnu inteligenciju, *cloud*, razvoj proizvoda, marketing, zdravstvenu njegu i zelenu ekonomiju. Zadovoljavanje potreba nove tehnološke ere i tržišta rada poslovima i vještinama u nastajanju moglo bi povećati globalni BDP za 11,5 bilijuna dolara u sljedećih deset godina (Polović: 2020).

Naime, bez obzira na činjenicu da je posljednjih desetljeća više od 90% djece širom svijeta obuhvaćeno primarnim obrazovanjem, pokazalo se da kvaliteta obrazovanja ima presudan utjecaj na kasniji životni standard i ishode zarade. Stoga je ciljano definiranje novih metoda usvajanja znanja prema potrebama 4.0. iznimno značajno u određivanju smjera inovacija u obrazovanju nove ere. Inovativne metode prezentirane u formi meta jezika neoliberalnog individualizma - kontinuirano učenje, stjecanje novih znanja i vještina, fleksibilnost, pozitivan stav prema cjeloživotnom učenju, društvena mobilnost - imaju presudnu ulogu u pripremi i inkluziji radne snage u tržište rada budućnosti (WEF: 2020). Ostvarivanje ove vizije zahtijeva da budući učenici i studenti budu „opremljeni“ s brojnim novim vještinama, od kojih navodimo nekoliko:

- 1.) *Globalno građanstvo* – oblikovanje novog društvenog svjetonazora odvija se uglavnom izvan klasične učionice kroz aktivnosti poput volontiranja, humanitarnog rada u zajednici kao i političkih kampanja. Primjerice, mnoge škole širom svijeta su tijekom 2019. iskoristile globalne prosvjede zbog klimatskih promjena za podučavanje djece o snazi građanskog angažmana. Obrazovanje o *globalnom građanstvu* podupiru i nove komunikacijske tehnologije budući da virtualne učionice i različite online platforme mogu povezati školsku i studentsku populaciju iz različitih dijelova svijeta, omogućujući im razmjenu ideja, stavova, ali i zajedničko učenje. Društveni mediji zapravo imaju ključnu ulogu u poticanju mladih da se društveno i politički organiziraju oko globalnih problema. Takva interakcija može snažno utjecati na njihovo razumijevanje svijeta, te prihvaćanje novih vrijednosti i stavova. U oblikovanju novog svjetonazora, vladama je prema preporukama WEF-a namijenjena osobita uloga. Naime, one trebaju promovirati učenje o *globalnom građanstvu* putem usklađivanja

nacionalnih s globalnim kurikulumom. Primjerice, talijanska je vlada najavila da će obrazovanju o klimatskim promjenama i održivosti dati prioritet, stoga će ove teme postati obvezni dio nacionalnog kurikuluma u državnim školama i to na svim razinama obrazovanja;

2.) *Inovacije i kreativnost* - da bi produktivno pridonijeli budućoj ekonomiji, mladi trebaju razviti vještine potrebne za generiranje novih ideja, te njihovu provedbu u prihvatljiva rješenja, proizvode i sustave. Vještine koje omogućuju inovacije uključuju znatiželju, kreativnost, kritičko razmišljanje s ciljem rješavanja postavljenih izazova. WEF predlaže *playful learning* (učenje uz igru) koje uključuje povezanost i suradnju s ljudima različitog porijekla. Organizacija nastave, osobito grupiranje učionica trebaju uzeti u obzir raznolikost u nizu čimbenika, uključujući spol, rasu, etničku pripadnost, seksualnu orijentaciju i jezik. Tehnologija i digitalni alati mogu pomoći u izgradnji ovih vještina. Internet kao interaktivni alat može kontekstualizirati učenje, mladi će usmjeriti svoju kreativnost u stvaranje „vlastitih stvarnosti na mreži“, dok je učiteljima namijenjena uloga facilitatora i trenera, dakle onih koji savjetuju, ohrabruju, osiguravaju podršku, zapravo postaju moderatori nastavnog procesa, a ne predavači. Partnerstvo *Real Play* (LEGO-a Foundation, National Geographic, Unilever Global, Ingka Group, UNICEF) primjer je aktivnog pristupa privatnog sektora u kreiranju *playful learning* modela obrazovanja koji je u neoliberalnoj ekonomiji dvostruko učinkovit – razvija kreativnost i inovacijske vještine, te pruža resurse „za razigrane aktivnosti“ koje se mogu odvijati u školi, ali i izvan nje. Dakle, školska infrastruktura mogla bi se u bliskoj budućnosti pokazati nepotrebnom.

3.) *Inter personalne vještine* - njegovanje ovih vještina može pomoći mladima da razviju zdrave odnose s drugima, te razumijevanje za perspektivu osoba s invaliditetom ili s ne-binarnim identitetom. Sve je podređeno globalnom svjetonazoru koji mladima širi mogućnosti suradnje i interakcije s vrlo različitim ljudima, a sve s ciljem razvijanja inkluzivnijih i empatičnijih stilova vodstva u budućnosti. Komunikacijske tehnologije i ovdje se navode kao moćan alat za suradnju koji

studentima omogućuje iskustvo zajedničkog rada na projektima u potpuno globalnom timu koju čine učenici / studenti iz cijelog svijeta.

Inovativna pedagogija 21. stoljeća oslanja se na koncepte učenja kroz igru, iskustvo temeljeno na projektima i istraživanjima, sve zajedno podržano uvođenjem novih tehnologija. Integralni dio obrazovanja budućnosti je razvijanje svijesti o novim društvenim i kulturnim vrijednostima. Istovremeno javno-privatna suradnja može imati ogroman utjecaj u procesu prijelaza prema personalizaciji obrazovanja u programu Svjetskog ekonomskog foruma *Education 4.0*. Naime, suradnja između vlada i vodećih tehnoloških tvrtki može osigurati inovacije neophodne u školi budućnosti koja njeguje koncept cjeloživotnog učenja. Definicija "škole" u dokumentu WEF-a prilično je široka, ona obuhvaća strukturu tradicionalne škole, ali se sve snažnije oslanja na izvannastavne programe. Naime, *zelena škola (The Green School)* kao model škole budućnosti nema učionice i klasične zgrade te drugu uobičajenu infrastrukturu, ona je dio prirodnog ambijenta, ali istovremeno i vrlo usko povezana s poslovnim, korporativnim sektorom. *Društvo znanja* u budućnosti će sublimirati ideje i inovacije glavnih tehnoloških tvrtki, a robotika i umjetna inteligencija bit će glavni alati pokretanja pozitivnih (?) promjena u svijetu.

U skladu s ovom vizijom i Međunarodna organizacija rada (ILO, 2020) je objavila dokument koji definira ključne vještine potrebne za opstanak na zahtjevnom i ćudljivom tržištu rada u post – COVID eri. Naime, za sve one koji imaju sreću da se još uvijek smatraju zaposlenicima, ali i za mlade koji će tek tražiti prvi posao vrijedi već izlizana frazeologija u formi PR jezika neoliberalnog individualizma – timski rad, kontinuirano učenje, stjecanje novih znanja i vještina, što zahtijeva fleksibilnost, ali je istovremeno dio pojačane nesigurnosti koja se širi na sve veći dio zaposlenika. Naime, još daleke 1997. g, američki je časopis „Details“, u broju posvećenom budućnosti rada dao svoju viziju mogućnosti za „Generaciju X“, tada tridesetogodišnjake. Ovim odvažnim „lumenima“, koji posjeduju diplome, magisterije, čak i doktorate, budućnost će biti ispunjena „sjajnim, profitabilnim *snowboarding* poslovima u kompanijama za proizvodnju video-igrica, te kontinuiranom zabavom samozapošljavanja“ (Klein: 2002), što se i obistinilo. Vrijeme promišljanja sebe kao zaposlenika definitivno je stvar prošlosti – život bez radnog mjesta, bez šefova, budućnost je ovih novih „pružatelja usluga“ koji svoja znanja i vještine iznajmljuju

najboljem ponuđaču. Cilj tehnoloških promjena kojima svjedočimo nije učiniti zaposlenike uspješnijim i učinkovitijim, nego ih u potpunosti ukloniti. Najveće i najuspješnije korporacije današnjice zapošljavaju sve manji broj ljudi, pa je tako vrlo zanimljiv primjer Instagrama, koji je u trenutku kad ga je Facebook kupio imao svega 13 zaposlenika.

Kako se navodi u dokumentima WEF-a i ILO-a, tijekom posljednjih 10 godina, rasprava o budućnost rada uglavnom je povezana s automatizacijom poslova. Međutim, iako u post-COVID eri ovaj trend, nesumnjivo, ostaje dio relevantne rasprave, tržište rada i ekonomija, a sve u okolnostima sveobuhvatne krize COVID-19 bit će izloženo radikalnim transformacijama u kojem su rad, radna mjesta i radna snaga organizirani bitno drugačije. Povratak u *staro normalno* kojem se većina ljudi nada, zapravo je nemoguć, budući da pandemija COVID-19 ostavlja duboke i dugoročne posljedice na gospodarstvo i društvo, uključujući i budućnost rada i radnih odnosa. Planirane promjene kao odgovor na COVID-19 temelje se na najvećem socijalnom eksperimentu u povijesti rada i radnih odnosa – radu na daljinu, te uključuju ubrzanu digitalizaciju, nakon čega će do 84% svih radnih procesa postati digitalno ili virtualno (WEF, 2020).

Nesumnjivo, tehnološki razvoj uništava veći broj poslova nego što ih kreira, procjena da je oko 50% postojećih radnih mjesta u EU i SAD-u ugroženo novim tehnologijama (Sveučilište Oxford, 2013.). Uredski poslovi, knjigovodstvo, prevođenje, uslužna djelatnost, administrativna podrška, prodaja, trgovina, prijevoz, proizvodnja, kao i usluge visoke kvalifikacije - porezno savjetovanje, prevođenje, klize prema ozbiljnom problemu „tehnološke nezaposlenosti“ o kojoj je govorio još i John Maynard Keynes (Keynes, 1963). Nova tržišta su fragmentirana, budući da ne zahtijevaju stalni angažman, ni definirano radno vreme. Komodifikacija brojnih usluga koje nekad nisu bile monetizirane oblikovala je koncept GIG ekonomije koji se odnosi na tranzicijsku ili prolaznu prirodu dostupnih poslova koji su ponuđeni *freelancerima*, konzultantima, nezavisnim profesionalcima ili radnicima isključivo na određeno vrijeme. GIG ekonomiju u kojoj smo istovremeno pružatelji usluga i kupci istih (UBER...) pojavila se tijekom i nakon surovih godina financijske krize, kada su uslijed spiralnog rasta troškova života, time i sve veće nejednakosti, radničke obitelji, ali i mnogi pripadnici srednje klase postali ekonomski i socijalno izrazito

ugrožena kategorija. Ekonomiju honorarnih poslova (*ekonomija sluga*) oblikuju vodeće tehnološke platforme i postupno je postala dio *nove normalnosti*.

U članku „Screen New Deal“ (Klein, 2020), kanadska autorica, Naomi Klein, navodi da će trajna integracija tehnologije u svaki vid ljudskog života biti temeljno obilježje post COVID stvarnosti. Prvi prioriteti *globalne vlade* su učenje na daljinu i digitalna transformacija i sve to, naravno, opet u suradnji s velikim filantropskim fondacijama, poput Bill & Melinda Gates Foundation. „Nazovite to *Screen New Deal*,” poziva autorica, smatrajući da se nalazimo usred živog laboratorija u kojem se oblikuje vrlo profitabilna budućnost bez dodira. To je budućnost u kojoj naši domovi nikada više neće biti isključivo osobni prostori, već su ili će u bliskoj budućnosti putem brzog digitalnog povezivanja postati naše škole, liječničke ordinacije, teretane i, ako država tako odredi, naši zatvori.

Ovo je projekcija bliske budućnosti (ili sadašnjosti) u kojoj se za povlaštene gotovo sve isporučuje dostavom u njihove domove - bilo virtualno putem tehnologije, *clouda* ili fizički putem vozila ili drona bez čovjeka. To je budućnost koja zapošljava daleko manje učitelja, profesora, liječnika, vozača..., odnosno budućnost vođena "umjetnom inteligencijom" (AI), ali koju održavaju deseci milijuna anonimnih radnika smještenih u skladištima (Amazon), podatkovnim centrima, tvornicama elektroničke opreme, rudnicima litija, poljoprivrednim farmama i sličnim mjestima, gdje su nezaštićeni od bolesti i hipereksploatacije. To je budućnost u kojoj „pametni gradovi“ premreženi kamerama i senzorima zamjenjuju lokalnu upravu. Budućnost u kojoj ne postoji rasprava o stabilnim i kvalitetnim poslovima koje su nove digitalne tehnologije izbrisale, te nizu loših, zapravo, ropskih poslova koje su masovno proizvele.

A najviše od svega, trebali bismo biti zabrinuti zbog nevjerojatne socijalne nejednakosti koja je postala *nova normalnost* distopijskog društva u kojem smo se zatekli. Neviđeno bogatstvo i moć koje su prisvojile *he-tech* korporacije izbjegavajući bilo kakvu odgovornost za probleme društva s kojima se sada suočavamo postaje kritična prijetnja demokraciji kao još uvijek nominalnom političkom sustavu. Sumnjivo obećanje silicijskih divova - Oracla, Amazona, Microsofta, Facebooka, i Googlea prema kojem je digitalna tehnologija jedini mogući način preživljavanja u vrijeme pandemijske krize temelj je novog globalnog upravljanja koje se oslanja na kontraverzni

ekonomski model u kojem su digitalne platforme zamijenile tržišta, a koji grčki ekonomist Yanis Varoufakis naziva tehnokratizam – feudalizam (Varoufakis, 2020).

3. Budućnost obrazovanja: ključni trendovi

Pandemija, *lockdown* i mjere socijalne distance unijele su značajne promjene u sustav obrazovanja. Nesumnjivo, masovna uporaba tehnoloških alata tijekom pandemijskog razdoblja olakšala je odvijanje nastavnog procesa, ali je istovremeno modificirala iskustvo učenja, stoga je sasvim izvjesno da će sektor obrazovanja i u post-COVID razdoblju ubrzati svoju digitalnu transformaciju. Izgradnja razgranate i sofisticirane mrežne infrastrukture, te proširenje kataloga internetskih studijskih programa neki su od vidova *novog normalnog* ili budućnosti obrazovanja u post - COVID eri u kojoj će tehnologija imati ključnu ulogu.

Naime, sektoru obrazovanja predstoji duboka transformacija koja će prema zagovornicima digitalizacije donijeti „edukacijski procvat“, osobito u kontekstu individualiziranog (personaliziranog) obrazovanja u kojem neće biti potrebe za preispitivanjem stvari koje su već naučene. U duhu neoliberalnog svjetonazora to štedi vrijeme i novac, a memoriranje informacija postaje uvelike suvišno što pruža mogućnosti sažimanja studijskih programa. Online nastava ubrzano uspostavlja novi trend personaliziranih obrazovnih kurikuluma i nastavnih metoda usklađenih s individualnim potrebama učenika / studenta čime mogu slijediti vlastiti ritam i napredovati u područjima koja ih zanimaju i u kojima se ističu.

Koncept hibridnog obrazovanja u kojem je uporaba digitalnih alata kao nadopuna tradicionalnim sustavima učenja maksimizirana, nakon pandemije će postati uobičajen. Većina obrazovnih institucija osvijestila je značaj izgradnje i održavanja infrastrukture mrežnih sustava učenja kao ključnih alata za očuvanje institucionalne otpornosti kao i akademskog kontinuiteta u kriznim situacijama. Već sada je vidljivo da vodeća svjetska sveučilišta ulažu znatna sredstva u nadogradnju svoje tehnološke infrastrukture te određene studijske programe u cijelosti premještaju na web. Ovakav pristup studentima nudi brojne prednosti: mogu surađivati i povezivati se sa studentima drugih sveučilišta, koristiti dobrobiti vrhunske tehnologije, ali

profitiraju i sveučilišta koja razvijaju internetske studijske programe po nižim cijenama koje mogu ponuditi studentskoj populaciji širom svijeta. Time će vodeća svjetska sveučilišta izložiti (ne)ravnopravnoj konkurenciji mnoga nacionalna sveučilišta koja će se zbog smanjenog broja upisanih studenata neminovno urušavati, a prateći politički, gospodarski ili demografski utjecaj ovog trenda na nacionalne države tek će se analizirati.

Najveća svjetska sveučilišta već niz godina vrlo usko surađuju s velikim tehnološkim tvrtkama (GAFAM) te zajedno nude studijske programe, u pravilu usko specijalizirane i kraćeg trajanja (dvije godine) uz znatno nižu cijenu. Zajednički projekti uključuju fokusiranost na interese, ciljeve i potrebe korporacija, stvaranje partnerstva s poslodavcima i provedbu programa učenja zasnovanih na praksi koji pomažu studentima da usvoje nove vještine kako bi se prilagodili realnosti radnog mjesta i ubrzanim promjenama u gospodarstvu. Budući da je COVID-19 promijenio ustaljene obrasce napredovanja i razvoja karijere, sve više studenata potražuju kraće studijske programe s ciljem bržeg povrata ulaganja. Stoga internetskim certifikatima ubrzano raste popularnost, a ponudu zanimljivih studijskih programa usporedivih s programima sveučilišta i ravnopravnih sveučilišnim diplomama, ali po znatno nižim cijenama nude i tehnološke platforme kao što su LinkedIn ili Google. Ovo čini evidentnim pomak u procesu formalnog obrazovanja na koji su obrazovne i znanstvene institucije imale monopol. Naime, još prije pandemije, brojne obrazovne platforme kao što su Coursera, LinkedIn i Future Learn bilježe rast potražnje za kolegijima koji su prilagođeni svakom pojedinom studentu, ali je ovaj trend ubrzala pandemija (Tieso: 2021)

Pandemija i uspostavljeni modeli obrazovanja redefinirati će i ulogu učitelja / nastavnika. Naime, tradicionalna uloga učitelja kao autoriteta i osobe koja posjeduje i prenosi znanje više nije prikladna. Činjenica da učenici uporabom tehnologije imaju pristup informacijama (znanju), pa čak mogu samostalno usvojiti brojne tehničke vještine, redefinirat će ulogu učitelja u učionici budućnosti. Edukatorima je namijenjena uloga facilitatora koji tek usmjerava i motivira studente i trenera, dakle, osobe koja savjetuje, ohrabruje, osigurava podršku, zapravo postaje moderator nastavnog procesa, a ne predavač. U novom okruženju učitelj je tek svojevrsni integrirajući resurs

koji premošćujući jaz između akademskog znanja i njegove primjene u praksi što konačno zahtijeva i promjenu nastavnih metoda.

Korporacije već nude nove načine podučavanja, poput simuliranog učenja i obrazovnih igara. Na primjer, RoomQuake unutar klasične učionice simulira potres. Vodeći edukatori već se koriste umjetnom inteligencijom (AI) koja postaje nezaobilazan resurs u procesu akademskog preustroja. U tom je kontekstu osobito provokativan projekt *Metaversum* kojeg Microsoft i Facebook vide kao nasljednika današnjeg interneta. *Metaversum* je prostor beskonačnih digitalnih svjetova unutar kojeg se spaja fizička i virtualna stvarnost, prostor u kojem svi sudionici (*avatari*) mogu komunicirati u realnom vremenu. Tehnologije koje nas uvode u *metaverzum* zapravo već postoje. Google, Amazon, Apple ili Microsoft već odavno grade infrastrukturu u oblaku (*cloud*), razvijaju hardveru poput naočala pomoću kojih „ulazimo“ u virtualnu ili proširenu stvarnost, zapravo, otvaraju do sada nezamisliva poslovna područja na kojima će nova tehnologija naći primjenu (Facebook, 2021).

U post-COVID realnosti, učenje zasnovano na vještinama imat će prednost u odnosu na učenje koje se temelji na znanju. Pandemija je osvijestila potrebu da studenti i nastavnici posjeduju određene životne vještine ključne za preživljavanje u krizi. Stoga će biti važno da te vještine budu ugrađene u obrazovne kurikulume na svim razinama. Ove vještine uključuju kreativnost i kritičko mišljenje, emocionalnu inteligenciju, poduzetništvo, informirano odlučivanje, empatiju i suradnju (Goyal: 2021).

Prijetnja *kontinuirane* pandemije značajno mijenja sve vidove funkcioniranja društva, stoga može globalno odgoditi i povratak djece u školu. Naime, u slučaju ponovnog zaključavanja i suspenzije nastave mnogi će roditelji izabrati opciju školovanja od kuće. U Hrvatskoj ovaj model obrazovanja nije pravno reguliran, međutim, u brojnim zemljama Zapada je već odavno legaliziran. Iako je uloga roditelja-edukatora u ovom modelu ključna, virtualno školovanje omogućit će njegove nove forme - širenje na male grupe od tri do pet učenika kako bi se osigurao neki vid socijalizacije i podrške nastavi od kuće.

Ova mogućnost koju će prvenstveno koristiti financijski dobrostojeći roditelji dodatno će naglasiti, pored ostalog, i nejednakost u pristupu obrazovanju. Obiteljska dinamika, socijalni i ekonomski status, vrsta škole i sveučilišta koje djeca i mladi pohađaju oduvijek su naglašavali statusne razlike koje su se odražavale na buduće karijere, međutim, upravo će dostupnost tehnologije u procesu mrežnog obrazovanja pojačati nejednakosti ne samo između bogatih i siromašnih zemalja, unutar društava, već i unutar virtualnog razreda vrlo udaljenog od klasične učionice koja je svojim resursima (jednakim za sve) na neki način demokratizirala obrazovanje i učinila ga pristupačnim. Internet će dodatno „podijeliti“ razred u socijalnom smislu i naglasiti imovinske razlike budući da online nastava zahtijeva vrlo razvijene sposobnosti korištenja računalne tehnologije, njeno posjedovanje, te pouzdan pristup internetskim uslugama. Psihološki vidovi podjela ogledaju se u nedostatku socijalnih kontakata i isključenosti iz društva, široko rasprostranjene otuđenosti zbog čega bi rasprava o mentalnom zdravlju mladih trebala biti u središtu društvene rasprave.

I zaključno, svaki oblik međunarodne mobilnosti u sustavu obrazovanja trenutno je pogođen krizom. Sveučilišta se postupno otvaraju, međutim, većina je međunarodnih znanstvenih konferencija u području visokog obrazovanja ili otkazana ili pretvorena u niz webinaru. Bit će potrebno vrijeme da se globalni obrasci sveučilišne mobilnosti vrata na razinu prije COVID-19 pandemije, ali bez obzira na postupno otvaranje, za očekivati je da će se međunarodna mobilnost studenata i nastavnika nepovratno smanjiti budući da će digitalizacija postati sve važniji vid visokog obrazovanja, te da će modeli virtualne mobilnosti pružiti načine za jačanje međunarodne suradnje u području obrazovanja.

Zaključak

Pandemija COVID-19 u srži je nezabilježnog socijalnog inženjeringa, unutar kojeg je započeo najveći, ujedno i neviđeno ubrzan eksperiment učenja na daljinu u ljudskoj povijesti. Njena je realnost stavila na kušnju sva područja našeg osobnog, društvenog i profesionalnog života, osobito područje obrazovanja i učenja. Mnogo se toga treba i hoće promijeniti u području

obrazovanja, ali je sasvim sigurno da se nikada nećemo vratiti u doba prije krize. Mješoviti ili hibridni oblik obrazovanja zasigurno će nastaviti dominirati i nakon pandemijske krize COVID-19 s tendencijom da trajno transformira strukturu obrazovnog sustava. Sve to će nas suočiti s krucijalno važnim pitanjem same svrhe obrazovanja u društvu, budući da je pred nama nepovratna transformacija koja ima obilježja obrazovne revolucije.

Bez sumnje, COVID-19 poprima funkciju katalizatora obrazovanja između onoga prije i onoga poslije. Više uopće i nije upitna promjena sadržaja, nego ritam promjena koje pored nove forme sadržaja nameće i novu formu izraza. Dakako, promjene su ishitrene s razlogom. Učinkovita budućnost uvijek dolazi naglo i nenajavljeno, razarajući okoštali sustav i hvatajući prilagodljive dijelove. Kao i do sada, nove će generacije za sebe iznaći put bijega iz moguće distopije, sve to uz izazove nejasno definiranog konstrukta *cjeloživotnog učenja* koji podrazumijeva i prekvalifikaciju, te posljedično prekarne poslove koji čak i u sustavu visokog obrazovanja oblikuju tržište rada budućnosti i postaju suprotstavljeni konceptu *izvrsnosti*. Monopol na obrazovanje gube sveučilišta, korporacije će u području obrazovanja preuzeti vodeću ulogu. Prema ovom scenariju javno će obrazovanje doživjeti teško podnošljive promjene. Naime, budućnost obrazovanja kojim će dominirati tehnologija samo će osnažiti postojeće socijalne podjele koje suvremena društva dijele na dobitnike (*happy few*) i gubitnike pandemijske ere i digitaliziranog svijeta.

Korištena literatura:

1. Digital Education Market (2020). "Global Forecast 2025". Market Research Report, May 2020; dostupno na https://www.marketsandmarkets.com/Market-Reports/digital-education-market-7751828.html?gclid=CjwKCAjwpMOIBhBAEiwAy5M6YLgVF7G6tt2zM3bBprBP7SrMv3jAXOkBVpNtmYvFHp3y9v0_u6dwJRoCi18QAvD_BwE Pristup 24.08.2021.
2. d'Orville, Hans (2020). "COVID-19 causes unprecedented educational disruption: Is there a road towards a new normal?". UNESCO IBE 2020

3. Fisher, Mark (2011). „Kapitalistički realizam: Zar nema alternative“, Zagreb, Naklada Ljevak
4. Goyal Sandeep (2020). „Future Shock: 25 Education trends post COVID-19“. Foresight for Development, dostupno na <<http://www.foresightfordevelopment.org/featured/education-post-covid-19>> Pristup 24.08.2021.
5. Harari, Yua. Noah (2017). „Homo Deus: Kratka povijest sutrašnjice“, Fokus komunikacije, Zagreb
6. Harvey, David (2013). „Kratka povijest neoliberalizma“, V.B.Z. Zagreb
7. International Labour Organization (2020). „Guidelines on Rapid Assessment of reskilling and upskilling needs in response to the COVID-19 crisis“. Dostupno na <https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_752822.pdf> Pristup 24.08.2021.
8. Keynes, M., J. (1963). „Economic Possibilities for our Grandchildren“ (1930), Essays in Persuasion, New York: W.W. Norton & Co., p. 358-373
9. Klein, Naomi. (2002). „No Logo – antikorporacijski vodič za 21.st.“ V:B.Z. Zagreb
10. Klein, Naomi (2020). „Screen New Deal“. The Intercept, Dostupno na <<https://theintercept.com/2020/05/08/andrew-cuomo-eric-schmidt-coronavirus-tech-shock-doctrine/>> Pristup 24.08.2020.
11. Koksai, Ilker (2020). „The Rise of Online Learning“. Forbes, dostupno na <<https://www.forbes.com/sites/ilkerkoksai/2020/05/02/the-rise-of-online-learning/?sh=893223e72f3c>> Pristup 24.08.2021.
12. Krugman, P. (2012). „Technology and Wages, the Analytics (Wonkish)“, The New York Times, 2012/12/10. Dostupno na <<https://krugman.blogs.nytimes.com/2012/12/10/technology-and-wages>> Pristup 24.08.2021.
13. Polović, Jadranka. (2018). „Kolika je tržišna vrijednost akademske diplome?“ Geopolitika.news, dostupno na <<https://www.geopolitika.news/analize/dr-sc-jadranka-polovic-kolika-je-trzisna-vrijednost-akademske-diplome/>> Pristup 24.08.2021.

14. Polović, J. (2020) „Resetiranje rada i radnih odnosa nakon pandemije Covid-19“. dostupno na <<https://www.geopolitika.news/analize/dr-sc-jadranka-polovic-resetiranje-rada-i-radnih-odnosa-nakon-pandemije-covid-19/>> Pristup 24.08.2021.
15. Polović, J. (2020). „Postoji realna opasnost da današnji učenici i studenti postanu izgubljena generacija“, Geopolitika.news. Dostupno na <<https://www.geopolitika.news/analize/dr-sc-j-polovic-postoji-realna-opasnost-da-danasnji-ucenici-i-student-postanu-izgubljena-generacija/>> Pristup 24.08.2021.
16. Staff Ihe (2020). „COVID-19 Roundup: More Universities Announce Online Plans“. Dostupno na <<https://www.insidehighered.com/news/2020/07/07/coronavirus-roundup-more-universities-announce-plans-largely-online-fall-terms>> Pristup 24.08.2021.
17. WEF (2020). „Resetting the Future of Work Agenda: Disruption and Renewal in a Post-COVID World“, Dostupno na <http://www3.weforum.org/docs/WEF_NES_Resetting_FOW_Agenda_2020.pdf> Pristup 24.08.2021.
18. UNESCO (2016) Education 2030: „Incheon Declaration and Framework for Action for the Implementation of Sustainable Development Goal 4“. Incheon Declaration. Dostupno na <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/education-2030-incheon-framework-for-action-implementation-of-sdg4-2016-en_2.pdf> Pristup 24.08.2021.
19. Varoufakis, Yanis (2021). „Tehno Feudalism is Taking Over“, Project Syndicate, Jun 28 2021
20. WEF (2020). „School of the Future: Defining New Model of the Fourth Industrial revolution“ January, 2020. Dostupno na <http://www3.weforum.org/docs/WEF_Schools_of_the_Future_Report_2019.pdf> Pristup 24.08.2021.
21. Veltheim, Hanna (2020). „Future of education after COVID-19: AI becomes the teacher while humans mentor and coach“. Dostupno na <<https://www.futuresplatform.com/blog/future-education-after-covid-19-ai-becomes-teacher-while-humans-mentor-and-coach>> Pristup 24.08.2021

ŽIVOTOPIS

Jadranka Polović predsjednica Hrvatske udruge za međunarodne studije (HUMS) i neovisna geopolitička analitičarka rođena je u Splitu, Hrvatska. Politologinja, sa znanstvenim magisterijem i doktoratom iz političkih znanosti (međunarodni odnosi i nacionalna sigurnost) koje je stekla na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, stalno je zaposlena kao docentica na Fakultetu međunarodnih odnosa, Libertas međunarodnog sveučilišta u Zagrebu. Vanjska je suradnica Fakulteta hrvatskih studija, Sveučilišta u Zagrebu, istovremeno i dugogodišnja suradnica Umjetničke akademije u Splitu.

Autorica je niza znanstvenih i stručnih članaka, te sudionica brojnih znanstvenih konferencija, članica uredništva znanstvenog časopisa Međunarodne studije, članica istraživačkog tima Međunarodnog znanstvenog projekta *GlobMigrant* „Globalizacija migracija, antiimigrantske stranke i ksenofobija u Europskoj uniji: Refleksije na europska društva i države u 21. stoljeću“(IMIN, IEGS, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu). Cilj projekta je proučavanje promjena nastalih pod utjecajem globalizacije i globalnih migracija, osobito u zapadnim društvima koja bilježe negativne demografske trendove.

Posjeduje iskustvo uređivanja i vođenja televizijskih i radio emisija, a emisije koje je vodila na HRT-Radio Split, te na županijskoj televiziji TV Jadran u razdoblju od 2009. - 2018. obrađivale su relevantne društvene teme iz područja unutarnje politike i međunarodnih odnosa, kao i područja ljudskih prava, civilnog društva, znanosti, kulture i ekologije.

Aktivno je sudjelovala u izradi niza Nacionalnih politika za promicanje ravnopravnosti spolova (2006--2010.; 2011.-2015.), trenutno je članica Radne skupine Vlade RH za izradu Nacrta prijedloga Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje 2019.-2023.

Stalna je kolumnistica specijaliziranog geopolitičkog portala Geopolitika. News, članica Atlantskog vijeća Hrvatske, Instituta za europske i globalizacijske studije, te Hrvatskog politološkog društva.

Znanstveno - istraživački interes: geopolitika, nove tehnologije i društvo, globalno upravljanje, pozicija jugoistoka Europe u međunarodnim odnosima, mediji. (ID – 340066).

2.5. Marijana **Blažević** i Martina **Vujnović**, KOLABORACIJA I KOOPERACIJA U RADU STRUČNOG SURADNIKA KNJIŽNIČARA

Marijana Blažević, dipl. bibliotekar, dipl. učitelj razredne nastave

marijana.blazevic2@skole.hr

Osnovna škola Domovinske zahvalnosti, Knin

Martina Vujnović, bacc. oec., mag. bibl.

martina.vujnovic@skole.hr

Srednja strukovna škola kralja Zvonimira, Knin

KOLABORACIJA I KOOPERACIJA U RADU STRUČNOG SURADNIKA KNJIŽNIČARA

Sažetak

Nove generacije iziskuju i nove načine rada. Knjižnica kao središte škole, i knjižničari kao i školski stručni suradnici, čine idealno mjesto, kao i osobe za istraživanje i poticanje na nove načine rada. Suradničko učenje, bilo kooperacija ili kolaboracija, temelji se na istraživačkom i timskom radu te se time učenici pripremaju za budućnost. Ovim načinima rada povećava se navika suradnje i zajedničkog rada te komunikacija među učenicima, što dovodi do veće angažiranosti i lakšeg usvajanja gradiva. Važnost ovakvih načina rada, kao i razlike između njih te primjeri iz prakse objašnjene su u ovom radu.

Ključne riječi: suradnja, kolaboracija, kooperacija, učenje

Collaboration and cooperation in the school librarian's work

Abstract

New generations require new working methods as well. The library is the center of the school while the librarians are professional associates of the school. We are the ideal place and persons for research and encouragement in new working methods. Cooperative learning, whether in terms of cooperation or collaboration, is based on research and teamwork which serves as a preparation for the students' future. By these working methods the tendency for cooperation, teamwork and communication among students is being increased, which leads to them being

highly engaged and easier comprehension of the teaching materials. The significance of these working methods, as well as the differences between them and examples from educational practice are all illustrated in this thesis.

Keywords: team work, collaboration, cooperation, learning

UVOD

Za kolaboraciju i kooperaciju možemo reći da je suradnja, ali ova dva pojma, odnosno načina učenja, nemaju jednako značenje. Suradnja kao učenički oblik rada je jako važna. Uvijek je zanimljivije i lakše podijeliti rad, savjetovati se s nekim, nego raditi samostalno. Knjižnica kao mjesto učenja i širenja znanja je idealno mjesto u školi za ovakav način rada.

Knjižničar je osoba koja razmišlja izvan okvira, ima pristup potrebnim izvorima i materijalima, donekle fleksibilan raspored, te može biti jako dobar i važan suradnik. Knjižničari su gotovo uvijek pokretači nečeg novog, ali trebaju imati osobu s kojom mogu pokrenuti novi način rada. Knjižničar surađuje sa svima, učiteljima, stručnim suradnicima, posebno učenicima, kada gledamo na razini škole.

Kolaboracija ili kooperacija

Kod kolaboracije grupa ljudi radi zajedno, imaju zajedničku viziju, dijele rizik, intimniji je radi i više komunikacije, te je dobiveni proizvod u suvlasništvu. U kooperacijskom radu grupa ljudi radi kao potpora drugome, ne postoji zajednička vizija, postoji hijerarhija i na kraju jedan je vlasnik dobivenoga proizvoda.

Za kolaboraciju možemo reći da je više partnerstvo, dok je za kooperaciju to suradnja. Jednostavan primjer za jasnije uviđanje razlike je npr. školska priredba. Svi koji sudjeluju u školskoj priredi imaju svoj zadatak, svoj dio za koji su odgovorni npr. plesna točka, zbor i sl. i to je kooperacija. Kolaboracija je podjednaka odgovornost i zasluga za uspjeh u jednoj plesnoj točki. Glavna razlika je u tome kako timovi rade, koji im je primarni cilj.

Kolaboracijsko i kooperacijsko učenje

Obje vrste učenja temelje se na timskom radu. Svaka ima svojih prednosti i nedostataka, ovisno što želimo postići. Obje vrste su na neki način priprema za stvarni život i zaposlenje. Glavni preduvjeti za ove načine rada su da se učenici osjećaju sigurno, rad u manjim skupinama i jasno definiran zadatak. Kod kooperacijskog učenja, učitelj više kontrolira rad i situaciju, dok kod kolaboracijskog učenici. Kooperacijsko učenje je oblik je učenja u kojem učenici u manjim skupinama rade na strukturiranoj aktivnosti, ali su pojedinačno odgovorni za svoj rad.

Kolaboracijsko učenje je vrsta učenja u kojoj se učenici udružuju kako bi istražili zajedničko pitanje ili stvorili zajednički projekt.

Kolaboracijsko učenje	Kooperacijsko učenje
-predavač se odriče svog autoriteta i osnažuje skupinu. -tu je kao pomoć ili izvor -zadatci otvorenog tipa -učenje za viši nivo, manje za temeljna znanja -fokus na zajedničkom uspjehu	-predavač je autoritet -zadatci zatvorenog tipa -za učenje temeljnih znanja -fokus na individualnom uspjehu -potiče natjecateljski duh

Obje vrste učenja se koriste kako bi se olakšalo učenje. Učenja zahtijevaju znanje i socijalne vještine te se razvija sposobnost rada u grupama. Ovakvim načinima rada učenici mogu podijeliti svoje snage i razvijati slabije vještine. Za ovakav način rada treba nam mjesto i vrijeme i naravno dobra opskrbljenost izvorima znanja, a to je knjižnica.

Kolaboracija kao učenje u školi najčešće se odvija kroz projekte ili obilježavanje prigodnih nadnevaka, dok se kooperacija kao učenje u školi najčešće odvija kroz radionice i nastavne satove, kada je točno zadana tema.

Primjeri iz prakse, školska knjižnica

Kolaboracijsko učenje

Prvi primjer je kada su učenici sedmog i osmog razreda, u sklopu projekta Društveno različiti, kritički osviješteni, trebali osmisliti radionice ili aktivnosti koje bi proveli s učenicima određenih razreda u kojima je prisutna neka vrsta nasilja. Učenici su odlučili napraviti anketu kojom bi istražili probleme koji se javljaju u pojedinim razredima i na osnovu anketa složiti prezentaciju koju bi izložili u tim razredima. Također, u radu debatnog kluba olujom ideja učenici članovi sami dolaze do zaključka koje argumente i kriterije će postaviti na zadanu tezu. Jedan od primjera je i nakon nastavnog sata Put od autora do čitatelja, kada su učenici trećih razreda trebali napraviti knjigu, odnosno parovi koji sjede zajedno u klupama. Jedan učenik je bio autor, a drugi ilustrator. Sve su sami određivali, i temu, crteže, tekst.

Kooperacijsko učenje

U sklopu nastavnog sata o referentnoj zbirci, učenici su rješavali listiće u grupama, ali svatko od njih samo svoj dio. Također, nakon gledanja animiranog filma Posjet iz svemira, Dušana Vukotića, učenici su izrađivali strip u skupinama po četiri učenika. Svaki učenik u skupini je radio svoju scenu.

Kako potaknuti na kolaboraciju/kooperaciju

Kolege

Prikaz prednosti i mogućnosti kroz razne radionice i stvaranjem međusobnog povjerenja rezultiralo bi boljom suradnjom i jačanjem veza između kolega što bi dovelo do razvoja novih vrsta učenja, a samim time i do novih projekata.

Učenike

Poticanjem učenika na neovisnost i povjerenje unutar razreda osnažilo bi suradnju i stvorilo navike timskog rada. Novim metodama rada u učionici kroz razne radionice i projekte razvila bi se društvena interakcija i suradnička vještina što bi kod učenika dovelo zadovoljstva zbog viđenja svog doprinosa.

Zaključak

Iako suradničko učenje, bilo u kooperativnom ili kolaboracijskom obliku, za učitelja iziskuje više pripreme i vremena, trebali bi ga što više integrirati u nastavni proces. Dobrobiti suradničkog učenja su višestruki, kako za učenike tako i za školu i ostalo nastavno osoblje. Novi kurikulumski pristup predviđa više modela suradničkog učenja te na nama je kao knjižničarima, ali i nastavnicima da ga čim više koristimo i tako već kroz školovanje naučimo učenike suradnji i timskom radu. Neke države su to već implementirale u svoje školstvo, tako svakako knjiga Fenomenalno učenje iz Finske autorice Kristi Lonke može biti svakom knjižničaru i nastavniku podrška u radu.

Literatura

Lonka, Kristi. 2020. *Fenomenalno učenje iz Finske*. Naklada Ljevak. Zagreb.

Mrežni izvori

Cooperative and collaborative learning.

<<https://www.thirteen.org/edonline/concept2class/coopcollab/index.html>> (pristupljeno 2.4.2021.)

Cooperate or collaborate? <<http://www.ascd.org/publications/educational-leadership/jul19/vol76/num09/Cooperate-or-Collaborate%2%A2.aspx>> (pristupljeno 3.4.2021.)

Suradnja ili partnerstvo? <<https://medium.com/dobra-ekonomija/suradnja-ili-partnerstvo-8274d9431d2f>> (pristupljeno 3.4.2021.)

ŽIVOTOPISI

Marijana Blažević je rođena u Kninu 1979. godine. Diplomirana je knjižničarka i učiteljica razredne nastave. Nakon studija radila je u osnovnim školama u Kninu, na zamjenama, te je 2003. zaposlena u Narodnoj knjižnici Knin, na mjestu diplomiranog knjižničara. Od 2012. godine radi u Osnovnoj školi Domovinske zahvalnosti u Kninu, na mjestu stručnog suradnika knjižničara, na kojem slijedi dinamiku posla te u suradnji s pedagoginjom sudjeluje u raznim projektima škole i kampanjama, vodi izvannastavne aktivnosti Mlade knjižničare i Debatni klub s kojim su sudjelovali i na državnom natjecanju. Članica je Tima za kvalitetu i Teen CAP (program primarne prevencije zlostavljanja adolescenata) tima škole te urednica mrežnih stranica škole. Autorica/koautorica je nekoliko radova iz područja odgoja i obrazovanja. Članica je Hrvatske udruge školskih knjižničara. Redovito sudjeluje na stručnim usavršavanjima te na županijskim stručnim vijećima prezentira primjere dobre prakse iz svoje škole.

Martina Vujnović, stručna suradnica knjižničarka u Srednjoj strukovnoj školi kralja Zvonimira u Kninu. Osnovnu i srednju školu završava u Gospiću. Nakon završenog stručnog studija ekonomije (malo poduzetništvo), 2014. upisuje knjižničarstvo na Odjelu za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru. Nakon završenog diplomskog studija knjižničarstva i rada u knjižnici Odjela za nastavničke studije u Gospiću, 2016. godine seli se u Knin i tamo započinje rad u struci u nekoliko osnovnih škola kao zamjena. Od 2018. zaposlena je za stalno na sadašnjem radnom mjestu. Godine 2018. upisuje Poslijediplomski doktorski studij „Društvo znanja i prijenos informacija“ te svoj znanstveni interes usmjerava na informacijsko čitanje te općenito procese pri čitanju. Tijekom diplomskog i poslijediplomskog studija sudjeluje na konferencijama, kao izlagač i sudionik, što nastavlja i tijekom rada kao stručna suradnica knjižničarka. U svom radu između ostaloga u školskoj knjižnici organizira predavanja, kvizove i radionice te je pokrenula i školski časopis. Članica je Tima za kvalitetu i koordinator za samovrednovanje škole. Članica je Hrvatske udruge školskih knjižničara te Hrvatskog čitateljskog društva te se redovito stručno usavršava u području knjižničarske struke, čitanja i informacijske pismenosti, ali i pedagogije i psihologije. Knin, svibanj 2021.

2.6. Ruža **Jozić** i Željka **Župan Vuksan**, JUDITA – NEPROLAZNA BAŠTINA MARKA MARULIĆA I HRVATSKOG NARODA

Ruža Jozić, stručna suradnica savjetnica

ruza.jozic2@skole.hr

Željka Župan Vuksan, prof. mentorica

zeljka.zupan-vuksan@skole.hr

Gimnazija Sesvete, Sesvete – Zagreb

JUDITA – NEPROLAZNA BAŠTINA MARKA MARULIĆA I HRVATSKOG NARODA

Sažetak

Marulić je najvažniji hrvatski pisac 15. i 16. st., nacionalni klasik, tvorac prvoga epa na hrvatskom jeziku, ujedno i klasik kršćanske književnosti te humanist europskoga formata. Za nacionalnu književnost iznimno su važna Marulićeva djela na hrvatskom jeziku, osobito *Judita*, a njegovi latinski spisi krupan su doprinos hrvatskom latinizmu, a njima se Marulić proslavio diljem Europe. Marulić je postao klasik hrvatske i europske književnosti, čija slava i vrijednost ne blijede ni danas, na početku trećeg tisućljeća, kada obilježavamo 500. obljetnicu od objave njegove *Judite*, koja je hrvatsku književnost uvela u zapadnoeuropski kulturni krug.

Ključne riječi: Marko Marulić, Judita, hrvatska književnost 16. stoljeća

Abstract

Marulić is the most important Croatian writer of the 15th and 16th centuries, a national classic, the creator of the first epic in the Croatian language, also a classic of Christian literature and a humanist of remarkable European reputation. Marulić's works in the Croatian language, especially *Judith*, are extremely important for national literature, and his Latin writings are a major contribution to Croatian Latinism. These works made Marulić famous throughout Europe. Marulić is a classic of Croatian and European literature, whose fame and value do not fade even today, at the beginning of the third millennium, when we celebrate the 500th anniversary of the publication of his *Judith*, which introduced Croatian literature into Western European cultural circles.

Keywords: Marko Marulić, *Judita*, Croatian Literature of the 16th century

Marku Maruliću pripada u hrvatskoj književnosti posebno mjesto – mjesto začetnika hrvatske umjetničke književnosti. „On je stvarao na razmeđu srednjega i novoga vijeka, bio kršćanski moralist, ali i humanistički pjesnik i renesansni građanin. Svoja je djela pisao na tri jezika: hrvatskom, talijanskom i latinskom. Ostavio je velik i raznovrstan opus djela u kojima se isprepliće staro i novo, domaće i europsko, ovozemaljsko i vječno“.³⁸ (Lučin 2001: 6)

Odlukom Hrvatskoga sabora od 9. travnja ove godine proglašena je **Godina Marka Marulića**, koja će se obilježavati od 22. travnja 2021. do 22. travnja 2022. godine. Na taj će način i šira javnost imati priliku upoznati da ove godine u Hrvatskoj obilježavamo 500 godina od tiskanja Marulićeve **Judite** (1521.), prve autorske knjige na hrvatskom jeziku.

Judita je prvi umjetnički ep u hrvatskoj književnosti napisan 1501. godine na narodnom jeziku, a objavljen u Veneciji 1521. godine. Zahvaljujući *Juditi*, Marulić je stekao počasni naziv *oca hrvatske književnosti*, iako znamo da on nije kronološki prvi hrvatski književnik. On je po mnogočemu bio iznimna pojava, jer je svojom *Juditom* potvrdio da je u hrvatskom jeziku bilo moguće početkom 16. st. napisati umjetnički ep kao najcjjenjeniju renesansnu književnu vrstu, sa svim bogatstvom našega narodnoga jezika. Svoju *Juditu* Marulić piše „u versih harvacki složena“, ne za učene ljude, nego za one „ki nisu naučni knjige latinske aliti dijačke“.

Marulićevo se književno stvaranje temelji na trima velikim izvorima: na Bibliji, na klasičnoj filozofiji i poetici te na antičkoj, grčkoj i rimskoj književnosti. „Marulić je *poeta christianus* (izdanak kršćanske religiozne literature), *poeta doctus* (učeni humanist) i *začinjavac* (pjesnik na „živom“, pučkom idiomu).³⁹ (Tomasović 1994: 8) Maruliću je njegova kršćanska vjera bila neiscrpno vrelo za književno stvaralaštvo. S antičkom se književnošću mladi Marulić upoznao već u splitskoj humanističkoj školi, a grčke i rimske pisce neprestano je čitao do kraja života.

Marko Marulić potječe iz splitske plemićke obitelji, koja se hrvatski nazivala Pečenić (Pecinić, Picinić), a u 15. st. počela se nazivati Marulus ili De Marulis. Podatci o njegovu životu malobrojni su i nepouzdana. Marulić se školovao u Splitu i u Padovi. Život je proveo u Splitu, obavljajući razne

²² Marulić, Marko. 2001. Duhom do zvijezda. Predgovor: Lučin, Bratislav. Mozaik knjiga. Zagreb.

²³ Tomasović, Mirko; Novaković, Darko. 1994. Marko Marulić; Hrvatski latinisti. Školska knjiga. Zagreb.

komunalne dužnosti suca, izvršitelja oporuka i sl. Zahvaljujući svom bogatom i raznovrsnom književnom radu Marulić postaje središnja osobnost splitskoga humanističkog kruga. Odrastajući u Splitu uz zidine Dioklecijanove palače i u blizini ruševina antičke Salone, postao je svjestan osmanlijske opasnosti koja je prijetila njegovu narodu i domovini. Stradanja

Hrvata Marulić je opisao i u svojoj pjesmi *Molitva suprotiva Turkom*, koju je napisao najvjerojatnije nakon Krbavske bitke 1493. i poraza hrvatske vojske.

U studenome 1500. godine Marulić hodočasti u Rim, a već godinu dana kasnije, 22. travnja 1501. dovršava svoj religiozni ep *Judita*, na hrvatskom čakavskom jeziku, u kojem ostvaruje svoj najveći pjesnički domet. U tom djelu hrabri svoj narod na obranu domovine protiv turskih osvajanja u okolici Splita i čitavoj Dalmaciji. Bio je aktivan u pomaganju hrvatskim knezovima u borbama protiv Turaka. Marulić je povremeno putovao u Mletke i Rim, a neko je vrijeme proveo na Šolti, što u *Ribanju i ribarskom prigovaranju* spominje i sam pjesnik Petar Hektorović. Oporuku sastavlja 14. lipnja 1521. i u njoj popisuje listu knjiga iz svoje knjižnice. Tri godine kasnije, 5. siječnja 1524. umire u rodnom Splitu, gdje je i pokopan u crkvi sv. Frane.

Do tiskanja *Judite* prošlo je 20 godina, tek 1521. godine u Veneciji, tijekom kojih je osmanlijska opasnost i u središnjoj Europi i u Dalmaciji bila stalno prisutna. Nakon tiskanja *Judita* je doživjela još tri izdanja u dvije godine, što znači da je interes za Marulićevu Juditu bio iznimno velik. Rijetko je koji hrvatski pisac doživio za svoga života toliki broj izdanja jednoga djela, a *Juditu* su svi mogli čitati, jer je pisana na narodnom jeziku. Marulić u pismu svom prijatelju don Dujmu Balistriliću piše kako je upravo dovršio *djelce o Juditi i Holofernu*, napisano u *našem materinjem jeziku, sastavljeno je na pjesnički način, dođite i pogledajte ga, reći ćete kako i slavenski jezik ima svojega Dantea*.

Marulić nije uspoređivao *Božanstvenu komediju* i *Juditu*, već je smatrao da njegov ep i on sam u hrvatskoj književnosti imaju mjesto usporedivo s ulogom Dantea i njegova spjeva u talijanskoj književnosti. I Marulić i Dante stvaraju prvo značajno djelo na narodnom jeziku, uvažavajući tradiciju svoje nacionalne književnosti.

Iako je s razlogom nazvan *ocem hrvatske književnosti*, Marko Marulić (1450.-1524.) nije njezin začetnik, već je davno prije Marulića započela hrvatska književna riječ. No Marulić je naš prvi autorski pjesnik i veliki pisac, poznat kao tvorac svjetski značajnih djela na latinskom i svom hrvatskom jeziku. Zahvaljujući čitavom nizu lirskih i epskih pjesama, prijevoda i dramskih tekstova, posebno spjevu *Judita*, Marulić je postao temelj naše srednjovjekovne i novovjekovne autorski oblikovane umjetničke književnosti. Zahvaljujući spjevu *Judita*, stekao je naziv *oca hrvatske književnosti i hrvatskoga Dantea*. Marulić je trojezičan pisac, pisao je i pjevao na talijanskom jeziku, najveći dio opusa čine mu latinska djela, a za nas je najvažniji kao tvorac „*versa harvackih*”.

Marulić je za sadržaj svoga epa *Judita* uzeo biblijski predložak iz Knjige o Juditi, no *Judita* nije ispjevana kao biblijska priča u stihu, nego kao pravi renesansni ep. Puni naslov *Judite* glasi: *Libar Marka Marula Splićanina u kom se uzdarži historija svete udovice Judit u versih harvacki složena, kako ona ubi vojvodu Oloferna posridu vojske njegove i oslobodi puk israelski od velike pogibli*. Za razliku od srednjovjekovnih obrada, biblijska tema Maruliću nije bila krajnji cilj, nego samo sadržaj u kojem će iznijeti vlastiti doživljaj sudbonosnog trenutka svoga naroda koji je bio u stalnoj opasnosti od osmanlijskih napada na hrvatski prostor.

„Marulić je u poetizaciji biblijske fabule uspješno povezo latinsku i hrvatsku baštinu, humanističku učenost i domoljubnu i zavičajnu pripadnost. Starozavjetnu je pripovijest lokalizirao s obzirom na rodni grad, opisi krajolika asociraju na Split i okolicu, a vojska u pokretu nalikuje hrvatsko-ugarskoj konjici, *Judita* se odijeva i ukrašava onako kako su to činile splitske gospođe Marulićeva vremena. Opsjednuta Betulija metafora je Marulićeva Splita, pod čijim zidinama haraju otomanski osvajači. Upravo kada je i njegov rodni grad bio ugrožen od turskih osvajača, rađa se u njemu zamisao o spjevu u kojem će viziju slobode svog naroda prikazati alegorijom podviga biblijske junakinje *Judite*. Ova je Marulićeva nakana nastala iz duboke proživljenosti sveopćega narodnoga stradanja, pa Marulić zapisuje da svoj ep ne piše za učene ljude, nego za one *ki nisu naučni knjige latinske aliti dijačke*“.⁴⁰ (Kolumbić 2001: 99)

²⁴ Marulić, Marko. 2001. *Judita*. Prejevao: Kolumbić, Nikica. Golden marketing. Zagreb.

Marulić je na hrvatskom jeziku pisao elegije, epigrame, poslanice, svetačke životopise, himne, pa čak i ljubavne pjesme. Njegov književni opus na hrvatskom jeziku važan je zbog književne vrijednosti mnogih njegovih tekstova i zbog težnje za razvijanjem narodnoga jezika, kojemu Marulić daje značaj književnoga jezika. Najpoznatija djela pisana na hrvatskom jeziku su: *Judita*, *Suzana*, *Molitva suprotiva Turkom*, *Tuženje grada Hjeropolima*, u kojima se snažno zauzima za domoljublje i protutursku obranu, zatim *Spovid koludric od sedam smartnih grihov*, *Oficij Blažene Dive Marije*, *Od uzvišenja Gospina*, *Svrh muke Isukrstove*, *Uredi duhovni* i *Od naslidovanja Isukarstova*. Ostale Marulićeve hrvatske pjesme pretežno su religiozne i duhovne tematike (*Dobri nauci*, *Divici Mariji*, *Utaha nesriće*, *Od uskarsa Isusova* i dr.).

Kratki spjev **Suzana** sadrži pjesničku obradu starozavjetne pripovijesti. Sama tema *Suzane* nije toliko epska, ali je Marulića privukla tema žene zanosne ljepote, koja se izlaže opasnosti da bi sačuvala svoju čast. Tematski krug ostalih Marulićevih hrvatskih stihova je šarolik i obuhvaća: domoljublje, pobožna razmišljanja, događaje iz Isusova i Marijina života i poučne pjesme. Koliko god je Marulić bio zaokupljen proučavanjem prošlosti, etičkim pitanjima, teološkim temama te pjesničkim i književnim ambicijama, nije zanemario stvarni svijet oko sebe. Pozorno je pratio burna suvremena politička, vjerska i ratna zbivanja izazvana turskom opasnošću. Ta se briga provlači kao zajednička tematska nit u mnogim njegovim hrvatskim i latinskim djelima.

Marulićeve djela na latinskom jeziku

Kao izvrstan poznavatelj latinskog jezika Marulić je stvorio u njemu niz pjesničkih i prozних djela. Na latinskim knjigama Marulić se potpisivao kao *Marcus Marulus Spalatensis* i *Marcus Marulus Delmata*. Marulićev je opus na latinskom jeziku vrlo bogat: *Davidijada (Davidias)*, *Upućivanje u čestit život po primjerima svetaca (De institutione bene vivendi per exempla sanctorum)*, *Pedeset priča (Quinquaginta parabole)*, *Evandelistar (Euangelistarium)*, *Psihologija o naravi ljudske duše (Psychiologia de ratione anime humane)*, *O nasljedovanju Krista (De imitatione Christi)*, *Život Svetog Jeronima (Vita divi Hieronymi)*, *Sažeti prikaz slavni muževa Starog zavjeta (De Veteris*

Instrumenti viris illustribus commentarium), *Dijalog o Herkulu*, kojega su nadvisili Kristovi štovatelji (*Dialogus de Hercule a Christicolis superato*) i dr.

Po opsegu i svjetskom odjeku na prvom je mjestu *Upućivanje u čestit život po primjerima svetaca* (*De institutione bene vivendi per exempla sanctorum*). Prvo poznato izdanje izašlo je u Veneciji 1507. Djelo je zbirka kraćih poučnih priča i anegdota iz Staroga i Novoga zavjeta te iz života svetaca. *Institucija* je pronijela Marulićevu slavu diljem Europe, objavljena je u 16. i 17. st. u izvorniku petnaestak puta i prevedena na talijanski, njemački, francuski, portugalski i češki jezik, a tek u naše vrijeme i na hrvatski jezik. Još je za života Marulić stekao popularnost svojim djelima, a najpopularnija su mu bila latinska djela, kao *De institutione bene vivendi per exempla sanctorum*, koju je i sv. Franjo Ksaverski nosio sa sobom na svoje slavno misijsko putovanje kao jedinu knjigu uz brevijar i katekizam.

Evandelistar – Evangelistarium (prvo izdanje 1516.), najvažnije Marulićevo moralno-teološko djelo, rasprava je u sedam knjiga o praktičnoj kršćanskoj etici i obradi triju kreposti: načela vjere, nade i ljubavi. Po čitanosti *Evandelistar* se među Marulićevim proznim djelima nalazi na drugom mjestu, nakon *Institucije*. Koliko je bio aktualan, svjedoče i imena uglednih čitatelja, među kojima je i engleski kralj Henrik VIII. te njegov kancelar, poznati humanist Thomas More.

Ep Davidias ("Davidijada") religiozni, povijesno-junački ep, napisan na latinskom jeziku (1506.-1517.?), ostao je u rukopisu koji je bio zagubljen sve do 20. st., a prvo tiskano izdanje tek 1954. g. u Zagrebu. *Davidijada* je jedan od najvećih epova kršćanskog humanizma, spjevana je u četrnaest pjevanja, a nije bila objavljena ni za Marulićeva života, ni mnogo kasnije, iako su suvremenici o njoj govorili kao o remek-djelu.

U tom je duhu tematizirajući moralno-etičke probleme Marulić napisao i djela *Pedeset parabola* i *Propovijed o Kristovu posljednjem sudu*. Njegove *Starozavjetne ličnosti* (*De Veteris Instrumenti viris illustribus commentarium*) sadrže sažeti pregled Staroga zavjeta sastavljen kao niz biografija najistaknutijih osoba. Na sastavljanje ovoga priručnika potaknulo ga je čitanje spisa *O znamenitim ljudima* njegova omiljenog crkvenog pisca – sv. Jeronima. Marulić je sv. Jeronima osobito štovao, zato je i napisao njegovu biografiju *Život sv. Jeronima (Vita divi Hieronymi, 1507.)*, pokušavajući povezati mnoge podatke što ih je prikupio o svečevu životu. Marulić je oštro branio stav da je sv.

Jeronim Dalmatinac, a ne Italac. Služeći se povijesnim i zemljopisnim podacima antičkih pisaca, dokazuje da je svetac rođen na dalmatinskom a ne na italskom tlu. Kako je Marulić bio veliki zagovornik sv. Jeronima, svečevu je životopisu dodao raspravu o njegovu podrijetlu: *Protiv onih koji tvrde da je sveti Jeronim bio Italac (In eos qui beatum Hieronymum Italum fuisse contendunt)* i *Pjesmu u hvalu svetoga Jeronima (De laudibus diui Hieronymi carmen)*. Maruliću se pripisuje i životopis - *Život sv. Ivana Karstitelja*. Najvažnije Marulićevo prozno djelo je prijevod poznatog djela Tome Kempenca (1380.–1471., katolički redovnik) *De imitatione Christi*. Marulić ga je preveo pod naslovom *Od naslidovanja Isukarstova – Nasljeduj Krista*.

Značaj Marka Marulića

Iznimno cijenjen još za života, Marulić je potomcima postao uzorom sve do naših dana u 21. stoljeću, kada slavimo 500. obljetnicu od prve objave njegove *Judite* (1521.). Zato možemo s pravom reći da je Marulić *otac hrvatske književnosti* i klasik europske književnosti. Ovaj počasni naslov Marulić je stekao zahvaljujući *Juditi*, iako znamo da Marulić nije kronološki prvi hrvatski književnik, ali je po mnogočemu neusporediva pojava u hrvatskoj književnosti. Svojom je *Juditom* potvrdio da je u hrvatskom jeziku bilo moguće na početku 16. st. ostvariti najzahtjevniju renesansnu književnu vrstu – ep, u kojem je pokazao svo bogatstvo narodnoga jezika. Marulić je humanist europskog formata, koji je ostavio bogat i raznovrstan književni opus svojih djela u izvorniku i u prijevodima.

U čast našega velikog Splitsanina Marula, a u **Godini Marka Marulića 2021.** kada slavimo 500 godina od objave njegove *Judite*, u nastavi hrvatskoga jezika i u školskim knjižnicama Republike Hrvatske obilježava se ova značajna obljetnica, jer 500 godina bilo kojeg događaja u životu i kulturi jednoga naroda, izuzetna je obljetnica, a osobito kada je to prva tiskana knjiga na našem narodnom – hrvatskom jeziku. Zato pripremamo i organiziramo različite aktivnosti s učenicima u našim školama tijekom 2021. godine, koje posvećujemo upravo Maruliću i njegovoj *Juditi*. U Gimnaziji Sesvete školska je knjižničarka u suradnji s profesoricom hrvatskoga jezika Željkom Župan Vuksan i učenicima 2. razreda istražila život i djelo Marka Marulića, a zatim smo pripremili bogatu izložbu o Maruliću i njegovoj *Juditi*. Izložba je postavljena u predvorju škole, a svoj su

doprinosa dali i učenici likovne grupe s voditeljicom Inom Jozić, koji su u većim formatima oslikali prizore iz Marulićeve *Judite*. Knjižničarka je za sve učenike škole pokazala Marulića, njegov bogati i raznovrsni književni rad u digitalnoj publikaciji ISSUU koja se može pogledati i pročitati na poveznici: <https://issuu.com/rjozic/docs/maruli___judita>.

Kao što je ove godine manifestacija *Dan hrvatske knjige i Noć knjige 2021.* imala u svom logu *knjigušku* (po uzoru na rusku *babušku*, figuru koja se širi i uvećava u puno novih figura), tako se i naše aktivnosti oko Marulićeve *Judite* šire i umnažaju. Učenici drugog razreda s profesoricom Željkom Župan Vuksan na satima hrvatskoga jezika prikazali su Marulića i njegovu *Juditu* u raznim digitalnim alatima: PREZI, CANVA, PIKTOCHART i dr., nakon čega je nastalo puno lijepih i kreativnih digitalnih prikaza Marulića i njegove *Judite*, koje ćemo izložiti u Mjesecu hrvatske knjige 2021., kada ćemo se još baviti Marulićem na razne načine. Evo kako su Marulića u PREZI ju prikazali naši učenici, dostupno na poveznici: <<https://prezi.com/view/THoMbZleYYdsErTpt3EO/>>. Digitalne plakate složili smo i u digitalnom alatu ISSUU pa se mogu pregledati kao digitalna publikacija na poveznici: <https://issuu.com/rjozic/docs/maruli_-_judita>. Također su učenici 2. razreda snimili i kratki video pod nazivom: *Intervju s Markom Marulićem i Juditom*, koji se može pogledati na poveznici: <<https://youtu.be/qrVu5UxMBFQ>>.

Učenici Dramskog odgoja s profesoricom Župan Vuksan pisali su svoje monologe *Judite* ili *Holoferna* po uzoru na Marulićevu *Juditu*, u digitalnom alatu PADLET. Nastali su vrlo kreativni dramski tekstovi, prema kojima će učenici raditi na dramskoj izvedbi monologa, a koje će predstaviti učenicima naše škole u listopadu tijekom *Mjeseca hrvatske knjige 2021.* Nastavak bavljenja Marulićevom *Juditom* povezat ćemo s istraživanjem *Judita – inspiracija za ženske likove u hrvatskoj književnosti*, osobito čitanjem i interpretacijom *Judite* u istoimenom romanu Mire Gavrana, o kojoj ćemo govoriti i u našem čitateljskom klubu. Dakle, Maruliću odajemo počast na razne načine tijekom ove *Godine Marka Marulića 2021.*, jer Marulić to svakako i zaslužuje. Zvezdane visine njegove književne slave trajat će kao što je i sam Marulić zapisao divnim stihom *Judite* - „*dokol budu svitit zvizde, teći vode*“.

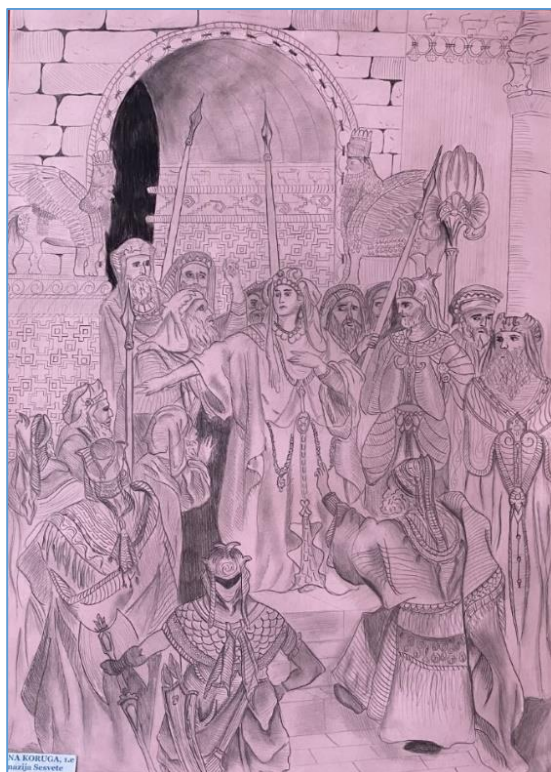
Korištena literatura:

1. *Hrvatska književna enciklopedija*. 2011. Gl. urednik Visković, Velimir. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb. (Sv. 3, str. 17-21)
2. *Leksikon hrvatske književnosti*. 2008. Urednica Detoni-Dujmić, Dunja. Školska knjiga. Zagreb.
3. Marulić, Marko. 1970. *Judita; Suzana; Pjesme*. Matica hrvatska. Zagreb. (PSHK, knj. 4)
4. Marulić, Marko. 1996. *Judita*. Sysprint. Zagreb. (Predgovor Dunja Fališevac)
5. Marulić, Marko. 2001. *Judita*. Prepjevaio: Kolumbić, Nikica. Golden marketing. Zagreb.
6. Marulić, Marko. 2001. *Duhom do zvijezda*. Predgovor: Lučin, Bratislav. Mozaik knjiga. Zagreb.
7. Tomasović, Mirko; Novaković, D. 1994. *Marko Marulić; Hrvatski latinisti*. Školska knjiga. Zagreb.

Neki od digitalnih plakata i likovnih radova o Maruliću i Juditi, radovi naših učenika 2. razreda

Neki od digitalnih plakata i likovnih radova o Maruliću i Juditi, radovi naših učenika 2. razreda

ŽIVOTOPISI

Ruža Jozić, stručna suradnica školska knjižničarka Gimnazije Sesvete u Zagrebu, bila je voditeljica Županijskog stručnog vijeća srednjoškolskih knjižničara za I., II. i XXI. županiju od 2001. do 2016. g., na kojima je održala brojne primjere dobre prakse, pokazala školske projekte, radionice i druge oblike stručnoga rada. Od 1998. do 2008. g. u knjižnici Srednje škole Sesvete – danas Gimnaziji Sesvete (od 2013.) AZOO je održavao stručne ispite za srednjoškolske knjižničare RH, a Ruža Jozić je godinama bila mentor mnogobrojnim pripravnicima školskim knjižničarima do polaganja stručnog ispita. Promaknuta je u zvanje stručnog suradnika savjetnika 2006. g., a zadnji put 2017. g. Redovito sudjeluje na Proljetnim školama školskih knjižničara, na kojima je održala mnoge radionice, izlaganja, pokazala primjere dobre prakse i objavila priloge u Zbornicima Proljetnih škola školskih knjižničara, kao i u drugim stručnim časopisima. Godine 2019. objavila je priručnik *OD KNJIGE DO OBLAKA* za školske knjižničare s Altom Pavin Banović, knjižničarkom iz Medicinske škole Osijek. Dobitnica je HUŠK-ove nagrade *VIŠNJA ŠETA 2008.* za izuzetan doprinos razvoju školskog knjižničarstva, kao i državne *Godišnje nagrade Ivan Filipović 2011. godine*, za sveukupan doprinos razvoju školskoga knjižničarstva. Također je dobitnica i nagrada MZO-a kao jedan od najuspješnijih prosvjetnih djelatnika RH za 2019. i 2020. godinu. U rujnu 2020. g. ponovo je od AZOO-a imenovana voditeljicom ŽSV-a za srednjoškolske knjižničare Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije, na kojima potiče školske knjižničare na aktivan i kreativan rad u školskoj knjižnici.

Željka Župan Vuksan, prof. mentor - profesorica je hrvatskoga jezika i književnosti u Gimnaziji Sesvete. Sveučilišna specijalistica dramske pedagogije, voditeljica i organizatorica dramsko-pedagoških radionica. Dobitnica Nagrade MZO-a za najboljeg odgojno-obrazovnog radnika za 2019. godinu i priznanja HCDO-a za osmišljavanje i pokretanje nastave Dramskog odgoja u Gimnaziji Sesvete. Članica radne skupine MZO-a za izradu videolekcija Škole za život i i-nastave. Vanjska je suradnica na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu na kolegiju Lutkarstvo i scenska kultura. Vrlo je aktivna u Gimnaziji Sesvete i zajedno sa školskom knjižničarkom Ružom Jozić provodi bogatu i raznovrsnu kulturnu aktivnost s učenicima škole.

3. PRIMJERI DOBRE PRAKSE

3.1. Kruno Lokotar, MEDITERANSKI FESTIVAL KNJIGE U SPLITU U 2021. – GODINI ČITANJA U HR

Kruno Lokotar, profesor, dipl. knjižničar, urednik

krolokator@gmail.com

Hrvatska zajednica samostalnih umjetnika – HZSU, Zagreb

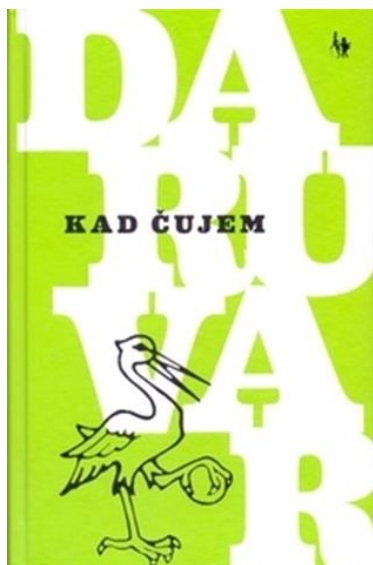
PRIMJERI DOBRE PRAKSE U 2021. - GODINI ČITANJA U HRVATSKOJ!

O knjizi Kad čujem Daruvar

Pitao sam 28 vrhunskih autora, književnika i novinara, od kojih nijedan nije iz Daruvara – otprilike polovica ih nikada u njemu nije ni bila – na što mislite kada čujete Daruvar?

Tako je nastao ovaj jedinstveni zbornik. Naći ćete u njemu priče, putopise, sjećanja, mikroeseje, poeziju, dijaloge, različite tekstove kojima je jedino zajedničko to što su se meko ugnijezdili u daruvarske gabarite, i povećali ih. Protežu se od doba Aqua Balissae, preko Jankovićevog baroknog doba, pa do suvremenosti. Spomenuti su u njima i neki poznati, mnogi nepoznati, pa i neki nepravедno zaboravljeni Daruvarčani.

Najvažnije je to što će u njemu uživati svatko kome je, jednostavno, do dobre literature, bio on iz Grada ili ne. Imena autora to jamče.⁴¹

⁴¹ <<https://www.jesenski-turk.hr/hr/kad-cujem-daruvar-2021-kruno-lokotar-ur>>

Mediteranski festival knjige u Splitu

Mediteranski festival knjige u Splitu, ili kraće MFK, koji se tradicionalno održava u ŠC Gripe i ove godine pomiče svoj termin održavanja na početak rujna 2021. godine.

Iako je svibanjski termin oko blagdana svetoga Duje bio uobičajen za druženje s autorima, promocijama i prodajom knjiga te radionicama za djecu, i ove ga godine zbog aktualne zabrane održavanja sajмова pomičemo u termin kada planiramo da će navedena aktivnost biti dopuštena.

Prošle godine uspjeli smo napraviti i prodajnu i promocijsku feštu knjiga, a da nismo imali potvrđene transmisije virusa, što nam je organizacijski cilj i ove godine.

Svjesni smo važnosti sajma MFK za Split, ali i cijelu Dalmaciju i susjednu BiH, te ga planiramo održati i petu godinu zaredom, što je već lijepa i pohvalna brojka. Vaše zadovoljstvo i reakcije na koncept gdje grad i regija konzumiraju živu kulturu, znanje i zabavu za sve generacije daju nam poticaj za nastavak.

Ostajte nam zdravo i čitamo se.⁴²

⁴² <<https://znk.hr/mediteranski-festival-knjige-i-ove-godine-u-rujnu/>>

ŽIVOTOPIS

Kruno Lokotar, (Daruvar, 1967) diplomirao je komparativnu književnost, povijest i bibliotekarstvo na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Objavljuje kritiku, kulturološku publicistiku, esejistiku, putopise... preferira hibridne žanrove. Uređivao je, između ostaloga, kulturni magazin *Godine nove* i niz drugih publikacija, izbora, emisija... Za HTV3 snimio je preko 200 epizoda emisije Prekid programa zbog čitanja. Uredio je više od 450 knjiga, od toga više od 400 naslova domaćih i regionalnih autora.

Od 2002. do 2007. bio je glavni urednik AGM-a. 2004. godine dobio je prvi put dodijeljenu nagradu Kiklop za najboljeg urednika. Za suradnju s Mirkom Iličem dobio je Zlatnu medalju američkog udruženja dizajnera (koja uopće nije od zlata).

Ustanovio je nagrade Na vrh jezika (za poeziju) i Prozak (za prozu) za autore do 35 godina, a od godine 2015. i festival Prvi prozak na vrh jezika.

Od 2007. do kolovoza 2015. godine radio je kao urednik domaće i regionalne beletristike i publicistike u izdavačkoj kući Algoritam. 2015. godine osnovao je udruhu Kultipraktik.

Trenutno radi kao *freelancer* i vanjski urednik kod nekoliko nakladnika i kultur-treger za svoju dušu, a za umjetnost, kulturu i obrazovanje generalno. Član je HZSU-a u sekciji književnost i potpredsjednik Hrvatskog društva pisaca. Njegovi autori dobili su sve iole relevantne domaće i regionalne nagrade, kao i pokoju međunarodnu. Uredio je više od 450 knjiga, od toga više od 400 naslova domaćih i regionalnih autora.

Bio je jedan od selektora i jedini voditelj FAK-a (Festivala a književnosti). Jedan je od voditelja i programski savjetnik regionalnog festivala Krokodil iz Beograda i Odakle zovem iz Podgorice. S Emirom Imamovićem Pirkeom i Srećkom Horvatom pokrenuo je Fališ (Festival alternative i ljevice Šibenik), a s udrugom ZaPis iz Zadra KaLibar bestival, koji se preselio u Varaždin.

Tijekom 2015. godine pokrenuo je Spikigin, storytelling scenu u Zagrebu.

2016. godine pokrenuo je prvu svjetsku Nagradu za književnost na društvenim mrežama – Post scriptum.

Urednik je programa Mediteranskog festivala knjige od njegova pokretanja 2016. godin i Premium programa Interlibera od 2017. godine.

Većim dijelom je osmislio, dizajnirao i koordinira izdašnu (10.000 € bruto) Nagradu Fric za najbolju proznu knjigu.

Potpredsjednik je društva pisaca Hrvatske.

Većinu raznolikih aktivnosti objedinjuje na svojoj FB stranici. Obećao si je da neće više otvarati nova područja borbe, ali baš mu je nešto zgodno palo na pamet... ⁴³

⁴³ Citiranje: <<https://hrvatskodrustvopisaca.hr/hr/clanstvo/clan/kruno-lokotar>>

3.2. Helena **Bulaja Madunić**, BUDUĆNOST PRIPOVIJEDANJA I KULTURNO-OBRAZOVNI PROJEKTI U DIGITALNOJ TRANZICIJI. Bezvremenska važnost pripovijedanja, i njeno kreativno nadograđivanje kroz kreiranje krosmedijskih interaktivnih & imerzivnih sadržaja

Helena Bulaja Madunić, umjetnička direktorica i redateljica

helena@inspiredbytesla.net

Teslopolis d.o.o., Zagreb

www.teslopolis.com

**BUDUĆNOST PRIPOVIJEDANJA I KULTURNO-OBRAZOVNI PROJEKTI U
DIGITALNOJ TRANZICIJI**

**Bezvremenska važnost pripovijedanja, i njegovo kreativno nadograđivanje
putem krosmedijskih interaktivnih & imerzivnih sadržaja**

Abstract

Storytelling is one of the vital human creative activities that puts him on a par with the "creator", ie the cosmic source of all knowledge that makes up our world and our collective consciousness, which is primarily shaped by oral storytelling. Throughout history we remember wars and epics in the collective memory. Blind Homer is as important to us as the warlike Napoleon. Yet, if we were to choose only one of them, the more important for the survival of civilization, we would choose Homer. We would choose him because he offers us the true beauty of life. Namely, through narration, Homer opens the way of cognition through the power of the human creative mind and spirit.

Keywords: creativity, education, digitally, future, science, storytelling

ZAŠTO JE PRIPOVIJEDANJE VAŽNO I KOJA JE ULOGA TEHNOLOGIJE?

ČOVJEK JE TESLIN "PROJEKTOR" IZ GLAVE

Pripovijedanje je jedna od životno esencijalnih ljudskih kreativnih aktivnosti koja ga stavlja u ravninu s "kreatorom" tj. kozmičkim izvorom svega znanja koje tvori naš svijet i našu kolektivnu

svijest koja se prvenstveno oblikuje upravo usmenim pripovijedanjem. Kroz povijest pamtimo u kolektivnoj memoriji ratove i epove. Slijepi Homer važan nam je jednako kao i ratoborni Napoleon. No ipak, kada bismo trebali odabrati samo jednoga od njih, onog važnijeg za opstanak civilizacije, odabrali bismo Homera. Odabrali bismo ga zato što nam on nudi istinsku ljepotu života. Naime Homer kroz pripovijedanje otvara put spoznaje kroz snagu ljudskog kreativnog uma i duha.

Danas smo često izloženi pritisku tehnologije, kao da je tehnologija neko izvanjsko božanstvo koje je sišlo na zemlju da nas konačno uljudi, nas divlje zemljane. Kroz manipulativne pritiske proizvođača tehnoloških uređaja i usluga izloženi smo agresivnom marketingu koji nas je skoro pa uvjerio da bez tehnologije ne možemo živjeti, te da ona i košta i nije dostupna onome tko nema novca. Time smo civilizacijski došli do apsurdna, gdje smo pristali na klopku koju smo si sami postavili.

ZATO JE VAŽNO PRIPOVIJEDANJE, koje je ujedno i čin koji kreira i tehnologiju, koja zatim to pripovijedanje ostvaruje kroz multimedijalnost sadržaja koji i medijskim karakteristikama širi svijet pripovijedanja i sadržaj izdiže na krosmedijsku razinu vertikalnog, a ne samo linearnog kreiranja novih nadahnuća.

Pripovijedanje nije samo ono što se izražava riječima. Dapače! Najbolji oblik pripovijedanja je onaj kada "poljupcem" budiš uspavane ljepotice, a pogledom dižeš mrtve iz grobova, a koje bi u 3D svijetu izgledalo poput mreže milijuna paukova ili pak mliječne staze u kojoj svjetlucaju trilijuni zvijezda.

Pripovijedanje je igra bez početka i kraja u kojoj se rađa život i nastaje čarolija!

Danas upravo zahvaljujući TESLI živimo doba u kojem nam je dostupna vrhunska tehnologija prikazivanja i stvaranja sadržaja nastalih u vizualnim medijima, posebno filma, videa, grafike, animacije, i to do te mjere da težimo brisanju granica sna i jave. Ta težnja puno nam govori o duhu čovjeka, i razotkriva ga u posve novom svijetlu i kontekstu Teslinog zadnjeg patenta - projektora iz glave!

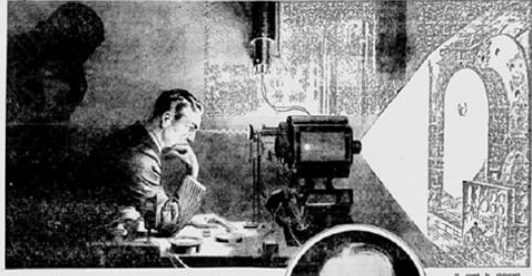
Godine 1933., u dobi od sedamdeset i sedam godina, izuzetno energičan, oštar i prodornog pogleda kakav je imao od rođenja, Tesla je svoj novi izum – projektor iz glave – najavio ovim riječima:

"Pretpostavljam da ću uskoro moći fotografirati misli."

Dugo je istraživao fenomen koji ga je pratio od najranijeg djetinjstva. Naime, mislio je Tesla, slike koje su mu padale na pamet iz svijeta ideja, pa u njegovim mislima stvarale snažne mentalne slike, zasigurno se moraju reproducirati na mrežnici oka kako bi ih mozak mogao "vidjeti". Slijedom toga, vjerovao je da se slika jednom "snimljena" na mrežnici može reproducirati ne samo kao mentalna slika u nečijoj glavi (slika koja bi se potom trebala materijalizirati u nekom drugom mediju i predstaviti vanjskom svijetu) nego bi ta slika (razmišljao je Tesla) „slika iz glave“ mogla postati vidljiva i vanjskom svijetu, baš poput projekcije. Na tim temeljima već je davne 1893. godine zamislio i najavio televizijski sustav, a 40 godina kasnije odlučio mu je posvetiti još više pažnje.

Spoznavši sve ove začudne igre u kojima se pripovijedanje postavlja kao izvorište, upravo zahvaljujući tehnologiji mi danas možemo biti "projektori" projekcije iz Tesline glave, projekcije genijalne ideje o boljem, ljepšem, strasnijem, blistavijem svijetu suživota ljudskih i zemaljskih bića u punini nevjerojatne ljepote koja nam se nudi ovim planetom, a koju otkrivamo upravo kad sjednemo pred slijepog Homera i otkrijemo ga u sebi.

Tremendous NEW POWER soon to be unleashed

By Carl Bild

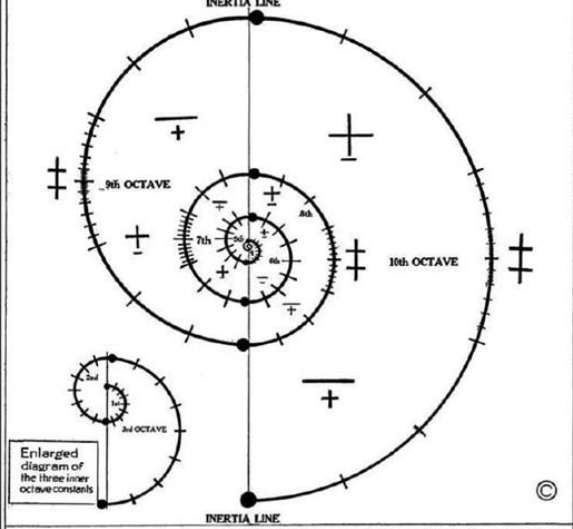
Nikola Tesla, Starting His 78th Year, Works on Revolutionary Power Project and Also Is Completing Process for Photographing Thought

By the time he was 78 years old, Nikola Tesla had already made a name for himself as one of the world's greatest inventors. He had designed the first alternating current (AC) motor, the first AC power system, and the first wireless communication system. He had also discovered the principle of resonance, which is the basis of modern radio and television. Tesla was a visionary who saw the potential of AC power and wireless communication, and he spent his life trying to bring his ideas to fruition. In his later years, he turned his attention to a revolutionary power project and a process for photographing thought. He believed that these inventions would change the world and unleash tremendous new power.

The 'CREATED' universe of matter is the result of concentration of Mind upon the ideas of form and then the generation of power. by diverting low potential into centripetal vortices in order to hold the idea of Mind into the appearance of form until form disappears through mental deconstruction.

The universe of matter is a registration of the energy expended by Mind in the effort of thinking. The exact energy of the action of thinking is registered in the electro-positive charging systems, and the reaction of the action is registered in the electro-negative discharging systems. The charging systems are electrically dominated, centripetally closing, contracting systems. The discharging systems are magnetically dominated, centrifugally opening, expanding systems. The low potential speed-time dimension of energy of the highest octave is gradually accumulated into the high potential power-time dimension of the fifth octave. When these two opposing dimensions equalize in the tenth octave, the cycle is completed and begins again.

DIAGRAM OF THE TEN OCTAVE CYCLE OF INTEGRATING AND DISINTEGRATING LIGHT UNITS INTO ATOMIC SYSTEMS CALLED THE "ELEMENTS OF MATTER"

BULAJA NAKLADA - PIONIRI DIGITALIZACIJE U KULTURI I OBRAZOVANJU

KLASICI HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI - PRVI PROJEKT DIGITALIZIRANE BAŠTINE U HR

<<http://www.bulaja.com/klasici/klasici.htm>>

<<https://www.carnet.hr/usluga/e-lektire/>>

<<http://www.bulaja.com/klasici/klasici1epika.htm>>

<<http://www.bulaja.com/klasici/klasici2pjesnistvo.htm>>

<<http://www.bulaja.com/klasici/klasici3drama.htm>>

Na tom tragu korištenja tehnologije kao alata za proširenje i nadopunu kulturno obrazovnih sadržaja, kroz naš rad od 1996. do danas sustavno smo radili na podizanju kvalitete pripovijedanja i sukladnih kulturnih "proizvoda" uporabom digitalnih tehnologija. Tako smo u produkciji BULAJA NAKLADE u razdoblju od 1997. do 2006. objavili kompletne klasike hrvatske književnosti na 3 CD-ROMA u ediciji "*Klasici hrvatske književnosti*" - 1. EPIKA, ROMANI NOVELE, 2. PJESNIŠTVO, 3. DRAMA I KAZALIŠTE, te tako svim hrvatskim građanima omogućili gotovo besplatan pristup stotinama djela nacionalnih književnih klasika i na neki način sačuvali društvo od prijevremene kulturne degradacije, koja se nažalost danas događa i kod nas, ali i na globalnom nivou, a nama je osobito prijetila ratnih '90-tih, kada je u Hrvatskoj kupnja knjige bila nešto gotovo nedostižno! Naši CD-ROM-ovi omogućili su tadašnjim đacima da ipak dostupnima lektirne naslove i to za samo 1 kunu, a često i besplatno, budući da je karakteristika digitaliziranog znanja da se brzo i lako distribuira često besplatno, jer smisao znanja nije da se na njemu zaradi, nego da se znanjem omogući rad koji će nam omogućiti život dostojan čovjeka. Tako da smo često i osobno đacima e-mailom slali PDF-ove lektira i nismo se nikada brinuli kako da te svoje CD-ROM-ove softverski zaštitimo, što bi im povećalo cijenu i prodaju, a time i našu zaradu. To smo smatrali lošim, jer smo zapravo sve to pokrenuli zbog znatiželje i istraživanja mogućnosti i dometa tehnologije, te je tako zahvaljujući našem radu u Hrvatskoj razvijen i softver za skeniranje hrvatskoga jezika i još puno toga, a i na kraju smo na temelju tog projekta stvorili respektabilnu izdavačku kuću "Bulaja

Naklada" i kao uspješni poduzetnici u kulturi, uspijevali smo sve do 1996. godine i živjeti od digitalnih klasika.

Naime, izvan svih očekivanja prodali smo više od 15 000 primjeraka i mislim da je to najveća naklada nekog književnog izdanja u Hrvatskoj od 1990.! O važnosti činjenice da nismo čekali potporu sustava, te da smo baš u tehnologiji prepoznali potencijal da samostalno napravimo ovaj institucionalni iskorak, govori podatak da je sustavu trebalo više od deset godina da uvidi važnost digitalnih tehnologija u obrazovanju, a mi smo do tada svojim izdanjima već u Hrvatskoj izgradili i kritičnu masu korisnika. Ministarstvo obrazovanja tek je 2009. godine konačno prepoznalo ediciju Klasika na CD-ROM-u kao veliki društveni kapital, te je od nas otkupilo za CARNET-ov projekt "e-škole", koji je dugo vremena bio i jedini CARNET-ov suvisao digitalni projekt, a i danas je najkorisniji i najposjećeniji od strane aktivnih korisnika. Time je tehnologija omogućila da se radom kulturnih poduzetnika sačuva kultura i u trenutku kada ni država ni sistem nisu znali kako to postići.

animirane-interaktivne
PRIČE IZ DAVNINE

JEDNA OD PRVIH ZBIRKI INTERAKTIVNIH MULTIMEDIJALNIH, ANIMIRANIH PRIČA U SVIJETU

JEDAN OD PRVIH KROS-MEDIJSKIH KULTURNO OBRAZOVNIH PROJEKTA U SVIJETU

<<http://www.bulaja.com/price/price.htm>>

<<http://www.priceizdavnine.net>>

<<https://www.youtube.com/c/PričeizdavninalvanaBrlićMažuranić/>>

<<https://www.hrvatskaizdavnina.com>>

Naš međunarodni multimedijalni projekt interaktivnih "*Priča iz davnine*" odveo nas je korak dalje kako u istraživanju suodnosa digitalnih medija i književnosti, tako i u širenju produkcije na međunarodne suradnike, a to nam je ponovo omogućila tehnologija- Taj se iskorak pokazao kao iznimno kreativan i to na svim područjima – od hipertekstualnosti, preko novih estetika u animaciji, do promišljanja o primjeni interaktivnosti u narativnom djelu. Projekt je realiziran u programu Macromedia Flash, koji je tada tek bio izašao na tržište i tako reći preko noći omogućio revoluciju u produkciji 2D animiranih filmova, što mu nije bio cilj, ali što također pokazuje kako ljudska kreativnost i znatiželja pomiče i tehnološki utjecaj a ne obrnuto, kako nam se danas pokušava nametnuti.

Iznimno visoko estetizirano i promišljeno djelo uz izrazit edukativni karakter još uvijek plijeni i do sada je „zaplijenilo“ pažnju na više od 70 značajnih **festivala i konferencija** u području animacije, multimedije, pripovijedanja i dizajna širom svijeta. U Hrvatskoj je u više navrata u različitim medijima proglašeno kulturnim projektom godine, desetljeća pa i 21. stoljeća (vidi npr. Jutarnji list, HTV)!. Do danas je dobilo i cijeli niz međunarodnih priznanja za iznimno ostvarenje na području pripovijedanja, interaktivnih impresivnih sadržaja, animiranog filma i multimedije. Citira se na brojnim svjetskim sveučilištima, a studenti ga nerijetko obrađuju kao temu diplomskog ili doktorskog rada.

Da se zaista radi o istinskom kros medijskom projektu kroz koji smo provukli podosta inovacija u pripovijedanju i korištenju tehnologije na zabavan i edukativna način, a istovremeno promovirajući i baštinu, govori niz najrazličitijih izdanja i formata koje smo napravili od 2002., kad je objavljen prvi CD-ROM, pa sve do danas.

Od 2002 do 2006 objavili smo dva PC / Mac CD-ROM-a "Priče iz davnine" s ukupno **osam animiranih interaktivnih priča** i brojnim dodatnim sadržajima u adaptaciji međunarodne ekipe animatora, glumaca, glazbenika, ilustratora, programera.

Od 2006. do 2008. objavili smo i dva inovativna knjižna - multimedijalna DELUX izdanja priča ŠUMA STRIBOROVA i SUNCE DJEVER I NEVA NEVIČICA pretvarajući animirani film u taktilni doživljaj slikovnice, kazališta, kreativne igraonice uz poklon DVD-a i Audio CD-a s animiranim i dodatnim edukativnim sadržajima. Ova izdanja također su ušla u sam vrh prodajnih naklada na hrvatskom tržištu, stavljajući se uz bok knjigama o Harryju Potteru!

Sva naša izdanja "Priča iz davnine" objavljena su na 3 jezika - hrvatskom, engleskom i njemačkom.

Sam način rada na stvaranju ove jedinstvene kolekcije bio je već uvod u doba koje danas živimo. Naime projekt je u cijelosti odrađen u virtualnom on-line studiju – tada još nije postojao ni Skype a kamoli Zoom – a prenošenje datoteke od 10 MB bilo je pothvat! Ali uspjeli smo se nekako organizirati, unatoč tome što je svaka priča imala redatelja i voditelja na drugom kontinentu našeg planeta. Na kraju je na realizaciji toga projekata sudjelovalo više od stotinu umjetnika iz cijeloga svijeta. Do tada je bilo nezamislivo raditi animirane filmove izvan velikih produkcija i TV kuća, ali mi smo se odvažili i s gotovo nikakvim financijskim ulaganjima, zahvaljujući tehnologiji, odradili jedan izniman projekt koji je u svijetu pripovijedanja pomaknuo velik broj granica, od

animiranog filma do interaktivnih slikovnica i suvremenog promoviranja i očuvanja kulturne baštine.

Kada smo krenuli u tu pustolovinu nije postojao ni YouTube ni Facebook, pa čak ni mobiteli, ali mi smo procijenili da u Hrvatskoj postoji dovoljan broj digitalno pismenih ljudi, pa iako obrazovne institucije nažalost nisu nikada ovaj projekt institucionalno provele i u škole, većina mlađih nastavnika i profesora prepoznala je potencijal i koristila se našim izdanjima, tako da nismo osjetili nedostatke institucionalne podrške, te su i ova izdanja postigla iznimnu prodaju i prodana su u nakladama od više od 15 000 primjeraka, što također dokazuje i to da u Hrvatskoj, iako malo, kvalitetan sadržaj (nepovezan s popularnim masovnim sadržajima) ima svoju komercijalnu publiku. Danas smo iznimno ponosni što smo odlučili napraviti taj iskorak i u svijetu biti pioniri kreiranja sadržaja interaktivnih slikovnica, koje su danas gotovo pa uobičajeni izdavački STEArtM dodatak klasičnim ilustriranim pričama, te su utjecale i na industriju igara koja se, a potaknuta prvim interaktivnim slikovnicama i pričama, odvažila na kreiranje raznolikih modela kros-medijskih i multimedijjskih obrazovnih izdanja i igara, bez kojih su danas aplikacijski dječji sadržaji na mobilnim uređajima nezamislivi. Danas je kompleksnost i korištenje alata za izradu dinamičnog, zabavnog, edukativnog i interaktivnog sadržaja sve jednostavnija i gotovo da nije potrebno neko veliko predznanje te se intuitivno vrlo brzo mogu svladati što posebno pogoduje razvoju kreativnosti i konačnom primatu čovjekovog stvaralačkog impulsa nad svladavanjem tehničkih karakteristika alata. Paleta novog softvera nadopunjuje se proširuje i pojednostavljuje takvom brzinom da je bespotrebno isticati bilo koji ponaosob, što je također jedan pozitivan iskorak u razvoju kreacije čovjeka koja dolazi na prvo mjesto. Na ovom smo skupu imali prilike vidjeti da velik broj nastavnika i kolega na zanimljiv, kreativan i inovativan način koristi digitalne alate i tehnologiju kako bi premostili i proširili obrazovne programe, i tako uveli humanistiku i ART u STEM koji je bez umjetnosti i humanistike besmislen i trivijalan.

Naša obrada *Priča iz davnine* tako je postala živo tkivo i nepresušno vrelo inspiracije u svakom pogledu i još uvijek se nadograđuje kroz najzačudnije formate kazališta u vlaku, piknika, gradskih pripovjednih instalacija, zabavnih parkova i sl.

Od 2019. naovamo grad Slavonski Brod povjerio nam je osmišljavanje Adventa po našim *Pričama iz davnine* za što smo za 2020 osvojili i nagradu na prestižnom natjecanju u Londonu - LICC2020 - London International Creative Competition gdje smo odabrani kao jedna od 15 najboljih umjetničkih instalacija, što samo pokazuje potencijal koji ima dobro književno djelo u rukama kreativaca koji koriste tehnologiju kao alat u službi stvaranja.

Pretvarajući tako prostore svakodnevice u imerzivne interaktivne gradske kulise iz Ivaninih "Priča iz davnine" stvorili smo nešto zaista posebno i drugačije jer smo u ovom novom iskoraku, tj. izlasku iz ekrana u prostor grada ponovo dali primat inovativnom korištenju najnovijih digitalnih tehnologija u printu, digitalnom "kraftu" i dizajnu svjetla.

Kros-medijski dokumentarni filmski projekt

"Mehaničke figure - INSPIRIRANI TESLOM"

JEDAN OD PRVIH KROS-MEDIJSKIH ANIMIRANIH DOKUMENTARNIH FILMOVA U SVIJETU

**FILMSKA FRESKA - PROLAZ KROZ FILM U PROSTORU GALERIJE KAO INOVACIJA U MEDIJU
FILMA**

<<https://www.teslopolis.online>>

<<https://www.teslopolis.online/nikolateslaexhibition>>

<<https://teslamindfromthefuture.com/en/>>

<bulaj<http://mechanicalfigures.net>>

<<http://www.bulaja.com/tesla/tesla.htm>>

Tijekom rada na "Pričama iz davnine" godine 2003. s dijelom tima počeli smo raditi na projektu "Tesla".

To je pravi pripovjedni pričom nošen projekt, koji širi horizonte stvaralačkog potencijala pomičući sve granice, tako da danas od te ideje, sinopsisa za film, prvih filmskih kadrova, izložbe i umjetničke instalacije gradimo i cijeli jedan novi grad iz priče = TESLOPOLIS!

Prva zamisao bila je raditi dokumentarno-animirani dugometražni film inspiriran Teslom. Zanimao nas je umjetničko-filozofski vid Nikole Tesle. Tesla danas postoji kao iskričava koprena u zraku, živ je među klasicima suvremene umjetnosti, a nikada nije o njemu napravljeno neko umjetničko djelo na svjetskoj razini, koje bi govorilo o tom njegovu vidu. Otkrivajući da su Teslom inspirirani i Terry Gilliam i Laurie Anderson i Marina Abramović i Jim Jarmusch i Samantha Hunt... neki od umjetnika koji su vrlo snažno utjecali na nas, intuitivno nam je postalo jasno da oko Tesle postoji veliki i moćan umjetnički kružok koji stvara djela koja nisu direktno inspirirana Teslom, ali u sebi sadrže njegovu poetiku i njegov moto isticanja kreativnosti kao ključne snage ljudskog života.

Tako je nastala ideja o dokumentarcu koji se bavi Teslom kao inspiracijom u umjetnosti. Trebala je to biti jednostavna dokumentaristička forma, u kojoj spomenuti veliki umjetnici govore o Tesli. Ali, moji suradnici i ja velika smo i razigrana djeca, Biegai je kompozitor, Sabina Hahn kiparica, keramičarka, animatorica, ja sam pak primarno vizualna umjetnica, sekundarno filmska redateljica. Sve je to vodilo stvaranju nekog vlastitog djela, inspiriranog Teslom, a ne samo pukom dokumentiranju priče ostalih koji su inspirirani Teslom.

Tako je nastao kros-medijski, interaktivno eksperimentalni dokumentarni film "Mehaničke Figure-Inspirirani TESLOM", koji je do sada imao razne manifestacije, od animiranih koje su prikazane na festivalima do nekoliko izložabi video arta. Film je svaki put doživljavao novi *cut*, jer je kreiran tako da zapravo bude beskonačan. Tijekom sad već osamnaest godina koliko radimo na tom projektu, sa suradnicima sam gradila svoj vizualni rječnik inspiriran Teslom koji mi je omogućio da u djelo ukomponiram i intervjue, a umetanjem animiranih sekvenci i poetske vizije nas i drugih umjetnika. S Teslom smo obišli cijeli svijet pričajući o njemu i inspirirajući mnoge umjetnike da stvaraju s nama to djelo bez početka i kraja, koje je svoju kulminaciju doživjelo 2017. na izložbi "Nikola Tesla – Mind from the Future" u Zagrebu u Meštrovićevom paviljonu i 2019. godine u Tesla Loftu Elektrotehničkog muzeja u Budimpešti, gdje smo na više od 1000 m² kreirali jedinstvenu prostornu impresivnu instalaciju kao Teslin zadnji konceptualni patent - PROJEKTOR IZ GLAVE - inovirajući tako i novi filmski format - filmsku fresku. Sama izložba bila je i kulminacija svih uspjeha koje smo do tada ostvarili našim u osnovi pripovjedačkim radom. Izložbu je posjetilo više 150 000 posjetitelja, osvojila je značajne nagrade od Zagreba, New Yorka, Moskve do Londona gdje je 2019. godine na London International Creative Competition proglašena je jednom od najinovativnijih umjetničkih instalacija i inovacija u filmu! Glavni cilj toga projekta bio je tu strast stvaranja, pripovijedanja i tehnologije, koja nas u tome podupire i amplificira, prenijeti i djeci i odraslima koji nikada za sebe ne bi pomislili da su umjetnici. U našem radu cilj nam je uvijek bio nadahnuti ama bas svakoga da bude umjetnik svoga života.

33. Projektna škola stručnih suradnika knjižničara

Stoga vam za kraj prilažem i jednu našu "poslovnu" prezentaciju gore nabrojanih projekata sa željom da vas nadahnemo na nove iskorake i kreativno korištenje tehnologija i u vašem radu i u školama a i s odraslima!

MA
OF
PR
MU
ART

Magical Thoughts Ltd. Zagreb
www.mymagicalthoughts.net

HELENA BULAJA MADUNIĆ

Najbolja je hrvatska kulturna menadžerica, autorica, redateljica i kreativna direktorica, pripovjednih, filmskih i izložbenih inovativnih projekata i događanja inspiriranih hrvatskom kulturom i baštinom, koju uspješno predstavlja svijetu punih 30 godina!

Dobitnica je brojnih međunarodnih nagrada diljem svijeta, posebno za svoj rad na promociji nacionalne baštine i djela Ivane Brlić Mažuranić i Nikole Tesle.

Utemeljiteljica je Bulaja Naklade, koja je 90tih digitalizirala kompletnu hrvatsku književnost, objavivši tako i prije NSK-a i ostalih institucija, prve digitalne sadržaje od nacionalnog značaja, što danas predstavlja temelj nacionalnih obrazovnih projekata na CARNET-u, te je urednica i autor brojnih nagrađivanih edukativnih digitalnih projekata od '95 do danas, kako u kulturi i obrazovanju, tako i u umjetnosti, filmu i turizmu.

Posebno ističemo Helenin iznimni inovativni, autorski i producerski rad na najvećem i najznačajnijem kulturnom događanju u Hrvatskoj i regiji IZLOŽBU - Nikola TESLA Mind from the FUTURE, koje je oborilo sve rekorde: od osvojenih svjetskih nagrada, do preko 150 000 posjetitelja i do tada neviđenih pozitivnih financijskih rezultat u kulturi Hrvatske!

Helena Bulaja Madunić

copy...
notify us imm...
commercial and...
of any parts is strict...
subject to a contrac...
Property production...
companies and auth...

COPYRIGHTED 2021
THOUGHTS

Moje Čarobne Misli d.o.o. / My Magical Thoughts Ltd / OIB 42494273149

MAY 2021

OPEN CITY = SMART MUSEUM

PRESENTATION OF MULTIMEDIA CONTENT

ART DIRECTOR & PRODUCER:
Helena Bulaja Madunić

ART WORK & DESIGN:
MY MAGICAL THOUGHTS / CRO
TESLOPOLIS / CRO
MB VISION / IT
WOT STUDIO / ES
GIG-ANT / CRO
CAROUSEL / SR
REAL GRUPA / CRO

INFO & CONTACTS.

MY MAGICAL THOUGHT
<http://mymagicalthoughts.net>

TESLOPOLIS
<https://www.teslopolis.com>
<https://www.teslopolis.online>

+385 98 1363852
helena@helenabulaja.net

NIKOLA TESLA EXHIBITION
<https://www.teslopolis.online/nikolateslaexhibition>

CROATIAN TALES OF LONG AGO
<https://www.hrvatskaizdavnina.com>
<https://www.adventizdavnina.com>
<http://www.priceizdavnine.net>

PRIVACY AND COPYRIGHT WARNING!
All the concepts, ideas, and content delivered or presented in this document and related attachments and download links are confidential and copyrighted. If you have received it in error, do not copy or disclose its contents, and please notify us immediately. Quotations, commercial and non-commercial use of any parts is strictly forbidden and subject to a contract with Intellectual Property production and distribution companies and authors.

COPYRIGHTED 2021 © MY MAGICAL THOUGHTS

My Magical Thoughts Ltd. ^{Zagreb}
www.mymagicalthoughts.net

Moje Čarobne Misli d.o.o. ^{Zagreb}
www.mojecharobnemisli.hr

NEKA I VAŠE MJESTO POSTANE NAJATRAKTVNIJE RETRO-FUTURISTIČKO IZLETŠTE LIJEPE NAŠE!

NAJZABAVNIJI INTERAKTIVNI MUZEJ NA OTVORENOME!

FUTURISTIČKO KAZALIŠTE NA GRADSKIM TRGOVIMA!

"SMART" IGRAONICE U GRADSKIM PARKOVIMA!

Hrvatska iz Davnina

POSLOVNA TAJNA – COPYRIGHTED MATERIAL © Moje Čarobne Misli d.o.o. / My Magical Thoughts Ltd / OIB 42494273149

MAY 2021

OPEN CITY = SMART MUSEUM

PRESENTATION OF
MULTIMEDIA CONTENT

ART DIRECTOR & PRODUCER:
Helena Bulaja Madunić

ART WORK & DESIGN:
MY MAGICAL THOUGHTS / CRO
TESLOPOLIS / CRO
MB VISION / IT
WOT STUDIO / ES
GIG-ANT / CRO
CAROUSEL / SR
REAL GRUPA / CRO

INFO & CONTACTS:

MY MAGICAL THOUGHT
<http://mymagicalthoughts.net>

TESLOPOLIS
<https://www.teslopolis.com>
<https://www.teslopolis.online>

+385 98 1363852
helena@helenabulaja.net

NIKOLA TESLA EXHIBITION
<https://www.teslopolis.online/nikolateslaexhibition>

CROATIAN TALES OF LONG AGO
<https://www.hrvatskaizdavina.com>
<https://www.adventizdavina.com>
<http://www.priceizdavinae.net>

PRIVACY AND COPYRIGHT WARNING!
All the concepts, ideas, and content delivered or presented in this document and related attachments and download links are confidential and copyrighted. If you have received it in error, do not copy or disclose its contents, and please notify us immediately. Quotations, commercial and non-commercial use of any parts is strictly forbidden and subject to a contract with Intellectual Property production and distribution companies and authors.

COPYRIGHTED 2021 © MY MAGICAL THOUGHTS

My Magical Thoughts Ltd. ^{Zagreb}
www.mymagicalthoughts.net

Moje Čarobne Misli d.o.o. ^{Zagreb}
www.mojecharobnemisli.hr

NAJBOLJI ADVENT U HRVATSKOJ 2020!

NAGRAĐEN U LONDONU 2021
LICC 2021 - SHORTLIST @ THE BEST ART INSTALATION

ADVENT IZ DAVNINA

od nagrađivane kolekcije animiranih priča do
ADVENTSKE GRADSKE DEKORACIJE
KLIJENT - GRAD SLAVONSKI BROD

YouTube

MAY 2021

OPEN CITY = SMART MUSEUM

PRESENTATION OF
MULTIMEDIA CONTENT

ART DIRECTOR & PRODUCER:
Helena Bulaja Madunić

ART WORK & DESIGN:
MY MAGICAL THOUGHTS / CRO
TESLOPOLIS / CRO
MB VISION / IT
WOT STUDIO / ES
GIG-ANT / CRO
CAROUSEL / SR
REAL GRUPA / CRO

INFO & CONTACTS:

MY MAGICAL THOUGHT
<http://mymagicalthoughts.net>

TESLOPOLIS
<https://www.teslopolis.com>
<https://www.teslopolis.online>

+385 98 1363852
helena@helenabulaja.net

NIKOLA TESLA EXHIBITION
<https://www.teslopolis.online/nikolateslaexhibition>

CROATIAN TALES OF LONG AGO
<https://www.hrvatskaizdavnina.com>
<https://www.adventizdavnina.com>
<http://www.priciezdavnine.net>

PRIVACY AND COPYRIGHT WARNING!
All the concepts, ideas, and content delivered or presented in this document and related attachments and download links are confidential and copyrighted. If you have received it in error, do not copy or disclose its contents, and please notify us immediately. Quotations, commercial and non-commercial use of any parts is strictly forbidden and subject to a contract with Intellectual Property production and distribution companies and authors.

COPYRIGHTED 2021 © MY MAGICAL THOUGHTS

My Magical Thoughts Ltd. Zagreb

www.mymagicalthoughts.net

NAJNOVIJI PROJEKT - TRAVANJ 2021

KLIJENT - GRAD SLAVONSKI BROD

ZABAVNI PARK PO PRIČAMA IZ DAVNINE

od nagrađivane kolekcije animiranih priča do
INTERAKTIVNOG ZABAVNOG PARKA ZA DJECU!

MAY 2021

OPEN CITY = SMART MUSEUM

PRESENTATION OF
MULTIMEDIA CONTENT

ART DIRECTOR & PRODUCER:
Helena Bulaja Madunić

ART WORK & DESIGN:
MY MAGICAL THOUGHTS / CRO
TESLOPOLIS / CRO
MB VISION / IT
WOT STUDIO / ES
GIG-ANT / CRO
CAROUSEL / SR
REAL GRUPA / CRO

INFO & CONTACTS:

MY MAGICAL THOUGHT
<http://mymagicalthoughts.net>

TESLOPOLIS
<https://www.teslopolis.com>
<https://www.teslopolis.online>

+385 98 1363852
helena@helenabulaja.net

NIKOLA TESLA EXHIBITION
<https://www.teslopolis.online/nikolateslaexhibition>

CROATIAN TALES OF LONG AGO
<https://www.hrvatskaizdavnina.com>
<https://www.adventizdavnina.com>
<http://www.priceizdavnine.net>

PRIVACY AND COPYRIGHT WARNING!
All the concepts, ideas, and content delivered or presented in this document and related attachments and download links are confidential and copyrighted. If you have received it in error, do not copy or disclose its contents, and please notify us immediately. Quotations, commercial and non-commercial use of any parts is strictly forbidden and subject to a contract with Intellectual Property production and distribution companies and authors.

COPYRIGHTED 2021 © MY MAGICAL THOUGHTS

My Magical Thoughts Ltd. ^{Zagreb}

www.mymagicalthoughts.net

Moje Čarobne Misli d.o.o. ^{Zagreb}

www.mojecarobnemisli.hr

NAJNOVIJI PROJEKT - TRAVANJ 2021

KLIJENT - GRAD SLAVONSKI BROD

GRAD IZ DAVNINE PO PRIČAMA IZ DAVNINE

Od kulturne baštine i nasljeđa Ivane Brlić Mažuranić do

GRADA KAO MUZEJA NA OTVORENOM I IGRAONICE!

YouTube

Hrvatska iz Davnina

POSLOVNA TAJNA – COPYRIGHTED MATERIAL © Moje Čarobne Misli d.o.o. / My Magical Thoughts Ltd / OIB 42494273149

MAY 2021

OPEN CITY = SMART MUSEUM

PRESENTATION OF
MULTIMEDIA CONTENT

ART DIRECTOR & PRODUCER:
Helena Bulaja Madunić

ART WORK & DESIGN:
MY MAGICAL THOUGHTS / CRO
TESLOPOLIS / CRO
MB VISION / IT
WOT STUDIO / ES
GIG-ANT / CRO
CAROUSEL / SR
REAL GRUPA / CRO

INFO & CONTACTS:

MY MAGICAL THOUGHT
<http://mymagicalthoughts.net>

TESLOPOLIS
<https://www.teslopolis.com>
<https://www.teslopolis.online>

+385 98 1363852
helena@helenabulaja.net

NIKOLA TESLA EXHIBITION
<https://www.teslopolis.online/nikolateslaexhibition>

CROATIAN TALES OF LONG AGO
<https://www.hrvaitskazdavnina.com>
<https://www.adventizdavnina.com>
<http://www.priceizdavnine.net>

PRIVACY AND COPYRIGHT WARNING!
All the concepts, ideas, and content delivered or presented in this document and related attachments and download links are confidential and copyrighted. If you have received it in error, do not copy or disclose its contents, and please notify us immediately. Quotations, commercial and non-commercial use of any parts is strictly forbidden and subject to a contract with Intellectual Property production and distribution companies and authors.

COPYRIGHTED 2021 © MY MAGICAL THOUGHTS

My Magical Thoughts Ltd. Zagreb
www.mymagicalthoughts.net

Moje Čarobne Misli d.o.o. Zagreb
www.mojecharobnemisli.hr

PRVI U HRVATSKOJ!

KLIJENT - GRAD SLAVONSKI BROD

STORYLAND.EXPRESS

od nagrađivane kolekcije animiranih priča do

IZLETA VLAKOM, PREDSTAVE I PIKNIKA

za preko 300 dnevnih posjetitelja iz Zagreba

POSLOVNA TAJNA – COPYRIGHTED MATERIAL © Moje Čarobne Misli d.o.o. / My Magical Thoughts Ltd / OIB 42494273149

MAY 2021

OPEN CITY = SMART MUSEUM

PRESENTATION OF
MULTIMEDIA CONTENT

ART DIRECTOR & PRODUCER:
Helena Bulaja Madunić

ART WORK & DESIGN:
MY MAGICAL THOUGHTS / CRO
TESLOPOLIS / CRO
MB VISION / IT
WOT STUDIO / ES
GIG-ANT / CRO
CAROUSEL / SR
REAL GRUPA / CRO

INFO & CONTACTS:

MY MAGICAL THOUGHT
<http://mymagicalthoughts.net>

TESLOPOLIS
<https://www.teslopolis.com>
<https://www.teslopolis.online>

+385 98 1363852
helena@helenabulaja.net

NIKOLA TESLA EXHIBITION
<https://www.teslopolis.online/nikolateslaexhibition>

CROATIAN TALES OF LONG AGO
<https://www.hrvatskaizdavnina.com>
<https://www.adventizdavnina.com>
<http://www.priceizdavnine.net>

PRIVACY AND COPYRIGHT WARNING!
All the concepts, ideas, and content delivered or presented in this document and related attachments and download links are confidential and copyrighted. If you have received it in error, do not copy or disclose its contents, and please notify us immediately. Quotations, commercial and non-commercial use of any parts is strictly forbidden and subject to a contract with Intellectual Property production and distribution companies and authors.

COPYRIGHTED 2021 © MY MAGICAL THOUGHTS

My Magical Thoughts Ltd.^{Zagreb}

www.mymagicalthoughts.net

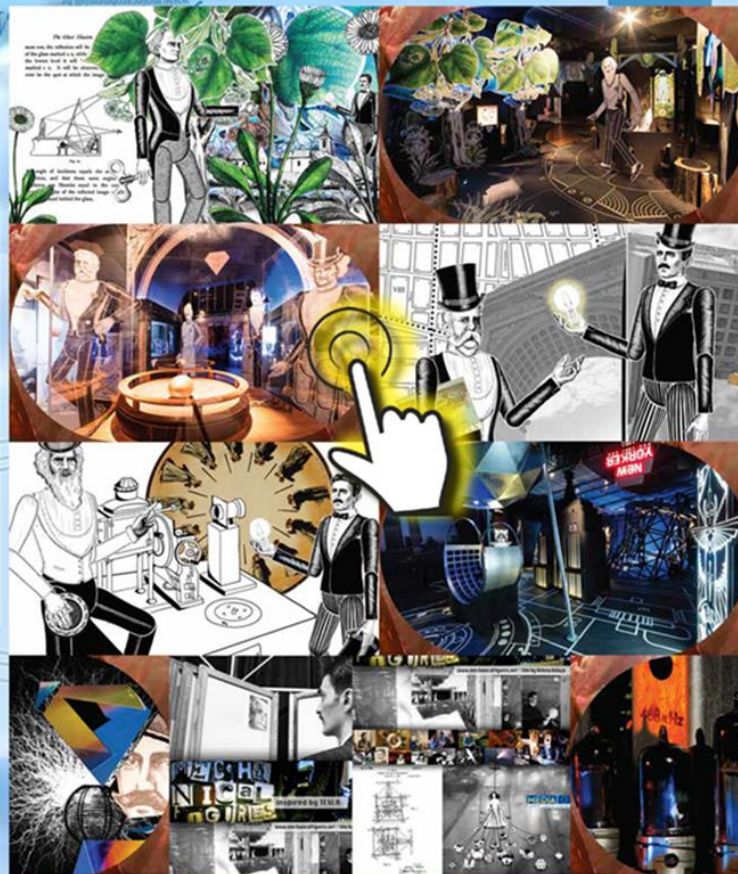
TESLA - MIND FROM THE FUTURE HOTEL ATTRACTION

NAJBOLJE HRVATSKO KULTURNO DOGAĐANJE!

ZAGREB
watch opening video

BUDAPEST
watch opening video

POSLOVNA TAJNA – COPYRIGHTED MATERIAL © Moje Čarobne Misli d.o.o. / My Magical Thoughts Ltd / OIB 42494273149

My Magical Thoughts Ltd.^{Zagreb}
www.mymagicalthoughts.net

Moje Carobne Misli
www.mojecarobnemisli.hr

ART WORKS:
MY MAGICAL THOUGHTS / CRO
TESLOPOLIS / CRO
MB VISION / IT
WOT STUDIO / ES
GIG-ANT / CRO
CAROUSEL / SR
REAL GRUPA / CRO

INFO & CONTACTS:
MY MAGICAL THOUGHTS
<http://mymagicalthoughts.net>
TESLOPOLIS
<https://www.teslopolis.com>
<https://www.teslopolis.online>
+385 98 1363852
helena@helenabulaja.net
NIKOLA TESLA EXHIBITION
<https://www.tesla.com>
CROATIAN TALENT AWARDS
<https://www.hrt.hr>
<https://www.adve.com>
<http://www.prikladna.hr>

PRIVACY AND CO...
All the concepts, ideas, designs, drawings, illustrations, photographs, videos, audio files, text, graphics, and related attachments and links are confidential and...
If you have received it in error, please do not copy or disclose its contents, and notify us immediately. Quotation of any parts is strictly forbidden without our prior written consent, subject to a contract with Intel...
Property production and distribution by My Magical Thoughts Ltd. / My Magical Thoughts companies and authors.

COPYRIGHTED 2021 © MY MAGICAL THOUGHTS

NAGRADE:

NIKOLA TESLA - MIND FROM THE FUTRE

1. LONDON INTERNATIONAL CREATIVE COMPETITION - LICC 2020 - posebno priznanje za inovaciju u filmu i multimedijском predstavljanju
2. TESLA SPIRIT AWARD - NEW YORK 2019
Tesla Science Foundation, USA.
3. TOP 10 EXHIBITION in Budapest at 2019
KULTURA.hu - the best Hungarian cultural magazine.
4. EVENTIADA IPRA GOLDEN WORLD AWARDS / MOSCOW 2018 - 2. mjesto za najbolje kulturno događanje istočne EU
5. CREATORS OF THE FUTURE / DUBROVNIK 2018
6. ATTEND AWARDS - ZAGREB 2017 -
Najbolje regionalno događanje 2017.
Najbolje kulturno događanje 2017.

... - COP... / My Magical Thoughts Ltd / OIB 42494273149

MAY 2021

OPEN CITY = SMART MUSEUM

PRESENTATION OF MULTIMEDIA CONTENT

ART DIRECTOR & PRODUCER:
Helena Bulaja Madunić

ART WORK & DESIGN:
MY MAGICAL THOUGHTS / CRO
TESLOPOLIS / CRO
MB VISION / IT
WOT STUDIO / ES
GIG-ANT / CRO
CAROUSEL / SR
REAL GRUPA / CRO

INFO & CONTACTS:

MY MAGICAL THOUGHT
<http://mymagicalthoughts.net>

TESLOPOLIS
<https://www.teslopolis.com>
<https://www.teslopolis.online>

+385 98 1363852
helena@helenabulaja.net

NIKOLA TESLA EXHIBITION
<https://www.teslopolis.online/nikolateslaexhibition>

CROATIAN TALES OF LONG AGO
<https://www.hrvalskaizdavina.com>
<https://www.adventizdavina.com>
<http://www.priceizdavine.net>

PRIVACY AND COPYRIGHT WARNING!
All the concepts, ideas, and content delivered or presented in this document and related attachments and download links are confidential and copyrighted. If you have received it in error, do not copy or disclose its contents, and please notify us immediately. Quotations, commercial and non-commercial use of any parts is strictly forbidden and subject to a contract with Intellectual Property production and distribution companies and authors.

COPYRIGHTED 2021 © MY MAGICAL THOUGHTS

My Magical Thoughts Ltd. ^{Zagreb}
www.mymagicalthoughts.net

Moje Čarobne Misli d.o.o. ^{Zagreb}
www.mojecharobnemisli.hr

Hvala Vam na pažnji!

GRAD iz DAVNINA

NAZOVITE NAS DA I VAŠU PRIČU PRETVORIMO U SVAKODNEVNU SCENOGRAFIJU RETRO-FUTURISTIČKOG ŽIVOTA NA ULICAMA VAŠEG MJESTA!

POSLOVNA Tajna – COPYRIGHTED MATERIAL © Moje Čarobne Misli d.o.o. / My Magical Thoughts Ltd / OIB 42494273149

ŽIVOTOPIS

Helena **Bulaja** je rođena 1971. godine u Splitu u kojem je odrasla, a živi u Zagrebu i majka je četvero djece. Studirala je povijest umjetnosti i komparativnu književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Aktivno djeluje u digitalnim medijima, dizajnu, umjetnosti i filmu od 1994. godine. Radila je kao grafička urednica, dizajnerica i ilustratorica u nekoliko hrvatskih kompjutorskih časopisa (Computerworld Hrvatska, Net, Vidi), a 1995. godine započela je djelovanje u digitalnim umjetnostima. Tijekom 1990-tih njezini interaktivni umjetnički projekti, uglavnom zaokupljeni metaforama i stvarnošću teleprezentnosti, te suodnosom stvarnog svijeta i *cyber* prostora, istaknuti su u časopisu Hotwired, te predstavljeni na izložbi Ars Electronica u Linzu, Austrija. Godine 2000. pokrenula je jedan od najuspješnijih hrvatskih multimedijских projekata, animiranu i interaktivnu obradu bajki iz zbirke Priče iz davnine Ivane Brlić Mažuranić, koja je u tisku istaknuta kao "možda najvažniji hrvatski kulturni projekt za 21. stoljeće". Projekt je privukao veliku pozornost, predstavljen je na preko 30 međunarodnih konferencija i festivala novih medija, animacije i filma, te je osvojio brojne ugledne nagrade i priznanja poput onih na festivalu FlashForward 2002 u San Franciscu, na Lucca Comics&Games 2004, na Međunarodnom festivalu obiteljskog filma 2007. godine u Hollywoodu, te Plakete grada Zagreba. Projekt Priče iz davnine i u međunarodnim je okvirima predstavljao korak naprijed u otkrivanju veza između digitalnih medija i klasične književnosti. Također, nastao je na jedinstven način, suradnjom osam neovisnih timova suradnika i autora iz cijelog svijeta (Australija, Njemačka, Francuska, SAD, Kanada, Engleska, Škotska...), čiji je rad koordiniran putem Interneta. U projektu su sudjelovali poznati međunarodni animatori, redatelji, glazbenici i drugi umjetnici kao što su Christian Biegai, Nathan Jurevicius, Laurence Arcadias, Ellen McAuslan, Mirek i Polina Nisenbaum, Alistair Keddie, Edgar Beals, Katrin Rothe, Brenda Hutchinson, Leon Lučev, Sabina Hahn, Erik Adigard i drugi. Svaki od osam timova prenio je po jednu bajku iz slavne zbirke Ivane Brlić Mažuranić u digitalni svijet, imajući pri tome potpunu kreativnu slobodu. Helena Bulaja bila je glavna urednica, voditeljica, redateljica i dizajnerica projekta, a pored toga je autorica i redateljica animiranog filma Regoč. S međunarodnim timom autora od 2006. godine Helena Bulaja razvija svoj novi projekt, eksperimentalni interaktivni dokumentarni film Mehaničke figure, inspiriran Nikolom Teslom, u kojemu priče i razmišljanja o Tesli iznose neki od najitrigantnijih i najinspirativnijih svjetskih umjetnika, znanstvenika i teoretičara poput redatelja montipajtonovca Terryja Gilliama, glumca Andyja Serkisa, glazbenice i umjetnice Laurie Anderson, umjetnice Marine Abramović, pisca Christophera Priesta, teoretičara Douglasa Rushkoffa, znanstvenika i predsjednika sveučilišta Kyoto Hiroshija Matsumota i mnogih drugih. Ovaj animirani interaktivni dokumentarac preispituje film kao umjetničku formu u dobu mobilnih uređaja i Interneta, te gledatelja vodi kroz proces kreacije, kružeći svijetom od Zagreba, preko Londona, Pariza, Budimpešte, New Yorka, do Tokyja i Novog Zelanda, zahvaćajući sadašnjost, budućnost i prošlost tehnološkog i društvenog razvoja kojega su inicirali neki od glavnih Teslinih izuma, od

izmjenične struje do radija. Projekt se realizira u nekoliko formi: kao dugometražni film za veliko platno, ali i u formi kratkih interaktivnih filmova prilagođenih za mobilne uređaje i Internet, zatim u obliku fotomonografija itd. Film je ujedno i dobitnik potpore MEDIA EU agencije za razvoj audiovizualnih djela kao prvi hrvatski dokumentarni film. Razvoj i produkciju podržali su HAVC, Ministarstvo kulture RH, Gradski uredi za kulturu grada Zagreba i Splita i Zaklada Adris. Helena Bulaja je pokrenula razvoj serije inovativnih aplikacija za iPhone i iPad,[6] te novih interaktivnih multimedijских sadržaja za djecu. Najnoviji projekt je animirani i interaktivni serijal Mice (The Cat Time Story) koji se temelji na pričama zagrebačke spisateljice Nade Horvat. Projekt je u predprodukciji, te je u rujnu 2010. predstavljen na prestižnom Cartoon Forumu u Sopronu u Mađarskoj. I ovaj autorski projekt Helene Bulaja je dobitnik potpore MEDIA EU agencije za razvoj audiovizualnih djela kao prva hrvatska animirano filmska produkcija. Autorica je brojnih djela: **Animirani filmovi** (Priče iz davnine (2002.-2006.), kolekcija animiranih i interaktivnih filmova prema zbirci bajki Ivane Brlić Mažuranić; Regoč (2006.), kratki animirani film iz multimedijškog projekta Priče iz davnine; Mice (The Cat Time Stories) (u razvoju), animirani serijal prema pričama Nade Horvat); **Dokumentarni filmovi** (Mehaničke figure (2007.-2010.), eksperimentalni interaktivni animirani dokumentarni film inspiriran Nikolom Teslom); **Multimedijška izdanja** (Klasici hrvatske književnosti na CD-ROM-u (1999.-2002.); CD-ROM-ovi Priče iz davnine (I. i II. dio) (2003.-2006.); Šuma Striborova i Neva (luksuzna izdanja) (2007.-2008.))⁴⁴.

⁴⁴ Wikipedia

3.3. Tatjana Kreštan, NASTAVNI SAT POSVEĆEN FENOMENU SELFIE KULTURE

Tatjana Kreštan, prof., stručni suradnik mentor

tatjana71@yahoo.com

Komercijalna i trgovačka škola, Bjelovar

NASTAVNI SAT POSVEĆEN FENOMENU SELFIE KULTURE

*Mi ne volimo druge;
Volimo ono što je naše u njima
Ili ono što mislimo da jest.*
Frenando Pessoa

Abstract

A literary template, an excerpt from the novel *Life without End* by the contemporary French writer Frederic Beigbeder, served as the starting point for the teaching block lesson. In a very lucid way, the author leads us to reflect on the many issues that today's civilization faces. In addition to medical phenomena, the author looks at the sociological and related psychological phenomena of modern society and encourages us to re-examine our own behavior, habits and attitudes. Among the very widespread customs is taking a photo of yourself and posting those photos on social media, known as a selfie.

Keywords: social networks, habits, modern society, psychology, selfie

Kao idejno polazište za nastavni blok-sat poslužio je književni predložak, ulomak iz romana **Život bez kraja** suvremenoga francuskog književnika Frederica Beigbedera⁴⁵. U tom romanu autor propituje mogućnosti produljenja čovjekova života navodeći brojne medicinske postupke koji stoje na raspolaganju današnjem čovjeku. Na vrlo lucidan način autor navodi na promišljanje o brojnim pitanjima s kojima se današnja civilizacija susreće. Osim medicinskih fenomena, autor se osvrće na sociološke i, s njima povezane, psihološke pojave suvremenoga društva i potiče nas na preispitivanje vlastitoga ponašanja, navika i stavova. Među vrlo proširenim običajima je fotografiranje samoga sebe i objava tih fotografija na društvenim mrežama, poznat pod nazivom *selfie*. Nazivom selfie u engleskome se jeziku

⁴⁵ Beigbeder, Frederic. 2018. *Život bez kraja*. Naklada OceanMore. Zagreb.

označuje slika samoga sebe, autoportret načinjen mobilnim telefonom⁴⁶. Za ovaj vrlo prošireni anglizam hrvatski jezikoslovci sugeriraju hrvatsku inačicu *sebić*⁴⁷. Beigbender detektira psihološku uvjetovanost ove potrebe kod čovjeka i povezuje je s potrebom da „obični“ čovjek izađe iz anonimnosti, tj. pokuša imitirati ponašanje slavni osoba, *celebrityja*. Također ističe da čovjek ima potrebu fotografirati se kraj neke svjetske kulturne znamenitosti kako bi se pohvalio svojim putovanjem, a da je objava fotografije s nekom slavnim osobom izraz čovjekove unutarnje potrebe za identitetom koji dobiva zahvaljujući toj osobi. U svakoj od ovih situacija pojedinac vidi mogućnost da se „uzdigne“, uzvisi na društvenoj ljestvici. Ovaj suvremeni fenomen pop kulture mnogi autori dovode u vezu s narcizmom, kao bitnoj odrednici suvremenoga društva⁴⁸. Narcizam je psihološki pojam i može se proučavati u svjetlu samopoimanja pojedinca, a prilika je to i za razdiobu pojmova: sebičnost, ljubav prema sebi, ljubav prema drugima⁴⁹. I zaključno, suvremena selfie kultura može se usporediti s izradom autoportreta u doba renesanse, kada su umjetnici također imali potrebu uzvisiti i naglasiti svoj talent kao bogomdanu osobinu⁵⁰, što je pridonijelo još većoj kompleksnosti polaznoga pojma. Sve navedene komponente sudjeluju u pokušaju rasvjetljavanja problematike selfie kulture. Utemeljen na zanimljivom književnom predlošku, ovaj nastavni blok-sat propituje suvremene društvene fenomene, a ujedno povezuje dvije kulture, francusku i hrvatsku, i zgodno se nadovezuje na stogodišnjicu osnutka Francuskoga instituta u Hrvatskoj. Kao institucija koja njeguje i promiče francuski jezik, književnost i kulturu te kulturni utjecaj Francuske u inozemstvu u proteklih stotinu godina izvršila je ogroman utjecaj na hrvatsku kulturno-umjetničku scenu.

Nastavna priprema za sat „Selfie fenomen“:

⁴⁶ Bolje je hrvatski. Dostupno na: <<http://bit.ly/3avjRRc>> (pristupljeno 14. siječnja 2020.)

⁴⁷ Halonja, Antun; Hudeček, Lana. 2014. Pokloni mi svoj *selfie*. *Hrvatski jezik* 2. 26-27.

⁴⁸ Lasch, Christopher. 1986. *Narcistička kultura : američki život u doba smanjenih očekivanja*. Naprijed. Zagreb.

⁴⁹ Fromm, Erich. 1986. *Umijeće ljubavi*. Naprijed - Nolit. Zagreb - Beograd.

⁵⁰ West, Shearer. 2004. *Portraiture*. Oxford University Press. Oxford.

Škola	Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar	
Školska godina		
Ime i prezime stručnog suradnika-knjižničara	Tatjana Kreštan, prof., stručni suradnik mentor	
Razred i školski sat	2. razred srednje škole, blok-sat, 90 min	
Mjesto izvođenja nastavnog sata	Knjižnica/ učionica	
Predmetno područje	Hrvatski jezik / medijska pismenost	
Tema	Selfie fenomen	
Ključni pojmovi	selfie fotografija, mediji, društvene mreže, etika	
Tip nastavnog sata	obrada novoga gradiva, blok-sat	
Korelacija	Hrvatski jezik, medijska pismenost, psihologija, sociologija, umjetnost	

Cilj sata	Analizirati ulomak iz romana Život bez kraja (Frederic Beigbeder) o selfie fenomenu kako bi učenici kritički promišljali o izradi selfie fotografija i njihovoj objavi na društvenim mrežama te prednostima i nedostacima te prakse.
Ishodi učenja	Učenik:
Kognitivni (znanje i razumijevanje)	<ul style="list-style-type: none"> - sluša ulomak iz romana Život bez kraja (Frederic Beigbeder) - čita ulomak s razumijevanjem i odgovara na pitanja - prati prezentaciju o selfie fenomenu iz kuta sociologije, psihologije i likovne umjetnosti i uključuje se u razgovor - odgovara na problemsko pitanje, izvodi zaključke
Afektivni (vrijednosti i stavovi)	<ul style="list-style-type: none"> - iznosi stavove o selfie fenomenu (fotografiranje i obrada fotografija, objava fotografija na društvenim mrežama, psihološka motivacija za objavu vlastitih fotografija, samoljublje/ narcizam, etika u online komunikaciji...) - donosi sudove o pozitivnim i negativnim stranama medija (medijska pismenost) - uvažava tuđa mišljenja - preispituje svoje vrijednosne stavove - razvija kritičko mišljenje
Psihomotorički (vještine i aktivnosti)	<ul style="list-style-type: none"> - pronalazi značenja nepoznatih pojmova u online enciklopedijama i na internetu
Ishodi učenja prema Kurikulumu nastavnoga predmeta Hrvatski jezik za srednje strukovne škole	<p>KNJIŽEVNOST I STVARALAŠTVO SŠ HJ B.2.1. Učenik izražava svoj literarni doživljaj i obrazlaže stavove o književnom tekstu.</p> <p>KULTURA I MEDIJI SŠ HJ C.2.1. Učenik prosuđuje utjecaj medijskih tekstova na oblikovanje životnoga stila primatelja.</p>

Ishodi učenja prema kurikulumima međupredmetnih tema	ZDRAVLJE zdr B.4.1 / A. Odabire primjerene odnose i komunikaciju. zdr B.4.1 / B. Razvija tolerantan odnos prema drugima.
	OSOBNI I SOCIJALNI RAZVOJ osr A.4.1. Razvija sliku o sebi. osr A.4.2. Upravlja svojim emocijama i ponašanjem. osr B.4.1. Uviđa posljedice svojih i tuđih stavova/postupaka/izbora. osr B.4.2. Suradnički uči i radi u timu.
	UČITI KAKO UČITI uku A.1.4. Kritičko mišljenje: Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje. uku C.4/5.1. Vrijednost učenja: Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.
	UPRABA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE ikt A.4.2. Učenik se koristi društvenim mrežama i mrežnim programima uz upravljanje različitim postavkama funkcionalnosti. ikt B.4.3. Učenik kritički procjenjuje svoje ponašanje i ponašanje drugih u digitalnome okružju.
Nastavne metode	heuristički razgovor, izražajno čitanje, čitanje i rad na tekstu, odgovaranje na pitanja, razgovor o tekstu, usmeno izlaganje, pokazivanje prezentacije i tumačenje, analiza fotografije
Oblici nastavnog rada	frontalni, individualni, grupni (prema rasporedu klupa)
Nastavna sredstva	ulomak iz romana Život bez kraja (Frederic Beigbeder), nastavni listići (4 grupe), PowerPoint prezentacija, evaluacija NAPOMENA: autorska prava za korištenje ulomka dobivena su od nakladnika OceanMore.
Nastavna pomagala	računalo, projektor, internet, pametni telefoni

UVODNI DIO									
Motivacija									
Tijek (artikulacija) nastavnog sata	Aktivnosti knjižničara		Aktivnosti učenika	Ishodi učenja	Nastavne metode i oblici	Nastavna sredstva	Nastavna pomagala		Trajanje (min)
		- pozdravlja učenike i pita ih kako su raspoloženi - postavlja im pitanja o njihovim iskustvima glede korištenja pametnih telefona, izrade selfie fotografija, objava fotografija, korištenja društvenih mreža...		- aktivno slušaju - odgovaraju na pitanja	- aktivno sluša - iznosi vlastita iskustva	NM - slušanje - heuristički razgovor NO - frontalni - individualni			
Najava cilja									
Tijek (artikulacija) nastavnog sata	Aktivnosti knjižničara		Aktivnosti učenika	Ishodi učenja	Nastavne metode i oblici	Nastavna sredstva	Nastavna pomagala		Trajanje (min)
		- najavljuje temu sata i način rada - zadaje problemsko pitanje: Jesu li selfie fotografije izraz trenutačne mode na društvenim mrežama ili je čovjek		- aktivno slušaju	- pokazuje zanimanje za temu sata	NM - usmeno izlaganje NO			

	oduvijek imao potrebu ostaviti svoj trag, zabilježiti činjenicu o vlastitom postojanju i identitetu, pohvaliti se društvenim statusom, istaknuti se među mnoštvom drugih ljudi...?		i što može očekivati	- frontalni				
Tijek (artikulacija) nastavnog sata	GLAVNI DIO							
	Aktivnosti knjižničara	Aktivnosti učenika	Ciljevi učenja	Nastavne metode i oblici	Nastavna sredstva	Nastavna pomagala		Trajanje (min)
	PRVA FAZA - upućuje na aktivno slušanje - razgovjetno čita naglas ulomak iz romana Život bez kraja - učenicima dijeli nastavne listiće i objašnjava zadatke - pomaže i savjetuje	- aktivno slušaju - čitaju tekst i rješavaju nastavne listiće - pripremaju izlaganje	- aktivno sluša ulomak iz romana - čita svoj ulomak i analizira ga - rješava nastavni listić	NM - čitanje - objašnjavanje - razgovor - pisanje - čitanje - usmeno izlaganje - slušanje - pretraživanje interneta	- ulomak iz romana Život bez kraja - nastavni listići			5 25 - pametni telefoni

					NO - frontalni - grupni - individualni				
GLAVNI DIO									
Aktivnosti knjižničara		Aktivnosti učenika	Ishodi učenja	Nastavne metode i oblici	Nastavna sredstva	Nastavna pomagala		Trajanje (min)	
DRUGA FAZA - aktivno sluša i korigira (ako je potrebno)		- izvješća svih grupa - odgovaraju na pitanja, komentiraju, raspravljaju, daju vlastite primjere	- kritički promišlja o ulozi suvremenih medija i pojava na njima, iznosi vlastite stavove o selfie fotografijama - razvija prezentacijske vještine	NM - razgovor - rasprava - promatranje - pokazivanje	- nastavni listići s odgovorima -PPT prezentacija	- računalo - projektor - internet		20	
TREĆA FAZA - pokazuje prezentaciju u kojoj tumači psihološke, sociološke i umjetničke aspekte selfie fenomena		- uključuju se u razgovor, iznose zapažanja i stavove	- promišlja o etici na društvenim mrežama,					15	

<p>- zadaje nagradni zadatak: na fotografiji umjetničkoga djela A. Duerera učenici trebaju otkriti gdje se među mnoštvom likova na slici nalazi autor!</p> <p>- najbržeg i najuspješnijeg učenika pohvaljuje i nagrađuje (nagrada po izboru knjižničara)</p>		<p>- gledaju sliku u prezentaciji i donose zaključak, pokazuju svoj odgovor</p> <p>- nagrada za aktivnost i angažiranost na satu kao poticaj za daljnje učenje</p>	<p>uređivanju i uljepšavanju fotografija prije objave na mrežama, svom odnosu spram poznatih osoba (celebrityja)...</p> <p>- osjeća zadovoljstvo vlastitom angažiranošću koja je nagrađena</p>	<p>NO</p> <p>- frontalni</p> <p>- individualni</p>	<p>- reprodukcija slike Albrehta Duerera, Bogorodica od ružarija</p>		5	
Tijek (artikulacija) nastavnog sata	ZAVRŠNI DIO SATA							
	Aktivnosti knjižničara	Aktivnosti učenika	Ciljevi učenja	Nastavne metode i oblici	Nastavna sredstva	Nastavna pomagala		Trajanje (min)
	<p>- učenike potiče na iznošenje svojih odgovora glede problemskog pitanja</p> <p>- iz odgovora učenika oblikuje zaključne misli</p>	<p>- iznose svoja mišljenja i daju odgovore na problemsko pitanje</p>	<p>- uvažava tuđa mišljenja, iznosi vlastite stavove, preispituje ih, korigira, razvija kritičko mišljenje</p>	<p>NM</p> <p>-usmeno izlaganje</p> <p>-objašnjavanje</p> <p>-slušanje</p>				10

	- pohvaljuje učenike za aktivnost na satu -učenicima sugerira da naprave evaluaciju sata		- iskazuje svoje zadovoljstvo/ nezadovoljstvo održanim satom	NO - frontalni - individualni (metoda evaluacije po izboru knjižničara)					3
--	---	--	---	--	--	--	--	--	---

Radni listić:

Beigbeder, Frederic. 2019. *Život bez kraja*. Naklada OceanMore. Zagreb.

...Selfi koji se izlaže na društvenim mrežama nova je ideologija našeg vremena: ono što talijanski pisac Andrea Inglese naziva „jedinom legitimnom strašću, strašću za neprekidnom samopromocijom“. Postoji jedna aristokratska hijerarhija koju selfi propisuje. Samotni selfiji, u kojem se netko pokazuje ispred nekog spomenika ili krajolika, imaju određeno značenje: ja sam bio na tom mjestu, a ti nisi. Selfi je vizualni kurikulum, e-vizitka, pozicija na društvenoj ljestvici. Selfi pored nekog *celebrityja* bremenitiji je smislom. Selfist pokušava dokazati da je upoznao nekoga poznatijeg od svojeg susjeda. Nitko ne traži selfi s nekim anonimcem, osim ako taj baš nije fizički originalan: patuljak, hidrocefalus, čovjek-slona ili netko sa strašnim opekotinama. Selfi je izjava ljubavi, ali ne samo to: on je također dokaz identiteta („the medium is the message“, predskazao je McLuhan, ne mogavši ni zamisliti da ćemo svi postati medij). Ako ja postam selfi s Marillon Cotillard, ne iskazujem isto što bih iskazivao kad bih se ovjekovječio s Amelie Nothomb. Selfi nam omogućuje da se predstavimo: pogledajte kako sam lijep pred tim spomenikom, s tom osobom, u toj zemlji, na toj plaži, i k tome vam plazim jezik. Sad me bolje poznajete: ležim na suncu, prstom dodirujem vrh Eiffelova tornja, tornju u Pisi ne dam da padne, putujem, ne shvaćam se ozbiljno, postojim zato što sam naletio na nekog *celebrityja*. Selfi je pokušaj da se domognemo veće glasovitosti, da probušimo mjehur aristokracije. Selfi je neka vrsta komunizma: on je oružje u rukama pješaštva u ratu protiv glamura. Ne poziraš pored bilo koga: želiš da te nečija osobnost obilježi. Fotka s poznatim licem oblik je kanibalizma: ona guta auru zvijezde. Ubacuje me u novu orbitu. Selfi je novi jezik narcističkog doba: on zamjenjuje Descartesov *cogito*. „Mislim, dakle jesam“ postaje „Poziram, dakle jesam“. Ako se slikam s Leonardom DiCapriom, superiorniji sam tebi koji poziraš s mamom na skijanju. Uostalom, i tvoja bi se mama rado slikala s DiCapriom. A DiCaprio s papom. A papa s djetetom s Downovim sindromom. Znači li to da je najvažnija osoba na svijetu dijete s Downovim sindromom? Ne, zabrljao sam: papa je iznimka koja potvrđuje pravilo o maksimizaciji slave putem portabl-fotografije. Papa je razbio sustav ego-aristokratskog snobizma koji je počeo s Duererom 1506. na slici *Bogorodica od ružarija*, na kojoj je sebe naslikao iznad Bogorodice...

GRUPA A

Pročitajte ulomak i odgovorite na pitanja. Ukoliko ne razumijete neke pojmove, imena ili nazive, zabilježite ih u zadnji stupac i potražite u online enciklopediji (<https://www.enciklopedija.hr/>) ili na internetu.

...Selfi koji se izlaže na društvenim mrežama nova je ideologija našeg vremena: ono što talijanski pisac Andrea Inglese naziva „jedinom legitimnom strašću, strašću za neprekidnom samopromocijom“. Postoji jedna aristokratska hijerarhija koju selfi propisuje. Samotni selfiji, u kojem se netko pokazuje ispred nekog spomenika ili krajolika, imaju određeno značenje: ja sam bio na tom mjestu, a ti nisi. Selfi je vizualni kurikulum, e-vizika, pozicija na društvenoj ljestvici.

PITANJE	ODGOVOR	NEJASNOĆE
Tko je Andrea Inglese? Kako on definira selfie?		
Što poručujemo svojom fotografijom pokraj određenog spomenika, kulturne znamenitosti, krajolika...? Zašto to činimo?		
Koje mjesto/ grad/ građevinu/ krajolik u svijetu biste željeli posjetiti? Zašto?		

GRUPA B

Pročitajte ulomak i odgovorite na pitanja. Ukoliko ne razumijete neke pojmove, imena ili nazive, zabilježite ih u zadnji stupac i potražite u online enciklopediji (<https://www.enciklopedija.hr/>) ili na internetu.

Selfi pored nekog *celebrityja* bremenitiji je smislom. Selfist pokušava dokazati da je upoznao nekoga poznatijeg od svojeg susjeda. Nitko ne traži selfi s nekim anonimcem, osim ako taj baš nije fizički originalan: patuljak, hidrocefalus, čovjek-slona ili netko sa strašnim opekotinama. Selfi je izjava ljubavi, ali ne samo to: on je također dokaz identiteta („the medium is the message“, predskazao je McLuhan, ne mogavši ni zamisliti da ćemo svi postati medij). Ako ja postam selfi s Marillon Cotillard, ne iskazujem isto što bih iskazivao kad bih se ovjekovječio s Amelie Nothomb.

PITANJE	ODGOVOR	NEJASNOĆE
Kako autor objašnjava fotografiranje s nekom poznatom osobom, <i>celebrityjem</i> ? Što ta fotografija znači nekome tko nije poznat?		
Potražite na internetu fotografiju i podatke o Marillon Cotillard i Amelie Nothomb. Tko su te osobe?		
Možete li svoj status „poboljšati, uljepšati...“ fotografiranjem s nekom poznatom osobom? Objasnite zašto (da, ne).		

GRUPA C

Pročitajte ulomak i odgovorite na pitanja. Ukoliko ne razumijete neke pojmove, imena ili nazive, zabilježite ih u zadnji stupac i potražite u online enciklopediji (<https://www.enciklopedija.hr/>) ili na internetu.

Selfi nam omogućuje da se predstavimo: pogledajte kako sam lijep pred tim spomenikom, s tom osobom, u toj zemlji, na toj plaži, i k tome vam plazim jezik. Sad me bolje poznajete: ležim na suncu, prstom dodirujem vrh Eiffelova tornja, tornju u Pisi ne dam da padne, putujem, ne shvaćam se ozbiljno, postojim zato što sam naletio na nekog celebrityja. Selfi je pokušaj da se domognemo veće glasovitosti, da probušimo mjehur aristokracije. Selfi je neka vrsta komunizma: on je oružje u rukama pješastva u ratu protiv glamura. Ne poziraš pored bilo koga: želiš da te nečija osobnost obilježi. Fotka s poznatim licem oblik je kanibalizma: ona guta auru zvijezde. Ubacuje me u novu orbitu.

PITANJE	ODGOVOR	NEJASNOĆE	
Kako autor objašnjava potrebu čovjeka da izrađuje selfije? Što time osoba dokazuje (sebi, drugima)?			
Utječe li na vas svijet poznatih osoba, glamur? Pratite li što se događa u svijetu slavni osoba? Zašto (da, ne) ? Koliko taj svijet uopće utječe na naš svakodnevni život?			
Zašto vi izrađujete selfie fotografije i objavljujete ih na društvenim mrežama? Uređujete li/ uljepšavate fotografije prije objave?			

GRUPA D

Pročitajte ulomak i odgovorite na pitanja. Ukoliko ne razumijete neke pojmove, imena ili nazive, zabilježite ih u zadnji stupac i potražite u online enciklopediji (<https://www.enciklopedija.hr/>) ili na internetu.

Selfi je novi jezik narcističkog doba: on zamjenjuje Descartesov *cogito*. „Mislim, dakle jesam“ postaje „Poziram, dakle jesam“. Ako se slikam s Leonardom DiCapriom, superiorniji sam tebi koji poziraš s mamom na skijanju. Uostalom, i tvoja bi se mama rado slikala s DiCapriom. A DiCaprio s papom. A papa s djetetom s Downovim sindromom. Znači li to da je najvažnija osoba na svijetu dijete s Downovim sindromom? Ne, zabrljao sam: papa je iznimka koja potvrđuje pravilo o maksimizaciji slave putem portabl-fotografije. Papa je razbio sustav ego-aristokratskog snobizma koji je počeo s Duererom 1506. na slici *Bogorodica od ružarija*, na kojoj je sebe naslikao iznad Bogorodice...

PITANJE	ODGOVOR	NEJASNOĆE
Što je narcisoidnost? Potražite objašnjenje pojma u Hrvatskoj enciklopediji. Jeste li se susretali s pojmom narcisoidnosti, narcizma (tijekom obrazovanja, u svakodnevnom životu...)?		
Zašto autor izradu selfija smatra narcisoidnom pojavom?		
Koliko su vam važni komentari vaših prijatelja na društvenim mrežama? Je li vam važno imati što više „lajkova“? Zašto (da, ne)?		

ŽIVOTOPIS

Tatjana Kreštan rođena je 1971. u Garešnici. Diplomirala je hrvatski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1997. godine, a zvanje diplomiranoga knjižničara stekla je 1999. godine. U zvanju profesora hrvatskoga jezika radila je u Srednjoj školi „August Šenoa“ Garešnica (1994. – 1998. godine) te u Glazbenoj školi Vatroslava Lisinskog u Bjelovaru (1998. – 1999. godine). Kao dipl. knjižničar-informator radila je u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ Bjelovar (1999. – 2008. godine) te svojim radom 2008. godine stekla zvanje višega knjižničara. Radeći na projektu digitalizacije „Preradović na internetu“, primila je 2005. godine Povelju Zaklade dr. Ljerka Markić-Čučuković za poseban doprinos u knjižničarskoj struci. U Komercijalnoj i trgovačkoj školi Bjelovar u zvanju stručnog suradnika knjižničara radi od 2008. godine do danas. U školskoj knjižnici, zahvaljujući kompetencijama profesora hrvatskoga jezika, inicirala je suradničke oblike nastave s kolegama profesorima te timsku nastavu koju provodi dugi niz godina s temama iz knjižničnog odgoja i obrazovanja, o čemu je pisala članke u knjižničarskim glasilima i izlagala na državnom skupu u Zadru. Različitim oblicima kulturne i javne djelatnosti školske knjižnice nastoji afirmirati i poticati čitanje, a u izložbenom prostoru organizira izložbe prosvjetnih djelatnika širega zavičaja koje predstavlja i javnosti. Izložbe kao višegodišnja praksa nametnule su se kao izraz potrebe za estetskim odgojem učenika jer u strukovnoj školi nastavni planovi ne sadrže likovnu kulturu. Svoju potrebu za kreativnim izražavanjem pretočila je u tridesetak vlastitih samostalnih izložbi u proteklih trideset godina. Za potrebe promocije škole izradila je niz likovnih rješenja, među kojima su naslovnice Ljetopisa Komercijalne i trgovačke škole Bjelovar, zahvalnice na smotri LiDraNo, idejna rješenja za mrežne stranice i drugo. Od 2009. godine do danas također je urednik, lektor i korektor Ljetopisa. U struci je 2017. godine napredovala u zvanje stručnog suradnika mentora.

3.4. Martina **Glučina**, VIKTORIJANSKO DOBA – ŽIVOT U UBOŽNICAMA

**Martina Glučina, dipl. knjižničar i prof. savjetnik
stručna suradnica knjižničarka i nastavnica povijesti**

martina.glucina@gmail.com

Srednja poljoprivredna i tehnička škola, Opuzen

VIKTORIJANSKO DOBA – ŽIVOT U UBOŽNICAMA

PRIMJER KORELACIJE NASTAVE POVIJESTI I ŠKOLSKE KNJIŽNICE

Sažetak

Viktorijansko doba je razdoblje svjetske povijesti čija su obilježja industrijska revolucija i mnoge promjene nastale kao njene posljedice. Velika Britanija je postala vodeća svjetska sila u prvoj polovici 19. stoljeća, a državna stabilnost i bogatstvo utjecali su na razvoj znanosti i kulture. Bilo je to doba velikih znanstvenih i tehnoloških otkrića, ali i društvenih razlika između bogatih i siromašnih. Socijalni problemi često su bili tema u književnosti i umjetnosti. Jedan od fenomena toga doba su ubožnice - institucije koje su trebale pružiti posao i sklonište siromašnim ljudima koji nisu imali sredstava za preživljavanje. Strogi sustav ubožnica postao je sinonimom viktorijanskoga doba, kao institucija poznata po svojim strogim pravilima, prisilnom dječjem radu, dugim radnim satima, pothranjenosti, batinama i zanemarivanju. Iz tog su se razloga mnogi suvremenici protivili sustavu ubožnica, a jedan od njih bio je i engleski književnik Charles Dickens. Život u ubožnicama tema je školskog projekta i korelacije između povijesti i školske knjižnice te primjer kurikulskoga planiranja. Kroz istraživačko učenje, analizu povijesnih izvora i interpretaciju romana *Oliver Twist* učenici će razvijati vještine kritičkog mišljenja.

Ključne riječi: kurikulsko planiranje, istraživačko učenje, kritičko mišljenje, viktorijansko doba, ubožnica, povijesni izvori

Abstract

The Victorian era is a very important period in world history whose features are the industrial revolution and many changes that occurred as a result. Great Britain became the world's leading power in the first half of the 19th century, and the state stability and wealth caused the

development of science and culture. It was a time of great scientific and technological discoveries, but also of social differences between rich and poor. Social problems were often theme in the literacy and art. One of the phenomena of the era are the Victorian workhouses, institutions that were intended to provide work and shelter for poor people who had no means to support themselves. The harsh system of the workhouse became synonymous of the Victorian era, an institution which became known for its terrible conditions, forced child labour, long hours, malnutrition, beating and neglect. For this reason, many contemporaries were opposition to workhouse, and one of them was English writer Charles Dickens.

Life in workhouse is theme of a school project and the correlation between history and the school library, as well as an example of curriculum planning. Through inquiry learning, analysing historical sources and interpreting the novel *Oliver Twist* students will develop critical thinking skills.

Keywords: curricula planning, inquiry, critical thinking, Victorian era, workhouse, history sources

Uvodno o kurikulskom planiranju i školskoj knjižnici

Još uvijek ne postoji poseban kurikulski dokument koji bi se odnosio na školsku knjižnicu, s opisanim odgojno-obrazovnim ciljevima, domenama djelovanja i očekivanjima od školskog knjižničara. Postoje predmetni kurikuli te kurikuli međupredmetnih tema u kojima je vidljiva poveznica sa školskom knjižnicom, posebice u usvajanju kompetencija poput informacijske i digitalne pismenosti te cjeloživotnog obrazovanja. U današnjem obrazovnom sustavu uloga školske knjižnice sve je više orijentirana na razvijanje učeničkih vještina i kompetencija potrebnih za suvremeno društvo. Knjižničari su često pokretači različitih projekata i programa, ne samo informacijskog i medijskog opismenjavanja već povezivanja različitih predmetnih područja. U svom neposrednom radu koriste različite strategije i metode, odnosno potiču istraživačko i suradničko učenje. Sve aktivnosti koje provodi knjižnica dio su školskog kurikulumu, a pri neposrednom odgojno-obrazovnom radu školski knjižničar planira aktivnosti prema kurikulskom krugu.⁵¹

⁵¹ Teorija kurikulumu objašnjava proces učenja i poučavanja utemeljen na odgojno-obrazovnim ishodima, odnosno očekivanim rezultatima učenja. Stoga, planiranje poučavanja započinje odabirom odgojno-obrazovnih ishoda

Istraživačko učenje

Istraživačko učenje je usko povezano s projektnim učenjem i rješavanjem problema. Ovi oblici aktivnog učenja temelje se na metodama koje potiču učenike na samostalnu konstrukciju znanja, odnosno na prilagodbu postojećeg i stjecanje novog znanja. Tijekom provedenih aktivnosti učenici samostalno donose zaključke i rješenja te razvijaju generičke kompetencije poput suradničkog učenja i kritičkog mišljenja. Kako teme i pitanja često prelaze okvir učionice, od učenika se zahtijevaju više kognitivne razine mišljenja pri čemu učenici stječu različita iskustva učenja. Istraživačko učenje nije vremenski određeno, odnosno može se provoditi kao kraća aktivnost tijekom jednog nastavnog sata ili kao veći broj aktivnosti tijekom više nastavnih sati. U istraživačkom učenju učenik primjenjuje cijeli niz istraživačkih postupaka kako bi dao odgovor na istraživačko pitanje ili problem. Provođenje istraživanja u nastavi povijesti odvija se u nekoliko etapa: oblikovanje istraživačkog pitanja ili ključnog pitanja, pronalaženje informacija, analiza podataka, stvaranje zaključaka koji se temelje na dokazima, predstavljanje rezultata istraživanja (npr. kroz prezentaciju, esej, pisani rad, predavanja i sl.) te refleksija i procjena uspješnosti istraživanja.

Odabir teme ili istraživačkog pitanja je vrlo važan jer treba kod učenika potaknuti interes i intrinzičnu motivaciju za traženjem odgovora. Pitanjima usmjeravamo proces učenja prema konceptualnome razumijevanju te pomažemo učenicima da učinkovito analiziraju, objašnjavaju i vrednuju događaje, pojave ili procese. Istraživačka pitanja na razini teme služe kao poticaj za rad na temi, a uloga nastavnika je usmjeravati učenike u aktivnostima i pružiti potporu u traženju odgovora.⁵²

predmetnoga kurikulumu te očekivanja međupredmetnih tema, čime se određuju očekivana znanja, vještine, vrijednosti i stavovi koje učenici trebaju steći nakon završetka poučavanja. Sljedeća je etapa osmišljavanje pristupa i metoda vrednovanja ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Potom se odabiru metode aktivnog učenja, strategije poučavanja i sadržaji poučavanja. Naglasak je na omogućavanju aktivne uloge učenika i na uvažavanje različitih stilova učenja. Nakon poučavanja i učenja te vrednovanja slijedi refleksija tijekom koje se treba dobiti odgovor na pitanje jesu li ostvareni odgojno-obrazovni ishodi. Na temelju refleksije planira se daljnje poučavanje.

⁵² Turk-Presečki, Valerija. 2021. *Istraživačka pitanja u nastavi povijesti*. Profil Klett. Zagreb. <<https://www.profil-klett.hr/istrzivacka-pitanja-u-nastavi-povijesti>> (pristupljeno: 28.5.2021.)

Kritičko mišljenje

„Samo je jedna stvar teža od toga kako naučiti misliti kritički – pokušati definirati taj koncept na razumljiv način.“ (M. Guillot, 2004.)⁵³

Ne postoji jedna teorija koja objašnjava što je kritičko mišljenje. Kritičko razmišljanje podrazumijeva sposobnost reflektivnog i produktivnog mišljenja te kritički osvrt na neko pitanje sagledavanjem relevantnih informacija, njihovim procjenjivanjem i vrednovanjem. Potom, donošenje zaključaka utemeljenih na dokazima i uvažavanju različitih perspektiva. Nastava koja potiče kritičko mišljenje zahtijeva od učenika aktivno učenje, a ne pasivno primanje informacija. Pred učenike treba staviti zadatke čija rješenja zahtijevaju primjenu različitih kompleksnih vještina i strategija koje dovode do novih i inovativnih ideja te rješavanja problema.

Viktorijansko doba kao tema za istraživačko učenje

Viktorijansko doba je razdoblje britanske povijesti od oko 1820. do 1914. godine, koje približno odgovara vladavini kraljice Viktorije (1837.-1901.). Zastupljeno je u sadržajima nastavnog predmeta Povijest u osnovnoj i srednjoj školi.⁵⁴ Obilježje tog razdoblja je rastuće gospodarstvo, tehnološki razvoj i industrijalizacija, liberalizacija društva te status Velike Britanije kao najmoćnije svjetske kolonijalne sile. Stabilnost i bogatstvo države utjecalo je na razvoj znanosti i kulture. Relativno velika stopa pismenosti ogledala se u popularnosti stotina časopisa i novina koje su bile pristupačne svojim cijenama široj publici. Viktorijansko doba ostavilo je snažan pečat u svjetskoj književnosti, a posebno je poznato po romanima. Najčešće teme romana su teški životi pojedinaca u kojima na kraju pobijede trud, ustrajnost i ljubav. Brojna djela, posebno ona Charlesa Dickensa, popularna su i danas. Prema njima su snimljeni mnogi filmovi i TV serije.

⁵³ Guillot, Michael. 2004. Critical Thinking For The Military Professional. str.2

<<https://www.airuniversity.af.edu/Portals/10/ASPJ/journals/Chronicles/guillot.pdf>> (pristupljeno: 28.5.2021.)

⁵⁴ Prema Nastavnom planu i programu za četverogodišnje strukovne škole učenici uče o ovom razdoblju britanske povijesti u 2. razredu, a prema Kurikulumu nastavnog predmeta povijest za osnovnu školu i gimnazije u sedmom, odnosno trećem razredu.

Korelacijom povijesti i književnosti učenicima se može na zanimljiv način približiti ovo povijesno razdoblje, primjerice: industrijalizacija, urbanizacija, društvene razlike, položaj žena i djece, moralne vrijednosti, siromaštvo i sl. Učenici najprije trebaju usvojiti činjenice, a potom radom na povijesnim izvorima dodatno istražiti odabrani fenomen uzimajući u obzir različite perspektive. Književnost dodatno upotpunjuje sliku o razdoblju dajući autorovo viđenje, odnosno njegovu perspektivu o različitim društvenim problemima. Istraživačkim radom učenici mogu vrednovati književno djelo kao povijesni izvor.

Realizacija aktivnosti

Odabrani fenomen za istraživačko učenje bio je život siromašnih građana u općinskim ubožnicama. Za realizaciju je trebalo izdvojiti dodatno vrijeme, znatno više od uobičajene obrade gradiva. Tome se doskočilo metodom obrnute učionice i zadatcima za rad kod kuće.

Tijekom dvaju školskih satova povijesti učenici su upoznali osnovne činjenice o viktorijanskom dobu, a potom o društvenim razlikama s naglaskom na siromaštvo te pokušaju vlasti da se skrbi za siromašne otvaranjem državnih institucija – općinskih ubožnica. O toj temi postoje brojni povijesni izvori prilagođeni djeci koji se koriste u britanskim školama, no za potrebe projekta valjalo ih je prevesti na hrvatski. Za rad na izvorima izdvojena su još dva školska sata.

Povijesni kontekst

Odgojno – obrazovni ishodi:

Učenik:

- objašnjava obilježja britanske politike u 19. stoljeću
- objašnjava odnose u viktorijanskom društvu na temelju povijesnih izvora

Ključno pitanje:

Kako je politički i gospodarski razvoj Velike Britanije utjecao na viktorijansko društvo?

Različite perspektive

Odgojno – obrazovni ishodi:

Učenik:

- zaključuje o kvaliteti života u ubožnicama na temelju analize različitih povijesnih izvora
- vrednuje različite interpretacije o životu u ubožnicama uzimajući u obzir njihovu svrhu i publiku

Ključno pitanje:

Može li književno djelo biti povijesni izvor?

Slika 1. Odgojno-obrazovni ishodi na razini aktivnosti

Od književnih djela odabran je roman *Oliver Twist* Charlesa Dickensa. Učenici su trebali usporediti informacije iz povijesnih izvora koji govore o uvjetima života u ubožnicama s prikazom života jednog izmišljenog viktorijanskog djeteta - Olivera Twista iz istoimenog romana. Za realizaciju ovog dijela projekta učenici su trebali izdvojiti vrijeme za rad kod kuće. Djelo su trebali pročitati i analizirati uz unaprijed pripremljena pitanja. Nakon pročitano djela učenici su gledali igrani film snimljen prema knjizi.⁵⁵ Trebali su usporediti književno i filmsko djelo te pronaći razlike. Učenici su na satu predstavili svoja istraživanja na način po vlastitom izboru – plakat, referat ili PowerPoint prezentacija.

Primjeri zadataka

Sve faze istraživanja imala su ključna pitanja koja su vodila učenike do zaključaka. Kao motivacijski uvod o životu siromašnih učenici su promatrali likovno djelo *Beskućnici i gladni* engleskog slikara Luka Fildesa iz 1874. g. i odgovarali na pitanja. Pri analizi likovnog djela učenici

⁵⁵ Roman *Oliver Twist* je imao više filmskih ekranizacija, a za potrebe projekta učenici su gledali film u režiji Romana Polanskog iz 2005. godine.

najprije opisuju što vide, a potom razmišljaju o autorovoj namjeri i načinu prikaza. Zatim, sami smišljaju pitanja o tome što žele znati o životu siromašnih.

Primjeri učeničkih pitanja (motivirani slikom):

- ✓ Kako su ljudi postajali siromašni?
- ✓ Zašto su djeca i žene bili ugrožena skupina?
- ✓ Jesu li siromašni imali socijalnu pomoć?
- ✓ Kako se država skrbila za siromašne?
- ✓ U kakvim su uvjetima živjeli siromasi?

Siromašno stanovništvo živjelo je jako teško. Dijelilo se na tri glavne skupine: stari i nemoćni, neudane trudnice te siročad i nezakonita djeca. Da bi se riješilo pitanje siromaštva donesen je Zakon o siromašnima 1834. kojim se nastojalo skloniti siromahe s ulice i pružiti im pomoć. Osnivane su općinske ubožnice koje su financirane od strane lokalne zajednice, odnosno od poreznih davanja. Ubožnice su bile mjesto za život i rad, pružale su besplatnu medicinsku njegu, hranu, odjeću te besplatno obrazovanje za djecu. Učenici su radom u skupinama na povijesnim izvorima trebali istražiti:

- ✓ Koji su razlozi otvaranja ubožnica?
- ✓ Koja je bila procedura pri ulasku štíćenika u ubožnicu?
- ✓ Kako je ubožnica ustrojena?
- ✓ Kakva je bila dnevna rutina i svakodnevni život štíćenika?
- ✓ Jesu li postojala pravila i kazne za štíćenike?
- ✓ Jesu li štíćenici imali priliku za rad i obrazovanje?
- ✓ Kakva je bila prehrana?
- ✓ Kako se kontrolirao rad djelatnika ubožnice?

Učenici su saznali da su u ime države ubožnicama upravljali upravitelji, a ostalo osoblje bili su majstor, portir, kapelan, učitelj i medicinski službenik. Bile su određene procedure pri ulasku u

ustanovu te stroga pravila pri boravku štíćenika što je podrazumijevalo dnevni ritam ranog ustajanja, rada i spavanja, potom propisane jelovnike i količine hrane (posebno za muškarce, žene, djecu i starije), stroge kazne za kršenje pravila, ali i državni nadzor nad zdravljem i obrazovanjem djece. Ubožnice su bile česta meta kritika javnosti zbog lošeg postupanja sa štíćenicama, no također su se do danas zadržale mnoge predrasude.

Jedan od zadataka za učenike bio je istražiti prehranu na temelju nekoliko jelovnika i izračunati približnu nutritivnu vrijednost namirnica izraženu u kalorijama, a potom ju usporediti s današnjim standardima.

Primjer zadatka: Pročitaj izvor i odgovori na pitanja.

- ✓ Što o raznovrsnosti i količini prehrane govore podatci iz prvoga izvora?
- ✓ Pokušaj preračunati količinu hrane izraženu u uncama u grame i kalorije. Možeš to lako učiniti pomoću online kalkulatora kalorija. Koliko je kalorija iznosio dnevni unos hrane za muškarce, a koliko za žene?
- ✓ Što misliš je li to bila uravnotežena prehrana, uzimajući u obzir i fizički rad tijekom cijelog dana? Obrazloži.

Život u ubožnicama

1. zadatak - ubožnica u Brightonu

1) Hrana nije bila raznovrsna. Jelovnik je bio količinski odmjeren. Muškarci su dobivali nešto veće obroke od žena. Svakodnevno se jelo kruh za doručak, otprilike jednako od ručak i svaki dan za večeru. Doručak je bio jednostavan, uz to su jeli i zobenu kašu. Tri puta tjedno jelo se kuhano meso i povrće i tri puta tjedno jela od mesnatih ili ribljih ostataka za večeru sa jom i sir.

2) Računanje kalorija

	Doručak	Ručak	Večera	
Muškarci	7.28g = 106g (kruh)	110g (meso i povrće)	136g (kruh) 56g (sir)	= 1650 kcal
Žene	5.28g = 140g (kruh)	110g (meso i povrće)	110g (kruh) 22g (sir)	= 1500 kcal

3) Prehrana nije bila uravnotežena, unos kalorija je bio prilično mali i nisu imali potrebne zdravih sastojaka (vitamin i minerali). Nedostajalo im je povrća, proteina i masti te je unos ugljikohidrata bio visok. Mogu zaključiti da su i muškarci i žene bili mršavi i nehranjeni što sigurno utjecalo na njihovo zdravlje.

2. zadatak - ubožnica u Brightonu

1) Prehrana je bila raznovrsnija, a količina nije bila ograničena. Bila su tri obroka dnevno: doručak i večera su uglavnom bili isti, čaj s kruhom i maslacem ili sirom. Ručak je uglavnom bio mesni (govedina i ovčjetina) s povrćem (grašak, krumpir, kačinski bije) i pudingom. Štíćenici doma pili su dosta piva.

2) Iz ovog izvora saznajem da se u Brightonu bolje i više jelo nego u Andoveru.

3) Podaci koji se podudaraju u oba izvora su jednoliki doručak i večera.

3. zadatak - skandal u Andoveru

1) Odgovornost nad ubožnicom bila je u rukama upravitelja koji su mogli iskoristavati rad štíćenika i usklidivati im hranu.

2) Koristili su se zakonski papiri tako što se koristio rad štíćenika. Oni su se koristili za drobljenje starih kostiju za koštenu gnojivo. Mnogi su djelatnici ubožnice bili umješani u kriminal, a štíćenici su mogli utjecati na njihovu smrt od gladi i osiromašiti bolovati.

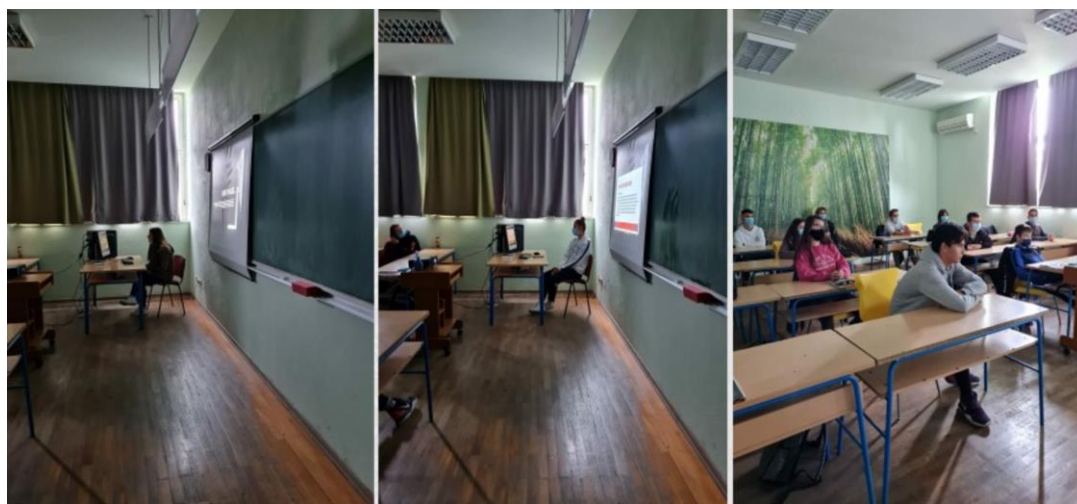
Slika 2. Primjer odgovora učenika

Za vrednovanje informacija učenici su na kraju ispunili tablicu u koju su izdvojili dokaze iz izvora o dobrom, odnosno lošem postupanju prema štíćenicima ubožnica.

Život u ubožnicama	Za (dokazi iz izvora koji govore da se prema siromasima postupalo dobro)	Protiv (dokazi iz izvora koji govore da se prema siromasima postupalo grubo)
Prehrana		
Pravila		
Kazne		
Zdravlje i medicinska skrb		
Obiteljski život		
Obrazovanje i rad		

Slika 3. Primjer tablice za izdvajanje dokaza iz izvora

Nakon usvajanja povijesnog konteksta i rada na izvorima, učenici su prezentirali svoju interpretaciju književnoga djela i odgovor na pitanje: Može li roman Oliver Twist poslužiti kao povijesni dokaz o životu djece u ubožnicama?

Slika 4. Fotografije učenika pri prezentiranju pročitanog

Nakon toga su učenici dobili zadatak usporedbe književnoga teksta i povijesnih izvora. Radi se o ulomku u kojemu gladni dječak Oliver Twist od nadglednika traži još kaše.

Zadatak:

Podudaraju li se iskustva Olivera Twista s podacima iz povijesnih izvora? Obrazloži svoj odgovor.	Možeš li iz pročitano­g ulomka zaključiti kakav je piščev stav o ubožnicama? Potkrijepi to dokazima iz teksta.
--	---

Učenici su potom iznijeli svoja opažanja o razlikama između filma i književnog djela. Kao zorni primjer različitih prikaza istoga književnog predloška u razredu je prikazana kompilacija svih filmskih uprizorenja pročitano­g književnog ulomka pod naslovom *Every time Oliver Twist asked for more (1912-2005)*.⁵⁶ Učenici su uočili da se svi filmski ulomci međusobno razlikuju te da svi ne prate književni predložak. Na taj su način zaključili kako umjetničko djelo, bilo da se radi o književnosti ili filmu, ne može služiti kao povijesni dokaz za proučavanje nekih fenomena. Umjetničko djelo može sadržavati povijesnu tematiku i biti utemeljeno na povijesnim činjenicama, ali je uvijek plod umjetnikova osobnog doživljaja i stava. Izmišljeni prikaz lika dječaka Olivera imao je uporište u stvarnim događajima i sudbinama mnoge napuštene djece te službenim propisima u ubožnicama, ali je bio piščev komentar na tadašnje socijalne prilike. Svrha umjetničkog djela nije objasniti povijest već prenijeti emociju, određenu poruku, zabaviti publiku i sl. No, istovremeno je umjetničko djelo odraz vremena, a da bismo ga razumjeli moramo poznavati društveni, kulturni i povijesni kontekst u kojem je djelo nastalo.

Vrednovanje

Da bi se provjerila usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda provedeno je formativno vrednovanje. Učenici su nakon prvog dijela aktivnosti ispunili izlaznu karticu s nekoliko pitanja vezanih uz činjenično znanje. Tijekom rada na izvorima tablica za izdvajanje dokaza služila je i u svrhu

⁵⁶ Kompilacija je dostupna na: <https://www.youtube.com/watch?v=kkeFTfzrm_E>

vrednovanja. Učenici su pomoću tablice mogli usporediti svoje odgovore s odgovorima drugih učenika. Za prezentacijski dio radova učenici su dobili unaprijed analitičke tablice s kriterijima za plakat, prezentaciju i referat. Na kraju je provedeno samovrednovanje pri kojem su učenici procijenili svoj doprinos projektu i znanje o temi.

Refleksija umjesto zaključka

Školski projekt ispunio je svoj cilj te su učenici usvojili odgojno-obrazovne ishode. Ostvareno je međupredmetno povezivanje i očekivanja međupredmetne teme *Učiti kako učiti*.⁵⁷ Učenici su pokazali veliki interes za temu. Postojale su poteškoće kod problemskog zadatka izračunavanja nutritivne vrijednosti namirnica. Daroviti učenici su riješili zadatak bez dodatne pomoći, a ostalim učenicima je trebalo više vremena. Zadatak je imao svrhu staviti učenike u ulogu povjesničara i primijeniti strategije rada s primarnim povijesnim izvorima. Učenici su imali priliku upoznati različite vidove života siromašnih u ubožnicama, primjere dobrog i lošeg postupanja sa štićenicima. Razvijali su vještine kritičkog mišljenja uporabom obrasca za analizu povijesnih izvora, izdvajanjem dokaza iz izvora i ispunjavanjem tablice, izražavanjem osobnih stavova i mišljenja, raspravom o pročitanoj i sl. Aktivnosti su osmišljene tako da pitanjima usmjeravaju proces učenja prema konceptualnom razumijevanju. Učenici su usvojili i pripadajuće procedure analize izvora i izrade prezentacijskih radova.

Prednosti za učenje su velike, no poteškoća je planiranje i potrebno vrijeme. Prema vlastitoj procjeni, za sve planirano izdvojeno je dovoljno vremena uz poneki izuzetak. Prostor za napredak vidim u većoj motivaciji učenika za izvršavanjem svojih obveza prema planu. Ovom prilikom

⁵⁷ Očekivanja su navedena prema [Kurikulumu za međupredmetnu temu Učiti kako učiti za osnovne i srednje škole](#):
uku A.4/5.1. Upravljanje informacijama. Učenik samostalno traži nove informacije iz različitih izvora, transformira ih u novo znanje i uspješno primjenjuje pri rješavanju problema.
uku A.4/5.2. Primjena strategija učenja i rješavanje problema. Učenik se koristi različitim strategijama učenja i samostalno ih primjenjuje pri ostvarivanju ciljeva učenja i rješavanju problema u svim područjima učenja.
uku A.4/5.3. Kreativno mišljenje. Učenik kreativno djeluje u različitim područjima učenja.
uku A.4/5.4. Kritičko mišljenje. Učenik samostalno kritički promišlja i vrednuje ideje.

nekoliko učenika nije pročitao cijelo književno djelo u dogovoreno vrijeme. Prednost ove teme su također brojni povijesni izvori, no kako su na engleskom jeziku ⁵⁸, za njih je potrebno izdvojiti dodatno vrijeme za prijevod i prilagodbu učenicima. Ovaj primjer korelacije može se koristiti kao model za proučavanje nacionalne povijesti i nekih društvenih fenomena koji su zastupljeni kao teme književnih djela hrvatskih autora.

Literatura:

- Brown, Geraint. Wall, Simon. 2010. [Interpretation and poor Victorian Children](#). Historical Association. (pristupljeno 29.5.2021.)
- Dickens, Charles. 2004. *Oliver Twist*. Biblioteka Jutarnjeg lista. Zagreb
- Guillot, Michael. 2004. [Critical Thinking For The Military Professional](#). (pristupljeno: 28.5.2021.)
- Higginbotham, Peter. 2021. Welfare and the workhouse. [The History Press](#). (pristupljeno 29.5.2021.)
- [Kurikulum za međupredmetnu temu Učiti kako učiti za osnovne i srednje škole](#) (pristupljeno 29.5.2021.)
- [The workhouse](#) (pristupljeno 1.6.2021.)
- Turk-Presečki, Valerija. 2021. [Istraživačka pitanja u nastavi povijesti](#). Profil Klett. Zagreb. (pristupljeno: 28.5.2021.)
- [Victorian era](#) (pristupljeno 29.5.2021.)

⁵⁸ Većina korištenih izvora može se pronaći na stranici:

<<https://www.history.org.uk/primary/categories/315/module/2870/interpretation-and-poor-victorian-children/2872/what-was-life-like-for-the-victorian-poor>>

ŽIVOTOPIS

Martina Glučina rođena je u Zagrebu 1973. godine. Završila je jednopredmetni studij povijesti 1998. g. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te stekla zvanje diplomiranog povjesničara. Pedagoško-psihološku izobrazbu za zvanje profesora povijesti stječe na Učiteljskoj akademiji u Zagrebu 2001. g. Na Filozofskom fakultetu stekla je zvanje diplomiranog bibliotekara 2012. g. nakon završenog izvanrednog studija bibliotekarstva, s temom diplomskog rada: *Školski knjižničar kao stručni suradnik u nastavnom procesu*. Položivši stručni ispit pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici stiče zvanje diplomiranog knjižničara. Zaposlena je od 2003. g. kao nastavnica povijesti u Srednjoj poljoprivrednoj i tehničkoj školi u Opuzenu, a od 2007. u istoj školi radi i kao školski knjižničar. Od 2012. g. kao nastavnik povijesti radi i u Gimnaziji Metković. U neposrednom odgojno-obrazovnom radu ističe se u osmišljavanju i koordinaciji projektnih aktivnosti u različitim školskim, državnim i međunarodnim projektima u kojima povezuje nastavni predmet povijest s ostalim nastavnim predmetima, međupredmetnim temama i knjižničarstvom. Redovito organizira kulturne i javne djelatnosti škole u suradnji sa školskim kolegama ili s drugim ustanovama, primjerice s *Arheološkim muzejom Narona* u Vidu kraj Metkovića. S učenicima redovito sudjeluje u muzejskim pedagoškim radionicama na *Noći muzeja*, *Međunarodnom danu muzeja* i *Rimskoj noći*. Voditeljica je školske zadruge Mandarina.

Neki od projekata su sljedeći:

- Preventivni program *Nauči živjeti* (2013., 2014, 2015.)
- *Noć muzeja 2014.* – izložba *Iris Illyrica*
- *IV. Rimski noć u Naroni 2014.* – projekt izrade domaće kozmetike
- *Međunarodni dan muzeja 2015.* – projekt *Voda-Zemlja-Zrak*
- Projekt *Buhač* (2015.-2016.)
- *Međunarodni dan muzeja 2016.* – projekt *Klikni na spolij*
- *Dani mandarina* (2016., 2017. i 2020)
- *Dani otvorenih vrata* u sklopu Prvog europskog tjedna vještina stečenih u strukovnom obrazovanju (2016.)
- *Dani ptica* (2016.)
- Volonterski centar *Dobra* - projekt *Aktiva-Pozitiva* (2016.)
- *Tjedan zdravlja* (2016.)
- *Međunarodni dan muzeja 2017.*- projekt *Tajne rimskih careva*
- *Tjedan održivog razvoja 2017.* - projekt *Otpad odvoji i nagradu osvoji*
- *Smotra Dani E-Medica 2018.* – projekt *Španjolska gripa u Opuzenu*.
- *Projekt Sharing european histories* (EUROCLIO) – *Regulacija rijeke Neretve* (2019/2020., 2020/21.)
- *Međunarodni dan muzeja 2020.* – projekt *Ljubav na rimski način*

- Projekt *Srdačno hrana* (2020/21.)
- Pilot projekt STEMI *Škola budućnosti* (2020/2021.)
- Projekt *Škola otvorene kohezije* (2020/2021.)
- Projekt *Čitaj i kreiraj* (2020/2021.)

Od ostalih aktivnosti treba izdvojiti sudjelovanje u projektima *Cjelokupne kurikularne reforme* Ministarstva znanosti i obrazovanja. Od 2015. g. sudjeluje u radu Stručne radne skupine za izradu kurikuluma povijesti, a od 2018. do 2020 g. sudjeluje u nastavku provođenja reforme kao članica Radne skupine za povijest u *Školi za život* na raznim poslovima unaprjeđenja obrazovanja kao npr. voditeljstvo Virtualne učionice za nastavnike povijesti osnovnih škola, mentoriranje nastavnika povijesti osnovnih i srednjih škola, izrada obrazovnih materijala te edukacija uživo na regionalnom i županijskom nivou. Autorica je brojnih videolekcija kreiranih za nastavu na daljinu. Osim održavanja predavanja u sklopu *Školi za život*, redovito drži predavanja i radionice na županijskim, međužupanijskim i državnim skupovima u organizaciji AZOO. Dijeli primjere prakse i autorske materijale na Edutoriju i nastavničkim grupama.

Od 2018. g. objavljuje obrazovne materijale za povijest. Suautorica je dvaju Metodičkih priručnika povijesti *Školi za život* za prvi razred srednje škole (za eksperimentalnu i frontalnu provedbu kurikuluma povijesti). Suautorica je metodičkih priručnika za izdavačku kuću Profil Klett – *Metodički priručnik iz povijesti za peti razred osnovne škole, Metodički priručnik za prvi razred gimnazije, Metodičkog paketa za poučavanje povijest* te udžbenika za drugi razred gimnazije *Zašto je povijest važna 2*. Recenzira knjige i udžbenike, izrađuje popratne digitalne materijale za platformu IZZI, drži webinare za nastavnike povijesti te piše članke za kolumnu Povijest pri Profil Klett. Neki od radova su: *Slikovni izvori u nastavi povijesti – izazovi poučavanja* i *Karikatura kao povijesni izvor*.

Veliku pažnju posvećuje osobnom profesionalnom razvoju te se redovito stručno usavršava kao nastavnik povijesti i stručni suradnik školski knjižničar. Sudjeluje na državnim i međunarodnim edukacijama o holokaustu u organizaciji AZOO, Yad Vashema, Memorial de la Shoa, a 2019. g. educira se na *The Jewish Foundation for the Righteous Summer Institute for Teachers* na Columbia University u New Yorku. Od ostalih tema veliki interes pridaje metodici, didaktici i unaprjeđenju obrazovnog sustava. Članica je radne skupine za izradu Ispitnog kataloga za državnu maturu iz povijesti za 2021/2022. g. te radne skupine za izradu i razvoj ispita državne mature i popratnih ispitnih materijala u Školskoj godini 2021./2022. Promovirana je u zvanje profesora mentora 2015. g. te profesora savjetnika 2020. g. Nagrađena je dva puta od strane MZO u kategoriji najboljih obrazovnih djelatnika 2019. i 2020. g. Dobro poznaje informacijsko-komunikacijsku tehnologiju koju koristi svakodnevno u poučavanju. Članica je Školskog preventivnog programa, Tima za kvalitetu škole i predsjednica Školskog odbora.

Na ovogodišnjoj Proljetnoj školi školskih knjižničara prezentira ogledni sat *Viktorijansko doba – život u ubožnicama* kao korelaciju povijesti i školske knjižnice. Učenici su upoznali povijesni kontekst viktorijanske Britanije, a potom na temelju analize izvora donijeli zaključke o životu štíćenika smještenih u ubožnicama. Na temelju podataka iz jelovnika i računanja kalorija procjenjivali su koliko je bila raznovrsna i kvalitetna hrana štíćenika za njihove dnevne potrebe. Poseban je naglasak na položaju djece. Potom, učenici su uspoređivali dokaze iz povijesnih izvora s doživljajima izmišljenog lika dječaka Olivera Twista. Gledali su film *Oliver Twist* i uspoređivali ga s knjigom. Cilj aktivnosti je da učenici razlikuju vrste izvora, njihovu svrhu, namjenu i pouzdanost te zakluče kako koristiti književni tekst kao izvor. Aktivnosti ovog oglednog sata temelje se na istraživačkom učenju i razvijanju kritičkog mišljenja.

3.5. Ivona **Tabak**, VIRTUALNOM KNJIŽNICOM DO ZNANJA

Ivona Tabak, prof. njemačkog jezika i književnosti i prof. informatologije smjer bibliotekarstva, stručni suradnik – knjižničar, mentor

ivona.tabak@skole.hr ; ivona.tabak@gmail.com

Osnovna škola Ivana Lovrića, Sinj

VIRTUALNOM KNJIŽNICOM DO ZNANJA

Sažetak

U prvoj fazi izbijanja pandemije COVID-19 u proljeće 2019. godine obrazovni djelatnici suočili su se s do tada nepoznatom situacijom u kontekstu nastavnog procesa. Stručni suradnici školski knjižničari nenadano su dislocirani iz svojih knjižnica u svoje domove. Bez pristupa građi trebali su iznaći način i metode kako svojim korisnicima pružiti potrebne informacije i pomoći im u novonastaloj situaciji. U moru informacija koje je Internet u to vrijeme nudio svojim korisnicima, zadatak školskih knjižničara bio je pronaći upravo one koje se mogu uklopiti u kurikulare nastavnih predmeta osnovne škole i zadovoljiti potrebe KIMOO-a. Odlučila sam se za izradu virtualne knjižnice koja je mojim korisnicima pružala usluge koje su im u odgojno-obrazovnom procesu bile korisne. Izradila sam mnoge digitalne nastavne materijale, među njima i PPT prezentaciju koji sam pripremila za nastavu KIMOO-a u korelaciji s nastavom Fizike, Povijesti, Geografije, Tehničke kulture i Hrvatskoga jezika. Učenici se putem prezentacije uče snaći u virtualnoj knjižnici. Potom dobivaju zadatke u kojima koriste referentnu zbirku, upoznaju edukativni film, idu u virtualnu šetnju kroz muzeje i galerije, koriste online katalog i upoznaju novi digitalni alat. Virtualnom šetnjom upoznaju poznate Hrvate i njihove izume. Ciljana skupina su učenici 7. razreda.

Ključne riječi: Virtualna knjižnica, Godišnji plan i program, Fizika, Tehnička kultura, Povijest, Hrvatski jezik, Geografija, 7. razred, Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje, referentna zbirka, korelacija

Abstract

In the first phase of the outbreak of the COVID-19 pandemic in the spring of 2019, educators faced an unprecedented situation in the context of the teaching process. Professional associates school librarians were suddenly dislocated from their libraries to their homes. Without access to

the material, they had to find a way and methods to provide their users with the necessary information and help them with the new situation. In the vast amount of information made available by the Internet to its users at that time, the task of school librarians was to find exactly the ones that could fit into the curricula of primary school subjects and meet the needs of KIMOO (Library-Information and Media Education). I decided to create a virtual library that would provide my users with services useful to them in the educational process. I created many digital teaching materials, including a PPT presentation which I prepared for the KIMOO classes in correlation with the classes for Physics, History, Geography, Technical Training and Croatian . Through a presentation, students learn to cope in a virtual library. They then get assignments in which they use a reference collection, study an educational film, go on a virtual walk through museums and galleries, use an online catalog and learn a new digital tool. They also meet and learn about famous Croats and their inventions through a virtual walk. The target group is 7th grade students.

Keywords: Virtual library, Annual plan and program, Physics, Technical culture, History, Croatian language, Geography, 7th grade, Library-information and media education, reference collection, correlation

1. Uvod

U proljeće 2019. cijeli svijet suočio se s pandemijom COVID-19. Cjelokupni školski sustav doživio je neviđenu transformaciju, time da se u vrlo kratkom roku s frontalnog sustava poučavanja prešlo na digitalno poučavanje. Trebalo je brzo djelovati, educirati se i iznaći nove metode rada.

Školski knjižničari također su se našli u potpuno novoj situaciji, dislocirani iz svojih knjižnica, bez građe koju daju korisnicima na korištenje, dok je internet nudio more informacija, kazališnih predstava, filmova i inih materijala koji su našim korisnicima mogli biti korisni u digitalnoj nastavi.

Odgojno-obrazovna zadaća školskog knjižničara ostvaruje se na dva načina: radom i komunikacijom između učenika i knjižničara te suradnjom između učitelja, stručnih suradnika i knjižničara u svrhu pripreme nastavnih sadržaja kao i njihovoga permanentnog obrazovanja. Nadalje, temeljna je zadaća programa knjižnice kao medijskoga centra osigurati učeniku učenje

na izvorima znanja i informacija. Ona se postiže tako da osigura intelektualni i fizički pristup materijalima u svim formatima i medijima. Također, navedena zadaća postiže se davanjem uputa kako unapređivati stručna znanja te poticanjem interesa za čitanje i korištenje informacija i ideja kao i suradnjom s nastavnicima u oblikovanju strategija učenja. Temeljne bi se odgojno-obrazovne zadaće mogle sažeti u nekoliko sljedećih riječi: istraživanje, individualnost, demokracija, interdisciplinarnost.

Imajući u vidu sve zadaće školskog knjižničara, knjižničari su vrlo brzo shvatili da korisnicima moraju i dalje biti na raspolaganju, samo na jedan potpuno nov i drugačiji način. Veliki broj školskih knjižničara svojim je korisnicima „otvorio vrata“ virtualnih knjižnica. Iste su na jednom mjestu sadržavale materijale koji prate Godišnji plan i program za osnovnu školu, kurikulume pojedinih predmeta i mnoge druge sadržaje. Školski knjižničari su pomno odabirali kvalitetne informacije i svojim korisnicima putem virtualne knjižnice olakšali mukotrpno traženje i snalaženje u „tsunamiju“ informacija.

Virtualnu knjižnicu OŠ Ivana Lovrića izradila sam u alatu WAKELET koji je vrlo jednostavan za korištenje, vrlo strukturiran i prikladan za naše potrebe.

U svrhu upoznavanja učenika s istom za blok sat Knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja pripremila sam PPT prezentaciju kroz koju učenici ponavljaju kako koristiti referentnu zbirku, online katalog, idu u virtualne šetnje, uče kroz edukativne filmove i upoznaju nove digitalne alate. Sat je koncipiran u korelaciji s nastavom Fizike, Povijesti, Geografije, Tehničke kulture i Hrvatskoga jezika kroz kojeg učenici upoznaju poznate Hrvate i njihove izume.

Ciljana skupina su učenici 7. razreda.

2. Virtualna knjižnica

Virtualna knjižnica OŠ Ivana Lovrića nalazi se na web adresi <https://wakelet.com/@knjiznicaosil>

Otvorena ja za pristup te korisnicima nudi sadržaje prilagođene Godišnjem planu i programu za osnovnu školu, materijale stručno-razvojne službe koji prate Kurikulum OŠ Ivana Lovrića 2018./2019. godine te razne druge materijale prikladne za njene korisnike.

Podijeljena je na skupine. Svaka skupina podijeljena je na podskupine koje olakšavaju korisniku snalaženje u knjižnici:

O ŠKOLI i U ŠKOLI

- Novosti iz naše knjižnice
- Važne obljetnice

POMOĆ U NASTAVI

- Čitaj mi...
- Referentna zbirka
- Digitalni alati u nastavi

MEDIJSKA KULTURA

- Predstave za male I velike
- Film
- Glazba svuda oko nas

KNJIŽNICE I MUZEJI

- Knjižnice
- Muzeji I galerije

ŠKOLSKI PREDMETI

- Priroda
- Povijest

POMOZI MI....

- Instrukcije
- Edukativni filmovi
- Male stvari koje mnogo znače

ZABAVA

- Nagradni natječaji
- Meni nikad nije dosadno
- Časopisi
- Kreativni kutak
- Igre

3. Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje: Poznati Hrvati i njihovi izumi

Učenicima sam pripremila PPT prezentaciju koja ih vodi kroz virtualnu knjižnicu, upoznaje s njenim mogućnostima te im istodobno otkriva detalje iz života poznatih Hrvata i njihove izume.

Za izvedbu ovog sata predviđen je blok sat u trajanju od 90 min.

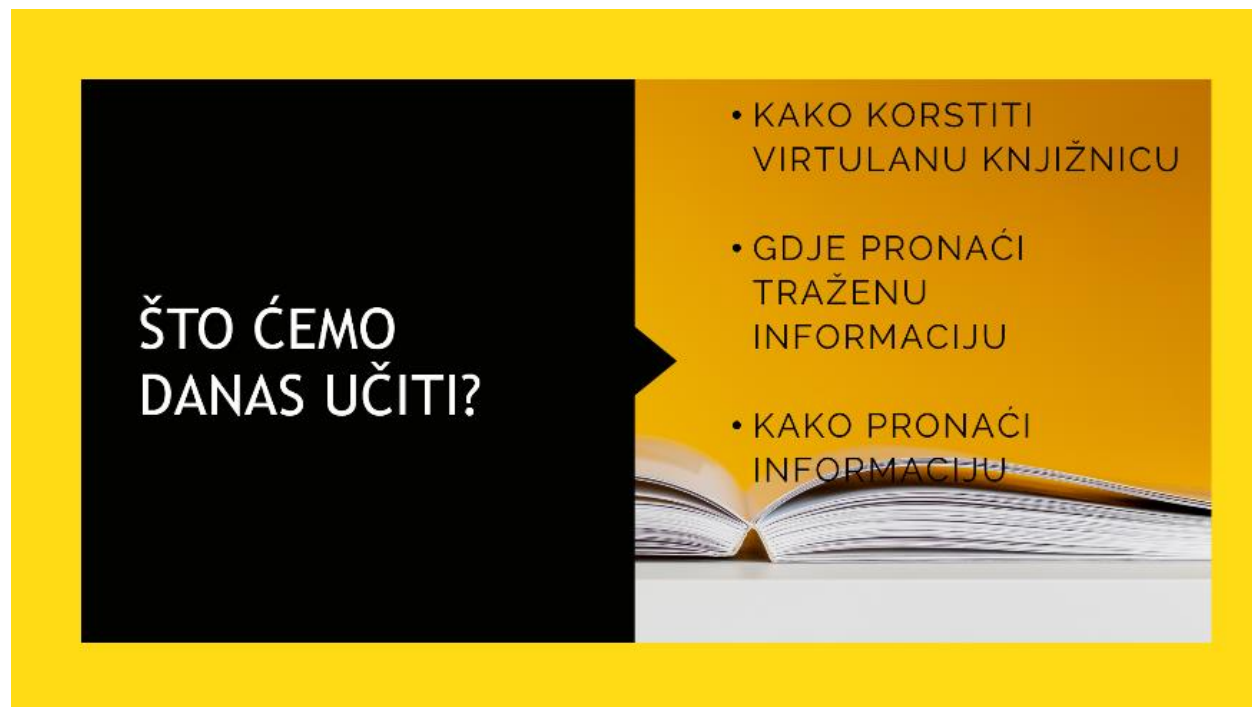
Ista prezentacija može se koristiti na nastavi u učionici. Uz izravnu povratnu informaciju učenika isti sat se pokazao vrlo dinamičan, zanimljiv i poučan, dok je manjkavost digitalnog rada u tom trenutku bila nedostatak direktne povratne informacije. Istu sam dobila tek nakon evaluacijskog upitnika.

Napominjem da se u samom početku izbijanja pandemije Covid-19 nisu koristile aplikacije poput ZOOM-a ili Teamsa za odvijanje online nastave.

U sljedećim *slideovima* (slikokazima) prikazujem PPT prezentaciju koju su učenici dobili digitalnim putem uz kraća objašnjenja.

Slide 1: Uvod u temu nastavnog sata

Informiram učenike o nastanku virtualne knjižnice škole te najavljujem kako će se na predstojećem satu naučiti njome koristiti.

ŠTO ĆEMO DANAS UČITI?

- KAKO KORSTITI VIRTULANU KNJIŽNICU
- GDJE PRONAĆI TRAŽENU INFORMACIJU
- KAKO PRONAĆI INFORMACIJU

Slide 2 : mudra izreka – obrazlažem odabir teme

Učenici čitaju izreku i analiziraju njeno značenje. Učenici bi se trebali zapitati znaju li uistinu samo imena mnogih poznatih osoba, bez da su u stanju nešto detaljnije o njima reći.

MUDRE IZREKE

O mnogim stvarima znamo samo njihova imena i ništa više

Josef Čapek, 1887. – 1945., češki slikar i književnik

Slide 3: Zašto virtualna knjižnica?

Putem postavljenih pitanja i odgovora učenici doznaju kome je namijenjena virtualna knjižnica, čemu služi, tko je uređuje i po kojem principu se biraju njeni sadržaji.

ZAŠTO virtualna knjižnica?

Kome je namijenjena?
- učenicima, učiteljima i roditeljima

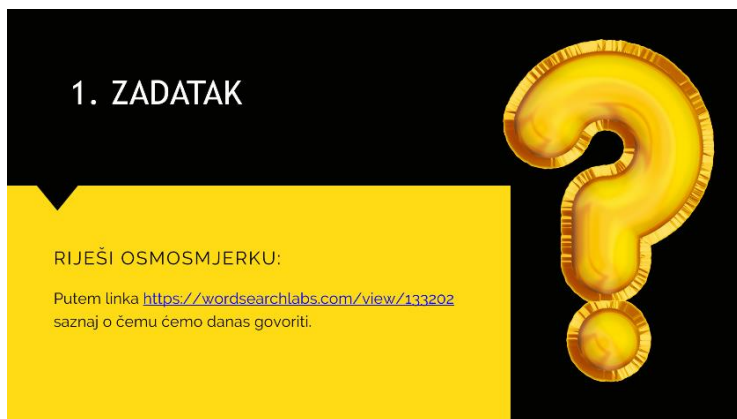
Čemu služi virtualna knjižnica?
-pomaže učenicima, učiteljima i roditeljima da u kratkom vremenu pronađu online informacije koje su im potrebne u nastavi

Tko uređuje virtualnu knjižnicu ?
-vaša knjižničarka Ivona

Kako bira sadržaje za knjižnicu ?
-pознаvajući Godišnji plan i program za osnovnu školu bira sadržaje koji su u skladu s tim programom

Slide 4: Motivacija

Putem poveznice učenici otvaraju 1. zadatak, osmosmjerku koja im nudi pojmove o kojima će tijekom prezentacije steći nova saznanja.

1. ZADATAK

RIJEŠI OSMOSMJERKU:

Putem linka <https://wordsearchlabs.com/view/133202> saznaj o čemu ćemo danas govoriti.

Slide 5: Put u virtualnu knjižnicu

Putem priložene poveznice učenici otvaraju virtualnu knjižnicu OŠ Ivana Lovrića.

VIRTUALNA KNJIŽNICA ŠKOLE

what who how why where when

KRENIMO
u virtualnu šetnju!

Kako bismo doznali nešto o stvarima koje ste pronašli u osmosmjerci uputimo se najprije u virtualnu knjižnicu OŠ Ivana Lovrića
<https://wakelet.com/@knjiznicaosil>

Slide 6: Kako ću se snaći u knjižnici?

Učenici ovim putem doznaju kako je koncipirana virtualna knjižnica; sastoji od skupina i podskupina. 2. zadatak traži da učenici sami istraže „prostorije“ virtualne knjižnice.

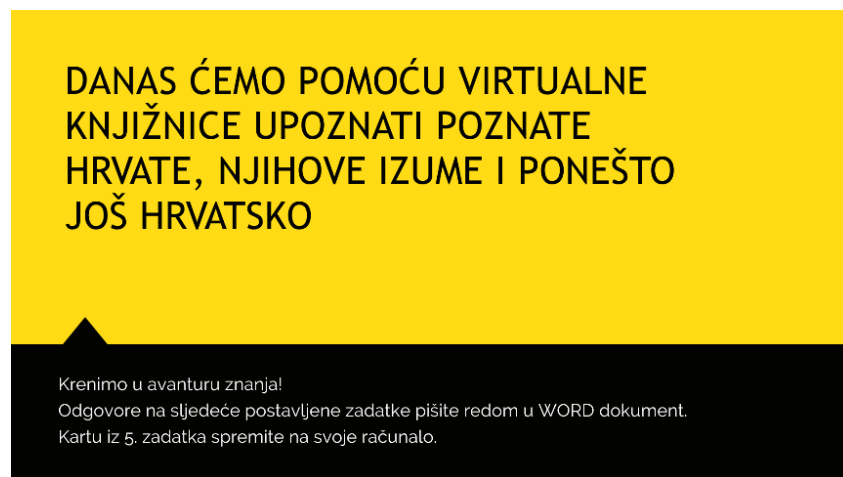
KAKO ĆU SE SNAĆI U KNJIŽNICI?

- knjižnica je podijeljena u skupine
 - svaka skupina ima podskupine
 - 2. ZADATAK: "prošetajte" prostorijama virtualne knjižnice i istražujte

Slide 7: Najava teme

Nakon što su se učenici upoznali s virtualnom knjižnicom najavljujem im temu koju ćemo obraditi: Poznati Hrvati, njihovi izumi i ponešto još hrvatsko. Učenici će dobiti zadatke čije će odgovore pisati u Word dokument, dok će kartu iz 5. zadatka spremiti na svoje računalo.

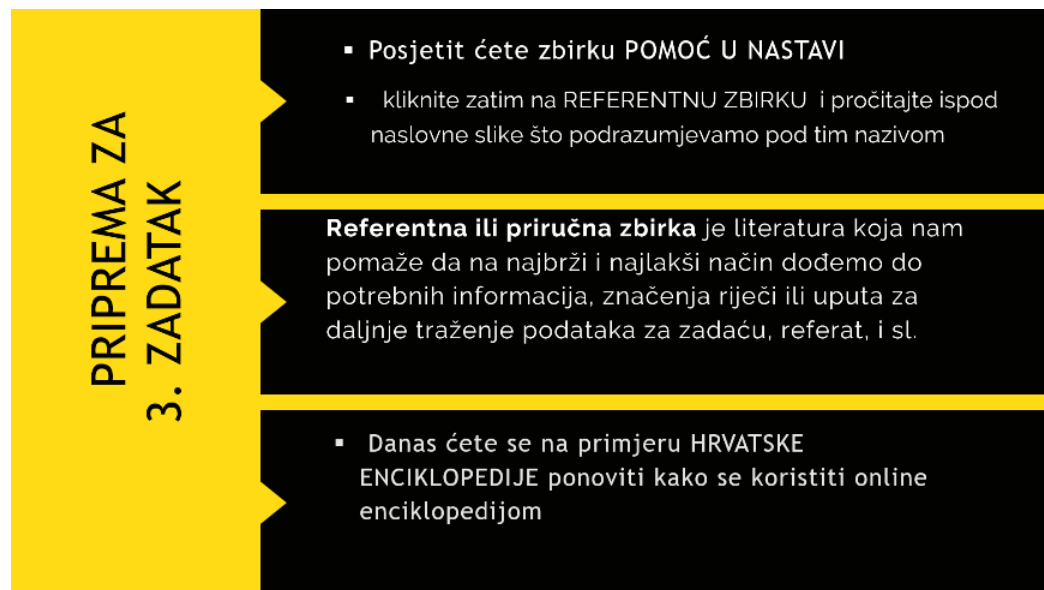

DANAS ĆEMO POMOĆU VIRTUALNE
KNJIŽNICE UPOZNATI POZNATE
HRVATE, NJIHOVE IZUME I PONEŠTO
JOŠ HRVATSKO

Krenimo u avanturu znanja!
Odgovore na sljedeće postavljene zadatke pišite redom u WORD dokument.
Kartu iz 5. zadatka spremiti na svoje računalo.

Slide 8: Priprema za 3. zadatak

Učenici će ponoviti gradivo iz 4. razreda i prisjetiti se što podrazumijevamo pod REFERENTOM ZBIRKOM. Na primjeru HRVATSKE ENCIKLOPEDIJE ponoviti će kako se koristi ista.

PRIPREMA ZA
3. ZADATAK

- Posjetit ćete zbirku POMOĆ U NASTAVI
- kliknite zatim na REFERENTNU ZBIRKU i pročitajte ispod naslovne slike što podrazumijevamo pod tim nazivom

Referentna ili priručna zbirka je literatura koja nam pomaže da na najbrži i najlakši način dođemo do potrebnih informacija, značenja riječi ili uputa za daljnje traženje podataka za zadaću, referat, i sl.

- Danas ćete se na primjeru HRVATSKE ENCIKLOPEDIJE ponoviti kako se koristiti online enciklopedijom

Slide 9: HRVATSKA ENCIKLOPEDIJA

U 3. zadatku učenici će odgovoriti na postavljena pitanja o kravati, penkali, Ivanu Vučetiću i Pavlu Skaliću. Natuknice ih navode na pravilno korištenje iste.

3. zadatak

- A. KRAVATA**
 - upišite u tražilicu KRAVATA
 - nađite odgovore na sljedeća pitanja:
 - Tko je prvi nosio kravate?
 - Kako glasi francuska riječ za kravatu?
 - Koji je najcjenjeniji materijal za izvedbu kravate?
- B. IVAN VUČETIĆ**
 - upišite ime u tražilicu
 - nađite odgovore na pitanja:
 - Gdje je Ivan živio i radio?
 - Koje njegovo otkriće je važno za kriminalistička istraživanja?
- C. PENKALA**
 - upišite u tražilicu PENKALA
 - dobit ćete niz natuknica
 - u legendi (lijevo na ekranu) možete vidjeti koji je odgovor izravan
 - nađite odgovore na sljedeća pitanja:
 - Tko je izumitelj penkale?
 - Pronađite još dvije stvari koje je izumio.
- D. PAVAO SKALIĆ**
 - upišite ime u tražilicu
 - nađite odgovore na pitanja:
 - Koju je riječ prvi put upotrijebio u značenju srodnom današnjem?
 - u kojoj državi je umro?
 - (koristi tražilicu za pomoć)

Slide 10: Priprema za 4. zadatak

Učenici ponavljaju definiciju EDUKATIVNOG FILMA. Slijedi najava filma.

PRIPREMA ZA 4. ZADATAK

- Posjetit ćete zbirku POMOZI MI...
- kliknite zatim na EDUKATIVNI FILMOVI

EDUKATIVNI, obrazovni, prosvjetni ili školski film naziv je za sve vrste namjenskih filmova koji se koriste u različitim tipovima i razinama obrazovanja.

- Sada ćete pogledati edukativne kratke filmove o poznatom hrvatskom izumitelju i hrvatskoj pasmini

Slide 11: Edukativni film

Učenici su dobili zadatak pogledati dva edukativna filma i odgovoriti na postavljena pitanja.

Prvi film govori o životu i djelu Fausta Vrančića, dok ih drugi vodi u svijet dalmatinera.

A. Pogledaj video 1
Faust Vrančić- dokumentarni film .

- Gdje je rođen Faust Vrančić?
- Koji je njegov najpoznatiji izum?
- Koliko jezika sadrži njegov rječnik?

B. Pogledaj video 2
Dalmatineri

- Po kome ili čemu su dalmatineri dobili ime?
- Tko je najzaslužniji za njihovu promidžbu u svijetu?

Slide 12: Digitalni alati

Putem 5. zadatka učenici će upoznati digitalni alat *Tripline*, registrirati se na isti i kreirati geografsku kartu u kojoj će biti unesena sva mjesta u kojima je obitavao Pavao Skalić za svoga života. Kako bi mogli riješiti zadani zadatak morat će se ponovno koristiti enciklopedijom.

Karti će dodijeliti ime i spremi je na svoje računalo.

DIGITALNI ALATI

5. ZADATAK DIGITALNI ALATI

Potražite link na digitalni alat:

- Tripline
- Registrirajte se
- dodijelite karti ime **PAVAO SKALIĆ**
- upišite: main location: **ZAGREB**
- kliknite na: create my map
- upišite u tražilicu sva mjesta koja je Pavle Skalić posjetio tijekom svog života
- umanjite prikaz i dobit ćete kartu s mjestima u kojima je živio
- spremite kartu u svoje računalo

Slide 13: Muzeji i galerije

Ovim putem će učenici prošetati kroz virtualne prostore muzeja i galerija. 6. zadatak nalaže da istraže Tehnički muzej Nikole Tesle koji je u danom trenutku imao slobodan pristup virtualnoj izložbi.

6. zadatak

MUZEJI I GALERIJA
Otvorite vrata MUZEJA I GALERIJA!

ISTRAŽI
Tehnički muzej Nikole Tesle

Slide 14: Knjižnice – knjižnični katalog

7. zadatak upućuje učenike u posjet Gradskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu. Učenici ponavljaju usvojenu definiciju knjižničkog kataloga.

7.zadatak

KNJIŽNICE

- Uđi u katalog Gradske knjižnice Marka Marulića
- Pročitaj upute

KNJIŽNIČNI KATALOG: popis knjiga, časopisa i ostale građe, uređen prema abecednom, strukovnom, kronološkom ili nekom drugom redu.

OPEN

Slide 15: ON LINE katalog

Učenici pretražuju katalog po autoru, predmetu i sadržaju te odgovaraju na postavljena pitanja.

**KATALOG možete pretraživati po
AUTORU, NASLOVU, PREDMETU I SADRŽAJU**

FAUST VRANČIĆ

- Potražite u knjižnici Faustov rječnik!
- Ispišite njegov točan naziv!
- Može li se iznositi iz knjižnice?
- Koliko stranica ima navedeno djelo?

EDUARD SLAVOLJUB PENKALA

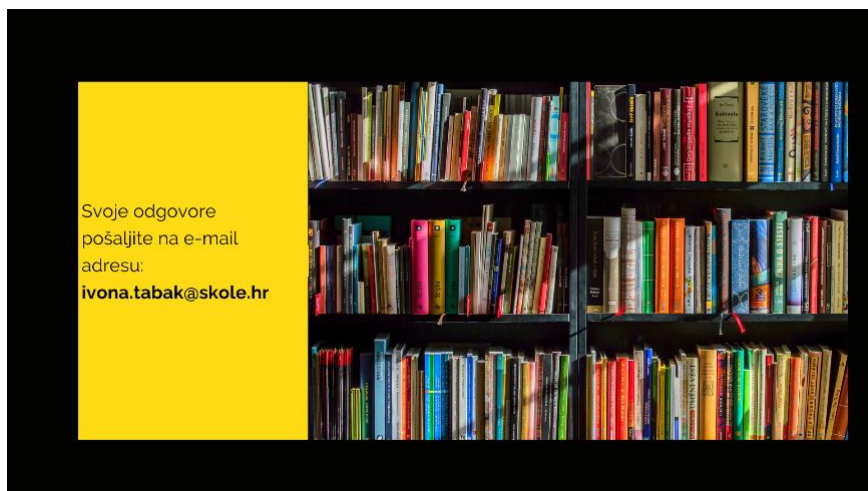
- Na desnoj strani kataloga možete u padajućem izborniku odabrati NASLOV
- Upišite Eduard Slavoljub Penkala
- Potražite članak!
- Tko je napisao članak i gdje je objavljen?

KRAVATA

- Na desnoj strani kataloga odaberite u padajućem izborniku PREDMET
- Upišite KRAVATA!
- Tko je napisao knjigu *Što sve treba znati o kravati?*
- Tko je ilustrator knjige?
- Koliko primjeraka je dostupno u knjižnici ?

Slide 16: Vrednovanje

Učenici svoje odgovore šalju putem maila na navedenu adresu.

Slide 17: Promišljanja

Učenici bi trebali zaključno trebali razmisliti o pročitanoj izreci i iznijeti svoje mišljenje o istoj.

Također tražim od njih da iznesu svoj stav o načinu izvedbe školskog sata na prikazani način.

4. Zaključak

Novonastale situacije često iznjedre nove ideje i impulse, pa tako je tako i pandemija Covid-19 obrazovne djelatnike suočila s novim izazovima, digitalno ih osvijestila, naučila mnogim vještinama koje im obogaćuju rad u odgojno-obrazovnom procesu i opetovano dokazala da iz loših životnih prilika često možemo izvući i nešto dobro.

Moj primjer pripreme nastavnog sata pokazuje da su učenici itekako sposobni samostalno učiti dok ih se sustavno vodi kroz nastavni proces. Ovaj put im je PPT prezentacija služila kao vodič za učenje.

Većina učenika je vođena istom odradila zadatke i putem e-maila poslala svoje odgovore.

U evaluacijskom upitniku kojega sam provela među 93 učenika 7. razreda 86% učenika se svidio ovakav način rada, dok 14 % nisu imali određeni stav. Većina učenika se izjasnila da im je sat bio zabavan i da su usvojili sadržaje koji im do sada nisu bili poznati, ali na jedan nov i zanimljiv način. Svidjelo im se što su usvojili nove vještine, neke naučene ponovili i uz to upoznali poznate Hrvate o kojima su do tada jako malo znali.

Ja, stručni suradnik školski knjižničar zaključno mogu posvjedočiti da sam za vrijeme trajanja pandemije Covid-19 bila vrlo kreativna, izrađivala mnoge digitalne materijale, naučila nove vještine i uspješno komunicirala sa svojim korisnicima. Zapravo je novonastala situacija opetovano potvrdila da školskog knjižničara moramo prestati poistovjećivati s „osobom koja sjedi za pultom i dijeli djeci knjige“. Školski knjižničar je sve više informacijski stručnjak koji traži, selektira, strukturira i svojim korisnicima nudi informacije koje im trebaju. Knjižničari su se svojim kolegama i učenicima pokazali kao neizostavna podrška u nastavnom procesu i zajedno uspješno prebrodili početne poteškoće online nastave.

Literatura

1. Narodne novine. 2018. Odluka o donošenju kurikulumu za nastavni predmet Geografije za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Pristupljeno: 29. svibnja 2021.
<https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_145.html>
2. Narodne novine. 2018. Odluka o donošenju kurikulumu za nastavni predmet Tehničke kulture za osnovne škole u Republici Hrvatskoj. Pristupljeno: 29. svibnja 2021.
<https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_161.html>
3. <Narodne novine. 2018. Odluka o donošenju kurikulumu za nastavni predmet Hrvatskoga jezika za osnovne škole u Republici Hrvatskoj. Pristupljeno: 29. svibnja 2021.
<https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html>
4. <Narodne novine. 2018. Odluka o donošenju kurikulumu za nastavni predmet Fizika za osnovne škole u Republici Hrvatskoj. Pristupljeno: 29. svibnja 2021.
<https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_210.html>
5. Godišnji plan i program rada OŠ Ivana Lovrića u Sinju za školsku godinu 2018./2019.

ŽIVOTOPIS

Ivona Tabak rođena je 1974. u Sinju. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirala je njemački jezik i književnost i informatologiju, smjer knjižničarstvo. Radi u Osnovnoj školi Ivana Lovrića u Sinju na poslovima školskog knjižničara, a već je osam godina član Školskog odbora. Od 2014. do 2018. g. obnašala je dužnost voditeljice Županijskog stručnog vijeća osnovnih škola Splitsko-dalmatinske županije. Radi u Školi stranih jezika Jantar u Splitu kao profesorica njemačkog jezika. Organizirala je mnoge školske manifestacije i stručne skupove te održala više predavanja. Godine 2017. organizirala je Županijsko natjecanje u znanju i kreativnosti Čitanjem do zvijezda, a od 2018. g. na istom natjecanju s učenicima kao mentorica redovito se plasira na državnu razinu spomenutog natjecanja. Inicijator je mrežne stranice Školski knjižničari Dalmacije. Prevela je na njemački jezik putopis poznatog splitskog avanturista Željana Rakele pod nazivom „300.000 kilometara motoavanture“. Od 2019. promovirana je u zvanje stručnog suradnika mentora. Osnovnu i srednju školu pohađala je u SR Njemačkoj koju ističe kao svoju drugu domovinu, međutim ljubav prema domovini Hrvatskoj dovela ju je u Zagreb, pa kasnije i u Split gdje joj je, kako ona to rado kaže „srce na mistu“.

4. ISTRAŽIVANJA

4.1. professor emeritus Petar **Filipić**, INDEKS SREĆE ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA(KI) REPUBLIKE HRVATSKE U PROLJEĆE 2009. I 2021. GODINE

Petar Filipić, professor emeritus

filipic@efst.hr

Sveučilište u Splitu

INDEKS SREĆE ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA(KI) REPUBLIKE HRVATSKE U PROLJEĆE 2009. I 2021. GODINE

Sažetak

Sreća pojedinca i društva već je tisućljećima u fokusu filozofa i znanstvenika. Kvantitativno mjerenje razine sreće novijeg je nadnevka, bilježi trideset ili tek nešto više godina. Kada su države u pitanju, mjerenje njihova indeksa sreće danas je postalo sastavni dio statističke metodologije svih najvažnijih međunarodnih organizacija uključivo i Ujedinjenih nacija. Mjerenje indeksa sreće užih interesnih skupina predmet je brojnih znanstvenih i stručnih radova širom svijeta. Jedan takav primjer je i ovaj rad u kojem se analizira indeks sreće školskih knjižničara(ki) Republike Hrvatske i to onih okupljenih na 21. i 33. Proljetnoj školi.

Osim što se, na temelju anketa, identificira indeks sreće knjižničara(ki) za ukupan broj sudionika ankete navedenih Proljetnih škola, u radu se analizira i indeks sreće po četirima obilježjima: po subjektivnim ocjenama razine sreće, spolu sudionika ankete, životnoj dobi i prema sjedištu škole u kojoj su sudionici zaposleni. Bez obzira što u strukturi pojedinog obilježja ima promjena, indeks sreće za ukupni uzorak u razmaku od trinaest godina je stabilno visok i za 8,6% (2009) i 4,3% (2021) je viši od indeksa sreće ocijenjenog tih godina za Hrvatsku u cjelini.

Ključne riječi: sreća, mjerenje sreće, knjižničari(ke), spol, dob, lokacija

Abstract

The happiness of the individual and society has been in the focus of philosophers and scientists for millennia. Quantitative measurement of happiness levels is recent, recorded thirty or just a little more years. Measuring happiness index today become an integral part of the statistical methodology of all the most important international organizations, including the United Nations. Also, measuring the happiness index of the common interest groups is the subject of numerous scientific and professional papers around the world. This paper is such an example in

which the index of happiness of school librarians of the Republic of Croatia is analyzed, namely those gathered at 21st and 33rd. Spring school.

In addition to identifying the librarian's happiness index for the total number of participants of the mentioned Spring schools, the paper also analyzes the happiness index by four characteristics: by subjective assessments of the level of happiness, the gender of the survey participants, the age, and the location of the school where the participants are employed. Regardless of the fact that there are changes in the structure of each characteristic, the happiness index for the overall sample in the period of thirteen years is stable high by 8.6% (2009) and 4.3% (2021) is higher than the happiness index rated this year for Croatia as a whole.

Keywords: happiness, happiness measurement, librarians(s), gender, age, location

1. O ISTRAŽIVANJIMA SREĆE

1.1. Sreća kao motiv svih svrhovitih ljudskih aktivnosti.

Rasprave o ljudskoj sreći imaju tisućljetnu povijest. Za početke su, kao uostalom i za mnoge druge ideje, zaslužni stari Grci, narod s visoko razvijenom duhovnom i materijalnom kulturom. U tom društvenom i filozofskom inkubatoru, kada je ljudska sreća u pitanju, oformile su se dvije skupine mišljenja koje su i dandanas temelj svakog promišljanja ove teme:

Filozofi "hedonisti", u skladu s individualnim osobnim iskustvom, izjednačavali su sreću sa senzualnim užicima.

Druga skupina filozofa, uključujući Aristotela, za sreću je koristila naziv *eudaimonia*.

- a) *Eudaimonia* je po prirodi društvena, ostvaruje ju pojedinac, ali samo u kontekstu obitelji, prijateljstva, zajednice i društva.
- b) Aristotelova društvena sreća prirodni je slijed pozitivnih osobnih odnosa.
- c) Ona je "usputni" proizvod akcija poduzetih s nekom drugom svrhom.
- d) Ne da bi se ostvarilo osjetilno zadovoljstvo, nego zato što je to "istinski dobro".
- e) Sreća je prirodan rezultat "ispravnog življenja".

Ako analiziramo današnje trendove sreće i zapitamo se je li nešto od starogrčkih dvojibi preostalo u suvremenim navodima, brzo bismo zaključili da ima mnogo više hedonizma nego eudaimonie. Aktualna težnja ekonomskom bogatstvu je težnja individualnom, hedonističkom ili sebičnom osjetilnom zadovoljstvu. A kao što znamo, težnja individualnom bogatstvu nezaobilazno vodi eksploataciji drugih ljudi i degradaciji međuljudskih odnosa. Stoga, koncept težnje "individualnom bogatstvu", sasvim logično, smanjuje našu "društvenu sreću".

Ipak, mnogobrojni su suvremeni trendovi koji inzistiraju na promjeni hedonističke paradigme i inzistiraju na tome da:

- a) najveći dio užitka (zadovoljstva, sreće) u životu ne može biti kupljeno na tržištu, nema cijenu i nije na prodaju, i da
- b) istinski užitak u radu i potrošnja u funkciji čovjeka kao cjelovite ličnosti, rađaju zadovoljstvo.

1.2. O mjerenju sreće (na svjetskoj razini)

Od kraja osamdesetih godina prošlog stoljeća u svijetu su naglašeno intenzivirana istraživanja ljudske sreće. Objavljeno je na stotine znanstvenih i stručnih radova na ovu temu. U osnovi ovih nastojanja je gotovo pa konsenzus da se sreća kao nedvojbeno subjektivno iskustvo može objektivno mjeriti. Naime, ako se podatak o tome koliko je pojedina osoba zadovoljna svojim životom podigne na razinu svih stanovnika neke zajednice (ili društvene skupine srodnih obilježja, npr. knjižničara), na raspolaganju su nam važne informacije o snazi i slabosti, ali čak i o potencijalnim prilikama i prijetnjama koje pred tom zajednicom stoje. U tim godinama začete su i svjetske datoteke podataka o sreći. Danas iole ozbiljniji istraživač društvenih zbivanja poznaje Web stranice u kojima su višegodišnje serije podataka o sreći na nacionalnim razinama. Najpoznatije su:

World Database of Happiness <www.eur.nl/fsw/research/happiness>

World Development Indicators <www.worldbank.org/data/wdi/home.html>

International Social Survey Program <www.issp.org>

World Value Survey <<http://wvs.isr.umich.edu>>

World Happiness Report <<https://worldhappiness.report/>>

Ova kreativna znanstvena i stručna rasprava dovela je do sljedećih (povijesnih) odluka:

2011 godina – Rezolucija (A/RES/65/309) u kojoj su UN pozvale zemlje članice da ocjenjuju sreću svojih stanovnika i da rezultate tih istraživanja koriste za vođenje svojih javnih politika⁵⁹.

2012 godina - Prvi sastanak UN-a na najvišoj razini (prisustvovali su brojni predsjednici i premijeri zemalja članica) o sreći i dobrobiti, kojim je predsjedao tadašnji premijer Butana Lyonpo Jigme Yoser Thinley.

2012 godina - Objavljeno prvo Svjetsko izvješće o sreći (World Happiness Report – WHR)⁶⁰.

2012 godina – Osnovana UN-ova Mreža rješenja za održivi razvoj (Sustainable Development Solutions Network - SDSN) s osnovnim zadatkom da „mobilizira globalno znanstveno i tehnološko stručno znanje radi promicanja praktičnih rješenja za održivi razvoj, uključujući provedbu Ciljeva održivog razvoja (Sustainable Development Goals - SDGs) i Pariškog klimatskog sporazuma (Paris Climate Agreement)“.

2013 godina – OECD donosi smjernice kojima se propisuju međunarodni standardi za mjerenje dobrobiti⁶¹.

U posljednjih se petnaestak godina kao najvažniji izvor podataka o sreći izdvojio World Happiness Report (WHR). WHR je, prema navodima autora, „publikacija u kojoj se objavljuje istraživanje stanja globalne sreće koje rangira 156 zemalja po tome koliko njihovi građani sebe doživljavaju sretnima“⁶². WHR je publikacija SDSN-a, a financijski je podupiru brojne fondacije i pojedinci. WHR izrađuje i potpisuje skupina neovisnih stručnjaka okupljenih u i oko Earth Institute na

⁵⁹ UN General Assembly (19 July 2011): *Happiness: Towards a holistic approach to development*, A/RES/65/309.

⁶⁰ Helliwell, J. F., Layard, R., & Sachs, J. (Eds.). (2012). *World happiness report*. New York: Earth Institute. OECD. (2013).

⁶¹ *Guidelines on measuring subjective well-being*. Paris: OECD. Retrieved from <http://www.oecd.org/statistics/Guidelines on Measuring Subjective Well-being.pdf>

⁶² Helliwell, John F., Richard Layard, Jeffrey Sachs, and Jan-Emmanuel De Neve, eds. (2020). *World Happiness Report 2020*. New York: Sustainable Development Solutions Network, p.3. (<<https://worldhappiness.report/ed/2020/>>)

Columbia University. Svoja istraživanja autori u najvećoj mjeri temelje na podacima iz Gallupove svjetske ankete (Gallup World Poll - GWP).

1.3. O čemu se u ovom tekstu radi?

Moje zanimanje za problematiku mjerenja ljudske sreće traje, onako usputno, gotovo četvrt stoljeća. U tom povremenom hodu kroz sretne teme, na poziv iz Agencija za odgoj i obrazovanje u Splitu, davne 2009-te godine dao sam se nagovoriti da na 21. proljetnoj školi školskih knjižničara Republike Hrvatske koja se održavala u Zadru održim predavanje. Izabrao sam temu, i pokušao odgovoriti na pitanje: „Komu vi knjižničari(ke) uopće trebate?“ Na kraju tog predavanja podijeljena je sudionicima anketa u kojoj su trebali ocijeniti jesu li i, ako jesu, koliko sretni. Sredio sam dobivene podatke, ispisao kratku analizu, i iz nepoznatog razloga prošlo je vrijeme a da nalazi nisu objavljeni. Dvanaest godina poslije, evo opet kolegice iz Agencije. Pripremio sam novo predavanje, ovaj put na temu knjižničarske sreće. I još jednom je sudionicima, uglavnom sudionicama, ali sada 33. proljetne škole, ponuđena anketa. Podatci su obrađeni, uspoređeni s onima od prije dvanaest godina i u nastavku evo analize knjižničarske sreće.

Konteksta poradi, u drugom poglavlju ovoga rada analiziraju se indeksi hrvatske sreće i promjene na skali sreće koje su nastupile, kako u pojedinim godinama, tako i u prosjeku za razdoblje 2005-2019. Također, prikazuju se i šire komparacije, koje uključuju svijet u cjelini, zemlje Europske unije i pojedine zemlje koje mogu biti od interesa za čitatelje.

U trećem poglavlju navode se karakteristike uzorka na kojem se provodilo anketno istraživanje o sreći. Riječ je o školskim knjižničarima (uglavnom knjižničarkama) Republike Hrvatske, njih 233 u 2009. godini i 452 u 2021. godini. S obzirom na vremenski raspon između dvije provedene ankete, riječ je o svojevrsnoj komparativnoj dinamičkoj analizi.

Četvrto poglavlje sadrži analizu rezultata provedenih anketa. Segmentirano je u tri odvojene cjeline. U prvoj se analizira indeks sreće knjižničara(ki) prema spolu, u drugom dijelu naglasak je

na životnoj dobi sudionika(ca) ankete, a treći segment identificira lokaciju (županiju - prema sjedištu škole) gdje su sudionici ankete zaposleni.

Na kraju je kratak zaključni tekst.

2. SVIJET, EU, HRVATSKA I SUSJEDSTVO

Mjerenje sreće obavlja se širom svijeta. Najpoznatije je istraživanje publicirano u World Happiness Report. Anketa se jednom godišnje provodi u 156 zemalja, koje čine preko 98% svjetskog stanovništva. Podatke objavljene u WHR-u prikuplja Gallup World Poll (GWP). Riječ je o svjetskoj anketi koja obuhvaća godine od 2005. do danas. GWP koristi nacionalni reprezentativni slučajni uzorak zasnovan na višestupanjskoj teritorijalno stratificiranoj selekciji, odnosno to je nacionalni prosječan odgovor na pitanje životnih procjena.

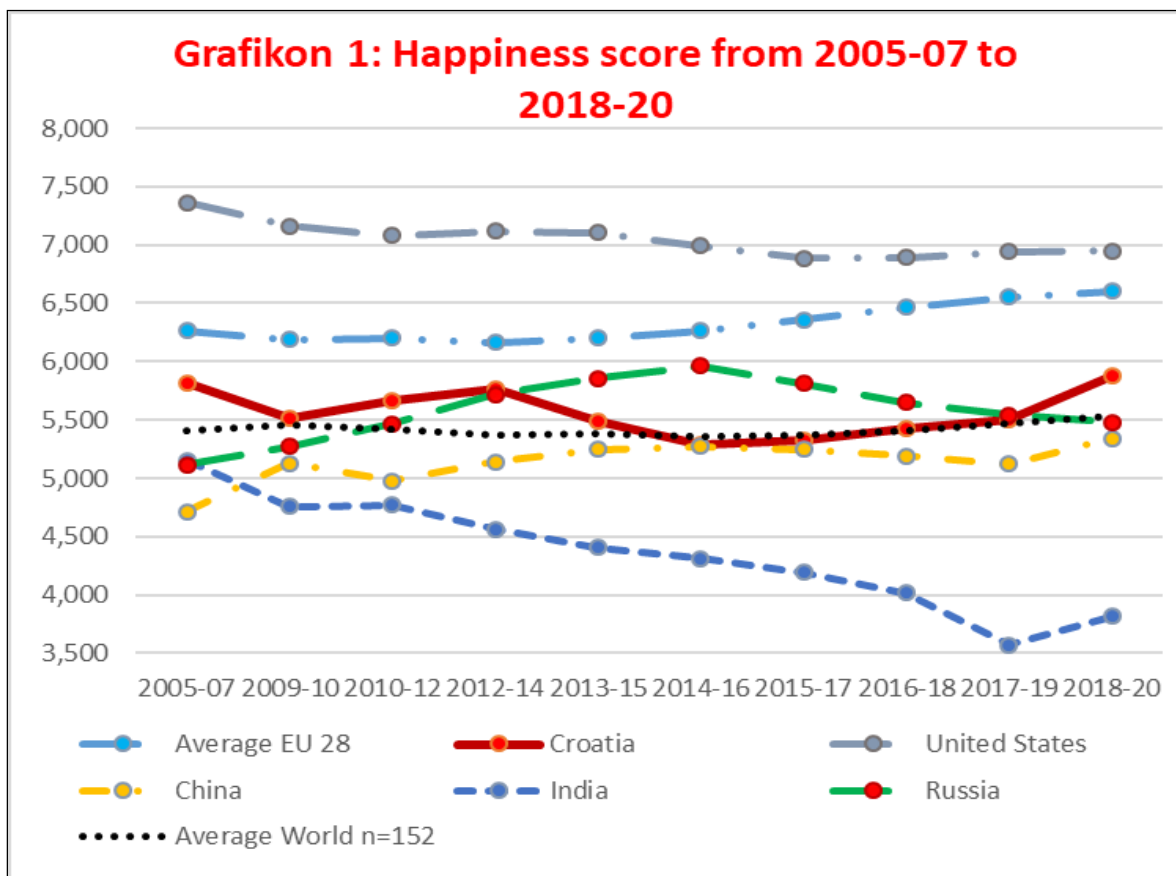
Pitanje koje se postavlja u anketi glasi: "Zamislite ljestve, s koracima od 0 na dnu do 10 na vrhu. Vrh ljestvice predstavlja najbolji mogući život za vas a dno ljestvice predstavlja najgori mogući život za vas. Na kojem koraku (prečki) ljestava se osobno osjećate da stojite u ovom trenutku?" Ova mjera je poznata pod nazivom Cantril životne ljestve prema autoru (Hadley Cantril) koji ju je osmislio i široko se koristi u društvenim istraživanjima⁶³. Ono što WHR istraživanje čini reprezentativnim je identična primijenjena metodologija u svim analiziranim godinama⁶⁴.

Pa krenimo.

Najprije generalni, svjetski uvid.

⁶³ Cantril, H. (1965). *Sample human concerns*. New Brunswick, NJ: Rutgers University Press.

⁶⁴ Sve prezentirano u ovom poglavlju je autorska obrada podataka iz WHR izvještaja i nalazi se za sve godine objedinjeno u tablici Dana Panel objavljenoj u: Helliwell, John F., Richard Layard, Jeffrey Sachs, and Jan-Emmanuel De Neve, eds. (2021). *World Happiness Report 2021*. New York: Sustainable Development Solutions Network.

Slika svjetske sreće u velikoj mjeri korespondira razini razvijenosti. Najveći globalni „igrači“ uredno su se smjestili na ljestvici svjetske sreće. SAD na vrhu s prosječnim Indeksom sreće oko sedam (sve je na ljestvici od 0 do 10). Dok SAD pomalo gubi dah, Europska unija (u ovom izboru zemalja na drugom mjestu) iz godine u godinu podiže svoj Indeks sreće. Ruski Indeks sreće sredinom razdoblja podigao se na gotovo šest da bi se potom smanjio. Ipak, i takav Indeks zadržava Rusiju na trećoj poziciji, kojoj u izvješću za 2018.-'20. prijete Kina. Na dnu je Indija koja je, nakon višegodišnjeg strmoglavog smanjivanja Indeksa, na tren promijenila trend na gore. Ostaje pitanje hoće li će nakon smrtonosnog haranja Covid-19 Indija uspjeti održati pozitivan trend Indeksa.

SAD i EU su logično iznad svjetskog prosjeka, Rusija malo gore malo dolje, Kina se lijepi uz prosjek, a Indija se spustila na najniže razine među državama svijeta.

Hrvatska?

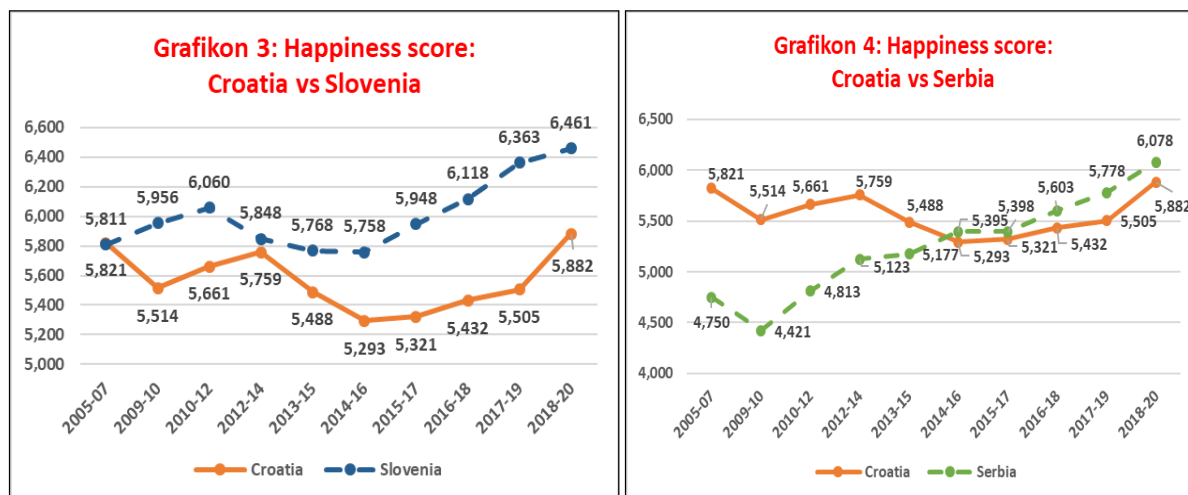
Značajno oscilira oko svjetskog prosjeka!

Najprije iznad, potom ispod, da bi se u anketi za posljednje razdoblje analize opet izdigla iznad.

Sve te promjene dobro su uočljive na slijedećem grafikonu.

Indeks sreće na razini država u pravilu značajno ne oscilira. Moraju se dogoditi veći poremećaji koji uzrokuju oscilacije. To međutim nije Hrvatski slučaj. Iako smo u analiziranom razdoblju imali događaje pozitivnih predznaka, poput ulaska u NATO i uključivanja u europsku zajednicu, kod nas kao da su ti događaji donijeli nesreću. Hrvatska se nije ukrcala u vlak koji je Europsku uniju u cjelini poveo prema višim razinama Indeksa sreće. Kod nas sve nekako suprotno: dođe Covid-19 nama sreća raste, uđemo u Europsku uniju nama se sreća smanjuje. S vremenom, dogodilo se, komparacije upozoravaju:

Na makro planu Indeks sreće se objašnjava uz pomoć šest faktora. Ovisi o tome (a) koliki je BDP, (b) koliko je doživljenje zdravog života, (c) postoji li socijalna podrška, (d) može li se slobodno odabrati što sa svojim životom, (e) kako stoje stvari s velikodušnošću, i (f) kakav je doživljaj korupcije u društvu. U osnovi riječ je o tri vrste kapitala: (1) finansijskom (ad. a), (2) ljudskom (ad. b), i (3) socijalnom kapitalu (ad. c+d+e+f). Ako se analizira ovih šest faktora na primjeru Hrvatske, onda mnogo toga u vezi s hrvatskom srećom postaje jasnije. Analiza se pritom locira izvan svjetskih vrhova sreće i spušta u realnu regionalnost.

Tablica 1: Rangovi prosjek 2007-2020: Indeks sreće i šest faktora koji sreću objašnjavaju

Država	Indeks sreće	Financijski kapital	Ljudski kapital	Socijalni kapital				
		GDP**	Očekivanje zdravog života***	Društvena Podrška*	Sloboda Izbor*	Velikodušnost*	Percepcija Korupcije*	Ukupno
B&H	76	73	49	87	116	46	126	94
Croatia	60	44	36	91	104	92	121	102
Kosovo	56	83	32	96	82	25	115	79
Macedonia	89	68	53	80	89	63	105	84
Montenegro	73	58	42	76	118	88	65	87
Serbia	74	62	52	61	107	90	104	90
Slovenia	41	32	30	38	23	66	92	55
Ex YU	67	60	42	75	91	67	104	84
Total	136	137	136	138	137	135	132	136

Izvori: *GWP ; **World Bank; ***WHO

Napomena: U odnosu na prethodno iznesene podatke u ovom se pregledu razdoblje sužava na 14 godina i obuhvat zemalja na prosječno 136. Razlog je uvođenje u analizu faktora koji objašnjavaju Indeks sreće a isti nisu bili dostupni ni za cijelo razdoblje od 16 godina niti za svih 156 zemalja.

Prema Indeksu sreće, Hrvatska se u proteklih 14 godina prosječno nalazila na 60. mjestu između 136 zemalja svijeta za koje su podatci dostupni, što je na regionalnoj ljestvici svrstava na treće mjesto, iza Slovenije (41) i Kosova (56). Istovremeno, prosjek zemalja bivše Jugoslavije je 67, nešto viši (lošiji) i smješta se točno na polovini od ukupno analiziranih zemalja. Moglo bi se zaključiti da je Hrvatska primjereno smještena, iako se nameće pitanje otkud tu Kosovo, ali to je neka druga tema.

Volimo se uspoređivati sa Slovenijom. Zašto su oni čak 20 mjesta bolje plasirani? Odgovor daju podatci u stupcima faktora koji sreću objašnjavaju. Prema BDP-u (44) i Očekivanju doživljenja zdravog života (36), Hrvatska je među analiziranim zemljama svijeta sasvim dobro plasirana. Ako znamo da su standard i zdravlje stanovništva visoko korelirani s ljudskom srećom, zašto se ti dobri pokazatelji značajnije (povoljnije) ne odražavaju na položaj Hrvatske na ljestvici svjetske sreće? Hrvatski Indeks sreće ruše faktori koji su u gornjoj tablici navedeni u stupcima socijalnog kapitala. Prema Društvenoj podršci, Velikodušnosti i Percepciji korupcije najlošiji smo u regionalnom okruženju. A prema Slobodi izbora što učiniti sa svojim životom smo na četvrtom, ali u svjetskim

razmjerima jednom 104. mjestu. Sve to zajedno nas prema socijalnom kapitalu smješta na posljednje mjesto među zemljama u regiji.

Dakle, kada je u pitanju ono narodno „u se, na se i poda se“ onda smo sasvim dobri. Kada je pak u pitanju zajednica, totalna katastrofa!

3. KARAKTERISTIKE UZORKA

Osnovna namjera prethodno iznesenog kratkog teritorijalnog uvida u sretne brojke je da posluži kao okvir za središnju temu ovog teksta, analizu sreće školskih knjižničara Republike Hrvatske.

Proljetne su škole događaji na kojima se rado okupljaju hrvatski školski knjižničari. Na dvije takve, 21. i 33. Proljetnu školu, koje se analiziraju u ovom radu, pristiglo je trećinu i više svih školskih knjižničara. To ne treba nikoga iznenaditi, jer se kroz druženje steknu nova znanja i umijeća. Ta relativno masovna okupljanja privlače raznorazne analitičare. Pa tako i one koji propitkuju ljudsku sreću. U sljedećoj tablici predočene su osnovne brojčane karakteristike uzorka onih koji su se dobrovoljno odazvali (velika zahvala autora ankete!) i ispunili ankete u kojima su se izjasnili koja prečka na ljestvici najbolje reprezentira njihovu sreću.

Tablica 2: Proljetne škole školskih knjižničara: Broj knjižničara, sudionika i anketiranih

Proljetna Škola Školskih Knjižničara	RH Broj knjižničara*	Broj Sudionika PŠŠK*	Broj anketiranih	% Stupac 4:2	% Stupac 4:3
1	2	3	4	5	6
21. PŠŠK 2009 Zadar	1264	426	233	18,4	54,7
33. PŠŠK 2021 Zoom	1359	530	452	33,3	85,3

*Izvor: Agencija za odgoj i obrazovanje

S obzirom na broj anketiranih (u odnosu i na broj knjižničara u Hrvatskoj, i posebno u odnosu na broj sudionika proljetnih škola), rezultati nude meritorne zaključke (statističari bi rekli da su nalazi ankete signifikantni).

Od sudionika Proljetne škole je traženo da popune anketni listić i zaokruže broj (od 1 do 5) koji najbliže reprezentira njihov osjećaj sreće u ovoj godini. Uz brojčane, pridružene su i opisne oznake: 5–ushićeno, 4–vrlo sretno, 3–sretno, 2–ponekad nesretno i 1– depresivno.

Spol:	Ž	M
Godine života:	_____	
Županija	_____	
Zaokružite broj koji najbliže reprezentira		
Vaš (prosječni) osjećaj sreće		
Ushićeno		5
Vrlo sretno		4
Sretno		3
Ponekad nesretno		2
Depresivno		1

Netko će se zapitati zašto u ovoj anketi nije korištena ljestvica nesretno-sretno (od 0 do 10) kako je to urađeno u prethodnom poglavlju. U vrijeme realizacije prve ankete, one iz 2009. godine, u svijetu je bila raširena upotreba ljestvice 1-5, koja se koristila u World Value Survey izvještajima. Od tada, posebno kada su se WHR izvještaji počeli koristiti u većini zemalja, primjenjuje se 0-10 ljestvica. Da bi se osigurala usporedivost podataka, odlučeno je da se anketa o knjižničarskoj sreći u 2021. godini provede po ljestvici 1-5.

U nekim istraživanjima i izvještajima ljestvica 1-5 se transformira u 0-10 ljestvicu, ali uvijek uz napomenu da je to „otprilike“, ili „oko“, jer anketirana se osoba preciznije (i pažljivije) ocjenjuje na ljestvici 0-10.

Pored ocjene sreće u anketi se tražilo izjašnjavanje o (a) spolu, (b) životnoj dobi i (c) o županiji iz koje anketirani knjižničari dolaze.

Ad a) U anketnom uzorku, jednako kao i u ukupnoj knjižničarskoj populaciji, prevladavaju žene.

Tablica 3: Prolječne škola školskih knjižničara: Spolna struktura anketiranih

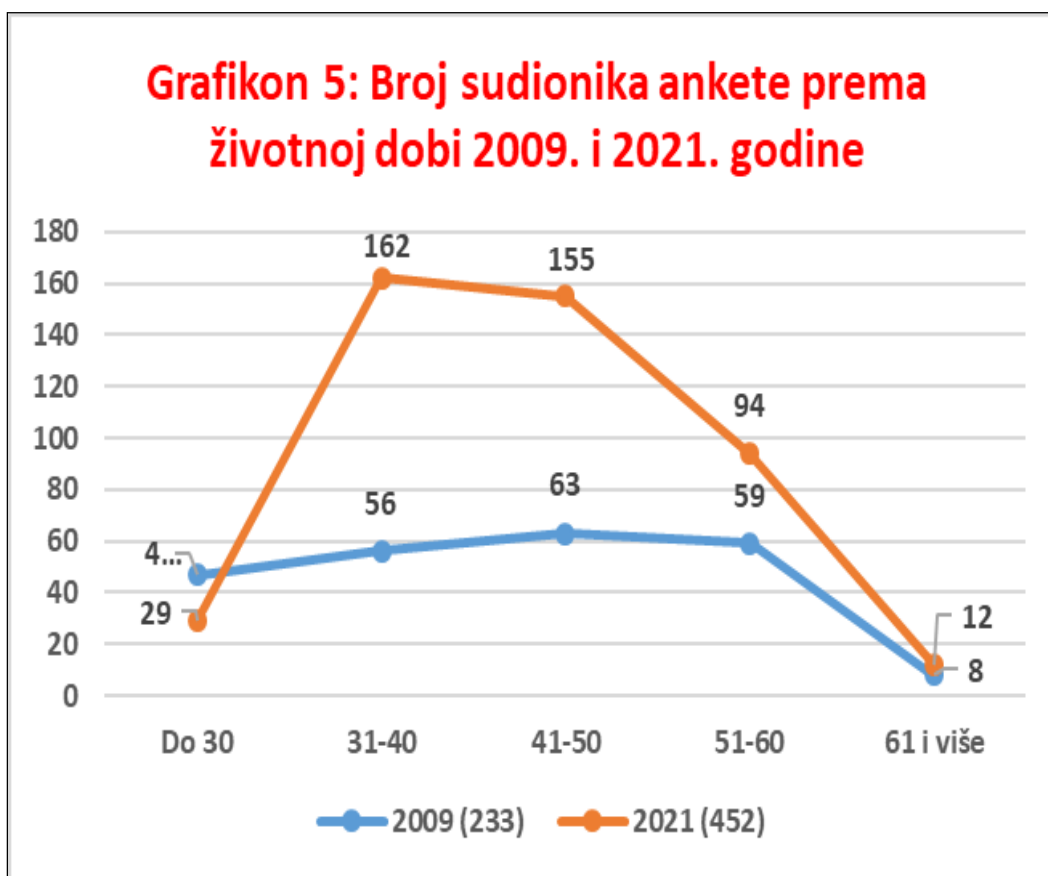
Spol	21. PŠŠK 2009 Zadar		33. PŠŠK 2021 Zoom	
	Broj	%	Broj	%
Muškarci	17	7,3	29	6,4
Žene	216	92,7	423	93,6
Ukupno	233	100	452	100

Svaki komentar spolne strukture odveo bi analitičara u razloge koji nisu predmet ove analize. Stoga, konstatirajmo tek da je među onima koji su ispunili anketu, u i onako maloj zastupljenosti, u razdoblju analize postotno učešće muškaraca smanjeno.

Ad b) Razdioba anketiranih prema životnoj dobi je 2009. godine bila vrlo ujednačena. Riječ je o tzv. normalnoj distribuciji. Međutim, ako za anketni uzorak knjižničara pretpostavimo da u velikoj mjeri odražava sve školske knjižničare u Republici Hrvatskoj, moglo bi se zaključiti da je u razdoblju između dvije ankete došlo do promjene dobne strukture knjižničarskog kadra (a) seljenjem nekadašnjih „do 30“ u skupinu „31 do 40“, i (b) većim zapošljavanjem skupine „31 do 40“ nauštrb skupine „do 31“. Ovim promjenama doprinijeli su i knjižničari iz skupine „41 do 50“ znatnim postotnim porastom. Konačno, postotno je manje onih „51 do 60“ i „61 i više“. Promjene dobne strukture pokazuju da bi, uz pretpostavku zadržavanja svojih radnih mjesta, brojne iste osobe mogle sudjelovati u više budućih anketa o sreći. 😊

Tablica 4: Proljetne škola školskih knjižničara: Dobna struktura anketiranih

Anketa	Sudionici prema životnoj dobi i postotna struktura					
	Do 30	31-40	41-50	51-60	61 i više	Ukupno
2009	47	56	63	59	8	233
%	20,2	24,0	27,0	25,3	3,4	100
2021	29	162	155	94	12	452
%	6,4	35,8	34,3	20,8	2,7	100

Ad c) Anketirani imaju radna mjesta u svim hrvatskim županijama, što znači da je važan kriterij republičke reprezentativnosti ankete zadovoljen.

Tablica 5: Proljetne škola školskih knjižničara: Regionalna struktura anketiranih

Županija	21. PŠŠK 2009			33. PŠŠK 2021		
	Broj sudionika	Broj anketiranih	% (3:2)	Broj sudionika	Broj anketiranih	% (6:5)
1	2	3	4	5	6	7
Zagrebačka	23	17	73,9	42	33	78,6
Krapinsko-zagorska	10	7	70,0	12	10	83,3
Sisačko-moslavačka	24	13	54,2	15	12	80,0
Karlovačka	13	9	69,2	11	11	100,0
Varaždinska	18	10	55,6	17	14	82,4
Koprivničko-križevačka	10	6	60,0	15	12	80,0
Bjelovarsko-bilogorska	15	10	66,7	20	19	95,0
Primorsko-goranska	26	20	76,9	34	34	100,0
Ličko-senjska	4	4	100,0	5	4	80,0
Virovitičko-podravska	6	6	100,0	14	14	100,0
Požeško-slavonska	21	2	9,5	13	7	53,8
Brodsko-posavska	26	16	61,5	16	16	100,0
Zadarska	21	9	42,9	36	32	88,9
Osječko-baranjska	32	12	37,5	32	23	71,9
Šibensko-kninska	6	5	83,3	19	16	84,2
Vukovarsko-srijemska	18	9	50,0	31	25	80,6
Splitsko-dalmatinska	37	16	43,2	76	60	78,9
Istarska	26	13	50,0	19	18	94,7
Dubrovačko-neretvanska	11	6	54,5	12	9	75,0
Međimurska	19	10	52,6	17	16	94,1
Grad Zagreb	60	33	55,0	74	67	90,5
Ukupno	426	233	54,7	530	452	85,3

I za kraj ovoga poglavlja, još je potrebno istaknuti da se detaljne karakteristike statističkog uzorka školskih knjižničara Republike Hrvatske nalaze u dvjema tablicama na kraju rada.

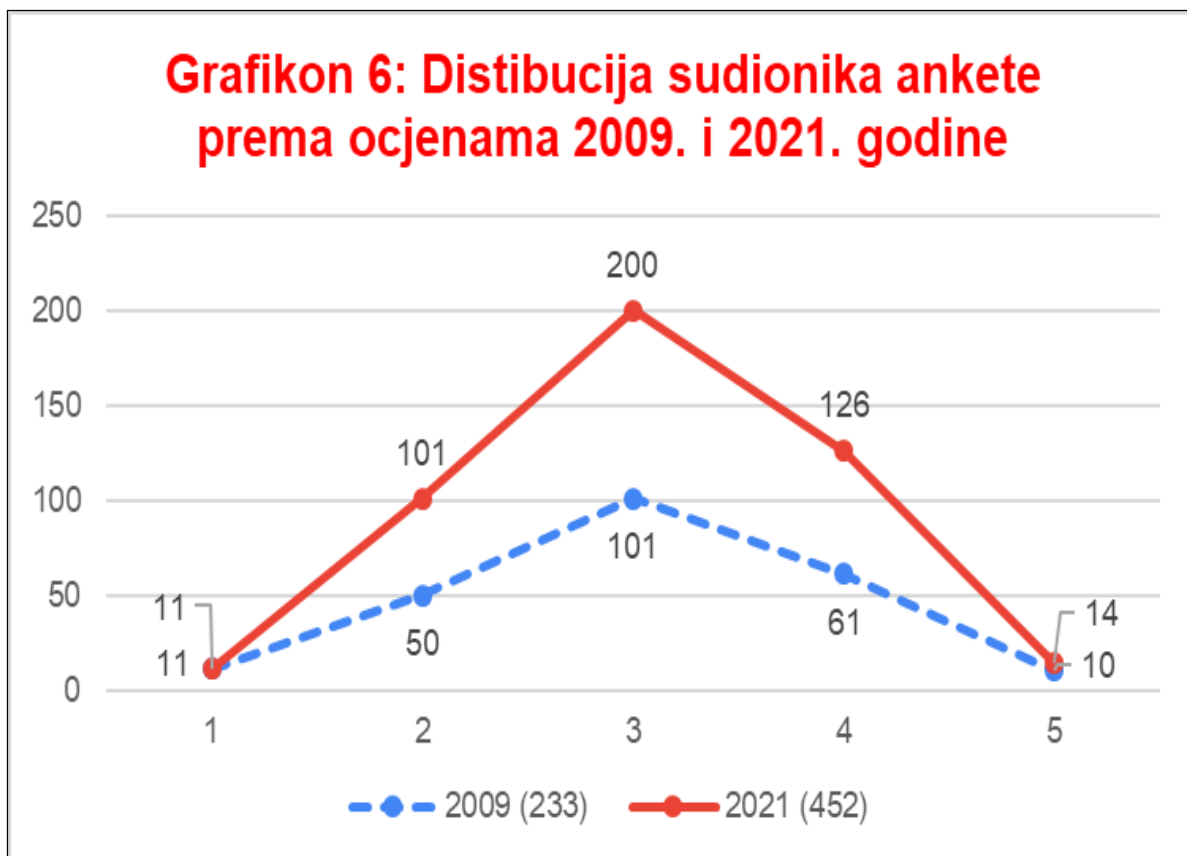
4. ANALIZA REZULTATA ANKETE

U prethodnom poglavlju navedene su brojke sudionika ankete o sreći na 21. i 33. Proljetnoj školi školskih knjižničara Republike Hrvatske. Koliko je njih s obzirom na ocjenu koja najbliže reprezentira njihov osjećaj sreće vidljivo je iz sljedeće tablice i grafikona.

Tablica 6: Proljetne škola školskih knjižničara: Struktura anketiranih prema ocjenama

Ocjena	Broj anketiranih		Struktura u %	
	2009	2021	2009	2021
1	11	11	4,7	2,4
2	50	101	21,5	22,3
3	101	200	43,3	44,3
4	61	126	26,2	27,9
5	10	14	4,3	3,1
Ukupno	233	452	100	100

Prvo što se može iščitati iz ove tablice je da je broj sudionika u anketi iz 2021. godine gotovo dvostruko veći od onog iz 2009. godine, ne samo u ukupnom broju već i po ocjenama koje imaju najveće pondere (2, 3 i 4). Raspored sudionika prema pojedinim ocjenama ukazuje na vrlo stabilnu i ujednačenu distribuciju, koja u 2021. godini kod donje i gornje granične ocjene ponešto odstupa na dolje, a u srednjim ocjenama minimalno na gore. Relativno veći broj „depresivnih“ i „ushićenih“ u 2009. godini krivulju za tu godinu je „stijesnio“, ali i dalje ona u potpunosti prati nagibe krivulje iz 2021. godine. Dakle, kada su u pitanju ocjene sudionika, u statističkom smislu ništa se bitno nije promijenilo između ove dvije opažajne godine.

Uzimajući u obzir ocjene svih anketiranih, prosječan indeks sreće školskih knjižničara Republike Hrvatske 2009. godine u odnosu na 2021. godinu neobično je stabilan. Doživio je promjenu tek na drugoj decimali. U proljeće 2009. godine iznosio je

3,039

a u proljeće 2021. godine

3,066

Aproksimativno, pretvoreno u skalu od 0 do 10, Indeks sreće školskih knjižničara Republike Hrvatske iznosio je 2009. godine **6,078**, a 2021. godine **6,132**. U tom vremenu Indeks sreće u Hrvatskoj (prema World Happiness Report) iznosio je **5,596** (prosjeak 2009-2010) i **5,882** (prosjeak 2018-2020).

4.1. ANALIZA REZULTATA PO SPOLU SUDIONIKA ANKETE

Sljedeće tri tablice sadrže najvažnije podatke iz kojih se može iščitati distribucija Indeksa sreće prema spolu sudionika, godinama ankete i ocjenama koje su najbliže reprezentirale (prosječni) osjećaj sreće sudionika. U prvoj tablici su brojevi sudionika u anketi, u drugoj su Indeksi sreće, a u trećoj se ekstremi (ocjene 1 i 5) podvrgavaju analizi.

Tablica 7: Broj sudionika u anketi prema spolu i ocjenama 2009. i 2021. godine

Spol	Ocjene					Ukupno
	1	2	3	4	5	
	2009					
Muškarci	2	4	9	2	0	17
Žene	9	46	92	59	10	216
Ukupno	11	50	101	61	10	233
	2021					
Muškarci	1	5	15	8	0	29
Žene	10	96	185	118	14	423
Ukupno	11	101	200	126	14	452

Tablica 8: Indeksi sreće prema spolu 2009. i 2021. godine

Spol	Indeks sreće		Indeks promjene (3:2)*100
	2009	2021	
1	2	3	4
Muškarci	2,647	3,034	114,62
Žene	3,069	3,071	100,06
Ukupno	3,039	3,066	100,89

Tablica 9: Udjeli sudionika s ocjenama (1) i (5)

Spol	Postotak ekstrema			
	2009		2021	
	Ocjena		Ocjena	
	1	5	1	5
Muškarci	11,8	0	3,4	0
Žene	4,2	4,6	2,4	3,3

Nekoliko je mogućih zaključaka kada je u pitanju sreća sudionika ankete promatrana po spolu:

- (1) Iako nije poznato što se događalo u međuvremenu, u analiziranim godinama Indeks sreće školskih knjižničara RH izuzetno je stabilan (promjena unutar 1%).
- (2) Žene su sretnije od muškaraca.
- (3) Indeks sreće muškaraca sustiže Indeks sreće žena.
- (4) S obzirom na veliki broj sudionika u anketi i na dug vremenski razmak između dvije ankete, Indeks sreće žena gotovo je jednak (zaokruženo na drugoj decimali). Tek kada se uključi više decimala (3,06944 u 2009., 3,07092 u 2021.), pojavljuje se minimalna razlika (0,06%) između ovih Indeksa sreće.
- (5) U svim analiziranim kategorijama (po spolu, ocjenama i godinama) došlo je do postotnog smanjivanja ekstremnih ocjena. Sudionici ankete zbijaju (zgušnjavaju) svoje indekse sreće s dna i s vrha ljestvice prema prosjeku.

4.2. ANALIZA REZULTATA PREMA ŽIVOTNOJ DOBI SUDIONIKA ANKETE

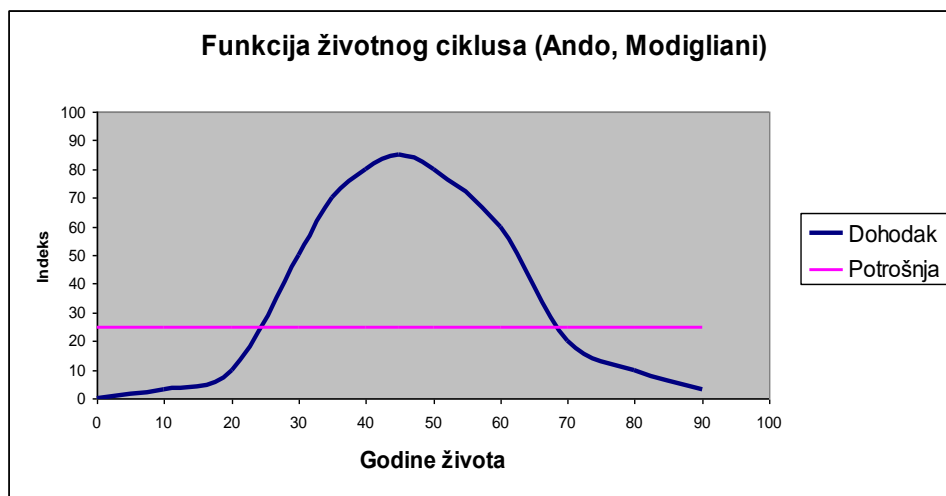
Iako je u ovom istraživanju riječ o homogenom anketnom uzorku ljudi koji imaju iste ili slične karakteristike radnog mjesta, po godinama života normalno distribuiranih, kako iskustveno tako i po aktivitetu, gotovo pa jednospolnih, s podjednakim prosječnim indeksom sreće u razmaku od dvanaest godina, ipak svaki dodatni analitički uvid otkriva nove nalaze koji mogu biti od posebnog značaja. Takav je slučaj i s analizom rezultata ankete prema životnoj dobi sudionika(ca).

Tablica 10: Indeksi sreće knjižničara prema životnoj dobi 2009. i 2021. godine

Životna dob - godine	Indeks sreće		Indeks promjene (3:2)*100
	2009	2021	
do 30	3,404	3,207	94,2
31 - 40	3,148	3,068	97,5
41 - 50	2,813	3,156	112,2
51 - 60	2,966	2,895	97,6
61 i više	3,25	2,917	89,8
Ukupno	3,039	3,066	100,9

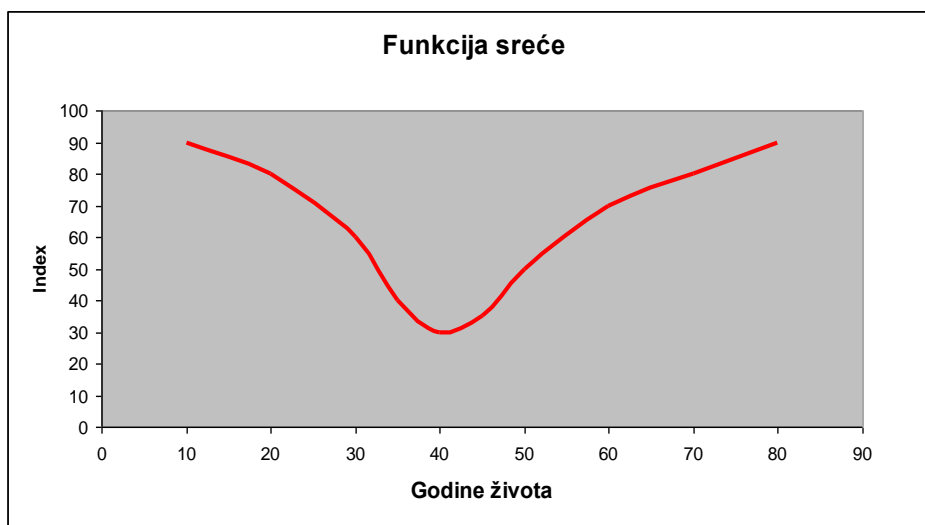
Podatci iz gornje tablice su dokaz da uvijek treba sa svih strana osvjetliti pojavu koja se istražuje. Vidjeli smo, distribucija sudionika prema ocjenama i prema spolu je „normalna“, rekli bismo „monotona“, moglo se uz male izuzetke gotovo pa preslikati podatke iz 2009. u 2021. godinu. I onda se u distribuciji sreće iz 2021. godine prema dobnim skupinama dogodi značajno odstupanje od teorijski očekivanog.

Naime, iz ekonomske teorije je poznato⁶⁵ da funkcija stjecanja dohotka u životnom ciklusu ima svoj maksimum u kasnim tridesetim i četrdesetim godinama života. Riječ je o životnom dobu u kojem se stječe najviše dohotka iz kojeg se porezima i doprinosima „otplaćuje dug“ zajednici nastao u djetinjstvu i obrazovanju, ali i prikupljaju sredstva za isplatu mirovina i socijalnih davanja u kasnijoj dobi.

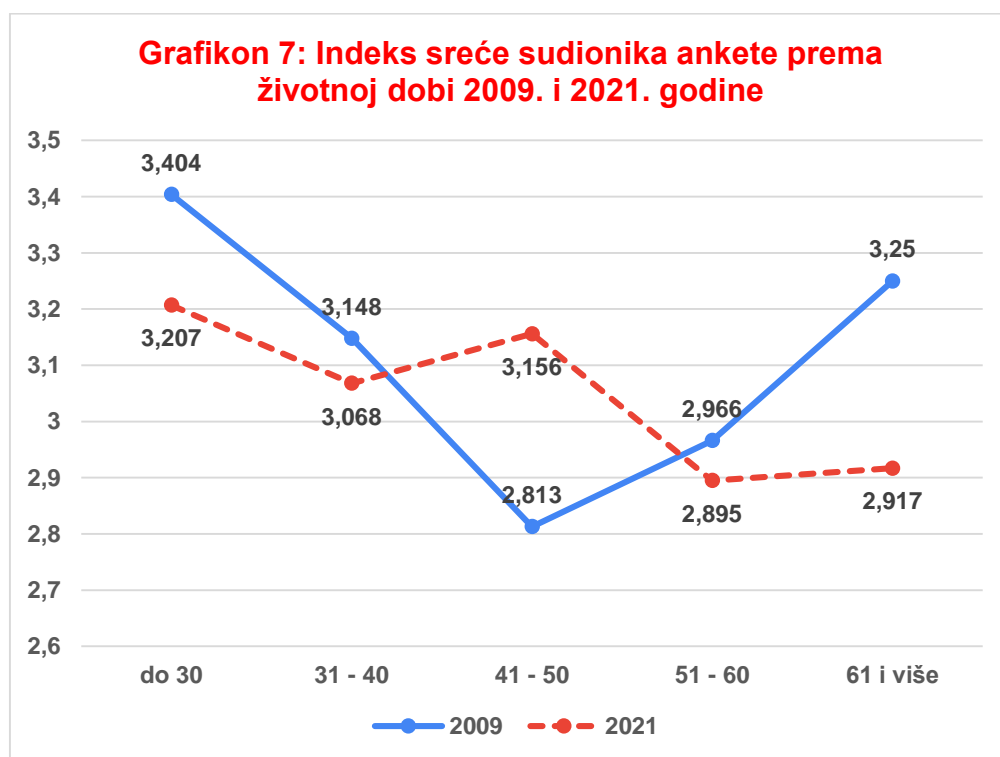

Nasuprot tomu, standardna funkcija sreće u životnom ciklusu (u kojoj dominira dohodak kao izvor sreće) sasvim je inverzna funkciji dohotka. Ona je U oblika s minimumom u kasnim tridesetim ili ranim četrdesetim godinama života.

⁶⁵ Ando, A.; Modigliani, F.: "The Life Cycle Hypothesis of Saving: Agregate Implications and Tests", American Economic Review, March 1963.

Funkcija sreće sudionika 21. Proljeťne škole školskih knjižničara Republike Hrvatske iz 2009. godine sukladna je standardnoj teorijskoj funkciji sreće. Ona je stiješnjena iz razloga što analizira relativno homogenu skupinu, ali u potpunosti svojim oblikom zasluđuje mjesto u udžbenicima teorije sreće.

Potpuno neočekivano, jer za to u do sada obavljenim nalazima o sreći školskih knjižničara nije bilo ni trunke nagovještaja, ni u distribuciji prema ocjenama, niti prema spolu, funkcija sreće predstavljena indeksima sreće za 2021. godinu poprimila je oblik koji u analizu zahtijeva uključivanje multidisciplinarnog tima. Autor ovog teksta nema pretenzija upustiti u sociologiju populacije knjižničara(ki) u dobi između 41 i 50 godina starosti (jer upravo ova dobna skupina „iskače“ iz normalnog obrasca) i istraživati promjene u oblikovanju ponašanja, vjerovanja i identiteta knjižničara(ki). Jednako tako autor nije u prijateljskim odnosima s psihologijom, koja nastoji sustavnim empirijskim istraživanjima steći znanje o uzrocima i načinu ponašanja knjižničara(ki) u četrdesetim godinama, te o tome na koji način doživljavaju svijet u kojem žive. Kad bih raspolagao podacima, ponešto bih mogao kazati o demografiji ove populacije, bračnom stanju, profesionalnom zadovoljstvu, majčinstvu u kasnijim godinama, cjeloživotnom obrazovanju, ali ponajviše bih, opet kad bih imao podatke, mogao raspravljati o ekonomiji knjižničara(ki), imaju li stalno zaposlenje ili su zaposlene na određeno vrijeme, koliko vremena posvećuju dokolici, imaju li više izvora dohotka, itd. Ovako, bez dovoljno informacija, tek nekoliko konstatacija.

- (1) U 2021. godini sve dobne skupine sudionika u anketi, osim one od 41 do 50 godina, iskazuju znatno niže (od 2,4% skupina od 51-60 do 10,2% skupina 61 i više) prosječne indekse sreće od iskazanih u 2009. godini.
- (2) Dvije najstarije dobne skupine iskazuju ispodprosječne indekse sreće, što ukupnu funkciju sreće približava tzv. Zdravstvenoj funkciji sreće (uglavnom opada od mladosti prema starosti) prema kojoj starije generacije zbog nadolazećih zdravstvenih problema iskazuju niže indekse sreće. S obzirom da ova pojava nije zapažena u 2009. godini kada su indeksi sreće ovih dobnih skupina rasli, misao leti prema Covidu-19 i eventualnom utjecaju pandemije na sreću starijih ljudi.
- (3) Ono o čemu bi svi knjižničari i posebno rukovodstva knjižnica i škola trebali povesti više računa je značajan pad indeksa sreće (5,8%) najmlađih knjižničara(ki)!
- (4) Dobna skupina od 41 do 50 godina života povećala je svoj prosječni indeks sreće za 12,2%! Riječ je 155 sudionika ankete, 10 muškaraca i 145 žena. U 2009. godini pripadnici ove dobne skupine činili su 27,0% svih sudionika, da bi se u 2021. godini to podiglo na 34,3%.

Kao da su oni iz dobne skupine 31-40 u godini 2009. sa sobom ponijeli viši indeks sreće u 2021. godinu. Mnogo toga moglo bi biti posrijedi što bi objasnilo ovaj fenomen, sigurnost zaposlenja, odrasla djeca, nisu u rizičnoj skupini Covid-19, izgradili vikendice 😊, ili tko zna što individualno u emocijama. Bez obzira na milijun mogućih razloga, društvena istraživanja nas uče da se uvijek može pronaći nekoliko zajedničkih karakteristika za objašnjenje promjena u ponašanju, vjerovanju i identitetu pojedinca(ki). Ali, kao što je već istaknuto, to je multidisciplinarni istraživački posao.

4.3. ANALIZA REZULTATA PO ŽUPANIJAMA

S aspekta vjerodostojnosti anketnog uzorka, rezultati ankete prema županijama iz kojih su sudionici ankete pristigli u manjoj su mjeri signifikantni. Riječ je o neujednačenim uzorcima po pojedinim županijama koji se broje od minimalno četiri anketirana (u Ličko- senjskoj u 2009. i 2021. godini), do 33 (2009) i 67 (2021) u Gradu Zagrebu. Svejedno, podatci u sljedećoj tablici nude interesantan raspored knjižničarskih indeksa sreće u prostoru Hrvatske. Može se zaključiti da je sreća knjižničara(ki) disperzirana na način da nema grupiranja sretnih ili manje sretnih u regionalnom županijskom rasporedu.

Tablica 11: Indeksi sreće knjižničara prema županijskoj pripadnosti 2009. i 2021. godine

Županija	Indeks sreće	
	21. PŠŠK 2009	33. PŠŠK 2021
1	2	3
Zagrebačka	3,059	2,818
Krapinsko-zagorska	2,714	3,200
Sisačko-moslavačka	2,692	2,750
Karlovačka	2,667	3,091
Varaždinska	2,900	2,714
Koprivničko-križevačka	3,167	3,000
Bjelovarsko-bilogorska	3,300	3,000
Primorsko-goranska	3,300	3,118
Ličko-senjska	3,000	2,500
Virovitičko-podravska	3,167	3,214
Požeško-slavonska	3,500	3,000
Brodsko-posavska	3,000	3,250
Zadarska	2,889	3,063
Osječko-baranjska	3,000	3,174
Šibensko-kninska	3,400	3,250
Vukovarsko-srijemska	2,778	3,200
Splitsko-dalmatinska	3,313	3,133
Istarska	2,692	3,167
Dubrovačko-neretvanska	2,833	3,111
Međimurska	3,200	3,063
Grad Zagreb	3,148	2,985
Republika Hrvatska	3,039	3,066

- (1) Anketirani pristigli iz četiri županije (posloženi prema visini indeksa sreće: Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska, Primorsko-goranska i Virovitičko-podravska) u obje su ankete svoje indekse sreće izdigli iznad prosjeka.
- (2) Anketirani pristigli iz četiri županije u obje ankete su imali ispodprosječni indeks sreće (Sisačko-moslavačka, Varaždinska, Ličko-senjska i Zadarska).
- (3) Anketirani pristigli iz 13 županija u jednoj su anketi imali ispod, a u drugoj iznad prosječni indeks sreće. Od tog broja sudionici iz šest županija (Zagrebačka, Koprivničko-križevačka, Bjelovarsko-bilogorska, Požeško-slavonska, Međimurska i Grad Zagreb) u prvoj anketi su imali iznad, a u drugoj anketi ispodprosječni indeks sreće. Dakle, u analiziranom su razdoblju smanjili svoje indekse sreće. Sudionici iz preostalih sedam županija u ovoj „plus-minus“ skupini (Krapinsko-zagorska, Karlovačka, Brodsko-posavska, Osječko-baranjska,

Vukovarsko -srijemska, Istarska i Dubrovačko-neretvanska) u prvij su bili ispod, a u drugoj su anketi ostvarili iznadprosječni indeks sreće.

I za kraj, evo detaljnog županijskog rasporeda ocjena sreće u analiziranim godinama.

Tablica 12: Broj sudionika u anketi prema županijama i ocjenama 2009. i 2021. godine

Županija	21. PŠŠK 2009 - Ocjene						33. PŠŠK 2021 - Ocjene					
	1	2	3	4	5	Ukupno	1	2	3	4	5	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Zagrebačka		4	10	1	2	17	2	10	13	8		33
Krapinsko-zagorska		4	1	2		7		2	5	2	1	10
Sisačko-moslavačka		5	7	1		13		5	5	2		12
Karlovačka		5	2	2		9		2	6	3		11
Varaždinska	1	2	4	3		10	1	6	3	4		14
Koprivničko-križevačka		1	3	2		6		1	6	4	1	12
Bjelovarsko-bilogorska	1		4	5		10		4	11	4		19
Primorsko-goranska	1	1	11	5	2	20		5	21	7	1	34
Ličko-senjska			4			4		2	2			4
Virovitičko-podravska		1	3	2		6		2	7	5		14
Požeško-slavonska			1	1		2		2	3	2		7
Brodsko-posavska	1	1	11	3		16		4	5	6	1	16
Zadarska		3	4	2		9		7	16	9		32
Osječko-baranjska	1	1	7	3		12		5	10	7	1	23
Šibensko-kninska		1	2	1	1	5		3	8	3	2	16
Vukovarsko-srijemska	1	3	2	3		9	1	4	10	9	1	25
Splitsko-dalmatinska	1	4	4	3	4	16	2	8	32	16	2	60
Istarska	1	5	4	3		13	1	5	3	8	1	18
Dubrovačko-neretvanska		2	3	1		6	1	1	3	4		9
Međimurska	1	2	2	4	1	10	1	2	9	3	1	16
Grad Zagreb	2	6	11	14		33	2	21	22	20	2	67
Republika Hrvatska	11	51	100	61	10	233	11	101	200	126	14	452

5. UMJESTO ZAKLJUČKA

Mjerenje indeksa sreće događa se unutar stvarnih okolnosti koje svakako utječu na individualni osjećaj sreće. Na prethodnim stranicama izneseni su uglavnom kvantitativni rezultati istraživanja indeksa sreće školskih knjižničara(ki) Republike Hrvatske. Kvalitativne ocjene prepuštene su čitateljima ovoga rada.

Mnogo je faktora koji su utjecali na ocjene o sreći u proljeće 2009. i 2021. godine. Gospodarska kriza trajno je oko nas. Sa svih strana su nas bombardirale pesimistične ocjene i katastrofična viđenja stvarnosti. Domaće političko okružje gospodarske pokazatelje činilo je još lošijima. Približavanje Europi ove činjenice nije bitno promijenilo. Radna mjesta u javnom sektoru ipak se čine sigurnima. A plaće? Nisu baš nešto. A još nas je u vremenu druge ankete i Covid-19 dohvatio. Na drugoj strani, očekivanja koja pred knjižničare postavljaju Ministarstvo i Agencija toliko su visoka da su svakako u nerazmjeru s iskazanim indeksima sreće.

Kako sve to pomiriti, a biti sretan? Ako je suditi prema indeksima sreće koje su iskazali sudionici proljetnih škola školskih knjižničara Republike Hrvatske, ovaj segment hrvatske radne populacije pronašao je način da bude iznadprosječno sretan.

Prilozi: Tablice 13. i 14.

Tablica 13: 21. PROLIETNA ŠKOLA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA RH – ZADAR 2009

Karakteristike uzorka

Županija	Broj Škola	Broj sudionika	Broj anketiranih	% (4:3)	Spol		Životna dob				
					Ž	M	Do 30	31-40	41-50	51-60	61 i više
1	2	3	4	5	6	7	8	90	10	11	12
Zagrebačka	125	23	17	73,9	16	1	3	2	5	7	
Krapinsko-zagorska	88	10	7	70,0	7			6		1	
Sisačko-moslavačka	92	24	13	54,2	12	1	3	2	3	4	1
Karlovačka	82	13	9	69,2	8	1	1	2	3	3	
Varaždinska	71	18	10	55,6	9	1	4	1	4		1
Koprivničko-križevačka	93	10	6	60,0	6		3		2	1	
Bjelovarsko-bilogorska	107	15	10	66,7	9	1	4	1		4	1
Primorsko-goranska	128	26	20	76,9	20		1	4	8	7	
Ličko-senjska	54	4	4	100,0	4		1	3			
Virovitičko-podravska	79	6	6	100,0	6		5			1	
Požeško-slavonska	64	21	2	9,5	2		1		1		
Brodsko-posavska	113	26	16	61,5	15	1	5	6	1	4	
Zadarska	109	21	9	42,9	9			2	4	3	
Osječko-baranjska	184	32	12	37,5	9	3		7	4	1	
Šibensko-kninska	54	6	5	83,3	5		2	1		2	
Vukovarsko-srijemska	93	18	9	50,0	9		3	4		2	
Splitsko-dalmatinska	219	37	16	43,2	13	3	3	3	3	6	1
Istarska	108	26	13	50,0	13		2		7	4	
Dubrovačko-neretvanska	74	11	6	54,5	6			1	2	1	2
Međimurska	59	19	10	52,6	9	1	3	5	1	1	
Grad Zagreb	137	60	33	55,0	29	4	3	6	15	7	2
Republika Hrvatska	2133	426	233	54,7	216	17	47	56	63	59	8

Tablica 14: 33. PROLETNA ŠKOLA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA ZOOM 2021
 Karakteristike uzorka

Županija	Broj škola	Broj sudionika	Broj anketiranih	% (4:3)	Spol		Životna dob				
					Ž	M	Do 30	31-40	41-50	51-60	61 i više
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Zagrebačka	128	42	33	78,6	32	1		11	12	9	1
Krapinsko-zagorska	88	12	10	83,3	10			2	5	3	
Sisačko-moslavačka	93	15	12	80,0	12		1	4	3	4	
Karlovačka	77	11	11	100,0	11		1	2	4	2	2
Varaždinska	74	17	14	82,4	13	1		4	7	3	
Koprivničko-križevačka	92	15	12	80,0	12			8	2	1	1
Bjelovarsko-bilogorska	104	20	19	95,0	17	2		6	10	2	1
Primorsko-goranska	116	34	34	100,0	33	1	3	12	4	14	1
Ličko-senjska	48	5	4	80,0	4			1	2	1	
Virovitičko-podravska	80	14	14	100,0	10	4		5	7	2	
Požeško-slavonska	61	13	7	53,8	7		2	4	1		
Brodsko-posavska	118	16	16	100,0	16		2	8	5	1	
Zadarska	114	36	32	88,9	32		4	9	10	7	2
Osječko-baranjska	187	32	23	71,9	21	2	1	7	10	5	
Šibensko-kninska	56	19	16	84,2	15	1	1	8	5	2	
Vukovarsko-srijemska	93	31	25	80,6	21	4	3	12	8	2	
Splitsko-dalmatinska	209	76	60	78,9	57	3	4	21	20	14	1
Istarska	104	19	18	94,7	18		2	4	8	4	
Dubrovačko-neretvanska	69	12	9	75,0	9			4	3	2	
Međimurska	58	17	16	94,1	13	3		8	8		
Grad Zagreb	144	74	67	90,5	60	7	5	22	21	16	3
Republika Hrvatska	2113	530	452	85,3	423	29	29	162	155	94	12

ŽIVOTOPIS

Professor emeritus **Petar Filipić** (Split, 1947) znanstvenik je i istraživač. Njegovi makroekonomski znanstveni radovi, a objavio ih je više od 170, temeljito i sveobuhvatno analiziraju gospodarske i druge društvene probleme. Neraskidiva je veza Filipićevog znanstvenog rada i esejistike. Na jednoj strani, u literarnim ćemo mu tekstovima često naići na ekonomiju, matematiku, statistiku i tragove drugih znanosti. S druge strane, u znanstvenim tekstovima često koristi formu slobodnog esejističkog diskursa. Ta simbioza znanosti i esejistike najpotpunije je dostignuta u knjigama *Makroekonomija za svakoga* (2006), danas već, klasiku *Ekonomski paradoksi* (2012) i *Anatomija destrukcije – Politička ekonomija hrvatskog visokog školstva* (2014). Profesor Filipić objavio je i više radova iz područja Ekonomije sreće.

Aktivnost profesora Filipića na polju kulture realizira se kroz dvije uloge: autorsku i organizatora kulturnih manifestacija. Prva, objavljuje (oblačeći ih u ekonomsko ruho) više priča i novela, knjige kratkih priča *Svjetlo u tami* (pod pseudonimom EF PE EL – 1999) i *Moj prijatelj Petar* (2018). I druga, uz pomoć nekolicine entuzijasta, 2007. organizirao je "Pričigin", splitski festival pričanja priča koji se kroz narednih trinaest godina prometnuo u prvorazrednu činjenicu na kulturnoj mapi Splita, Hrvatske i okruženja.

ISTRAŢIVANJA KURIKULA

4.2. Nikolina **Dolfić**, STRUČNI SURADNIK KNJIŽNIČAR U PROVEDBI KURIKULUMA MEĐUPREDMETNIH TEMA VEZANO UZ OKVIRNE GODIŠNJE IZVEDBENE KURIKULUME NASTAVNIH PREDMETA ZA OSNOVNE I SREDNJE ŠKOLE

Nikolina Dolfić, prof. soc., dipl. knjiž., stručna suradnica mentorica
Voditeljica ŽSV-a srednjoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije i
ŽSV-a osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Zadarske županije
nikolina.dolfic@skole.hr

Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku, Split

STRUČNI SURADNIK KNJIŽNIČAR U PROVEDBI KURIKULUMA MEĐUPREDMETNIH TEMA VEZANO ZA OKVIRNE GODIŠNJE IZVEDBENE KURIKULUME NASTAVNIH PREDMETA ZA OSNOVNE I SREDNJE ŠKOLE

Sažetak

Za potrebe istraživanja proučeni su određeni kurikulumi i godišnji izvedbeni kurikulumi (GIK-ovi) nastavnih predmeta za osnovne i srednje škole te kurikulumi međupredmetnih tema s ciljem detektiranja pojavnosti školskih knjižničara u navedenim kurikulumima i markiranja planirane suradnje učitelja i nastavnika sa školskim knjižničarima unutar okvirnih GIK-ova koji su objavljeni na stranicama MZO-a, 8. veljače 2021. Istaknuta je važnost međupredmetnih tema, kao onih u kojima je predviđena suradnja školskog knjižničara i učitelja/nastavnika, s naglaskom na međupredmetne teme Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije i Učiti kako učiti. U ostalim kurikulumima međupredmetnih tema, ne spominju se školski knjižničari, ali se spominju stručni suradnici, što školski knjižničari svakako jesu. U praksi se pokazalo da su školski knjižničari ti koji provode sve teme i ostvaruju sva odgojno-obrazovna očekivanja međupredmetnih tema, bilo kroz provedbu Knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja - KIMOO/Knjižnično-informacijskog programa - KIP, bilo kroz projekte i međupredmetne korelacije koje ostvaruju u suradnji s učiteljima/nastavnicima. Predstavljeni su rezultati rada na proučavanju kurikuluma nastavnih predmeta i GIK-ova nastavnih predmeta Hrvatski jezik, Informatika, Likovna kultura, Povijest, Geografija i Tehnička kultura za osnovne škole te Hrvatski jezik i Informatika za srednje škole, u kojima su markirane mogućnosti suradnje školskih knjižničara s predmetnim učiteljima/nastavnicima te su povezane s primjerima iz prakse i idejama za realizaciju suradnje.

KLJUČNE RIJEČI: Cjelovita kurikularna reforma, godišnji izvedbeni kurikulum, KIMOO, KIP, međupredmetne teme, stručni suradnik knjižničar, školska knjižnica

- Expert Associate Librarian in the Implementation of the Cross-curricular Topics in Connection with Annual Curricula Plans for Primary and Secondary Schools

ABSTRACT

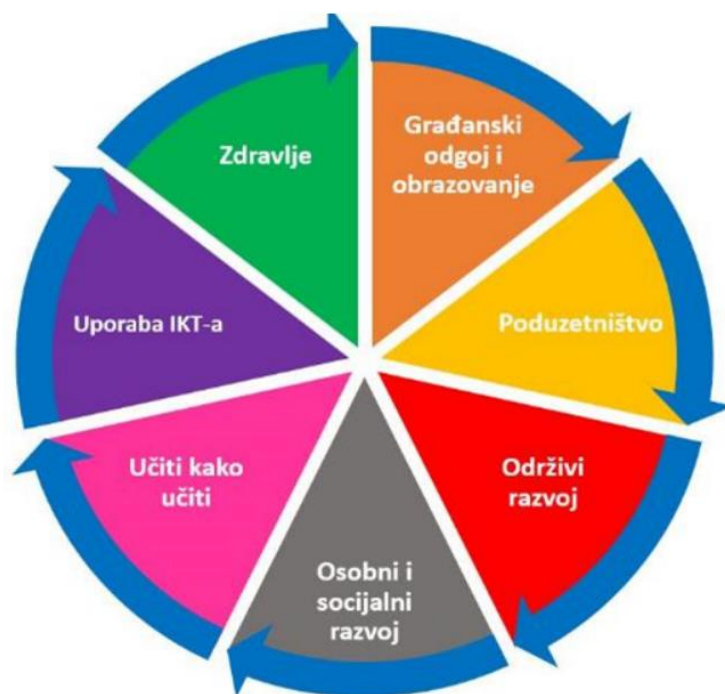
The current study examines selected subject curricula and their annual curriculum plans for primary and secondary schools as well as curricula of seven cross-curricular topics. The aim is to investigate the involvement of school librarians in the new curricula of the Comprehensive curricular reform. The possibilities of collaboration between school librarians and teachers in connection with the Annual Curriculum Plans published on the website of the Ministry of Science and Education on the 8th of February, 2021., have been outlined. The importance of cross-curricular topics, the ones in which a collaboration between school librarians and teachers is foreseen, has been pinpointed, with a special emphasis on two curricula: The Use of Information and Communication Technology and Learning How to Learn. In the other cross-curricular topics there is no mention of school librarians. However, expert associates are mentioned; a phrase which includes school librarians. It was found that, in practise, the librarians are the ones who implement all subjects and achieve the educational outcomes of cross-curricular topics. This is achieved either through Library, Information and Media Education teaching, Library Information Programme activities or through projects and interdisciplinary correlations in collaboration with teachers. This paper presents the results of the study of the following subject curricula: Croatian Language, Computer Science, Art, History, Geography and Technical Education for primary schools and Croatian Language and Computer Science for secondary schools and their annual curriculum plans for certain grades. Opportunities for collaboration between school librarians and subject teachers as well as related examples from practice and suggestions for realisation of the partnership have been highlighted.

KEY WORDS: annual curriculum plans, Comprehensive curricular reform, cross-curricular topics, expert associate librarian, Library, Information and Media Education, school library

UVOD

Međupredmetne teme su teme općeljudskih vrijednosti i kompetencija za život u 21. stoljeću i kao takve su na poseban način svakodnevno prisutne u odgojno-obrazovnom radu cjelokupne

obrazovne vertikale. Međupredmetne teme se ostvaruju u svim oblicima učenja i poučavanja, ovisno o očekivanjima koja su određena kurikulumima. Očekivanja tema integriraju se u sve nastavne predmete: obvezne, izborne fakultativne, u izvannastvane aktivnosti te u sat razrednika. Provode se kao zasebne teme ili dio tematskih cjelina. Svaki od sedam kurikuluma međupredmetnih tema (Učiti kako učiti, Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije, Građanski odgoj i obrazovanje, Poduzetništvo, Osobni i socijalni razvoj, Zdravlje i Održivi razvoj) organiziran je po odgojno-obrazovnim ciklusima i domenama (Slika 1). Unutar svakog odgojno-obrazovnog ciklusa i domena navedena su odgojno-obrazovna očekivanja. U odgojno-obrazovnoj vertikali određeno je 5 odgojno-obrazovnih ciklusa. Za osnovne škole to su: 1. ciklus – 1. i 2. razreda, 2. ciklus – 3., 4. i 5. razred, 3. ciklus – 6., 7. i 8. razred, a za srednje škole to su: 4. ciklus – 1. i 2. razred četverogodišnjih; 1. razred trogodišnjih srednjoškolskih programa te 5. ciklus – 3. i 4. razred četverogodišnjih; 2. i 3. razred trogodišnjih srednjoškolskih programa.⁶⁶

Slika 1. Međupredmetne teme

⁶⁶ Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Međupredmetne teme*. <<https://skolazazivot.hr/medupredmetne-teme/>> (pristupljeno 15.3. 2021.)

Odgojno-obrazovna očekivanja u međupredmetnim temama mogu se ostvarivati na različite načine: ugradnjom odgojno-obrazovnih očekivanja u predmetne kurikulume, na satu razrednog odjela, integrirano – kroz više nastavnih predmeta i različitim kombinacijama međupredmetnih tema i nastavnih predmeta te projektno. Odgojno-obrazovna očekivanja međupredmetnih tema pregledno navode što se od učenika očekuje u određenoj domeni ili makrokonceptu međupredmetnih tema na kraju svakog odgojno-obrazovnog ciklusa.

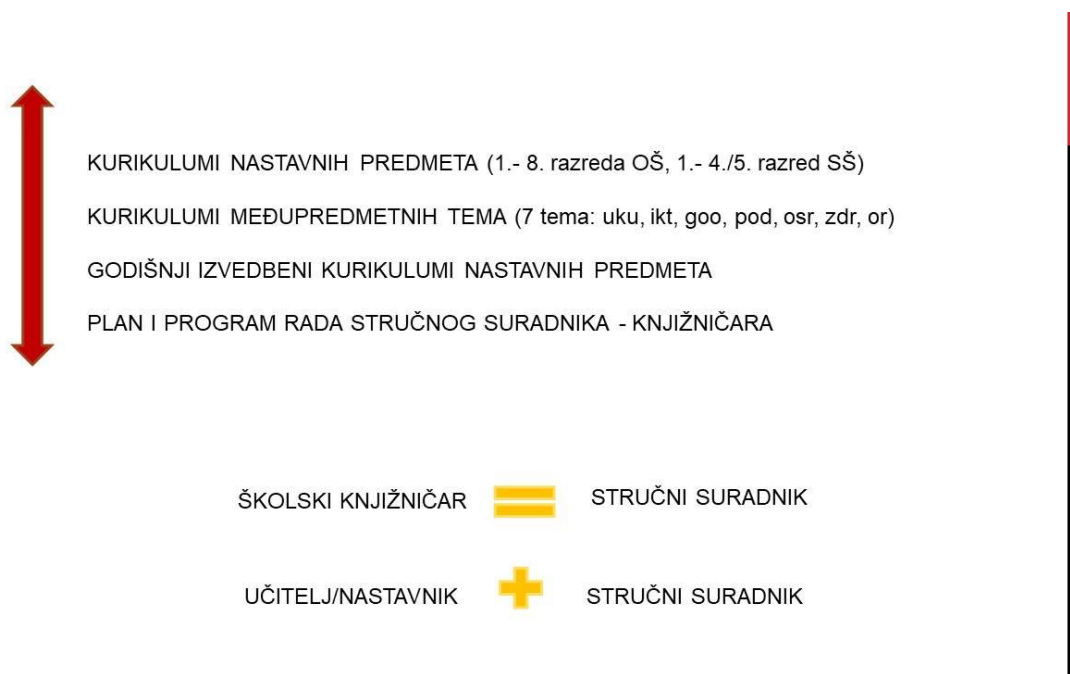
Nositelji provedbe kurikuluma svih međupredmetnih tema te oni koji planiraju ostvarivanja odgojno-obrazovnih očekivanja svih međupredmetnih tema su učitelji, nastavnici, stručni suradnici i vanjski suradnici. Preporuča se suradničko planiranje kako bi se što cjelovitije sve teme ostvarile u pojedinim odgojno-obrazovnim ciklusima. To znači da je potrebno kroz sve nastavne predmete ostvariti odgojno-obrazovna očekivanja svih međupredmetnih tema. Unutar svakog nastavnog predmeta ostvarit će se očekivanja onih međupredmetnih tema koje su mu sadržajem i očekivanjima bliske, a suradničkim planiranjem svih učitelja, nastavnika i suradnika osigurat će se ostvarivanje svih međupredmetnih tema kroz određeni odgojno-obrazovni ciklus. Stručni suradnici knjižničari su navedeni kao nositelji provedbe u dva kurikuluma međupredmetnih tema i to u kurikulumima Učiti kako učiti i Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije.⁶⁷

U kurikulumima ostalih međupredmetnih tema ne navode se stručni suradnici knjižničari, već samo stručni suradnici. No školski knjižničari jesu stručni suradnici, dio nastavnog osoblja i dio stručne službe škole koju čine ostali stručni suradnici (pedagozi, psiholozi, logopedi, defektolozi, socijalni pedagozi, edukacijski rehabilitatori) te je u skladu s tim zaključeno, kako stručni suradnici knjižničari mogu provoditi i provode svih sedam međupredmetnih tema. Budući da su različite radne skupine radile kurikulume za svaku pojedinu međupredmetnu temu, dokumenti nisu unificirani. Ono što je odmah uočeno je da se za stručne suradnike knjižničare upotrebljava naziv školski knjižničar, dok se za sve ostale članove stručne službe koristi termin stručni suradnik. Školski knjižničar pojavljuje se u Kurikulumima međupredmetnih tema Učiti kako učiti i Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije, a stručni suradnik u svim ostalim kurikulumima međupredmetnih tema. Dakle, nije specificirano niti odvojeno koji stručni suradnik provodi koje

⁶⁷ Isto.

međupredmetno područje, što istima otvara mogućnost za provođenje tema za koje imaju interes te za ono teme s kojima mogu ostvariti suradnju s učiteljima/nastavnicima. Nažalost, otvara i mogućnost da stručni suradnik knjižničar, kao i ostali stručni suradnici, uopće ne provodi međupredmetne teme i ne surađuje s učiteljima/nastavnicima u nastavnom procesu.

Da bi stručni suradnik knjižničar izradio svoj Plan i program rada, a u koji će uključiti odgojno-obrazovni rad s učenicima u suradnji s učiteljima/nastavnicima, potrebno je proučiti kurikulume svih nastavnih predmeta za osnovnu/srednju školu i kurikulume svih međupredmetnih tema za osnovnu/srednju školu (Slika 2)

Slika 2. Vertikalna povezanost Plana i programa rada stručnog suradnika knjižničara s ostalim dokumentima

Treba imati izvrsnu suradnju s učiteljima/nastavnicima s kojima želi surađivati te zajedno s njima planirati odgojno-obrazovni rad, a planirano je učitelj/nastavnik dužan uvrstiti u svoj godišnji izvedbeni kurikulum, odnosno stručni suradnik knjižničar u svoj Plan i program rada. Preduvjeti za suradnju su svakako motivacija, volja i suradljivost učitelja/nastavnika i stručnog suradnika

knjižničara, kao i međuljudski odnosi u školskom kolektivu te stav ravnatelja o važnosti suradnje u cilju unapređenja odgojno-obrazovnog procesa.

Međutim, dok je učiteljima/nastavnicima program rada propisan nastavnim kurikulumom s određenim ishodima koje učenici moraju ostvariti te satnicom potrebnom za ostvarivanje tih ishoda, knjižničari nemaju niti okvirne smjernice. Ovim istraživanjem se nastojalo detektirati na koji način stručni suradnik knjižničar može ostvariti očekivanja međupredmetnih tema te ishode nastavnih predmeta (kroz korelaciju, integraciju, projekte itd.) unatoč nedostatku kurikuluma za stručne suradnike knjižničare.

Tema istraživanja

Stručni suradnik knjižničar u provedbi kurikuluma svih međupredmetnih tema vezano uz okvirne godišnje izvedbene kurikulume nastavnih predmeta za osnovne i srednje škole te kurikulume nastavnih predmeta za osnovne i srednje škole.

Istraživački problem

Stručni suradnici knjižničari, u sklopu djelatnosti neposrednog odgojno-obrazovnog rada opisanog člankom 5. Standarda za školske knjižnice⁶⁸, provode Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje (srednje škole) ili Knjižnično-informacijski program (osnovne škole), ostvaruju međupredmetne korelacije i provode međupredmetne teme, a da za rad nemaju propisan kurikulum. Svaki stručni suradnik knjižničar sam odlučuje hoće li ili ne, provoditi KIMOO ili KIP, s tim da je program za provedbu KIP-a bio propisan HNOS-om⁶⁹, dok program KIMOO-a, koji su predložile stručne suradnice knjižničarke iz Zadarske županije, nikada nije službeno zaživio, mada ga više manje svi srednjoškolski knjižničari koriste kao orijentir za rad⁷⁰. Cjelovitom kurikularnom

⁶⁸ Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2000. *Standard za školske knjižnice*. NN 34/00. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2000_03_34_698.html> (pristupljeno 15.3.2021.)

⁶⁹ Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2006. *Odluka o nastavnim planu i programu za osnovnu školu*. NN 102/06. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2006_09_102_2319.html> (pristupljeno 15.3.2021.)

⁷⁰ Telesmanić, Tanja i dr. *Prijedlog za provedbu Knjižnično-informacijskoga i medijskoga odgoja i obrazovanja u gimnazijama i strukovnim školama*. Knjižničari.hr <http://www.knjiznicari.hr/UDK02/index.php/Prijedlog_za_provedbu_Knji%C5%BEEni%C4%8Dno-informacijskoga_i_medijskoga_odgoja_i_obrazovanja_u_gimnazijama_i_strukovnim_%C5%A1kolama> (pristupljeno 15.3.2021.)

reformom propisani su kurikulumi međupredmetnih tema u kojima se kao oni koji ih provode navode i stručni suradnici te se postavlja pitanje u kojoj mjeri su u kurikulumima zastupljeni knjižničari i mogu li knjižničari prema navedenim kurikulumima planirati odgojno-obrazovni rad s učenicima i suradnju s učiteljima/nastavnicima te je li ista predviđena prijedlozima godišnjih izvedbenih kurikuluma za osnovnu i srednju školu koji su objavljeni na stranicama MZO-a u veljači 2021.

Cilj istraživanja

Osnovni ciljevi istraživanja su:

- utvrditi je li predviđeno i u kolikoj mjeri je predviđeno da stručni suradnici knjižničari sudjeluju u provedbi Kurikuluma međupredmetnih tema za osnovne i srednje škole
- utvrditi je li predviđena i u kolikoj mjeri je predviđena suradnja stručnih suradnika knjižničara s učiteljima/nastavnicima u prijedlozima godišnjih izvedbenih kurikuluma za osnovne i srednje škole
- markirati mogućnost suradnje stručnih suradnika knjižničara i učitelja/nastavnika na ostvarivanju ishoda nastavnih predmeta predviđenih kurikulumima nastavnih predmeta, kroz međupredmetnu korelaciju, projekte, projektnu nastavu i istraživački rad
- oblikovanje smjernica za izradu kurikuluma međupredmetne teme “Knjižnično-informacijska i medijska pismenost i poticanje čitanja”

Metodologija istraživanja

Istraživanje je provedeno na analizi kurikuluma nastavnih predmeta i GIK-ova nastavnih predmeta Hrvatski jezik, Informatika, Likovna kultura, Povijest, Geografija i Tehnička kultura za osnovne škole i Hrvatski jezik i Informatika za srednje škole te kurikuluma svih sedam međupredmetnih tema.

Prikupljanje podataka

Markirane su predviđene suradnje stručnih suradnika knjižničara s učiteljima/nastavnicima u kurikulumima nastavnih predmeta i GIK-ovima nastavnih predmeta Hrvatski jezik, Informatika,

Likovna kultura, Povijest, Geografija i Tehnička kultura za osnovne škole i Hrvatski jezik i Informatika za srednje škole, kao i kurikulumima svih sedam međupredmetnih tema te su povezane s dosadašnjim radom stručnih suradnika knjižničara, kroz konkretne primjere iz prakse. Rad nudi i nove ideje za realizaciju suradnje stručnih suradnika knjižničara i učitelja/nastavnika kroz međupredmetnu korelaciju, projekte, projektnu nastavu i istraživački rad.

Istraživački tim:

Sanja Mamić, prof. lik., umj. restaurator i dipl. knjiž.

(stručna suradnica knjižničarka, OŠ Meje, Split)

Anela Crnogorac, prof. hrv. jez. i dipl. knjiž.

(stručna suradnica mentorica i učiteljica, OŠ Ivan Leko, Proložac Donji)

Tea Radić, prof. tal. jez. i soc., mag. bibl.

(stručna suradnica mentorica, OŠ Srinjine, Srinjine i OŠ Slatine, Slatine)

Mirna Luketin, prof. engl. i talij. jez. i dipl. knjiž.

(stručna suradnica mentorica, SŠ Braća Radić, Kaštel Štafilić – Nehaj)

Nikolina Dolfić, dipl. knjiž., prof. soc. (stručna suradnica mentorica, Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku, Split) – koordinatorka istraživanja

REZULTATI ISTRAŽIVANJA:

4.2.1. Nikolina **Dolčić**, Stručni suradnik knjižničar u provedbi kurikuluma međupredmetnih tema u osnovnoj školi vezano za okvirne godišnje izvedbene kurikulume nastavnog predmeta Informatika i kurikulum nastavnog predmeta Informatika za 1.-4. razred osnovne škole

Nikolina Dolčić, prof. soc., dipl. knjiž., stručna suradnica mentorica
Voditeljica ŽSV-a srednjoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije i
ŽSV-a osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Zadarske županije
nikolina.dolfic@skole.hr

Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku, Split

**STRUČNI SURADNIK KNJIŽNIČAR U PROVEDBI KURIKULUMA MEĐUPREDMETNIH
TEMA U OSNOVNOJ ŠKOLI VEZANO ZA OKVIRNE GODIŠNJE IZVEDBENE
KURIKULUME NASTAVNOG PREDMETA INFORMATIKA I KURIKULUM
NASTAVNOG PREDMETA INFORMATIKA ZA 1.-4. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE**

1. UVOD

Odgajno-obrazovna očekivanja za ostvarivanje ishoda međupredmetne teme Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije podijeljene su u četiri domene: domena A – Funkcionalna i odgovorna uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije, domena B – Komunikacija i suradnja u digitalnom okruženju, domena C – Istraživanje i kritičko vrednovanje u digitalnom okruženju i domena D – Stvaralaštvo i inovativnost u digitalnom okruženju (Slika 3).

Slika 3. Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije i temeljne kompetencije

Kroz cijeli Kurikulum istaknuta je i vidljiva važnost suradnje stručnog suradnika knjižničara s učiteljem Informatike u ostvarivanju očekivanja ishoda međupredmetne teme. U preporukama za ostvarivanje odgojno-obrazovnih očekivanja međupredmetne teme, u domeni A, kroz sve odgojno-obrazovne cikluse, navedeno je „...projektne aktivnosti u redovitoj nastavi i izvannastavnim aktivnostima provodi se uz podršku školskog knjižničara i učitelja/nastavnika informatike;...preporučuje se raditi na računalima u učionici informatike, u knjižnici...“, nadalje, u domeni C, kroz sve odgojno-obrazovne cikluse, navodi se „...svi nastavni predmeti, izvannastavne

aktivnosti, projektno i problemsko učenje, u suradnji sa školskim knjižničarom“ te u domeni D, kroz sve odgojno-obrazovne cikluse – „...*suradnja školskog knjižničara i učitelja/nastavnika hrvatskog jezika“*. Shodno tome, moglo se pretpostaviti kako će se ta preporučena suradnja prikazati i na primjerima okvirnih godišnjih izvedbenih kurikuluma koje je objavilo MZO na svojim stranicama u veljači 2021., no međutim nije, kao što ni u Kurikulumu nastavnog predmeta Informatika, u preporukama za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda, nema preporuka za suradnju sa stručnim suradnicima knjižničarima, kao ni prijedloga za uključivanje međupredmetnih tema.⁷¹

2. ANALIZA REZULTATA

Iako u Kurikulumu nastavnog predmeta Informatika za osnovne škole i gimnazije nije predviđena suradnja učitelja sa stručnim suradnikom knjižničarom, odgojno-obrazovna očekivanja nastavnog predmeta jasno koreliraju s međupredmetnom temom Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije i sa Knjižnično-informacijskim programom kojeg provode stručni suradnici knjižničari u osnovnoj školi (premda HNOS koji ga je propisao više nije na snazi). Kurikulum nastavnog predmeta Informatika podijeljen je u četiri domene: domena A – Informacije i digitalna tehnologija, domena B – Računalno razmišljanje i programiranje, domena C – Digitalna pismenost i komunikacija i domena D - eDruštvo. U opisu domene C piše sljedeće – „*Savjesno i svjesno stvaranje vlastitih e-portfolija i pozitivnih digitalnih tragova iznimno je važno za svakog pojedinca. Obilježje je te domene i razvijanje otvorenosti prema novim tehnološkim dostignućima u području informacijske i komunikacijske tehnologije.*“, a u opisu domene D: „*Teme kao što su područje sigurnosti na mreži, zaštita podataka, elektroničko nasilje i briga o svojem digitalnom ugledu razvijaju potrebne vještine i stavove nužne za odgovorne, kompetentne, kreativne i pouzdane sudionike digitalnoga društva. Objavljivanje te dijeljenje podataka, sadržaja i izvora uz poštivanje*

⁷¹ Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj*. NN 7/2019. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_150.html> (pristupljeno 15.3. 2021.).

svih etičkih načela omogućuje širem broju ljudi stvaranje novih znanja i vrijednosti. Istraživanje poslova i područja u kojima se koristi IKT-om doprinosi budućoj profesionalnoj orijentaciji i razvoju mlade osobe.“ Obje domene koreliraju s međupredmetnom temom Informacijsko-komunikacijska tehnologija te s Knjižnično-informacijskim programom.

Nadalje, u Kurikulumu nastavnog predmeta Informatika uočeno je kako se nepromišljeno upotrebljavaju različiti nazivi pa tako imamo informatičku pismenost, informacijsku pismenost, digitalnu pismenost i informacijsko-komunikacijsku tehnologiju. Kada radna skupina u Kurikulumu pojašnjava što se u odgojno-obrazovnom sustavu podrazumijeva pod nazivom Informatika, navode između ostalog: *„stjecanje vještina za uporabu informacijske i komunikacijske tehnologije (digitalna pismenost) kojom se oblikuju, spremaju, pretražuju i prenose različiti multimedijски sadržaji.“*, a kod nabiranja generičkih kompetencija navode: *„upravljanje obrazovnim i profesionalnim razvojem učenjem s pomoću informacijske i komunikacijske tehnologije, učenjem na daljinu, videokonferencijama, virtualnim šetnjama, pristupom online bazama podataka i sl.“⁷²*

U preporukama za ostvarivanje odgojno-obrazovnih očekivanja za 1. ciklus (Tablica 1), navodi se sljedeće: *„Ukazati na primjereno ponašanje i konvencije uljudnoga ophođenja za vrijeme komunikacijskih aktivnosti u digitalnome okruženju. Povezati dječji bonton i komunikaciju u stvarnome svijetu s osnovnim pravilima komunikacije u virtualnome svijetu. Naglasiti razlike u komunikaciji s poznatim i nepoznatim osobama, upoznati učenike s njima razumljivim rizicima komunikacije s nepoznatim osobama. Na konkretnim primjerima pokazati loše i dobro ponašanje, razgovarati o vrijeđanju, ismijavanju, lažnome predstavljanju, uporabi i dijeljenju tuđih podataka i fotografija bez dopuštenja (primjeri s ilustracijama, radni listovi sa situacijama za najmlađe učenike. Koristiti se projektima eTwinninga, videokonferencijama za predstavljanje vršnjacima, zajedničkim obilježavanjem važnih datuma ili blagdana, razgovorima sa stručnjacima, književnicima, znanstvenicima.“*

⁷² Isto.

Tablica 1. Nastavni predmet informatika – ishodi u 1. razredu

1. RAZRED	
Domena	Ishod
Informacije i digitalna tehnologija	Nakon prve godine učenja predmeta Informatika u domeni Informacije i digitalna tehnologija učenik: A.1.1 prepoznaje digitalnu tehnologiju i komunicira s poznatim osobama uz pomoć učitelja u sigurnome digitalnom okruženju A.1.2 razlikuje oblike digitalnih sadržaja, uređaje i postupke za njihovo stvaranje.
Računalno razmišljanje i programiranje	Nakon prve godine učenja predmeta Informatika u domeni Računalno razmišljanje i programiranje učenik: B.1.1 rješava jednostavan logički zadatak B.1.2 prati i prikazuje slijed koraka potrebnih za rješavanje nekoga jednostavnog zadatka.
Digitalna pismenost i komunikacija	Nakon prve godine učenja predmeta Informatika u domeni Digitalna pismenost i komunikacija učenik: C.1.1 uz podršku učitelja koristi se predloženim programima i digitalnim obrazovnim sadržajima C.1.2 uz podršku učitelja vrlo jednostavnim radnjama izrađuje jednostavne digitalne sadržaje.
e-Društvo	Nakon prve godine učenja predmeta Informatika u domeni e-Društvo učenik: D.1.1 pažljivo i odgovorno koristi se informacijskom i komunikacijskom opremom i štiti svoje osobne podatke D.1.2 primjenjuje zdrave navike ponašanja tijekom rada na računalu i prihvaća preporuke o količini vremena provedenoga za računalom.

U preporukama za ostvarivanje odgojno-obrazovnih očekivanja za 2. ciklus (Tablica 2), navodi se pak sljedeće: „Dogovoriti s učenicima pravila korištenja internetom. Pronalaženje podataka na zadanu temu i uz upute za pretraživanje i vrednovanje pronađenoga (konkretni primjeri bliski razvojnoj dobi djece). Učenici uz pomoć učitelja zajednički pronalaze online sadržaje i odlučuju odgovaraju li njihovoj dobi. Učenik opisuje način uporabe pronađene informacije te bilježenje njezinog izvora (prepoznavanje URL-adrese, njezino pohranjivanje i dijeljenje). Pronalaženje sadržaja na internetu uz odgovarajuća dopuštenja za korištenje te referiranje (specijalizirane tražilice Creative Commons i filtri). Kombiniranje različitih oblika digitalnih sadržaja u nove. Izrada multimedijских sadržaja složenosti primjerene razvojnoj dobi učenika. Izrada različitih grafičkih prikaza (tablice, grafikoni, infografike).“⁷³

Posljednje navedeno kao da je izvučeno iz Plana i programa rada stručnog suradnika knjižničara. Stručni suradnici knjižničari s učenicima rade na pretraživanju i vrednovanju informacija, bilo u tiskanom ili digitalnom obliku, uče ih o autorskim pravima te pravilima i važnosti citiranja i parafraziranja, kao i korištenju specijalizirane tražilice Creative Commons. Također s učenicima

⁷³ Isto.

obrađuju teme sigurnosti na Internetu, pravilima komunikacije u virtualnom svijetu, razgovaraju s učenicima o štetnosti govora mržnje, ismijavanja i vrijeđanja na društvenim mrežama i slično. Obrađuju i teme iz domene medijske pismenosti, kao što su prepoznavanje lažnih vijesti, dezinformacija i prikrivenog oglašavanja, razgovaraju o utjecaju reklama na djecu itd. Osim toga s učenicima koriste različite web 2.0 alate, aplikacije, programe i platforme te kreiraju nove digitalne sadržaje.

Tablica 2. Nastavni predmet informatika – ishodi u 4. razredu

4. RAZRED	
Domena	Ishod
Informacije i digitalna tehnologija	Nakon četvrte godine učenja predmeta Informatika u domeni Informacije i digitalna tehnologija učenik: A.4.1 objašnjava koncept računalne mreže, razlikuje mogućnosti koje one nude za komunikaciju i suradnju, opisuje ih kao izvor podataka A.4.2 analizira čimbenike koji razlikuju ljude od strojeva te proučava načine interakcije čovjek – stroj. A.4.3 koristi se simbolima za prikazivanje podataka, analizira postupak prikazivanja te vrednuje njegovu učinkovitost.
Računalno razmišljanje i programiranje	Nakon četvrte godine učenja predmeta Informatika u domeni Računalno razmišljanje i programiranje učenik: B.4.1 stvara program korištenjem vizualnog okruženja u kojem koristi sljed, ponavljanje, odluku i ulazne vrijednosti B.4.2 rješava složenije logičke zadatke s uporabom računala ili bez uporabe računala
Digitalna pismenost i komunikacija	Nakon četvrte godine učenja predmeta Informatika u domeni Digitalna pismenost i komunikacija učenik: C.4.1 odabire prikladan program za zadani zadatak, preporučuje ga drugima te istražuje mogućnosti sličnih programa C.4.2 osmišljava plan izrade digitalnoga rada, izrađuje i vrednuje rad C.4.3 u suradničome online okruženju zajednički planira i ostvaruje jednostavne ideje.
e-Društvo	Nakon četvrte godine učenja predmeta Informatika u domeni e-Društvo učenik: D.4.1 istražuje ograničenja uporabe računalne tehnologije te primjenjuje upute za očuvanje zdravlja i sigurnost pri radu s računalom D.4.2 analizira široki spektar poslova koji zahtijevaju znanje ili uporabu informacijske i komunikacijske tehnologije.

U okvirnom godišnjem izvedbenom kurikulumu za nastavni predmet Informatika, za niže razrede osnovne škole, nije predviđena suradnja učitelja sa stručnim suradnikom knjižničarom, ali su i iz prethodnih primjera vidljive predispozicije za suradnju, koja posebice dolazi do izražaja ako se pogledaju izdvojeni prijedlozi GIK-a (Tablica 3 i Tablica 4), odnosno dijelovi označeni zvjezdicom.

Tablica 3. Dio prijedloga GIK-a za nastavni predmet Informatika u 1. Razredu

Tjedan	Broj sata	Naziv nastavne teme/aktivnosti	Odgojno obrazovni ishodi	Okvirni broj sati/mjesec	Očekivanja međupredmetnih tema
20.	39.–40.	Komunikacija uz pomoć računala	sadržaja, uređaje i postupke za njihovo stvaranje.	Ožujak, travanj 2021.	MPT Upotreba IKT-a ikt A 1. 1. Učenik uz pomoć učitelja odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje jednostavnih zadataka. MPT Upotreba IKT-a ikt A. 1. 3 Učenik primjenjuje pravila za odgovorno i sigurno sluzenje programima i uređajima.
21.	41.–42.	Poruke na internetu Obilježavanje Dana sigurnijeg interneta – 9.2.2021. 	C. 1. 1. Učenik se uz podršku učitelja koristi predloženim programima i digitalnim obrazovnim sadržajima		
22.	43-44.	Ponašanje na internetu 	D. 1. 1. Učenik se pažljivo i odgovorno koristi opremom IKT-a i štiti svoje osobne podatke.		
23.	45-46.	Osobni podaci 			
24.	47-48.	Alati za komunikaciju na internetu 			
25.	49-50.	Moj digitalni trag 			
26.	51-52.	Istražuj sigurno – Čuvaj svoje tajne – kako smisliti sigurnu lozinku?			

Tablica 4. Dio prijedloga GIK-a za nastavni predmet Informatika u 4. razredu

Tjedan	Broj sata	Naziv nastavne teme/aktivnosti	Odgojno obrazovni ishodi	Okvirni broj sati/mjesec	Očekivanja međupredmetnih tema
		Stvaram digitalne radove	OŠ INF C. 4. 1. Nakon četvrte godine učenja predmeta informatika u domeni digitalna pismenost i komunikacija učenik odabire prikladan program za zadani zadatak, preporučuje ga drugima te istražuje mogućnosti sličnih programa. 	16 Ožujak, travanj, 2021.	MPT Uporaba IKT ikt A.2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje zadatka. ikt A.2.2. Učenik se samostalno koristi njemu poznatim uređajima i programima. ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. ikt B.2.1. Učenik uz povremenu učiteljevu pomoć komunicira s poznatim osobama u sigurnome digitalnom okružju. ikt B.2.2. Učenik uz povremenu učiteljevu pomoć surađuje s poznatim osobama u sigurnome digitalnom okružju. ikt B.2.3. Učenik primjenjuje komunikacijska pravila u digitalnome okružju.
22.	43.-44.	Izrada tekstualnog dokumenta – 1. dio			
23.	45.-46.	Izrada tekstualnog dokumenta – 2. Dio	OŠ INF C. 4. 2. Nakon četvrte godine učenja predmeta informatika u domeni digitalna pismenost i komunikacija učenik osmišljava plan izrade digitalnoga rada, izrađuje i vrednuje rad.		
24.	47.-48.	Pišem i crtam – uz Svjetski dan voda 	OŠ INF C. 4. 3. Nakon četvrte godine učenja predmeta informatika u domeni digitalna pismenost i komunikacija učenik u suradničome online okruženju zajednički planira i ostvaruje jednostavne ideje.		
25.	49.-50.	Pišem i crtam – stvaram svoje mozgalice			
26.	51.-52.	Stvaram 3D crteže			
27.	53.-54.	Snimam zvuk i video			
28.	55.-56.	I računalo može čuvati okoliš – mini projekt Obilježavanje Dana planete Zemlje 			
29.	57.-58.	I računalo može čuvati okoliš – mini projekt			

Navedeni primjeri godišnjih izvedbenih kurikuluma za nastavni predmet Informatika u 1. i 4. razredu osnovne škole predviđaju ostvarivanje ishoda međupredmetne teme Informacijsko-komunikacijska tehnologija, a da ni u jednom dijelu GIK-a nije navedeno kako se isti ostvaruju u

suradnji, već se čini kako će učitelj Informatike sve ishode međupredmetne teme Uporaba IKT-a realizirati potpuno samostalno. Nadalje, obilježavanje važnih nadnevaka i obljetnica, poput Dana planeta Zemlje spada u kulturnu i javnu djelatnost škole te bi bilo logično da se u GIK-u predvidjela suradnja sa stručnim suradnikom knjižničarom ili ostalim učiteljima/nastavnicima kroz međupredmetnu korelaciju, projektnu nastavu ili suradnički projekt. No ne smijemo smetnuti s uma kako su navedeni godišnji izvedbeni kurikulumi samo okvirni primjeri po kojima svaki učitelj/nastavnik Informatike samostalno kreira svoj vlastiti GIK. Ovisno o razrednoj dinamici i ostvarenosti ili neostvarenosti ishoda prema predviđenom planu, GIK-ove učitelji/nastavnici mogu mijenjati i prilagođavati više puta godišnje. Da bi se ostvarila suradnja stručnog suradnika knjižničara i učitelja Informatike, ali i suradnja među ostalim učiteljima/nastavnicima/stručnim suradnicima, treba imati volju i motivaciju te dobre međuljudske odnose u školskom kolektivu, a ravnatelj naglašavati važnost suradnje u cilju unapređenja odgojno-obrazovnog procesa, ali i ugleda škole. Također, svaki učitelj/nastavnik/stručni suradnik treba poznavati sadržaj kurikuluma svih međupredmetnih tema, kao i kurikulume nastavnih predmeta, kako bi se uspješno planirala međupredmetna korelacija, projektna nastava ili projekti.

3. RASPRAVA

Rezultati istraživanja nameću pitanje; gdje je granica koja dijeli informacijsku od informatičke pismenosti? U broju 9-10 Školskih novina (objavljenih 16.3.2021.), postavljeno je pitanje mogu li prvostupnici informacijskih znanosti biti učitelji Informatike. Olivera Marinković, dipl. iur., u odgovoru navodi kako nastavni predmet Informatika u osnovnoj školi mogu predavati i prvostupnici informacijskih znanosti. Prema članku 17., točki c) Pravilnika o odgovarajućoj vrsti obrazovanja učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi (NN 6/09, 75/20), osobe koje su završile preddiplomski sveučilišni studij informacijskih znanosti i stekle zvanje sveučilišni prvostupnik informacijskih znanosti stručne su za obavljanje poslova učitelja/ice Informatike. Osim navedenih prvostupnika informacijskih znanosti, koji su bili predmet upita, nastavni predmet Informatika u

osnovnoj školi mogu predavati i magistri edukacije informacijskih znanosti i magistri informacijskih znanosti.

Iz Kurikuluma nastavnog predmeta Informatika, posebno iz dijela za razrednu nastavu, vidljivo je kako se predmetom Informatika kod učenika razvija informacijska, a ne informatička pismenost te je sasvim razumljivo zašto prvostupnici i magistri informacijskih znanosti mogu predavati Informatiku. Informatička pismenost i informacijska pismenost dvije su potpuno različite vještine, ali se nadograđuju jedna na drugu. *Nužan preduvjet informacijske pismenosti jest informatička pismenost. Informacijska pismenost predstavlja uviđanje potrebe za informacijom te posjedovanje znanja o tome kako pronaći i učinkovito iskoristiti informaciju u svrhu rješavanja problema i donošenja odluka. Informatička pismenost odnosi se na sposobnost korištenja računalnog hardvera i softvera. Digitalna kompetencija jedna je od osam ključnih kompetencija Vijeća Europe te je vrlo važno da učenici budu u kontaktu s informacijsko - komunikacijskim tehnologijama tijekom cijelog obrazovanja.*⁷⁴ Ove činjenice dovode do zaključka kako je Kurikulum nastavnog predmeta Informatika loše koncipiran te da bi se učiteljima Informatike trebalo omogućiti da predaju informatičku pismenost u skladu sa svojom stručnom spremom, a da informacijsku pismenost kod učenika razvijaju u suradnji sa stručnim suradnicima knjižničarima.

4. ZAKLJUČAK

Kurikulum nastavnog predmeta Informatika za osnovne škole, kao i prijedlozi godišnjih izvedbenih kurikuluma za nastavni predmet Informatika ne predviđaju suradnju učitelja Informatike sa stručnim suradnicima knjižničarima, mada su Kurikulum i GIK u korelaciji s Kurikulumom međupredmetne teme Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije u kojem je naglašena potreba za suradnjom učitelja/nastavnika sa stručnim suradnicima

⁷⁴ Tomičić, Lidija. Cvrtila, Mario. Pavetić, Dražen . 2012. *Važnost informatičke pismenosti učenika ekonomske škole*. Učenje za poduzetništvo, 2(2). 87. <<https://hrcak.srce.hr/130238>> (pristupljeno 04.06.2021.)

knjižničarima/školskim knjižničarima. Nažalost ni tu, uloga stručnog suradnika knjižničara u ostvarivanju predviđenih ishoda i očekivanja međupredmetne teme, nije definirana istim u vidu minimalnog broja sati, a programi stručnih suradnika knjižničara, Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje te Knjižnično-informacijski program više nisu u službenoj uporabi, odnosno nisu propisani nijednim važećim dokumentom. Stoga stručni suradnici knjižničari, da bi sudjelovali u nastavnom procesu, moraju balansirati između svih dokumenata, prilagođavati se ovisno o suradljivosti kolega učitelja/nastavnika, biti iznimno kreativni te imati volje i motivacije za takav rad. Kao moguće rješenje vidimo Okvirni kurikulum za stručne suradnike knjižničare koji će propisati minimalni broj nastavnih sati, teme i ishode, a koji će ujedno korelirati sa svim međupredmetnim temama.

LITERATURA

Marinković, Olivera. 2021. *Može li prvostupnik informacijskih znanosti biti učitelj informatike?* Školske novine: tjednik za odgoj i obrazovanje. 9-10.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Međupredmetne teme*. <<https://skolazazivot.hr/medupredmetne-teme/>> (pristupljeno 15.3. 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2018. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet informatika za osnovne škole i gimnazije u RH*. NN 22/2018. Dostupno i na: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_03_22_436.html> (pristupljeno 15.3. 2021.)

Tomičić, Lidija. Cvrtila, Mario. Pavetić, Dražen. 2012. *Važnost informatičke pismenosti učenika ekonomske škole*. Učenje za poduzetništvo, 2(2). 87-93. <<https://hrcak.srce.hr/130238>> (pristupljeno 04.06.2021.)

ŽIVOTOPIS

Nikolina Dolfić, rođena je u Zadru 1985. Nakon završene osnovne glazbene škole i opće gimnazije, diplomirala je knjižničarstvo i sociologiju na Sveučilištu u Zadru. Radi u obrazovanju od 2011. nadalje, kontinuirano se usavršavajući, između ostalog i na eTwinning kontakt seminaru u Varšavi (2018.) te kao stipendistica AZOO-a, u Jeruzalemu na Yad Vashem – međunarodnoj školi za poučavanje o Holokaustu (2013.). Od 2015. godine živi u Splitu i radi u Tehničkoj školi za strojarstvo i mehatroniku, na radnom mjestu stručne suradnice-knjižničarke. Od rujna 2020., voditeljica je Županijskog stručnog vijeća srednjoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije i Županijskog stručnog vijeća osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Zadarske županije. Članica je Stručnog povjerenstva za utvrđivanje psihofizičkog stanja djeteta pri Upravnom odjelu za prosvjetu, kulturu, tehničku kulturu i sport Splitsko-dalmatinske županije. Objavljuje stručne radove i primjere dobre prakse, piše i provodi razne projekte te sudjeluje i izlaže na županijskim i državnim stručnim skupovima. Članica je HUŠK-a i HMŠK-a. Promovirana je u zvanje mentor.

Osnivačica je i predsjednica plesne udruge „Tiramola“ u Splitu (2017.), a članica je i Udruge plesnih umjetnika Hrvatske - UPUH. Aktivno se bavi edukacijom djece i odraslih na području suvremenog plesa i pokreta te produkcijom i distribucijom predstava i umjetničkih programa. Kratke priče i pjesme objavljene su joj u više zbirki, zbornika i časopisa.

4.2.2. Sanja **Mamić**, Stručni suradnik knjižničar u provedbi kurikuluma međupredmetnih tema u osnovnoj školi vezano uz okvirne godišnje izvedbene kurikulume nastavnih predmeta likovna kultura i povijest te Kurikulume nastavnih predmeta Likovna kultura i Povijest za 5. i 6. razred osnovne škole

**Sanja Mamić, prof. lik., umj. restaurator, dipl. knjiž.,
stručna suradnica knjižničarka**
sanja.mamic@skole.hr
OŠ Meje, Split

**STRUČNI SURADNIK KNJIŽNIČAR U PROVEDBI KURIKULUMA MEĐUPREDMETNIH
TEMA U OSNOVNOJ ŠKOLI VEZANO ZA OKVIRNE GODIŠNJE IZVEDBENE
KURIKULUME NASTAVNIH PREDMETA LIKOVNA KULTURA I POVIJEST TE
KURIKULUME NASTAVNIH PREDMETA LIKOVNA KULTURA I POVIJEST ZA 5. I 6.
RAZRED OSNOVNE ŠKOLE**

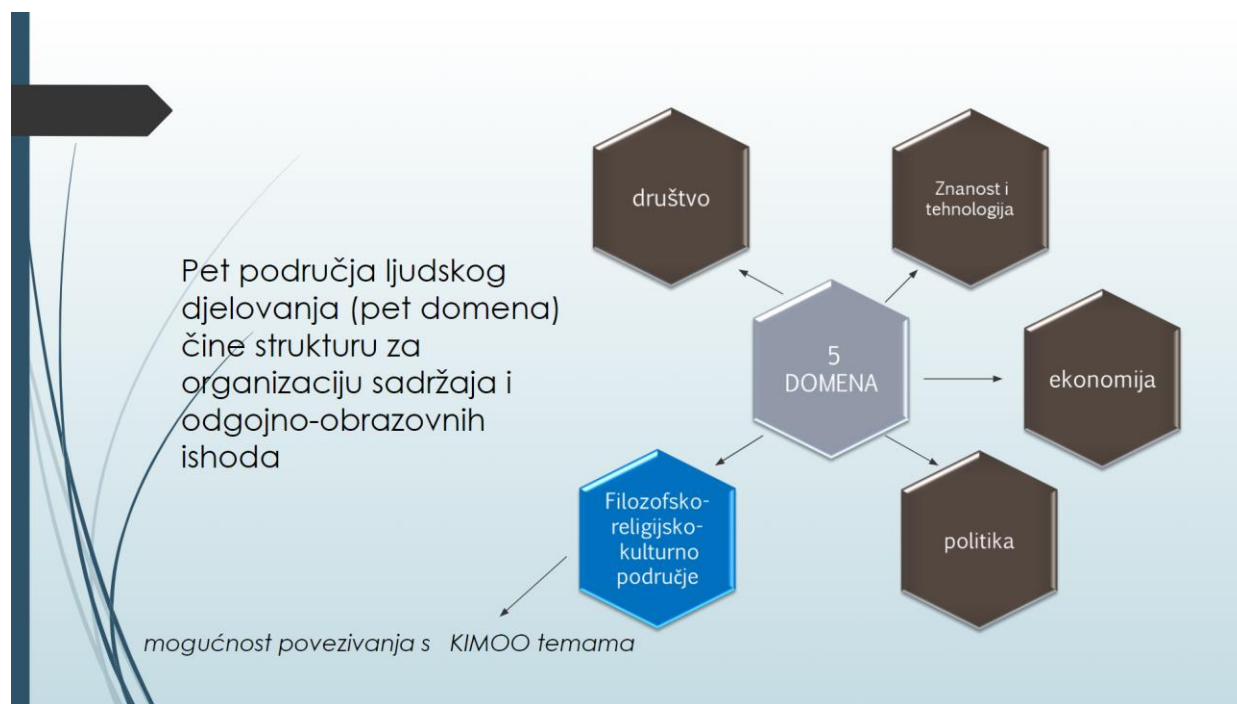
1. UVOD

Kako bi stručni suradnik knjižničar pronašao svoje mjesto i dodirne točke s određenim nastavnim predmetom, u ovom slučaju nastavnim predmetima Povijest i Likovna kultura, mora poznavati sadržaj kurikuluma nastavnih predmeta i biti upoznat s prijedlozima godišnjih izvedbenih kurikuluma nastavnih predmeta. Također treba biti upoznat s kurikulumima svih sedam međupredmetnih tema. Međupredmete teme ostvaruju se međusobnim povezivanjem odgojno-obrazovnih područja i nastavnih tema svih nastavnih predmeta u osnovnoj i srednjoj školi. Unutar svakog nastavnog predmeta, učitelj, nastavnik ili stručni suradnik, ostvarivat će očekivanja onih međupredmetnih tema koje su mu sadržajem bliske, a suradničkim planiranjem osigurat će se ostvarivanje ishoda međupredmetnih tema kroz određene odgojno-obrazovne cikluse. Preporuča se suradničko planiranje kako bi se što cjelovitije realizirale teme u pojedinim odgojno-obrazovnim ciklusima te ostvarili ishodi predviđeni kurikulumima. Ključna riječ u cijelom procesu je suradnja jer bez nje stručni suradnik knjižničar ne može samostalno ostvariti korelaciju međupredmetnih tema, Knjižnično-informacijskog odgoja i obrazovanja (KIMOO) i nastavnih

predmeta Povijesti i Likovna kultura. Proučavajući predmetni kurikulum Povijesti markirane su domene, koncepti i izborne teme koje se mogu povezati s temama iz KIMOO-a.

2. NASTAVNI PREDMET POVIJEST

Svrha je poučavanja i učenja Povijesti, kod učenika razviti sposobnost povijesnog mišljenja u sklopu pet domena, a to su: društveno područje, ekonomsko, znanstveno-tehnološko, političko i **filozofsko-religijsko kulturno** (Slika 1). Učeći Povijest učenici razvijaju temeljne vještine povezane s **postavljanjem pitanja o izvorima**, razmatranjem konteksta, sagledavanjem događaja iz različitih perspektiva, preispitivanjem gledišta i zaključaka te oblikovanjem mišljenja na utemeljenim pretpostavkama.⁷⁵

Slika 1. Pet domena u Kurikulumu nastavnog predmeta Povijest za osnovne škole

⁷⁵ Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet povijest za osnovne škole i gimnazije u RH*. NN 27/2019. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_27_557.html> (pristupljeno ožujak 2021.)

Pet područja ljudskog djelovanja čine strukturu za organizaciju sadržaja i odgojno-obrazovnih ishoda, a u kurikulumu za osnovnu školu daje se pregled obveznih tema i njima pripadajućih odgojno-obrazovnih ishoda. Teme su oblikovane tako da uključuju sadržaje iz nacionalne povijesti u europskome kontekstu i svjetskoj perspektivi te iz povijesti zakonodavstva, ljudskih prava i razvoja građanskoga demokratskog društva. Sadržaji i pripadajući ishodi organizirani su kronološki od prapovijesti do danas te čine osnovu za dublje razumijevanje i proučavanje prošlosti. Sadržaji iz nacionalne, europske i svjetske povijesti poučavaju se kronološkim redoslijedom: u 5. razredu uči se prapovijest i stari vijek, u 6. razredu srednji i rani novi vijek, u 7. razredu razdoblje od početka 18. stoljeća do kraja Prvoga svjetskog rata i u 8. razredu razdoblje nakon 1918. godine.⁷⁶

U svakoj godini učenja Povijesti u osnovnoj školi predviđeno je 16 obveznih tema s pripadajućim odgojno-obrazovnim ishodima. Uz obvezne teme učitelj mora obraditi još najmanje 2 izborne teme te ih može odabrati s popisa preporuka izbornih tema ili sam osmisliti temu prema domenama kurikuluma, a bira ih ovisno o interesu učenika. Preporuča se da se izbornim temama stavi naglasak na aktivno učenje, istraživanje, rješavanje problema, konceptualno i proceduralno znanje te razvoj metakognicije. Učitelj učenike treba potaknuti da samostalno odaberu način prezentacije svoga rada (razredna izložba, video radovi, izlaganja, eseji, školski projekt i sl.).⁷⁷ Za izborne teme učitelji sami oblikuju odgojno-obrazovne ishode. Izborne teme su dobar temelj za povezivanje s temama iz KIMOO-a, kao i teme predviđene u petoj domeni, domeni koja pokriva filozofsko-religijsko kulturno područje.

Glavni odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja nastavnog predmeta Povijesti su da učenik ostvari sljedeće:

1. Razumije razdoblja i društva koja proučava, uključujući važne događaje, pojedince, procese, pojave, kao i značajna obilježja povijesnih razdoblja i društava koje proučava. Navedeno uključuje društveni, ekonomski, znanstveno-tehnološki, politički i kulturni razvoj ljudi u prošlosti. Pri tome

⁷⁶ Isto.

⁷⁷ Isto.

se koristi prikladnom terminologijom te shvaća sadašnjost kao posljedicu povijesnoga razvoja društva.

2. Sagledava prošlost koristeći se vještinama i tehničkim konceptima vremena i prostora, uzroka i posljedica, kontinuiteta i promjena, rada s povijesnim izvorima, povijesne perspektive te usporedbe i sučeljavanja.

3. Oblikuje istraživačko pitanje u svrhu aktivnog učenja koje proizlazi iz povijesnih sadržaja te argumentirano raspravlja uz prihvaćanje različitih utemeljenih stajališta.

4. Razumije profesionalno-etičke norme i vrijednosne aspekte povezane s proučavanjem povijesti na temelju kojih oblikuje osobni sustav vrijednosti, stavove i uvjerenja, razvija radne navike, odgovornost, stvaralaštvo i samopouzdanje te otvorenost za cjeloživotno učenje.

5. Koristi se znanjem i vještinama stečenim učenjem povijesti kako bi ostvario osobne potencijale te odgovorno djelovao u javnome životu lokalne, nacionalne, europske i globalne zajednice.

6. Razumije važnost očuvanja zavičajne, nacionalne i svjetske kulturne, povijesne i duhovne baštine.

Posljednji cilj vrlo je blizak cilju kojeg ima stručni suradnik knjižničar u provođenju KIMOO-a.

Nadalje, važno je spomenuti kako je nastava povijesti bazirana na dvama konceptima, suštinskom i tehničkom konceptu (Slika 2).

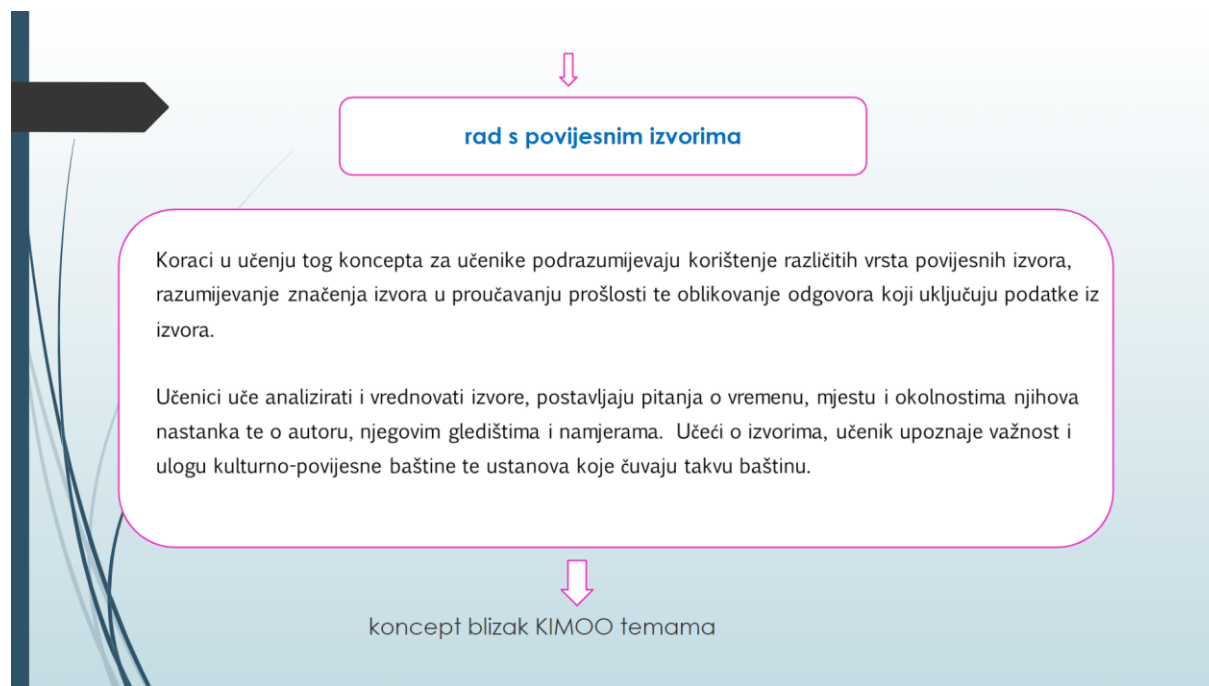
Slika 2. Koncepti u nastavi Povijesti

Suštinski koncepti ili koncepti prvog reda (npr. građanski rat, imperijalizam, kolonijalizam, nacionalizam itd.) su apstrakcije ili generalizacije pomoću kojih razumijevamo pojedine događaje i procese u prošlosti. Tehnički koncepti ili koncepti drugog reda pridonose razvoju povijesnog, kritičkog i kreativnog mišljenja. Tijekom poučavanja u redovitoj nastavi u koju su uključeni učenici različitih sposobnosti naglasak se stavlja na razvoj vještina uz uporabu tehničkih koncepata: vrijeme i prostor, uzroci i posljedice, kontinuiteti i promjene, **rad s povijesnim izvorima**, povijesna perspektiva te usporedba i sučeljavanje. Tehničke koncepte treba, tijekom procesa poučavanja i učenja, učestalo kombinirati i mijenjati jer se na taj način razvija konvergentno i divergentno mišljenje. Stručnim suradnicima knjižničarima blizak je koncept drugog reda, posebno rad na povijesnim izvorima te se lako može povezati s temama iz KIMOO-a (Slika 3).⁷⁸

Koraci u učenju tog koncepta za učenike podrazumijevaju korištenje različitih vrsta povijesnih izvora, razumijevanje značenja izvora u proučavanju prošlosti te oblikovanje odgovora koji

⁷⁸ Isto.

uključuju podatke iz izvora. Učenici uče analizirati i vrednovati izvore, postavljaju pitanja o vremenu, mjestu i okolnostima njihova nastanka te o autoru, njegovim gledištima i namjerama. Učeći o izvorima, učenik upoznaje važnost i ulogu kulturno-povijesne baštine te ustanova koje čuvaju takvu baštinu.⁷⁹

Slika 3. Koncept – Rad s povijesnim izvorima

3. SURADNJA STRUČNOG SURADNIKA KNJIŽNIČARA S UČITELJEM POVIJESTI

U Kurikulumu nastavnog predmeta Povijest navodi se kako se proces učenja i poučavanja treba održavati u sigurnom, ugodnom i poticajnom okružju u kojem učenici i učitelj mogu ostvariti svoje mogućnosti te uspješno i motivirano učiti i poučavati. Preporučuje se da se nastava Povijesti održava u specijaliziranoj učionici i školskoj knjižnici, a izvan škole u baštinskim ustanovama (muzejima, arhivima, galerijama, knjižnicama i sl.), na različitim arheološkim i drugim lokalitetima u sklopu terenske nastave, školskih izleta i ekskurzija. Proces učenja i poučavanja može se

⁷⁹ Isto.

provoditi i u digitalnom okruženju.⁸⁰ Dakle, u Kurikulumu se spominje samo školska knjižnica kao prostor u kojem se može odvijati nastava Povijesti, ali ne i suradnja sa stručnim suradnikom knjižničarom. No, analiziranjem predmetnog kurikuluma Povijesti i prijedloga godišnjeg izvedbenog kurikuluma utvrđena su područja u kojima se može ostvariti suradnja stručnog suradnika knjižničara i učitelja Povijesti u 5. i 6. razredu osnovne škole, kako je prikazano u Tablici 1 i Tablici 2.

Tablica 1. Prijedlog suradnje stručnog suradnika knjižničara i učitelja Povijesti (5. razred)

GIK OŠ POVIJEST		KIMOO	
5.razred			
Nastavna tema		Moguće teme iz KIMOO	
Razvoj pisma i znanosti na Starome Istoku Aleksandrija -središte helenističke znanosti Stari svijet- pismo, umjetnost, religija, filozofija		Povijest pisma i knjižnica Mrežni katalog knjižnice Samostalno pronalaženje informacija-uvod u UDK	
Odgojno obrazovni ishodi		Očekivanja međupredmetnih tema	
POV OŠ C.5.1. Učenik obrazlaže važnost širenja izuma i tehnologije u prapovijesti i starome vijeku.		uku A.2.1. Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.	
POV OŠ E.5.1. Učenik obrazlaže važnost povijesti, <i>uspoređuje</i> različite ideje, umjetnosti, predmete svakodnevnog uporabe te pojavu pismenosti u prapovijesti i starome vijeku.		uku A.2.2. Učenik primjenjuje strategije učenja i rješava probleme u svim područjima učenja uz praćenje i podršku učitelja.	

⁸⁰ Isto.

<p>POV OŠ E.5.2. Učenik objašnjava obilježja religija u civilizacijama i kulturama staroga svijeta.</p>	<p>uku A.2.3. Učenik se koristi kreativnošću za oblikovanje svojih ideja i pristupa rješavanju problema</p> <p>uku A.2.4. Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje.</p> <p>uku B.2.2. Na poticaj učitelja učenik prati svoje učenje i napredovanje tijekom učenja.</p> <p>uku B.2.4. Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak.</p> <p>uku D.2.2. Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć.</p> <p>ikt A.2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje zadatka.</p> <p>ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okruženju.</p> <p>ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.</p> <p>ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.</p> <p>ikt D.2.2. Učenik rješava jednostavne probleme s pomoću digitalne tehnologije.</p> <p>osr A.2.3. Razvija osobne potencijale</p> <p>osr A.2.4. Razvija radne navike.</p> <p>osr B.2.2. Razvija komunikacijske kompetencije.</p> <p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p>
---	---

Tablica 2. Prijedlog suradnje stručnog suradnika knjižničara i učitelja Povijesti (6. razred)

GIK OŠ POVIJEST

KIMOO

6. razred	
Nastavna tema	Moguće teme iz KIMOO
Crkva i pismenost u srednjem vijeku <i>(izborna tema)</i> Srednjovjekovna umjetnost i kultura- Bašćanska ploča, Valunska ploča	Glagoljica, inkunabula Dan NSK-zbirka rukopisa i starih knjiga Istraživački rad u knjižnici
Hrvatska u ranom srednjem vijeku <i>(Povijesni koncept: Rad s povijesnim izvorima)</i>	Časopisi na različitim medijima Časopis kao izvor informacija Autorstvo, citiranje Predmetnica- put do informacije Kompozicija i pisanje referata
Odgojno obrazovni ishodi	Očekivanja međupredmetnih tema
POV OŠ C.6.1. Učenik <i>objašnjava</i> utjecaj znanosti, izuma i tehnologije na razvoj društva u srednjem i ranom novom vijeku.	uku A.3.1. Učenik samostalno traži nove informacije iz različitih izvora, transformira ih u novo znanje i uspješno primjenjuje pri rješavanju problema.
POV OŠ E.6.1. Učenik <i>objašnjava</i> različite ideje, umjetničke stilove i književna djela u srednjem i ranom novom vijeku.	uku A.3.2. Učenik se koristi različitim strategijama učenja i primjenjuje ih u ostvarivanju ciljeva učenja i rješavanju problema u svim područjima učenja uz povremeno praćenje učitelja.
	uku B.3.3. Učenik regulira svoje učenje mijenjanjem plana ili pristupa učenju, samostalno ili uz poticaj učitelja.

POV OŠ E.6.2. Učenik raspravlja o obilježjima i sukobima religija u civilizacijama, društvima i kulturama srednjeg i ranog novog vijeka.	uku B.3.4. Učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate, procjenjuje ostvareni napredak te na temelju toga planira buduće učenje.
POV OŠ A.6.1. Učenik objašnjava dinamiku i promjene u pojedinim društvima u srednjem i ranom novom vijeku.	uku D.3.2. Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć. ikt A.3.1. Učenik samostalno odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju. ikt D.2.4. Učenik izdvaja i razvrstava oznake vlasništva djela i licencije za dijeljenje sadržaja koje treba poštovati
POV D.6.1. Učenik objašnjava oblike vlasti i načine upravljanja državom u srednjem i ranom novom vijeku.	osr B.3.2. Razvija komunikacijske kompetencije i uvažavajuće odnose s drugima. osr B.3.4. Suradnički uči i radi u timu.

4. NASTAVNI PREDMET LIKOVNA KULTURA

Svrha je nastavnog predmeta Likovna kultura (LK) oblikovati osobni i društveni identitet učenika; oplemeniti i obogatiti sliku o sebi i o svijetu u kojemu žive; razviti sposobnost kreativnog mišljenja i djelovanja; usvojiti likovnu i vizualnu pismenost (razumijevanje umjetničkih strategija i koncepata, razumijevanje složene vizualne okoline i njeno kritičko prosuđivanje, vrednovanje i aktivno oblikovanje) te praktičnu primjenu tehnika, alata i medija. Povezivanje sadržaja nizom tematskih cjelina, osmišljavanje projekata, interdisciplinarni pristup i međupredmetno povezivanje učenicima omogućuje upoznavanje likovne i vizualne kulture te umjetnosti u njihovoj cjelovitosti i različitim vidovima života. Važan doprinos cjelovitom učenju i poučavanju je povezivanje s umjetničkim zajednicama i raznovrsnim kulturno-znanstvenim ustanovama, umjetnička događanja i njegovanje kulturne baštine. Nastavnim sadržajem i suvremenim pristupom poučavanju potiče se razvoj kreativnih potencijala učenika i doprinosi sveobuhvatnijemu razumijevanju drugih odgojno-obrazovnih područja kurikuluma. Njegovanjem kulture dijaloga, tolerancijom i prihvaćanjem različitosti osnažuje se cjelovit razvoj učenika.

Učenici mogu stečene kompetencije primijeniti u različitim područjima djelovanja te se kreativno i smisleno nositi sa složenim zahtjevima suvremenoga života.⁸¹

Kurikulum nastavnog predmeta Likovna kultura sastoji se od tri domene: domena A - Stvaralaštvo i produktivnost, domena B - Doživljaj i kritički stav i domena C - Umjetnost u kontekstu (Slika 4).

Slika 4. Domene u Kurikulumu nastavnog predmeta Likovna kultura

U svakoj godini učenja nastavnog predmeta Likovna kultura obvezne su 4 teme, a 2 teme su izborne. Učitelj samostalno određuje sadržaje za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda kojima će obraditi temu (likovni jezik, tehnike, motivi i metode). Količina sadržaja za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda planira se u skladu s individualnim potrebama učenika i škole pa se opseg obveznih sadržaja prilagođava. Odabirući temu, učitelj odabire okvir unutar kojeg se učenik

⁸¹ Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet likovna kultura za osnovne škole i nastavni predmet likovna umjetnost za gimnazije u RH*. NN 7/2019. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_162.html> (pristupljeno ožujak 2021.)

bavi određenim problemima, istražuje ih i interpretira likovnim i vizualnim radovima. Temama se povezuju sadržaji ishoda nastavnog predmeta LK s ostalim predmetima, međupredmetnim temama i iskustvima iz svakodnevnog života. Tematske cjeline planiraju se kao projekti ili kao nekoliko nastavnih sati povezanih zajedničkim kontekstom. Učitelji sami odlučuju o duljini trajanja cjelina, o broju izvedenih likovnih ili vizualnih radova te načinu na koji se izvodi zaključni dio cjeline. Organizacija učenja i poučavanja u projektnim ili kontekstnim cjelinama omogućuje istovremeno ostvarivanje svih ishoda koji se međusobno nadopunjuju.⁸² Izborne teme su dobar temelj za povezivanje s temama iz KIMOO-a.

Glavni odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja nastavnog predmeta Likovna kultura su da učenik može ostvari sljedeće:

1. usvojiti i razumjeti likovni jezik i razviti likovnu pismenost odgajanjem vizualnoga opažaja te njihovom primjenom kroz stvaralački (kreativni) i analitički proces
2. izražavati stvaralačko (kreativno) mišljenje produkcijom ideja i rješavanjem problema; razvijati psihomotoričke i kognitivne vještine upoznavanjem i uporabom različitih materijala, postupaka i medija
3. razvijati kritičko mišljenje, stavove i vrijednosti uspostavljanjem aktivnoga i propitujućeg odnosa prema okolini i likovnomu stvaralaštvu
4. razumjeti kontekst likovnoga djela i ulogu likovnoga stvaralaštva u društvu istraživanjem umjetničkoga izraza i uspostavljanjem odnosa s društvenim, povijesnim, kulturnim i tehnološkim čimbenicima

5. sudjelovati u umjetničkim događanjima i aktivnostima kulturno-znanstvenih ustanova; razvijati odgovoran odnos prema suvremenoj kulturnoj okolini i umjetničkoj baštini.

Posljednji cilj vrlo je blizak cilju kojega ima stručni suradnik knjižničar u provođenju KIMOO-a.

⁸² Isto.

5. SURADNJA STRUČNOG SURADNIKA KNJIŽNIČARA S UČITELJEM LIKOVNE KULTURE

U Kurikulu nastavnog predmeta Likovna kultura, kao i u prijedlozima godišnjih izvedbenih kurikuluma za nastavni predmet Likovna kultura nigdje nije predviđena suradnja učitelja sa stručnim suradnikom knjižničarem, niti se igdje spominje školska knjižnica kao mjesto za rad. Analizom predmetnog kurikuluma Likovna kultura i prijedloga godišnjeg izvedbenog kurikuluma utvrđena su područja u kojima se može ostvariti suradnja stručnog suradnika knjižničara i učitelja Likovne kulture u 5. i 6. razredu osnovne škole, kako je prikazano u Tablici 3 i Tablici 4. U Tablici 3. navedene su zadane teme *Slika, pokret, zvuk i riječ, Čovjek iznutra i izvana, Gradim svijet, Osobno i društveno* i izborne teme: *Zajedno smo različiti, Umjetnost i zajednica*. U Tablici 4. navedene su zadane teme *Slika, pokret, zvuk i riječ, Osjeti i osjećaji, Oblik i funkcija, Mijenjam se* i izborne te *Zajedno smo različiti, Umjetnost i zajednica*.

Tablica 3. Prijedlog suradnje stručnog suradnika knjižničara i učitelja Likovne kulture

(5. razred)

GIK LIKOVNE KULTURE

KIMOO

<u>5. razred</u>	
Nastavna tema	Moguće teme iz KIMOO
<p>Čovjek iznutra i izvana podtema: Uočavamo oblike tijela (cjelina i detalj; kiparske tehnike: vrste reljefa)</p>	Bašćanska ploča ,glagoljica
<p>Slika, pokret, zvuk i riječ podtema: priča u slici-ilustracija</p> <p>podtema: Boja u glazbi i slici</p>	Put od autora do čitatelja(ilustracija naslovnice, obilježavanje Međunarodnog dana dječje knjige)
<p>Osobno i društveno podtema: „Ukazujemo na bitno“-plakat (nove tehnologije-digitalna fotografija)</p>	Vrste knjižnica; obilježavanje Dana NSK, Misal po zakonu rimskoga dvora-inicijal, logotip
	Sigurnost na internetu

Odgojno obrazovni ishodi	Očekivanja međupredmetnih tema
<p>OŠ LK A.5.1. Učenik istražuje i interpretira različite sadržaje oblikujući ideje koje izražava služeći se likovnim i vizualnim jezikom.</p> <p>OŠ LK A.5.2. Učenik demonstrira fine motoričke vještine uporabom i variranjem različitih likovnih materijala i postupaka u vlastitome likovnom izražavanju.</p> <p>OŠ LK B.5.1. Učenik analizira likovno i vizualno umjetničko djelo povezujući osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela u cjelinu.</p> <p>OŠ LK B.5.2. Učenik opisuje i uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad i radove drugih učenika te ukazuje na zanimljiva rješenja ili moguća poboljšanja.</p> <p>OŠ LK A.5.3. Učenik u vlastitome radu koristi tehničke i izražajne mogućnosti novomedijskih tehnologija.</p> <p>OŠ LK C.5.2. Učenik raspravlja o društvenome kontekstu umjetničkoga djela.</p>	<p>uku A.2.2. Učenik primjenjuje strategije učenja i rješava probleme u svim područjima učenja uz praćenje i podršku učitelja.</p> <p>uku A.2.3. Učenik se koristi kreativnošću za oblikovanje svojih ideja i pristupa rješavanju problema.</p> <p>uku A.2.4. Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje.</p> <p>osr A.2.4. Razvija radne navike.</p> <p>osr B.2.1. Opisuje i uvažava potrebe i osjećaje drugih.</p> <p>zdr B.2.1.A Razlikuje vrste komunikacije.</p> <p>ikt B 2. 2. Učenik uz povremenu učiteljevu pomoć surađuje s poznatim osobama u sigurnome digitalnom okružju.</p> <p>uku B.2.4. Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak.</p> <p>uku D.2.2. Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama</p> <p>Ikt D 2. 1. Učenik se izražava kreativno i planira svoje djelovanje jednostavnim metodama za poticanje kreativnosti u IKT okružju.</p>

Tablica 4. Prijedlog suradnje stručnog suradnika knjižničara i učitelja Likovne kulture
(6. razred)

GIK LIKOVNE KULTURE

KIMOO

6. Razred	
Nastavna tema	Moguće teme iz KIMOO
<p>Zajedno smo različiti podtema: Tradicija u novom ruhu</p> <p>Osjeti i osjećaji podtema: Doživljaj svijeta – boja</p> <p>Mijenjam se podtema: Činim pozitivnu promjenu</p>	<p>Projektini zadatak: istraživanje tradicije i baštine u referentnoj zbirci</p> <p>Medijska pismenost: Utjecaj reklama</p> <p>Medijska pismenost: Stereotipi u oglasima</p>
Odgojno obrazovni ishodi	Očekivanja međupredmetnih tema
<p>OŠ LK A.6.1. Učenik istražuje i interpretira različite sadržaje oblikujući ideje koje izražava koristeći se likovnim i vizualnim jezikom.</p> <p>OŠ LK A.6.2. Učenik demonstrira fine motoričke vještine uporabom i variranjem različitih likovnih materijala i postupaka u vlastitome likovnom izražavanju.</p> <p>OŠ LK B.6.1. Učenik rekonstruira likovno i vizualno umjetničko djelo povezujući osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela u cjelinu.</p> <p>OŠ LK B.6.2. Učenik opisuje stvaralački proces, opisuje i uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad i radove drugih učenika te ukazuje na zanimljiva rješenja ili moguća poboljšanja.</p>	<p>osr A.3.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>osr A.3.2. Upravlja emocijama i ponašanjem.</p> <p>osr A.3.3. Razvija osobne potencijale.</p> <p>osr B.3.1. Obrazlaže i uvažava potrebe i osjećaje drugih.</p> <p>zdr B.3.2.A Prepoznaje utjecaj razvojnih promjena na emocije.</p> <p>zdr B.3.2.C Prepoznaje i objašnjava svoje osobne i socijalne potencijale.</p> <p>goo C.3.2. Doprinosi društvenoj solidarnosti.</p>

OŠ LK C.6.2. Učenik raspravlja o društvenome kontekstu umjetničkoga djela.	ikt D.3.1. Učenik se izražava kreativno služeći se primjerenom tehnologijom za stvaranje ideja i razvijanje planova te primjenjuje različite načine poticanja kreativnosti.
--	---

ZAKLJUČAK

Kurikulumi nastavnih predmeta Povijest i Likovna kultura za osnovne škole ne navode suradnju sa stručnim suradnikom knjižničarom, a samo se u rijetkim dijelovima u Kurikulumu nastavnog predmeta Povijest spominje prostor školske knjižnice kao mjesto rada. S obzirom na strogo definiranu satnicu tih predmeta potrebno je detaljno planiranje da bi se ostvarila suradnja učitelja i stručnog suradnika knjižničara, a preduvjet je obostrana želja za suradnjom. Istraživanje je pokazalo da se suradnja može ostvariti s učiteljima nastavnih predmeta Povijest i LK kroz korelaciju, integraciju i rad na projektima. Stručni suradnik knjižničar je u nepovoljnijoj situaciji jer nigdje nije propisano da je suradnja sa stručnim suradnikom knjižničarom obvezna u ostvarivanju ishoda međupredmetnih tema. Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje se ne nalazi u službenim dokumentima te stručni suradnici knjižničari nemaju važeći dokument na kojeg se mogu pozvati u svom odgojno-obrazovnom radu. Bez kurikuluma, stručni suradnici knjižničari prisiljeni su osloniti se samo na svoju motiviranost, snalažljivost i profesionalnost u obavljanju posla te želji da kroz suradnju sa predmetnim učiteljima podučavaju teme iz knjižnično-informacijske pismenosti.

LITERATURA

Jozić, Ruža; Pavin Banović, Alta. 2019. *Od knjige do oblaka*. Zagreb. Alfa.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Međupredmetne teme*. <<https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/medjupredmetne-teme/3852>> (pristupljeno 8. ožujka 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2020. *Prijedlog godišnjeg izvedbenog kurikuluma za Povijest u 5. razredu osnovne škole za školsku godinu 2020./2021.* <<https://mzo.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/GIKovi-9-10-2020/LikovnaKultura/GIK-5%20razred%20OS%20-LK-2020-21.pdf>> (pristupljeno 10. ožujka 2021)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2020. *Prijedlog godišnjeg izvedbenog kurikuluma za Povijest u 6. razredu osnovne škole za školsku godinu 2020./2021.* <https://i-nastava.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/GIK-Povijest//Povijest%20-%206razredOS_2020_2021.pdf> (pristupljeno 10. ožujka 2021)

Miroslav Huzjak. 2019. *Moje boje: udžbenik iz likovne kulture za 5. razred osnovne škole*. Zagreb. Školska knjiga.

Sonja Bančić, Tina Matanić. 2019. *KLIO 5: udžbenik povijesti u 5. razredu osnovne škole*. Zagreb. Školska knjiga.

Željko Brdal, Margita Madunić Kaniški, Toni Rajković. 2019. *KLIO 6: udžbenik povijesti u 6.razredu osnovne škole*. Zagreb. Školska knjiga.

ŽIVOTOPISI

Sanja Mamić rođena je i živi u Splitu. Profesorica je likovne kulture i povijesti umjetnosti i dipl. knjižničarka. Prvo radno knjižničarsko iskustvo stječe u Gradskoj knjižnici Marka Marulića, a nakon toga u knjižnici srednje Zdravstvene škole. Od 2016. godine radi u osnovnoj školi Meje u Splitu. Školsku knjižnicu uključila je u javnozdravstveni projekt Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije. U projektu „Početak je pola cijeloga“ nastaje naslovnica za knjigu koja izlazi povodom 60 godina rada Službe za mentalno zdravlje. Svi učenički radovi bili su predstavljeni na izložbi prilikom promocije knjige u Sveučilišnoj knjižnici. Kroz projekt „Pretežno vedro“ izrađen je obrazovni web portal koji je izabran među 100 najboljih digitalnih obrazovnih sadržaja na javnom pozivu MZO-a. na Kroz likovne radionice nastaje društvena igra Memory koja je također prebačena u digitalni oblik te sa web portalom postaju trajni dio aplikacije za emocionalno opismenjavanje mladih. Zajedno s psihologinjom mentor je učenicima na školskim i županijskim natjecanjima u emocionalnoj pismenosti.

U suradnji s Gradskom knjižnicom u školi provodi likovne radionice u kojima nastaju ilustracije za dvojezičnu zbirku pjesama „Jadranski Arion“. Objavljena je 2018. godine u sklopu obilježavanja Mjeseca hrvatske knjige, a radovi učenika bili su predstavljeni na izložbi. U svom radu stavlja naglasak na projekte u kojima spaja likovnost, kulturnu baštinu i pisanu riječ. Sudjeluje u međunarodnim i nacionalnim knjižničnim i eTwinning projektima, vodi likovnu grupu „Kreativnost u knjižnici“ te izvannastavnu aktivnost „Mladi knjižničari“. Jedna je od voditeljica školske zadruge „Agava“ koja se 2018. godine plasirala na državnu smotru. Sudjeluje i izlaže na županijskim i državnim stručnim skupovima.

4.2.3. Anela **Crnogorac**, Stručni suradnik knjižničar u provedbi kurikuluma međupredmetnih tema vezano uz okvirne godišnje izvedbene kurikulume nastavnih predmeta Hrvatski jezik i Informatika te kurikuluma nastavnih predmeta Hrvatski jezik i Informatika za 5. i 6. razred osnovne škole

Anela Crnogorac, prof. hrv. jezika i književnosti, dipl. knjiž.

stručni suradnik i učitelj mentor

anela.crnogorac@skole.hr ; anela.crnogorac.skola@gmail.com

OŠ „Ivan Leko“, Proložac

**STRUČNI SURADNIK KNJIŽNIČAR U PROVEDBI KURIKULUMA MEĐUPREDMETNIH
TEMA VEZANO UZ OKVIRNE GODIŠNJE IZVEDBENE KURIKULUME NASTAVNIH
PREDMETA HRVATSKI JEZIK I INFORMATIKA TE KURIKULUMA NASTAVNIH
PREDMETA HRVATSKI JEZIK I INFORMATIKA ZA 5. I 6. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE**

SAŽETAK

Ovaj rad je nastao istraživanjem uloge stručnog suradnika knjižničara u provođenju međupredmetnih tema i predmetnih kurikuluma Hrvatskoga jezika i Informatike u 5. i 6. razredu predviđenih Cjelovitom kurikularnom reformom. Prijašnji programi rada su imali planirane teme iz Knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja (KIMOO) koje su provodili stručni suradnici knjižničari, dok je Cjelovita kurikularna reforma predstavila međupredmetne teme u kojima se može ostvariti suradnja svih stručnih suradnika i predmetnih nastavnika.

U istraživanju je proučavan kurikulum nastavnih predmeta Hrvatski jezik i Informatika te godišnji izvedbeni kurikulum (GIK) koje je predložilo Ministarstvo znanosti i obrazovanja za 5. i 6. razred osnovne škole. U tim dokumentima se navode knjižnica i stručni suradnik knjižničar u ostvarenju nekih odgojno-obrazovnih ishoda. Time se upućuje na suradnju i otvaranje mjesta knjižničaru u provedbi nastavnog procesa. Ovim radom se iznose prijedlozi mogućeg povezivanja tema Knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja s predmetnim ishodima i očekivanjima međupredmetnih tema.

UVOD

HNOS je strukturirao odgojno-obrazovni rad knjižničara po razredima i sadržajima, bez propisanog broja sati i redosljeda. Preporučeno je da „sadržaje treba ostvarivati na načine koji aktivno uključuju učenike, potiču njihovu znatiželju i kreativnost. Sadržaji programa mogu se izvoditi u školskoj knjižnici, informatičkoj učionici, razredu, višenamjenskom ili nekom drugom prostoru u školi ili izvan nje.“⁸³

Cjelovita kurikularna reforma stavlja izvan snage dotadašnji plan i nudi međupredmetne teme kao područje suradnje stručnih suradnika i nastavnika. Uloga školskog knjižničara nije definirana pa se otvara prostor za različite prakse rada.

Analiziranjem predmetnih kurikuluma, predloženih godišnjih izvedbenih kurikuluma i ishoda međupredmetnih tema uočena je mogućnost povezivanja s dosadašnjom odgojno-obrazovnim radom školskog knjižničara s mogućnošću proširenja dosadašnje prakse. Unutar Kurikuluma Hrvatskoga jezika upućuje se na suradnju predmetnog nastavnika s knjižnicom i knjižničarem. Kurikulumi međupredmetnih tema Učiti kako učiti i Uporaba informacijsko-komunikacijska tehnologija navode knjižničara nositeljem provedbe, dok se analizom ostalih međupredmetnih tema ne uočava spominjanje knjižničara, ali je vidljiva mogućnost ostvarenosti ishoda tijekom knjižničarskog odgojno-obrazovnog rada.

Metodologija rada

Istraživanje se bazira na kurikulumu i na predmetnim odgojno-obrazovnim ishodima prema razredima i predloženim aktivnostima za njihovo ostvarenje.

Uz svaki je ishod predložena nastavna jedinica unutar predmeta i prijedlog tema kojima knjižničar može doprinijeti obogaćivanju nastavnog procesa. Teme koje knjižničar obrađuje bilježene su pod starim imenom, KIMOO.

⁸³ Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2006. *Odluka o nastavnom planu i programu za osnovnu školu*. NN 102/2006. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2006_09_102_2319.html> (pristupljeno 3. lipnja 2021.).

Sve je zaokruženo međupredmetnim ishodima kroz koje se rad knjižničara može ostvariti unutar Cjelovite kurikularne reforme.

Kurikulum za nastavni predmet Hrvatski jezik i prijedlog godišnjeg izvedbenog kurikuluma za Hrvatski jezik u 5. i 6. razredu osnovne škole za školsku godinu 2020./2021.

„Učeci hrvatski jezik, učenici ovladavaju komunikacijskom jezičnom kompetencijom povezujući organski idiom i hrvatski standardni jezik te stječu osnove čitalačke, medijske, informacijske i međukulturne pismenosti, što je preduvjet osobnomu razvoju, uspješnom školovanju, cjeloživotnom učenju te kritičkomu odnosu prema nizu pojava u društvenome i poslovnom životu.“⁸⁴

„Istražujući i pretražujući, zauzimaju kritički odnos prema prikupljenim informacijama iz različitih medija i uvježbavaju procijeniti i vrednovati njihove svrhe i namjene te ih stvaralački preoblikuju primjenom različitih strategija slušanja, govorenja, čitanja i pisanja.“⁸⁵

U opisu nastavnog predmeta Hrvatski jezik navodi se informacijsko područje koje u školskom sustavu predstavlja stručni suradnik knjižničar kao informacijski stručnjak. S time se pretpostavlja suradnja predmetnog nastavnika i stručnog suradnika knjižničara u dijelovima provođenja nastave.

Među odgojno- obrazovnim ciljevima navodi se da učenik:

„pronalazi u različitim izvorima sadržaje i informacije o kojima kritički promišlja, procjenjuje njihovu pouzdanost i korisnost, prepoznaje kontekst i namjeru autora te funkcionalno primjenjuje višestruku pismenost, samostalno rješava probleme i donosi odluke“⁸⁶ čime se potvrđuje informacijsko područje kao dijela nastavnog predmeta.

⁸⁴ Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj*. NN 10/2019. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html> (pristupljeno 1. lipnja 2021.)

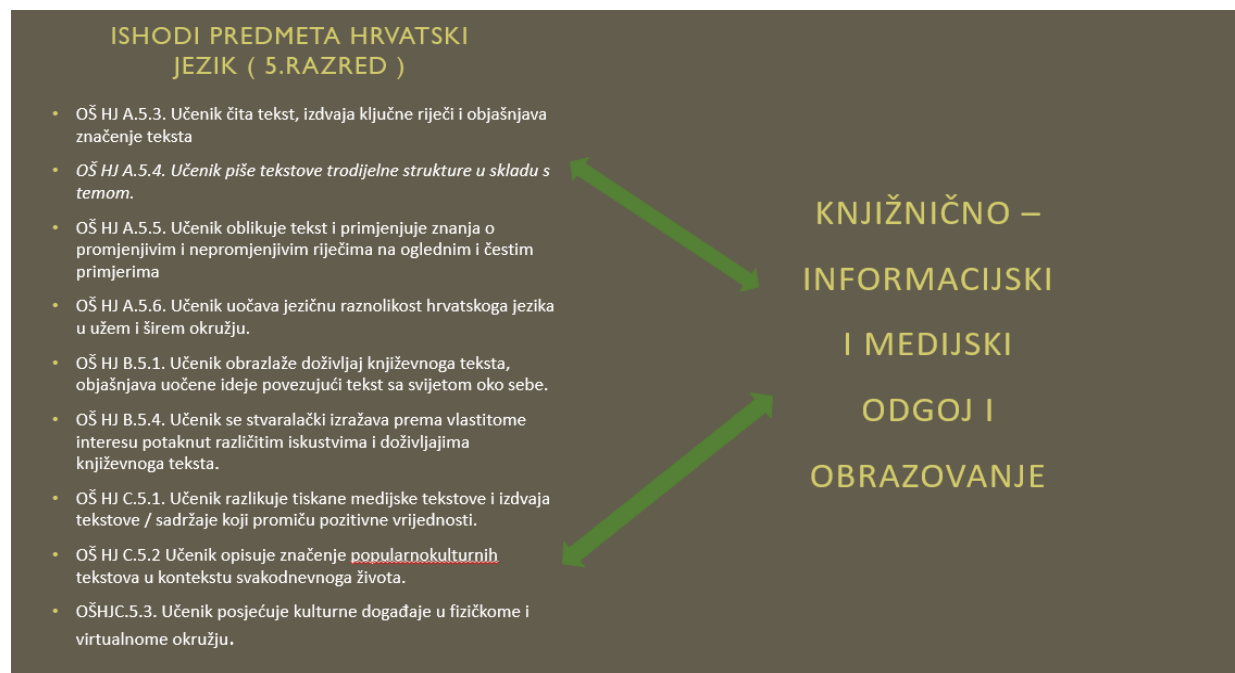
⁸⁵ Isto

⁸⁶ Isto

Analizom odgojno-obrazovnih ishoda povezane su točke moguće suradnje predmetnog nastavnika i školskog knjižničara u provođenju zadanih odgojno-obrazovnih predmetnih ishoda, tema KIMOO te ostvarivanja ishoda međupredmetnih tema.

Prijedlog godišnjeg izvedbenog kurikulumu za Hrvatski jezik u 5. i 6. razredu osnovne škole za školsku godinu 2020./2021. (GIK) napominje da učitelji „biraju autore i naslove tekstova prema svojem iskustvu, potrebama i načinu rada.“⁸⁷

GIK je podijeljen na sedam tema koje u sebi povezuju sva predmetna područja. Unutar tema dominiraju ishodi i razrada ishoda prema kojima se pronalazi mjesto suradnje knjižničara i ostvarivanje međupredmetnih tema. Zato sam se vodila ishodima i njihovim razradama unutar predmeta, a ne predloženim temama.

Slika 1. Ishodi i moguće povezivanje s KIMOO temama za 5. razred

⁸⁷ Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2021. Okvirni godišnji izvedbeni kurikulumi za Nastavnu godinu 2020./2021. <<https://mzo.gov.hr/vijesti/okvirni-godisnji-izvedbeni-kurikulumi-za-nastavnu-godinu-2020-2021/3929>> (pristupljeno 1. lipnja 2021.).

Odgojno-obrazovni ishodi	Dio razrade predmetnih ishoda	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>OŠ HJ A.5.3. Učenik čita tekst, izdvaja ključne riječi i objašnjava značenje teksta.</p> <p><i>Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda – tekstovi: izvješće, sažetak, uputa; slikovni prikaz podataka</i></p> <p>Predložene nastavne jedinice: Ponavljjanje jezičnog gradiva; Kako izdvojiti i zabilježiti važno u tekstu; Kako napisati sastavak; Kako pripremiti govor</p>	<p>-uočava sastavne elemente grafičke strukture teksta: naslov, podnaslove, fotografije i/ili ilustracije – izdvaja ključne riječi i piše kratke bilješke</p> <p>- služi se sadržajem i kazalom pojmova u traženju informacija – ovladava osnovnim tehnikama pretraživanja interneta i knjižničnih kataloga</p>	<p>Knjižnični katalog</p> <p>Samostalno pretraživanje podataka</p> <p>Pisanje i organizacija bilješki</p> <p>Izrada umne mape, vremenske lente</p>	<p>OSR A.2.1, OSR A.2.3. OSR B.2.2.</p> <p>UKU A.2.2. UKU B.2.1. UKU B.2.4., UKU D.2.2. UKU C.2.1.</p> <p>IKT A.2.2. IKT D.2.3. IKT C.2.2.</p> <p>GOO C.2.1.</p>

Slika 2. Predmetni ishodi, predložene nastavne jedinice, moguće KIMOO teme – primjer 1.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>OŠ HJ A.5.4. Učenik piše tekstove trodjelne strukture u skladu s temom.</p> <p><i>Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda A.5.4., A.6.4., A.7.4. i A.8.4.: Izvori informacija: stručnjaci ili drugi pojedinci, školske ili narodne/gradske knjižnice, internet.</i></p> <p>Predložene nastavne jedinice: Autorsko pravo; Priprema za pisanje školske zadaće; Kako napisati sastavak; Kako pripremiti govor; Veliko početno slovo; Pravopisne vježbe</p>	<p>-provjerava točnost informacija – točno citira i navodi ime autora</p> <p>- služi se pravopisom radi poštivanja pravopisne norme</p>	<p>Referentna zbirka, pravopis</p> <p>Autorstvo i citiranje</p>	<p>UKU A.2.1., UKU A.2.3. UKU A.2.2 UKU B.2.4.,</p> <p>OSR B.2.2.</p> <p>IKT A.2.2. IKT D.2.3. IKT C.2.2.</p> <p>GOO C.2.1.</p>

Slika 3. Predmetni ishod, prijedlog nastavnih jedinica, moguće KIMOO teme – primjer 2.

Odgajno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>OŠ HJ A.5.5. Učenik oblikuje tekst i primjenjuje znanja o promjenjivim i nepromjenjivim riječima na oglednim i čestim primjerima.</p> <p><i>Preporuke za ostvarivanje odgajno-obrazovnih ishoda: Riječi poredane po čestoti moguće je pronaći u objavljenome Hrvatskome čestotnome rječniku (Moguš, Bratanić i Tadić 1999), na jednome od dvaju korpusa (Hrvatska jezična riznica http://riznica.ihij.hr/ i Hrvatski nacionalni korpus www.hnk.ffzg.hr/, hrWaC, http://nlp.ffzg.hr/resources/corpora/hrwac/ i na ostalim dostupnim elektroničkim korpusima hrvatskoga jezika.</i></p> <p>Predložene nastavne jedinice: Pisanje teksta zasićenog nepromjenjivim riječima, glagolima, pridjevima...; Sklonidba imenica; Glasovne promjene</p>	<ul style="list-style-type: none"> - razlikuje morfološke kategorije kojima se uspostavljaju veze među riječima: rod, broj, padež, lice i vrijeme – prepoznaje infinitiv, glagolski pridjev radni, pomoćne glagole – izriče prezent, perfekt i futur I. – razlikuje opće i vlastite imenice, opisne, posvojne i <u>gradivne</u> pridjeve – uočava padeže kao različite oblike iste riječi na čestim i oglednim primjerima – provodi stupnjevanje pridjeva na uporabnoj razini – provodi (i, gdje je potrebno, bilježi) glasovne promjene u riječima – razlikuje nepromjenjive riječi u službi: izricanja okolnosti radnje, odnosa među riječima i povezivanja i preoblike rečenice 	<p>Samostalno pretraživanje podataka - hrvatski jezik na internetu</p> <p>Stranice jezičnih portala</p>	<p>OSR A.2.1., OSR B.2.1. OSR B.2.3.</p> <p>UKU C.2.1</p> <p>IKT C.2.2.</p> <p>GOO A.2.1.</p>

Slika 4. Predmetni ishod, prijedlog nastavnih jedinica, moguće KIMOO teme - primjer 3.

Odgajno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>OŠ HJ A.5.6. Učenik uočava jezičnu raznolikost hrvatskoga jezika u užem i širem okružju.</p> <p><i>Preporuke za ostvarivanje odgajno-obrazovnog ishoda: Razvija zavičajni identitet kao dio hrvatske jezične baštine. Dio sadržaja ishoda ostvaruje se u školskoj knjižnici i izvanučioničkoj nastavi, kao što su posjeti tribinama, susretima, zavičajnim muzejima i festivalima na kojima se njeguje zavičajna riječ.</i></p> <p>Predložene nastavne jedinice: Hrvatski jezik i dvojezičnost;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - objašnjava službenu ulogu i uporabu hrvatskoga jezika i latiničnoga pisma u Republici Hrvatskoj – razlikuje hrvatski standardni jezik od materinskoga jezika, drugoga jezika, jezika nacionalnih manjina te navodi primjere – uspoređuje vlastiti mjesni govor i narječje s hrvatskim standardnim jezikom – prepoznaje i izdvaja riječi mjesnoga govora i narječja, razgovornoga jezika te ih zamjenjuje riječima hrvatskoga standardnog jezika – razlikuje vlastiti mjesni govor i narječje od drugih govora i narječja 	<p>Referentna zbirka - priručnici hrvatskoga jezika (rječnik, gramatika, pravopis)</p> <p>Film (radio emisija) zavičajne tematike</p>	<p>OSR C.2.4.</p> <p>ODR C.2.2.</p> <p>UKU D.2.2.</p> <p>IKT C.2.2. IKT C.2.4.</p>

Slika 5. Predmetni ishod, prijedlog nastavnih jedinica, moguće KIMOO teme - primjer 4.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>OŠ HJ B.5.1. Učenik obrazlaže doživljaj književnoga teksta, objašnjava uočene ideje povezujući tekst sa svijetom oko sebe.</p> <p><i>Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Da bi učenik razvio trajnu čitateljsku naviku, preporučuje se zajedničko čitanje kraćih cjelovitih tekstova na satu i u školskoj knjižnici, ...</i></p> <p><i>Predmet razgovora treba biti isključivo učenikovo razumijevanje teksta na temelju doživljaja. Pritom se ističe važnost svakoga pojedinačnog mišljenja.</i></p> <p>Predložene nastavne jedinice: Djela za cjelovito čitanje; Djela po izboru učenika; Književni tekstovi predloženi u čitankama</p>	<p>- izražava doživljaj književnog teksta</p> <p>- razvija sposobnost fantazijskog mišljenja: doživljavanjem pročitano izražava vlastite osjećaje, stavove i vrijednosti</p> <p>- komentira i obrazlaže vlastito razumijevanje književnog teksta</p>	<p>Programi poticanja čitanja</p> <p>Zajednička obrada djela za cjelovito čitanje</p> <p>Kviz na temu pročitano djela</p> <p>Izrada društvene igre</p>	<p>OSR B.2.1. OSRA.2.3.</p> <p>UKU A.2.2. UKU B.2.2.</p>

Slika 6. Predmetni ishod, prijedlog nastavnih jedinica, moguće KIMOO teme – primjer 5.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>OŠ HJ B.5.4. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima i doživljajima književnoga teksta.</p> <p>Predložene nastavne jedinice: Djela za cjelovito čitanje; Djela po izboru učenika; Književni tekstovi predloženi u čitankama</p>	<p>- poštuje tuđe intelektualno vlasništvo</p>	<p>Autorstvo, autorsko pravo i pravilno citiranje</p>	<p>UKU A.2.3.</p> <p>OSR B.2.2. OSR B.2.4.</p>

Slika 7. Predmetni ishod, prijedlog nastavnih jedinica, moguće KIMOO teme - primjer 6.

Odgajno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>OŠ HJ C.5.1. Učenik razlikuje tiskane medijske tekstove i izdvaja tekstove / sadržaje koji promiču pozitivne vrijednosti.</p> <p>Predložene nastavne jedinice: Mediji; Tisak; Novine- novinski članak; Časopis;</p>	<p>-razlikuje tiskane medijske tekstove prema učestalosti izlaženja: dnevne novine, tjedne, mjesečne i godišnje časopise – uočava uporabu i organizaciju pojedinih sadržajnih i grafičkih elemenata u različitim tiskanim medijskim tekstovima radi prenošenja poruke – prepoznaje kako se grafičkim elementima (naslov, nadnaslov, podnaslov, fotografija/ilustracija, okvir) oblikuje značenje medijske poruke i stvara željeni učinak na primatelja – izdvaja sadržaje koji promiču pozitivne vrijednosti i potiču pozitivne komunikacijske obrasce</p>	<p>Tiskani mediji, novine, časopis</p> <p>Medijska kultura</p>	<p>UKU A.2.2. UKU A.2.4. UKU B.2.4.</p> <p>OSR B.2.2.</p>

Slika 8. Predmetni ishod, prijedlog nastavnih jedinica, moguće KIMOO teme – primjer 7.

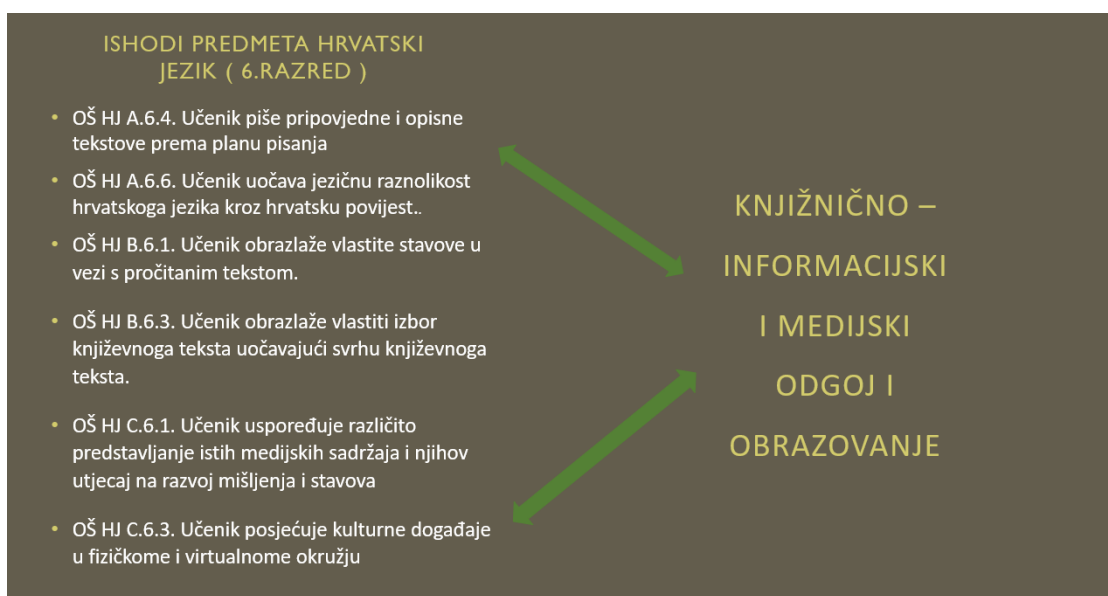
Odgajno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>OŠ HJ C.5.2 Učenik opisuje značenje <u>popularnokulturnih</u> tekstova u kontekstu svakodnevnoga života.</p> <p>Predložene nastavne jedinice: Film prema književnom djelu, npr. Koko i duhovi, Charlie i tvornica čokolade, Čudo, ...</p> <p>Mjesečne problemske teme;</p> <p>Neknjiževni tekstovi <u>popularnokulturne</u> tematike predloženi u <u>čitanci</u>;</p> <p>Tekstovi predloženi u <u>čitanci</u> na temu interneta, digitalnih medija, društvenih mreža,...</p>	<p>– razlikuje tiskane medijske tekstove prema učestalosti izlaženja: dnevne novine, tjedne, mjesečne i godišnje časopise – uočava uporabu i organizaciju pojedinih sadržajnih i grafičkih elemenata u različitim tiskanim medijskim tekstovima radi prenošenja poruke – prepoznaje kako se grafičkim elementima (naslov, nadnaslov, podnaslov, fotografija/ilustracija, okvir) oblikuje značenje medijske poruke i stvara željeni učinak na primatelja – izdvaja sadržaje koji promiču pozitivne vrijednosti i potiču pozitivne komunikacijske obrasce</p>	<p>Tiskani mediji, novine, časopis</p> <p>Dan sigurnijeg interneta</p> <p>Vijest – lažna vijest</p> <p><u>Klickbite</u></p> <p>E-pošta, pristojna komunikacija</p> <p>Privatnost i osobni podatci na internetu</p>	<p>UKU A.2.2., UKU A.2.4., UKU B.2.4.,</p> <p>OSR B.2.2.</p> <p>ODR A.2.2., ODR B.2.3., ODR C.2.1.,</p>

Slika 9. Predmetni ishod, prijedlog nastavnih jedinica, moguće KIMOO teme - primjer 8.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>OŠHJC.5.3. Učenik posjećuje kulturne događaje u fizičkome i virtualnome okružju.</p> <p>Predložene nastavne jedinice:</p> <p>Film prema književnom djelu, npr. Koko i duhovi, Charlie i tvornica čokolade, Čudo, ...</p> <p>Animirani filmovi</p> <p>Radijske igre</p>	<p>Preporučeni sadržaji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – posjet kazalištu: kazališne predstave; programi kojima se predstavlja organizacija rada kazališta, rad na predstavi i njihovi sudionici – odlazak u kino i kinoteke – posjet medijskim kućama (radijske i televizijske postaje, novinske i izdavačke kuće) – posjet institucijama: knjižnice, muzeji, atelijeri, umjetničke radionice, instituti, zavodi – posjet festivalima: književni, filmski, znanstveni, obrazovni, tradicijski – posjet tribinama i susreti s književnicima i autorima različitih područja djelovanja – sudjelovanje u radionicama različitih sadržaja – posjet izložbama – posjet predavanjima u fizičkome i digitalnome okružju – sudjelovanje u projektima – posjet internetskim sadržajima: internetske izložbe, internetske učionice, kulturni portali 	<p>Mjesec školskih knjižnica</p> <p>Kazalište-kazališne predstave,</p> <p>Projekcije filma</p> <p>Radioemisije</p> <p>Dan NSK</p> <p>Susreti s književnicima</p> <p>Kulturni online sadržaji</p>	<p>UKU A.2.2., UKU A.2.4., UKU B.2.4., OSR B.2.2.</p> <p>ODR A.2.2., ODR B.2.3., ODR C.2.1.,</p>

Slika 10. Predmetni ishod, prijedlog nastavnih jedinica, moguće KIMOO teme - primjer 9.

Utvrđena su i polja moguće suradnje stručnog suradnika knjižničara i učitelja Hrvatskoga jezika u 6. razredu osnovne škole koja se donose u slikovnim prikazima uz pripadajuće predmetne ishode, predložene nastavne jedinice, razradu ishoda i očekivanja međupredmetnih tema.

Slika 11. Ishodi i moguće povezivanje s KIMOO temama za 6. razred

33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>OŠ HJ A.6.4. Učenik piše pripovjedne i opisne tekstove prema planu pisanja.</p> <p><i>Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:</i> pravopisni sadržaji: velika početno slovo u imenima pokrajina, krajeva, dijelova naselja (gradske četvrti, trgovi, ulice, parkovi); piše redne brojeve; piše pravopisne znakove: točka sa zarezom, dvotočka, trotočka i zagrada</p> <p><i>Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda A.5.4., A.6.4., A.7.4. i A.8.4.:</i> Izvori informacija: stručnjaci ili drugi pojedinci, školske ili narodne/gradske knjižnice, internet.</p> <p>Predložene nastavne jedinice: Priprema za pisanje školske zadaće; Osobno i javno govorenje Prepričavanje s promjenom gledišta Pisanje velikog slova Pravopisne vježbe</p>	<p>-pronalazi podatke u različitim izvorima prema svojim interesima i potrebama – preuzima i upotrebljava različite oblike informacija poštujući načela zaštite intelektualnoga vlasništva</p>	<p>Samostalno pretraživanje podataka</p> <p>Katalog knjižnice</p> <p>Predmetnica – put do informacije</p> <p>Referentna zbirka u nastavi Hrvatskoga jezika: gramatika, pravopis, rječnik</p> <p>Autorstvo i autorska prava</p> <p>Pravilno citiranje</p>	<p>UKU A.3.2. UKU B.3.1., UKU B.3.2. UKU B.3.4. UKU C.3.3., UKU D.3.2.</p> <p>IKT A.3.2. IKT C.3.1. IKT C.3.2</p> <p>OSR A.3.3. OSR B.3.2., OSR B.3.4.</p> <p>GOO A.3.4.,</p>

Slika 12. Predmetni ishod, prijedlog nastavnih jedinica, moguće KIMOO teme - primjer 1.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>OŠ HJ A.6.6. Učenik uočava jezičnu raznolikost hrvatskoga jezika kroz hrvatsku povijest.</p> <p>Predložene nastavne jedinice: Početci hrvatske pismenosti; Narječja i govori hrvatskoga jezika;</p>	<p>-prepoznaje hrvatska narječja i govore – upoznaje se s pojmovima trojezičnosti (staroslavenski, starohrvatski i latinski) i <u>tropismenosti</u> (glagoljica, hrvatska ćirilica/bosančica, latinica) kroz hrvatsku povijest – upoznaje se sa spomenicima hrvatske srednjovjekovne pismenosti i Prvotiskom</p>	<p>Počeci pismenosti, prve knjižnice</p> <p>Stara hrvatska pisma</p> <p>Radionice pisanja glagoljicom</p> <p>Razvoj tiskarstva i tiskanih medija</p> <p>Virtualni posjeti povijesnim lokalitetima i muzejima sa spomenicima hrvatske pismenosti (virtualne kulturne ustanove)</p>	<p>IKT A.3.2.</p> <p>OSR B.3.4.,</p> <p>UKU A.3.3., UKU B.3.4.</p>

Slika 13. Predmetni ishod, prijedlog nastavnih jedinica, moguće KIMOO teme - primjer 2.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>OŠ HJ B.6.1. Učenik obrazlaže vlastite stavove u vezi s pročitanim tekstom.</p> <p><i>Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Da bi učenik razvio trajnu čitateljsku naviku, preporučuje se zajedničko čitanje kraćih cjelovitih tekstova na satu i u školskoj knjižnici, tj. Interakcija s tekstom</i></p> <p>Predložene nastavne jedinice: Djela za cjelovito čitanje; Djela po izboru učenika; Književni tekstovi predloženi u čitankama</p>	<p>- uočava kako stavovi i vrijednosti u književnim tekstovima utječu na čitatelje, uspoređuje ih s vlastitim stavovima i vrijednostima</p> <p>– izražava vlastite predodžbe o stvarnosti i uvjerenja na temelju čitateljskoga iskustva</p> <p>– uočava etičku razinu književnoga teksta</p> <p>– opisuje na koji način i u kojoj mjeri književni tekst utječe na oblikovanje njegovih stavova i vrijednosti</p> <p>– prepoznaje različite obrasce ponašanja likova</p> <p>– uočava svrhu</p>	<p>Programi poticanja čitanja</p> <p>Zajednička obrada djela za cjelovito čitanje</p> <p>Kviz na temu pročitano djela</p> <p>Razne igre</p>	<p>OSR B.3.2.; OSR B.3.4.</p>

Slika 14. Predmetni ishod, prijedlog nastavnih jedinica, moguće KIMOO teme - primjer 3.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>OŠ HJ B.6.3. Učenik obrazlaže vlastiti izbor književnoga teksta uočavajući svrhu književnoga teksta.</p> <p><i>Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Književnoteorijska znanja u službi su proširivanja vlastitoga iskustva čitanja i razvijanja pozitivnoga stava prema čitanju.</i></p> <p>Predložene nastavne jedinice: Djela za cjelovito čitanje; Djela po izboru učenika; Književni tekstovi predloženi u čitankama</p>	<p>- povezuje književni tekst s društvenim i osobnim kontekstom – opisuje vlastite čitateljske sklonosti i utjecaj na čitateljski ukus</p> <p>– preporučuje književni tekst vršnjacima</p>	<p>Izrada reklamnog plakata za pročitano djelo (izrada plakata)</p>	<p>OSR B.3.1., OSR B.3.2.; OSR B.3.4.</p> <p>GOO C.3.3.,</p> <p>UKU A.3.2.</p>

Slika 15. Predmetni ishod, prijedlog nastavnih jedinica, moguće KIMOO teme - primjer 4.

33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>OŠ HJ C.6.1. Učenik uspoređuje različito predstavljanje istih medijskih sadržaja i njihov utjecaj na razvoj mišljenja i stavova</p> <p>Predložene nastavne jedinice:</p> <p>Mjesečne problemske teme; Strip; Filmovi nastali prema književnom djelu; Dokumentarni film; Animirani film; Radijske drame; Televizijske emisije;</p>	<p>-uočava podjelu na komercijalne i nekomercijalne medije – uočava predstavljanje istih medijskih sadržaja u različitim medijima</p> <p>– objašnjava reakcije različitih primatelja na isti medijski tekst</p> <p>– pretpostavlja o ciljanoj publici na temelju pročitanoga teksta / pogledane predstave / filma / serije</p> <p>– opisuje kako se različitim postupcima, tehnikama te vizualnim i zvučnim znakovima oblikuje značenje medijske poruke i stvara željeni učinak na publiku</p>	<p>Radionice medijske pismenosti</p> <p>Časopis na različitim medijima</p> <p>Društvene mreže</p> <p>Vijest- lažna vijest</p> <p>Pisanje komentara</p>	<p>OSR A.3.1. OSR A.3.3. OSR B.3.2. OSR C.3.3.</p> <p>UKU A.3.1. UKU A.3.2. UKU A.3.3. UKU A.3.4.,</p>

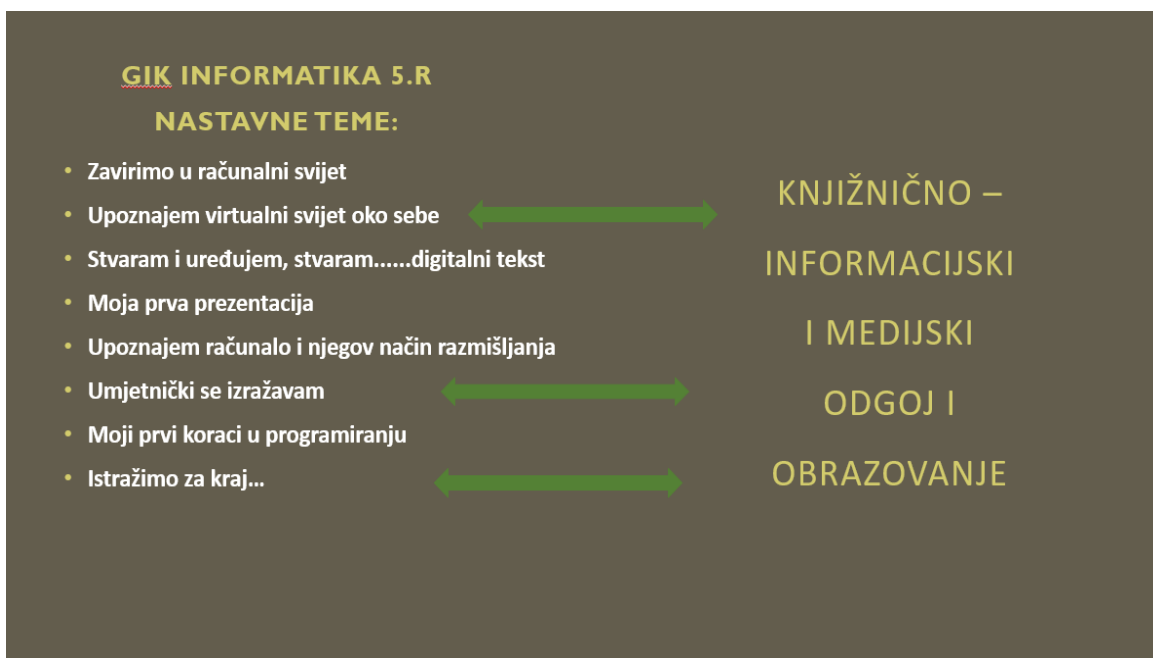
Slika 16. Predmetni ishod, prijedlog nastavnih jedinica, moguće KIMOO teme - primjer 5.

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>OŠ HJ C.6.3. Učenik posjećuje kulturne događaje u fizičkome i virtualnome okruženju</p> <p>Predložene nastavne jedinice:</p> <p>Mjesečne problemske teme; Strip; Filmovi nastali prema književnom djelu; Dokumentarni film; Animirani film; Radijske drame; Televizijske emisije</p>	<p>Preporučeni sadržaji: – posjet kazalištu: kazališne predstave; programi kojima se predstavlja organizacija rada kazališta, rad na predstavi i njihovi sudionici</p> <p>– odlazak u kino i kinoteke</p> <p>– posjet medijskim kućama (radijske i televizijske postaje, novinske i izdavačke kuće)</p> <p>– posjet institucijama: knjižnice, muzeji, ateljeri, umjetničke radionice, instituti, zavodi</p> <p>– posjet festivalima: književni, filmski, znanstveni, obrazovni, tradicijski</p> <p>– posjet tribinama i susreti s književnicima i autorima različitih područja djelovanja</p> <p>– sudjelovanje u radionicama različitih sadržaja</p> <p>– posjet izložbama – posjet predavanjima u fizičkome i digitalnome okruženju</p> <p>– sudjelovanje u projektima</p> <p>– posjet internetskim sadržajima: internetske izložbe, internetske učionice, kulturni portali</p>	<p>Mjesec školskih knjižnica</p> <p>Kazalište-kazališne predstave,</p> <p>Projekcije filma</p> <p>Radioemisije</p> <p>Dan NSK</p> <p>Susreti s književnicima</p>	<p>IKT A.3.2., UKU A.3.2.</p>

Slika 17. Predmetni ishod, prijedlog nastavnih jedinica, moguće KIMOO teme - primjer 6.

Prijedlog godišnjeg izvedbenog kurikulumu za informatiku u 5. i 6. razredu osnovne škole za školsku godinu 2020./2021. i Kurikulum za nastavni predmet informatika

Među odgojno-obrazovnim ciljevima učenja i poučavanja nastavnog predmeta Informatika navodi se da će učenici „razvijati kritičko mišljenje, kreativnost i inovativnost uporabom informacijske i komunikacijske tehnologije“⁸⁸, a jedna od domena predmeta nosi naziv Informacije i digitalna tehnologija. Temeljem toga stvara se pretpostavka zajedničkog rada predmetnog nastavnika i školskog knjižničara u obrazovnom procesu i obogaćivanja nastave. Proučavajući predmetni kurikulum i predloženi godišnji izvedbeni kurikulum napravljen je prijedlog nastavnih tema/aktivnosti putem kojih školski knjižničar može ostvariti suradnju s predmetnim nastavnikom Informatike, mada u dokumentima nisu uočene smjernice za takvu suradnju. Izdvojene su nastavne teme/aktivnosti s pripadajućim ishodima te povezane s mogućim KIMOO temama. Sve je zaokruženo ishodima međupredmetnih tema.

Slika 18. Predmetne teme koje je moguće povezati s KIMOO u 5. razredu

⁸⁸ Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2018. Odluka o donošenju kurikulumu za nastavni predmet Informatika za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. NN 22/2018. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_03_22_436.html> (pristupljeno 1. lipnja 2021.)

UPOZNAJEM VIRTUALNI SVIJET OKO SEBE			
Naziv nastavne teme/ aktivnosti	Odgojno obrazovni ishodi	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
Elektronička pošta Sigurnost i privatnost na Internetu Pretraživanje interneta – u potrazi za informacijama	A. 5. 1 pronalazi i vrednuje informacije C. 5. 1 prilagođava korisničko sučelje operacijskoga sustava svojim potrebama, samostalno otkriva i pokazuje dodatne mogućnosti operacijskoga sustava C. 5. 2 koristi se mogućnostima sustava za pohranjivanje i organizaciju datoteka D. 5. 1 analizira etička pitanja koja proizlaze iz korištenja računalnom tehnologijom	Bonton elektroničke komunikacije Netiquette - pravila ponašanja i komunikacije na internetu Sigurno ponašanje na internetu Samostalno pretraživanje informacija: e-izvori, referentna građa online	ikt A.2.4. Učenik opisuje utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš. zdr B.2.1.A Razlikuje vrste komunikacije

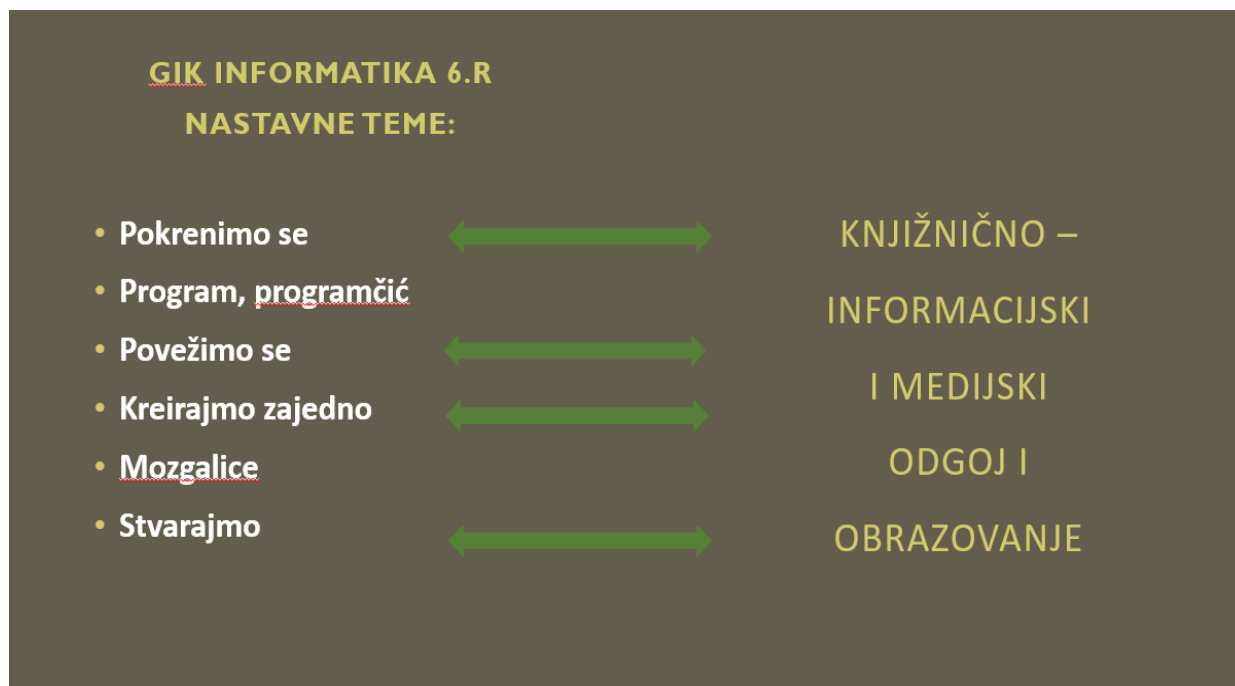
Slika 19. Nastavne teme i prijedlog KIMOO tema - primjer 1.

UMJETNIČKI SE IZRAŽAVAM			
Naziv nastavne teme/ aktivnosti	Odgojno obrazovni ishodi	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
Izrada digitalne čestitke	C. 5. 3 osmišljava plan izrade digitalnog rada, izrađuje ga, pohranjuje u mapu digitalnih radova (e-portfolio) i vrednuje ga C. 5. 4 upotrebljava multimedijske programe za ostvarivanje složenijih ideja u komunikacijskome ili suradničkome okruženju	Referentna zbirka na mreži: pravopis, gramatika, rječnik Mrežne stranice sa jezičnim sadržajima	uku A.2.1. Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema. uku D.2.1. Učenik stvara prikladno fizičko okruženje za učenje s ciljem poboljšanja koncentracije i motivacije. ikt A.3.1. Učenik samostalno odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju

Slika 20. Nastavne teme i prijedlog KIMOO tema - primjer 2.

ISTRAŽIMO ZA KRAJ...			
Naziv nastavne teme/ aktivnosti	Odgojno obrazovni ishodi	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>Potruga za informacijama</p> <p>Potruga za informacijama Izrada digitalnog postera – Što smo sve naučili kroz ovu školsku godinu?</p>	<p>A.5.1 pronalazi i vrednuje informacije</p> <p>C.5.2 koristi se mogućnostima sustava za pohranjivanje i organizaciju datoteka</p> <p>C.5.3 osmišljava plan izrade digitalnog rada, izrađuje ga, pohranjuje u mapu digitalnih radova (e-portfolio) i vrednuje ga</p> <p>C.5.4 upotrebljava multimedijske programe za ostvarivanje složenijih ideja u komunikacijskome ili suradničkome okruženju.</p>	<p>Samostalno pretraživanje podataka</p> <p>E – izvori informacija</p> <p>Časopis kao izvor informacija</p>	<p>ikt A.3.1. Učenik samostalno odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju.</p> <p>uku A.2.1. Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.</p> <p>osr A.2.3. Razvija osobne potencijale. Vještine (Predlaže različita rješenja problema. Predlaže rješenja za popravljane pogreške.)</p>

Slika 21. Nastavne teme i prijedlog KIMOO tema - primjer 3.

Slika 22. Predmetne teme koje je moguće povezati s KIMOO temama u 6. razredu

POKRENIMO SE			
Naziv nastavne teme/ aktivnosti	Odgojno obrazovni ishodi	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
Priča u slikama -strip	<p>C.6.1 izrađuje, objavljuje te predstavlja digitalne sadržaje s pomoću nekoga online i/ili offline programa pri čemu poštuje uvjete korištenja programom te postavke privatnosti.</p> <p>C.6.2 učenik se koristi online pohranom podataka i primjerenim programima kao potporom u učenju i istraživanju te suradnji.</p> <p>C.6.3 surađuje s drugim učenicima u stvaranju online sadržaja.</p>	Strip na različitim medijima	<p>uku A.3.3. Učenik samostalno oblikuje svoje ideje i kreativno pristupa rješavanju problema.</p> <p>uku C.3.1. Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.</p> <p>uku C.3.3. Učenik iskazuje interes za različita područja, preuzima odgovornost za svoje učenje i ustraje u učenju.</p> <p>ikt A. 3. 1. Učenik samostalno odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za izvršavanje zadatka.</p> <p>ikt A. 3. 2. Učenik se samostalno koristi njemu poznatim uređajima i programima</p>

Slika 23. Nastavne teme i prijedlog KIMOO tema, 6. r. - primjer 1.

POVEŽIMO SE			
Naziv nastavne teme/ aktivnosti	Odgojno obrazovni ishodi	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
Obilježavanje Dana sigurnijeg interneta – 9.2.2021. (Film Kreiranje kviza u Scratchu)	<p>A.6.1 planira i stvara svoje hijerarhijske organizacije te analizira organizaciju na računalnim i mrežnim mjestima.</p> <p>A.6.2 opisuje načine povezivanja uređaja u mrežu, analizira prednosti i nedostatke mrežnoga povezivanja te odabire i primjenjuje postupke za zaštitu na mreži.</p> <p>B.6.1 stvara, prati i preuređuje programe koji sadrže strukture grananja i uvjetnoga ponavljanja te predviđa ponašanje jednostavnih algoritama koji mogu biti prikazani dijagramom, riječima govornoga jezika ili programskim jezikom.</p> <p>B.6.2 razmatra i rješava složeniji problem rastavljajući ga na niz <u>potproblema</u>.</p> <p>D.6.1 objašnjava ulogu i važnost digitalnih tragova, stvara svoje pozitivne digitalne tragove.</p> <p>D.6.2 prepoznaje vrste elektroničkoga nasilja, analizira ih i odabire preventivne načine djelovanja za različite slučajeve elektroničkoga nasilja.</p> <p>D.6.3 pronalazi mrežne zajednice učenja koje su od osobnog interesa i pridružuje im se (online kolegiji, skupine i sl.).</p>	<p>Sigurno ponašanje na internetu</p> <p>Privatnost na mreži</p> <p>Elektroničko nasilje – kako se ponašati</p>	<p>uku A.3.2. Učenik se koristi različitim strategijama učenja i primjenjuje ih u ostvarivanju ciljeva učenja i rješavanju problema u svim područjima učenja uz povremeno praćenje učitelja.</p> <p>uku A.3.3. Učenik samostalno oblikuje svoje ideje i kreativno pristupa rješavanju problema.</p> <p>uku C.3.1. Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.</p> <p>uku C.3.3 Učenik iskazuje interes za različita područja, preuzima odgovornost za svoje učenje i ustraje u učenju.</p> <p>ikt A. 3. 1. Učenik samostalno odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za izvršavanje zadatka.</p> <p>ikt A. 3. 2. Učenik se samostalno koristi njemu poznatim uređajima i programima.</p> <p>osr A 3.3. Razvija osobne potencijale</p>

Slika 24. Nastavne teme i prijedlog KIMOO tema, 6.r - primjer 2.

KREIRAJMO ZAJEDNO			
Naziv nastavne teme/ aktivnosti	Odgojno obrazovni ishodi	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
Kreirajmo razredne novine BookCreator- kreiram online knjigu	<p>C.6.1 izrađuje, objavljuje te predstavlja digitalne sadržaje s pomoću nekoga online i/ili offline programa pri čemu poštuje uvjete korištenja programom te postavke privatnosti.</p> <p>C.6.2 učenik se koristi online pohranom podataka i primjerenim programima kao potporom u učenju i istraživanju te suradnji.</p> <p>C.6.3 surađuje s drugim učenicima u stvaranju online sadržaja.</p>	<p>Tiskani mediji: novine, časopis, knjiga</p> <p>E knjiga</p>	<p>uku B.3.4. Učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate, procjenjuje ostvareni napredak te na temelju toga planira buduće učenje.</p> <p>ikt A. 3. 3. Učenik aktivno sudjeluje u oblikovanju vlastitoga sigurnog digitalnog okružja.</p> <p>ikt A. 3. 1. Učenik samostalno odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za izvršavanje zadatka.</p> <p>osr C. 3.3. Učenik aktivno sudjeluje i pridonosi školi i lokalnoj zajednici.</p>

Slika 25. Nastavne teme i primjer KIMOO tema, 6.r - primjer 3.

STVARAJMO			
Naziv nastavne teme/ aktivnosti	Odgojno obrazovni ishodi	KIMOO (moguće teme)	Međupredmetne teme
<p>Za dan moje škole</p> <p>Računalo kroz prizmu Dana planeta Zemlje</p> <p>Girls in ICT/Tjedan znanosti</p> <p>Dan sunca</p> <p>Kreiranje kviza uz pomoć PowerPointa</p> <p>Povežimo informatiku i umjetnost</p>	<p>B.6.1 stvara, prati i preuređuje programe koji sadrže strukture grananja i uvjetnoga ponavljanja te predviđa ponašanje jednostavnih algoritama koji mogu biti prikazani dijagramom, riječima govornoga jezika ili programskim jezikom.</p> <p>B.6.2 razmatra i rješava složeniji problem rastavljajući ga na niz potproblema.</p> <p>C.6.1 izrađuje, objavljuje te predstavlja digitalne sadržaje s pomoću nekoga online i/ili offline programa pri čemu poštuje uvjete korištenja programom te postavke privatnosti.</p> <p>C.6.2 učenik se koristi online pohranom podataka i primjerenim programima kao potporom u učenju i istraživanju te suradnji.</p> <p>C.6.3 surađuje s drugim učenicima u stvaranju online sadržaja</p>	<p>Samostalno pretraživanje podataka</p> <p>E – izvori informacija</p> <p>Časopis kao izvor informacija</p> <p>Virtualne izložbe, posjeti muzeju</p>	<p>uku A.3.3. Učenik samostalno oblikuje svoje ideje i kreativno pristupa rješavanju problema.</p> <p>uku A.3.4. Učenik kritički promišlja i vrednuje ideje uz podršku učitelja</p> <p>osr A. 3.3. Razvija osobne potencijale.</p> <p>osr B. 3.2. Razvija komunikacijske kompetencije i uvažavajuće odnose s drugima</p> <p>osr B. 3.4. Suradnički uči i radi u timu</p> <p>osr C. 3.3. Učenik aktivno sudjeluje i pridonosi školi i lokalnoj zajednici.</p> <p>ikt D.3.1. Učenik se izražava kreativno služeći se primjerenom tehnologijom za stvaranje ideja i razvijanje planova te primjenjuje različite načine poticanja kreativnosti.</p> <p>pod A.3.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja</p> <p>pod B.3.2. Planira i upravlja aktivnostima.</p>

Slika 26. Nastavne teme i prijedlog KIMOO tema, 6.r. - primjer 4.

ZAKLJUČAK

Istraživanje je pokazalo da je suradnja stručnog suradnika knjižničara i predmetnih nastavnika moguća i poželjna, ali rijetko predviđena u analiziranim dokumentima.

U dokumentima za nastavni predmet Hrvatski jezik ponegdje se predlaže suradnja sa školskom knjižnicom, što implicira i suradnju sa školskim knjižničarem, ali se ostavlja i mogućnost suradnje s vanjskim institucijama. U dokumentima koji prate nastavni predmet Informatika, nema izričitog spominjanja knjižnice i knjižničara, iako se jedna od domena nastavnog predmeta naziva Informacije i digitalna tehnologija. Obzirom da je knjižnica informacijski centar škole, a knjižničar informacijski stručnjak suradnja bi bila poželjna, a ovim istraživanjem je potvrđeno i moguća.

Propisivanjem novih kurikuluma nastavnih predmeta, dosadašnja praksa u provođenju odgojno-obrazovnog rada školskog knjižničara ne zadovoljava sve potrebe nastavnih predmeta pa je potrebno prilagoditi taj segment rada.

Ovo istraživanje je prijedlog uključivanja tema nastavnih predmeta Hrvatski jezik i Informatika za 5. i 6. razred u godišnji izvedbeni kurikulum stručnog suradnika knjižničara, koji bi.

LITERATURA

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Međupredmetne teme*. <<https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/medjupredmetne-teme/3852>> (pristupljeno 1. lipnja 2021.).

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj*. NN10/2019. Dostupno i na: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html> (pristupljeno 1. lipnja 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2018. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Informatika za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj*. NN 22/2018. Dostupno i na:

<https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_03_22_436.html> (pristupljeno 1. lipnja 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2006. *Odluka o nastavnom planu i programu za osnovnu školu*. NN 102/2006. Dostupno i na: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2006_09_102_2319.html> (pristupljeno 3. lipnja 2021.).

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2021. *Okvirni godišnji izvedbeni kurikulumi za Nastavnu godinu 2020./2021.* <<https://mzo.gov.hr/vijesti/okvirni-godisnji-izvedbeni-kurikulumi-za-nastavnu-godinu-2020-2021/3929>> (pristupljeno 1. lipnja 2021.).

ŽIVOTOPIS

Anela Crnogorac, diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Zadru i stekla zvanje profesora hrvatskoga jezika i književnosti. U Zadru upisuje Dislocirani izvanredni studij knjižničarstva Sveučilišta u Osijeku. Stručni suradnik mentor postala je 2020. U odgojno-obrazovnim ustanovama radi od 1999., a u Osnovnoj školi „Ivan Leko“ zaposlena je od 2004. na puno radno vrijeme, 20 sati kao učiteljica hrvatskog jezika, a 20 sati kao stručna suradnica knjižničarka. Organizira i vodi školske projekte za poticanje čitanja. Pokretač je Kviza za poticanje čitanja učenika Imotske krajine (2019.-2020.) koji se 2021. proširio na cijelu Splitsko-dalmatinsku županiju. Razvija pozitivan odnos prema kulturnoj baštini, a s učenicima je sudjelovala u projektu stvaranja slikovnice zavičajne tematike. Aktivan je sudionik u međunarodnim eTwinning projektima, sudjeluje u humanitarnim i volonterskim aktivnostima i među učenicima promovira borbu protiv vršnjačkog nasilja. Osim što vodi izvannastavnu aktivnost Mladi knjižničari, uređuje školski list „Most“. Educira kolege u radu s tehnologijom i pomaže im u pripremi digitalnih materijala za nastavu. Promovira Školu pišući o školskim događajima u lokalnim i nacionalnim medijima.

4.2.4. Tea **Radić**. Stručni suradnik knjižničar u provedbi kurikuluma međupredmetnih tema u osnovnoj školi vezano uz okvirne godišnje izvedbene kurikulume nastavnih predmeta Geografija i Tehnička kultura te Kurikulume nastavnih predmeta Geografija i Tehnička kultura za 5. i 6. razred osnovne škole

Tea Radić, prof. tal. jez. i soc., mag. bibl., stručna suradnica mentorica

tea.radic1@skole.hr ; tea.radic.s@gmail.com

OŠ Srinjine, Srinjine i OŠ Slatine, Slatine

**STRUČNI SURADNIK KNJIŽNIČAR U PROVEDBI KURIKULUMA MEĐUPREDMETNIH
TEMA U OSNOVNOJ ŠKOLI VEZANO UZ OKVIRNE GODIŠNJE IZVEDBENE
KURIKULUME NASTAVNIH PREDMETA GEOGRAFIJA I TEHNIČKA KULTURA TE
KURIKULUME NASTAVNIH PREDMETA GEOGRAFIJA I TEHNIČKA KULTURA ZA 5. I
6. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE**

UVOD

Uvidom u prijedlog GIK-a za Geografiju za 5. i 6. razred osnovne škole uočljiva je preporuka suradnje predmetnog učitelja sa stručnim suradnikom knjižničarom u ostvarivanju ishoda vezanih za provedbu istraživačkog rada. Temeljem provedenog istraživanja i osobnog iskustva u vođenju učenika kroz pisanje istraživačkih radova, savjetuje se da se s učiteljem Geografije utvrdi hodogram aktivnosti s definiranim vremenom provedbe koji bi se planirao tijekom duljeg vremenskog razdoblja u drugom obrazovnom razdoblju školske godine. GIK-om je predviđeno planiranje teme istraživačkog rada u prvim satima nastave Geografije što može rezultirati poteškoćama u provedbi istoga na sadržajnoj i formalnoj razini.

Analiziranjem prijedloga GIK-a za predmet Tehnička kultura za 5. i 6. razred, uočena je potreba za primjenom pristupa „misliti izvan kutije”. Realizacija suradnje predmetnog učitelja i stručnog suradnika knjižničara je svakako moguća i potencijalno vrlo poticajna kako za učenike tako i za mentore. Nameće se mogućnost kvalitetnog djelovanja u polju poticanja i razvoja kreativnog i kritičkog mišljenja te realizacije ishoda vezanih uz dizajn, izradu i predstavljanje

tehničke tvorevine kao i višestrukih očekivanja MPT-a Učiti kako učiti, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije, Poduzetništvo i Osobni i socijalni razvoj.

Uloga stručnog suradnika knjižničara u ostvarivanju predviđenih ishoda i očekivanja nije točno definirana, a postojeći plan provedbe tema iz Knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja ne prati više potrebe predmetnih učitelja. To rezultira nuždom za višim stupnjem prilagodljivosti od strane stručnog suradnika knjižničara, boljim planiranjem, ali nadalje, jasnim definiranjem novog okvira tema Knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja koji bi bio relevantan u odnosu na potrebe odgojno-obrazovnog razvoja učenika osnovne škole.

METODOLOGIJA RADA

Istraživanje obuhvaća detaljan pregled i analizu Kurikuluma nastavnog predmeta Geografija i Tehnička kultura za 5. i 6. razred osnovne škole, prijedloge okvirnih godišnjih izvedbenih kurikuluma nastavnog predmeta Geografija i Tehnička kultura za 5. i 6. razred osnovne škole, kurikulume međupredmetnih tema te program Knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja. Pretpostavlja se da sustavno analiziranje predmetnih ishoda i međupredmetnih očekivanja može rezultirati prijedlozima kvalitetne suradnje stručnog suradnika knjižničara i predmetnog učitelja. Takva suradnja doprinosi afirmaciji i pozicioniranju stručnog suradnika knjižničara kao neizostavne karike u kvalitetnoj provedbi odgojno-obrazovnog procesa, te također olakšava rad predmetnih učitelja koji mogu računati na pravovremenu i primjerenu stručnu pomoć knjižničara u obradi pojedinih ishoda i tema.

GIK NASTAVNOG PREDMETA GEOGRAFIJA ZA 5. I 6. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE

„Geografija je znanost koja se bavi proučavanjem odnosa i odraza prirodnih i društvenih elemenata u geografskome prostoru (njihovim distribucijama, obrascima, međudjelovanjima i promjenama, odnosno zakonitostima) radi planiranja funkcionalne i [...] optimalne prostorne

organizacije [...] te upravljanja prostorom u skladu s održivim, pametnim i uključivim razvojem.“⁸⁹ „Geografija ima u svojoj biti integrativni karakter te stoga i poseban položaj u sustavu znanosti kao mosna znanost, odnosno kao poveznica između prirodnoga i društvenog područja. U svojim istraživanjima koristi se također i spoznajama humanističkoga i tehničkoga područja znanosti.“⁹⁰

Iz Kurikuluma nastavnog predmeta Geografije jasno se može iščitati da se Geografija smatra holističkim predmetom koji je u svojoj biti sveobuhvatan i integrativan jer donosi spoznaje iz čitavog niza drugih znanosti i ljudskih područja. Obzirom da informacijske znanosti suštinski prihvaćaju isti paradigmatički pogled na pozicioniranje informacijskih znanosti u odnosu na ostala znanstvena područja, može se pretpostaviti da će korelacija između ishoda i tema iz nastavnog predmeta Geografija i KIMOO-a biti česta i lako ostvariva na razini GIK-a nastavnog predmeta Geografija za 5. i 6. razred osnovne škole.

Ipak, revidiranjem Kurikuluma nastavnog predmeta Geografije vidljivo je da se suradnja predmetnog učitelja sa stručnim suradnikom knjižničarom sugerira samo pri ostvarenju ishoda GEO OŠ B.5.1. Učenik analizira prostorne organizacije i procese istraživačkim radom, uporabom geografske karte i IKT-a.⁹¹ Dok iz prijedloga godišnjeg izvedbenog kurikuluma za Geografiju u 5. razredu osnovne škole za školsku godinu 2020./2021. te prijedloga godišnjeg izvedbenog kurikuluma za Geografiju u 6. razredu osnovne škole za školsku godinu 2020./2021. proizlazi da je provedba istraživačkog rada u autonomiji učitelja te u uvjetima pandemije Covid 19 nije obvezna.⁹²

⁸⁹Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Geografije za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj*. NN 7/2019. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_145.html> (pristupljeno: 29. svibnja 2021.)

⁹⁰Isto.

⁹¹Isto.

⁹²Usporedi s Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2020. „Prijedlog godišnjeg izvedbenog kurikuluma za Geografiju u 5. razredu osnovne škole za školsku godinu 2020./2021.“. <https://i-nastava.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/GIK-Geografija//Geografija_5.r._GIK_2020_21.pdf> (pristupljeno 29. svibnja 2021.) i Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2020. „Prijedlog godišnjeg izvedbenog kurikuluma za Geografiju u 6. razredu osnovne škole za školsku godinu 2020./2021.“. <https://i-nastava.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/GIK-Geografija//Geografija_6.r._GIK_2020_21.pdf> (pristupljeno: 29. svibnja 2021.)

Iscrpnim analiziranjem prethodno navedenih odgojno-obrazovnih dokumenata utvrđena su polja moguće suradnje stručnog suradnika knjižničara i učitelja Geografije u 5. razredu osnovne škole koja se donose u slikovnim prikazima uz pripadajuće predmetne ishode i očekivanja međupredmetnih tema.

1. Ponavljanje obrazovnih postignuća iz NPP-a Prirode i društva 4.r. povezanih s ishodima iz Geografije u 5.r.

GIK OŠ Geografija 5. r.

Navedene su nastavne teme:

1. Ponavljanje
2. Istraživački rad*
3. Zašto učimo Geografiju? (*Geografija kao znanost*)

Moguće teme iz KIMOO

- Područja ljudskog znanja – uvod u UDK
- Mini istraživanje – pretraživanje knjižničkog kataloga putem predmetnice, signature i UDK – izrada tabličnog prikaza

Slika 1. Prijedlog mogućih tema iz KIMOO-a za 5. razred – Primjer 1.

1. Ponavljanje obrazovnih postignuća iz NPP-a Prirode i društva 4.r. povezanih s ishodima iz Geografije u 5.r.

Odgajno-obrazovni ishodi

- GEO OŠ A.5.1. Učenik objašnjava važnost geografije u svakodnevnome životu.
 - *(Razrada ishoda: navodi definiciju geografije kao znanosti, opisuje geografske sadržaje koji se podučavaju u nastavnome predmetu, objašnjava svrhu učenja geografije)*
- GEO OŠ B.5.1.* Učenik analizira prostorne organizacije i procese istraživačkim radom, uporabom geografske karte i IKT-a.
 - *(Razrada ishoda: prikuplja podatke na terenu i/ili iz drugih izvora, prikazuje ih tablično te donosi zaključak)*

Međupredmetne teme

- osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.
- ikt A.2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje zadatka.
- ikt A.2.2. Učenik se samostalno koristi njemu poznatim uređajima i programima.
- ikt C.2.1. Učenik uz povremenu učiteljevu pomoć ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnom okruženju.
- ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnom okruženju.
- ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.
- ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.
- uku A.2.1. 1. Upravljanje informacijama
Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.
- uku A.2.2. 2. Primjena strategija učenja i rješavanja problema
Učenik primjenjuje strategije učenja i rješavanja problema u svim područjima učenja uz praćenje i podršku učitelja.
- uku A.2.4. 4. Kritičko mišljenje
Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje.
- uku C.2.1. Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.

Slika 2. Ishodi i očekivanja međupredmetnih tema za 5. razred za Primjer 1.

5. Reljef na Zemlji i u Hrvatskoj – Istraživački rad*

GIK OŠ Geografija 5. r.

Navedene su nastavne teme:

1. Reljef i građa Zemlje
2. Promjenjivost reljefa pod utjecajem unutarnjih procesa
3. Promjenjivost reljefa pod utjecajem vanjskih procesa
4. Reljefna obilježja panonskoga prostora Hrvatske
5. Reljefna obilježja dinarskoga prostora Hrvatske
6. Reljefni oblici u zavičaju
7. Utjecaj reljefa na život i rad ljudi
8. Reljef na Zemlji i u Hrvatskoj (ponavljanje)

Moguće teme iz KIMOO

- Struktura istraživačkog rada
- Pretraživanje informacija (časopisi, knjižnica, mrežni katalozi, mrežna mjesta)
- Vrste i primjena časopisa u istraživanju
- Autorstvo i citiranje
- Vizualno predstavljanje i vrednovanje informacija istraživačkog rada

Slika 3. Prijedlog mogućih tema iz KIMOO-a za 5. razred – Primjer 2.

5. Reljef na Zemlji i u Hrvatskoj – istraživački rad*

Odgajno-obrazovni ishodi

- GEO OŠ B.5.4. Učenik objašnjava mehanizme nastanka i oblikovanja reljefa na Zemlji.
- GEO OŠ B.C.5.5. Učenik uspoređuje reljefna obilježja panonskoga i dinarskoga prostora Hrvatske te ih vrednuje kao životni prostor.
- GEO OŠ B.5.1.* Učenik analizira prostorne organizacije i procese istraživačkim radom, uporabom geografske karte i IKT-a.
 - *(Razrada ishoda: postavlja jednostavno istraživačko pitanje i hipotezu, prikuplja podatke na terenu i/ili iz drugih izvora, prikazuje ih tablično te donosi zaključak, pravilno navodi popis literature i izvora, predstavlja rezultate istraživačkog rada)*

Međupredmetne teme

- ikt A.2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje zadatka.
- ikt A.2.2. Učenik se samostalno koristi njemu poznatim uređajima i programima.
- ikt C.2.1. Učenik uz povremenu učiteljevu pomoć ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješavanja problema u digitalnom okruženju.
- ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnom okruženju.
- ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.
- ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.
- odr A.2.1. Razlikuje pozitivne i negativne utjecaje čovjeka na prirodu i okoliš.
- odr A.2.2. Uočava da u prirodi postoji međudjelovanje i povezanost.
- odr B.2.1. Objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.
- ikt D.2.4. Učenik izdvaja i razvrstava djela i licencije za dijeljenje sadržaja koje treba poštovati.
- uku A.2.1. 1. Upravljanje informacijama
Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.
- uku A.2.2. 2. Primjena strategija učenja i rješavanja problema
Učenik primjenjuje strategije učenja i rješavanja problema u svim područjima učenja uz praćenje i podršku učitelja.
- uku A.2.4. 4. Kritičko mišljenje
Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje.

Slika 4. Ishodi i očekivanja međupredmetnih tema za 5. razred za Primjer 2. - prvi dio

5. Reljef na Zemlji i u Hrvatskoj – istraživački rad*

Odgajno-obrazovni ishodi

- GEO OŠ B.5.4. Učenik objašnjava mehanizme nastanka i oblikovanja reljefa na Zemlji.
- GEO OŠ B.C.5.5. Učenik uspoređuje reljefna obilježja panonskoga i dinarskoga prostora Hrvatske te ih vrednuje kao životni prostor.
- GEO OŠ B.5.1.* Učenik analizira prostorne organizacije i procese istraživačkim radom, uporabom geografske karte i IKT-a.
 - *(Razrada ishoda: postavlja jednostavno istraživačko pitanje i hipotezu, prikuplja podatke na terenu i/ili iz drugih izvora, prikazuje ih tablično te donosi zaključak, pravilno navodi popis literature i izvora, predstavlja rezultate istraživačkog rada)*

Međupredmetne teme

- uku B.2.1. 1. Planiranje
Uz podršku učitelja učenik određuje ciljeve učenja, odabire pristup učenju te planira učenje.
- uku B.2.2. 2. Praćenje
Na poticaj učitelja učenik prati svoje učenje i napredovanje tijekom učenja.
- uku B.2.3. 3. Prilagodba učenja
Uz podršku učitelja, ali i samostalno, prema potrebi učenik mijenja plan ili pristup učenju.
- uku B.2.4. 4. Samovredno učenje/samoprocjena
Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te određuje ostvareni napredak.
- uku C.2.1. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.
- uku C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.
- uku D.2.4. Učenik izdvaja i razvrstava djela i licencije za dijeljenje sadržaja koje treba poštovati.
- pod B.2.2. Planiranje i praćenje učenja i napredovanja učenika.
- osr A.2.3. Razvija osobne kompetencije i potencijale.
- osr A.2.4. Razvija radne vještine.
- osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.
- osr C.2.2. Prihvaća i obrazlaže važnost društvenih normi i pravila.

Učenik podatke može prikupiti iz dostupne literature, terenskim radom ili vlastitim mjerenjem!

Slika 5. Ishodi i očekivanja međupredmetnih tema za 5. razred za Primjer 2. - drugi dio

6. Vode na Zemlji i u Hrvatskoj – Istraživački rad*

Odgojno-obrazovni ishodi

- GEO OŠ C.5.1. Učenik objašnjava raspodjelu i kruženje vode na Zemlji te njezinu važnost za život i istražuje mogućnosti vlastitoga doprinosa u racionalnome korištenju voda.
- GEO OŠ C.5.2. Učenik opisuje osnovna obilježja i važnost kopnenih voda na Zemlji i u Hrvatskoj te podržava njihovo održivo iskorištavanje.
- GEO OŠ C.5.3. Učenik obrazlaže glavna obilježja mora, mogućnosti iskorištavanja mora i podmorja te prepoznaje Jadransko more kao bogatstvo Hrvatske.
- GEO OŠ B.5.1.* Učenik analizira prostorne organizacije i procese istraživačkim radom, uporabom geografske karte i IKT-a.
 - *(Razrada ishoda: postavlja jednostavno istraživačko pitanje i hipotezu, prikuplja podatke na terenu i/ili iz drugih izvora, prikazuje ih tablično te donosi zaključak, pravilno navodi popis literature i izvora, predstavlja rezultate istraživačkog rada)*

Međupredmetne teme

- ikt A.2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje zadatka.
- ikt A.2.2. Učenik se samostalno koristi njemu poznatim uređajima i programima.
- ikt C.2.1. Učenik uz povremenu učiteljevu pomoć ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnom okruženju.
- ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnom okruženju.
- ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.
- ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.
- ikt D.2.4. Učenik izdvaja i razvrstava djela i licencije za dijeljenje sadržaja koje treba poštovati.
- odr A.2.1. Razlikuje pozitivne i negativne utjecaje čovjeka na prirodu i okoliš.
- odr A.2.2. Uočava da u prirodi postoji međudjelovanje i povezanost.
- odr B.2.1. Objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.
- uku A.2.1. 1. Upravljanje informacijama
Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.
- uku A.2.2. 2. Primjena strategija učenja i rješavanja problema
Učenik primjenjuje strategije učenja i rješavanja problema u svim područjima učenja uz praćenje i podršku učitelja.
- uku A.2.4. 4. Kritičko mišljenje
Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje.

Slika 6. Ishodi i očekivanja međupredmetnih tema za 5. razred za Primjer 2. - treći dio

6. Vode na Zemlji i u Hrvatskoj – Istraživački rad*

Odgojno-obrazovni ishodi

- GEO OŠ C.5.1. Učenik objašnjava raspodjelu i kruženje vode na Zemlji te njezinu važnost za život i istražuje mogućnosti vlastitoga doprinosa u racionalnome korištenju voda.
- GEO OŠ C.5.2. Učenik opisuje osnovna obilježja i važnost kopnenih voda na Zemlji i u Hrvatskoj te podržava njihovo održivo iskorištavanje.
- GEO OŠ C.5.3. Učenik obrazlaže glavna obilježja mora, mogućnosti iskorištavanja mora i podmorja te prepoznaje Jadransko more kao bogatstvo Hrvatske.
- GEO OŠ B.5.1.* Učenik analizira prostorne organizacije i procese istraživačkim radom, uporabom geografske karte i IKT-a.
 - *(Razrada ishoda: postavlja jednostavno istraživačko pitanje i hipotezu, prikuplja podatke na terenu i/ili iz drugih izvora, prikazuje ih tablično te donosi zaključak, pravilno navodi popis literature i izvora, predstavlja rezultate istraživačkog rada)*

Međupredmetne teme

- uku B.2.1. 1. Planiranje
Uz podršku učitelja učenik određuje ciljeve učenja, odabire pristup učenju te planira učenje.
- uku B.2.2. 2. Praćenje
Na poticaj učitelja učenik prati svoje učenje i napredovanje tijekom učenja.
- uku B.2.3. 3. Prilagodba učenja
Uz podršku učitelja, ali i samostalno, prema potrebi učenik mijenja plan ili pristup učenju.
- uku B.2.4. 4. Samovrednovanje/samoprocjena
Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te pridonosi ostvarenju napredak.
- uku C.2.1. Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.
- uku C.2.3. 3. Istraživanje
Učenik iskorištava različite izvore informacija i svije učenju.
- uku D.2.4. Učenik izdvaja i razvrstava djela i licencije za dijeljenje sadržaja koje treba poštovati.
- pod B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.
- osr A.2.3. 3. Upravljanje informacijama
Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.
- osr A.2.4. Razlikuje pozitivne i negativne utjecaje čovjeka na prirodu i okoliš.
- osr B.2.4. Suradnik učenik radi u timu.
- osr C.2.2. Prihvaća i objašnjava važnost društvenih normi i pravila.

Učenik podatke može prikupiti iz dostupne literature, terenskim radom ili vlastitim mjerenjem!

Slika 7. Ishodi i očekivanja međupredmetnih tema za 5. razred za Primjer 2. – četvrti dio

Potrebno je istaknuti da se provedba istraživanja u okviru predmeta Geografije za 5. i 6. razred planira kroz samo dva do četiri nastavna sata. Pripremanje i provedba istraživanja izrazito je složen posao te ga je gotovo nemoguće provesti u tako kratkom vremenskom roku što implicira ostale oblike pomoći u radu s učenicima (video-lekcije, konzultacije s predmetnim nastavnikom, konzultacije sa stručnim suradnikom knjižničarom i sl.).

Također su utvrđena polja moguće suradnje stručnog suradnika knjižničara i učitelja Geografije u 6. razredu osnovne škole koja su u nastavku slikovno prikazana uz pripadajuće predmetne ishode i očekivanja međupredmetnih tema.

4. Prirodna bogatstva i njihovo očuvanje

GIK OŠ Geografija 6. r.

Navedene su nastavne teme:

1. Prirodna bogatstva, sirovine i izvori energije
2. Onečišćenje okoliša i mjere zaštite
3. Prirodna bogatstva i njihovo očuvanje (ponavljanje)

Moguće teme iz KIMOO

- Eko radionica – „Zelena knjižnica”
- Zaštita knjiga u knjižnici

Slika 8. Prijedlog mogućih tema iz KIMOO-a za 6. razred – Primjer 1.

4. Prirodna bogatstva i njihovo očuvanje

Odgojno-obrazovni ishodi

- GEO OŠ C.6.4. Učenik navodi i opisuje prirodna bogatstva, sirovine i izvore energije, navodi vrste onečišćenja i mjere zaštite te objašnjava važnost selektiranja otpada.

Međupredmetne teme

- odr A.3.1. Objašnjava osnovne sastavnice prirodne raznolikosti.
- odr A.3.2. Analizira načela i vrijednosti ekosustava.
- odr A.3.3. Razmatra uzroke ugroženosti prirode.
- odr A.3.4. Objašnjava povezanost ekonomskih aktivnosti sa stanjem u okolišu i društvu.
- odr B.3.1. Prosuduje kako različiti oblici djelovanja utječu na održivi razvoj.
- odr B.3.2. Sudjeluje u aktivnostima koje promiču održivi razvoj u školi, lokalnoj zajednici i šire.
- goo C.3.1. Aktivno sudjeluje u projektima lokalne zajednice.
- goo C.3.3. Promiče kvalitetu života u lokalnoj zajednici.
- pod A.3.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.
- pod B.3.3. Prepoznaje važnost odgovornog poduzetništva za rast i razvoj pojedinca i zajednice.
- pod C.3.1. i pod C.3.2. Sudjeluje u projektu ili proizvodnji od ideje do realizacije.
- B.3.2.C. Prepoznaje i objašnjava svoje osobne i socijalne potencijale.
- osr A.3.3. Razvija osobne potencijale.
- osr B.3.4. Suradnički uči i radi u timu.
- osr C.3.2. Prepoznaje važnost odgovornosti pojedinca u društvu.
- osr C.3.3. Aktivno sudjeluje i pridonosi školi i lokalnoj zajednici.

Slika 9. Ishodi i očekivanja međupredmetnih tema za 6. razred Primjer 1. – prvi dio

4. Prirodna bogatstva i njihovo očuvanje

Odgojno-obrazovni ishodi

- GEO OŠ C.6.4. Učenik navodi i opisuje prirodna bogatstva, sirovine i izvore energije, navodi vrste onečišćenja i mjere zaštite te objašnjava važnost selektiranja otpada.

Međupredmetne teme

- uku A.3.3. 3. Kreativno mišljenje
Učenik samostalno oblikuje svoje ideje i kreativno pristupa rješavanju problema.
- uku A.3.4. 4. Kritičko mišljenje
Učenik kritički promišlja i vrednuje ideje uz podršku učitelja.
- uku C.3.1. 1. Vrijednost učenja
Učenik može objasniti vrijednost učenja za život.
- uku D.3.1. 1. Fizičko okruženje učenja
Učenik stvara prikladno fizičko okruženje za učenje sa ciljem poboljšanja koncentracije i motivacije.
- uku D.3.2. 2. Suradnja s drugima
Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć.

Slika 10. Ishodi i očekivanja međupredmetnih tema za 6. razred Primjer 1. – drugi dio

5. Prirodna i kulturna baština Hrvatske - Istraživački rad*

GIK OŠ Geografija 6. r.

Navedene su nastavne teme:

1. Prirodna baština Hrvatske - 1. dio (strogi rezervati i nacionalni parkovi)
2. Prirodna baština Hrvatske - 2. dio (parkovi prirode, geoparkovi i regionalni parkovi)
3. Kulturna baština Hrvatske

Napomena: Istraživački rad je moguće provesti kroz jednu od navedenih tema u dogovoru s predmetnim učiteljem.

Moguće teme iz KIMOO

- Struktura istraživačkog rada
- Pretraživanje informacija (časopisi, knjižnica, mrežni katalozi, mrežna mjesta)
- Vrste i primjena časopisa u istraživanju
- Autorstvo i citiranje
- Vizualno predstavljanje i vrednovanje informacija istraživačkog rada
- Zavičajna zbirka: Portal nematerijalne kulture našeg kraja

Slika 11. Ishodi i očekivanja međupredmetnih tema za 6. razred Primjer 1. – treći dio

4. Prirodna bogatstva i njihovo očuvanje

Odgajno-obrazovni ishodi

- GEO OŠ C.A.6.1. Učenik razlikuje kategorije zaštite prirode, navodi primjere zaštićene prirodne i kulturne baštine u Hrvatskoj, objašnjava važnost zaštićenih područja i lokaliteta kao gospodarskoga potencijala i elementa identiteta te sudjeluje u aktivnostima čuvanja i adekvatnoga vrednovanja baštine na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.
- GEO OŠ B.6.7.* Učenik analizira prostorne organizacije i procese istraživačkim radom, korištenjem geografske karte i IKT-a.
 - *(Razrada ishoda: postavlja jednostavno istraživačko pitanje i hipotezu, prikuplja podatke na terenu i/ili iz drugih izvora, prikazuje ih tablično te donosi zaključak, pravilno navodi popis literature i izvora, predstavlja rezultate istraživačkog rada)*

Međupredmetne teme

- odr A.3.1. Objašnjava osnovne sastavnice prirodne raznolikosti.
- odr A.3.2. Analizira načela i vrijednosti ekosustava.
- odr A.3.3. Razmatra uzroke ugroženosti prirode.
- odr A.3.4. Objašnjava povezanost ekonomskih aktivnosti sa stanjem u okolišu i društvu.
- goo C.3.1. Aktivno sudjeluje u projektima lokalne zajednice.
- goo C.3.3. Promiče kvalitetu života u lokalnoj zajednici.
- osr A.3.3. Razvija osobne potencijale.
- osr B.3.4. Suradnički uči i radi u timu.
- osr C.3.2. Prepoznaje važnost odgovornosti pojedinca u društvu.
- osr C.3.3. Aktivno sudjeluje i pridonosi školi i lokalnoj zajednici.
- osr C.3.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet.
- ikt A.3.2. Učenik se samostalno koristi raznim uređajima i programima.
- ikt C.3.1. Učenik samostalno provodi jednostavno istraživanje, a uz učiteljevu pomoć složeno istraživanje radi rješavanja problema u digitalnome okružju.
- ikt C.3.2. Učenik samostalno i djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje, a uz učiteljevu pomoć složeno pretraživanje informacija u digitalnome okružju.
- ikt C.3.3. Učenik samostalno ili uz manju pomoć učitelja procjenjuje i odabire potrebne među pronađenim informacijama.
- ikt C.3.4. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.

Slika 12. Ishodi i očekivanja međupredmetnih tema za 6. razred Primjer 1. – četvrti dio

4. Prirodna bogatstva i njihovo očuvanje

Odgojno-obrazovni ishodi

- GEO OŠ C.A.6.1. Učenik razlikuje kategorije zaštite prirode, navodi primjere zaštićene prirodne i kulturne baštine u Hrvatskoj, objašnjava važnost zaštićenih područja i lokaliteta kao gospodarskoga potencijala i elementa identiteta te sudjeluje u aktivnostima čuvanja i adekvatnoga vrednovanja baštine na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.
- GEO OŠ B.6.7.* Učenik analizira prostorne organizacije i procese istraživačkim radom, korištenjem geografske karte i IKT-a.
 - *(Razrada ishoda: postavlja jednostavno istraživačko pitanje i hipotezu, prikuplja podatke na terenu i/ili iz drugih izvora, prikazuje ih tablično te donosi zaključak, pravilno navodi popis literature i izvora, predstavlja rezultate istraživačkog rada)*

Međupredmetne teme

- uku A.3.1. 1. Upravljanje informacijama
Učenik samostalno traži nove informacije iz različitih izvora, transformira ih u novo znanje i uspješno primjenjuje pri rješavanju problema.
- uku A.3.2. 2. Primjena strategija učenja i rješavanje problema
Učenik se koristi različitim strategijama učenja i primjenjuje ih u ostvarivanju ciljeva učenja i rješavanju problema u svim područjima učenja uz povremeno praćenje učitelja.
- uku A.3.3. 3. Kreativno mišljenje
Učenik samostalno oblikuje svoje ideje i kreativno pristupa rješavanju problema.
- uku A.3.4. 4. Kritičko mišljenje
Učenik kritički promišlja i vrednuje ideje uz podršku učitelja.
- uku B.3.1. 1. Planiranje
Uz povremenu podršku učenik samostalno određuje ciljeve učenja, odabire strategije učenja i planira učenje.
- uku B.3.2. 2. Praćenje
Uz povremeni poticaj i samostalno učenik prati učinkovitost učenja i svoje napredovanje tijekom učenja.
- uku B.3.4. 4. Samovrednovanje/ samoprocjena
Učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate, procjenjuje ostvareni napredak te na temelju toga planira buduće učenje.
- uku C.3.1. 1. Vrijednost učenja
Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.
- uku D.3.2. 2. Suradnja s drugima
Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć.

Slika 13. Ishodi i očekivanja međupredmetnih tema za 6. razred Primjer 1. – peti dio

7. Suвременa Hrvatska država, građanska prava i obilježja naselja

GIK OŠ Geografija 6. r.

Navedene su nastavne teme:

1. Stvaranje, uređenje i upravno-teritorijalna organizacija Republike Hrvatske
2. Demokracija i građanska prava
3. Naselja Hrvatske

Moguće teme iz KIMOO

- Moja prava u mrežnom okruženju
- Autorska prava
- Autor to sam ja!

Slika 14. Prijedlog mogućih tema iz KIMOO-a za 6. razred – Primjer 2.

7. Suvremena Hrvatska država, građanska prava i obilježja naselja

Odgajno-obrazovni ishodi

- GEO OŠ A.6.1. Učenik objašnjava stvaranje suvremene hrvatske države, opisuje političko uređenje i upravno-teritorijalnu organizaciju Republike Hrvatske.
- GEO OŠ B.A.6.4. Učenik razlikuje ruralna i urbana naselja, prepoznaje funkcije i njihov prostorni raspored te objašnjava hijerarhiju gradskih naselja na primjeru Hrvatske.

Međupredmetne teme

- goo A.3.1. Promišlja o razvoju ljudskih prava.
- goo A.3.2. Uočava važnost ustava Republike Hrvatske i drugih temeljnih dokumenata u zaštiti ljudskih prava.
- goo A.3.3. Promiče ljudska prava.
- goo B.3.3. Analizira ustrojstvo vlasti u Republici Hrvatskoj.
- ikt A.3.2. Učenik se samostalno koristi raznim uređajima i programima.
- ikt A.3.3. Učenik aktivno sudjeluje u oblikovanju vlastitoga sigurnog digitalnog okruženja.
- ikt D.3.4. Učenik imenuje zakone i propise kojima se štiti vlasništvo i propisuje dijeljenje vlastitih sadržaja u digitalnom okruženju.
- uku A.3.2. 2. Primjena strategija učenja i rješavanja problema Učenik se koristi različitim strategijama i primjenjuje ih u ostvarivanju ciljeva učenja i rješavanja problema u svim područjima učenja uz povremeno praćenje učitelja.
- uku A.3.4. 4. Kritičko mišljenje Učenik kritički promišlja i vrednuje ideje uz podršku učitelja.
- B.3.2.C. Prepoznaje i objašnjava svoje osobne i socijalne potencijale.
- osr A.3.3. Razvija osobne potencijale.
- osr B.3.4. Suradnički uči i radi u timu.
- osr C.3.2. Prepoznaje važnost odgovornosti pojedinca u društvu.
- osr C.3.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet.

Slika 15. Ishodi i očekivanja međupredmetnih tema za 6. razred Primjer 2.

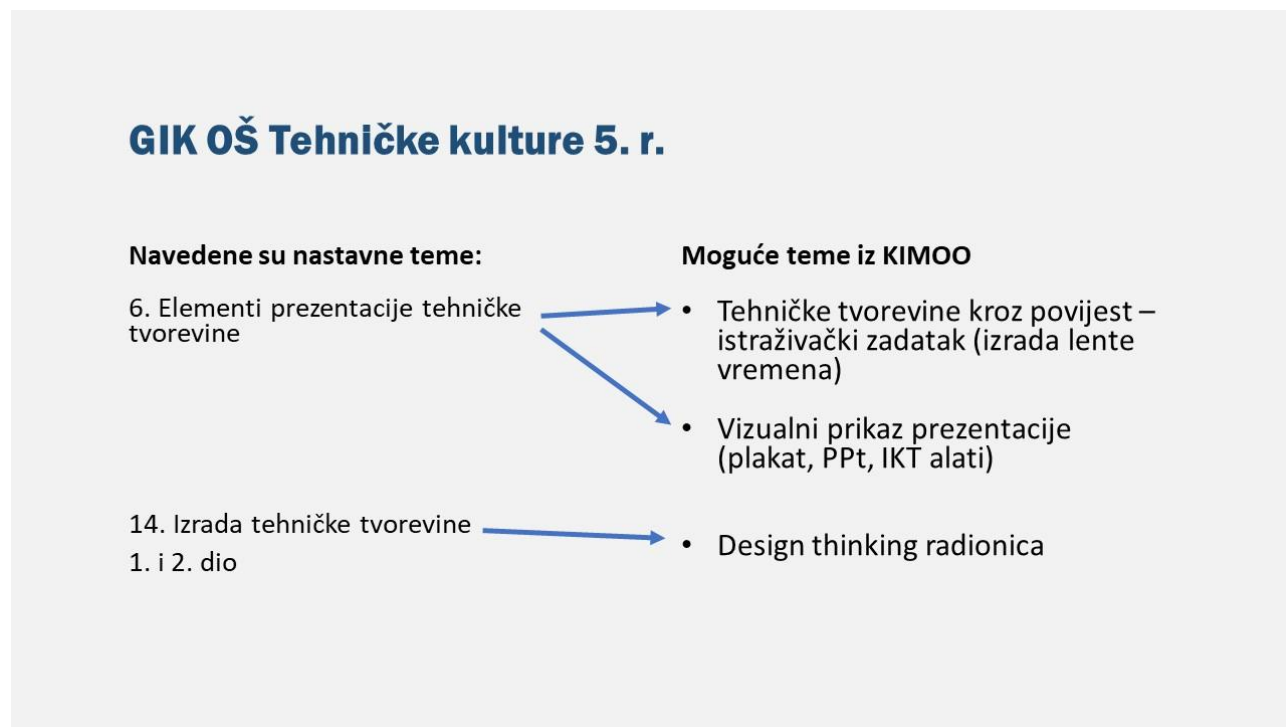
GIK NASTAVNOG PREDMETA TEHNIČKA KULTURA ZA 5. I 6. RAZRED OSNOVNE ŠKOLE

„Nastavni predmet Tehnička kultura učenike uvodi u svijet tehnike i omogućava razumijevanje tehničkoga okruženja čovjeka. Razumijevanje tehnike uključuje poznavanje dobrobiti i mogućih opasnosti za čovjeka i okoliš, odgovornu i kritičku primjenu te aktivno sudjelovanje u kreativnome razvoju tehnike.“⁹³ Razvoj kritičkih i kreativnih vještina učenika istaknuti su kao bitan segment predmeta Tehničke kulture. Kritičko i kreativno mišljenje centralna su okosnica programa Knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja. Upravo ta okosnica može se smatrati polazišnom točkom za uspješnu suradnju i međupredmetno povezivanje stručnog suradnika knjižničara s učiteljem Tehničke kulture. Ipak, za ostvarivanje korelacija, zajedničkih projekata ili izvođenje integriranih nastavnih sati, potrebna je visoka razina motiviranosti kako stručnog

⁹³ Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikulumu za nastavni predmet Tehničke kulture za osnovne škole u Republici Hrvatskoj*. NN 7/2019. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_161.html> (pristupljeno: 29. svibnja 2021.)

suradnika knjižničara, tako i predmetnog učitelja. Ista podrazumijeva interpretiranje nastavnih tema i realizaciju predmetnih ishoda i međupredmetnih očekivanja, kroz aktivnosti koje se mogu smatrati nekonvencionalnima, a koje sustavno potiču razvijanje divergentnog mišljenja poznatog kao razmišljanje izvan kutije.

Prijedlozi takvih aktivnosti i mogućih tema iz KIMOO-a izloženi su u slikovnim prikazima uz pripadajuće predmetne ishode i očekivanja međupredmetnih tema. Navedeni prijedlozi rezultat su sveobuhvatne analize pripadajućih odgojno-obrazovnih dokumenata kojom su utvrđena polja moguće suradnje stručnog suradnika knjižničara i učitelja Tehničke kulture u 5. i 6. razredu osnovne škole.

Slika 16. Prijedlog mogućih tema iz KIMOO-a za 5. razred

6. Elementi prezentacije tehničke tvorevine

Odgojno-obrazovni ishodi

- TK OŠ C. 5. 2. Na kraju prve godine učenja i poučavanja predmeta Tehnička kultura u domeni Tehnika i kvaliteta života učenik predstavlja odabranu tehničku tvorevinu.

Međupredmetne teme

- osr A.2.3. Razvija osobne potencijale.
- osr A.2.4. Razvija radne navike.
- osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.
- uku A.2.1. 1. Upravljanje informacijama
Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.
- uku A.2.2. 2. Primjena strategija učenja i rješavanja problema
Učenik primjenjuje strategije učenja i rješavanja problema u svim područjima učenja uz praćenje i podršku učitelja.
- uku A.2.3. 3. Kreativno mišljenje
Učenik se koristi kreativnošću za oblikovanje svojih ideja i pristupa rješavanju problema.
- uku A.2.4. 4. Kritičko mišljenje
Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje.
- uku C.2.1. Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.
- ikt A.2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje zadatka.
- ikt A.2.2. Učenik se samostalno koristi njemu poznatim uređajima i programima.
- ikt C.2.1. Učenik uz povremenu učiteljevu pomoć ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješavanja problema u digitalnom okruženju.
- ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnom okruženju.
- ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.

Slika 17. Ishodi i očekivanja međupredmetnih tema za 5. razred – prvi dio

14. Izrada tehničke tvorevine 1. i 2. dio

Odgojno-obrazovni ishodi

- TK OŠ A.5.1. Na kraju prve godine učenja i poučavanja predmeta Tehnička kultura u domeni Dizajniranje i dokumentiranje učenik crta tehničke crteže priborom za tehničko crtanje od jednostavnih geometrijskih likova do pravokutnih projekcija geometrijskih tijela i tehničkih tvorevina sastavljenih od više geometrijskih tijela primjenjujući norme tehničkoga crtanja.
- TK OŠ A.5.2. Na kraju prve godine učenja i poučavanja predmeta Tehnička kultura u domeni Dizajniranje i dokumentiranje učenik primjenjuje osnovnu tehničku dokumentaciju pri izradi tehničke tvorevine i piše izvješće o radu.
- TK OŠ B. 5. 2. Na kraju prve godine učenja i poučavanja predmeta Tehnička kultura u domeni Tvorevine tehnike i tehnologije učenik izrađuje tehničku tvorevinu prema tehničkoj dokumentaciji koristeći se alatom i priborom.
- TK OŠ C.5.2. Na kraju prve godine učenja i poučavanja predmeta Tehnička kultura u domeni Tehnika i kvaliteta života učenik predstavlja odabranu tehničku tvorevinu.

Međupredmetne teme

- uku A.2.1. 1. Upravljanje informacijama
Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.
- uku A.2.2. 2. Primjena strategija učenja i rješavanja problema
Učenik primjenjuje strategije učenja i rješavanja problema u svim područjima učenja uz praćenje i podršku učitelja.
- uku A.2.3. 3. Kreativno mišljenje
Učenik se koristi kreativnošću za oblikovanje svojih ideja i pristupa rješavanju problema.
- uku A.2.4. 4. Kritičko mišljenje
Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje.
- uku B.2.1. 1. Planiranje
Uz podršku učitelja učenik određuje ciljeve učenja, odabire pristup učenju te planira učenje.
- uku B.2.2. 2. Praćenje
Na poticaj učitelja učenik prati svoje učenje i napredovanje tijekom učenja.
- uku B.2.3. 3. Prilagodba učenja
Uz podršku učitelja, ali i samostalno, prema potrebi učenik mijenja plan ili pristup učenju.
- uku C.2.1. Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.
- uku C.2.3. 3. Interes
Učenik iskazuje interes za različita područja, preuzima odgovornost za svoje učenje i ustraje u učenju.

Slika 18. Ishodi i očekivanja međupredmetnih tema za 5. razred – drugi dio

14. Izrada tehničke tvorevine 1. i 2. dio

Odgojno-obrazovni ishodi

- TK OŠ A.5.1. Na kraju prve godine učenja i poučavanja predmeta Tehnička kultura u domeni Dizajniranje i dokumentiranje učenik **crta tehničke crteže** priborom za tehničko crtanje od jednostavnih geometrijskih likova do pravokutnih projekcija geometrijskih tijela i tehničkih tvorevina sastavljenih od više geometrijskih tijela primjenjujući norme tehničkoga crtanja.
- TK OŠ A.5.2. Na kraju prve godine učenja i poučavanja predmeta Tehnička kultura u domeni Dizajniranje i dokumentiranje učenik primjenjuje osnovnu tehničku dokumentaciju pri izradi tehničke tvorevine i piše izvješće o radu.
- TK OŠ B. 5. 2. Na kraju prve godine učenja i poučavanja predmeta Tehnička kultura u domeni Tvorevine tehnike i tehnologije učenik **izrađuje tehničku tvorevinu prema tehničkoj dokumentaciji** koristeći se alatom i priborom.
- TK OŠ C.5.2. Na kraju prve godine učenja i poučavanja predmeta Tehnička kultura u domeni Tehnika i kvaliteta života učenik **predstavlja odabranu tehničku tvorevinu**.

Međupredmetne teme

- ikt A.2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje zadatka.
- ikt A.2.2. Učenik se samostalno koristi njemu poznatim uređajima i programima.
- osr A.2.3. Razvija osobne potencijale.
- osr A.2.4. Razvija radne navike.
- osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.
- pod A.2.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.
- pod A.2.2. Snažni se s neizvjesnošću i rizicima koje donosi.
- pod B.2.1. Razvija poduzetničku ideju od koncepta do realizacije.
- pod B.2.2. Planira i upravlja aktivnostima.
- pod B.2.3. Prepoznaje važnost odgovornog poduzetništva za rast i razvoj pojedinca i zajednice.

Slika 19. Ishodi i očekivanja međupredmetnih tema za 5. razred – treći dio

U predmetu Tehnička kultura za učenike 6. razreda osnovne škole predlaže se suradnja sa stručnim suradnikom knjižničarom samo kroz Design thinking radionice i to u ostvarivanju ishoda iz nastavne teme 11. Izrada uporabnog predmeta 1. i 2. dio.

11. Izrada uporabnog predmeta 1. i 2. dio

Odgajno-obrazovni ishodi

- TK OŠ A. 6. 1. Na kraju druge godine učenja i poučavanja predmeta Tehnička kultura u domeni Dizajniranje i dokumentiranje učenik **crta tehničke crteže tvorevine iz svakodnevnoga života** primjenjujući norme tehničkoga crtanja.
- TK OŠ A. 6. 3. Na kraju druge godine učenja i poučavanja predmeta Tehnička kultura u domeni Dizajniranje i dokumentiranje učenik **izrađuje tehničku dokumentaciju uporabnoga predmeta kojemu je osmislio oblik.**
- TK OŠ C. 6. 1. Na kraju druge godine učenja i poučavanja predmeta Tehnička kultura u domeni Tehnika i kvaliteta života učenik **izrađuje uporabni predmet prema svojoj tehničkoj dokumentaciji.**

Međupredmetne teme

- uku A.3.1. 1. Upravljanje informacijama
Učenik samostalno traži nove informacije iz različitih izvora, transformira ih u novo znanje i uspješno primjenjuje pri rješavanju problema.
- uku A.3.2. 2. Primjena strategija učenja i rješavanja problema
Učenik se koristi različitim strategijama učenja i primjenjuje ih u ostvarivanju ciljeva učenja i rješavanja problema u svim područjima učenja uz povremeno praćenje učitelja.
- uku A.2.3. 3. Kreativno mišljenje
Učenik samostalno oblikuje svoje ideje i kreativno pristupa rješenju problema.
- uku A.2.4. 4. Kritičko mišljenje
Učenik kritički promišlja i vrednuje ideje uz podršku učitelja.
- uku B.2.1. 1. Planiranje
Uz povremenu podršku učenik samostalno određuje ciljeve učenja, odabire pristup učenju te planira učenje.
- uku B.2.2. 2. Praćenje
Uz povremeni poticaj i samostalno učenik prati učinkovitost učenja i svoje napredovanje tijekom učenja.
- uku B.2.3. 3. Prilagodba učenja
Učenik regulira svoje učenje mijenjanjem plana ili pristupa učenju, samostalno ili uz poticaj učitelja.
- uku C.2.1. Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.
- uku C.3.2. 2. Slika o sebi kao učeniku
Učenik iskazuje pozitivna i visoka očekivanja i vjeruje u svoj uspjeh u učenju.
- uku C.2.3. 3. Interes
Učenik iskazuje interes za različita područja, preuzima odgovornost za svoje učenje i ustraje u učenju.

Slika 20. Ishodi i očekivanja međupredmetnih tema za 6. razred – prvi dio

11. Izrada uporabnog predmeta 1. i 2. dio

Odgajno-obrazovni ishodi

- TK OŠ A. 6. 1. Na kraju druge godine učenja i poučavanja predmeta Tehnička kultura u domeni Dizajniranje i dokumentiranje učenik **crta tehničke crteže tvorevine iz svakodnevnoga života** primjenjujući norme tehničkoga crtanja.
- TK OŠ A. 6. 3. Na kraju druge godine učenja i poučavanja predmeta Tehnička kultura u domeni Dizajniranje i dokumentiranje učenik **izrađuje tehničku dokumentaciju uporabnoga predmeta kojemu je osmislio oblik.**
- TK OŠ C. 6. 1. Na kraju druge godine učenja i poučavanja predmeta Tehnička kultura u domeni Tehnika i kvaliteta života učenik **izrađuje uporabni predmet prema svojoj tehničkoj dokumentaciji.**

Međupredmetne teme

- ikt A.3.1. Učenik samostalno odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju.
- ikt A.3.2. Učenik se samostalno koristi raznim uređajima i programima.
- osr A.3.3. Razvija osobne potencijale.
- osr A.3.4. Upravlja svojim obrazovnim i profesionalnim pute.
- osr B.3.4. Suradnički uči i radi u timu.
- osr C.3.3. Aktivno sudjeluje i pridonosi školi i lokalnoj zajednici.
- pod A.3.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.
- pod A.3.2. Snažni se s neizvjesnošću i rizicima koje donosi.
- pod B.3.1. Razvija poduzetničku ideju od koncepta do realizacije.
- pod B.3.2. Planira i upravlja aktivnostima.
- pod B.3.3. Prepoznaje važnost odgovornog poduzetništva za rast i razvoj pojedinca i zajednice.
- pod C.3.1. i pod C.3.2. Sudjeluje u projektu ili proizvodnji od ideje do realizacije.
- goo C.3.3. Promiče kvalitetu života u lokalnoj zajednici.
- odr B.3.2. Sudjeluje u aktivnostima koje pročišću održivi razvoj u školi, lokalnoj zajednici i šire.

Slika 21. Ishodi i očekivanja međupredmetnih tema za 6. razred – drugi dio

ZAKLJUČAK

Provedeno istraživanje je pokazalo da se rad stručnog suradnika knjižničara može uspješno provoditi u okviru nastavnih predmeta Geografija i Tehnička kultura za 5. i 6. razred osnovne škole. Utvrđen je niz mogućih tema iz Knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja koje bi stručni suradnici knjižničari mogli ostvariti u nastavi Geografije i Tehničke kulture za učenike 5. i 6. razreda. Ipak, utvrđeno je da pripadajući, relevantni odgojno-obrazovni dokumenti u rijetkim slučajevima navode mogućnost suradnje sa stručnim suradnikom knjižničarom. Iz istih razloga se stručni suradnik knjižničar nalazi u nepovoljnom položaju prilikom provedbe programa knjižnično-informacijskom opismenjavanja te ostvarivanja očekivanja iz međupredmetnih tema.

Stručni suradnici knjižničari se susreću s još jednim problemom. Naime, uloga stručnog suradnika knjižničara u ostvarivanju predviđenih ishoda i očekivanja nije točno definirana, a postojeći plan provedbe tema iz Knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja ne prati više potrebe predmetnih učitelja. To rezultira nuždom za višim stupnjem prilagodljivosti od strane stručnog suradnika knjižničara, boljim planiranjem, ali nadasve, jasnim definiranjem novog okvira tema knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja koji bi bio relevantan u odnosu na potrebe odgojno-obrazovnog razvoja učenika osnovne škole.

Rezultati ovog istraživanja mogu pridonijeti savladavanju navedenih poteškoća. Popis svih predmetnih ishoda i očekivanja međupredmetnih tema u radu nastaje kao pokušaj izrade prijedloga nekog mogućeg godišnjeg izvedbenog kurikulumu stručnog suradnika knjižničara. Naravno, ovaj rad odnosi se samo na prijedlog integriranje tema iz KIMOO-a u segmentu nastavnih predmeta Geografija i Tehnička kultura za 5. i 6. razred.

LITERATURA

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2020. *Prijedlog godišnjeg izvedbenog kurikulumu za Geografiju u 5. razredu osnovne škole za školsku godinu 2020./2021.* <https://i-nastava.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/GIK-Geografija//Geografija_5.r._GIK_2020_21.pdf> (pristupljeno: 29. svibnja 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2020. *Prijedlog godišnjeg izvedbenog kurikulumu za Geografiju u 6. razredu osnovne škole za školsku godinu 2020./2021.* <https://i-nastava.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/GIK-Geografija//Geografija_6.r._GIK_2020_21.pdf> (pristupljeno: 29. svibnja 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2020. *Prijedlog godišnjeg izvedbenog kurikulumu za Tehničku kulturu u 5. razredu osnovne škole za školsku godinu 2020./2021.* <https://i-nastava.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/GIK-TehnickaKultura//TK_5%20razred%20OS_2020-2021.pdf> (pristupljeno: 29. svibnja 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2020. *Prijedlog godišnjeg izvedbenog kurikulumu za Tehničku kulturu u 6. razredu osnovne škole za školsku godinu 2020./2021.* <https://i-nastava.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/GIK-TehnickaKultura//TK_6%20razred%20OS_2020-2021.pdf> (pristupljeno: 29. svibnja 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikulumu za nastavni predmet Geografije za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj.* NN 7/2019. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_145.html> (pristupljeno: 29. svibnja 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikulumu za nastavni predmet Tehničke kulture za osnovne škole u Republici Hrvatskoj.* NN 7/2019. Dostupno i na: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_161.html> pristupljeno: 29. svibnja 2021.)

ŽIVOTOPIS

Tea Radić rođena je 1980. godine u Splitu. Po profesiji profesorica je sociologije, talijanskoga jezika i književnosti te magistra bibliotekarstva. Po zvanju je stručni suradnik knjižničar mentor, a zaposlena u dvije škole koje teritorijalno pripadaju školama grada Splita, OŠ „Srinjine“ i OŠ „Slatine“. Osim poslova knjižničarke, dugo je obavljala i poslove voditeljice učeničke zadruge OŠ „Srinjine“ te je u razdoblju od 2018. do 2020. bila voditeljica Međužupanijskoga stručnog vijeća učeničkih zadruga za Splitsko-dalmatinsku, Šibensko-kninsku i Dubrovačko-neretvansku županiju. Također je, već četvrtu godinu za redom, članica Prosudbenog povjerenstva na Županijskoj smotri učeničkih zadruga. Kao knjižničarka posebno važnim smatra rad na poticanju informacijske pismenosti učenika i učitelja te izradu kvalitetnih digitalnih obrazovnih sadržaja. Stoga je kreator i autor mrežnih stranica i kanala posvećenih poticanju knjižnično-informacijskog odgoja i obrazovanja i struke: mrežni časopis OŠ „Slatine“ - Slatinko <https://slatinko.weebly.com/>, Knjižnica na mreži <https://kniznicanamrezi.weebly.com/>, mrežna stranica OŠ „Slatine“ – sekcija knjižnica <http://os-slatine.skole.hr/skola/knjiznica/projektiiradionice>, YouTube kanal knjižnice OŠ „Srinjine“ i OŠ „Slatine“ <https://www.youtube.com/user/tealjr/videos>. Aktivno sudjeluje u svim projektima koji potiču informacijsko opismenjavanje te razvoj kritičkog i kreativnog mišljenja. Pet godina sudjelovala je u projektu Čitamo mi u obitelji svi u obje škole, osmislila je i provela školske projekte i inicijative poput Knjigom na knjigu – čitanjem upoznajemo svijet, Putevima ljekovitog bilja do zvijezda, Zeleno selo naša budućnost, Tragovima poljičke baštine, Istražujem. Promišljaj. Zaključujem!., Članica je Erasmus + tima OŠ „Slatine“ te se istaknula svojim aktivnostima i diseminacijama u projektu Inovativni pristupi podučavanju i učenju – suvremene metode i IKT u kreativnoj učionici 21. stoljeća. Također je autorica članka Mosorska priča: edukativna slikovnica u službi promicanja zavičajne baštine (od ideje do realizacije) u zborniku 3. okruglog stola o zavičajnosti u knjigama za djecu i mlade u izdanju Gradske knjižnice Marka Marulića u Splitu. U suradnji s učiteljicom predmetne nastave Danielom Kuić napisala je stručni članak pod nazivom Aktivnosti poticanja čitanja u razrednoj nastavi koji bi u narednom periodu trebao biti objavljen u digitalnom časopisu za obrazovne stručnjake Pogled kroz prozor. Također je u suradnji s kolegicom Danielom Kuić autorica dvaju međunarodnih eTwinning projekata u školskoj godini 2020./2021. Superčitači 2 i Amusing Design Thinking te niza digitalnih obrazovnih sadržaja objavljenih u Edutoriju.

4.2.5. Mirna **Luketin**, Stručni suradnik knjižničar u provedbi kurikuluma međupredmetnih tema u srednjoj školi vezano uz okvirne godišnje izvedbene kurikulume nastavnih predmeta Hrvatski jezik i Informatika te Kurikulume nastavnih predmeta Hrvatski jezik i Informatika za 1. razred srednje škole

Mirna Luketin, prof. engl. i talij. jezika i knjiž., dipl. knjiž., stručni suradnik mentor

mirna.luketin@skole.hr

Srednja škola Braća Radić, Kaštel Štafilić-Nehaj

**STRUČNI SURADNIK KNJIŽNIČAR U PROVEDBI KURIKULUMA MEĐUPREDMETNIH
TEMA U SREDNJOJ ŠKOLI VEZANO UZ OKVIRNE GODIŠNJE IZVEDBENE
KURIKULUME NASTAVNIH PREDMETA HRVATSKI JEZIK I INFORMATIKA TE
NASTAVNIH PREDMETA HRVATSKI JEZIK I INFORMATIKA ZA 1. RAZRED SREDNJE
ŠKOLE**

1. UVOD

Jedan od dokumenata na kojima školski knjižničar temelji svoj Godišnji plan i program rada je Naputak o obvezama, programu i normativu rada stručnog suradnika knjižničara u osnovnoj i srednjoj školi.⁹⁴ Taj dokument navodi tri glavne djelatnosti školskog knjižničara. Jedna od njih je odgojno-obrazovna djelatnost koja se sastoji od dva međusobno povezana sadržaja: neposrednog rada s učenicima i suradnje s nastavnicima, stručnim suradnicima i ravnateljem. I Standard za školske knjižnice ističe da je „djelatnost školske knjižnice dio odgojno-obrazovnog i knjižničnog sustava i izravno je uključena u nastavni proces i učenje“ te navodi što sve obuhvaća neposredna odgojno-obrazovna djelatnost odnosno rad s učenicima u školskoj knjižnici.⁹⁵

⁹⁴ Naputak o obvezama, programu i normativu rada stručnog suradnika knjižničara u osnovnoj i srednjoj školi (MPŠ, 17. 12. 1996.). Dostupno na: <https://www.oocities.org/drugaosn/knjiznica/Naputak_Ljilje_Vokic.htm> (pristupljeno 1. lipnja 2021.).

⁹⁵ Vidi Standard za školske knjižnice. NN 34/2000., članak 4 i članak 5. Dostupno na: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2000_03_34_698.html> (pristupljeno 1. lipnja 2021.).

Od objave Naputka (1996. g.) i Standarda (2000. g.), u rad školskog knjižničara ušlo je mnogo novih sadržaja, aktivnosti i zadataka. Uloga školske knjižnice kao kulturnog, informacijsko-komunikacijskog odnosno multimedijalnog središta škole još više dolazi do izražaja zbog kurikularne reforme u našim osnovnim i srednjim školama. U srednjoj školi, nakon eksperimentalne faze u šk. god. 2018./2019., u šk. god. 2019./2020. Cjelovita kurikularna reforma obuhvatila je sve nastavne predmete 1. r. gimnazijskih programa te tri nastavna predmeta: Hrvatski jezik, Strani jezik i Matematiku u 1. r. četverogodišnjih strukovnih programa. Naredne školske godine, 2020./2021., uključeni su svi nastavni predmeti 2. i 3. r. gimnazijskog obrazovanja te 2. i 3. r. strukovnih programa u navedenim predmetima. U šk. god. 2021./2022. bit će obuhvaćeni svi nastavni predmeti 4. r. gimnazija, odnosno 4. r. strukovnih škola iz navedena tri nastavna predmeta.

Osim novih kurikuluma nastavnih predmeta⁹⁶, doneseni su i kurikulumi međupredmetnih tema⁹⁷ s obvezom provedbe u svim razredima osnovne i srednje škole. Suradnja školskog knjižničara s kolegama predmetnim nastavnicima, razrednicima i stručnom službom škole u svrhu realizacije odgojno-obrazovnih ishoda naznačenih u kurikulumu pojedinog nastavnog predmeta te odgojno-obrazovnih očekivanja međupredmetnih tema⁹⁸ preporuča se i ističe u (pojednim) kurikulumskim dokumentima.

2. SREDNJOŠKOLSKI KNJIŽNIČAR U KURIKULARNOJ REFORMI

Koje je mjesto stručnog suradnika knjižničara u Cjelovitoj kurikularnoj reformi? Za prosvjetne djelatnike u osnovnim i srednjim školama, pa tako i za školske knjižničare, tijekom zadnjih godina bile su organizirane brojne edukacije (npr. virtualne učionice preko platforme Loomen), stručni skupovi i mrežni seminari (*webinari*) na kojima su se mogli upoznati s

⁹⁶ Vidi Predmetni kurikulumi. Dostupno na: <<https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/predmetni-kurikulumi/539>> (pristupljeno 1. lipnja 2021.).

⁹⁷ Vidi Međupredmetne teme. Dostupno na: <<https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/međupredmetne-teme/3852>> (pristupljeno 1. lipnja 2021.).

⁹⁸ U daljnjem tekstu MPT

promjenama i novinama koje reforma uvodi u odgojno-obrazovni proces. Pretpostavka je da svojim znanjima i vještinama mogu doprinijeti kvalitetnoj provedbi ciljeva reforme. Međutim, sama reforma nije donijela ni jedan dokument koji bi jasno odredio poziciju školskog knjižničara.

Kao što je u Uvodu navedeno, srednjoškolski knjižničar je u dokumentima pozvan da aktivno sudjeluje u neposrednom radu s učenicima, no s druge strane još uvijek ne postoji kurikulum na kojem bi knjižničar temeljio svoj rad, niti je predviđen fond nastavnih sati za provedbu sadržaja školskog knjižničarstva. Očekivano je da stručni suradnik knjižničar nosi odgovornost za informacijsko i medijsko opismenjavanje učenika. Ostvarivanje tema Knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja⁹⁹ te aktivnosti poticanja čitanja ovise o raznim čimbenicima: samom knjižničaru, mogućnostima suradnje s kolegama nastavnicima, uvjetima rada. Pretpostavka je da provedba MPT otvara niz mogućnosti za aktivno uključanje knjižničara u odgojno-obrazovni proces, nastavne i izvannastavne aktivnosti škole, ali nužan preduvjet je uspostavljanje suradnje.

Za potrebe ovog istraživanja osvrnut ćemo se na mogućnosti provedbe MPT s polazištem na okvirnim godišnjim izvedbenim kurikulumima¹⁰⁰ nastavnih predmeta Hrvatski jezik i Informatika i to u prvom razredu srednje škole.¹⁰¹ Prvenstveno je potrebno proučiti sve kurikulume MPT, Kurikulum Informatike, Kurikulum Hrvatskog jezika, GIK Informatike, GIK Hrvatskog jezika te stručnu literaturu koja se bavi temom školskog knjižničarstva i sadržajima Knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja.

Istraživanje bi trebalo dati odgovor na pitanja: Postoji li mogućnost suradnje srednjoškolskog knjižničara i nastavnika Informatike odnosno Hrvatskog jezika u provedbi odgojno-obrazovnih očekivanja MPT? Može li se ostvariti suradnja kroz teme i aktivnosti koje su

⁹⁹ U daljnjem tekstu KIMOO

¹⁰⁰ U daljnjem tekstu GIK

¹⁰¹ Okvirni godišnji izvedbeni kurikulumi za Nastavnu godinu 2020./2021. objavljeni su na mrežnim stranicama MZO-a 8. veljače 2021., <<https://mzo.gov.hr/vijesti/okvirni-godisnji-izvedbeni-kurikulumi-za-nastavnu-godinu-2020-2021/3929>> (pristupljeno 1. lipnja 2021.). Njima se određuje skup temeljnih odgojno-obrazovnih ishoda/nastavnih sadržaja koje učenici na nacionalnoj razini u pojedinom nastavnom predmetu trebaju ostvariti. Nastavnik može prilagoditi objavljeni GIK ili samostalno izraditi svoj dokument.

im zajedničke – iskazane u njihovim GIK-ovima odnosno u Godišnjem planu i programu rada stručnog suradnika knjižničara?

3. MEĐUPREDMETNE TEME U SREDNJOJ ŠKOLI

Međupredmetne teme: Građanski odgoj i obrazovanje, Održivi razvoj, Osobni i socijalni razvoj, Poduzetništvo, Učiti kako učiti, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije i Zdravlje ostvaruju se međusobnim povezivanjem odgojno-obrazovnih područja i nastavih tema svih nastavnih predmeta. Svaki kurikulum MPT organiziran je po odgojno-obrazovnim ciklusima i domenama; unutar svakog ciklusa i domene navedena su odgojno-obrazovna očekivanja koja označavaju što se od učenika očekuje u određenoj domeni ili na kraju svakog odgojno-obrazovnog ciklusa.¹⁰² Od prvog razreda osnovne škole do kraja srednjoškolskog obrazovanja određeno je 5 ciklusa. Na srednju školu se odnose dva završna ciklusa: 4. ciklus koji obuhvaća 1. i 2. razred četverogodišnjih te 1. r. trogodišnjih srednjoškolskih programa i 5. ciklus za 3. i 4. r. četverogodišnjih te 2. i 3. r. trogodišnjih srednjoškolskih programa.

Predviđeno je da se odgojno-obrazovna očekivanja MPT mogu ostvariti na različite načine i kroz razne oblike odgojno-obrazovnog rada: u predmetnim kurikulumima, na satu razrednog odjeljenja, u korelaciji više nastavnih predmeta ili više MPT, u realizaciji projekata. Ističe se nužnost suradnje svih predmetnih nastavnika i stručnih suradnika u planiranju i provedbi odgojno-obrazovnih očekivanja MPT. Iako se preporuča suradnički rad, u većini kurikuluma MPT moguća suradnja upravo sa stručnim suradnikom knjižničarom uopće se ne navodi.

Suradnička uloga knjižničara jedino je istaknuta u dvije MPT: Učiti kako učiti i Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije. Uistinu, među svim MPT možda upravo ove dvije najviše povezujemo sa školskom knjižnicom. Naime, u knjižnici tražimo izvore informacija, ona nam osigurava njihovu dostupnost i korištenje te je ujedno vrlo pogodno mjesto za učenje. Cjelovita kurikularna reforma postavlja za cilj samostalno učenje, odnosno stjecanje znanja i

¹⁰² Izvor: vidi pod 4.

vještina za usvajanje novih spoznaja, a školski knjižničar potiče i usmjerava učenika te mu pruža stručnu podršku u tom procesu.

Kurikulum MPT Učiti kako učiti ističe četiri domene i donosi preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih očekivanja u svakom ciklusu i domeni. Izdvojimo neke preporuke za 4. i 5. ciklus u kojima školski knjižničar vidi mogućnosti za suradnju:¹⁰³

1. Primjena strategija učenja i upravljanja informacijama: Integrirano s drugim MPT (posebice s IKT-om), u redovitoj ili projektnoj nastavi, izvannastavnim i izvanučioničnim aktivnostima. Korištenje primarnim izvorima i referentnom građom na različitim medijima. Primjenjivanje usvojenih pravila bibliografskog opisa za svaki korišteni izvor informacija. Primjena različitih metoda rada na tekstu. Neke zadatke rada u skupini/pojedinačnog rada planirati u knjižnici ili u suradnji sa školskim knjižničarom uz poticanje suradničkog učenja. Razumijevanje naučenoga učenik može pokazati (između ostalog) izradom prezentacije, plakata, mape, skice, demonstracije, modela i sl., vizualizacijom informacija, jasnim prezentiranjem teme u pisanom obliku. Primjena situacija učenja koje potiču stvaranje asocijacija, uporabu mašte, kreativno i umjetničko izražavanje. Osmišljavanje postupka/procesa istraživanja.

2. Upravljanje svojim učenjem: Ohrabivanje učenika za razmišljanje i razgovor o procesu učenja. Samovrednovanje učenja, preusmjeravanje fokusa s rezultata učenja na sam proces učenja (kakvo je bilo učenje, kako unaprijediti učenje). Poticanje učenika na pokazivanje samoinicijativnosti i svoje odgovornosti za učenje.

3. Upravljanje emocijama i motivacijom u učenju: Radionice s ciljem razvijanja pozitivne slike o sebi i rasprave u skupini o važnosti ulaganja truda za uspjeh u učenju.

4. Stvaranje okruženja za učenje: Stvaranje prijateljskog okruženja, organiziranje aktivnosti u kojima učenici mogu suradnički učiti, raditi u paru ili timu, poučavati jedni druge, doprinostiti zajedničkom cilju. Osnažiti učenike da traže pomoć i podršku ako im je potrebna.

MPT Uporaba IKT-a ima četiri domene: Funkcionalna i odgovorna uporaba IKT-a, Komunikacija i suradnja u digitalnome okruženju, Istraživanje i kritičko vrednovanje u digitalnome

¹⁰³ Izvor: Narodne novine 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Učiti kako učiti za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj*. NN 7/2019. Dostupno i na: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_154.html> (pristupljeno 3. lipnja 2021.).

okruđu i Stvaralaštvo i inovativnost u digitalnome okruđu. Suradnja sa školskom knjižnicom posebno je ostvariva u prve tri domene. Kao i MPT Učiti kako učiti, ova MPT donosi preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih očekivanja u svakoj od domena. Pozornost privlače Ključni sadržaji 4. ciklusa određeni za svaku pojedinu domenu.¹⁰⁴ Odmah se primjećuje da se mnogim naznačenim sadržajima bave stručni suradnici knjižničari u radu s učenicima. Izdvajamo:

- zaštita računala i osobnih podataka
- sigurno i odgovorno korištenje tehnologijom
- načini sprečavanja elektroničkoga nasilja
- analiziranje konkretnih primjera s govorom mržnje i elektroničkim nasiljem te pronalaženje rješenja problema
- izvori digitalnih informacija
- pretraživanje digitalnih informacija
- samostalno planiranje i provođenje učinkovitih strategija pretraživanja
- kritička evaluacija digitalnih informacija
- podržavanje pretpostavki o tekstu/informacijama, uloga autora informacija, uloga čitatelja informacija, višestruka čitanja, utjecaj informacija na mišljenje i djelovanje
- plasiranje proizvoda i subliminalno oglašavanje
- načini preoblikovanja informacija: parafraziranje s navođenjem izvora
- Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima
- kreativno izražavanje
- izrada e-knjige, e-postera, animirane ili pokretne prezentacije na zadanu temu
- izrada i objava videopriče na zadanu temu na školskim mrežnim stranicama i na društvenim mrežama
- izrada multimedijске reklame na zadanu temu i objava na školskim mrežnim stranicama i na društvenim mrežama

¹⁰⁴ Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj*. NN 7/2019. Dostupno i na: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_150.html> (pristupljeno 3. lipnja 2021.).

4. ŠKOLSKA KNJIŽNICA – GIK INFORMATIKE (1. R. SŠ)

Nakon analize kurikuluma svih MPT, a posebno 4. ciklusa u MPT Učiti kako učiti i MPT Uporaba IKT-a, evidentno je da postoji velik broj odgojno-obrazovnih očekivanja u kojima stručni suradnik srednjoškolski knjižničar može doprinijeti svojim znanjem i vještinama. Nakon konzultiranja Kurikuluma Informatike, daljnji korak je analiza GIK-a Informatike za 1. razred srednje škole u nastavnoj godini 2020./2021.¹⁰⁵

GIK Informatike za SS¹⁰⁶ objavljen je za 1., 2. i 3. r. srednje škole no nije razrađen po vrsti obrazovnog programa. Za potrebe ovoga istraživanja držali smo se GIK-a za 1. razred (70 sati godišnje) u kojem se navodi šest nastavnih tema s pripadajućim aktivnostima i njihovi odgojno-obrazovni ishodi. Proučavajući navedene teme i aktivnosti, iskazana očekivanja MPT i odgojno-obrazovne ishode, uočavamo dvije teme koje su bliske stručnim suradnicima knjižničarima budući da uključuju sadržaje iz KIMOO-a koje knjižničar obrađuje u neposrednom radu s učenicima:

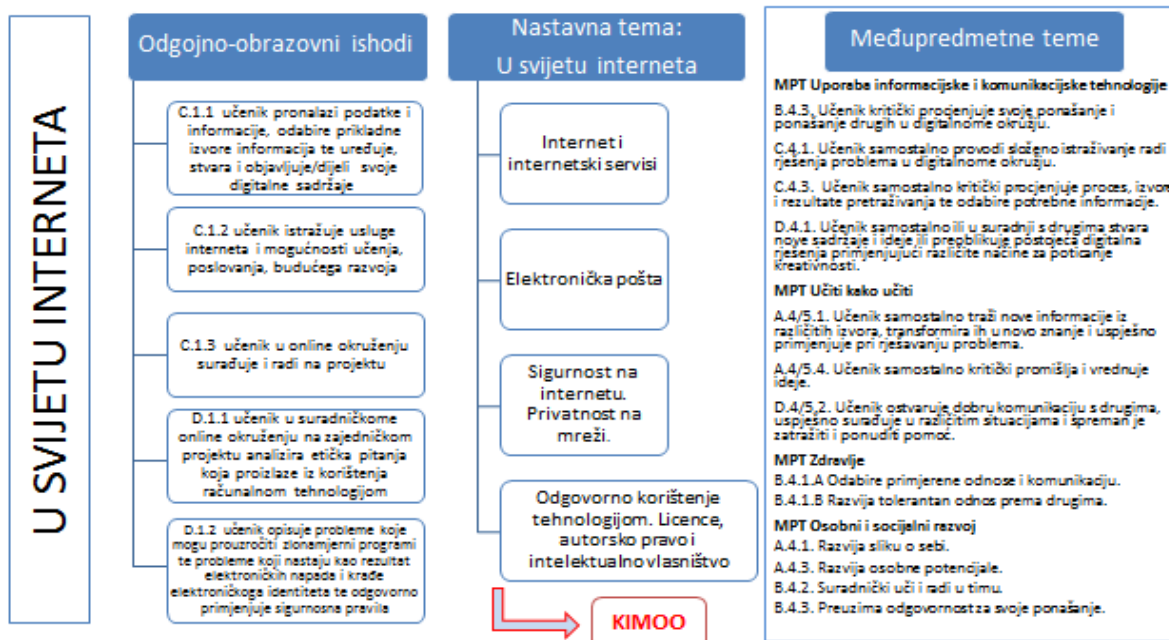
1. Tema: U svijetu interneta (aktivnosti: Internet i internetski servisi. Elektronička pošta. Odgovorno korištenje tehnologijom. Licence, autorsko pravo i intelektualno vlasništvo).

2. Tema: Izrada digitalnih sadržaja (aktivnosti: Obilježavanje dana sigurnosti na internetu. Kako oblikujemo seminarski rad. Izrada Životopisa. Infografika.)

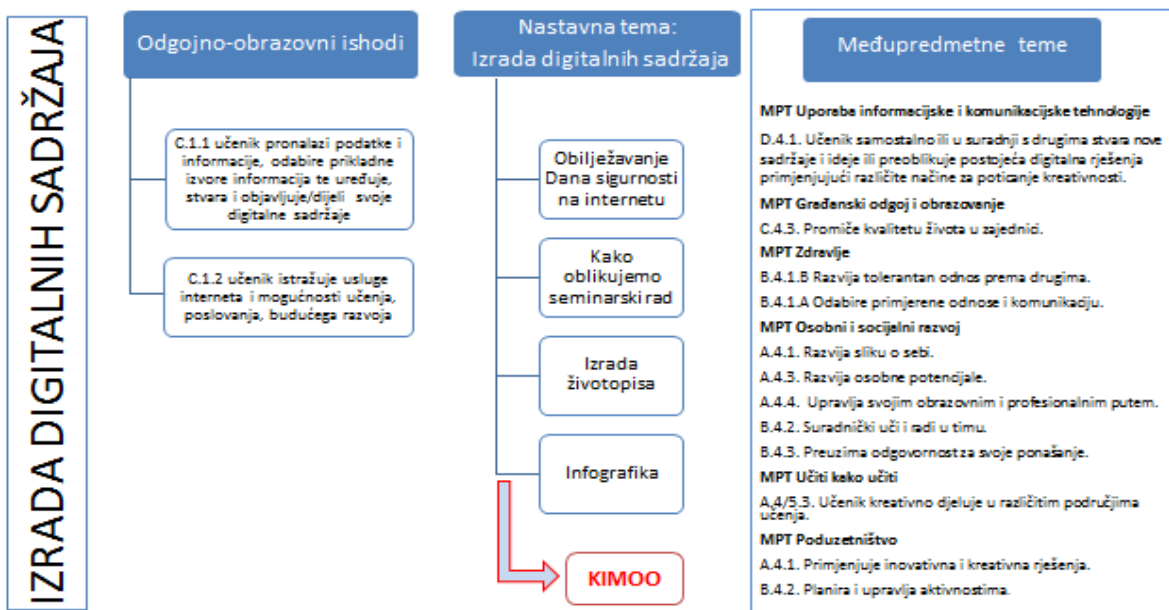
U GIK-u Informatike naznačeni su obrazovno-odgojni ishodi i očekivanja MPT za naznačene teme (Slika 1 i Slika 2):

¹⁰⁵ Vidi pod 8.

¹⁰⁶ Pun naziv GIK-a je: Prijedlog godišnjeg izvedbenog kurikuluma za Informatiku u 1. razredu srednje škole za školsku godinu 2020./2021. Kratica SS se vjerojatno odnosi na srednja škola.

Slika 1. Nastavna tema i aktivnosti U svijetu interneta, odgojno-obrazovni ishodi i uključene međupredmetne teme.

Slika 2. Nastavna tema i aktivnosti Izrada digitalnih sadržaja, odgojno-obrazovni ishodi i uključene međupredmetne teme.

Ako želimo detaljnije analizirati ova dva tematska područja, primijetit ćemo da je moguće povezati nastavni predmet Informatiku i stručni neposredni rada knjižničara kroz znatan broj tema i sadržaja koje školski knjižničar uvrštava u svoj Godišnji plan i program rada. Uglavnom se odnose na KIMOO, odnosno sadržaje informacijske i medijske pismenosti.

1. U svijetu interneta:

- Primjeri internetskih servisa (usluga) kao što su *chat*, društvene e-mreže, e-dnevnik, e-pošta, internetsko bankarstvo, mrežna trgovina (*webshop*), *online* rezervacije, *online* tečajevi, videokonferencija, videopoziv, WWW (web); prednosti i nedostaci
- E-pošta: bonton elektroničke komunikacije (*Nettiquette*)
- *Nettiquette* - pravila ponašanja i komunikacije na internetu (e-pošta, forumi, *chat*, društvene mreže), internetski trolovi
- Web – izvor informacija
- E-izvori informacija: e-knjige, e-časopisi, e-referentna građa, *online* knjižnični katalogi,
- *Online* tečajevi, učenje na daljinu
- Referentna građa *online*: pretraživanje e-izvora, kritičko vrednovanje informacija referentne građe
- Kritičko vrednovanje mrežnih sadržaja: vjerodostojnost informacija po kriterijima: tko (autor informacije), što (objektivnost), gdje (domena), kada (datum objave ili ažuriranja), zašto (svrha, namjena); kako prepoznati lažne vijesti, vijesti: informacije i dezinformacije
- Mediji: tiskani i digitalni, namjena, ciljana publika, poruka, masovni mediji, usporedba medija, medijska pismenost, korisni medijski sadržaji, kritičko mišljenje o medijskim sadržajima i porukama
- Mediji i mladi: utjecaj na mlade, ciljane poruke, svijet reklama, *influenceri* (utjecajnici)
- Kritičko vrednovanje medijskih sadržaja: lažne vijesti, lažni svijet reklama, nasilni i vulgarni sadržaji, prijevare
- Društvene mreže: sličnosti i razlike, sadržaji, prednosti i nedostaci
- Komunikacija: licem u lice vs. virtualna komunikacija, komunikacija putem društvenih mreža
- Negativne pojave i opasnosti: lažne informacije, lažno predstavljanje, krađa identiteta, govor mržnje, širenje pornografskih sadržaja, elektroničko nasilje, virtualni grabežljivci (predatori, *stalker*), *catfishing*, *flaming*, *happy slapping*, *grooming*, *phishing*, *sexting*, *trolling*
- Sigurnost na internetu: Obilježavanje Dana sigurnosti na Internetu
- Privatnost na mreži (zaštita podataka). Postavke privatnosti na FB

- Maliciozni softver: virusi, crvi, trojanci, *spyware*
- Zaštita podataka na računalu. Sigurne i nesigurne lozinke.
- Autor, autorsko pravo i intelektualno vlasništvo, autorsko djelo, plagiranje
- Zaštita intelektualnog vlasništva, Creative Commons Licence
- Citiranje – pravilno navođenje podataka o autorstvu, parafraziranje
- Pravilno navođenje korištene literature

2. Izrada digitalnih sadržaja:

- Izrada seminarskog rada: istraživački rad, pronalaženje izvora informacija, obrada podataka, tehničko oblikovanje, struktura rada, poštivanje autorskih prava i intelektualnog vlasništva – citiranje, parafraziranje, bilješke, bibliografske jedinice.
- Pisana komunikacija: oblikovanje i struktura pisanih poruka; životopis (podaci, preglednost, jasnoća, sažetost), zamolba, žalba, čestitka, pozivnica, dopis, zahvalnica.
- Pisane poruke i poruke u elektroničkom obliku – privatna pisana komunikacija vs. službena pisana komunikacija.
- Vizualno predstavljanje informacija: pomoću odabranog digitalnog alata izrada mentalne mape, vremenske crte, infografike, prezentacije.

5. PRIMJERI MOGUĆE SURADNJE U NASTAVI INFORMATIKE

Kako to izgleda u praksi? Navedimo nekoliko primjera moguće suradnje uz navođenje teme iz KIMOO-a, odgojno-obrazovnog očekivanja određene MPT, kratki opis aktivnosti i odgojno-obrazovni ishod kojeg želimo ostvariti:

- Primjer 1. Pretraživanje e-referentne literature: rječnika, leksikona i enciklopedija

MPT Učiti kako učiti: A.4/5.1.

Opis aktivnosti: Učenik pretražuje e-izvore referentne građe tražeći značenje nepoznate riječi ili nepoznatog pojma.

Ostvaruje se ishod: C.1.2 učenik istražuje usluge interneta i mogućnosti učenja.

- Primjer 2. Pretraživanje e-izvora referentne građe u istraživačkom radu

MPT Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije: C.4.1.

Opis aktivnosti: Učenik pretražuje e-izvore referentne građe u samostalnom istraživačkom radu te kritički vrednuje nađene informacije.

Ostvaruje se ishod: C.1.1 učenik pronalazi podatke i informacije, odabire prikladne izvore informacija te uređuje, stvara i objavljuje/dijeli svoje digitalne sadržaje.

- Primjer 3. Sigurnost na internetu

MPT Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije: B.4.3.

Opis aktivnosti: Učenici razmatraju problem privatnosti na mreži i zaštite podataka te što se može poduzeti kako bi služenje internetom bilo što sigurnije.

Ostvaruje se ishod: D.1.2 učenik opisuje probleme koje mogu prouzročiti zlonamjerni programi te probleme koji nastaju kao rezultat elektroničkih napada i krađe elektroničkoga identiteta te odgovorno primjenjuje sigurnosna pravila.

- Primjer 4. Izrada baze podataka

MPT Učiti kako učiti: A.4/5.1.

Opis aktivnosti: Učenici istražuju mogućnosti učenja iz područja vezanih npr. za neko buduće zanimanje ili sl. te grade zajedničku bazu linkova koje su pronašli.

Ostvaruje se ishod: C.1.2 učenik istražuje usluge interneta i mogućnosti učenja, poslovanja, budućega razvoja.

- Primjer 5. Infografika/mentalna mapa

MPT Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije: D.4.1.

Ostale MPT: Vizualno predstavljanje informacija pomoću digitalnih alata: izrada infografike, mentalne mape, vremenske crte, prezentacije – uključuje još MPT, ovisno o sadržaju.

Opis aktivnosti: Učenici prikupljaju, organiziraju i predstavljaju informacije pomoću odabranog digitalnog alata za vizualizaciju. Npr. izrada mentalne mape za pomoć u učenju – moguće teme: Književnost realizma, Referentni izvori, 2. sv. rat; ili infografika – moguće teme: Naša škola, Školska knjižnica, Školska zadruga, Moje buduće zanimanje, Zdravi obroci, Ljeto i zdravlje, Veliki hrvatski znanstvenici itd.

Ostvaruje se ishod: C.1.1 učenik pronalazi podatke i informacije, odabire prikladne izvore informacija te uređuje, stvara i objavljuje/dijeli svoje digitalne sadržaje.

- Primjer 6. Izrada seminarskog rada

MPT Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije: C.4.2, C.4.3., C.4.4.

MPT Učiti kako učiti: A.4/5.1.

Ostale MPT: Tema seminarskog rada može biti bilo koja tema iz Informatike, KIMOO-a, međupredmetnih tema, no isto tako i vezana uz preventivni program škole, strukovna zanimanja učenika, sadržaj drugih nastavnih predmeta ili izvannastavne aktivnosti, tako da seminarski rad uvijek uključuje veći broj MPT.

Opis aktivnosti: Seminarski rad je samostalno pisano djelo u kojem učenik treba pokazati svoju sposobnost da uz samostalno služenje izvorima informacija obradi određenu temu. Prilikom izrade seminarskog rada treba paziti na strukturu i izgled te poštovanje autorskih prava i intelektualnog vlasništva. Nastavnik Informatike upućuje učenika u tehničku izradu seminarskog rada: oblikovanje teksta u Wordu, interpunkcijske znakove, odabir pisma, veličinu slova itd. Knjižničar daje smjernice učeniku u istraživačkom radu koji je sastavni dio izrade seminarskog rada: definiranje teme/istraživačkog problema, planiranje rada, pretraživanje izvora informacija: stručna literatura, referentna literatura, mrežni izvori; vođenje bilješki, obrada podataka, vrednovanje informacija, izrada rada; organizacija strukture: naslovnica, sadržaj, uvod, razrada, zaključak, literatura, bilješke (fusnote); pravilno citiranje literature, pravilno navođenje literature. Ostvaruje se ishod: C.1.1 učenik pronalazi podatke i informacije, odabire prikladne izvore informacija te uređuje, stvara i objavljuje/dijeli svoje digitalne sadržaje.

- Primjer 7. Projektna nastava

Prilikom za provedbu odgojno-obrazovnih očekivanja iz više MPT predstavlja projektna nastava. Iako ona nije iskazana u GIK-u Informatike za 1. razred SŠ u šk. god. 2020./2021., postoji kao mogućnost i nastavnik Informatike je može planirati u svom GIK-u.¹⁰⁷ Rad na projektu je izvrstan način suradničkog učenja, a zbog multidisciplinarnosti uključene su korelacije raznih nastavnih područja te provedba više MPT.

Projektna nastava povezuje više odgojno-obrazovnih područja: jezično-komunikacijsko, prirodoslovno, društveno-humanističko, umjetničko, tehničko-informatičko, te pruža mogućnost različitih odgojno-obrazovnih aktivnosti.

¹⁰⁷ Vidi Metodički priručnik Informatike za 1. razred srednje škole. URL: <https://ucitelj.hr-my.sharepoint.com/:o/g/personal/edukacije_ucitelji_hr/EnzT7PvVKb1KhzwWY23evHMBM56h3ImTaio2CQVicWsgTg?e=azO9OJ> (pristupljeno 3. lipnja 2021.).

Opis aktivnosti (primjera iz prakse): U projektnoj nastavi vezanoj uz Dan grada Kaštela (Slika 3) učenici u suradničkom radu istražuju, stvaraju nova znanja i prezentiraju zadane teme vezane uz lokalno stanovništvo, povijest, geografske značajke, gospodarske djelatnosti, materijalnu i nematerijalnu baštinu i sl.

Ostvaruje se ishod: C.1.1 učenik pronalazi podatke i informacije, odabire prikladne izvore informacija te uređuje, stvara i objavljuje/dijeli svoje digitalne sadržaje.

GIK: Projektni zadatak (projektna nastava)

➤ **Odgojno-obrazovni ishodi:**

Kurikulum Informatike: C.1.1 pronalazi podatke i informacije, odabire prikladne izvore informacija te uređuje, stvara i objavljuje/dijeli svoje digitalne sadržaje

Kurikulum Hrvatskog jezika: A.1.4. Učenik piše opisne i pripovjedne tekstove s obilježjima funkcionalnih stilova u skladu sa svrhom i željenim učinkom na primatelja.

➤ Uključena provedba odgojno-obrazovnih očekivanja svih kurikuluma MPT!

➤ **Korelacije s drugim nastavnim predmetima!**

➤ **Prijedlog projekta:** Predstavljamo naš grad/mjesto/zavičaj

(Izvor: Metodički priručnik Informatike za 1. razred srednje škole)

➤ **Primjer projekta:** Projektni dan u školi vezan uz Dan grada Kaštela

- Biblijski vrt Gospe od Stomorije
- Donjokaštelanski pokladni običaji
- Kaštelanski crljenak
- Kulturna baština Kaštela
- Legende o Miljenku i Dobrići
- Periske u Kaštelanskom zaljevu?
- Sedam sela – sedam bisera
- Stara maslina
- Zelene budućnost Kaštela

MPT Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije

C.4.1. Učenik samostalno provodi istraživanje radi rješavanja problema u digitalnom okruženju

D.4.2. Učenik argumentira svoje viđenje rješavanja složenog problema s pomoću IKT-a.

MPT Zdravlje

B.4.1.A Odabire primjerene odnose i komunikaciju.

B.4.1.B Razvija tolerantan odnos prema drugima

MPT Osobni i socijalni razvoj

A.4.1. Razvija sliku o sebi

A.4.3. Razvija osobne potencijale.

B.4.2. Suradnički uči i radi u timu

B.4.3. Preuzima odgovornost za svoje ponašanje

MPT Učiti kako učiti

A.4.1.4. Učenik samostalno kritički promišlja i vrednuje ideje.

D.4.4.2. Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno suraduje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć.

MPT Poduzetništvo

A.4.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.

B.4.2. Planira i upravlja aktivnostima

MPT Održivi razvoj

A.4.2. Objasnjava važnost uspostavljanja prirodne ravnoteže.

B.4.1. Djeluje u skladu s načelima održivog razvoja s ciljem zaštite prirode i okoliša.

MPT Građanski odgoj i obrazovanje

C.4.1. Aktivno se uključuje u razvoj zajednice

C.4.3. Promiče kvalitetu života u zajednici

Slika 3. Projektna nastava pruža mogućnost povezivanja kurikuluma više nastavnih predmeta i provedbe odgojno-obrazovnih očekivanja većine ili svih međupredmetnih tema.

Navedeni primjeri, s izuzetkom Primjera 3, mogu se povezati i s nastavom Hrvatskog jezika, što se može potvrditi analizom tema i aktivnosti okvirnih GIK-ova Hrvatskog jezika za srednju strukovnu školu te za gimnazijski program.

6. ŠKOLSKA KNJIŽNICA – GIK HRVATSKOGA JEZIKA (1. R. SŠ)

Kurikulum Hrvatskog jezika obuhvaća tri domene: Komunikacija i jezik, Književnost i stvaralaštvo te Kultura i mediji. Sami nazivi domena sugeriraju mnoge mogućnosti povezivanja i suradnje stručnog suradnika knjižničara i nastavnika Hrvatskoga jezika (HJ) u provedbi svih sedam MPT. Proučimo objavljene okvirne GIK-ove.¹⁰⁸ Na mrežnim stranicama MZO-a, objavljena su četiri GIK-a HJ za 1. – 4. razred SS i četiri GIK-a HJ za 1. – 4. razred SSS.¹⁰⁹

GIK Hrvatskog jezika za 1. r. SŠ donosi odgojno-obrazovne ishode iz sve tri domene (A, B i C) Kurikuluma Hrvatskog jezika:

SŠ HJ A.1.1. Učenik opisuje i pripovijeda u skladu sa svrhom i željenim učinkom na primatelja.
SŠ HJ A.1.2. Učenik sluša u skladu s određenom svrhom opisne i pripovjedne tekstove različitih funkcionalnih stilova i oblika.
SŠ HJ A.1.3. Učenik čita u skladu s određenom svrhom opisne i pripovjedne tekstove različitih funkcionalnih stilova i oblika.
SŠ HJ A.1.4. Učenik piše tekstove opisnoga i pripovjednog diskursa u kojima ostvaruje obilježja funkcionalnih stilova u skladu sa svrhom i željenim učinkom na primatelja.
SŠ HJ A.1.5. Učenik analizira morfosintaktička obilježja riječi u rečenici i primjenjuje znanja pri oblikovanju teksta.
SŠ HJ A.1.6. Učenik analizira značenjske odnose među riječima pomoću rječnika.
SŠ HJ A.1.7. Učenik objašnjava razliku između hrvatskoga jezika kao sustava govora i hrvatskoga standardnog jezika.
SŠ HJ B.1.1. Učenik izražava svoj literarni doživljaj i objašnjava stav o književnom tekstu.
SŠ HJ B.1.2. Učenik razlikuje i opisuje književni tekst prema temi i žanru na sadržajnoj i izraznoj razini i primjenjuje književnoteorijske pojmove.
SŠ HJ B.1.3. Učenik prepoznaje i opisuje književni tekst u književnopovijesnom, društvenom i kulturnom kontekstu.
SŠ HJ B.1.4. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut tekstem.
SŠ HJ C.1.1. Učenik prosuđuje utjecaj medijskih tekstova na svakodnevni život primatelja.
SŠ HJ C.1.2. Učenik analizira tekstove popularne i visoke kulture i njihov utjecaj na vlastiti kulturni identitet.

¹⁰⁸ Vidi pod 8.

¹⁰⁹ Vidljivo je da se oznaka SS odnosi na „srednja škola“ i pretpostavka je da se misli na gimnazijski program jer taj GIK HJ sadrži planiranih 140 nastavnih sati. SSS bi značilo „srednja strukovna škola“ s godišnjim fondom od 105 nastavnih sati HJ. Male razlike u planiranim temama između GIK-a za 1. r. SS i GIK-a za 1. r. SSS nisu od neke važnosti za ovo istraživanje, a nastavnik ionako može prilagoditi GIK uvjetima i specifičnostima rada s učenicima. U tekstu će se koristiti kratica SŠ koja se odnosi na srednju školu, neovisno o pbrzovnom programu (gimnazijski, strukovni).

Može li stručni suradnik knjižničar s nastavnikom Hrvatskoga jezika ostvariti zajedničku suradnju, provodeći odgojno-obrazovna očekivanja MPT? Može li povezati sadržaje KIMOO-a i aktivnosti vezane uz poticanje čitanja sa naznačenim ishodima? U oba objavljena GIK-a Hrvatskog jezika za 1. razred navode se četiri MPT: Učiti kako učiti, Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije, no bez ikakve razrade odgojno-obrazovnih očekivanja po nastavnim temama/aktivnostima kao što je to slučaj s GIK-om Informatike.

Na osnovu objavljenih dokumenata za 1. r. možemo vidjeti sljedeće povezanosti s Godišnjim planom i programom školskog knjižničara (Tablica 1):

Tablica 1. Sadržaje GIK-a Hrvatskog jezika možemo povezati s aktivnostima stručnog suradnika knjižničara iz Godišnjeg plana i programa rada.

GIK HRVATSKI JEZIK SS/SSŠ, šk. god. 2020./2021.	GPP ŠKOLSKOG KNJIŽNIČARA
Diskurzivni oblici: vijest, izvješće, intervju, putopisna reportaža, životopis, autobiografija	KIMOO KULTURNO-JAVNA DJELATNOST POTICANJE ČITANJA
Veliko slovo, rečenični i pravopisni znakovi	INFORMACIJSKA PISMENOST – HRVATSKI PRAVOPIS
Autor – djelo – čitatelj	KIMOO KULTURNO-JAVNA DJELATNOST POTICANJE ČITANJA
Komunikacijski medijski tekst (reklama, blog, vlog, videoigre, spotovi)	MEDIJSKA PISMENOST
Podrijetlo riječi, književne riječi, dijalektne riječi, hrvatska narječja, štokavsko narječje i hrv. književni jezik, hrv. standardni jezik, jezični rječnik	INFORMACIJSKA PISMENOST – HRVATSKI RJEČNIK KULTURNO-JAVNA DJELATNOST POTICANJE ČITANJA
Kulturni događaj	KULTURNO-JAVNA DJELATNOST
Kratkom. igrani film, igrani film, drama, komedija, tragedija, kaz. predstava	MEDIJSKA PISMENOST
Usmeni književni oblici, lirski pjesma, kratka priča, pripovijest, roman	KIMOO KULTURNO-JAVNA DJELATNOST POTICANJE ČITANJA
Internetske stranice, članci i portalio čitanju	KIMOO KULTURNO-JAVNA DJELATNOST

7. PRIMJERI MOGUĆE SURADNJE U NASTAVI HRVATSKOG JEZIKA

Navedimo nekoliko primjera moguće suradnje školskog knjižničara i nastavnika Hrvatskog jezika u realizaciji odgojno-obrazovnih očekivanja MPT i odgojno-obrazovnih ishoda:

- Primjer 8. Kulturni događaj (Slika 4)

MPT Učiti kako učiti: A.4/5.1.

MPT Osobni i socijalni razvoj (A.4.1., A.4.3., B.4.2.)

Knjižničar u svom Godišnjem planu i programu navodi obilježavanje posebnih nadnevaka, obljetnica, značajnih događaja i manifestacija vezanih uz knjižnice, knjige, čitanje: Međunarodni mjesec školskih knjižnica, Mjesec hrvatske knjige, Noć knjige, sajmovi knjiga i sl. Mogućnost je osmišljavanja raznih aktivnosti na satu Hrvatskog jezika, pogotovo je važno poticanje čitanja.

Odgojno-obrazovni ishod: SŠ HJ A.1.3. Učenik čita u skladu s određenom svrhom opisne i pripovjedne tekstove različitih funkcionalnih stilova i oblika.

KNJIGA I JEZIK U KALENDARU (književnost, knjiga, jezik, čitanje...)		
<p>RUJAN</p> <p>8. 9. Međunarodni dan pismenosti</p> <p>23. 9. Dan europske baštine</p> <p>26. 9. Europski dan jezika</p>	<p>LISTOPAD</p> <p>15. 10. – 15. 11. Mjesec hrvatske knjige</p> <p>16. 10. Dan rječnika</p> <p>27. 10. Svjetski dan audiovizualne baštine</p>	<p>STUDENI</p> <p>15. 10. – 15. 11. Mjesec hrvatske knjige</p> <p>11. 11. Dan hrvatskih knjižnica</p> <p>24. 11. Dan hrvatskog kazališta</p> <p>NOĆ KAZALIŠTA</p>
<p> PROSINAC</p> <p>10. 12. Dan ljudskih prava</p>	<p>SIJEČANJ</p> <p>NOĆ MUZEJA</p> <p></p>	<p>VELJAČA</p> <p>16. 2. Svjetski dan čitanja naglas</p> <p>21. 2. Međunarodni dan materinskoga jezika</p> <p>22. 2. Dan hrvatske glagoljice i glagoljaštva</p>
<p>OŽUJAK</p> <p>11. – 17. 3. Dani hrvatskoga jezika</p> <p>20. 3. Svjetski dan pripovijedanja</p> <p>21. 3. Svjetski dan pjesništva</p> <p>27. 3. Svjetski dan kazališta</p>	<p>TRAVANJ</p> <p>2. 4. Međunarodni dan dječje knjige</p> <p>22. 4. Dan hrvatske knjige</p> <p>NOĆ KNJIGE</p>	<p>SVIBANJ</p> <p>3. 5. Svjetski dan slobode medija</p> <p>18. 5. Međunarodni dan muzeja</p>
<p>LIPANJ</p>	<p>SRPANJ</p>	<p>KOLOVOZ</p> <p>12. 8. Međunarodni dan mladih</p>

Slika 4. Kalendar kulturnih događanja iz udžbenika Književni vremeplov 1.

- Primjer 9. Hrvatski standardni jezik i narječja, rječnik, pravopis

MPT Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije: C.4.2, C.4.3

MPT Učiti kako učiti: A.4/5.1., A.4/5.3

MPT Osobni i socijalni razvoj: A.4.2, B.4.2

MPT Zdravlje: B.4.1.B

U nastavnim temama vezanim uz hrvatski standardni jezik, jezične rječnike, hrvatska narječja, i sl. knjižničar može uputiti učenike u uporabu rječnika hrvatskog jezika (tiskano i *online* izdanje) odnosno korištenje Hrvatskog pravopisa u tiskanom ili *online* izdanju. Moguće je povezati ovu temu s npr. Danom rječnika ili projektom Dan bajki i mrežnom knjigom Vilinsko igrišće, zbirkom hrvatskih legendi, priča i mitova, koja donosi tekstove ne samo na hrvatskom standardnom jeziku već i na njegovim idiomima.

Ostvaruju se odgojno-obrazovni ishodi:

SŠ HJ A.1.1. te SŠ HJ A.1.2. Učenik sluša u skladu s određenom svrhom opisne i pripovjedne tekstove različitih funkcionalnih stilova i oblika.

SŠ HJ A.1.3. Učenik čita u skladu s određenom svrhom opisne i pripovjedne tekstove različitih funkcionalnih stilova i oblika.

SŠ HJ A.1.6. Učenik analizira značenjske odnose među riječima pomoću rječnika.

SŠ HJ A.1.7. Učenik objašnjava razliku između hrvatskoga jezika kao sustava govora i hrvatskoga standardnog jezika.

- Primjer 10. Poticanje čitanja (čitanje iz užitka)

MPT Učiti kako učiti: A.4/5.3., A.4/5.4.

MPT Osobni i socijalni razvoj: A.4.3.

MPZ Zdravlje B.4.1.A, B.4.1.B

U Kurikulumu Hrvatskog jezika i GIK-u su navedena obvezna književna djela – lektire, a nastavnik u dogovoru s knjižničarom može odrediti lektire po izboru. Školski knjižničar potiče učenike na izbor, posudbu i čitanje raznovrsnih djela. Moguće je organizirati predstavljanje izabranih djela u razrednom odjeljenju na način kako učenicima odgovara (multimedijalna prezentacija, plakat, usmeno izvješće, rasprave i sl.) čime se popularizira čitanje i utječe na usvajanje i razvijanje navika čitanja. Odgojno-obrazovni ishodi:

SŠ HJ B.1.1. Učenik izražava svoj literarni doživljaj i objašnjava stav o književnom tekstu.
SŠ HJ B.1.4. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut tekstem.

- Primjer 11. Knjiga – kazališna predstava/film

MPT Učiti kako učiti: A.4/5.3., A.4/5.4.

MPT Osobni i socijalni razvoj: A.4.3.

Uvijek je zanimljiva usporedba knjige i filma ili kazališne predstave. Suradnja knjižničara i nastavnika Hrvatskog jezika pruža mogućnosti za raznovrsne sadržaje i metode rada: projekcije, čitanje odlomaka, prezentacije, diskusije, stvaralačko pisano izražavanje.

Odgojno-obrazovni ishodi:

SŠ HJ B.1.1. Učenik izražava svoj literarni doživljaj i objašnjava stav o književnom tekstu.
SŠ HJ B.1.4. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut tekstem.

Vezano uz provedbu odgojno-obrazovnih sadržaja MPT, možemo zaključiti da iako GIK Hrvatskog jezika navodi samo četiri MPT (UKU, Uporaba IKT-a, OSR, GOO), u praksi su uključene i druge MPT, ovisno o sadržaju koji se obrađuje. Suradnja sa školskim knjižničarom može doprinijeti uključivanju većeg broja MPT ovisno o npr. izboru tekstova za samostalno čitanje, projektnu nastavu, sudjelovanju u kulturnom događanju i time se nastavni sat dodatno obogaćuje.

8. KORELACIJE: KURIKULUMI MPT – GIK INFORMATIKE SŠ – GIK HRVATSKOG JEZIKA SŠ – GPP ŠKOLSKOG KNJIŽNIČARA

Iz dosadašnjih analiza, vidljivo je da su brojne mogućnosti suradnje nastavnih predmeta Hrvatskog jezika i Informatike sa školskom knjižnicom. Međutim, često je moguća i njihova korelacija što će biti vidljivo iz priloženih tablica (Tablica 2 i Tablice 3).

Tablica 2. Korelacija nastavne teme U svijetu informatike (GIK Informatike za 1. r. SŠ) sa sadržajima KIMOO-a i GIK-om Hrvatskog jezika za 1. r. SŠ.

	GPP školskog knjižničara KIMOO	Suradnja GIK Informatike SŠ	Suradnja GIK Hrvatskog jezika SŠ
U SVIJETU INTERNETA	KNJIŽNICA Upoznavanje učenika s radom knjižnice i čitaonice (radno vrijeme, Pravilnik o posudbi, knjižnični fondovi)	KABINET INFORMATIKE Vizualna prezentacija informacija <ul style="list-style-type: none"> • letak • mentalna mapa • infografika 	<ul style="list-style-type: none"> • priručnik Hrvatski pravopis https://pravopis.hr/ <ul style="list-style-type: none"> • rječnik
	KNJIŽNICA/KABINET INFORMATIKE Referentna zbirka u knjižnici	E-izvori referentne građe	Rječnik hrvatskog jezika http://hjp.znanje.hr/
	KNJIŽNICA/KABINET INFORMATIKE Kritičko vrednovanje izvora i informacija referentne građe (tiskanih i online)		Školski rječnik hrvatskog jezika https://rjecnik.hr/ <ul style="list-style-type: none"> • rječnik, leksikon, enciklopedija

Tablica 3. Korelacija nastavne teme Izrada digitalnih sadržaja (GIK Informatike za 1. r. SŠ) sa sadržajima KIMOO-a i GIK-om Hrvatskog jezika za 1. r. SŠ.

	GPP školskog knjižničara KIMOO	Suradnja GIK Informatike SŠ	Suradnja GIK Hrvatskog jezika SŠ
IZRADA DIGITALNIH SADRŽAJA	KNJIŽNICA Životopis	KABINET INFORMATIKE Izrada životopisa: <ul style="list-style-type: none"> • tablični/Word • vremenska crta • Europass • Canva 	Pisanje životopisa Priručnici i rječnik hrvatskog jezika ↓ Dan rječnika, 16. 10.
	KNJIŽNICA Seminarski rad	KABINET INFORMATIKE Izrada seminarskog rada (tehnički dio – upute)	
	MOGUĆNOST UVOĐENJA PROJEKNE NASTAVE U GIK INF. 1. r. SŠ → Vizualna prezentacija i informacija (tema po dogovoru) → Istraživački rad/Rad na projektu (tema po dogovoru)		MOGUĆNOST PROVEDBE VIŠE/SVIH 7 MPT

Evo još nekoliko konkretnih primjera iz srednjoškolske prakse uz kratko objašnjenje. U svim primjerima provode se odgojno-obrazovna očekivanja međupredmetnih tema Učiti kako učiti,

Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije, Osobni i socijalni, Zdravlje, no i ostalih MPT, ovisno o temi kojom se bavimo.

- Primjer 12. Medijski tekst

Sastavni dio kurikuluma Hrvatskoga jezika je medijska kultura. Pozornost je na proučavanju medijskih tekstova, njihovih poruka i utjecaju koje mogu imati na mlade primatelje. No, teme iz tog područja se javljaju ne samo u GIK-u Hrvatskog jezika već i u GIK-u Informatike. Knjižničari se već odavno bave medijskom pismenošću, utjecajem medija na mlade, (lažnim) svijetom reklama, lažnim vijestima i brojnim drugim (negativnim) pojavama u medijima. Moguće je organizirati radionice u kojima bi učenici u suradničkom učenju analizirali medijske tekstove s ciljem zauzimanja kritičkog stava.

- Primjer 13. Životopis

Pojavljuje se u oba GIK-a no s drugačijim fokusom. Nastavnik Informatike će pozornost posvetiti pravilnom tehničkom oblikovanju životopisa u tekstualnom obliku ili tabličnom prikazu (Word, Excel), u Europass obrascu ili predlošku digitalnog alata npr. Canve. Nastavnik Hrvatskog jezika može zadati temu na osnovu obrađenog gradiva: životopis pisca, glumca, pjevača, znanstvenika, neke poznate osobe. U knjižnici učenici mogu pretraživati izvore informacija i pripremiti bilješke za pisanje životopisa. Knjižničar će ih uputiti u pravilno oblikovanje teksta, stil pisanja te, ukoliko se ukaže potreba, uporabu Rječnika hrvatskog jezika i Hrvatskog pravopisa.

- Primjer 14. Nastavni sat – korelacija s više nastavnih predmeta

Ovaj primjer nastavnog dvosata uključuje mogućnost korelacije više nastavnih predmeta: Hrvatskog jezika, Informatike, Povijesti, Likovnog odgoja, Etike itd. i provedbu više MPT.

Opis aktivnosti (primjer iz prakse): Obilježavanje Dana sjećanja na žrtve holokausta: svjedok holokausta Chava Wolf. U prvom satu učenici u radu u parovima pretražuju nepoznate riječi i pojmove iz prezentacije koja prati izlaganje knjižničarke. Razvijaju vještinu pretraživanja tiskanih i *online* referentnih izvora. U drugom satu težište je na literarnom i likovnom stvaralaštvu C. Wolf koje govori o njenom traumatičnom djetinjstvu provedenom u šumi – logoru za vrijeme holokausta. Nakon sata, moguće je organizirati niz aktivnosti za samostalni rad ili rad u suradničkom učenju (vidi Sliku 5).

Nastavni sat: Svjedok holokausta - Chava Wolf

Moguće aktivnosti:

- Izradi **oblak** s ključnim riječima s današnjeg sata.
- Pretraži online izvore i napravi **bazu podataka** o C. W.
- Napiši **životopis** C. W.
- Odaberi odgovarajući **alat za vizualno prezentiranje informacija**:
 - Izradi vremensku crtu s događajima iz života C. W.
 - Izradi pozivnicu za likovnu izložbu C. W.
 - Izradi pozivnicu za pjesničku večer C. W.
- Samostalni **istraživački zadatak**: Što je Hagada/šabat/cionizam?
- **Grupni istraživački rad**:
 - Književnici – preživjeli svjedoci holokausta
 - Književna djela o holokaustu
 - Književna djela o holokaustu u filmskim ostvarenjima
 - Usporedi djetinjstvo Chave Wolf, Anne Frank i Lee Deutsch

MPT Uporebe informacijske i komunikacijske tehnologije

- C.4.1. Učenik samostalno provodi složeno istraživanje radi rješenja problema u digitalnome okružju.
- C.4.3. Učenik samostalno kritički procjenjuje proces, izvore i rezultate pretraživanja te odabire potrebne informacije.
- D.4.1. Učenik samostalno ili u suradnji s drugima stvara nove sadržaje i ideje ili preoblikuje postojeća digitalna rješenja primjenjujući različite načine za poticanje kreativnosti.

MPT Učiti kako učiti

- A.4.1. Učenik samostalno traži nove informacije iz različitih izvora, transformira ih u novo znanje i uspješno primjenjuje pri rješavanju problema.
- A.4.4. Učenik samostalno kritički promišlja i vrednuje ideje.
- D.4.2. Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć.

MPT Zdravlje

- B.4.1.A Odabire primjerene odnose i komunikaciju.
- B.4.1.B Razvija tolerantan odnos prema drugima

MPT Osobni i socijalni razvoj

- A.4.1. Razvija sliku o sebi
- A.4.3. Razvija osobne potencijale.
- B.4.2. Suradnički uči i radi u timu
- B.4.3. Preuzima odgovornost za svoje ponašanje

MPT Građanski odgoj i obrazovanje

- A.4.3. Promiče ljudska prava.

Slika 5. U skladu s GIK-om Informatike i GIK-om Hrvatskog jezika za 1. r. SŠ, školski knjižničar u suradnji s nastavnikom može provesti niz aktivnosti.

- Primjer 15. Školski projekt (Slika 6)

Kao što je već navedeno u Primjeru 7. projektna nastava je izuzetno važna u nastavnom procesu jer potiče učenike na nove metode rada, na veću angažiranost i kreativnost. Sa stajališta provedbe MPT, ona uobičajeno uključuje više ili svih sedam MPT. Ovaj primjer iz prakse pokazat će povezanost aktivnosti iz školskog projekta, Hrvatskog jezika i Informatike, no i korelaciju s drugim nastavnim predmetima te provedbu svih sedam MPT:

MPT Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije (C.4.1., C.4.4.); MPT Zdravlje (B.4.1.A, B.4.1.B); MPT Osobni i socijalni razvoj (A.4.1., A.4.3., B.4.2., B.4.3.); MPT Učiti kako učiti (A.4/5.1. A.4/5.2., A.4/5.3.); MPT Poduzetništvo (A.4.1., B.4.2.); MPT Održivi razvoj (A.4.2., B.4.1.); MPT Građanski odgoj i obrazovanje (C.4.1.,C.4.3.).

Naziv projekta: Ljekovito bilje – javna izvedba scenske igre i agroturistička radionica

Opis aktivnosti (primjera iz prakse): Polazište projekta je u istraživačkom, odgojnom i kreativnom radu. Učenici strukovnog programa pretražuju izvore informacija, izdvajaju podatke koji će im

koristiti u stvaranju dramskog teksta. Prolaze kroz sve faze priprema za javnu izvedbu scenske igre i organizacije ovog događaja. Uz to, pripremaju edukativne ekološke radionice za prisutne.

LJEKOVITO BILJE (PROJEKT): JAVNA IZVEDBA SCENSKE IGRE I ORGANIZIRANJE AGROTURISTIČKE RADIONICE

- ✓ odgojno-obrazovna očekivanja svih 7 MPT
- ✓ GPP školskog knjižničara/Kurikulum školske knjižnice
- ✓ GIK Informatike, GIK Hrvatskog jezika
- ✓ korelacije s drugim nastavnim predmetima

- pretraživanje izvora informacija (GIK INF.)
- stvaranje dramskog teksta (GIK HJ)
- vježbe čitanja i scenskog nastupa (GIK HJ)
- izrada rekvizita – pretraživanje izvora informacija (GIK INF.)
- organiziranje aktivnosti agrot. radionice (GIK INF., GIK HJ)
- izrada pozivnica (GIK INF., GIK HJ)

Slika 6. Školski projekt uključuje provedbu više ili svih međupredmetnih tema te korelaciju više nastavnih općih i strukovnih predmeta.

Primjera moguće suradnje školskog knjižničara u nastavi Hrvatskog jezika i Informatike moglo bi biti prilično mnogo. Tablica 4. pregledno donosi popis MPT i (po osobnoj prosudbi) najčešćih odgojno-obrazovnih očekivanja u čiju je provedbu knjižničar uključen svojim neposrednim radom, potom planirane aktivnosti iz Godišnjeg programa rada te teme i aktivnosti nastavnih predmeta Informatike i Hrvatskog jezika iskazane u njihovim GIK-ovima za 1. r. SŠ. Ovakav pregled nam pomaže da uočimo moguće korelacije između ova dva nastavna predmeta.

Tablica 4. Prikaz međupredmetnih tema, tema iz Godišnjeg plana i programa školskog knjižničara i mogućih suradnji s polazištem na GIK-u Informatike i GIK-u Hrvatskog jezika u 1. razredu srednje škole.

MPT I ODG.-OBR. OČEKIVANJA		GPP ŠKOLSKOG KNJIŽNIČARA	GIK NASTAVNIH PREDMETA (1. RAZRED, SŠ)		
Učiti kako učiti	A.4.1. A.4.2. A.4.3. A.4.4. D.4.2.	Knjižnica, fondovi, UDK raspored Mrežne stranice knjižnice Informacijska pismenost	GIK INFORMATIKE 1. r. SŠ	Internet Elektronička komunikacija Mrežne stranice Mediji Društvene mreže Sigurnost na internetu Autori i autorska prava Citiranje i bibliografija Vizualno prezentiranje informacija Multimedija Izrada životopisa Seminarski rad Istraživački rad Projektni zadatak	GIK INF. SŠ
Uporaba informacijske i komunikacijske tehn.	A.4.1. A.4.2. B.4.1. C.4.1. C.4.2. C.4.3. D.4.1. D.4.4.	Izvori informacija Mrežne stranice Referentna zbirka na različitim medijima Autorsko pravo i citiranje literature Medijska pismenost			
Osobni i socijalni razvoj	A.4.1. A.4.2. A.4.3. B.4.2. B.4.3.	Medijski tekstovi i poruke Utjecaj medija na mlade Društvene mreže Životopis, pismo, zamolba			
Zdravlje	B.4.1.A B.4.1.B C.4.1.B	Seminarski rad Istraživački rad	GIK HRVATSKOG JEZIKA 1. r. SŠ	Rječnik, priručnik, leksikon, enciklopedija Autor – djelo – čitatelj Knjiga – kazališna predstava – film Medijski tekst, medijska poruka, reklame Kompozicija i struktura različitih vrsta teksta Diskurzivni oblici: životopisi i autobiografije Standardni jezik, dijalekti, narječja Kulturni događaj Čitanje obveznih lektirnih djela Čitanje iz užitka (po izboru)	GIK HJ SŠ
Građanski odgoj i obrazovanje	A.4.1. A.4.3. C.4.1. C.4.3.	Projektna nastava Volontiranje i humanitarne akcije Kulturna i javna djelatnost			
Poduzetništvo	A.4.1. B.4.1. C.4.1.	Preventivni program škole Školski, županijski, državni, EU projekti			
Održivi razvoj	A.4.2. B.4.1.	Školska zadruga			

9. ZAKLJUČAK

Analizirajući kurikulume međupredmetnih tema, Kurikulum Hrvatskog jezika, GIK Hrvatskog jezika za 1. r. SS i SSŠ, Kurikulum Informatike, Metodički priručnik iz Informatike za 1. r. SŠ te GIK Informatike za 1. r. SŠ, dolazimo do zaključka da postoji niz mogućnosti za suradnju sa stručnim suradnikom knjižničarom u ostvarivanju odgojno-obrazovnih očekivanja MPT.

Ovo istraživanje je pokazalo da GIK Informatike i GIK Hrvatskog jezika sadrže teme i pripadajuće aktivnosti koje su školskom knjižničaru poznate, bliske, s kojima već godinama radi poučavajući informacijsku i medijsku pismenost u onoj mjeri koliko mu uvjeti rada dozvoljavaju ili omogućavaju. Cjelovitom kurikularnom reformom je uvedena obvezna provedba međupredmetnih tema u svim razredima osnovnih i srednjih škola što otvara dodatne mogućnosti za suradnju s predmetnim nastavnicima i razrednicima. Suradnja bi mogla doprinijeti

kvalitetnijem nastavnom satu i uspješnijim ishodima. U sadržajima koji su im zajednički, predmetni nastavnik je stručnjak za svoj predmet i područje rada dok je knjižničar stručnjak za provedbu tema i aktivnosti iz informacijske i medijske pismenosti odnosno sadržaja KIMOO-a te poticanja čitanja.

Međutim, jedna od bitnih poteškoća rada srednjoškolskog stručnog suradnika knjižničara je nedostatak dokumenta kojim bi se regulirao njegov neposredni rad s učenicima u nastavnim aktivnostima. Nažalost, realizacija neposrednog odgojno-obrazovnog rada koji uključuje i provedbu MPT ovisi o mnogim okolnostima, ne samo o motiviranosti, domišljatosti i naporima samog knjižničara, već dobrim dijelom o zainteresiranosti, voljnosti i spremnosti za suradnju kolega nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja škole. Školski knjižničar je podrška cjelokupnom odgojno-obrazovnom radu škole, no isto tako on treba podršku cjelokupnog kolektiva. I ne samo kolektiva, već i pravnih osnova na kojima će temeljiti svoj rad.

LITERATURA:

Dujmović Markusi, Dragica; Rossetti-Bazdan, Sandra; Španjić, Tanja. 2019. *Književni vremeplov 1: udžbenik i digitalni obrazovni sadržaj iz predmeta Hrvatski jezik za prvi razred srednje škole*. <<https://www.profil-klett.hr/izzi/književni-vremeplov-1>> (pristupljeno 5. lipnja 2021.).

Jozić, Ruža; Pavin Banović, Alta. 2019. *Od knjige do oblaka*. Alfa. Zagreb.

Kovačević, Dinka; Lasić-Lazić, Jadranka; Lovrinčević, Jasmina. 2004. *Školska knjižnica – korak dalje*. Zavod za informacijske studije. Zagreb.

Lovrinčević, Jasmina. 2007. *Znanjem do znanja*. Odsjek za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta. Zagreb.

Metodički priručnik Informatike za 1. razred srednje škole. <https://uciteljih-my.sharepoint.com/:o:/g/personal/edukacije_ucitelji_hr/EnzT7PvVKb1KhzwWY23evHMBM56h3lmTaio2CQVicWsgTg?e=azO9OJ> (pristupljeno 3. lipnja 2021.).

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Međupredmetne teme*. <<https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/međupredmetne-teme/3852>> (pristupljeno 1. lipnja 2021.).

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Učiti kako učiti za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj*. NN 7/2019. Dostupno i na: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_154.html> (pristupljeno 3. lipnja 2021.).

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj*. NN 7/2019. Dostupno i na: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_150.html> (pristupljeno 3. lipnja 2021.).

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Predmetni kurikulumi*. Dostupno na: <<https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/predmetni-kurikulumi/539>> (pristupljeno 1. lipnja 2021.).

Naputak o obvezama, programu i normativu rada stručnog suradnika knjižničara u osnovnoj i srednjoj školi (MPŠ, 17. 12. 1996.).

<https://www.oocities.org/drugaosn/knjiznica/Naputak_Ljilje_Vokic.htm> (pristupljeno 1. lipnja 2021.).

ŽIVOTOPIS

Mirna Luketin radi u Srednjoj školi Braća Radić u Kaštel Štafiliću – Nehaju kao stručna suradnica knjižničarka. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirala je engleski i talijanski jezik i književnost (1990. g.) te dodiplomski studij bibliotekarstva (1992. g.). Za vrijeme studija, honorarno je radila tri akademske godine kao pomoćnica knjižničarke na Odsjeku za talijanistiku stječući prva iskustva u knjižničarstvu. Više puta je koristila stipendije za stručno usavršavanje u inozemstvu odnosno privatnim putovanjima usavršavala jezike i stjecala nova znanja u struci. Podučavala je engleski jezik od predškolskog uzrasta do maturalnih razreda, u državnim i privatnim institucijama. Zadnjih dvadeset godina radi kao srednjoškolska knjižničarka te je aktivno uključena u brojne školske aktivnosti, posebno u provođenje Preventivnog programa škole, školske projekte, promidžbu škole. U Satovima razredne zajednice u knjižnici obrađuje teme knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja te aktualne teme. Posebno nastoji prilagoditi nastavne sadržaje za učenike s poteškoćama u razvoju te jačati njihovo samopouzdanje. Redovito sudjeluje u radu Stručnog vijeća školskih knjižničara srednjih škole Splitsko-dalmatinske županije te se usavršava na brojnim edukacijama. Promovirana je u zvanje stručne suradnice mentorice.

4.2.6. Nikolina **Dolčić**, ZAKLJUČAK CJELOKUPNOG ISTRAŽIVANJA

ZAKLJUČAK CJELOKUPNOG ISTRAŽIVANJA

U Kurikulumima međupredmetnih tema Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije i Učiti kako učiti, naglašena je potreba za suradnjom učitelja/nastavnika sa stručnim suradnicima knjižničarima/školskim knjižničarima u ostvarivanju kurikuluma predviđenih ishoda i očekivanja. U ostalim kurikuluma međupredmetnih tema, ne spominju se školski knjižničari, ali se spominju stručni suradnici, što školski knjižničari svakako jesu te iz toga proizlazi zaključak, a pokazalo se i u praksi, da su školski knjižničari ti koji provode sve teme i ostvaruju sve ishode međupredmetnih tema, bilo kroz provedbu KIMOO-a/KIP-a, bilo kroz projekte i međupredmetne korelacije koje ostvaruju u suradnji s učiteljima/nastavnicima. Suradnja kao glavni preduvjet za ostvarivanje ishoda međupredmetnih tema ne predviđa se Kurikulumima nastavnih predmeta Hrvatski jezik, Informatika, Povijest, Likovna kultura, Geografija i Tehnička kultura za osnovne škole, kao ni Kurikulumima nastavnih predmeta Hrvatski jezik i Informatika u srednjoj školi. Također nije predviđena nijednim prijedlogom godišnjeg izvedbenog kurikuluma za navedene nastavne predmete. Stoga stručni suradnici knjižničari, da bi sudjelovali u nastavnom procesu, moraju balansirati između svih dokumenata, prilagođavati se ovisno o suradljivosti kolega učitelja/nastavnika, biti iznimno kreativni te imati volje i motivacije za takav rad. Kao moguće rješenje predlažemo Okvirni kurikulum za stručne suradnike knjižničare koji će propisati minimalni broj nastavnih sati, teme i ishode, koji će ujedno moći korelirati sa svim međupredmetnim temama i koji će obuhvatiti sve učenike, a ne, kao što je bila dosadašnja praksa, da informacijsku pismenost stručni suradnici knjižničari provode samo s onima koji to žele. Nadležno Ministarstvo znanosti i obrazovanja je više puta naglasilo da su važeći kurikulumi podložni promjenama, sukladno tome vjerujemo da će se stručni suradnici knjižničari u budućnosti izboriti za kurikulum međupredmetne teme **“Knjižnično-informacijska i medijska pismenost i poticanje čitanja”**, a da će se postojeća međupredmetna tema Uporaba IKT-e stavi u okvir informatičke pismenosti.

LITERATURA

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Međupredmetne teme.*

<<https://skolazazivot.hr/medupredmetne-teme/>> (pristupljeno ožujak 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2021. *Okvirni godišnji izvedbeni kurikulumi za nastavnu godinu 2020./2021.* <<https://mzo.gov.hr/vijesti/okvirni-godisnji-izvedbeni-kurikulumi-za-nastavnu-godinu-2020-2021/3929>> (pristupljeno ožujak 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Geografija za osnovne škole i gimnazije u RH.* NN 7/2019. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_145.html> (pristupljeno ožujak 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u RH.* NN 10/2019. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html> (pristupljeno ožujak 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za srednje strukovne škole na razini 4.2. u RH.* NN 10/2019. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_214.html> (pristupljeno ožujak 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2018. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Informatika za osnovne škole i gimnazije u RH.* NN 22/2018. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_03_22_436.html> (pristupljeno ožujak 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Likovna kultura za osnovne škole i nastavni predmet Likovna umjetnost za gimnazije u RH.* NN 7/2019. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_162.html> (pristupljeno ožujak 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Povijest za osnovne škole i gimnazije u RH.* NN 27/2019. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_27_557.html> (pristupljeno ožujak 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Tehničke kulture za osnovne škole u RH.* NN 7/2019. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_161.html> (pristupljeno ožujak 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2006. *Odluka o nastavnom planu i programu za osnovnu školu.* NN 102/2006. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2006_09_102_2319.html> (pristupljeno ožujak 2021.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2000. *Standard za školske knjižnice.* NN34/2000.

<https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2000_03_34_698.html> (pristupljeno ožujak 2021.)

Pravilnik o odgovarajućoj vrsti obrazovanja učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi. NN 6/2019. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_6_137.html> (pristupljeno ožujak 2021.)

Telesmanić, Tanja i dr. *Prijedlog za provedbu Knjižnično-informacijskoga i medijskoga odgoja i obrazovanja u gimnazijama i strukovnim školama.*

<http://www.knjiznicari.hr/UDK02/index.php/Prijedlog_za_provedbu_Knji%C5%BEi%C4%8Dno-informacijskoga_i_medijskoga_odgoja_i_obrazovanja_u_gimnazijama_i_strukovnim_%C5%A1kolama> (pristupljeno 15.3.2021.)

ŽIVOTOPIS

Nikolina Dolfić, rođena je u Zadru 1985. Nakon završene osnovne glazbene škole i opće gimnazije, diplomirala je knjižničarstvo i sociologiju na Sveučilištu u Zadru. Radi u obrazovanju od 2011. nadalje, kontinuirano se usavršavajući, između ostalog i na eTwinning kontakt seminaru u Varšavi (2018.) te kao stipendistica AZOO-a, u Jeruzalemu na Yad Vashem – međunarodnoj školi za poučavanje o Holokaustu (2013.). Od 2015. godine živi u Splitu i radi u Tehničkoj školi za strojarstvo i mehatroniku, na radnom mjestu stručne suradnice-knjižničarke. Od rujna 2020., voditeljica je Županijskog stručnog vijeća srednjoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije i Županijskog stručnog vijeća osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Zadarske županije. Članica je Stručnog povjerenstva za utvrđivanje psihofizičkog stanja djeteta pri Upravnom odjelu za prosvjetu, kulturu, tehničku kulturu i sport Splitsko-dalmatinske županije. Objavljuje stručne radove i primjere dobre prakse, piše i provodi razne projekte te sudjeluje i izlaže na županijskim i državnim stručnim skupovima. Članica je HUŠK-a i HMŠK-a. Promovirana je u zvanje mentor.

Osnivačica je i predsjednica plesne udruge „Tiramola“ u Splitu (2017.), a članica je i Udruge plesnih umjetnika Hrvatske - UPUH. Aktivno se bavi edukacijom djece i odraslih na području suvremenog plesa i pokreta te produkcijom i distribucijom predstava i umjetničkih programa. Kratke priče i pjesme objavljene su joj u više zbirki, zbornika i časopisa.

ISTRAŽIVANJE - ETTAEDU

- ŽUPANIJSKA STRUČNA VIJEĆA

DALMACIJE

4.3. Ana **Saulačić**, KVANTITATIVNI POKAZATELJI STRUČNOG USAVRŠAVANJA NA ETTAEDU – ISTRAŽIVANJE O USAVRŠAVANJU STRUČNIH SURADNIKA KNJIŽNIČARA DALMACIJE OD 2018. DO 2020. GODINE

Ana Saulačić, prof., dipl. knjižničar i dipl. menadžer obrazovanja

ana.saulacic@azoo.hr

Agencija za odgoj i obrazovanje

KVANTITATIVNI POKAZATELJI STRUČNOG USAVRŠAVANJA NA ETTAEDU – ISTRAŽIVANJE O USAVRŠAVANJU STRUČNIH SURADNIKA KNJIŽNIČARA DALMACIJE OD 2018. DO 2020. GODINE

Sažetak

Istraživanje o stručnom usavršavanju stručnih suradnika knjižničara osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova županija Dalmacije (Dubrovačko-neretvanska, Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska i Zadarska) provedeno je temeljem dostupnih podataka preuzetih sa Ettaedu-a, za razdoblje od 1. siječnja 2018. do 31. prosinca 2020. godine, te na temelju evidencija o stručnim suradnicima knjižničarima županija Dalmacije, koje vode voditeljice županijskih stručnih vijeća. Uzorak je reprezentativan, a prikupila ga je za sve županije viša savjetnica Agencije iz Podružnice Split te podijelila županijskim voditeljicama vijeća Dalmacije. Osnovni problem istraživanja jest jesu li kvantitativni pokazatelji u suglasju s kvalitativnim te znači li izvrstan prolazak na testovima na Loomenu i izvrsnu praksu osobe koja se usavršavala. Problem i ciljevi istraživanja su kako unaprijediti organiziranje stručnog usavršavanja te oblikovanje smjernica za dodjelu potvrđnica i znački. Kod istraživanja učestalosti stručnih usavršavanja stručnih suradnika knjižničara fokus je bio na broju usavršavanja na županijskim stručnim vijećima (uživo i na mreži), ali su u istraživanje uključena i usavršavanja na međuzupanijskim i državnim stručnim skupovima, Proljetnim školama te webinarima u organizaciji AZOO-a. Rezultati istraživanja pokazuju nedovoljan postotak osoba koje su se barem jednom stručno usavršavale. Uočen je porast u broju stručnog usavršavanja na mreži, no taj porast nije značio i porast broja osoba koje se stručno usavršavaju, jer su iste osobe povećale osobni broj sudjelovanja. Dostupnost usavršavanja na mreži, koja smanjuje troškove, nije uzrokovala povećanje broja osoba koje se usavršavaju, jer oni koji se redovito stručno usavršavaju uživo, to redovito čine i na stručnim skupovima na mreži.

Ključne riječi: istraživanje, stručno usavršavanje, stručni suradnici knjižničari, kvantitet, kvaliteta, županije Dalmacije

Quantitative indicators of Professional Training Programmes at Ettaed – A Research on Professional Training of Expert Associate Librarians of Dalmatia from 2018 to 2020

Abstract

The research on professional training programmes of expert associate librarians in primary and secondary schools and student dormitories in Dalmatian counties (Dubrovnik-Neretva County, Split-Dalmatia County, Šibenik-Knin County and Zadar County) was carried out on the basis of available data taken from Ettaed, for the period between 1 January 2018 and 31 December 2020, as well as on the basis of records on expert associate librarians in the Dalmatian counties, which are kept by the heads of the county expert councils. This representative sample was collected for all counties by a senior advisor from the Split Branch of the Agency who distributed the sample to the county heads of Dalmatian councils. The main objective of the research is to analyse whether the quantitative and qualitative indicators are in agreement and whether the excellent test scores on Loomen imply the excellent practical training of the person who participated in the programme. The research aims to improve the organization of professional training programmes and set up the guidelines for the award of certificates and badges. When researching the frequency of professional training programmes for expert associate librarians, the focus was on the number of training programmes organised at county expert councils (face-to-face and online), but the research also includes trainings at inter-county and national expert gatherings, Spring Schools and webinars organized by ETTA. The results of the research show an insufficient percentage of people who have participated in a professional training programme at least once. There was an increase in the number of online professional training programmes, but this increase did not mean an increase in the number of persons undergoing professional training programmes, because the same individuals merely increased their individual attendance. The availability of online training programmes, which reduces costs, failed to cause the increase in the number of people undergoing training, as those who undergo regular face-to-face trainings also regularly participate in online expert gatherings.

Keywords: research, professional training programmes, expert associate librarians, quantity, quality, Dalmatian counties

Uvod

Istraživanje o stručnom usavršavanju stručnih suradnika knjižničara osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova županija Dalmacije (Dubrovačko-neretvanska, Splitsko-dalmatinska, Šibensko-

kninska i Zadarska županija), provedeno je temeljem dostupnih podataka preuzetih s Ettaedu-a aplikacije, na kojoj savjetnici Agencije za odgoj i obrazovanje (u nastavku teksta: AZOO, ili Agencija) objavljuju skupove samostalno, ili interdisciplinarno u suradnji s nekom drugom ustanovom, za razdoblje od 1. siječnja 2018. do 31. prosinca 2020. godine. Uzorak je reprezentativan, a prikupila ga je za sve županije viša savjetnica Agencije za Školsko knjižničarstvo, zaposlena u Podružnici Split, s obzirom da su navedeni podaci vidljivi samo savjetnicima Agencije međusobno, ali ne i voditeljima ŽSV-a kao vanjskim suradnicima (oni vide samo svoje skupove). Savjetnica je podatke podijelila županijskim voditeljicama vijeća Dalmacije, prema nadležnosti, na daljnju obradu i usporedbu s podacima koje one samostalno vode o vijećima, za koja su zadužene u dvogodišnjem mandatu. Voditelje vijeća predlažu savjetnici, a imenuje ravnateljica Agencije, svake dvije godine, pa su ovo istraživanje obradile voditeljice ŽSV-a imenovane u mandatnom razdoblju 2020. - 2022., bez obzira što neke nisu bile na toj dužnosti 2018. godine. Predviđeno je da jedan voditelj vijeća ima otprilike 50 osoba za koje je zadužen, pa iz toga razloga županije 13., 15. i 19. imaju samo jednog voditelja ŽSV-a, koji obuhvaća osnovne i srednje škole, dok županija 17., Splitsko-dalmatinska, zbog svoje veličine to jest velikoga broja škola ima 3 voditelja: 2 za osnovne škole i 1 za srednje škole.

Osnovni problem istraživanja jest jesu li kvantitativni pokazatelji u suglasju s kvalitativnim te znači li izvrstan prolazak na testovima na Loomenu i izvršnu praksu osobe koja se usavršavala. Problem i ciljevi istraživanja su kako unaprijediti organiziranje stručnog usavršavanja te oblikovanje smjernica za dodjelu potvrđnica i znački. Kod istraživanja učestalosti stručnih usavršavanja stručnih suradnika knjižničara fokus je bio na broju usavršavanja na županijskim stručnim vijećima (uživo i na mreži), ali su u istraživanje uključena i usavršavanja na međužupanijskim stručnim skupovima, tradicionalnim Proljetnim školama stručnih suradnika knjižničara te *webinarima* u organizaciji AZOO-a. Rezultati istraživanja su pokazali kako se prosječno **40%** stručnih suradnika knjižničara Dalmacije (ovisno o županiji), u navedenom razdoblju, **barem jednom** stručno usavršavalo, a njih **20% se nije niti jednom** stručno usavršavalo. Uočen je porast u broju stručnog usavršavanja na mreži, no porast sudjelovanja na mreži nije značio i porast broja stručnih

suradnika knjižničara koji se stručno usavršavaju, jer one osobe koje se redovito stručno usavršavaju na stručnim skupovima uživo, to redovito čine i usavršavajući se na mreži.

Županijska stručna vijeća stručnih suradnika knjižničara županija Dalmacije, **obuhvaćena istraživanjem 2018./2020., predstavljaju uzorak od 335 stručna suradnika knjižničara**, koji rade u **288 škola (197 osnovnih škola i 91 srednju školu**, koje uključuju umjetničke škole i učeničke domove). **U razdoblju od 3 godine, od siječnja 2018. do prosinca 2020. godine, ukupni uzorak osoba koje su se stručno usavršavale je 335 stručnih suradnika knjižničara 3.065 puta (2018. - 667 puta, 2019. - 355 puta i 2020. - 2.043 puta)**. Broj navedenog istraživanog uzorka uključuje 34 pripravnika, 14 stručnih suradnika u mirovini, 9 stručnih suradnika knjižničara koji su promijenili to jest napustili radno mjesto (iz školske knjižnice u narodnu) te određeni broj osoba na kraćim zamjenama (cca 28 osoba). Za pripravnike nemamo točne podatke o položenom stručnom ispitu, s obzirom da ispite polažu kod savjetnice u Zagrebu, a svoje podatke u aplikaciji Ettaedu ne ažuriraju redovito (unatoč brojnim pojašnjenjima tijekom edukacija, mnogi misle da te podatke upisuje voditelj ŽSV-a ili savjetnik Agencije) pa im i nakon položenog ispita u aplikaciji Ettaedu piše da su pripravnici. Od osoba zaposlenih (na neodređeno i određeno radno vrijeme – zamjene) na radnom mjestu stručnog suradnika knjižničara sve manje njih nema odgovarajuću stručnu spremu, odnosno nisu diplomirani knjižničari/magistri knjižničarstva ili informatolozi (cca 15 osoba), ali svi imaju VSS. Tijekom razdoblja obuhvaćenog istraživanjem mirovinu je zaslužilo 14 osoba. U navedenom razdoblju sve više osoba napreduje u zvanju, pa Dalmacija broji 31 *mentora*, dok status *savjetnika* ima 13 osoba, a *izvršni savjetnik* je novo zvanje za koje će iduće istraživanje pokazati stanje (Tablica 1).

Dalmacija – opći podaci UZORKA	Dubrovačko-n. (XIX) (38 ukupni uzorak, OŠ/SŠ)	Splitsko-d. (XVII) (180 ukupni uzorak, OŠ/SŠ)		Šibensko. (XV) (40 ukupni uzorak, OŠ/SŠ)	Zadarska (XIII) (77 članova, OŠ/SŠ)	UKUPNO UZORAK Dalmacija
Uzorkovani br. osoba	38	125	55	40	77	335
NAPUSTIO R. MJESTO	1	3	1	0	4	9
ZAMJENA	0	0	9	0	19	28
PRIPRAVNIK	3	15	3	4	9	34
MIROVINA	1	4	3	3	3	14
NIJE KNJIŽ.	5	9	1	0	0	15
MENTOR	1	12	6	6	6	31

SAVJETNIK	2		3	3	2		3		13
BR. ŠKOLA Dalmacija	32	15	109	44	24	13	32	19	OŠ/SŠ škola 288
	47		153		37		51		
UKUPNO									1.306 RH

Tablica 1. Osnovni podaci o **uzorkovanim** članovima ŽSV-a Dalmacije (izvor: voditelji ŽSV-a)

Javno dostupni podatci iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (NSK), iz „Analize stanja školskih knjižnica u Republici Hrvatskoj za 2019. godinu“, nisu u suglasju s evidencijama o stručnim suradnicima knjižničarima županija Dalmacije, koje vode voditeljice županijskih stručnih vijeća stručnih suradnika knjižničara Dalmacije: Nikolina Borovina, Nikolina Dolfić, Marijana Jelinić Pezo, Marina Klarić i Adriana Turić Erceg. Primarni problem je to što članovi vijeća nemaju obvezu sudjelovanja u anketama, to jest imaju zakonsku obvezu ispunjavanja anketa koje im šalje Ministarstvo kulture, dakle NSK-a, ali ne i onih koje dobiju od Ministarstva znanosti i obrazovanja to jest AZOO-a (slike 1. i 2.). No, ima stručnih suradnika knjižničara koji nisu ispunili *online* statistike (odgovornost je na ravnateljima škola) pa se nameće zaključak da se ne boje zakonom predviđenih kazni. Problem ažuriranja podataka voditeljima ŽSV-a predstavlja neprestana fluktuacija zaposlenih osoba, koje odlaze trajno ili privremeno, a ne jave se voditeljima ili savjetnicama, a ni tajništva škola to ne čine. Rješenje bi predstavljalo pokretanje interaktivne baze podataka na mreži, koju bi stručni suradnici knjižničari ili ravnatelji škola samostalno ažurirali. Takvi podatci bi mogli sadržavati i pojedinačne podatke o učestalosti stručnog usavršavanja, koje ravnatelji škola imaju obvezu pratiti, s obzirom da stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih radnika nije samo njihovo pravo nego i obaveza.

Ometajući čimbenik istraživanju predstavljalo je i to što baze MZO-a i tzv. Rudnik znanja - ŠeR, također nemaju javno dostupne podatke o zaposlenicima, pa tako ni o stručnim suradnicima knjižničarima, a one koje imaju za isplate plaća nisu dostupne.

Školske ustanove i broj školskih knjižnica po županijama, OSNIVAČI: 64.8% županija, 32.2% grad, 2.4% privatne osobe/institucije i država 0.5% - ŽUPANIJE RH.

► Školske knjižnice i stručni suradnici - knjižničari županija Dalmacije:

ŽUPANIJA RH	OŠ	PS	SŠ	Umjetničke škole	Učenički domovi	UKUPNO knjižnica	BROJ zaposlenih stručnih suradnika knjižničara	NEMA osnovanu knjižnicu ustanova: UKUPNO / Javna / Privatna
13. Zadarska	38	-	20	2	1	55	66	6 / 3 / 3
15. Šibensko-kninska	23	-	11	2	-	35	37	1 / 1 / 0
17. Splitsko-dalmatinska	96	2	46	5	4	140	144	9 / 9 / 0
19. Dubrovačko-neretvanska	30	1	14	1	3	44	50	5 / 5 / 0
Ukupno DALMACIJA 296 knjižnica	187	3	91	10	8	274	297	21 / 18 / 3
► Školske knjižnice i stručni suradnici - knjižničari županija RH:								
Ukupno RH 1.385 knjižnica	893	48	391	53	48	1.303	(96% stručnih 1.304) 1.359	113 / Javna / Privatna

Slika 1. Autorica na temelju podataka **Matične službe** Zavoda za knjižničarstvo i ŽSV-a.

Tema istraživanja

Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja stručnih suradnika knjižničara osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova županija Dalmacije na Ettaedu od 1. siječnja 2018. do 31. prosinca 2020. godine.

Istraživački problem

Osnovni istraživački problem jest znači li velik broj sudjelovanja na stručnim skupovima ujedno i kvalitetniji rad stručnog suradnika knjižničara, odnosno jesu li kvantitativni pokazatelji u suglasju s kvalitativnim.

Cilj istraživanja

Osnovni ciljevi istraživanja su:

- utvrditi u kolikoj mjeri stručni suradnici knjižničari osnovnih i srednjih škola dalmatinskih županija sudjeluju na stručnim skupovima u organizaciji AZOO,
- unaprjeđenje organiziranja stručnih usavršavanja,
- oblikovanje smjernica za dodjelu potvrđnica i znački.

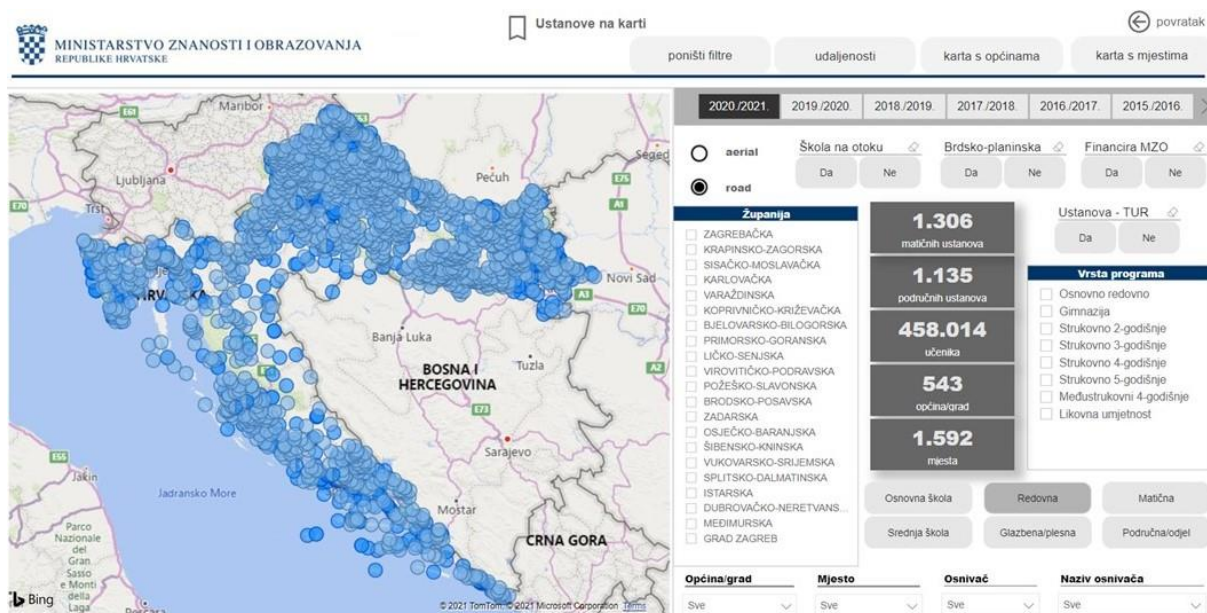
Metodologija istraživanja

Instrument

Istraživanje je provedeno na analizi sudjelovanja osnovnoškolskih i srednjoškolskih stručnih suradnika knjižničara županija Dalmacije, na stručnim skupovima u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje, a koja su evidentirana na aplikaciji Ettaedu - relevantan uzorak.

Uzorak

Istraživanjem je obuhvaćeno 335 stručnih suradnika knjižničara županija Dalmacije, koji su se u razdoblju od početka siječnja 2018. do kraja prosinca 2020. godine barem jednom stručno usavršavali na stručnim skupovima u organizaciji AZOO-e.

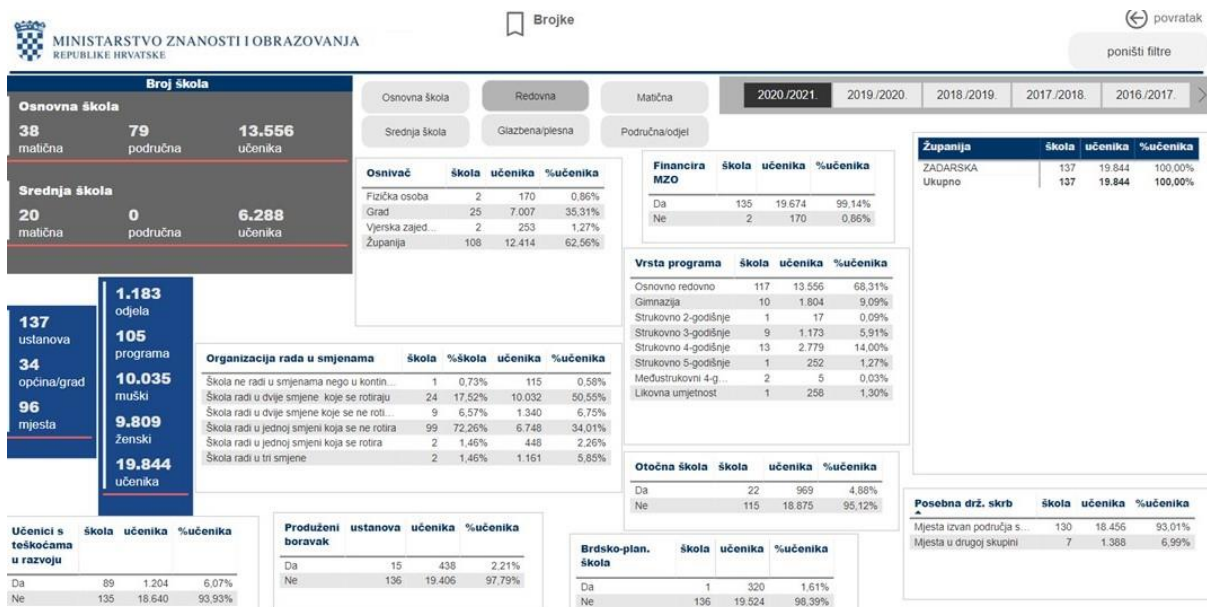

Slika 2. Podatci za Republiku Hrvatsku za škole i učenike u 2021. (ŠeR, <<https://mzo.gov.hr/>>)

Prikupljanje podataka

Na temelju dobivenih podataka o stručnim usavršavanjima stručnih suradnika knjižničara županija Dalmacije sa sustava Ettaedu, napravljene su tablice iz kojih se može iščitati pojedinačan broj sudjelovanja stručnih suradnika knjižničara (**broj osoba**) na stručnim skupovima u organizaciji AZOO-a, kao i pojedinačni i ukupni broj sudjelovanja na stručnim skupovima (**broj sudjelovanja**) te usporediti s **podatcima MZO-a o školama** (Slike 3.-8.).

33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

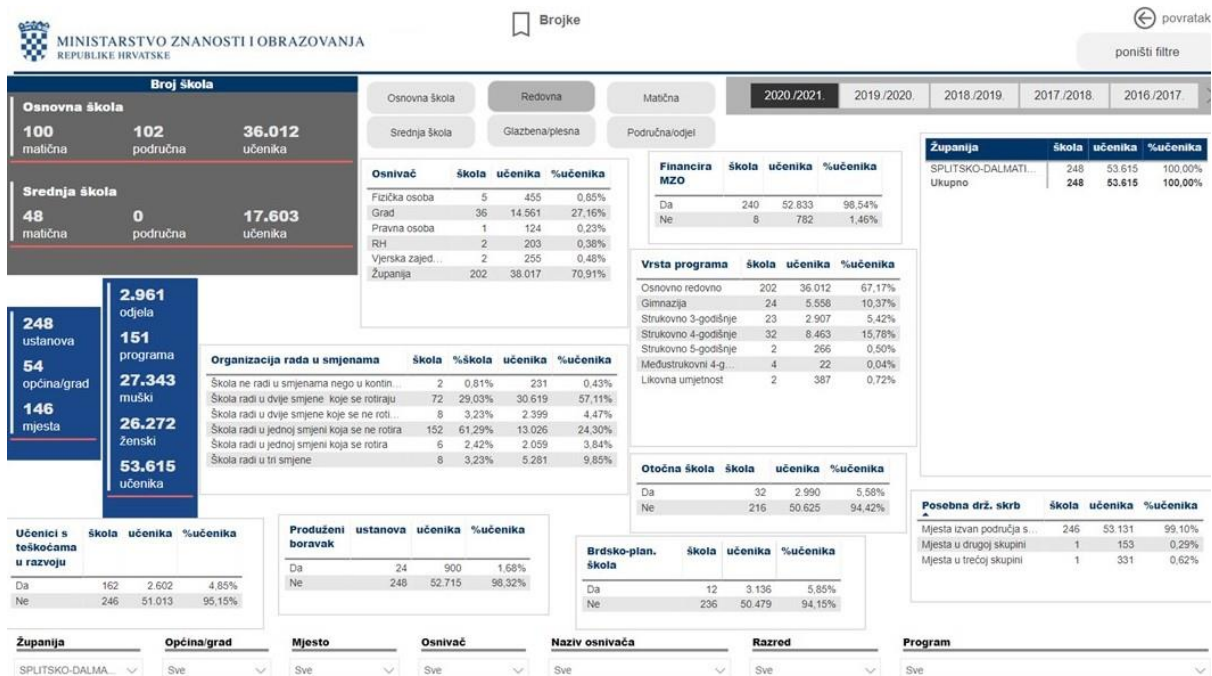

Slika 3. Podaci za Zadarsku županiju (13.) za škole i učenike u 2021. (izvor: MZO, ŠeR)

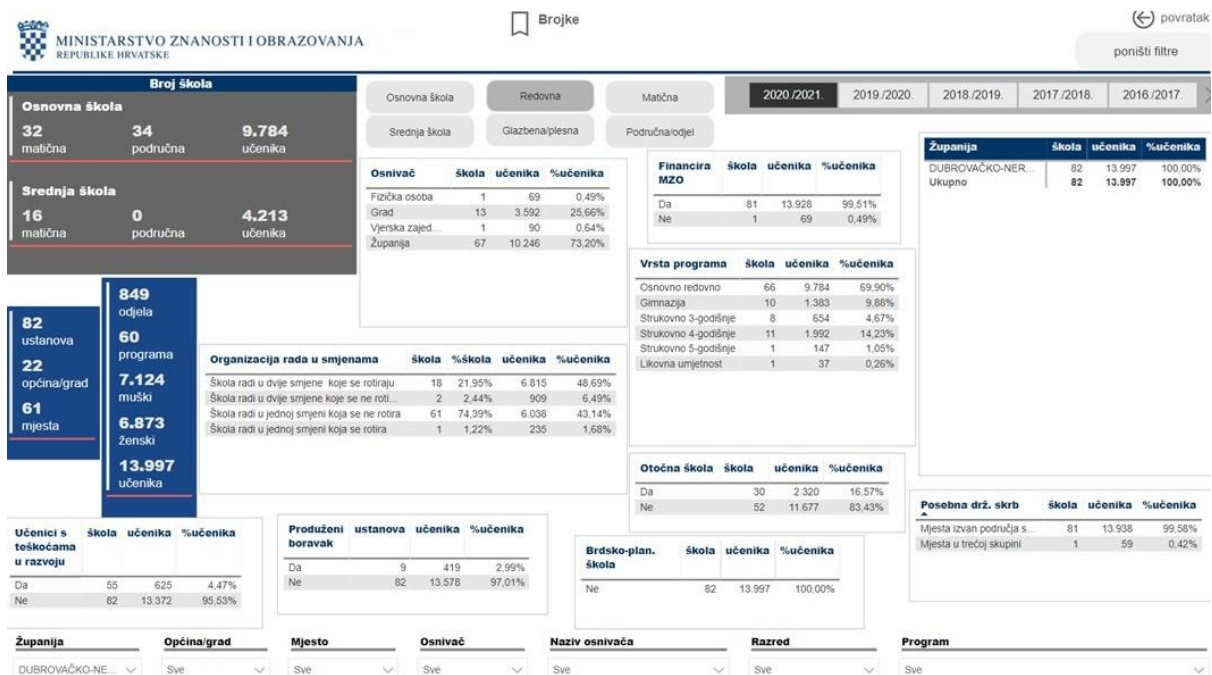

Slika 4. Podaci za Šibensko-kninsku županiju (15.) za škole i učenike u 2021. (izvor: MZO, ŠeR)

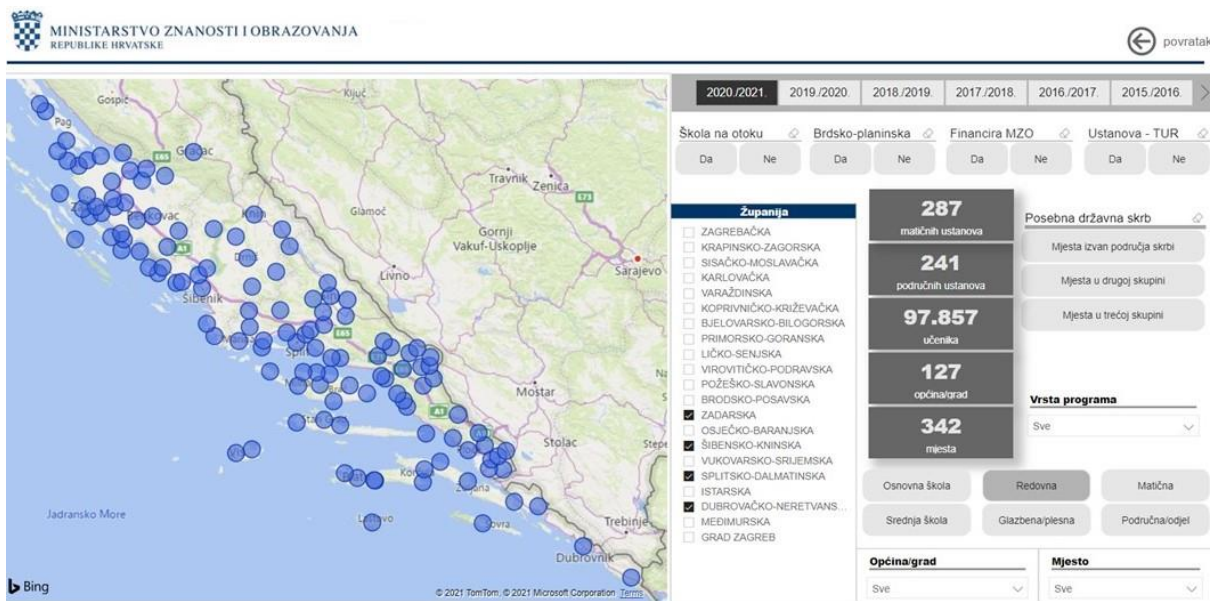
33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

Slika 5. Podaci za Splitsko-dalmatinsku županiju (17.) za škole i učenike u 2021. (izvor: MZO, ŠeR)

Slika 6. Podaci za Dubrovačko-neretvansku županiju (19.) za škole i učenike u 2021. (izvor: MZO, ŠeR)

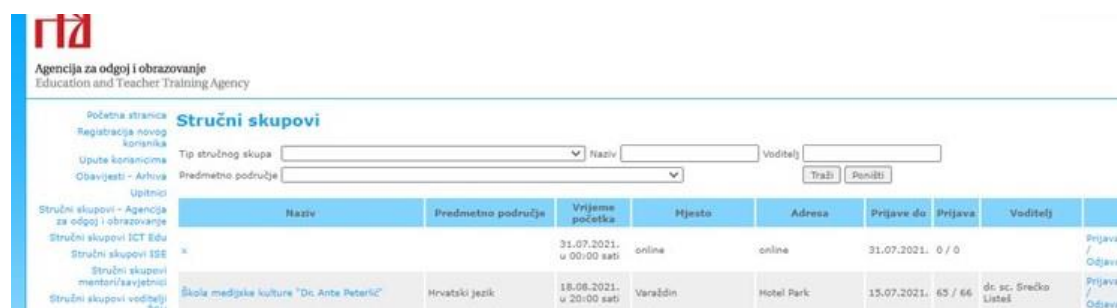
Sl. 7. Podaci za županije Dalmacije za škole i učenike u 2020./2021. godini (izvor: MZO, ŠeR)

Slika 8. Podaci za RH i županije Dalmacije za škole i učenike u 2018./2019. (izvor: MZO, ŠeR)

Analiza rezultata istraživanja

Ukupan broj usavršavanja (uživo i na mreži/*online*) stručnih suradnika knjižničara na **Ettaedu** iznosi **3.066**. Broj sudjelovanja je najmanji tijekom 2019. godine te iznosi **355** stručnih usavršavanja, a najveći je tijekom 2020. godine i iznosi čak 2.043 stručna usavršavanja. Toliki porast događa se zbog velikog broja stručnih usavršavanja na mreži, posebno jednosatnih *webinara* savjetnice Granić iz Agencije u Zagrebu, dok mali broj sudjelovanja u 2019. jest zbog usavršavanja na EMI, platformi Škole za život (Tablica 2.).

Slika 9. Aplikacija **Ettaedu** sustav za prijavu usavršavanja (izvor: <www.ettaedu.azoo.hr>)

DALMACIJA/SVE Uzor.osoba/puta	Dubrovačko- neretvanska (38)	Splitsko-dalmatinska (180 – 125/55)		Šibensko-kninska (40)	Zadarska županija (77)
2018. UKUPNO Osoba/Sudjelov.: 667	30/88-19%	201 22%	99 18%	95 -20%	3/ 184 -28%
		300 sudjelovanja			
2019. UKUPNO Osoba/Sudjelov.: 355	23/55-12%	91 10%	63 11%	69 -14%	25/ 77 -12%
		154 sudjelovanja			
2020. UKUPNO Osoba/Sudjelov.: 2.043	30/ 317 -69%	618 68%	400 71%	314 -66%	25/ 394 -60%
		1.018 sudjelovanja			
UKUPNO 3 god. uživo / online 3.065 3.036	38 -34% 461 -88%	0/880 85%	20/562 76%	478 88%	66/655 86%
		1.472 sudjelovanja			
Ukupno osoba JEDNOM: 91	4 -9% 26%	0	22 -40% 76%	40 35 87%	30 39%
Ukupno 1 do 5 PUTA:	14 -33%	59 -47%	0	0	0
		81 osoba			
Ukupno VIŠE OD 5 PUTA 123	20 -46%	47 -38%	20 -36%	0	36 47%
		67 osoba			
Ukupno NIJEDNOM: 53	5-12%	19 -15%	13 -24%	5 13%	11 14%
		32 osoba			
2018.-2020. 3.036	461	1.442		478	655

Tablica 2. Ukupni podaci o stručnom usavršavanju članova ŽSV-a Dalmacije (2018. - 2020.)

Kod istraživanja učestalosti stručnih usavršavanja stručnih suradnika knjižničara, primarno nas je zanimalo broj usavršavanja na županijskim stručnim vijećima (uživo i na mreži), ali i usavršavanja na međužupanijskim stručnim skupovima, skupovima u organizaciji savjetnica Saulačić i Granić (webinari) i tradicionalnom državnom stručno-znanstvenom skupu s međunarodnim sudjelovanjem, Proljetnoj školi. Od ukupno 335 stručnih suradnika knjižničara, u protekle tri godine, **nije se stručno usavršavalo njih 53** od ukupnog broja knjižničara, što čini postotak po županiji od 10% do 20%. Tijekom tri godine samo jednom se usavršavala 91 osoba. Postotak onih koji su se usavršavali više od 5 puta tijekom navedenoga razdoblja je nešto veći, to jest između 36% i 46% (Tablica 3.).

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

Stručni skupovi

Pretraži: Ponovi

Tip	Naziv	Predmetno područje	Vrijeme početka	Mjesto	Adresa	Prijava do	Prijava	Voditelj	
Stručni skupovi voditelji ŽSV	3. stručni skup županijskoga stručnog vijeća osnovnoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije: Čitanje i pripovijedanje - primjeri iz prakse	Stručni suradnici - knjižničari	30.06.2021. u 09:00 sati	Na mreži	aplikacija Zoom	29.06.2021.	26 / 43	ADRIANA TURIC ERCEG	Pošalji poziv Preturba Uredi

Slika 10. Sudjelovanja na **ŽSV-a u organizaciji voditeljica vijeća, 2018.-2020.**

Stručni skupovi županijskih (**ŽSV**) i međužupanijskih stručnih vijeća (**MŽSV**) organiziraju se do tri puta godišnje (Tablica 3.). Na tim stručnim skupovima **uživo** sudjelovalo je **254** stručnih suradnika knjižničara i imali su ukupno **553** (329) **sudjelovanja** (ni na jednom ŽSV i MŽS uživo **nije** sudjelovalo **133** knjižničara), dok su na županijskim stručnim vijećima (**ŽSV**) **online** sudjelovala **178** stručnih suradnika knjižničara i imali su **219** (152) **sudjelovanja**, a čak **156 nije** ih sudjelovalo niti na jednom ŽSV-u na mreži. Ukupno (u/o) se nisu usavršavali 289 puta.

DALMACIJA ŽSV OSOBA / sudjelov.	Dubrovačko- neretvanska (38)	Splitsko-dalmatinska (180 – 125/55)	Šibensko-kninska (40)	Zadarska žup. (77)
Ukupno ŽSV: 1.056 UŽIVO i ONLINE 425 / 219 = 644	33 oso./ 97 sudj. 54/43	221 93 130/91 58/35 188/126=314	66 oso./ 478 sudj. 42/24	167 sudjelovanja 141/26
UŽIVO UKUPNO: 254/ 329 oso./sudje.	54	71/ 130 31/ 58 188	42	56/ 141
ŽSV UŽIVO jednom sudjelovalo: 96	13-31%	30-24% 16-29% 46	21-52%	16-21%
ŽSV UŽIVO više puta sudjelovalo: 146	16-36%	41-32% 15-27% 56	35-87%	39-51%
ŽSV UŽIVO NIJEDNOM: 133	14-33%	55-44% 24-44% 79	19-48%	21-28%
ONLINE UKUPNO 178 / 152 puta	43	63/ 91 22/ 35 126	24	26/ 26
ŽSV ONLINE jednom 98	11-26%	27-21% 12-22% 39	22-55%	26-34%
ŽSV ONLINE više puta sudjelovalo: 62	16-37%	36-29% 10-18% 46	0-0%	0-0%
ŽSV ONLINE NIJEDNOM: 156	13	62-50% 33-60% 95	18-45%	30-66%

Tablica 3. Sudjelovanja na **ŽSV-a u organizaciji voditeljica** vijeća, tijekom **tri godine 2018.-2020.**, nijednom (**uživo i online**) se nije usavršavalo na **ŽSV-ima 289 puta**.

Na stručnim skupovima u organizaciji više savjetnice Ane Saulačić bilo je 235 sudjelovanja, a na Proletnim školama je bilo prosječno cca 20% to jest **126** sudjelovanja. Ovako mali broj sudjelovanja stručnih suradnika knjižničara na državnim skupovima ponovno ukazuje na problem nerazumijevanja određenog broja ravnatelja o potrebi stručnog usavršavanja knjižničara, ali i na nemogućnost pojedinih škola da pokriju troškove putovanja i sudjelovanja (Tablica 4.), što će ubuduće biti prevladano organizacijom hibridnih državnih skupova.

DALMACIJA (335) OSOBA / PUTA tj. broj usavršavanja	Dubrovačko- neretvanska (38)	Splitsko-dalmatinska (180 – 125/55)	Šibensko-kninska (40)	Zadarska žup. (77)
Saulačić UŽIVO osoba/sudjel.: 235	34	0/56 30/56 30/112	22-55%	67-74%
30. Proletna škola, osoba/sudjel.: 80	6-20%	30-24% 11-20% 41	18-45% (30.PŠŠK/31.PŠŠK)	15-17%
31. Proletna škola, osoba/sudjel.: 46	7-13%	27-22% 7-13% 34	0	5-5%
MŽS i Kongres, osoba/sudjel.: 28	3-18%	10-18% 10	11-28%	4-4%
UKUPNO UŽIVO, bez ŽSV-a: 389	13 50	 197	51	21/30 91
Granić – <i>webinari</i> jednom: 66 osoba	6-14%	24-19% 10-18% 34/000	17-33%	9-13%
Granić – <i>webinari</i> više od 5 puta: 90	17-41%	27-22% 15-27% 42/000	11-22%	20-30%
Granić – <i>webinari</i> NIJEDNOM: 185	19-45%	74-59% 30-55% 104	23-45%	51 39-57%
Granić <i>ONLINE</i> o./s. UKUPNO: 2.104	23/315 42	51/540 25/349 76/889	338 28	29/394 42/562
UKUPNO U/O: 2.493 = 389/2.104	50 365	 1.086	Usavršavanja 389	653

Tablica 4. Sudjelovanja na svim skupovima u 2018. - 2020. (osim skupova voditeljica ŽSV-a)

Također, ukupna sudjelovanja na svim skupovima u trogodišnjem razdoblju 2018. - 2020., koji nisu skupovi u organizaciji voditeljica ŽSV-a, sudjelovalo je na stručnom usavršavanju na mreži, to jest *online* (*webinari* savjetnice Granić) 2.104 sudjelovanja, a *uživo* na ostalim agencijskim državnim (i Svjetski kongres u Dubrovniku, objavljen na Ettaedu) i međužupanijskim skupovima bilo je 389 sudjelovanja. Ukupno je na svim navedenim skupovima bilo 2.493 sudjelovanja, od uzorkovanih 335 osoba, a najmanje jednom se *online* usavršavalo 66 osoba, dok je više od pet puta to učinilo 90 osoba.

Što se tiče *nesudjelovanja* i/ili *odustajanja* od već prijavljenog stručnog skupa (*uživo* i *online*), stanje za Dalmaciju je sljedeće: na prijavljenom skupu nije sudjelovalo 258 osoba 1.530 puta (od toga su 258 osoba 872 puta ne-sudjelovalo i/ili odustao na webinarima savjetnice Granić – 'W'), razlozi su ranije navedeni. No, bitno je naglasiti da se većina *webinara* (stručnog usavršavanja na mreži/*online*) održava tijekom radnog vremena, zbog čega je ponekad nemoguće prisustvovati.

Na mreži su od prijavljenog skupa ukupno **odustale 92 osobe 189 puta**, a vjerojatno sudjelovalo no ipak nije dobilo potvrđnicu **212 osoba 1.341 put**, pretpostavka je da nisu pristupili rješavanju testa na Loomenu, što znači ukupnih **nesudjelovanja 258 osoba 1.530 puta** (Tablica 5.).

DALMACIJA (335) OSOBA / PUTA	Dubrovačko-neretvanska (38)	Splitsko-dalmatinska (180 – 125 OŠ/55 SŠ)		Šibensko-kninska (40)	Zadarska žup. (77)
Prijavljeni, a NISU sudjelovali – ostali BEZ POTVRDNICE 212 / puta: 1.341	23 osobe / 178 puta (167 W)	83 / 555 389 W	30 / 177 127 W	26 osoba / 196 puta (177 W)	50 / 235 (199 W)
		113 / 732 (516 W)			
Prijavljeni pa ODJAVILI: 92 / puta: 189 /872	6 osobe / 25 puta (W)	41 / 68 (W)	16 / 30 (W)	14 osoba / 33 puta (W)	15 osoba / 33 puta (W)
		57 / 98 (W)			
287 osoba / SUDJELOVALI 3.036	38 osoba / 461 put	106/ 880	42/ 562	35 osoba / 478 puta	66 osoba / 655 puta
		148 / 1.442			
UKUPNO NIJE 258 / 1.530	(W) 29 / 203	(W) 124 / 830		(W) 40 / 229	(W) 65 / 268

Tablica 5. Postotak NE/sudjelovanja na svim prijavljenim stručnim skupovima u razdoblju od 2018. do 2020. godine, to jest osoba koje nisu dobile potvrđnicu

Tijekom trogodišnjeg razdoblja, na prethodno navedenom uzorku od 335 osoba, iz 197 osnovnih i 91 srednje škole, skupovima je sudjelovalo ukupno 287 osoba 3.036 puta (Tablica 5).

Izvori:

Adresar školskih ustanova, ŠeR – Školski e-Rudnik. Ministarstvo znanosti i obrazovanja.

<<https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/ser-skolski-e-rudnik-3419/3419>>

Ettaedu aplikacija za stručno usavršavanje. Agencija za odgoj i obrazovanje.

<<http://ettaedu.azoo.hr/>>

4.3.1. Adriana **Turić Erceg** i Marijana **Jelinić Pezo**, Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja na Ettaedu – Istraživanje o usavršavanju stručnih suradnika – osnovnoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije od 2018. do 2020. godine

Marijana Jelinić Pezo, prof. kro./soc.; dipl. knjiž. mentorica

marijana.jelinic1@skole.hr

OŠ „Stjepan Radić“, Imotski

Voditeljice ŽSV-a osnovnoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije

Adriana Turić Erceg, prof. hrv. jez.; dipl. knjiž. mentorica

adriana.turic-erceg@skole.hr

OŠ Vrgorac, Vrgorac

KVANTITATIVNI POKAZATELJI STRUČNOG USAVRŠAVANJA NA ETTAEDU – ISTRAŽIVANJE O OBRAZOVANJU STRUČNIH SURADNIKA – OSNOVNOŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE OD 2018. DO 2020. GODINE

Sažetak

Istraživanje o stručnom usavršavanju stručnih suradnika osnovnoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije provedeno temeljem dostupnih podataka preuzetih sa Ettaedu-a za razdoblje od 2018. do 2020. godine, podacima NSK iz Analize stanja školskih knjižnica u Republici Hrvatskoj za 2019. godinu te na temelju evidencije o osnovnoškolskim knjižničarima Splitsko-dalmatinske županije koju vode voditeljice Županijskog stručnog vijeća osnovnoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije Marijana Jelinić Pezo (OŠ „Stjepan Radić“, Imotski) i Adriana Turić Erceg (OŠ Vrgorac.) Uzorak je reprezentativan.

Osnovni problem istraživanja jest jesu li kvantitativni pokazatelji u suglasju s kvalitativnim te znači li izvrstan prolazak na testovima na Loomenu i izvrsnu praksu osobe koja se usavršavala, prednosti i mane ovakvoga načina usavršavanja stručnih suradnika školskih knjižničara. Problem i ciljevi istraživanja su kako unaprijediti organiziranje stručnog usavršavanja te oblikovanje smjernica za dodjelu potvrđnica i znački.

Ključne riječi: istraživanje, stručno usavršavanje, stručni suradnici knjižničari, kvantiteta, kvaliteta, Splitsko-dalmatinska županija

Quantitative Indicators of Professional Training Programmes at Ettaedu – A Research on Professional Training of Primary-School Librarians of Split-Dalmatia County from 2018 to 2020

Abstract

Survey on professional development of professional associates of primary school librarians in the Split-Dalmatia County conducted on the basis of available data taken from Ettaedu for the period from 2018 to 2020, NSK data from the Analysis of the state of school libraries in the Republic of Croatia for 2019 and primary school librarians of the Split-Dalmatia County led by the leaders of the County Professional Council of Primary School Librarians of the Split-Dalmatia County Marijana Jelinić Pezo (Elementary School "Stjepan Radić", Imotski) and Adriana Turić Erceg (Elementary School Vrgorac.) The sample is representative.

The main problem of the research is whether the quantitative indicators are in agreement with the qualitative ones and whether the excellent passing of the tests on Loomen and the excellent practice of the person being trained means advantages and disadvantages this way of training professional associates of school librarians. The problem and goals of the research are how to improve the organization of professional training and the formation of guidelines for the award of certificates and badges.

Keywords: research, professional development, professional associates librarians, quantity, quality, Split-Dalmatia County

Uvod

Županijsko stručno vijeće osnovnoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije u šk. godini 2020./2021. ima 109 stručnih suradnika knjižničara koji rade u 96 osnovnih škola i 2 područne škole. U razdoblju od 2018. do 2020. godine ukupno se stručno usavršavalo 125 stručnih suradnika knjižničara. Broj uključuje 15 pripravnika, 4 stručna suradnika u mirovini, 3 stručna suradnika koja su promijenila radno mjesto (iz školske knjižnice u narodnu) te određeni broj ljudi na kraćim zamjenama. Za 7 pripravnika nemamo podatke o položenom stručnom ispitu. Od 125 osoba zaposlenih (na neodređeno i određeno radno vrijeme – zamjene) na radnom mjestu stručnog suradnika knjižničara njih 9 nema odgovarajuću stručnu spremu, odnosno nisu

diplomirani knjižničari ili informatolozi, ali svi imaju VSS. U navedenom razdoblju status savjetnika imaju 3 knjižničara (od kojih jedan iz hrvatskoga jezika i 1 učitelj razredne nastave) te 12 mentora (od kojih je jedan na radnom mjestu ravnatelja škole).

Tema istraživanja

Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja stručnih suradnika knjižničara osnovnih škola Splitsko-dalmatinske županije na Ettaedu od 2018. do 2020. godine

Istraživački problem

Osnovni istraživački problem jest znači li velik broj sudjelovanja na stručnim skupovima ujedno i kvalitetniji rad stručnog suradnika knjižničara, odnosno jesu li kvantitativni pokazatelji u suglasju s kvalitativnim.

Cilj istraživanja

Osnovni ciljevi istraživanja su:

- utvrditi u kolikoj mjeri stručni suradnici knjižničari osnovnih škola Splitsko-dalmatinske županije sudjeluju na stručnim skupovima pri organizaciji AZOO
- unaprjeđenje organiziranja stručnih usavršavanja
- oblikovanje smjernica za dodjelu potvrdnica i znački

Metodologija istraživanja

Instrument

Istraživanje je provedeno na analizi sudjelovanja osnovnoškolskih stručnih suradnika knjižničara Splitsko-dalmatinske županije na stručnim skupovima pri organizaciji AZOO, a koja su evidentirana na Ettaedu.

Uzorak

Istraživanjem je obuhvaćeno 125 stručnih suradnika knjižničara Splitsko-dalmatinske županije koji su se u razdoblju od 2018. do 2020. godine barem jednom stručno usavršavali na stručnim skupovima u organizaciji AZOO. Među navedenim stručnim suradnicima knjižničarima nalazi se 15 pripravnika, 4 stručna suradnika knjižničara koja su u međuvremenu otišla u mirovinu te 3 stručna suradnika koja su u navedenom razdoblju promijenila radno mjesto.

ŽSV osnovnoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije

- ▶ U 2020./2021. ŽSV osnovnoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije broji 109 stručnih suradnika knjižničara (uključujući pripravnike i osobe koje rade kao zamjena). U našoj županiji ukupno imamo 96 osnovnih škola i 2 područne škole koje imaju školsku knjižnicu.
- ▶ Uzorak korišten u istraživanju: 125 stručnih suradnika-knjižničara (Ettaedu 2018.-2020.)
- ▶ Od ukupnog broja stručnih suradnika knjižničara (uzorak) imamo:
 - ▶ 15 pripravnika
 - ▶ Za 7 pripravnika nemamo podatke o položenom stručnom ispitu
 - ▶ 3 savjetnika (1 je iz hrv. jez., 1 uč. razr. nast.)
 - ▶ 12 mentora (1 je mentorica u radnom odnosu ravnateljice)
 - ▶ 4 stručna suradnika knjižničara u mirovini
 - ▶ 3 stručna suradnika knjižničara s promjenom radnog mjesta (iz ŠK u GK)
 - ▶ 9 osoba na radnom mjestu stručnog suradnika knjižničara (većinom zamjene) nisu dipl. knjiž. (ili mag. inf. znan.)

Slika 1. Uzorak korišten u istraživanju

Prikupljanje podataka

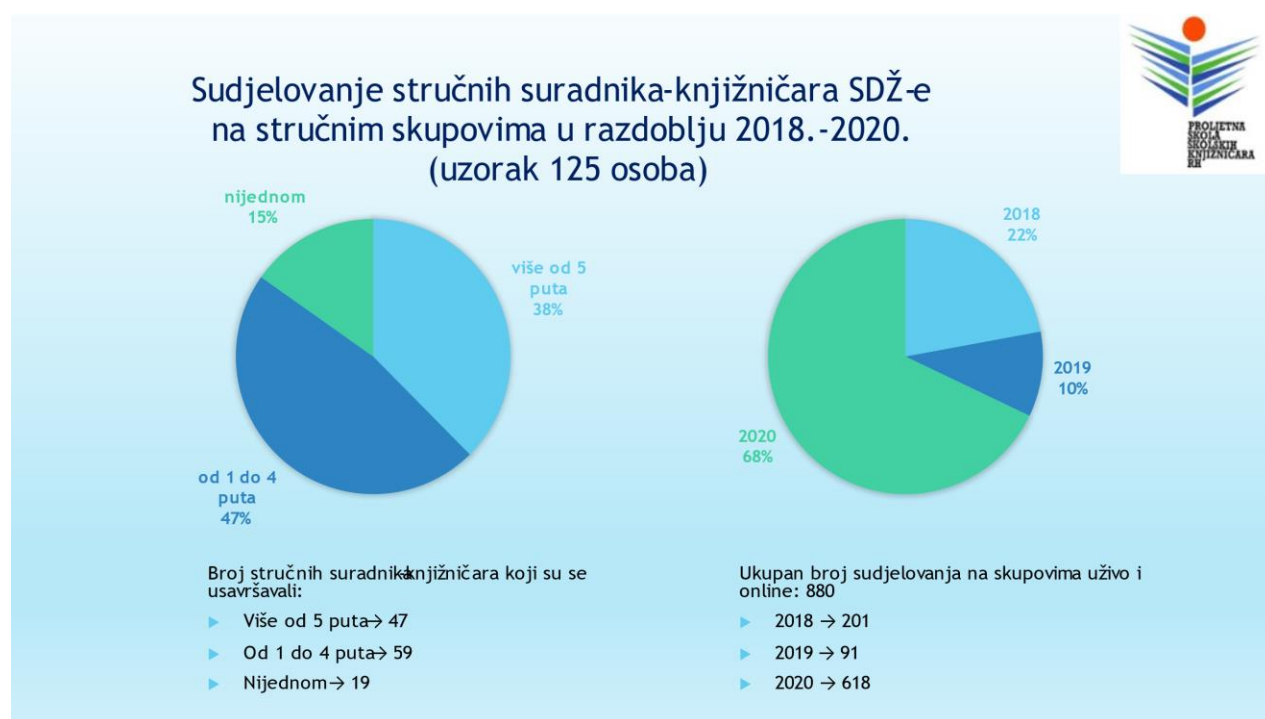
Na temelju dobivenih podataka o stručnim usavršavanjima osnovnoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije sa sustava Ettaedu, napravljena je tablica iz koje se mogao iščitati pojedinačan broj sudjelovanja stručnih suradnika knjižničara na stručnim skupovima u organizaciji AZOO.

Analiza rezultata istraživanja

Ukupan broj usavršavanja (uživo i online) stručnih suradnika knjižničara na Ettaedu iznosi 880. Broj je najmanji tijekom 2019. godine - iznosi 91 stručno usavršavanje, a najveći je tijekom 2020. i iznosi čak 618 stručnih usavršavanja. Toliki porast događa se zbog velikog broja online stručnih usavršavanja, posebno izdvojivši usavršavanja na Loomenu.

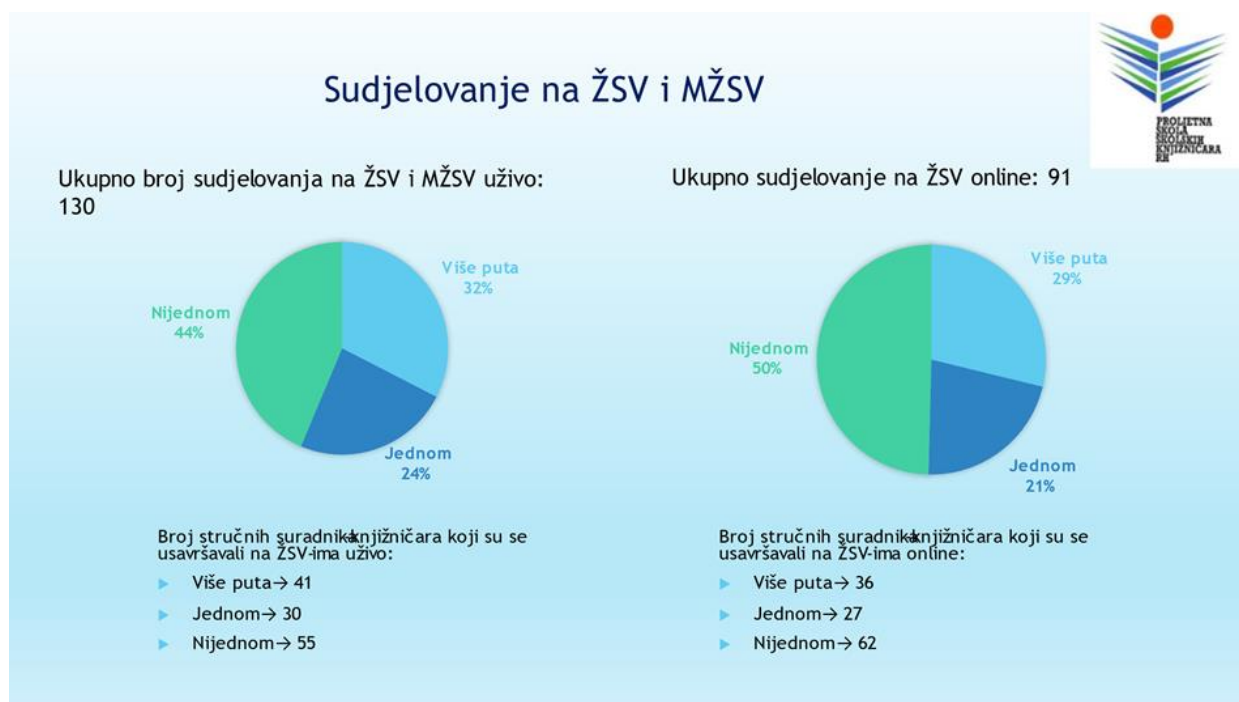
Kod istraživanja učestalosti stručnih usavršavanja stručnih suradnika-knjižničara, primarno nas je zanimalo broj usavršavanja na Županijskim stručnim vijećima (uživo i online), ali i usavršavanja na međuzupanijskim stručnim skupovima, skupovima u organizaciji savjetnice Saulačić, Proletnim školama školskih knjižničara te webinarima u organizaciji AZOO-a. Od

ukupno 125 stručnih suradnika knjižničara, u protekle tri godine, nije se stručno usavršavalo njih 19 što čini 15 % ukupnog broja knjižničara. Njih 47, odnosno 38% usavršavalo se više od 5 puta tijekom navedenoga razdoblja.

Slika 27. Sudjelovanje stručnih suradnika knjižničara SDŽ-e na stručnim skupovima u razdoblju 2018.-2020.

Stručni skupovi Županijskih i Međuzupanijskih stručnih vijeća organiziraju se do tri puta godišnje. Na tim stručnim skupovima uživo sudjelovao je 71 stručni suradnik knjižničar i imali su ukupno 130 sudjelovanja (ni na jednom ŽSV i MŽS nije sudjelovalo 44% knjižničara), dok su na Županijskim stručnim vijećima online sudjelovala 63 stručna suradnika knjižničara i imali su 91 sudjelovanje. Čak 50% nije ih sudjelovalo niti na jednom ŽSV-u online.

Slika 28. Sudjelovanje na ŽSV i MŽSV

Na stručnim skupovima u organizaciji više savjetnice Ane Saulačić bilo je 56 sudjelovanja, a na Proletnim školama 30 i 27 sudjelovanja. Ovako mali broj sudjelovanja stručnih suradnika knjižničara na državnim skupovima ponovno ukazuje na problem nerazumijevanja određenog broja ravnatelja o potrebi stručnog usavršavanja knjižničara, ali i na nemogućnost pojedinih škola da pokriju troškove putovanja i sudjelovanja.

Slika 4. Sudjelovanje na skupovima više savjetnice Ane Saulačić i PŠŠK

Značajan je porast broja stručnih usavršavanja online (540) u organizaciji više savjetnice Adele Granić, no čak 59% knjižničara nije pristupilo niti jednom webinaru. To navodi na zaključak da učestalost webinarima (kojih je održano više od 100) kod određenog broja knjižničara izaziva zasićenje stručnim usavršavanjima, iako dio njih zasigurno i sudjeluje na webinaru, ali ne ispuni uvjete za dobivanje potvrde (kratki test na Loomenu). Svega 22% knjižničara (njih 27) na ovim webinarima sudjelovalo je više od 5 puta.

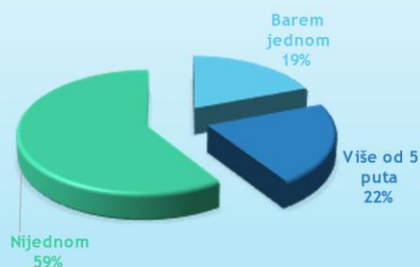
Stručna usavršavanja putem webinaru u organizaciji više savjetnice Adele Granić

- ▶ Broj usavršavanja online na Ettaedu (bez ŽSV-a): 540 sudjelovanja

Broj stručnih suradnika-knjižničara koji su se usavršavali putem webinaru:

- ▶ Više od pet puta → 27
- ▶ Barem jednom → 24
- ▶ Nijednom → 74

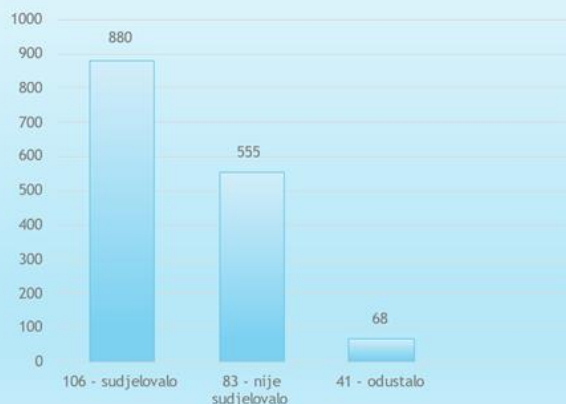
Slika 5. Stručna usavršavanja putem webinaru u organizaciji više savjetnice Adele Granić

Što se tiče nesudjelovanja ili odustajanja od već prijavljenog stručnog skupa, stanje je sljedeće: na prijavljenom skupu nisu sudjelovala 83 knjižničara 555 puta (od toga je 389 ne sudjelovanja na webinarima savjetnice Granić), razloge smo već ranije naveli. No, bitno je naglasiti da se većina webinaru održava tijekom radnog vremena te je ponekad nemoguće prisustvovati. Od prijavljenog skupa odustao je 41 knjižničar 68 puta.

Postotak nesudjelovanja na prijavljenim stručnim skupovima/webinarima

- ▶ Sudjelovanje/ nesudjelovanje / odustajanje od stručnog skupa (uzorak 125 struč. sur. knjiž.):
 - ▶ Ukupan broj sudjelovanja na svim stručnim usavršavanjima na Ettaedu: 880 (106 knjižničara)
 - ▶ Nisu sudjelovali na prijavljenom skupu: 555 (od toga 389 AGW) (83 knjižničara)
 - ▶ Odustali od prijavljenog skupa: 68 (41 knjižničar)

Slika 6. Postotak nesudjelovanja na prijavljenim stručnim skupovima/webinarima

Zaključak

U razdoblju od 2018. do 2020. barem jednom se stručno usavršavalo 85% osnovnoškolskih stručnih suradnika knjižničara Splitsko-dalmatinske županije. U tom razdoblju broj usavršavanja uživo je opadao, a rastao je broj online usavršavanja, najviše zbog pandemije koronavirusa. Tijekom 2019. većina stručnih suradnika usavršavala se preko sustava EMA (Škola za život, Loomen) te slijedom toga broj usavršavanja na Ettaedu je u znatnom padu. Pozitivne strane usavršavanja na mreži su: manji troškovi, lakša dostupnost, veći izbor stručnih usavršavanja. Negativne strane usavršavanja na mreži su: mogućnost fiktivnog sudjelovanja, uvjetovanje potvrđivanja testovima na Loomenu – dosta knjižničara je sudjelovalo na webinarima, ali nisu rješavali testove, prezasićenost knjižničara velikim brojem stručnih usavršavanja. Velika ponuda online usavršavanja (webinari, izdavačke kuće, facebook, interdisciplinarni skupovi) ne znači nužno i kvalitetu. Nemamo točne podatke o svim članovima ŽSV (na Ettaedu ima netočnih podataka o stručnim suradnicima knjižničarima zbog neažuriranja stavke Osobni podatci, brojni knjižničari rade i u nastavi polovinu radnog vremena, a u sustavu su navedeni samo kao učitelji,

također, na mrežnim stranicama pojedinih škola nemamo podatke o zaposlenim knjižničarima itd.)

Provedeno istraživanje dobar je putokaz za eventualna druga istraživanja o učestalosti ukupnog stručnog usavršavanja stručnih suradnika knjižničara uključujući i druge sustave (EMA, webinar, CSSU, CARNET...), ali nam nameće i određena pitanja. Posebno pitanje osobne odgovornosti. Odgovornost za trajno održavanje razina postignuća stručnih i osobnih kompetencija knjižničara u domeni je mnogih dionika, ali ponajprije samih knjižničara¹¹⁰.

Prema čl. 115., Zakona o odgoju i obrazovanju *Učitelji, nastavnici, stručni suradnici i ravnatelji školske ustanove imaju pravo i obvezu trajno se stručno osposobljavati i usavršavati kroz programe koje je odobrilo Ministarstvo... Programe stručnog osposobljavanja i usavršavanja...organiziraju i provode ustanove nadležne za stručno usavršavanje. Veliki broj stručnih suradnika knjižničara u stručnim usavršavanjima vidi priliku za napredak u svom radu, jedni se stručno usavršavaju jer to smatraju svojom obvezom, a drugi uistinu vole učiti i savladati nešto novo. No, što je s onima koji se nikada nisu stručno usavršavali? Što je s kvalitetom njihovoga rada? Kako je moguće da nitko (Ministarstvo, AZOO, ravnatelji) nikada (osim u slučaju napredovanja) ne provjerava stručno usavršavanje zaposlenika u osnovnim i srednjim školama. Odgovor na to pitanje prepustit ćemo višim instancama.*

Literatura/Izvori:

URL: <<http://maticna.nsk.hr/statistika/hrvatske-knjiznice-u-brojkama/>> (12.4.2021.)

URL: <<https://www.zakon.hr/z/317/Zakon-o-odgoju-i-obrazovanju-u-osnovnoj-i-srednjoj-skoli/>> (10.4.2021.)

Standard za školske knjižnice. // Narodne novine 34(2000)

Horvat, Aleksandra. 2009. *Cjeloživotno učenje knjižničara : stanje i mogućnosti. // Cjeloživotno učenje knjižničara : ishodi učenja i fleksibilnost.* Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica.

¹¹⁰ Cjeloživotno učenje knjižničara : ishodi učenja i fleksibilnost. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2009.

ŽIVOTOPISI

Marijana Jelinić Pezo rođena je 1984. g u Mostaru (BiH). Diplomirala je na Hrvatskim studijima 2007. godine i stekla zvanje profesora kroatologije i sociologije. U Zadru upisuje izvanredni studij knjižničarstva na kojem diplomira 2012. godine. Od 2007. godine do danas radi na mjestu stručnog suradnika knjižničara u Osnovnoj školi „Stjepan Radić“ u Imotskom. Tijekom dosadašnjeg rada bila je voditelj i suvoditelj više projekata u školi. Školskim projektima sudjelovala je na dvije međunarodne znanstveno-stručne konferencije - Zavičajna baština i Cjelovitost Zabiokovlja. Tri godine bila je glavna urednica školskoga lista Modro jezero te u uredništvu školske monografije Sto godina pučke i građanske škole u Imotskom. Godine 2018. s kolegicom Sanjom Bago pokreće, uz suglasnost MZO i pozitivno stručno mišljenje AZOO, nacionalni literarno-likovni natječaj „Velimir Đerek Sokol“ – *Srce za Hrvatsku* za učenike osnovnih škola (kao i učenike s teškoćama u razvoju) s ciljem razvijanja i osvješćivanja potrebe za njegovanjem nacionalnog identiteta i važnosti čuvanja baštine zavičaja i Hrvatske kao dijela europskog i svjetskog nasljeđa. Od listopada 2019. radi na popisu i katalogizaciji knjižnice franjevačkog samostana u Imotskom. Voditeljica je Županijskog stručnog vijeća osnovnoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije. Redovito se stručno usavršava te organizira, sudjeluje i izlaže na županijskim i državnim stručnim skupovima. Promovirana je u zvanje stručnog suradnika mentora u siječnju 2020. godine.

Adriana Turić Erceg rođena 1979. u Splitu. Na Filozofskom fakultetu u Zadru završila je jednopredmetni studij hrvatskoga jezika i književnosti te stekla zvanje profesorice hrvatskoga jezika i književnosti. Na Filozofskom fakultetu u Mostaru završila je studij bibliotekarstva. Napredovala je u zvanje stručne suradnice mentorice 2018. Završila je i ECDL tečaj te stekla europsku računalnu diplomu. Radila je kao učiteljica hrvatskoga jezika u brojnim osnovnim školama Splitsko – dalmatinske županije, te u Centru za obrazovanje odraslih Ex Chatedra u Splitu. Trenutno je zaposlena u Osnovnoj školi Vrgorac na mjestu stručne suradnice knjižničarke. Učlanjena je u strukovnu udrugu HUŠK i Društvo knjižničara u Splitu. U rujnu 2018. imenovana voditeljicom Županijskog stručnog vijeća školskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije. Jedna je od osnivačica i tajnica Društva prijatelja vrgorske starine, koje djeluje u Vrgorcu s ciljem očuvanja i promicanja vrgorske baštine, povijesti i kulture. Rado uči, redovito se stručno usavršava na raznim platformama, rado dijeli znanje. Organizira, sudjeluje i izlaže na županijskim i državnim stručnim skupovima. Od 2020. uključena je u e Twinning projekte Literate Children Of The Digital Age i The Future Of Our World Is In Our Hands. Za vrijeme prelaska na online nastavu pokrenula je YouTube kanal „Adriana čitaonica“ s ciljem promicanja čitanja od najranije dobi.

4.3.2. Nikolina **Dolfić**, Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja na Ettaedu - Istraživanje o usavršavanju srednjoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije od 2018. do 2020. godine

Nikolina Dolfić, dipl. knjiž., prof. soc., stručna suradnica mentorica
Voditeljica ŽSV-a srednjoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije i ŽSV-a osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Zadarske županije
nikolina.dolfic@skole.hr
Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku, Split

**KVANTITATIVNI POKAZATELJI STRUČNOG USAVRŠAVANJA NA ETTAEDU -
ISTRAŽIVANJE O USAVRŠAVANJU SREDNJOŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA SPLITSKO-
DALMATINSKE ŽUPANIJE OD 2018. DO 2020. GODINE**

Sažetak

Istraživanjem o usavršavanju stručnih suradnika knjižničara Dalmacije od 2018. do 2020. godine, u ovom slučaju srednjoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije, željelo se analizirati koliko se stručni suradnici knjižničari unutar navedene županije kontinuirano stručno usavršavaju i jesu li kvantitativni pokazatelji u suglasju s kvalitativnim. Istraživanje je provedeno na temelju dostupnih podataka preuzetih sa Ettaedu-a za razdoblje od 2018. do 2020. godine te na temelju evidencije o srednjoškolskim knjižničarima koju vodi voditeljica Županijskog stručnog vijeća srednjoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije. Kod istraživanja učestalosti stručnih usavršavanja stručnih suradnika knjižničara, fokus je bio na broju usavršavanja na Županijskim stručnim vijećima (uživo i online), ali su u istraživanje uključena i usavršavanja na međuzupanijskim stručnim skupovima, Proletnim školama školskih knjižničara te webinarima u organizaciji AZOO-a.

Rezultati istraživanja su pokazali kako se 76 % stručnih suradnika knjižničara Splitsko-dalmatinske županije, u navedenom razdoblju, barem jednom stručno usavršavalo. Uočen je porast u broju stručnog usavršavanja putem webinarima. Međutim, porast sudjelovanja na webinarima ne znači i porast broja stručnih suradnika knjižničara koji se stručno usavršavaju jer oni stručni suradnici knjižničari, koji se redovito stručno usavršavaju na stručnim skupovima uživo, to redovito čine i putem webinarima.

Ključne riječi: Splitsko-dalmatinska županija, stručni suradnik knjižničar, stručno usavršavanje, školska knjižnica

Quantitative Indicators of Professional Training Programmes at Ettaedu – A Research on Professional Training of Secondary-School Librarians of Split-Dalmatia County from 2018 to 2020

Abstract

This research, conducted from 2018 to 2020, on professional training of associate librarians of Dalmatia; high school librarians of Split-Dalmatia County, had for its goal to analyse the frequency of attendance of such training programmes and to assess whether the quantitative indicators are in concord with the qualitative ones. The research was conducted based on the data available from Ettaedu for the years 2018 to 2020 and a high school librarians data register administered by the manager of High School County Librarians Council of Split-Dalmatia County.

While studying the frequency of professional trainings of associate librarians, the main interest was the attendance of trainings at the County Council of Experts (online and offline). However, the study includes trainings at the intercounty professional meetings, school librarians spring schools and webinars, hosted by AZOO, as well.

Research findings show that 76% of associate librarians of Split-Dalmatia County had attended the trainings programmes at least once in the course of these two years. An increase in attendance of webinars has also been noticed. However, this increase does not presuppose an increase in the number of associate librarians because those librarians that regularly attend training programmes live do the same in webinars.

Keywords: expert associate librarian, professional training programmes, school library, Split-Dalmatia County

Uvod

Županijsko stručno vijeće srednjoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije, u šk. godini 2020./2021., broji 43 stručna suradnika koji rade u 44 ustanove (43 srednje škole i 1 đlački dom). U razdoblju od 2018. do 2020. godine, ukupno se stručno usavršavalo 55 stručnih suradnika knjižničara, od kojih je 9 bilo na kraćim ili dužim zamjenama, a 1 stručni suradnik je na zamjeni i u ovoj školskoj godini. U navedenom razdoblju umirovljena su 3 stručna suradnika knjižničara. Prema podacima sa Ettaedu-a, evidentirana su 3 pripravnika, od kojih 1 više nije u radnom odnosu, a za 2 pripravnika koji još uvijek rade nije dostupna informacija jesu li pristupili stručnom ispitu. Od 55 stručnih suradnika koji su se stručno usavršavali u navedenom razdoblju, 6 ih ima

zvanje mentora, a 3 zvanje savjetnika (+ 1 u mirovini). Svi stručni suradnici knjižničari imaju visoku stručnu spremu, osim jednog koji radi sa srednjom stručnom spremom.¹¹¹

Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja na Ettaedu - Istraživanje o usavršavanju srednjoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije od 2018. do 2020. godine

Tema istraživanja

Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja na Ettaedu od 2018. do 2020. godine.

Istraživački problem

Osnovni istraživački problem bio je ispitati znači li velik broj sudjelovanja na stručnim skupovima ujedno i produktivniji rad stručnog suradnika knjižničara, odnosno jesu li kvantitativni pokazatelji u suglasju s kvalitativnim.

Cilj istraživanja

Osnovni ciljevi istraživanja su:

- utvrditi u kolikoj mjeri stručni suradnici knjižničari Splitsko-dalmatinske županije sudjeluju na stručnim skupovima pri organizaciji AZOO
- unaprjeđenje organiziranja stručnih usavršavanja
- oblikovanje smjernica za dodjelu potvrdnica i znački.

Metodologija istraživanja

¹¹¹ Za navedene podatke, ne možemo sa sigurnošću tvrditi da su potpuno točni, budući da osobne podatke u Ettaedu, svaki stručni suradnik knjižničar unosi samostalno u stavci Osobni podatci. Nužno je da članovi Vijeća ažuriraju svoje osobne podatke na Ettaedu te da unesu email adresu koju redovito koriste, a savjetujemo da to bude Carnetova domena @skole.hr.

Instrument

Istraživanje je provedeno na rezultatima analize sudjelovanja stručnih suradnika srednjoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije na stručnim skupovima u organizaciji AZOO, a koja su evidentirana na platformi Ettaedu.

Uzorak

Istraživanjem je obuhvaćeno 55 stručnih suradnika knjižničara Splitsko-dalmatinske županije koji su se u razdoblju od 2018. do 2020. godine barem jednom stručno usavršavali na stručnim skupovima u organizaciji AZOO. Među navedenim stručnim suradnicima knjižničarima nalaze se i 3 stručna suradnika knjižničara koja su u međuvremenu umirovljena.

Prikupljanje podataka

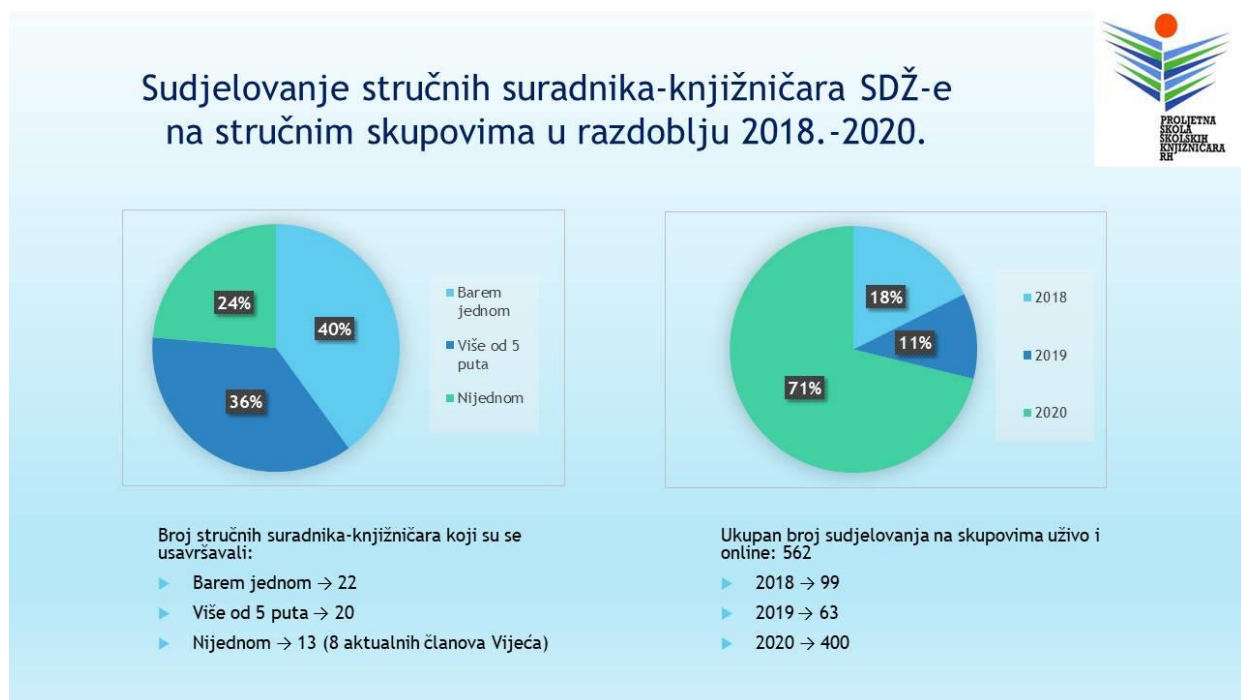
Na temelju dobivenih podataka o stručnim usavršavanjima srednjoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije s platforme Ettaedu, napravljena je tablica iz koje se mogao iščitati pojedinačan broj sudjelovanja stručnih suradnika knjižničara na stručnim skupovima u organizaciji AZOO. Za provjeru podataka koristila se i evidencija zaposlenih knjižničara koju vodi voditeljica ŽSV-a.

Rezultati istraživanja

Analiza rezultata

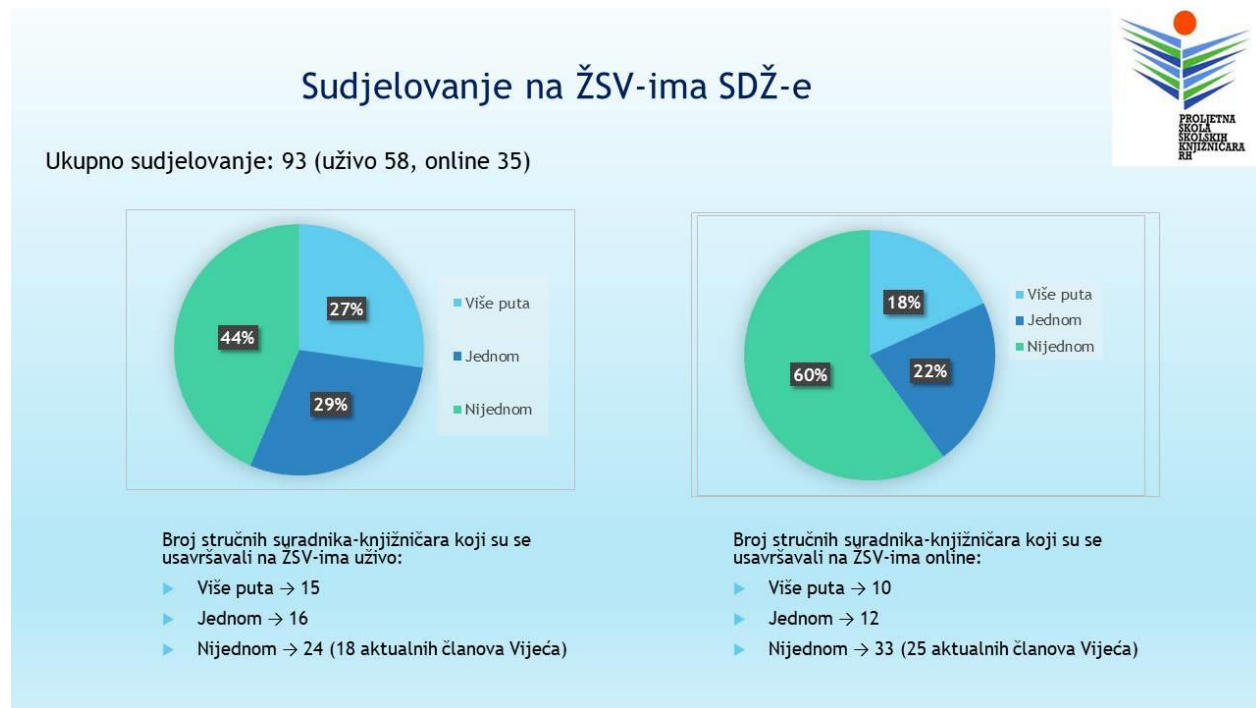
Kod istraživanja učestalosti stručnih usavršavanja stručnih suradnika knjižničara, fokus je bio na broju usavršavanja na Županijskim stručnim vijećima (uživo i online), ali su u istraživanje uključena i usavršavanja na međužupanijskim stručnim skupovima, Proljetnim školama školskih knjižničara te webinarima u organizaciji AZOO-a. Slijedom toga, od ukupno 55 stručnih suradnika knjižničara, niti jednom se nije stručno usavršavalo njih 13. Od 42 stručna suradnika knjižničara koji su se usavršavali, svega 20 ih se usavršavalo 5 ili više puta u tri godine. Dodatno su analizirane količine stručnih usavršavanja po godinama održavanja te su dobiveni sljedeći rezultati: u 2018.

godini na stručnim skupovima uživo i online, bila su 33 stručna suradnika koji su imali ukupno 99 sudjelovanja, u 2019. godini na stručnim skupovima uživo i online, 25 stručnih suradnika koji su imali ukupno 63 sudjelovanja, a u 2020. godini na stručnim skupovima uživo i online, bilo je 25 stručnih suradnika koji su imali ukupno 400 sudjelovanja (od kojih se 51 odnosi na (ŽSV, MŽS, PŠŠK) (Slika 1).

Slika 1. Sudjelovanje stručnih suradnika knjižničara SDŽ-e na stručnim skupovima u razdoblju 2018.-2020.

Stručni skupovi Županijskih stručnih vijeća organiziraju se do tri puta godišnje. Na stručnim skupovima uživo sudjelovao je 31 stručni suradnik knjižničar i imali su 58 sudjelovanja na Vijećima, dok je na Županijskim stručnim vijećima online sudjelovalo 22 stručnih suradnika knjižničar i imali su 35 sudjelovanja na Vijećima. Ukupno 24 stručna suradnika knjižničara nikada nije sudjelovalo na stručnom skupu ŽSV-a uživo, a 16 ih je sudjelovalo jednom. Čak 33 stručna suradnika-knjižničara nikada nisu sudjelovala na stručnom skupu ŽSV-a online, a 12 ih je sudjelovalo samo jednom (Slika 2).

Slika 2. Sudjelovanje na stručnim skupovima ŽSV-a Splitsko-dalmatinske županije

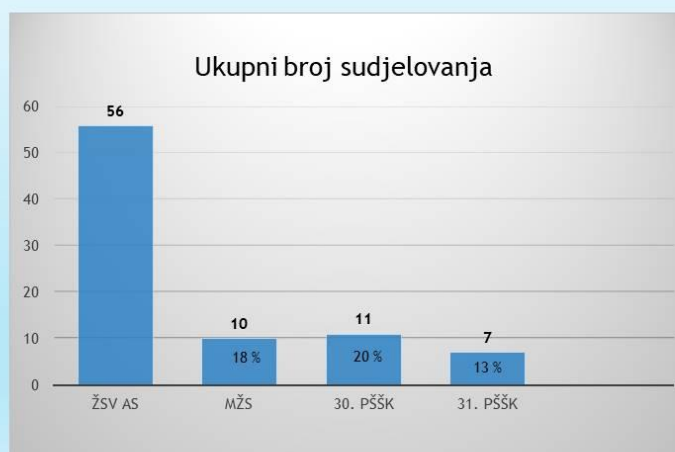
Kada se usporede ovi podatci s podacima dobivenim za ostale skupove u organizaciji AZOO-a (skupovi u organizaciji više savjetnice Ane Saulačić, Međužupanijski skupovi, Proljetne škole) rezultat je jednako poražavajući. Na stručnim skupovima u organizaciji više savjetnice Ane Saulačić bilo je 56 sudjelovanja, na Međužupanijskim skupovima 10 sudjelovanja, na Proljetnim školama 18 sudjelovanja. Mali broj sudjelovanja stručnih suradnika knjižničara na međužupanijskim i državnim skupovima može se opravdati udaljenošću održavanja skupova te nemogućnošću pojedinih škola da pokriju troškove sudjelovanja (Slika 3).

Sudjelovanja na ŽSV-ima više savjetnice Ane Saulačić, međužupanijskim skupovima i Proletnim školama

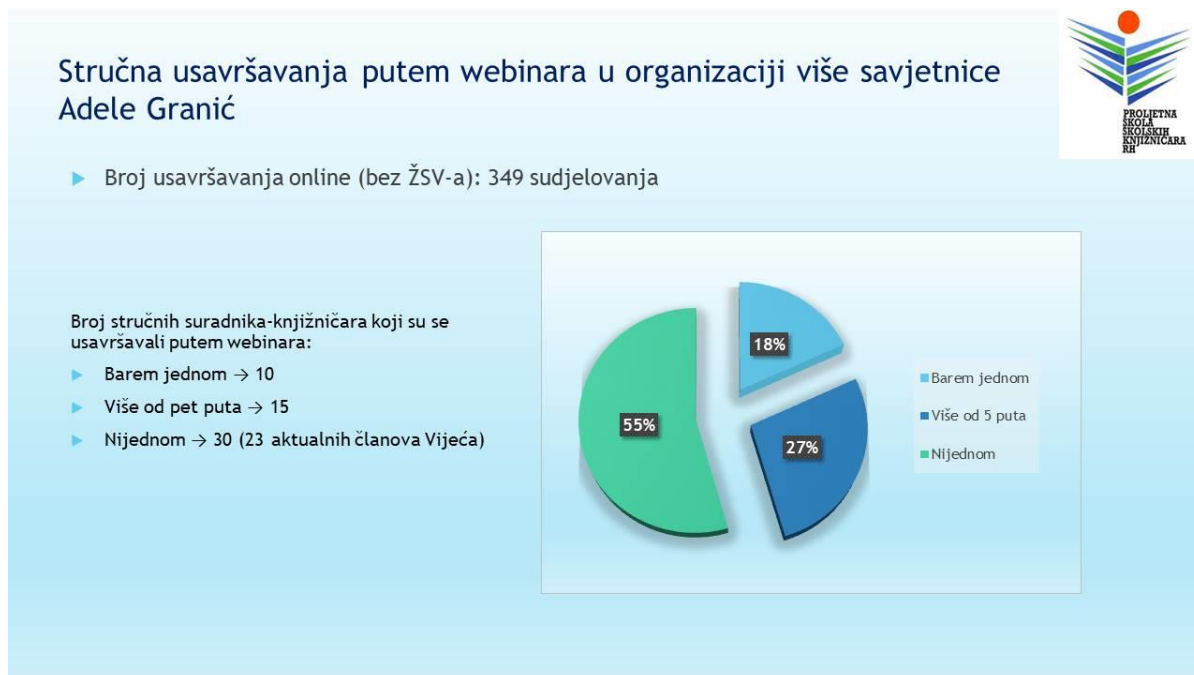
► Broj stručnih suradnika-knjižničara koji su sudjelovali na:

- ŽSV AS → 30
- MŽS → 10
- 30. PŠŠK → 11
- 31. PŠŠK → 7

Slika 3. Sudjelovanja na stručnim skupovima ŽSV-a više savjetnice Ane Saulačić, međužupanijskim i državnim skupovima

Značajan porast u broju stručnih usavršavanja pojavio se prilikom praćenja online skupova u organizaciji AZOO-a, odnosno webinaru u organizaciji više savjetnice Adele Granić koji imaju 349 sudjelovanja u navedenom razdoblju. Ovo ne čudi s obzirom na činjenicu da webinaru traju samo sat vremena i održalo ih se više od 100. No unatoč učestalosti, kratkoći i dostupnosti webinaru, 30 stručnih suradnika knjižničara nikada nije prisustvovalo webinaru u organizaciji AZOO-a, a svega 15 ih je sudjelovalo više od 5 puta (Slika 4).

Slika 4. Stručna usavršavanja – webinaru

Također je vrlo bitno za naglasiti kako se čak 30 stručnih suradnika knjižničara prijavilo 177 puta (127 puta na webinaru) za sudjelovanje na stručnim skupovima, ali na skupu ipak nisu sudjelovali. Postavlja se pitanje jesu li neki od njih ipak sudjelovali na webinaru, ali nisu riješili test na Loomenu¹¹², radi čega nisu dobili potvrdu ili uistinu nisu sudjelovali na skupu iz bilo kojeg drugog razloga, a nisu se odjavili (Slika 5).

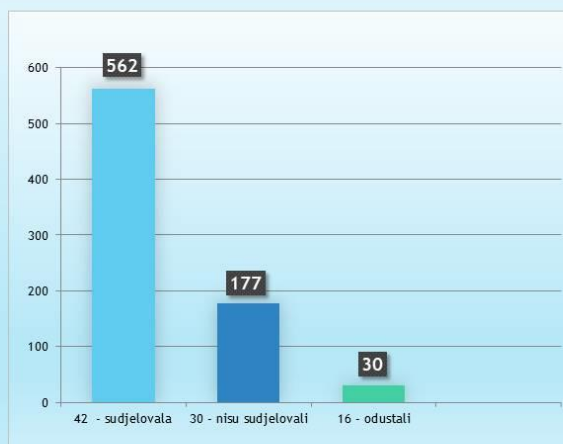
¹¹² Sudjelovanje na webinarima za stručne suradnike-knjižničare, u organizaciji više savjetnice Adele Granić, prijavljuje se preko Ettaedu platforme, prati se putem Adobe Connect komunikacijske platforme, a nakon odslušanog webinaru potrebno je riješiti test na Loomen-u, kao uvjet za dobivanje potvrde o sudjelovanju na webinaru (potvrđnica u Ettaedu-u i značka u Loomen-u)

Postotak nesudjelovanja na prijavljenim stručnim skupovima/webinarima

▶ Broj prijavljenih stručnih skupova:

- ▶ Sudjelovali: 562 (42 stručna suradnika-knjižničara)
- ▶ Nisu sudjelovali na prijavljenom skupu: 177=127 W (30 stručnih suradnika-knjižničara)
- ▶ Odustali od prijavljenog skupa: 30 (16 stručnih suradnika-knjižničara)

Slika 5. Broj nesudjelovanja na prijavljenim stručnim skupovima održanima uživo ili online

Rasprava

Iz rezultata istraživanja vidljivo je kako se iz godine u godinu smanjuje broj sudjelovanja na stručnim skupovima voditelja Županijskih stručnih vijeća te skupova uživo u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje te opada broj stručnih suradnika knjižničara koji se stručno usavršavaju, ali raste broj sudjelovanja na webinarima. No porast broja sudjelovanja na webinarima ne znači porast broja stručnih suradnika knjižničara koji se stručno usavršavaju. Iz rezultata istraživanja je vidljivo kako na stručnim skupovima sudjeluju uvijek isti članovi Vijeća, bilo da se radi o usavršavanjima uživo ili online. Kako je ranije navedeno, 30 stručnih suradnika knjižničara nikada nije prisustvovalo webinaru u organizaciji AZOO-a, a svega 15 ih je sudjelovalo više od 5 puta. U analizi ovih podataka nužno je napomenuti kako u 2019. članovi Vijeća nisu prisustvovali usavršavanju na Ettaedu jer su se usavršavali preko aplikacije EMA u Školi za život., a u 2020. su im usavršavanja uživo bila onemogućena zbog pandemije bolesti Covid-19. No uzmu li se u obzir i ove specifične okolnosti, ponovno se dolazi do podataka prema kojima se polovica članova ŽSV-

a Splitsko-dalmatinske županije, nije nijednom stručno usavršavala putem ŽSV, bilo uživo, bilo online, a to se ne može opravdati navedenim okolnostima. Također, zaključeno je kako kvantiteta ne uključuje i kvalitetu stručnog usavršavanja, posebice ako se uzme u obzir potrebu skupljanja bodova za napredovanja u zvanja, kao i mogućnost fiktivnog sudjelovanja na webinarima. Ukoliko je osoba sudjelovala u velikom broju webinarima, to ne mora ujedno značiti i kvalitetniji i produktivniji rad. Zanimljiv podatak je i velik broj nesudjelovanja na webinarima iako su zabilježene prijave stručnih suradnika knjižničara na navedena stručna usavršavanja. Postavlja se pitanje, treba li uspješna test na Loomenu biti uvjet za dobivanje potvrđnica ili ne? Možda nam treba test i za sve oblike stručnog usavršavanja ili nije potreban ni za jedan? Treba li oblikovati nove smjernice za dobivanje potvrđnica ili znački?

Zaključak

Rezultati istraživanja navode na krajnji zaključak kako oni stručni suradnici-knjižničari, koji se redovito stručno usavršavaju na stručnim skupovima uživo, to redovito čine i putem webinarima. Prednosti rada na daljinu, kao što su dostupnost puno većem broju korisnika, korištenje digitalnih alata i tehnologija, smanjeni troškovi organizacije i sudjelovanja, očito nisu dovoljni da motiviraju stručne suradnike knjižničare na stručno usavršavanje putem webinarima. Webinarima su dobrodošla nadogradnja na već postojeće oblike stručnih usavršavanja putem skupova Županijskih stručnih vijeća, međuzupanijskih skupova i državnih skupova te je sudjelovanje na njima korisno za osobni profesionalni razvoj, ali webinarima nikako ne bi trebali biti primarni ili jedini oblik stručnog usavršavanja stručnih suradnika knjižničara. Rezultati analize stručnih usavršavanja pokazali su kako 24 stručna suradnika knjižničara nikada nisu sudjelovali na stručnom skupu ŽSV-a uživo, a 33 na stručnom skupu ŽSV-a online. Ove brojke su poražavajuće, ako se uzme u obzir da je stručno usavršavanje pravo i obveza prema članku 31., stavku 2. Zakona o knjižnicama¹¹³, prema članku 18. Standarda za školske knjižnice¹¹⁴ te članku 15., stavku 4. Kolektivnog ugovora za zaposlenike

¹¹³ Zakon o knjižnicama NN 17/19 <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html> (16.4.2021.)

¹¹⁴ Standard za školske knjižnice. NN 34/00.

< https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2000_03_34_698.html> (16.4.2021.)

u srednjoškolskim ustanovama¹¹⁵. Sudjelovanje na ŽSV-ima nadogradnja je na formalno obrazovanje i podrška cjeloživotnom obrazovanju. Mlađim kolegama i kolegicama je pomoć i podrška za ulazak u odgojno-obrazovni proces, a starijim i iskusnijim kolegama sredstvo razmjene znanja i poticaj za unapređenje vlastitog odgojno-obrazovnog i stručnog rada. Unatoč tome što je istaknuta važnost stručnog usavršavanja te je isto propisano kao pravo i obveza, izuzev nemogućnosti za napredovanje u zvanje, nema sankcija za one koji se ne uključuju ni u jedan oblik stručnog usavršavanja. Stručno usavršavanje tako ostaje svakom stručnom suradniku knjižničaru na izbor ukoliko želi napredovati te ukoliko želi svojim znanjima obogatiti odgojno-obrazovni proces škole u kojoj radi.

Literatura

Machala, Dijana. 2013. *Stalno stručno usavršavanje knjižničara u Hrvatskoj: prigodom desete obljetnice osnutka Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u RH*. Vjesnik bibliotekara Hrvatske, **56**, 1/2. 13-33. <<https://www.bib.irb.hr/888363>> (pristupljeno 16.4.2021.)

Kolektivni ugovor za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama NN 51/18.
<https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_06_51_1019.html> (pristupljeno 16.4.2021.)

Standard za školske knjižnice NN34/00.
<https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2000_03_34_698.html>
(pristupljeno 16.4.2021.)

Zakon o knjižnicama NN 17/19.
<https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html> (pristupljeno 16.4.2021.)

¹¹⁵ Kolektivni ugovor za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama NN 51/18 <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_06_51_1019.html> (16.4.2021.)

4.3.3. Nikolina **Dolfić**, Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja na Ettaedu - Istraživanje o usavršavanju osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Zadarske županije od 2018. do 2020. godine

Nikolina Dolfić, dipl. knjiž., prof. soc., stručna suradnica mentorica
Voditeljica ŽSV-a srednjoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije i
ŽSV-a osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Zadarske županije
Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku, Split
nikolina.dolfic@skole.hr

KVANTITATIVNI POKAZATELJI STRUČNOG USAVRŠAVANJA NA ETTAEDU –
ISTRAŽIVANJE O USAVRŠAVANJU OSNOVNOŠKOLSKIH I SREDNJOŠKOLSKIH
KNJIŽNIČARA ZADARSKE ŽUPANIJE OD 2018. DO 2020. GODINE

Sažetak

Istraživanjem o usavršavanju stručnih suradnika knjižničara Dalmacije od 2018. do 2020. godine, u ovom slučaju osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Zadarske županije, željelo se analizirati koliko se stručni suradnici knjižničari unutar navedene županije kontinuirano stručno usavršavaju i jesu li kvantitativni pokazatelji u suglasju s kvalitativnim. Istraživanje je provedeno na temelju dostupnih podataka preuzetih sa Ettaedu-a za razdoblje od 2018. do 2020. godine te na temelju evidencije o osnovnoškolskim i srednjoškolskim knjižničarima koju vodi voditeljica Županijskog stručnog vijeća osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Zadarske županije. Kod istraživanja učestalosti stručnih usavršavanja stručnih suradnika knjižničara, fokus je bio na broju usavršavanja na Županijskim stručnim vijećima (uživo i online), ali su u istraživanje uključena i usavršavanja na međužupanijskim stručnim skupovima, Proljeznim školama školskih knjižničara te webinarima u organizaciji AZOO-a.

Rezultati istraživanja su pokazali kako se 86 % stručnih suradnika knjižničara Zadarske županije, u navedenom razdoblju, barem jednom stručno usavršavalo. Uočen je porast u broju stručnog usavršavanja putem webinarima. Međutim, porast sudjelovanja na webinarima ne znači i porast broja stručnih suradnika knjižničara koji se stručno usavršavaju jer oni stručni suradnici knjižničari, koji se redovito stručno usavršavaju na stručnim skupovima uživo, to redovito čine i putem webinarima.

Ključne riječi : stručni suradnik knjižničar, stručno usavršavanje, školska knjižnica, Zadarska županija

Quantitative Indicators of Professional Training Programmes at Ettaedu – A Research on Professional Training of Primary and Secondary-School Librarians of Zadar County from 2018 to 2020

Abstract

This research, conducted from 2018 to 2020, on professional training of associate librarians of Dalmatia; high school librarians of Zadar County, had for its goal to analyse the frequency of attendance of such training programmes and to assess whether the quantitative indicators are in concord with the qualitative ones. The research was conducted based on the data available from Ettaedu for the years 2018 to 2020 and a high school librarians data register administered by the manager of High School County Librarians Council of Zadar County.

While studying the frequency of professional trainings of associate librarians, the main interest was the attendance of trainings at the County Council of Experts (online and offline). However, the study includes trainings at the intercounty professional meetings, school librarians spring schools and webinars, hosted by AZOO, as well.

Research findings show that 86% of associate librarians of Zadar County had attended the trainings programmes at least once in the course of these two years. An increase in attendance of webinars has also been noticed. However, this increase does not presuppose an increase in the number of associate librarians because those librarians that regularly attend training programmes live, do the same in webinars.

Keywords: expert associate librarian, professional training programmes, school library, Zadar County

Uvod

Županijsko stručno vijeće osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Zadarske županije, u šk. godini 2020./2021., broji 52 stručna suradnika koji rade u 51 ustanovi (32 osnovne škole i 19 srednjih škola). U razdoblju od 2018. do 2020. godine, ukupno se stručno usavršavalo 77 stručnih suradnika knjižničara, od kojih je 19 bilo na kraćim ili dužim zamjenama, a 2 stručna suradnika je na zamjeni i u ovoj školskoj godini. U navedenom razdoblju umirovljena su 3 stručna suradnika knjižničara. Prema podacima sa Ettaedu, evidentirano je 9 pripravnika, od kojih 4 više nisu u radnom odnosu, a za 5 pripravnika koji još uvijek rade nije dostupna informacija jesu li pristupili stručnom ispitu. Od 77 stručnih suradnika koji su se stručno usavršavali u navedenom razdoblju,

6 ih ima zvanje mentora, a 3 zvanje savjetnika (2 su u mirovini). Svi stručni suradnici knjižničari imaju visoku stručnu spremu.¹¹⁶

Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja na Ettaedu - Istraživanje o usavršavanju osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Zadarske županije od 2018. do 2020.

Tema istraživanja

Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja na Ettaedu od 2018. do 2020. godine

Istraživački problem

Osnovni istraživački problem bio je ispitati znači li velik broj sudjelovanja na stručnim skupovima ujedno i produktivniji rad stručnog suradnika knjižničara, odnosno jesu li kvantitativni pokazatelji u suglasju s kvalitativnim.

Cilj istraživanja

Osnovni ciljevi istraživanja su:

- utvrditi u kolikoj mjeri stručni suradnici knjižničari Zadarske županije sudjeluju na stručnim skupovima pri organizaciji AZOO
- unaprjeđenje organiziranja stručnih usavršavanja
- oblikovanje smjernica za dodjelu potvrđnica i znački

Metodologija istraživanja

Instrument

Istraživanje je provedeno na rezultatima analize sudjelovanja stručnih suradnika osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Zadarske županije na stručnim skupovima u organizaciji AZOO, a koja su evidentirana na platformi Ettaedu.

¹¹⁶ Za navedene podatke, ne možemo sa sigurnošću tvrditi da su potpuno točni, budući da osobne podatke u Ettaedu, svaki stručni suradnik knjižničar unosi samostalno u stavci Osobni podatci. Nužno je da članovi Vijeća ažuriraju svoje osobne podatke na Ettaedu te da unesu email adresu koju redovito koriste, a savjetujemo da to bude Carnetova domena@skole.hr.

Uzorak

Istraživanjem je obuhvaćeno 77 stručnih suradnika knjižničara Zadarske županije koji su se u razdoblju od 2018. do 2020. godine barem jednom stručno usavršavali na stručnim skupovima u organizaciji AZOO. Među navedenim stručnim suradnicima knjižničarima nalaze se i 3 stručna suradnika knjižničara koja su u međuvremenu umirovljena.

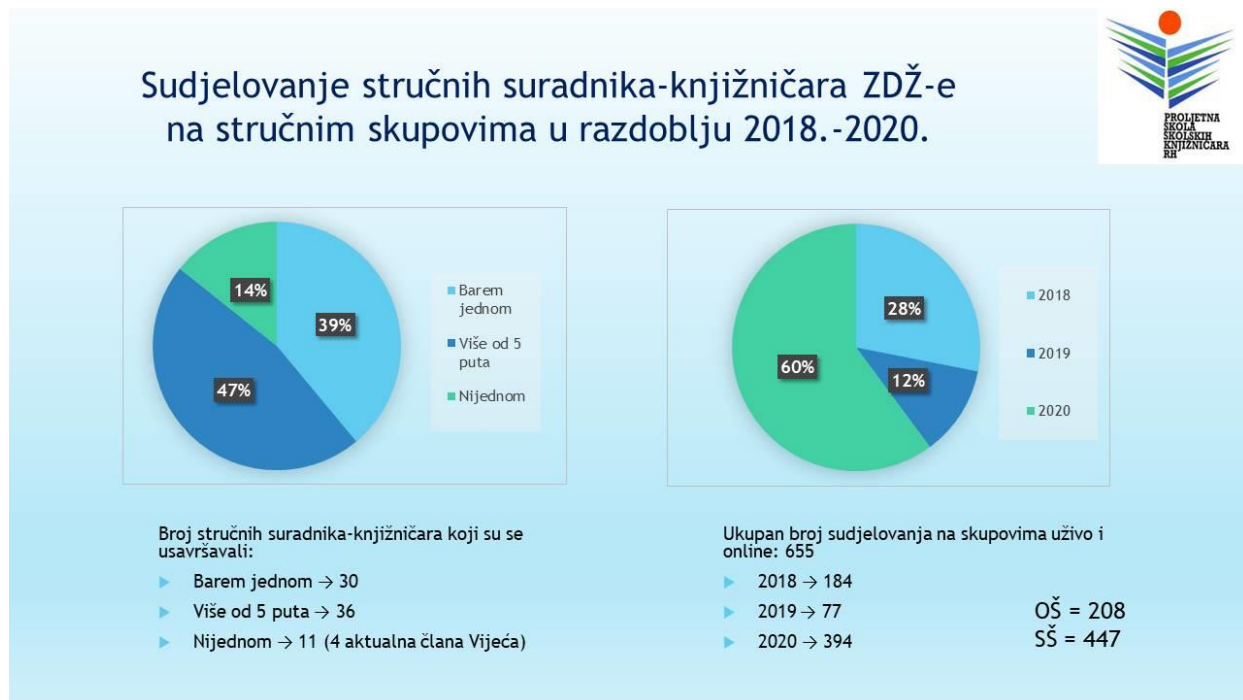
Prikupljanje podataka

Na temelju dobivenih podataka o stručnim usavršavanjima osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Zadarske županije s platforme Ettaedu, napravljena je tablica iz koje se mogao iščitati pojedinačan broj sudjelovanja stručnih suradnika knjižničara na stručnim skupovima u organizaciji AZOO. Za provjeru podataka koristila se i evidencija zaposlenih knjižničara koju vodi voditeljica ŽSV-a.

Rezultati istraživanja

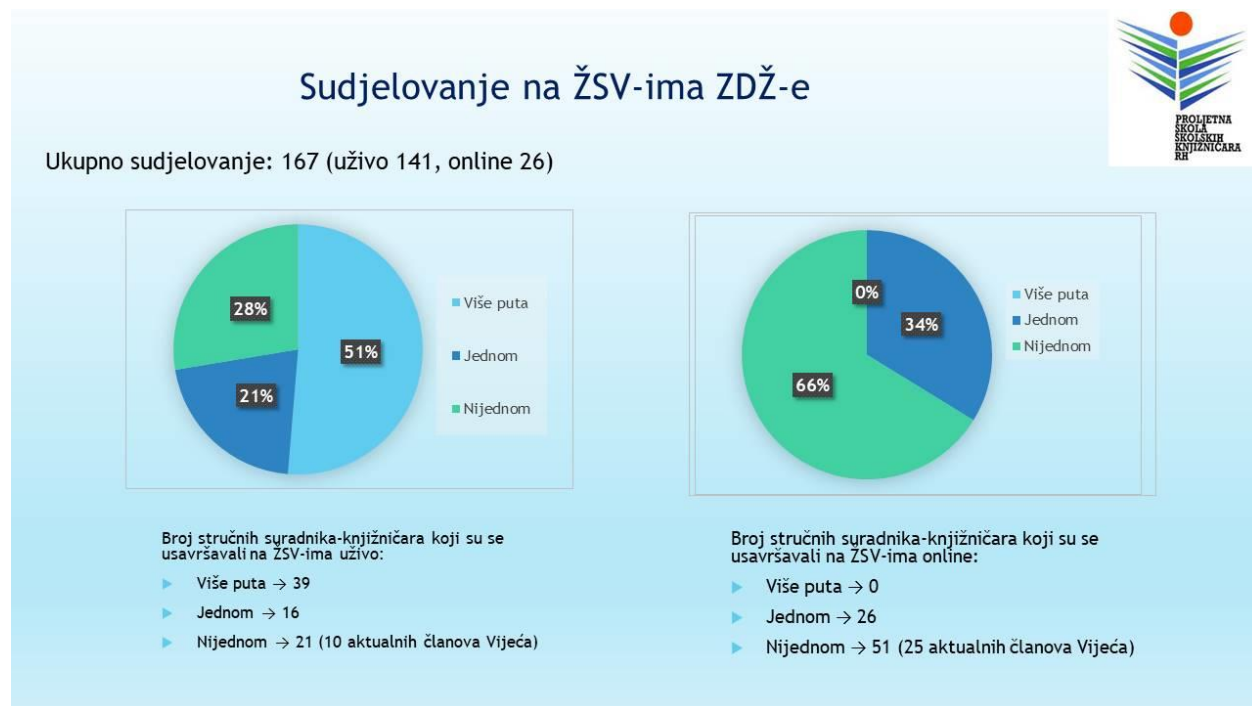
Analiza rezultata

Kod istraživanja učestalosti stručnih usavršavanja stručnih suradnika knjižničara, fokus je bio na broju usavršavanja na Županijskim stručnim vijećima (uživo i online), ali su u istraživanje uključena i usavršavanja na međužupanijskim stručnim skupovima, Proljetnim školama školskih knjižničara te webinarima u organizaciji AZOO-a. Slijedom toga, od ukupno 77 stručnih suradnika knjižničara, niti jednom se nije stručno usavršavalo njih 11 (4 aktualna člana Vijeća). Od 66 stručnih suradnika knjižničara koji su se usavršavali, svega 36 ih se usavršavalo 5 ili više puta u tri godine. Dodatno je analizirana količina stručnih usavršavanja po godinama održavanja te su dobiveni sljedeće rezultati: u 2018. godini na stručnim skupovima uživo i online, bila su 33 stručna suradnika koji su imali ukupno 184 sudjelovanja, u 2019. godini na stručnim skupovima uživo i online, 25 stručnih suradnika koji su imali ukupno 77 sudjelovanja, a u 2020. godini na stručnim skupovima uživo i online, bilo je 25 stručnih suradnika koji su imali ukupno 394 sudjelovanja (Slika 1).

Slika 1. Sudjelovanje stručnih suradnika knjižničara ZDŽ-e na stručnim skupovima u razdoblju 2018.-2020.

Stručni skupovi Županijskih stručnih vijeća organiziraju se do tri puta godišnje (izuzev 2019. kada su se stručna usavršavanja provodila u sklopu Škole za život). Na stručnim skupovima uživo sudjelovao je 56 stručni suradnik knjižničar i imali su 141 sudjelovanje na Vijećima, dok je na Županijskim stručnim vijećima online sudjelovalo 26 stručnih suradnika knjižničar i imali su 26 sudjelovanja na Vijećima (održan je 1 stručni skup online u 2020. godini). Ukupno 21 stručni suradnik knjižničar nikada nije sudjelovalo na stručnom skupu ŽSV-a uživo (10 aktualnih članova Vijeća), a 16 ih je sudjelovalo jednom. Polovica stručnih suradnika knjižničara nije sudjelovala na stručnom skupu ŽSV-a online. (Slika 2).

Slika 2. Sudjelovanje na stručnim skupovima ŽSV-a Zadarske županije

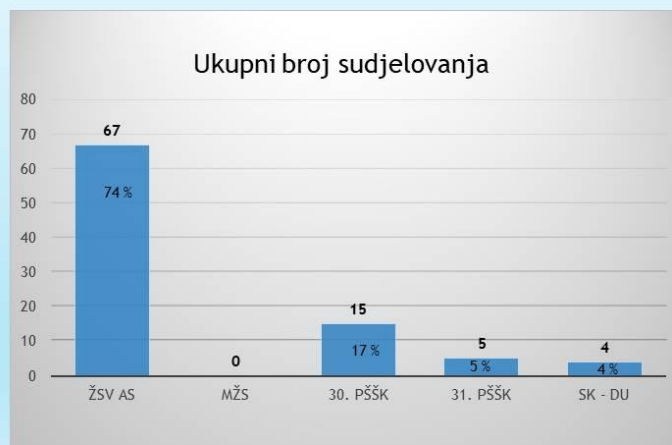
Kada se usporede ovi podatci s podacima dobivenim za ostale skupove u organizaciji AZOO-a (skupovi u organizaciji više savjetnice Ane Saulačić, Međužupanijski skupovi, Proljetne škole, Državni kongres knjižničara u Dubrovniku) rezultat je jednako poražavajući. Na stručnim skupovima u organizaciji više savjetnice Ane Saulačić bilo je 67 sudjelovanja, na Proljetnim školama sudjelovalo je 20 stručnih suradnika knjižničara, a na Svjetskom kongresu knjižničara u Dubrovniku 4, a Međužupanijskim skupovima nitko nije sudjelovao. Mali broj sudjelovanja stručnih suradnika knjižničara na međužupanijskim, državnim i međunarodnim skupovima može se opravdati udaljenošću održavanja skupova te nemogućnošću pojedinih škola da pokriju troškove sudjelovanja. (Slika 3).

Sudjelovanja na ŽSV-ima više savjetnice Ane Saulačić, međužupanijskim skupovima, državnim i međunarodnim skupovima

► Broj stručnih suradnika-knjižničara koji su sudjelovali na:

- ▶ ŽSV AS → 67
- ▶ MŽS → 0
- ▶ 30. PŠŠK → 15
- ▶ 31. PŠŠK → 5
- ▶ SK-DU → 4

Slika 3. Sudjelovanja na stručnim skupovima ŽSV-a više savjetnice Ane Saulačić, međužupanijskim i državnim skupovima

Značajan porast u broju stručnih usavršavanja pojavio se prilikom praćenja online skupova u organizaciji AZOO-a, odnosno webinaru u organizaciji više savjetnice Adele Granić koji imaju 394 sudjelovanja u navedenom razdoblju. Ovo ne čudi s obzirom na činjenicu da webinaru traju samo sat vremena i održalo ih se više od 100. No unatoč učestalosti, kratkoći i dostupnosti webinaru, 51 stručni suradnik knjižničar nikada nije prisustvovao webinaru u organizaciji AZOO-a, a svega 20 ih je sudjelovalo više od 5 puta. (Slika 4).

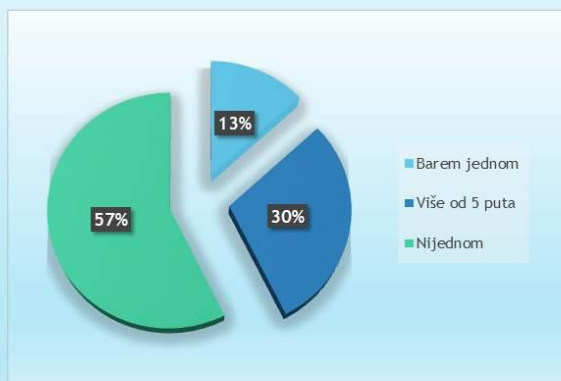
Stručna usavršavanja putem webinaru u organizaciji više savjetnice Adele Granić

- ▶ Broj usavršavanja online (bez ŽSV-a): 392 sudjelovanja

Broj stručnih suradnika-knjižničara koji su se usavršavali putem webinaru:

- ▶ Barem jednom → 9
- ▶ Više od pet puta → 20
- ▶ Nijednom → 39 (22 aktualnih članova Vijeća)

Slika 4. Stručna usavršavanja na mreži

Također je vrlo bitno za naglasiti kako se čak 50 stručnih suradnika knjižničara prijavilo 235 puta (199 puta na webinaru) za sudjelovanje na stručnim skupovima, ali na skupu ipak nisu sudjelovali. Postavlja se pitanje jesu li neki od njih ipak sudjelovali na webinaru, ali nisu odradili zadatak na Loomenu¹¹⁷, radi čega nisu dobili potvrdu ili uistinu nisu sudjelovali na skupu iz bilo kojeg drugog razloga (Slika 5).

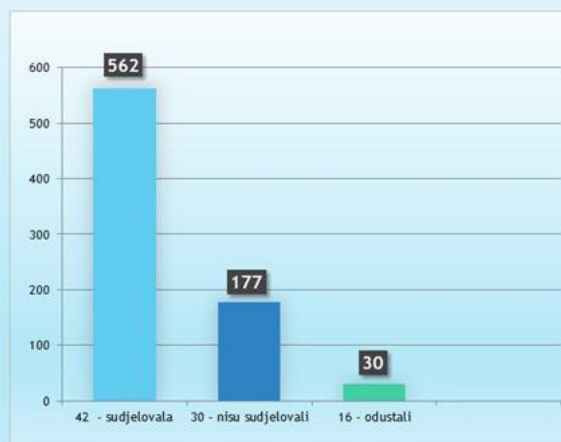
¹¹⁷ Sudjelovanje na webinarima za stručne suradnike-knjižničare, u organizaciji više savjetnice Adele Granić, prijavljuje se preko Ettaedu platforme, prati se putem Adobe Connect komunikacijske platforme, a nakon odslušanog webinaru potrebno je riješiti test na Loomenu, kao uvjet za dobivanje potvrde o sudjelovanju na webinaru (potvrđnica u Ettaedu-u i značka u Loomenu-u)

Postotak nesudjelovanja na prijavljenim stručnim skupovima/webinarima

► Broj prijavljenih stručnih skupova:

- Sudjelovali: 562 (42 stručna suradnika-knjižničara)
- Nisu sudjelovali na prijavljenom skupu: 177=127 W (30 stručnih suradnika-knjižničara)
- Odustali od prijavljenog skupa: 30 (16 stručnih suradnika-knjižničara)

Slika 5. Broj nesudjelovanja na prijavljenim stručnim skupovima održanima uživo ili online

Rasprava

Iz rezultata istraživanja vidljivo je kako se iz godine u godinu smanjuje broj sudjelovanja na stručnim skupovima voditelja Županijskih stručnih vijeća te skupova uživo u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje te opada broj stručnih suradnika knjižničara koji se stručno usavršavaju, ali raste broj sudjelovanja na webinarima. No porast broja sudjelovanja na webinarima ne znači porast broja stručnih suradnika knjižničara koji se stručno usavršavaju. Iz rezultata istraživanja je vidljivo kako na stručnim skupovima sudjeluju uvijek isti članovi Vijeća, bilo da se radi o usavršavanjima uživo ili online. Kako je ranije navedeno, 51 stručni suradnik knjižničar nikada nije prisustvovao webinaru u organizaciji AZOO-a, a svega 20 ih je sudjelovalo više od 5 puta. U analizi ovih podataka nužno je napomenuti kako u 2019. članovi Vijeća nisu prisustvovali usavršavanju na Ettaedu jer su se usavršavali preko aplikacije EMA u Školi za život., a u 2020. su im usavršavanja uživo bila onemogućena zbog pandemije bolesti Covid-19. No uzmu li se u obzir i ove specifične okolnosti, ponovno se dolazi do podataka prema kojima se polovica članova ŽSV-a Zadarske županije, nije nijednom stručno usavršavala putem ŽSV, bilo uživo, bilo online, a to se ne može

opravdati navedenim okolnostima. Također, zaključeno je kako kvantiteta ne uključuje i kvalitetu stručnog usavršavanja, posebice ako se uzme u obzir potrebu skupljanja bodova za napredovanja u zvanja, kao i mogućnost fiktivnog sudjelovanja na webinarima. Ukoliko je osoba sudjelovala u velikom broju webinarima, to ne mora ujedno značiti i kvalitetniji i produktivniji rad. Zanimljiv je podatak i velik broj nesudjelovanja na webinarima iako su zabilježene prijave stručnih suradnika knjižničara na navedena stručna usavršavanja. Postavlja se pitanje, treba li uspješan test na Loomenu biti uvjet za dobivanje potvrdnica ili ne? Možda nam treba test i za sve oblike stručnog usavršavanja ili nije potreban ni za jedan? Treba li oblikovati nove smjernice za dobivanje potvrdnica ili znački?

Zaključak

Rezultati istraživanja navode na krajnji zaključak kako oni stručni suradnici knjižničari, koji se redovito stručno usavršavaju na stručnim skupovima uživo, to redovito čine i putem webinarima. Prednosti rada na daljinu, kao što su dostupnost puno većem broju korisnika, korištenje digitalnih alata i tehnologija, smanjeni troškovi organizacije i sudjelovanja, očito nisu dovoljni da motiviraju stručne suradnike knjižničare na stručno usavršavanje putem webinarima. Webinarima su dobrodošla nadogradnja na već postojeće oblike stručnih usavršavanja putem skupova Županijskih stručnih vijeća, međuzupanijskih skupova i državnih skupova te je sudjelovanje na njima korisno za osobni profesionalni razvoj, ali webinarima nikako ne bi trebali biti primarni ili jedini oblik stručnog usavršavanja stručnih suradnika knjižničara. Rezultati analize stručnih usavršavanja pokazali su kako 21 stručni suradnik knjižničar nikada nije sudjelovao na stručnom skupu ŽSV-a uživo, a 30 na stručnom skupu ŽSV-a online. Ove brojke su poražavajuće, ako uzmemo u obzir da je stručno usavršavanje pravo i obveza prema članku 31., stavku 2. Zakona o knjižnicama¹¹⁸, prema članku 18. Standarda za školske knjižnice¹¹⁹ te članku 15., stavku 4. Kolektivnog ugovora za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama¹²⁰. Sudjelovanje na ŽSV-ima nadogradnja je na formalno

¹¹⁸ Zakon o knjižnicama NN 17/19 <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html> (16.4.2021.)

¹¹⁹ Standard za školske knjižnice. NN 34/00.

<https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2000_03_34_698.html> (16.4.2021.)

¹²⁰ Kolektivni ugovor za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama NN 51/18 <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_06_51_1019.html> (16.4.2021.)

obrazovanje i podrška cjeloživotnom obrazovanju. Mlađim kolegama i kolegicama je pomoć i podrška za ulazak u odgojno-obrazovni proces, a starijim i iskusnijim kolegama sredstvo razmjene znanja i poticaj za unapređenje vlastitog odgojno-obrazovnog i stručnog rada. Unatoč tome što je istaknuta važnost stručnog usavršavanja te je isto propisano kao pravo i obveza, izuzev nemogućnosti za napredovanje u zvanje, nema sankcija za one koji se ne uključuju u nijedan oblik stručnog usavršavanja. Stručno usavršavanje tako ostaje svakom stručnom suradniku knjižničaru na izbor ukoliko želi napredovati te ukoliko želi svojim znanjima obogatiti odgojno-obrazovni proces škole u kojoj radi.

Literatura

Machala, Dijana. 2013. *Stalno stručno usavršavanje knjižničara u Hrvatskoj: prigodom desete obljetnice osnutka Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u RH*. Vjesnik bibliotekara Hrvatske, **56**, 1/2. 13-33. <<https://www.bib.irb.hr/888363>> (pristupljeno 16.4.2021.)

Kolektivni ugovor za zaposlenike u srednoškolskim ustanovama NN 51/18.
<https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_06_51_1019.html> (pristupljeno 16.4.2021.)

Standard za školske knjižnice NN34/00.
<https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2000_03_34_698.html>
(pristupljeno 16.4.2021.)

Zakon o knjižnicama NN 17/19.
<https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html> (pristupljeno 16.4.2021.)

ŽIVOTOPIS

Nikolina Dolfić, rođena je u Zadru 1985. Nakon završene osnovne glazbene škole i opće gimnazije, diplomirala je knjižničarstvo i sociologiju na Sveučilištu u Zadru. Radi u obrazovanju od 2011. nadalje, kontinuirano se usavršavajući, između ostalog i na eTwinning kontakt seminaru u Varšavi (2018.) te kao stipendistica AZOO-a, u Jeruzalemu na Yad Vashem – međunarodnoj školi za poučavanje o Holokaustu (2013.). Od 2015. godine živi u Splitu i radi u Tehničkoj školi za strojarstvo i mehatroniku, na radnom mjestu stručne suradnice knjižničarke. Od rujna 2020., voditeljica je Županijskog stručnog vijeća srednjoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije i Županijskog stručnog vijeća osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Zadarske županije. Članica je Stručnog povjerenstva za utvrđivanje psihofizičkog stanja djeteta pri Upravnom odjelu za prosvjetu, kulturu, tehničku kulturu i sport Splitsko-dalmatinske županije. Objavljuje stručne radove i primjere dobre prakse, piše i provodi razne projekte te sudjeluje i izlaže na županijskim i državnim stručnim skupovima. Članica je HUŠK-a i HMŠK-a. Promovirana je u zvanje mentor.

Osnivačica je i predsjednica plesne udruge „Tiramola“ u Splitu (2017.), a članica je i Udruge plesnih umjetnika Hrvatske - UPUH. Aktivno se bavi edukacijom djece i odraslih na području suvremenog plesa i pokreta te produkcijom i distribucijom predstava i umjetničkih programa. Kratke priče i pjesme objavljene su joj u više zbirki, zbornika i časopisa.

4.3.4. Nikolina **Borovina**, Analiza stručnog usavršavanja stručnih suradnika knjižničara osnovnih i srednjih škola Dubrovačko-neretvanske županije od 2018. do 2020. godine

**Nikolina Borovina, prof. i dipl. knjiž., stručni suradnik knjižničar - mentor
Voditeljica ŽSV-a stručnih suradnika knjižničara osnovnih i srednjih škola
Dubrovačko-neretvanske županije
nikolina.borovina@skole.hr
Osnovna škola Vela Luka**

**ANALIZA STRUČNOG USAVRŠAVANJA STRUČNIH SURADNIKA KNJIŽNIČARA
OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE**

Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja na Ettaedu – Istraživanje o usavršavanju stručnih suradnika knjižničara Dalmacije od 2018. do 2020.

Abstract

Professional development of teachers and professional associates is an important component of the educational system that encourages change and innovation in teaching, creating the conditions for better learning of students. The research on the training of professional associates of librarians of primary and secondary schools in Dubrovnik-Neretva County was conducted on the basis of available data collected through the information system Ettaedu, which is used to publish professional meetings, monitor attendance at professional trainings and issue certificates of participation in professional meetings. from January 1, 2018 to December 31, 2020. The research was conducted in order to improve the organization of professional development and to harmonize and formulate guidelines, especially for online training of employees.

Keywords: expert associate librarian, professional training programmes, school library, Dubrovnik-Neretva County

Stručno usavršavanje učitelja i stručnih suradnika važna je sastavnica odgojno-obrazovnog sustava koja potiče na promjene i inovativnost u nastavi stvarajući pretpostavke za kvalitetnije učenje učenika. Istraživanje o usavršavanju stručnih suradnika knjižničara osnovnih i srednjih

škola Dubrovačko-neretvanske županije provedeno je na temelju dostupnih podataka prikupljenih kroz informacijski sustav Ettaedu, koji se koristi u svrhu objavljivanja stručnih skupova, praćenja nazočnosti stručnim usavršavanjima i izdavanja potvrda o sudjelovanju na stručnim skupovima te obuhvaća razdoblje od 1. siječnja 2018. do 31. prosinca 2020. godine. Istraživanje je provedeno u svrhu unapređenja organizacije stručnog usavršavanja te ujednačavanja i oblikovanja smjernica posebno za mrežno usavršavanje djelatnika.

Istraživanje je osim osnovnih informacija i podataka o pojedinom županijskom vijeću obuhvaćalo i broj usavršavanja na županijskim stručnim skupovima, uživo i na mreži, broj usavršavanja na međužupanijskim skupovima te na državnim skupovima odnosno Proljetnim školama školskih knjižničara. Također, istraživao se broj odnosno postotak usavršavanja putem webinara u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje te broj onih koji su otkazali sudjelovanje na stručnom skupu.

U školskoj godini 2020/2021. županijsko vijeće školskih knjižničara osnovnih i srednjih škola Dubrovačko-neretvanske županije broji 43 stručna suradnika knjižničara koji rade u 47 škola, od toga 32 osnovne i 15 srednjih. Prema evidenciji voditelja vijeća 6 školskih knjižničara radi na dvije škole po pola radnog vremena. U razdoblju od 2018.-2020. godine usavršavalo se 38 članova vijeća dok se 5 članova nije nijednom usavršavalo prijavom putem Ettaedu sustava. Županijsko stručno vijeće ima jednog stručnog suradnika u zvanju mentora te dva u zvanju savjetnika od kojih je jedan u mirovini dok je drugi knjižničar savjetnik iz predmeta povijesti. Također, u Vijeću su prijavljena 3 pripravnika od kojih jedan više nije u radnom odnosu, jedan treba polagati stručni ispit pri Agenciji za odgoj i obrazovanje, a jedan je položio dio stručnog ispita.

Većina stručnih suradnika knjižničara su diplomirani knjižničari i svi imaju završenu visoku stručnu spremu. Od 43 člana Županijskog vijeća 5 stručnih suradnika učitelji su nastavnih predmeta od kojih jedan studira knjižničarstvo.

U razdoblju od 2018.-2020. god. većina školskih knjižničara Dubrovačko-neretvanske županije, točnije 88%, stručno se usavršavala, međutim prisutna je neujednačenost i neredovitost. Pojedini članovi Vijeća redovito se usavršavaju dok jedan dio tek povremeno sudjeluje na stručnim

skupovima. Ukupan broj sudjelovanja u dvogodišnjem razdoblju iznosi 461 dok 178 nije sudjelovalo na prijavljenom stručnom skupu. Od sudjelovanja na stručnom skupu odustalo je 11 djelatnika s 25 prijave.

Broj stručnih usavršavanja po godini iznosi:

- **2018.** godine na stručnim skupovima bilo je ukupno 88 sudjelovanja na stručnim usavršavanjima na kojima je sudjelovalo 30 stručnih suradnika knjižničara. Nijednom se nije usavršavalo 13 djelatnika.

- **2019.** godine na stručnim skupovima bilo je ukupno 55 sudjelovanja na stručnim usavršavanjima na kojima su sudjelovala 23 stručna suradnika knjižničara. Nijednom se nije usavršavalo 20 djelatnika.

- **2020.** godine na stručnim skupovima bilo je ukupno 317 sudjelovanja na stručnim usavršavanjima na kojima je sudjelovalo 30 stručnih suradnika knjižničara. Nijednom se nije usavršavalo 13 djelatnika.

U razdoblju od 2018. do 2020. godine nijednom se nije usavršavalo 5 stručnih suradnika knjižničara.

Na stručnim skupovima Županijskih stručnih vijeća sudjelovala su 33 školska knjižničara s ukupno 97 sudjelovanja od toga uživo 54 a na mreži 43 stručna usavršavanja. Na županijskim skupovima uživo 14 stručnih suradnika knjižničara nije sudjelovalo nijednom dok na skupovima na mreži nijednom nije sudjelovalo 13 knjižničara.

Udio sudionika na ostalim stručnim skupovima u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje je 34, međužupanijskim 3 i državnim skupovima 13 i iznosi ukupno 50 sudjelovanja. Jedan od mogućih razloga manjeg sudjelovanja na međužupanijskim i državnim skupovima su veći troškovi sudjelovanja te prometna povezanost i udaljenost od mjesta održavanja skupa.

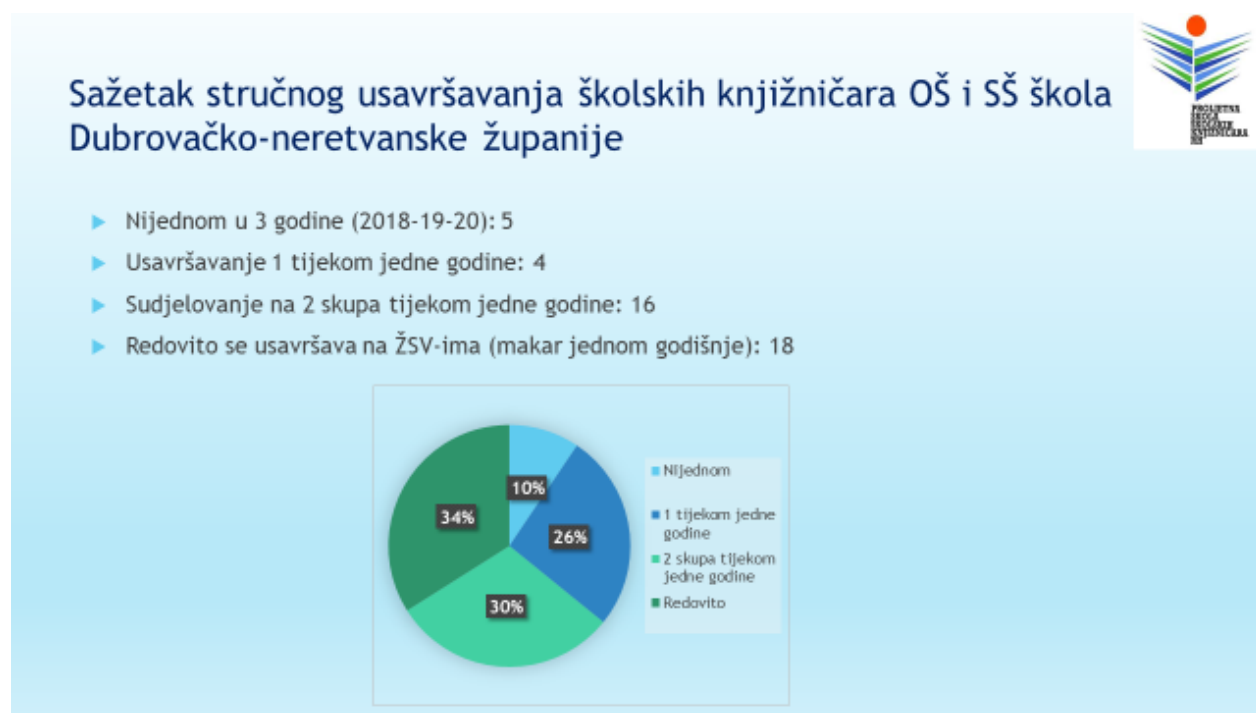
U 2020. godini povećan je broj sudjelovanja na stručnim skupovima koji se održavaju na različitim platformama na mreži kao što su Adobe Connect, MS Teams i Zoom. Razlog ovakvom načinu održavanja skupova je epidemiološka situacija koja onemogućava održavanje skupova uživo.

Na mrežnim skupovima – webinarima, sudjelovala su 23 stručna suradnika knjižničara ukupno 315 puta. Zanimljiva je činjenica da od ukupno 178 nesudjelovanja na prijavljenim stručnim skupovima na mreži – webinarima, 22 stručna suradnika nisu sudjelovala 167 puta. U ovom slučaju ne mogu se sa sigurnošću utvrditi razlozi nesudjelovanja. Moguće je da sudionik nije ispunio uvjete za dobivanje potvrde o sudjelovanju ili uopće nije sudjelovao na stručnom skupu. Zbog ovakvih nedoumica bilo bi potrebno ujednačiti i oblikovati smjernice za dodjelu potvrda o sudjelovanju i dodjelu znački.

Unatoč prednostima online stručnog usavršavanja 10 stručnih suradnika nije sudjelovalo nijednom na stručnom usavršavanju na mreži, bilo na županijskom vijeću ili webinarima u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje, iako takav oblik usavršavanja zahtijeva manje troškove i dostupan je bilo kada i bilo gdje.

Iz navedenog istraživanja i analize stručnog usavršavanja školskih knjižničara osnovnih i srednjih škola Dubrovačko-neretvanske županije može se zaključiti da postoji neujednačenost i neredovitost u stručnom usavršavanju školskih knjižničara.

U razdoblju od 2018. do 2020. godine 38 stručnih suradnika knjižničara sudjelovalo je na stručnim skupovima dok 5 njih nije nijednom sudjelovalo.

U 2020. godini zbog epidemiološke situacije smanjen je broj stručnih skupova uživo dok se povećao broj stručnih skupova online. Povećan broj stručnog usavršavanja na mreži ne znači ujedno i kvalitativnu vrijednost takvog usavršavanja između ostalog i zbog mogućnosti fiktivnog sudjelovanja. Prednost ovakvog oblika usavršavanja sigurno je dostupnost i manji troškovi. Unatoč tome, neki stručni suradnici nisu sudjelovali u online stručnom usavršavanju i nisu motivirani za bilo koji oblik usavršavanja iako je on obvezan za sve odgojno – obrazovne djelatnike.

Stručni suradnici koji se redovno usavršavaju na skupovima uživo redovito se usavršavaju i na mreži. Zbog navedenih nedostataka online usavršavanja kao što je pitanje nesudjelovanja, potrebno je ujednačiti i oblikovati smjernice za dodjelu potvrda o sudjelovanju i dodjelu znački.

Mogućnosti i prednosti stručnog usavršavanja online su značajne, ali nikako ne bi trebale postati i jedini oblik usavršavanja niti mogu zamijeniti skupove uživo. Fizički kontakt, neposredna interakcija i neformalna druženja sudionika imaju važnu ulogu u razmjeni iskustva, motivaciji i profesionalnom razvoju.

Analiza postojećeg stanja usavršavanja stručnih suradnika knjižničara ukazuje na potrebu poboljšanja i unapređenja sustava stručnog usavršavanja, ne samo knjižničara nego i svih odgojno-obrazovnih djelatnika s ciljem poboljšanja sustava školstva u cjelini. Profesionalni razvoj učitelja i stručnih suradnika ima značajnu ulogu u razvoju učeničkih kompetencija i podizanju kvalitete obrazovanja a time i socijalnog i ekonomskog razvoja društva u cjelini.

ŽIVOTOPIS

Nikolina Borovina rođena je 1971. godine u Dubrovniku. Studij likovne kulture i likovnih umjetnosti završila je 1996. godine u Splitu, a studij knjižničarstva 2004. godine pri Filozofskom fakultetu u Osijeku. Nakon završenog studija od 1997. do 1999. godine radi kao učitelj likovne kulture i zemljopisa u Osnovnoj školi Antuna Kanižlića i kao nastavnik stručnih predmeta u Obrtničkoj školi u Požezi. Od 1999. do 2010. radi u Srednjoj školi Vela Luka gdje predaje Likovnu umjetnost i Povijest hrvatske kulturne baštine. Kao stručni suradnik knjižničar radi u Osnovnoj školi Vela Luka od 1999. godine do danas. Aktivno sudjeluje u pripremi i organizaciji kulturne i javne djelatnosti škole i školskim projektima. Radi kao administrator resursa škole i kao koordinator u projektu e-Škole. Voditeljica je Županijskog stručnog vijeća školskih knjižničara osnovnih i srednjih škola Dubrovačko-neretvanske županije od 2018. Član je nekoliko strukovnih udruga, koordinator za ispitivanje čitalačke pismenosti za PIRLS 2021 – NCVVO, član Upravnog vijeća Knjižničarskog društva Dubrovnik od 2018. do 2020. godine. Redovito se stručno usavršava na skupovima u organizaciji MZO i AZOO te sudjeluje i izlaže na županijskim, međužupanijskim i državnim stručnim skupovima. Promovirana je u zvanje stručnog suradnika mentora u lipnju 2018. godine.

4.3.5. Marina **Klarić**, Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja na Ettaedu - Istraživanje o usavršavanju osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Šibensko-kninske županije od 2018. do 2020. godine

Marina Klarić, mag. prim. educ., mag. bibl.

Voditeljica ŽSV-a osnovnoškolskih i srednjoškolskih stručnih suradnika knjižničara Šibensko-kninske županije

marina.goles@skole.hr

Katolička osnovna škola Šibenik, Šibenik

**KVANTITATIVNI POKAZATELJI STRUČNOG USAVRŠAVANJA NA ETTAEDU –
ISTRAŽIVANJE O USAVRŠAVANJU OSNOVNOŠKOLSKIH I SREDNJOŠKOLSKIH
STRUČNIH SURADNIKA KNJIŽNIČARA ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE OD 2018. DO
2020. GODINE**

Sažetak

U školskim knjižnicama stručne poslove obavlja stručni suradnik knjižničar. Prema Standardu za školske knjižnice¹²¹ stručni suradnik knjižničar obvezan je stalno se stručno usavršavati, organizirano ili pojedinačno. Istraživanjem o usavršavanju stručnih suradnika knjižničara Dalmacije od 2018. do 2020. godine, u ovom slučaju osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Šibensko-kninske županije, željelo se analizirati koliko se stručni suradnici knjižničari unutar navedene županije kontinuirano stručno usavršavaju i jesu li kvantitativni pokazatelji u suglasju s kvalitativnim. Rezultati istraživanja su pokazali kako se 87 % stručnih suradnika knjižničara Šibensko-kninske županije, u razdoblju od 2018. do 2020. godine, stručno usavršavalo barem jednom, međutim tu se uglavnom radi o istim osobama koje se kontinuirano stručno usavršavaju. Također, istraživanjem se dodatno ukazalo na problematiku kako kvantiteta stručnih usavršavanja ne znači ujedno i kvalitetu jer su usavršavanja na mreži, iako imaju i mnogo svojih prednosti, pojedincima omogućila i fiktivna sudjelovanja koja su teže mjerljiva.

Ključne riječi : školska knjižnica, stručni suradnik knjižničar, stručno usavršavanje, Šibensko – kninska županija

¹²¹ Standard za školske knjižnice. NN 34/00.

URL: <https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2000_03_34_698.html> (15.4.2021.)

Abstract

In school libraries, professional work is performed by an expert associate librarian. According to the Standard for school libraries, an expert associate librarian is obliged to constantly improve his / her professional skills, in an organized or individual manner. The aim of the research on the training of professional librarians in Dalmatia from 2018 to 2020, in this case primary and secondary school librarians of Šibenik-Knin County, was to analyze how much expert associate librarians within the county were taking part in professional training and whether quantitative indicators were consistent with qualitative ones. The results of the research showed that 87% of expert associates librarians in Šibenik-Knin County, in the period from 2018 to 2020, participated in professional training at least once, but these were mostly the same people who regularly participated in professional training. The research additionally pointed out the problem, namely the quantity of professional training does not mean quality because online training, although with many advantages, has enabled individuals to make fictitious participation that is more difficult to measure.

Keywords: school library, expert associate librarian, professional training, Šibenik-Knin County

Uvod

Županijsko stručno vijeće osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Šibensko-kninske županije broji 37 stručnih suradnika knjižničara koji rade u 37 osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižnica. Prema podacima s Ettaedu, ukoliko se promatra razdoblje od 2018. do 2020. godine, šest je stručnih suradnika knjižničara koji imaju status mentora, a dvoje stručnih suradnika knjižničara ima status savjetnika. Također, u navedenom razdoblju, evidentirana su četiri pripravnika, a tri su stručna suradnika knjižničara, od čega jedan sa statusom savjetnika, otišla u mirovinu. Sveukupno gledajući, za istraživanje su korišteni podaci s platforme Ettaedu o stručnim usavršavanjima 40 stručnih suradnika knjižničara Šibensko-kninske županije.

Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja na Ettaedu - Istraživanje o usavršavanju osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Šibensko-kninske županije od 2018. do 2020.

Tema istraživanja

Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja na Ettaedu

Istraživački problem

Osnovni istraživački problem jest znači li velik broj sudjelovanja na stručnim skupovima ujedno i produktivniji rad stručnog suradnika knjižničara, odnosno jesu li kvantitativni pokazatelji u suglasju s kvalitativnim.

Cilj istraživanja

Osnovni ciljevi istraživanja su:

- utvrditi u kolikoj mjeri stručni suradnici knjižničari Šibensko-kninske županije sudjeluju na stručnim skupovima pri organizaciji AZOO
- unaprjeđenje organiziranja stručnih usavršavanja
- oblikovanje smjernica za dodjelu potvrđnica i znački

Metodologija istraživanja

Instrument

Istraživanje je provedeno na analizi sudjelovanja osnovnoškolskih i srednjoškolskih stručnih suradnika knjižničara Šibensko-kninske županije na stručnim skupovima pri organizaciji AZOO, a evidentirana su na platformi Ettaedu.

Uzorak

Istraživanjem je obuhvaćeno 40 stručnih suradnika knjižničara Šibensko-kninske županije koji su se u razdoblju od 2018. do 2020. godine barem jednom stručno usavršavali na stručnim skupovima u organizaciji AZOO. Među navedenim stručnim suradnicima knjižničarima nalaze se i 3 stručna suradnika knjižničara koja su u međuvremenu otišla u mirovinu.

Prikupljanje podataka

Na temelju dobivenih podataka o stručnim usavršavanjima osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Šibensko-kninske županije s platforme Ettaedu, napravljena je tablica iz koje se mogao

iščitati pojedinačan broj sudjelovanja stručnih suradnika knjižničara na stručnim skupovima u organizaciji AZOO.

Rezultati istraživanja

Analiza rezultata

Koliki se broj stručnih suradnika knjižničara Šibensko-kninske županije usavršava na stručnim skupovima pri organizaciji AZOO bio je jedan od osnovnih ciljeva istraživanja jer predstavlja polazište za prikupljanje svih ostalih podataka bitnih za navedeno istraživanje. Nadalje, zanimao nas je i sveukupan broj sudjelovanja stručnih suradnika knjižničara Šibensko-kninske županije na stručnim skupovima pri organizaciji AZOO, bilo da su održani uživo ili na mreži, ali i njihov broj sudjelovanja tijekom 2018., 2019. i 2020. godine (Slika 1).

Slika 1. Sudjelovanje stručnih suradnika knjižničara ŠKŽ-e na stručnim skupovima u razdoblju 2018.-2020.

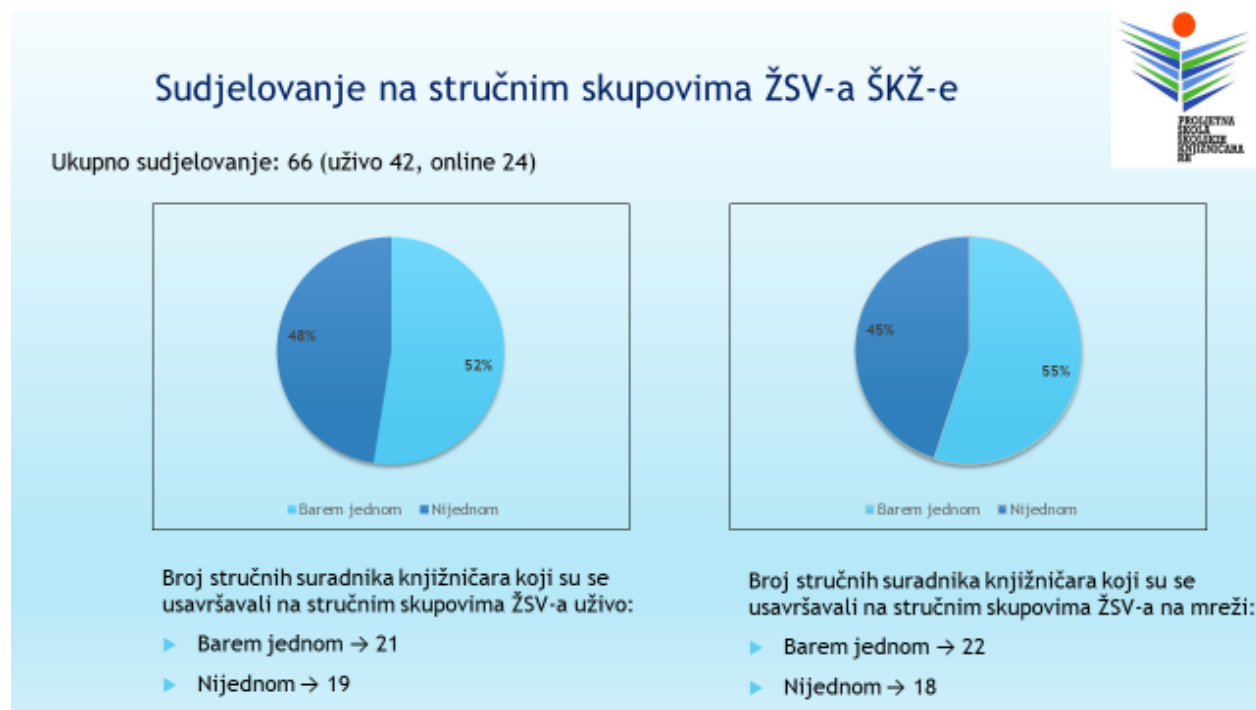

Analizom rezultata vidljivo je kako se 87% stručnih suradnika knjižničara Šibensko-kninske u navedenom razdoblju stručno usavršavalo barem jednom dok se njih 13% nije uopće stručno usavršavalo na stručnim skupovima u organizaciji AZOO. Ukoliko promatramo broj sudjelovanja po godinama, vidljiv je velik skok u broju sudjelovanja na stručnim skupovima tijekom 2020. godine. Pretpostavka je kako je uzrok tome velik broj usavršavanja na mreži koja su postala dostupnija većem broju stručnih suradnika knjižničara iz razloga što se mogu pratiti s radnog mjesta ili iz vlastitog doma.

Osim što nas je zanimao sveukupan broj sudjelovanja stručnih suradnika knjižničara na stručnim skupovima u organizaciji AZOO, zanimao nas je i pojedinačan broj sudjelovanja na stručnim skupovima ŽSV-a, međužupanijskim stručnim skupovima, državnim skupovima te stručnim skupovima koji se održavaju na mreži.

Rezultati sudjelovanja na stručnim skupovima ŽSV-a (Slika 2.) pokazala su poražavajuću statistiku kako se velik broj stručnih suradnika knjižničara Šibensko-kninske županije nije usavršavao nijednom u navedene tri godine. Nadu da će s vremenom više članova Vijeća sudjelovati na stručnim skupovima ŽSV-a budi povećan trend sudjelovanja na stručnim skupovima ŽSV-a na mreži što se nastavilo i tijekom 2021. godine. Moramo napomenuti, kako se za istraživanje analizirao samo jedan stručni skup ŽSV-a Šibensko-kninske županije koji je održan na mreži u studenome 2020. godine.

Slika 2. Sudjelovanje na stručnim skupovima ŽSV-a Šibensko-kninske županije

Promatrajući dalje podatke o broju sudjelovanja stručnih suradnika knjižničara Šibensko-kninske županije na stručnim skupovima ŽSV-a u organizaciji više savjetnice Ane Saulačić, međužupanijskim i državnim skupovima (Slika 3.) došli smo zaključka kako ni u ovom slučaju situacija nije ništa drugačija. Stručni suradnici knjižničari koji sudjeluju na stručnim skupovima ŽSV-a u organizaciji voditelja ŽSV-a, jednako sudjeluju na stručnim skupovima ŽSV-a koje organizira viša savjetnica Ana Saulačić. Broj sudjelovanja na međužupanijskim i državnim skupovima jednako je malen što bi se donekle moglo i opravdati udaljenošću održavanja skupova i nemogućnošću pojedinih škola da pokriju troškove sudjelovanja.

Slika 3. Sudjelovanja na stručnim skupovima ŽSV-a više savjetnice Ane Saulačić, međuzupanijskim i državnim skupovima

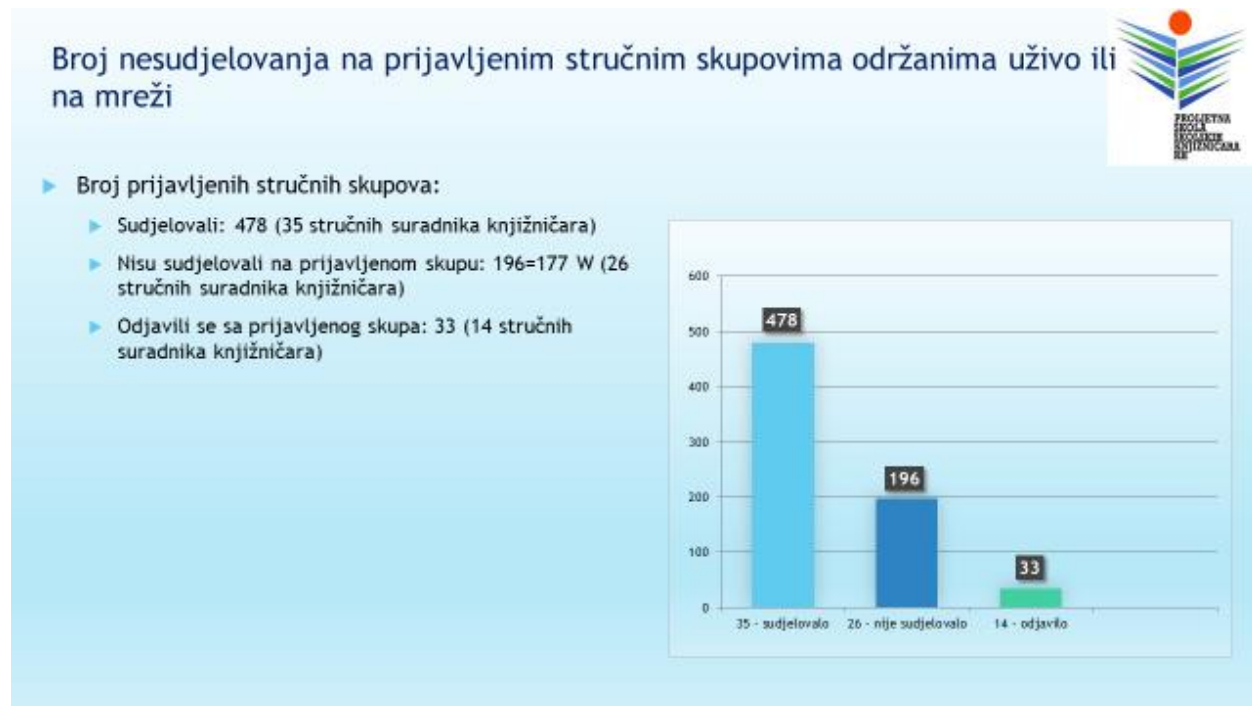
S druge pak strane, primijećen je porast broja sudjelovanja na stručnim skupovima koji su održani na mreži (Slika 4.). Pretpostavljamo kako je prvotni uzrok tome bio nedostatak stručnih usavršavanja uživo s obzirom na prisutnost pandemije COVID-19. Ipak, velik broj stručnih suradnika knjižničara Šibensko-kninske županije, njih čak 45 %, unatoč dostupnosti i velikoj učestalosti navedenih usavršavanja, nikad na njima nije sudjelovao.

Slika 4. Stručna usavršavanja na mreži

Slijedom prethodno dobivenih rezultata zanimalo nas je na koliko su sveukupno stručnih skupova sudjelovali stručni suradnici knjižničari Šibensko-kninske županije, na koliko njih im je evidentirano da nisu sudjelovali te s koliko stručnih skupova su se službeno odjavili (Slika 5.). Primijećeno je kako se velik broj stručnih suradnika knjižničara prijavio na stručne skupove održane na mreži koje nije odslušao dok se jako malen broj njih odjavio sa istih. Postavlja se pitanje je li uzrok tome stvarno nesudjelovanje na stručnom skupu ili je osoba odslušala stručni skup na mreži, ali nije riješila test na Loomenu što je uvjet za dobivanje potvrde.

Slika 5. Broj nesudjelovanja na prijavljenim stručnim skupovima održanima uživo ili na mreži

Rasprava

Iz dobivenih rezultata istraživanja vidljivo je kako se većina stručnih suradnika knjižničara Šibensko-kninske županije usavršava na stručnim skupovima pri organizaciji AZOO međutim tu se nažalost ne radi o kontinuiranom stručnom usavršavanju svih članova Vijeća. Primijećeno je kako na stručnim skupovima sudjeluju uvijek isti članovi bilo da se radi o usavršavanjima uživo ili na mreži tako da veći broj sudjelovanja na stručnim usavršavanjima na mreži ne znači ujedno i da se veći broj stručnih suradnika knjižničara usavršava. Također, postavlja se pitanje mogućnosti fiktivnog sudjelovanja jer je sudjelovanje na ovakvim oblicima usavršavanja teže mjerljivo. Ukoliko je osoba sudjelovala u velikom broju na ovakvim oblicima usavršavanja, to ne mora ujedno značiti i kvalitetniji i produktivniji njen rad tako da kvantitativni pokazatelji ne moraju biti u suglasju s kvalitativnim. Također, zabrinjavajuće je i velik broj zabilježenih nesudjelovanja na stručnim skupovima održanima na mreži iako su zabilježene prijave stručnih suradnika knjižničara

na navedena stručna usavršavanja. Treba li uspješan test na Loomenu biti uvjet za dobivanje potvrđnica ili ne? Treba li možda za svaki oblik usavršavanja biti ponuđen test ili ne treba biti niti za jedan? Možda nas to navede na razmišljanja o tome treba li oblikovati nove smjernice za dobivanje potvrđnica ili znački.

Svjesni smo kako će s vremenom biti sve više usavršavanja na mreži, međutim ne smijemo ni zanemariti stručna usavršavanja uživo. Iako usavršavanja na mreži nude mnoštvo prednosti jer su dostupnija većem broju ljudi ona nikako ne mogu zamijeniti fizički kontakt i živu riječ koja je prisutna kod stručnih usavršavanja uživo.

Ipak, zasad oba oblika stručnih usavršavanja nisu uspjela motivirati veći broj stručnih suradnika knjižničara Šibensko-kninske županije da se stručno usavršavaju.

Zaključak

Na koji način motivirati stručne suradnike knjižničare da se stručno usavršavaju pitanje je na koje ćemo svi, a pogotovo mi voditelji ŽSV-a, tražiti odgovore nakon provedenog istraživanja o usavršavanju stručnih suradnika Dalmacije. Treba li mijenjati sadržaje stručnih usavršavanja, načine njihova održavanja ili nešto drugo. Svi težimo tome da nam se što više članova Vijeća stručno usavršava, napreduje i dijeli svoja znanja. Međutim, što učiniti kada nešto od toga izostane?

Svjesni smo da se stručni suradnici knjižničari u današnje vrijeme mogu usavršavati uživo i na različitim platformama te da je mnogo toga dostupno. Međutim, kao i u svemu, trebalo bi krenuti otpočetak, a to su prvenstveno usavršavanja na ŽSV-ima odakle sve počinje. Tu kreće prvi kontakt s kolegama i razmjena znanja i iskustva. Mlađe kolegice i kolege dobivaju podršku pri ulasku u proces odgoja i obrazovanja, a oni malo stariji prenose svoja znanja stečena tijekom godina. Rečeno je kako se stručni suradnici knjižničari trebaju stalno stručno usavršavati, međutim što se događa ukoliko to izostane. Ukoliko ne misle krenuti u postupak napredovanja zasad ništa, međutim možda se i to u nekoj skoroj budućnosti promijeni.

Bez obzira na bodove i potvrde koje skupljamo, moramo znati da stručna usavršavanja prvenstveno služe nadogradnji vlastitoga znanja koje možemo podijeliti s djecom i kolegama i kolegicama na radnom mjestu. Sve ide naprijed, s novim računalnim programima i digitalnim

alatima susrećemo se svakodnevno, učenici nam sve više u svakodnevnom radu koriste računala i tablete. Ukoliko se stručno ne usavršavamo, smatramo li da samo mi zaostajemo, a sve drugo ide naprijed?

Živimo u vremenu u kojem informalno obrazovanje igra veliku ulogu. Naše temeljne kompetencije koje smo stekli formalnim obrazovanjem nisu dovoljne te se s toga trebamo kontinuirano cjeloživotno obrazovati. Osnovni motiv trebaju nam biti učenici kojima ćemo prenijeti svoja znanja i vještine kojima bismo obogatili odgojno-obrazovni proces, a školsku knjižnicu učinili mjestom koje će učenici svakodnevno s užitkom posjećivati.

Literatura

Horvat, A. Cjeloživotno učenje knjižničara u Hrvatskoj: stanje i mogućnosti. // Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost / urednice Aleksandra Horvat, Dijana Machala. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2009.

Machala, D. Knjižničarske kompetencije: pogled na razvoj profesije. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2015.

Machala, D.; A. Horvat. Nacionalni program trajne izobrazbe knjižničara temeljen na ishodima učenja: prema priznavanju neformalnog obrazovanja knjižničara. // Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost / urednice Aleksandra Horvat, Dijana Machala. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2009.

Internetski izvori:

Standard za školske knjižnice. NN 34/00.

URL: <https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2000_03_34_698.html> (15.4.2021.)

Životopis

Marina Klarić rođena je 1986. godine u Šibeniku. 2010. godine na Sveučilištu u Zadru, Studiju za učitelje, stekla je zvanje magistre primarnog obrazovanja, a 2016. godine, na Sveučilištu u Zagrebu, Odsjeku za informacijske znanosti, zvanje magistre bibliotekarstva. Od 2013. godine radi u Katoličkoj osnovnoj školi na radnom mjestu stručnog suradnika knjižničara gdje obogaćuje kulturnu i javnu djelatnost škole. Organizira književne susrete, radi na poticanju čitanja te sudjeluje u mnogim školskim i nacionalnim projektima. 2019. godine član je organizacijskog odbora 31. Proljetne škole školskih knjižničara Republike Hrvatske održane u Šibeniku gdje je bila i moderator književnog susreta u povodu romana Dubravke Oraić Tolić Doživljaji Karla Maloga. Član je Uredničkog vijeća Zaveslaja, godišnjaka Katoličke osnovne škole i monografije o 10. obljetnici Katoličke osnovne škole u Šibeniku, Veslamo evo... .

Članica je Hrvatske udruge školskih knjižničara. Od rujna 2020. godine voditeljica je ŽSV-a osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Šibensko-kninske županije.

4.3.6. Ana **Saulačić**, ZAKLJUČAK CJELOKUPNOG ISTRAŽIVANJA ZA DALMATINSKE ŽUPANIJE

Ana Saulačić, viša savjetnica

Agencija za odgoj i obrazovanje – Podružnica Split

ZAKLJUČAK CJELOKUPNOG ISTRAŽIVANJA USAVRŠAVANJA NA ETTAEDU

Iz rezultata istraživanja vidljivo je kako se iz godine u godinu smanjuje broj sudjelovanja na stručnim skupovima voditelja županijskih stručnih vijeća te skupova uživo u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje. Također opada broj stručnih suradnika knjižničara koji se stručno usavršavaju, ali raste broj stručnog usavršavanja na mreži, no navedena sudjelovanja na mreži ne znače i porast broja stručnih suradnika knjižničara koji se stručno usavršavaju, s obzirom da je iz rezultata istraživanja vidljivo kako na stručnim skupovima sudjeluju uvijek isti članovi vijeća, bilo da se radi o usavršavanjima uživo ili na mreži. Kako je ranije navedeno, ovisno o županiji između 22% i 41% stručnih suradnika knjižničara nikada nije prisustvovalo stručnom usavršavanju na mreži u organizaciji AZOO-a, a između 45% i 59% je osoba (ovisno o županiji) koje su sudjelovale više od 5 puta na usavršavanju na mreži. U razdoblju od 1. siječnja 2018. do 31. prosinca 2020. barem jednom se stručno usavršavalo između 26% i 87% osnovnoškolskih i srednjoškolskih stručnih suradnika knjižničara četiriju županija Dalmacije. U tom razdoblju broj usavršavanja uživo je opadao, a rastao je broj usavršavanja na mreži, najviše zbog pandemije koronavirusa. Tijekom 2019. većina stručnih suradnika usavršavala se preko sustava EMA (Škola za život, Loomen) te je slijedom toga broj usavršavanja na Ettaedu bio u znatnom padu. U analizi ovih podataka nužno je napomenuti kako u 2019. članovi Vijeća nisu prisustvovali usavršavanju na Ettaedu jer su se usavršavali preko aplikacije EMA u Školi za život, a u 2020. su im usavršavanja uživo bila onemogućena zbog pandemije bolesti Covid-19. No uzmu li se u obzir i ove specifične okolnosti, ponovno se dolazi do podataka prema kojima se značajan broj članova ŽSV-a županija Dalmacije, nije nijednom stručno usavršavao putem ŽSV, bilo uživo, bilo na mreži, što se ne može opravdati navedenim okolnostima. Također, nameće se zaključak kako kvantiteta ne uključuje i

kvalitetu stručnog usavršavanja, posebice ako se uzme u obzir potrebu skupljanja bodova za napredovanja u zvanja, kao i mogućnost fiktivnog sudjelovanja na usavršavanjima na mreži, dapače, brojna sudjelovanja uvijek istih osoba na mrežnim usavršavanjima upućuju na moguću utrku za bodovima za napredovanje u zvanju. Ukoliko je osoba sudjelovala u velikom broju usavršavanja na mreži, to ne mora ujedno značiti i kvalitetniji i produktivniji rad, a često se i kvalitetan rad pretvara u rad s odabranom skupinom učenika, koji su ionako zainteresirani za sadržaje koje im škola nudi, što je u suprotnosti s obavezom odgojno-obrazovnih radnika da sve učenike potakne i uključi u rad. Zanimljiv podatak je i velik broj nesudjelovanja na usavršavanjima na mreži, iako su zabilježene prijave stručnih suradnika knjižničara na navedena stručna usavršavanja, pa se postavlja pitanje, je li zaista nisu sudjelovali, ili postoji drugi razlog.

Pozitivne strane usavršavanja na mreži su: manji troškovi, lakša dostupnost, veći izbor stručnih usavršavanja, a negativne strane su: mogućnost fiktivnog sudjelovanja i prezasićenost knjižničara velikim brojem stručnih usavršavanja. Velika ponuda online usavršavanja (Matična služba, izdavačke kuće, interdisciplinarni skupovi) ne znači nužno i kvalitetu. Problem predstavlja nepostojanje točnih podataka o svim članovima ŽSV-a na Ettaedu (<http://ettaedu.azoo.hr/>), s obzirom da brojni stručni suradnici knjižničari ne ažuriraju stavku **Osobni podatci** (sl. 1.), a u nešto manjem broju redovito ne ispunjavaju ni mrežne statistike Matične službe, pa ne znamo koliki je broj osoba koje rade i u nastavi polovinu radnog vremena, a u sustavu su navedeni samo kao učitelji. Također, problem predstavlja i to što na mrežnim stranicama pojedinih škola ne postoje podatci o zaposlenim stručnim suradnicima knjižničarima, kao ni ostalim djelatnicima, što se u zadnje vrijeme opravdava uvođenjem GDPR-a¹²², a bi ipak trebalo preispitati te utvrditi koji službeni podaci trebaju biti tajni, a koji javni u svrhu učinkovitijeg upravljanja sustavom te učinkovitije međuknjižnične suradnje.

¹²² Opća uredba o zaštiti osobnih podataka ili GDPR (*General Data Protection Regulation*)
GDPR Hrvatska - Agencija za zaštitu osobnih podataka <<https://azop.hr>>

ettaedu.azoo.hr

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

Stručni skupovi

Tip stručnog skupa Naziv

Predmetno područje

Naziv	Predmetno područje	Vrijeme početka
*		31.07.2021 u 00:00 sa
Škola međusjeka kultura "Dr. Ante Petarić"	Hrvatski jezik	18.08.2021 u 20:00 sa
Razvijanje komunikacijskih kompetencija u profesionalnom napredovanju odgojnih obrazovnih radnika te njihova akreditacija i obnovu akreditacije kao ocjenjivača/ispitivača na međunarodnim certificiranim ispitima Školski DELF A1, A2, B1 i B2	Strani jezik - francuski	25.08.2021 u 09:00 sa
ŽSV za GOO i druge međupredmetne teme za OS Međimurske županije; Primjeri dobre prakse: Anksioznost, Suraduj i rasti, Virtualna učionica, Poduzetništvo, Projektna aktivnosti, SEMED	Građanski odgoj i obrazovanje	25.08.2021 u 09:00 sa
ŽSV iz GOO-a i ostalih međupredmetnih tema za SS Međimurske županije; Primjeri dobre prakse: Anksioznost, Suraduj i rasti; Organizacija i upravljanje virtualnom učionicom; Poduzetništvo na djelu; Projektna aktivnosti; SEMET	Građanski odgoj i obrazovanje	25.08.2021 u 09:00 sa
Međužupanijsko stručno vijeće za nastavnike predmetnog područja Likovne umjetnosti Primorsko-goranske, Ličko-senjske i Istarske županije	Likovna umjetnost	25.08.2021 u 10:00 sa
Međužupanijsko stručno vijeće za nastavnike predmetnog područja Vizualnih umjetnosti i dizajna Primorsko-Goranske, Ličko-Senjske i Istarske županije	Vizualne umjetnosti i dizajn	25.08.2021 u 10:00 sa
Primjena predmetnog kurikuluma kemije s naglaskom na razvijanje prirodoslovne pismenosti učenika - učitelji i nastavnici kemije Krapinsko-zagorske županije i učitelji kemije Zagrebačke županije	Kemija	26.08.2021 u 09:30 sa
Županijsko stručno vijeće nastavnika povijesti u gimnazijama Grada Zagreba	Povijest	26.08.2021 u 10:00 sa

Slika 1. Ettaedu aplikacija - stavka **Osobni podaci** (lijevo), koju korisnici ažuriraju samostalno

Rezultati istraživanja koji su pokazali da oni koji se redovito stručno usavršavaju na stručnim skupovima uživo, to redovito čine i na mreži, te postotak onih osoba koje se nikada nisu usavršavale, moguće je povezati i sa zastupljenošću knjižničnih softvera u školskim knjižnicama dalmatinskih županija, s obzirom da su postotci slični: 59 od 275 školskih knjižnica Dalmacije nema softver za knjižnično poslovanje (sl. 2).

Zastupljenost knjižničnih programa (NEMA softver: 59 knjižnica Dalmacija / 130 knjižnica RH)

► U razdoblju od 2018. do 2020. od 300 školskih knjižnica županija **Dalmacije** - softver NEMA 59 knjižnica, a **knjižnični program IMA 214 knjižnica**.

Knjižnice RH SVE vrste	METEL	Zaki	CROLIST	KitLib	IMA UKUPNO	Aleph	ISIS	Koha	Medved	NEMA	Ostalo
RH SKOLSKE UKUPNO 1.385	87% 916	59% 130	37% 34		1.242 1.112	0% 0	73% 11	8% 1	0% 0	84% 130	30% 20

13.	10	-	22	-	32					23	-
15.	25	-	10	-	35					-	-
17. OŠ	75	-	-	2	78					15	1
17. SŠ	34	1	-	-	35					11	-
19.	32	-	2	-	34					10	-
DALMACIJA OŠ/SŠ	176	1	34	2	214					59	1

Slika 2. Zastupljenost knjižničnih softvera u školskim knjižnicama Dalmacije, može biti indikativna s obzirom na postotak sudjelovanja na usavršavanjima na mreži

Prednosti rada na daljinu, kao što su dostupnost puno većem broju korisnika, korištenje digitalnih alata i tehnologija, smanjeni troškovi organizacije i sudjelovanja, su brojne ali očito nedovoljne za mobilizaciju onih koji ne žele sudjelovati, što je poražavajuće, ako se uzme u obzir da je stručno usavršavanje pravo i obveza prema članku 31., stavku 2. Zakona o knjižnicama¹²³, prema članku 18. Standarda za školske knjižnice¹²⁴ te članku 15., stavku 4. Kolektivnog ugovora za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama¹²⁵. Usavršavanja na mreži su dobrodošla nadogradnja na već postojeće oblike stručnih usavršavanja uživo, ali ne bi trebali biti primarni ili jedini oblik stručnog usavršavanja stručnih suradnika knjižničara. Sudjelovanja na ŽSV-ima trebala bi biti temeljni i nezaobilazni način stručnog usavršavanja za koji ne bi postojalo opravdanje za nesudjelovanje,

¹²³ Zakon o knjižnicama NN 17/19 <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html> (16.4.2021.)

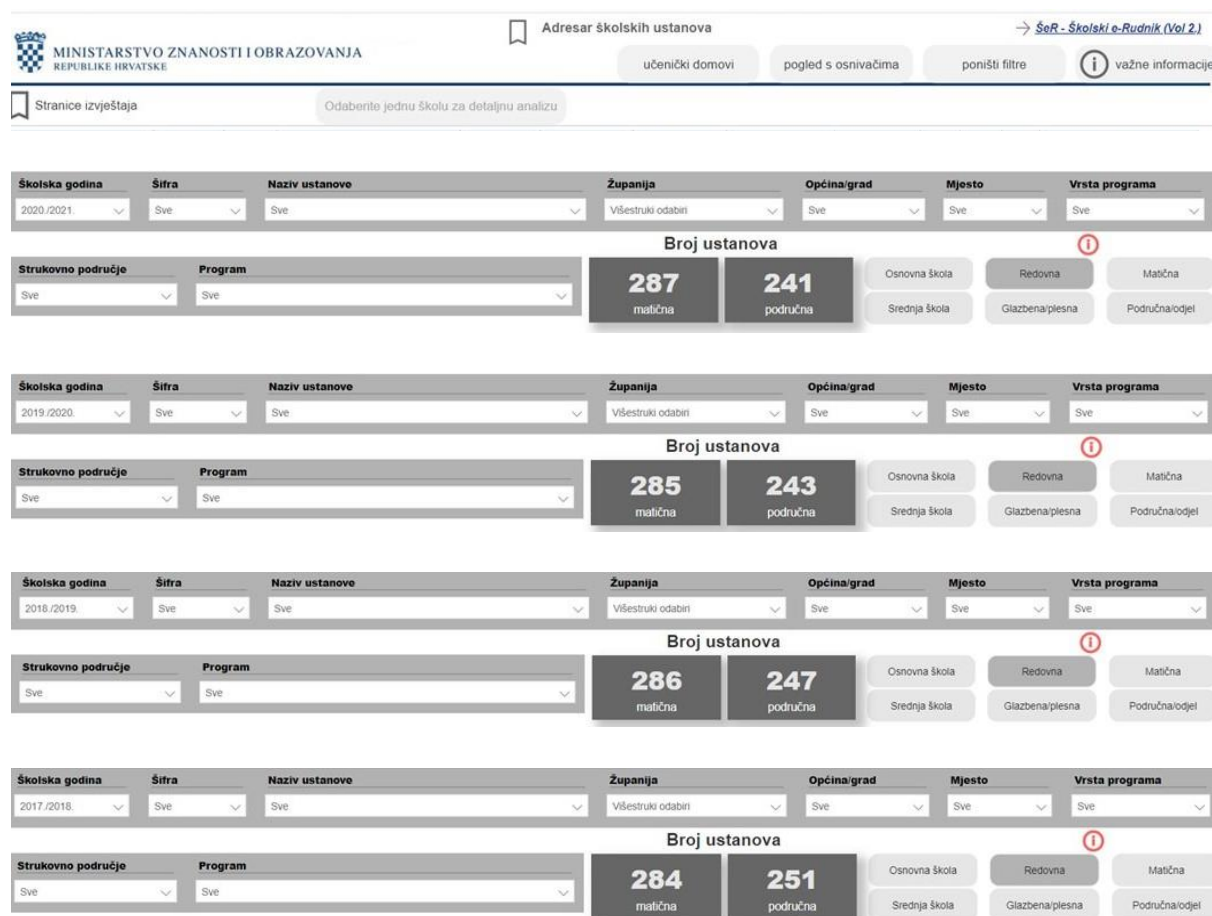
¹²⁴ Standard za školske knjižnice. NN 34/00.

<https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2000_03_34_698.html> (16.4.2021.)

¹²⁵ Kolektivni ugovor za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama NN 51/18 <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_06_51_1019.html> (16.4.2021.)

33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

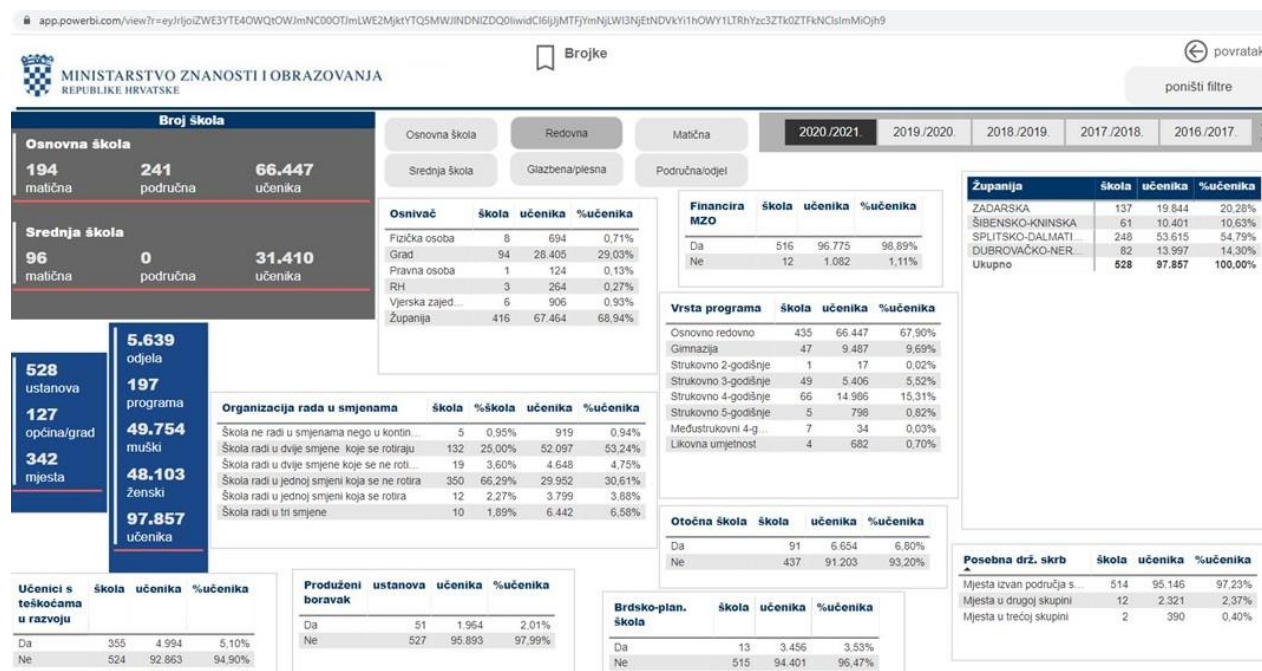
jer je nadogradnja na formalno obrazovanje i podrška cjeloživotnom obrazovanju, mlađim osobama pomoć i podrška za ulazak u odgojno-obrazovni proces, a starijim i iskusnijim osobama je sredstvo razmjene znanja i poticaj za unapređenje vlastitog odgojno-obrazovnog i stručnog rada. Na rezultate istraživanja nisu znatno utjecale promjene broja ustanova, tijekom **trogodišnjeg razdoblja** (sl. 3.):

Slika 3. Promjene u broju odgojno-obrazovnih ustanova s područja Dalmacije, u vrijeme izrade rezultata istraživanja 2020./2021. te tijekom trogodišnjeg razdoblja: 2019./2020., 2018./2019. i 2017./2018. školske godine (izvor: MZO, (ŠeR) Školski e-Rudnik)

Provedeno istraživanje može biti putokazom za buduća istraživanja o učestalosti ukupnog stručnog usavršavanja stručnih suradnika knjižničara, ali najvažnije pitanje koje nam se nameće jest pitanje osobne odgovornosti za trajno održavanje razina postignuća stručnih i osobnih

kompetencija, jer su one ponajprije odgovornost stručnih suradnika knjižničara¹²⁶, a potom i sustava u cjelini, s obzirom da prema čl. 115., Zakona o odgoju i obrazovanju *Učitelji, nastavnici, stručni suradnici i ravnatelji školske ustanove imaju pravo i obvezu trajno se stručno osposobljavati i usavršavati kroz programe koje je odobrilo Ministarstvo... Programe stručnog osposobljavanja i usavršavanja...organiziraju i provode ustanove nadležne za stručno usavršavanje. Veliki broj stručnih suradnika knjižničara u stručnim usavršavanjima vidi priliku za napredak u svom radu, jedni se stručno usavršavaju jer to smatraju svojom obavezom, a drugi uistinu vole učiti i savladati nešto novo. No, što je s onima koji se nikada nisu stručno usavršavali? Što je s kvalitetom njihovoga rada?*

Slika 4. Podaci za Dalmaciju o školama i učenicima, zaključno za razmišljanje (izvor: Šer).

¹²⁶ Cjeloživotno učenje knjižničara : ishodi učenja i fleksibilnost. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2009.

VODITELJICE ŽSV-A DALMACIJE - istraživački tim:

ŽUPANIJA	PODACI O VODITELJICAMA ŽSV-A DALMATINSKE 300 članova 55+35+150+44
13 - ZŽ	Zadarska OŠ-38/SŠ-20 55 - Nikolina Dolfić, / - Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku - SPLIT - n.dolfic@gmail.com 0-2-1
15 - ŠKŽ	Šibensko-kninska OŠ-23/SŠ-11 35 - Marina Klarić, / - Katolička osnovna škola - ŠIBENIK - marina.goles@gmail.com 0-2-0
17 - SDŽ	Splitsko-dalmatinska OŠ-96/SŠ-46 140 2-5-4 OŠ-50 - Marijana Jelinić Pezo, M - Osnovna škola Stjepan Radić - IMOTSKI - marijana.jelinic@gmail.com OŠ-50 - Adriana Turić Erceg, M - Osnovna škola Vrgorac - VRGORAC - turicadriana7@gmail.com SŠ-50 - Nikolina Dolfić, / - Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku - SPLIT - n.dolfic@gmail.com
19 - DNŽ	Dubrovačko-neretvanska OŠ-30/SŠ-14 44 - Nikolina Borovina, M - Osnovna škola Vela Luka - VELA LUKA - nikol.borovina@gmail.com 1-1-3

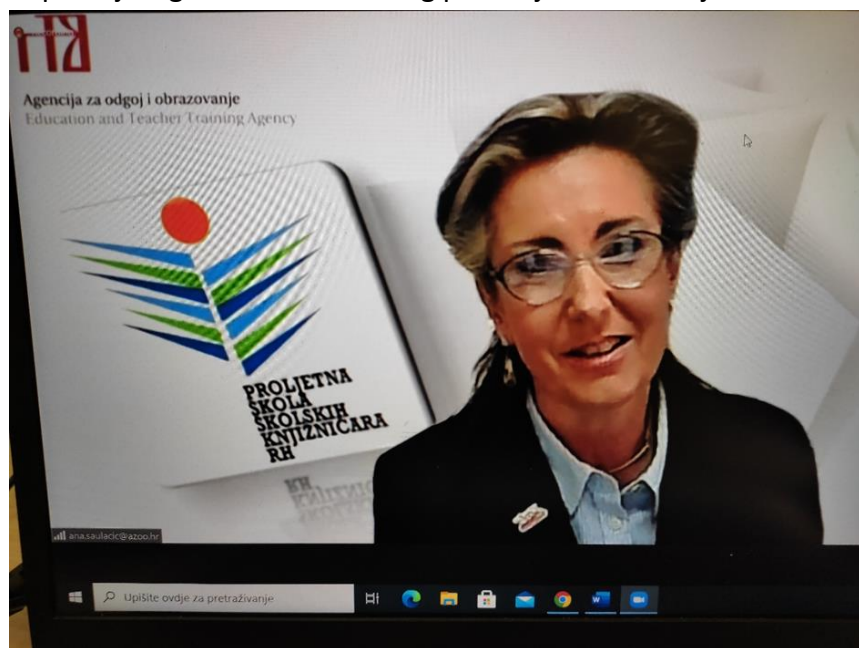
HVALA NA PAŽNJI!

Kontakt: ana.saulacic@azoo.hr

Slika 5. Istraživački tim - Voditeljice županijskih stručnih vijeća Dalmacije.

ŽIVOTOPIS

Ana Saulačić rođena je Splitu (1967) u kojem živi i radi. Majka je troje djece, profesorica povijesti umjetnosti i likovne kulture, diplomirana knjižničarka i diplomirana menadžerica obrazovanja. Položila je sve ispite na trogodišnjem doktorskom studiju, te joj je pod mentorstvom prof. Milice Andevski i prof. Željka Vučkovića prihvaćena tema doktorske disertacije „Upravljanje vizualnim identitetom školske knjižnice“ (provela je i obradila istraživanje među djelatnicima i učenicima osnovnih i srednjih škola Dalmacije), iz nastavnog predmeta Menadžment obrazovanja, na Fakultetu za menadžment (Novi Sad, 2010.). Radila je kao direktorica privatne tvrtke, učiteljica likovne kulture, nastavnica stručnog crtanja i kao stručna suradnica knjižničarka, od 2006. godine zaposlena je kao viša savjetnica za stručne suradnike knjižničare u Agenciji za odgoj i obrazovanje. Sudjelovala je na brojnim izložbama slika, a često i na dobrotvornim dražbama, pomažući udruge i pojedince. Cjeloživotno se usavršava (2015. je sudjelovala na konferenciji American Library Association u San Francisku, SAD), a organizirala je i brojne državne i međunarodne stručno/znanstvene skupove. Splitski festival pričanja priča („Pričigin“) podupire od osnutka (u organizacijskom odboru je do 2015.). Autorica je stručnih i znanstvenih radova. Članica je sljedećih udruga: Hrvatskoga knjižničarskog društva - HKD (od 1993.), Hrvatske udruge likovnih umjetnika u Splitu - HULU i Matice hrvatske – MH / OMHST (od 1994.) te Hrvatske udruge školskih knjižničara - HUŠK (od osnutka). Idejna je začetnica i suorganizatorica prvog HUŠK-ovog stručnog skupa „Horori a priori?! – knjige o kojima se ne govori, a tražene su u fondovima školskih knjižnica“ (Split, 2011.). Prvi stručni skup na mreži organizirala je 2021. godine, na platformi Zoom, 33. Proljetnu školu stručnih suradnika knjižničara Republike Hrvatske, tradicionalni državni skup Agencije za odgoj i obrazovanje, za 537 sudionika, na temu „Kurikulsko planiranje - provedba nepostojećeg kurikula nastavnog područja Školsko knjižničarstvo“.

5. INTERVJU S UMJETNIKOM

5.1. Adriana **Turić Erceg**, LUTKARSKI MJUZIKL U OSNOVNOŠKOLSKOM KURIKULU – INTERVJU S IVOM LESIĆEM

Adriana Turić Erceg, prof. hrv. jez.; dipl. knjiž. mentorica

adriana.turic-erceg@skole.hr

OŠ Vrgorac, Vrgorac

LUTKARSKI MJUZIKL U OSNOVNOŠKOLSKOM KURIKULU

Intervju s Ivom Lesićem, Produkcija Z

Lutkarski mjuzikl ima važnu ulogu u odgoju i obrazovanju najmlađih naraštaja. Stoga ima svoje mjesto i u osnovnoškolskom kurikulumu. S Ivom Lesićem, voditeljem lutkarskoga kazališta Produkcija Z iz Splita razgovarali smo o predstavama za djecu s kojima je gostovao u brojnim školama diljem Lijepe naše. Tu lijepu interakciju s djecom narušila je pandemija, ali aktualnost lutkarskoga mjuzikla i njegov utjecaj na djecu nije umanjen. Dapače, važniji je nego ikad.

Ivo Lesić je hrvatski skladatelj, izvršni i glazbeni producent, tekstopisac, aranžer zabavne glazbe i kazališnih lutkarskih komada, vokalist i redatelj kazališta lutaka. Po struci je diplomirani inženjer elektrotehnike. U Splitu je završio srednju glazbenu školu. Radio je kao tonski majstor u Hrvatskom narodnom kazalištu u Splitu te kao šef tehnike na Radio Šibeniku. Skladateljskim se radom bavi od 1974. Od 1982. do 1985. vodio je grupu Stil u kojoj je bio i vokalni solist. Suvlasnik je tvrtke Concerto iz Pule koja organizira Festival zabavne glazbe Arena kojemu je i umjetnički ravnatelj. Producirao je nosače zvukova mnogim uglednim pjevačima i sastavima zabavne glazbe. Nekoliko godina bio je i umjetnički ravnatelj festivala Melodije Mostara, kao i Radijskog festivala u Širokom Brijegu. Od 2008. godine osnivač je i voditelj umjetničke organizacije Produkcija Z koja izvodi interaktivne lutkarske mjuzikle za djecu u kojima je on sam i skladatelj, redatelj, izvršni i glazbeni producent. Svaka predstava popraćena je audio CD–om kao regularnim izdanjima diskografskih kuća Croatia Records i Song Zelex. Između ostalog, prema Državnom zavodu za statistiku Produkcija Z je kazalište s najvećim brojem odigranih predstava u sezonama 2012./13.

i 2013./14. godine. Lesić je dobitnik brojnih festivalskih nagrada. Kao aranđer dobitnik je certifikata Zlatna ptica Croatia Records–a za 149.911 prodanih CD–ova do 2000. godine.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja dalo je Umjetničkoj organizaciji Produkcija Z pozitivno mišljenje o predstavama. Nalazi se i u Očevidniku kazališta te je upisana u Registar umjetničkih organizacija pri Ministarstvu kulture RH.

S Lesićem su razgovor vodili Nina i Darko, učenici Osnovne škole Vrgorac, članovi Novinarske družine i družine Mladi knjižničari te stručna suradnica školska knjižničarka Adriana Turić Erceg.

ADRIANA: Ivo, dobro nam došli! Jedan ste od najproduktivnijih domaćih autora i skladatelj velikih hitova zabavne glazbe, ali ono što želim naglasiti je Vaš doprinos radu s najmlađim naraštajima. Na godišnjoj razini objavljujete po nekoliko lutkarskih priča i mjuzikla. Bili ste čest gost i u našem gradu i školi s predstavama Produkcije Z u kojima su uživala djeca vrtičke i osnovnoškolske dobi pa Vas prepuštam našim mladim novinarima.

IVO: Hvala Vam na pozivu i predavljanju! Rado sam se odazvao. Djeco, pitajte!

NINA: Možete li nam za početak reći što znači Z u nazivu Vaše produkcije?

IVO: Z u nazivu ne znači ništa specijalno, neutralno je, a produkcija jer imam studio za snimanje pa sam htio to sve objediniti u nazivu. Stalno sam u glazbi od početaka. Svirao sam u raznim bendovima. Sav moj rad je dio iste priče.

DARKO: Kako ste se odlučili raditi baš mjuzikle za djecu?

IVO: Dok su moja djeca bila mala i gledala predstave u vrtiću, ja bih ih pitao što su to gledali, pratio sam to, nisu imali suvisao odgovor o čemu se u predstavi radilo. Pogledao sam i ja neke od tih predstava i shvatio da ja to mogu bolje – uključiti glazbu, promjene tempa i ritma. Predstave moraju imati neki suvisao sadržaj, po mogućnosti blago edukativan, ne previše nametljiv. Tako sam krenuo raditi predstave za djecu koje su pune glazbe i imaju poruku i pouku s ciljem da se djeca dobro zabave, da je interaktivno. Uvijek poklonimo audio CD primjerak kako bi djeca mogla te pjesme i dalje slušati. Najprofesionalnije je kada je to sve jedna cjelina.

NINA: Kako izgleda jedan vaš radni dan? Odakle Vam ideje za likove i teme predstava?

IVO: Jedan moj radni dan. Imam status slobodnog umjetnika, svaki dan mi je radni; čitav dan gdje god bio stalno razmišljam i dobivam ideje što bih mogao staviti u predstave. Čitav dan je u tom nekom mivingu. Zadnjih godinu dana kazalište ne radi zbog ove čitave situacije, bavim se nekim drugim stvarima – pjesmama za neke izvođače zabavne glazbe. Napravio sam i novu predstavu Mudra glava maloga mrava, koja je izišla prije nekoliko dana u izdanju Croatia Recordsa. To je 18-ta predstava u ovih 13 godina pripremljena za izvođenje kada ova situacija prođe. Zahvalan sam ekipi glumaca koji idu po terenu i imaju jako dobar osjećaj za komunikaciju s djecom. Ljudi u marketingu su mi vrhunski koji komuniciraju sa školama, vrtićima, otvorenim učilištima. Ja sam jutrom u papirološkom dijelu posla – računima, ponudama. Ima tu dosta posla kad se normalno radi.

DARKO: Nedostaju li Vam susreti uživo s djecom? Koliko je pandemija s kojom živimo posljednjih godinu dana utjecala na vaš posao?

IVO: Mi smo apsolutno zaustavljeni u poslu. Ja ne idem na teren s predstavama jer obavljam drugi posao koji netko mora odraditi pa se to fizički ne može stići. Kada su negdje u blizini, volim doći na predstavu vidjeti reakcije djece, kako bih mogao u budućnosti korigirati predstave, vidjeti na što djeca dobro reagiraju, a na što ne. Veliko mi je zadovoljstvo kada čujem da svi hvale predstavu. A što se tiče pandemije – što reći? Čitava glazbena i kazališna industrija je stala. Državna kazališta još nešto i rade jer imaju ljude na plaćama. Mi stojimo, nismo subvencionirani. Zaposlenici mi imaju potporu od 4 000,00 kn. Situacija nije laka, ali što se može, nitko nije mogao predvidjeti ovakvo ludilo koje je nastalo - smak svijeta za glazbenu industriju.

NINA: Što za Vas znači glazba?

IVO: Glazba je čitav moj život. Zanima me sve u vezi glazbe. Ja sam u glazbi otkako znam za sebe. Sa 14, 15 godina sam slušao sve što se tada moglo slušati. Blood, sweat and tears su mi bili najdraža grupa. Pratio sam jazz glazbu. S 15 godina su mi Indexi bili otkriće. Poslije nekog odmaka, danas shvatimo kad slušamo npr. Davorina Bogovića koliko je to bila stravično dobra interpretacija. Čovjek se bavi glazbom jer ti to naprosto dođe, napraviš nešto svoje. Zahvaljujući You Tube-u mlađe generacije su počele otkrivati starije pjesme 70-ih i 80-ih godina. Preko You Tube-a nam je sve dostupno, što je odlično. Aktualna mi je nova pjesma Peri ruke, a nova pjesma grupe Stil Dobar znak, tu dam malo sebe. Tekst je napisao Zvonimir Stipišić Miš, a ja pjevam i sviram. To je moje, pop rock me veseli.

Glazba je postala previše komercijalna. To je postao jedan biznis u kojemu ja više nisam otkad vodim svoje kazalište i to mi je drago jer sam puno vremena proveo s pjevačima i radeći za njih i nije lako komunicirati s pjevačima. Vrlo često oni ne prepoznaju dobru pjesmu jer smatraju da su najpametniji, ali ima i normalnih pjevača. Malo tko zna za autora, svi kažu to je pjesma ovoga ili onoga pjevača.

ADRIANA: Vidi se rad onoga tko pjesmu izvodi, prezentira, a ne vas koji stojite iza svega toga i odrađujete u pozadini tekst, glazbu, aranžmane.

IVO: Upravo tako, da. Zvali su me sa radija Pule jer sam napravio novu pjesmu za Zdravka Škendera, to je čisti zabavnjak, nema veze s onim što radim za Stil. Napravio sam pjesmu Samo anđeli znaju, svojevrstu istarsku himnu, a Škender me podsjetio kako sam prvo bio tu pjesmu ponudio njemu, onda smo je prilagodili spominjući Istru. Ta pjesma je ostala hit koji se vrti već 30ak godina.

DARKO: Jeste li u svojoj karijeri radili s različitim žanrovima glazbe i koji vam je žanr najdraži?

IVO: Radio sam svašta i volim svu glazbu. Glazbu dijelim na dobru i lošu bez obzira je li to pop, rock, narodna, klasična. Meni je bitno sviđa li mi se pjesma ili ne. Radio sam i za narodne izvođače i brojne zabavne, ne mogu ih sve ni nabrojati: Duška Kuliša, Šerifa Konjevića, Nadu Obrić, Jadranku Stojaković, Terezu Kesoviju, Zdravka Škendera... Ima izvanrednih interpretatora među narodnim pjevačima. Npr. Konjević je uživo tri puta bolji nego na snimkama, ima i jazz kadence u izvedbi. Romski pjevači su na granici jazza; izuzetno kvalitetni izvođači; tu se osjete i emocije. Kod zabavnih izvođača ima svega i svačega, svaki dan se pojavi 10 novih, često upitne i prolazne kvalitete.

NINA: Jeste li od malih nogu znali čime se želite baviti?

IVO: Svi kao mali želimo biti piloti, kapetani broda... Nisam znao čime ću se baviti. Sa 14, 15 godina sam otkrio glazbu. Kasnije sam upisao elektrotehniku i u struci sam radio samo 2 godine. Nisam imao specijalno zacrtano što ću biti.

DARKO: Koja Vam je najdraža predstava za djecu koju ste osmislili i zašto baš ta?

IVO: To je najteže pitanje. Kažu: „ Sva su moja djeca meni podjednako draga.“ U principu je to teško reći. Svaka ima nešto svoje. Po povratnim informacijama iz škola, vrtića, tamo gdje igramo predstave, najveća stvar je da nitko nije rekao: „ Ova vam predstava ne valja.“ A meni osobno, što su novije predstave Složna obitelj i ova najnovija Mudra glava maloga mrava, glazbeno pokušavam dati najviše sebe da tu ne bude ono tra la la la, tri harmonijice i neka pjesma, uvjetno

rečeno, dječja, nego da tu i oni koji se bave glazbom mogu naći harmonizaciju i aranžmane koji su ozbiljniji. Krenuo sam s time kako će djeca primati te pjesme da budu jednostavne, onda sam shvatio da to ne mora uopće biti glazbeno jednostavno. Može biti glazbeno komplicirano, ako je to dobro napravljeno i ako je tekst dobar, onda to djeca dobro i prihvate.

NINA: Kada biste trebali odabrati neki drugi posao, koji bi to bio?

IVO: Stvarno ne znam. Meni se čini da je tajkun najbolje biti, ha, ha... Čitav život sam sam svoj majstor. Teško mi je zamisliti da radim u nekom radnom vremenu. Nisam o tome razmišljao, meni se ni jedan posao ne sviđa osim ovoga koji radim, jer sam najsretniji s ovim što radim. Kad sjednem za klavijature onda zaboravim i na sve ostalo i na ove viruse. Psihički sam onda stabilan. Gledam da to bude edukativno, ali ne preedukativno. Ispričat ću vam jednu situaciju. 2008. godine jedan me prijatelj nagovorio da se prijavim na SLUK, skup je bio u Splitu s predstavom Tri mačke. Državna kazališta mi nisu konkurenti, oni rade drugačije. I dobijem tada negativan odgovor da je predstava preedukativna i nije za taj susret lutkarskih kazališta. Treba biti sam svoj majstor. Gledam ja i pratim što rade ta kazališta. Ima tu i dobrih predstava, ali vrlo često se tu zaigraju redatelji svojim ego tripovima i naprave nešto što je epohalno djelo od sat i 15 minuta. Zaborave da bi to djeca trebala prihvatiti jer djeca nemaju koncentracije nakon pola sata ili 45 minuta. Legendarne su neke predstave kazališta lutaka u Splitu.

DARKO: Tko sve s Vama sudjeluje u kreiranju jedne predstave?

IVO: Zadnjih pet godina sam sam svoj majstor, odglumio sam i većinu likova, malo sam kao mlađi imitirao te glasove iz predstava koje sam gledao. Radim sam glazbu, tekst, produkciju, aranžmane. Pomaže mi i moja obitelj koja je sva muzikalna. Ja imam dvoje djece. Moj stariji sin je s posebnim potrebama. Dogodilo se tako da su doktori bili krivi, ali zaboravimo to sve, to je bilo davno, prihvatimo. On je izuzetno muzikalan, ima apsolutni sluh i onda ja njemu dam da on to snimi, neku od uloga. Na poleđini audio CD-a uvijek piše Ivo Lesić Junior. Ponosan je na to. Mlađi sin ima 23 godine, on se isto uključi sa ulogama. Moj Specijalac, tako ga ja zovem, igra u novoj predstavi ulogu žabe i bubamarca, mlađi ima ulogu pčelice. Uključio sam i suprugu koja ima

ulogu tratinčice. Oni snime te svoje glasove, ja ih kompjuterski prilagodim da dobiju karakter toga lika. Život je takav, moramo ići dalje, carpe diem, samo pozitivna i uz glazbu.

NINA: Jeste li strogi prema svojim suradnicima?

IVO: Nisam strog. Ja mislim da ne postoji bolji poslodavac nego što sam ja, nije da se hvalim. Ja prvenstveno imam dobre ljude u firmi. Bilo ih je i nekoliko kojima sam morao reći doviđenja, niste za ovaj posao. Moraš prepoznati, ali sam možda malo i predugo čekao da nekom kažem doviđenja, ali sad već dugo imam stabilnu ekipu glumaca i suradnika u kazalištu koji stvarno to kazalište doživljavaju kao svoje i kvalitetno rade. To je presudna stvar. I vidim da moji glumci uživaju jer iza predstave kada im netko od knjižničara, učitelja, djece, teta u vrtiću kažu da je bila super predstava drago im je, imaju empatiju za djecu s teškoćama, njemu se posebno obrate kada uoče u publici takvo dijete i posebno mu daruju CD. Super sam zadovoljan ekipom.

DARKO: Imate li neku anegdotu iz susreta s djecom koju biste podijelili s nama?

IVO: Često dobijamo mailove i pisma. Moji glumci su svašta doživjeli po predstavama. Bilo je jednom neko dijete koje je predstavu već prije vidjelo i na glas je govorio drugima što će se dalje dogoditi. Ima dobacivanja djece, bude smijeha. To bi trebalo pitati moje ljude s terena.

ADRIANA: Ako se slažete sa mnom da je lutkarskom mjuziklu mjesto u osnovnoškolskom kurikulu, možete li objasniti zašto! Što je to u lutkarskim mjuziklima iz čega djeca najviše uče i zašto im ostaju te predstave u trajnom sjećanju?

IVO: Predstava mora biti dobra, sugestivna, mora imati neku poruku, neku poantu. Djeca moraju biti zainteresirana da to čuju, mora poruka biti sugestivno izrečena i mora apsolutno imati sve elemente koje bi dobra predstava trebala imati: uvod, zaplet, rasplet uz neku radnju; ne smije biti monotono. Mjuzikli su zato što se preko glazbe još lakše izražavam, a djeca vole glazbu. Mi to radimo i po trgovačkim centrima i često i roditelji to ostanu gledati. Nije uopće lako napraviti nešto za djecu jer ako nešto ne valja djeca to prepoznaju, iskrena su. Taj feedback, povratna informacija meni puno znači.

ADRIANA: Song *Peri ruke* nastao je upravo za vrijeme pandemije. Song *Složna obitelj* je objavljen i u sklopu Škole na trećem. Planirate li, ukoliko situacija s pandemijom potraje, online uključivanje u škole i vrtiće? Što mislite, u nuždi, o takvom načinu interakcije s djecom?

IVO: To onda više nije interakcija. Tehnički uvjeti su drugačiji. Ako se svi gledamo preko televizije, monitora. Mislim da tu nema te čari osobnoga kontakta i na koncu iza svake predstave djeca žele dodirnuti te lutke i osjetiti. To je taktilno. Nažalost, to nema te čari, nije to to. To bi iziskivalo i tehničke pretpostavke, 2-3 kamere, osvjetljenje. Radili smo i u otvorenim prostorima, turističke zajednice su to financirale. Nadam se da ćemo barem preko ljeta nešto raditi, a što će biti na jesen? Hoće li se ovo pretvoriti u jedan sumorni svijet ili ćemo ipak isplivati iz ovoga svega. Glazba je najbolji put utjehe.

Kako je razgovor vođen preko Zoom platforme, na kraju smo pročitali i komentare sudionika na koje je rekao da mu je puno srce, da nema riječi zahvale. Naš sugovornik rado je odgovorio na sva pitanja. Pozdravio nas je s nadom da ćemo se uskoro vratiti u normalu jer je sve

nepredvidivo te nam svima zaželio puno zdravlja s porukom: „Budimo odgovorni!“ A mi smo njemu zaželjeli od srca puno uspjeha u daljnjem radu te izrazili želju da nam što prije dođe u goste uživo s nekom novom predstavom.

Adriana Turić Erceg

6. PRILOZI

6.1. PROGRAM RADA SKUPA

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

33. Proletna škola školskih knjižničara RH – stručno-znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem: **Kurikulsko planiranje - provedba nepostojećeg kurikula nastavnog područja Školsko knjižničarstvo**

Program rada državnoga stručnog skupa **na mreži (ZOOM)**, od **14.** do **16.** travnja **2021.**, za **600 osoba**, u trajanju od **16 sati**:

Srijeda, **14. travnja 2021.**, od **10:00** do **15:15** sati

10:00 – 10:15 15'	dr. sc. Dubravka Brezak Stamać , (ravnateljica, <i>Agencija za odgoj i obrazovanje</i>) Uvodna riječ
10:15 – 10:45 30'	Ana Saulačić , prof. pov. umj. i lik. kult., dipl. knjiž. i univ. spec. menadž. obrazovanja (viša savjetnica, Agencija za odgoj i obrazovanje – Podružnica Split) VR360° Antički Split
10:45 – 11:30 45'	doc. dr. sc. Morana Koludrović (Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Odsjek za pedagogiju, Centar za istraživanje i razvoj cjeloživotnog obrazovanja) Uloga, važnost i mogućnosti školske knjižnice u kontekstu razvoja kurikuluskog pristupa
11:30 – 12:00	ODMOR 30'
12:00 – 12:45 45'	Romana Fekonja , univ. dipl. bibl. i prof. slov. (viša savjetnica za knjižničnu djelatnost, <i>Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Skupina za knjižnično dejavnost, Področna skupina za splošna področja, Slovenija</i>) Pot do kurikularnega dokumenta in vloga Zavoda RS za šolstvo pri tem (KIZ – Knjižnično-informacijsko znanje - Kurikul za osnovne škole i gimnazije)
12:45 – 13:30 45'	dr. sc. Ivana Dević , viša knjižničarka (Sveučilišna knjižnica u Splitu) – Implicira li razina zvanja način i oblikovanje rada?

13:30 – 14:15 45'	professor emeritus Petar Filipić , doktor ekonomskih znanosti (sveučilišni nastavnik u mirovini, Split) <i>Sreća knjižničara</i>
14:15 – 15:00 45'	doc. dr. sc. Jadranka Polović , politologinja (Sveučilište Libertas, Fakultet međunarodnih odnosa i diplomacije, Zagreb i predsjednica Hrvatske udruge za međunarodne studije - HUMS) – <i>Budućnost obrazovanja u svijetu umjetne inteligencije</i>
15:00 - 15:15 15'	Ana Saulačić , viša savjetnica, AZOO - Podružnica Split
Četvrtak, 15. travnja 2021. , od 10:00 do 15:30 sati	
10:00 – 10:15 15'	Ana Saulačić , viša savjetnica, AZOO - Podružnica Split
10:15 – 10:45 30'	Marijana Blažević , uč. razr. nast. i mag. bibl. (stručna suradnica m entorica, <i>Osnovna škola Domovinske zahvalnosti</i> , Knin) i Martina Vujnović , mag. bibl. (stručna suradnica knjižničarka, <i>Srednja strukovna škola Kralja Zvonimira</i> u Kninu) <i>Kolaboracija i kooperacija u radu stručnog suradnika knjižničara</i>
10:45 – 11:15 30' ONS	Tatjana Kreštan , prof., viša knjižničarka (stručna suradnica m entorica, <i>Komercijalna i trgovačka škola</i> , Bjelovar) <i>Nastavni sat posvećen fenomenu selfie kulture</i>
11:15 – 11:45 30'	Ivo Lesić , dipl. ing., skladatelj, tekstopisac, aranžer, producent, vokal, redatelj (<i>Produkcija Z</i> , Split) <i>Razgovor s Ivom Lesićem - Lutkarski mjuzikl u osnovnoškolskom kurikulumu</i> Razgovor vodi Adriana Turić Erceg i učenici Darko i Nina (<i>Osnovna škola Vrgorac</i> , Vrgorac)
11:45 – 12:15 30'	ODMOR 30'
12:15 – 13:00 45'	Kruno Lokotar , diplomirao je komparativnu književnost, povijest i bibliotekarstvo na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (urednik Mediteranskog festivala knjige od njegova pokretanja 2016. godine i Premium programa Interlibera od 2017. godine, Zagreb) <i>MFK 2021. – Godina čitanja u Hrvatskoj!</i>
13:00 – 13:45 45' ONS	Martina Glučina , prof. pov. i dipl. knjiž. (stručna suradnica knjižničarka i nastavnica s avjetnica, <i>Srednja poljoprivredna i tehnička škola</i> , Opuzen)

		Viktorijansko doba – život u ubožnicama	
13:45 – 14:30 45' ONS		Ivona Tabak , prof. njem. jez. i prof. informatologije (stručna suradnica m entorica, OŠ Ivana Lovrića, Sinj) Virtualnom knjižnicom do znanja	
14:30 – 15:15 45'		Helena Bulaja , kreativna direktorica, redateljica, multimedijaska umjetnica, dizajnerica, producentica (Bulaja naklada & Moje Čarobne Misli & Teslopolis - Zagreb) Budućnost pripovijedanja i kulturno-obrazovni projekti u digitalnoj tranziciji. Bezvremenska važnost pripovijedanja, i njeno kreativno nadograđivanje kroz kreiranje krosmedijskih interaktivnih & imerziivnih sadržaja. Tehnologija u službi priče. Zašto je važan STEArtM, a ne samo STEM. (Teslopolis.online; interaktivne bajke I. B. Mažuranić; Digitalni klasici)	
15:15 - 15:30 15'		Ana Saulačić , viša savjetnica, AZOO - Podružnica Split	
Petak, 16. travnja 2021., od 10:00 do 14:00 sati			
10:00 – 10:30 30'		Ruža Jozić , dipl. komp. i dipl. bibl., Voditeljica ŽSV-a za knjižničare srednjih škola, Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko-zagorske županije (stručna suradnica savjetnica, Gimnazija Sesvete) Pet stoljeća od objave MARULIĆEVE JUDITE (Hrvatski sabor donio Odluku o proglašenju 2021. Godinom Marka Marulića)	
10:30 – 12:00 90'		Nikolina Dolfić , dipl. knjiž. i prof. soc., (stručna suradnica knjižničarka, Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku, Splitu) Stručni suradnik knjižničar u provedbi kurikuluma Međupredmetnih tema vezano uz okvirne Godišnje izvedbene kurikulume nastavnih predmeta za osnovne i srednje škole Istraživački tim: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sanja Mamić, prof. lik. i umj. restaurator i dipl. knjž. (stručna suradnica knjižničarka, Osnovna škola Meje, Split) - OŠ Likovna kultura i Povijest (5. - 6. razreda), ▪ Anela Crnogorac, prof. hrv. jez. i dipl. knjiž. (stručna suradnica mentorica i učiteljica, Osnovna škola Ivan Leko, Proložac Donji) - OŠ Hrvatski jezik i Informatika (5. - 6. razred), ▪ Tea Radić, prof. tal. jez. i soc., mag. bibl. (stručna suradnica mentorica, Osnovna škola Srinjine, Srinjine i Osnovna škola Slatine, Slatine) - OŠ Geografija i Tehnička kultura (5. - 6.razreda) ▪ Mirna Luketin, prof. engl. i talij. jez. i dipl. knjiž. (stručna suradnica mentorica, Srednja škola Braća Radić, Kaštel Štafilić – Nehaj) - SŠ - Informatika i Hrvatski jezik. 	

12:00 – 12:30	ODMOR 30'
12:30 – 14:00 90'	<p>Ana Saulačić, prof. pov. umj. i lik. kult., dipl. knjiž. i univ. spec. menadž. obrazovanja (viša savjetnica, Agencija za odgoj i obrazovanje – Podružnica Split)</p> <p><i>Kvantitativni pokazatelji stručnog usavršavanja na Ettaedu - Istraživanje o usavršavanju stručnih suradnika knjižničara Dalmacije od 2018. do 2020. godine</i></p> <p>Istraživački tim, voditelji ŽSV-a Dalmacije:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nikolina Borovina, prof. lik. kult. i dipl. knjiž. (stručna suradnica mentorica, Osnovna škola Vela Luka, Korčula) – <i>Dubrovačko-neretvanska županija OŠ/SŠ 15'</i>, ▪ Nikolina Dolfić, dipl. knjiž. i prof. soc., (stručna suradnica knjižničarka, Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku, Splitu) - <i>Splitsko-dalmatinska županija SŠ i Zadarska županija OŠ/SŠ 30'</i>, ▪ Marijana Jelinić Pezo, prof. kro. i soc. dipl. knjiž. (stručna suradnica mentorica, Osnovna škola Stjepan Radić, Imotski) – <i>Splitsko-dalmatinska županija OŠ 15'</i>, ▪ Adriana Turić Erceg, prof. hrv. jezika i dipl. knjiž. (stručna suradnica mentorica, Osnovna škola Vrgorac, Vrgorac) - <i>Splitsko-dalmatinska županija OŠ 15'</i>, ▪ Marina Klarić, mag. prim. educ. i mag. bibl. (stručna suradnica knjižničarka, Katolička osnovna škola, Šibenik) – <i>Šibensko-kninska županija OŠ/SŠ 15'</i>
<p>Prijave će biti moguće do 13. travnja 2021. godine, na: http://ettaedu.azoo.hr/</p>	

Poveznica na skup na platformi ZOOM:

Join Zoom Meeting

<https://us02web.zoom.us/j/84042875184?pwd=ZURPYnpNUTY1T01YT1RvUDhkdkZFZz09>

Meeting ID: 840 4287 5184

Passcode: 400190

One tap mobile

+12532158782,,84042875184#,,,,*400190# US (Tacoma)

+13017158592,,84042875184#,,,,*400190# US (Washington DC)

Meeting ID: 840 4287 5184

Passcode: 400190

Find your local number: <https://us02web.zoom.us/j/84042875184?pwd=ZURPYnpNUTY1T01YT1RvUDhkdkZFZz09>

Autor logotipa Proljetne škole:
Nikola Skokandić, akademski kipar, HULU Split.

6.2. SUDIONICI

Prezime i ime	Ustanova	Mjesto ustanove	Županija	R.broj
ABRAMOVIĆ BORAS, SANJA	Osnovna škola Blaž Tadijanović	Slavonski Brod	Brodsko-posavska županija	1.
AJDUKOVIĆ, MARIJA	Osnovna škola Ivana Kukuljevića	Belišće	Osječko-baranjska županija	2.
ANDRIĆ, JELENA	Osnovna škola Gračani	Zagreb	Grad Zagreb	3.
ANĐELIĆ, ANTONIJA	Osnovna škola Stjepan Radić	Tijarica	Splitsko-dalmatinska županija	4.
ANTIĆ, ANA	Osnovna škola Lovre pl. Matačića	Zagreb	Grad Zagreb	5.
ANTOLAŠIĆ, KATARINA	Osnovna škola Bratoljuba Klaića	Bizovac	Osječko-baranjska županija	6.
ANTOLIĆ, REA	Osnovna škola kneza Mislava	Kaštel Sućurac	Splitsko-dalmatinska županija	7.
ANTONAZ, CORA	Osnovna škola Belvedere = Scuola elementare Belvedere	Rijeka	Primorsko-goranska županija	8.
ANTONIJEVIĆ, ŽAKLIN	Prirodoslovna škola Split	Split	Splitsko-dalmatinska županija	9.
ANTONOVIĆ KADUM, ALEKSANDRA	Osnovna škola Kaštanjer	Pula	Istarska županija	10.
ANZULOVIĆ, TAJANA	Ekonomsko-birotehnička i trgovačka škola	Zadar	Zadarska županija	11.
AUGUSTINČIĆ ARSENOVIĆ, MAJA	Srednja gospodarska škola	Križevci	Koprivničko- križevačka županija	12.
AZENIĆ KRSTIĆ, NIKOLINA	Drvodjelska tehnička škola	Vinkovci	Vukovarsko- srijemska županija	13.
BABIĆ, SONJA	Osnovna škola Vladimir Nazor	Virovitica	Virovitičko- podravska županija	14.
BAČEKOVIĆ PAVELIĆ, ALICA	Ekonomska i birotehnička škola Bjelovar	Bjelovar	Bjelovarsko- bilogorska županija	15.
BAČIĆ PARIĆ, LUCIJA	Osnovna škola Vladimira Nazora	Neviđane	Zadarska županija	16.
BAJIĆ, MERI	Tehnička škola Požega	Požega	Požeško-slavonska županija	17.
BAKSA ŽEĐA, MAJA	Srednja škola Ivan Seljanec	Križevci	Koprivničko- križevačka županija	18.
BANDIĆ ŠTRBAC, IVANA	Osnovna škola Trilj	Trilj	Splitsko-dalmatinska županija	19.
BANDO, IRENA	Osnovna škola Jagode Truhelke	Osijek	Osječko-baranjska županija	20.

33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

BARBERIĆ, MIRA	Češka osnovna škola Jana Amosa Komenskog = Česká základní škola Jana Amose Komenského	Daruvar	Bjelovarsko-bilogorska županija	21.
BARBIR MASAR, DANICA	Osnovna škola Trnjanska	Zagreb	Grad Zagreb	22.
BARBUTOV KRSTEVKA, TINKA	I. gimnazija	Zagreb	Grad Zagreb	23.
BATUR, JELENA	Pomorska škola Zadar	Zadar	Zadarska županija	24.
BEDEKOVIĆ, DEJANA	IV. osnovna škola Bjelovar	Bjelovar	Bjelovarsko-bilogorska županija	25.
BEG, IVANICA	Osnovna škola Ivana Cankara	Zagreb	Grad Zagreb	26.
BELLI BILOSLAVO, ANTEA	Talijanska osnovna škola "Edmondo De Amicis" Buje = Scuola elementare Italiana "Edmondo De Amicis" Buie	Buje	Istarska županija	27.
BENAKOVIĆ, DARIJA	Osnovna škola Mitnica	Vukovar	Vukovarsko-srijemska županija	28.
BERIĆ, IVANA	Osnovna škola Kupljenovo	Kupljenovo	Zagrebačka županija	29.
BERITIĆ, TEA	Osnovna škola Petra Hektorovića	Stari Grad	Splitsko-dalmatinska županija	30.
BEUS, VIŠNJA	Prirodoslovna škola Vladimira Preloga	Zagreb	Grad Zagreb	31.
BIJELIĆ, ANGELINA	Osnovna škola Vladimir Deščak	Sveta Nedelja	Zagrebačka županija	32.
BLAGOJEVIĆ, KATARINA	Osnovna škola don Lovre Katića	Solin	Splitsko-dalmatinska županija	33.
BLAŽEVIĆ, MARIJA	Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Virovitica	Virovitica	Virovitičko-podavska županija	34.
BLAŽEVIĆ, MARIJANA	Osnovna škola Domovinske zahvalnosti	Knin	Šibensko-kninska županija	35.
BLAŽIĆ, DIANA	Osnovna škola Sveta Nedelja	Sveta Nedelja	Zagrebačka županija	36.
BLEKIĆ, GABRIJELA	Osnovna škola Dragutina Tadijanovića	Slavonski Brod	Brodsko-posavska županija	37.
BOBAN, BETINA	Osnovna škola Rivarela	Novigrad	Istarska županija	38.
BOBAN, MARIJANA	Strukovna škola Vice Vlatkovića	Zadar	Zadarska županija	39.
BOBINSKI, VESNA	Osnovna škola Kajzerica	Zagreb	Grad Zagreb	40.
BOGDAN MANDIĆ, ŽIVANA	Osnovna škola Jurja Dalmatinca	Šibenik	Šibensko-kninska županija	41.

33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

BOGDAN, VESNA	Osnovna škola Meterize	Šibenik	Šibensko-kninska županija	42.
BONAČI, ANA	Osnovna škola Ravne njive	Split	Splitsko-dalmatinska županija	43.
BOROVINA, NIKOLINA	Osnovna škola Vela Luka	Vela Luka	Dubrovačko-neretvanska županija	44.
BOŠKOVIĆ, MARIJA	Osnovna škola don Mihovila Pavlinovića	Podgora	Splitsko-dalmatinska županija	45.
BOŠNJAKOVIĆ, IVA	Osnovna škola Otok	Zagreb	Grad Zagreb	46.
BRAIM VLAHOVIĆ, GORANKA	Osnovna škola Jurja Habdelića	Velika Gorica	Zagrebačka županija	47.
BRAJČIĆ BAKOVIĆ, MAJA	Osnovna škola Bogumila Tonija	Samobor	Zagrebačka županija	48.
BRAJKOVIĆ, JASMINKA	Osnovna škola Vrpolje	Šibenik	Šibensko-kninska županija	49.
BRATONJA, MARIJA	Ekonomska škola Vukovar	Vukovar	Vukovarsko-srijemska županija	50.
BRČIĆ BAUER, ANA	Osnovna škola Marije Jurić Zagorke	Zagreb	Grad Zagreb	51.
BRIGIĆ, ZRINKA	Gornjogradska gimnazija	Zagreb	Grad Zagreb	52.
BRKIĆ KLIMPAK, IVANA	Osnovna škola Antun Mihanović	Slavonski Brod	Brodsko-posavska županija	53.
BRKIĆ, ALEKSANDRA	Osnovna škola Stari Jankovci	Stari Jankovci	Vukovarsko-srijemska županija	54.
BRKLJAČA, TANJA	Prirodoslovna i grafička škola Rijeka	Rijeka	Primorsko-goranska županija	55.
BROZIČEVIĆ, IVANA	Strukovna škola	Gospić	Ličko-senjska županija	56.
BRUNČIĆ, MIRNA	Srednjoškolski đački dom	Osijek	Osječko-baranjska županija	57.
BUBIČIĆ, NEVENKA	Osnovna škola Nikole Tesle	Gračac	Zadarska županija	58.
BUČEVIĆ ROMIĆ, ANA	Osnovna škola Bol	Split	Splitsko-dalmatinska županija	59.
BUČIĆ, ANA	Osnovna škola Bartula Kašića	Zadar	Zadarska županija	60.
BUĐA, IRENA	Osnovna škola Mače	Mače	Krapinsko-zagorska županija	61.
BULAJA MADUNIĆ, HELENA	Teslopolis d.o.o.	Zagreb	Grad Zagreb	62.
BUŠAC, HELENA	Osnovna škola Tina Ujevića	Šibenik	Šibensko-kninska županija	63.
BUVINIĆ, TAMARA	Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića	Makarska	Splitsko-dalmatinska županija	64.
CAR LACKOVIĆ, RENATA	Osnovna škola Pušća	Donja Pušća	Zagrebačka županija	65.

33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

CAREVIĆ, KATARINA	Osnovna škola Bol	Bol	Splitsko-dalmatinska županija	66.
CECELJA, LJILJANA	Osnovna škola Hrvatski sokol	Podgajci Podravski	Osječko-baranjska županija	67.
CECIĆ-SULE, GORDANA	Osnovna škola Kamešnica	Otok	Splitsko-dalmatinska županija	68.
CENTRIH LOVRIĆ, LJILJANA	Gimnazija Lucijana Vranjanina	Zagreb	Grad Zagreb	69.
CIK, MARIJA	Osnovna škola Granešina	Zagreb	Grad Zagreb	70.
CINDRIĆ, ENA	Osnovna škola Matija Gubec Cernik	Cernik	Brodsko-posavska županija	71.
COTA, ANITA	Osnovna škola Antuna Mihanovića-Petropoljskog	Drniš	Šibensko-kninska županija	72.
CRNOGORAC, ANELA	Osnovna škola Ivan Leko	Donji Proložac	Splitsko-dalmatinska županija	73.
CVRKOVIĆ, JELENA	Osnovna škola Josipa Kozarca	Vinkovci	Vukovarsko-srijemska županija	74.
ČARAPINA, IVANA	Osnovna škola Stjepana Radića	Metković	Dubrovačko-neretvanska županija	75.
ČARGONJA KOŠUTA, NENSI	Osnovna škola Srdoči	Rijeka	Primorsko-goranska županija	76.
ČELAN-MIJIĆ, MARIJA	Osnovna škola Pujanki	Split	Splitsko-dalmatinska županija	77.
ČELIG HLOBIK, MARIJANA	Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić	Orahovica	Virovitičko-podravska županija	78.
ČERKEZ, GABRIJELA	Osnovna škola Ivana Kozarca	Županja	Vukovarsko-srijemska županija	79.
ČIČA, LUKA	Osnovna škola Gradina	Gradina	Virovitičko-podravska županija	80.
ČIČA, MAŠA	Gospodarska škola	Buje	Istarska županija	81.
ČUBAKOVIĆ, MIRJANA	Osnovna škola Budaševo - Topolovac - Gušće	Topolovac	Sisačko-moslavačka županija	82.
ĆURKOVIĆ, ANA	Osnovna škola Janjina	Janjina	Dubrovačko-neretvanska županija	83.
ĆURKOVIĆ, MIRNA	Osnovna škola Matije Gupca	Zagreb	Grad Zagreb	84.
DAMJANIĆ PAVLIĆ, ŽELJKA	IV. gimnazija	Zagreb	Grad Zagreb	85.
DARIA PESTIĆ	Osnovna škola Frana Galovića	Zagreb	Grad Zagreb	86.
DARMOPII, KRISTINA	Osnovna škola Ksavera Šandora Gjalskoga	Zagreb	Grad Zagreb	87.
DEANKOVIĆ, MARIJA	Ekonomsko-birotehnička škola	Slavonski Brod	Brodsko-posavska županija	88.
DEBELIĆ, TOMISLAV	Gimnazija Požega	Požega	Požeško-slavonska županija	89.

33. Prolječna škola stručnih suradnika knjižničara

DEBELJAK, VALERIJA	Osnovna škola Ljudevit Gaj	Mihovljan	Krapinsko-zagorska županija	90.
DEGMEČIĆ, IVANA	Osnovna škola dr. Ante Starčevića	Zagreb	Grad Zagreb	91.
DEMUT, ANA	Osnovna škola Zvonimira Franka	Kutina	Sisačko-moslavačka županija	92.
DEVIĆ, IVANA	Sveučilišna knjižnica	Split	Splitsko-dalmatinska županija	93.
DIDOV, LJILJANA	Osnovna škola Krune Krstića	Zadar	Zadarska županija	94.
DOBRAŠ, ANA	Srednja škola Vrbovec	Vrbovec	Zagrebačka županija	95.
DOKO, BLANKA	Osnovna škola Vladimir Bosnar Stubičke Toplice	Stubičke Toplice	Krapinsko-zagorska županija	96.
DOLFIĆ, NIKOLINA	Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku Split	Split	Splitsko-dalmatinska županija	97.
DOMINKO, IVANA	Osnovna škola kralja Tomislava	Zagreb	Grad Zagreb	98.
DORKIĆ, DIANA	Prosvjetno-kulturni centar Mađara u Republici Hrvatskoj	Osijek	Osječko-baranjska županija	99.
DOSKOČIL, TIHANA	Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Križevci	Križevci	Koprivničko-križevačka županija	100.
DRAGIĆ, IVANA	Osnovna škola Sesvetski Kraljevec	Sesvete	Grad Zagreb	101.
DRAGUZET, AMADEA	Osnovna škola Stoja	Pula	Istarska županija	102.
DRAPČINSKI, BISERKA	Osnovna škola Bistra	Donja Bistra	Zagrebačka županija	103.
DRAŽIĆ-ŠEGRT, LUCIJA	Srednja škola Ivana Lucića Trogir	Trogir	Splitsko-dalmatinska županija	104.
DRENJANČEVIĆ, ANITA	Osnovna škola Josipovac	Josipovac	Osječko-baranjska županija	105.
DUJMOVIĆ, KRISTINA	Osnovna škola Okučani	Okučani	Brodsko-posavska županija	106.
DUKARIĆ, BARBARA	Gospodarska škola	Varaždin	Varaždinska županija	107.
DUKIĆ, TONI	Tehnička i industrijska škola Ruđera Boškovića u Sinju	Sinj	Splitsko-dalmatinska županija	108.
DUNĐEROVIĆ, TIHOMIR	Osnovna škola Bilje	Bilje	Osječko-baranjska županija	109.
DUPAN, SVJETLANA	Industrijsko-obrtnička škola	Slatina	Virovitičko-podravska županija	110.
DUPLANČIĆ, MAJA	III. gimnazija	Split	Splitsko-dalmatinska županija	111.

33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

DUŽIĆ, IVA	Osnovna škola Viktorovac	Sisak	Sisačko-moslavačka županija	112.
DŽOLAN, ANKICA	Treća ekonomska škola	Zagreb	Grad Zagreb	113.
ĐEREK, ANKICA	Osnovna škola Šćitarjevo	Velika Gorica	Zagrebačka županija	114.
ĐIKIĆ, IVANA	COOR Podravsko sunce	Koprivnica	Koprivničko-križevačka županija	115.
ĐOKANOVIĆ, DUŠANKA	Osnovna škola dr. Mate Demarina	Medulin	Istarska županija	116.
EREGA, GORANKA	Osnovna škola "Milan Sekulić" Lovinac	Lovinac	Ličko-senjska županija	117.
ERHATIĆ, ROMANA	Osnovna škola Ljudevita Modeca	Križevci	Koprivničko-križevačka županija	118.
EVAJ, BARBARA	Osnovna škola Slavka Kolara	Hercegovac	Bjelovarsko-bilogorska županija	119.
FABRIS JOKIĆ, IVA	Osnovna škola Kraljevica	Kraljevica	Primorsko-goranska županija	120.
FACKO-VNUČEC, DAVORKA	Osnovna škola Eugena Kvaternika	Velika Gorica	Zagrebačka županija	121.
FANTOV, MARTINA	Osnovna škola Vjekoslava Kaleba	Tisno	Šibensko-kninska županija	122.
FEKONJA, ROMANA	Zavod RS za školstvo	Maribor	Republika Slovenija	123.
FILIPIĆ, PETAR	Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu	Split	Splitsko-dalmatinska županija	124.
FILIPOVIĆ, MARTINA	Srednja škola Tina Ujevića	Kutina	Sisačko-moslavačka županija	125.
FLEGAR, VIŠNJA	Osnovna škola Josipa Jurja Strossmayera	Zagreb	Grad Zagreb	126.
FRELIH, RAHELA	Osnovna škola Petra Zrinskog	Zagreb	Grad Zagreb	127.
FUZUL, MELITA	Srednja škola Obrovac	Obrovac	Zadarska županija	128.
GAJSKI, MARIJA	Osnovna škola Ivana Mažuranića	Zagreb	Grad Zagreb	129.
GAKIĆ, MIROSLAV	Gimnazija Josipa Slavenskog Čakovec	Čakovec	Međimurska županija	130.
GALIC, SANJA	III. gimnazija	Osijek	Osječko-baranjska županija	131.
GALIĆ, GORDANA	Ministarstvo znanosti i obrazovanja	Zagreb	Grad Zagreb	132.
GAŠPARUŠ, GORDANA	Srednja strukovna škola Velika Gorica	Velika Gorica	Zagrebačka županija	133.
GAŠPIĆ, VIOLETA	Osnovna škola Dugopolje	Dugopolje	Splitsko-dalmatinska županija	134.
GETO, ŽELJKA	Ekonomska škola Vukovar	Vukovar	Vukovarsko-srijemska županija	135.

33. [Proljeatna škola stručnih suradnika knjižničara](#)

GLAVURTIĆ, MARGARETA	Komercijalno-trgovačka škola	Split	Splitsko-dalmatinska županija	136.
GLUČINA, MARTINA	Srednja poljoprivredna i tehnička škola	Opuzen	Dubrovačko-neretvanska županija	137.
GLUŠČEVIĆ ZUBČIĆ, DANIJELA	Osnovna škola Otrići-Dubrave	Otrić Seoci	Dubrovačko-neretvanska županija	138.
GNJIDIĆ, JELENA	Osnovna škola Obrovac	Obrovac	Zadarska županija	139.
GODINIĆ, LJILJANA	Ekonomska škola Velika Gorica	Velika Gorica	Zagrebačka županija	140.
GOJA LJUBEŠIĆ, ANA	Zdravstveno učilište	Zagreb	Grad Zagreb	141.
GOJA, ANTONIJA	Osnovna škola Petar Lorini	Sali	Zadarska županija	142.
GOLUBIĆ, GABRIELA	Osnovna škola "Ivan Benković"	Dugo Selo	Zagrebačka županija	143.
GRABANT, MARIJA	Druga gimnazija Varaždin	Varaždin	Varaždinska županija	144.
GRABOVAC, GORDANA	Srednja škola Novska	Novska	Sisačko-moslavačka županija	145.
GRANIĆ, ADELA	Agencija za odgoj i obrazovanje - Zagreb	Zagreb	Grad Zagreb	146.
GRBAVAC PETAK, IVANA	Osnovna škola Matka Laginje	Zagreb	Grad Zagreb	147.
GRIPARIĆ FABLE, IVANA	Osnovna škola "Ivo Lola Ribar"	Labin	Istarska županija	148.
GRISOGONO, IVA	Tehnička škola Zagreb	Zagreb	Grad Zagreb	149.
GRUBIĆ, INES	Srednja škola Jastrebarsko	Jastrebarsko	Zagrebačka županija	150.
GRUDIĆ- KUKAVICA, KSENIJA	Osnovna škola Petra Preradovića	Pitomača	Virovitičko-podavska županija	151.
GRUJIĆ, ERVIN	Tehnička škola	Rijeka	Primorsko-goranska županija	152.
GUĆ, ZVONIMIR	Osnovna škola Lotrščak	Zagreb	Grad Zagreb	153.
GUDELJ, NEDILJKA	Osnovna škola Zmijavci	Zmijavci	Splitsko-dalmatinska županija	154.
HABULIN, VLATKA	Osnovna škola Veliko Trgovišće	Veliko Trgovišće	Krapinsko-zagorska županija	155.
HADER, NIKOLINA	Osnovna škola Petrijanec	Petrijanec	Varaždinska županija	156.
HASEL, GORANA	Osnovna škola Ivana Mažuranića	Vinkovci	Vukovarsko-srijemska županija	157.
HATADI, ADRIJANA	Osnovna škola Braća Radić	Koprivnica	Koprivničko-križevačka županija	158.
HODAK, MIHAELA	Srednja škola Slunj	Slunj	Karlovačka županija	159.

33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

HORVAT, DUBRAVKA	Osnovna škola Julija Klovića	Zagreb	Grad Zagreb	160.
HORVATIĆ- BEDENIK, JASMINKA	Prva gimnazija Varaždin	Varaždin	Varaždinska županija	161.
HRVOIĆ DUKIĆ, ZRINKA	Upravna škola	Zagreb	Grad Zagreb	162.
HUĐEK, IVANČICA	Osnovna škola Milana Langa	Bregana	Zagrebačka županija	163.
HUNJADI BARIŠIĆ, MAJA	Osnovna škola Dragutin Domjanić	Sveti Ivan Zelina	Zagrebačka županija	164.
HUSAJINA, PATRICIJA	Osnovna škola Tomaša Goričanca Mala Subotica	Mala Subotica	Međimurska županija	165.
HUTZ, MARIJANA	Osnovna škola Nikole Andrića	Vukovar	Vukovarsko-srijemska županija	166.
INĐIĆ, DRAGANA	Srpska pravoslavna opšta gimnazija Kantakuzina - Katarina Branković, s pravom javnosti	Zagreb	Grad Zagreb	167.
IVAKIĆ, MARINA	Osnovna škola Lovas	Lovas	Vukovarsko-srijemska županija	168.
IVANIŠEVIĆ, JELENA	Osnovna škola Braća Ribar	Posedarje	Zadarska županija	169.
IVAS, LOVORKA	Osnovna škola Augusta Cesarca	Zagreb	Grad Zagreb	170.
IVČIĆ, JAGODA	Osnovna škola Žakanje	Žakanje	Karlovačka županija	171.
IVKOVIĆ, IRENA	Osnovna škola Vladimira Nazora	Daruvar	Bjelovarsko-bilogorska županija	172.
IVKOVIĆ, IVANA	Osnovna škola Smiljevac	Zadar	Zadarska županija	173.
IVKOVIĆ-MACUT, ĐURĐA	Osnovna škola Dragojle Jarnević	Karlovac	Karlovačka županija	174.
IVOŠEVIĆ, KRISTINA	Osnovna škola Rudeš	Zagreb	Grad Zagreb	175.
IVŠIĆ, Marija	Osnovna škola Mertojak	Split	Splitsko-dalmatinska županija	176.
JANKOVIĆ KURSAR, BRANKA	Osnovna škola Malešnica	Zagreb	Grad Zagreb	177.
JAREDIĆ, PATRICIJA	Osnovna škola Antun Gustav Matoš	Tovarnik	Vukovarsko-srijemska županija	178.
JARNJAK IVANOVIĆ, SUZANA	Osnovna škola Legrad	Legrad	Koprivničko-križevačka županija	179.
JAVOR KUČERA, ENA	Tehnička škola Slavonski Brod	Slavonski Brod	Brodsko-posavska županija	180.
JELČIĆ BRAJKOVIĆ, LJILJANA	Turističko-ugostiteljska škola	Šibenik	Šibensko-kninska županija	181.
JELIĆ, ANTONELA	Osnovna škola Josipa Lovretića	Otok	Vukovarsko-srijemska županija	182.

33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

JELINIĆ PEZO, MARIJANA	Osnovna škola Stjepan Radić	Imotski	Splitsko-dalmatinska županija	183.
JELUŠIĆ, IVANA	Osnovna škola Julija Kempfa	Požega	Požeško-slavonska županija	184.
JEREN, VIŠNJA	Srednja škola Ivan Švear	Ivanić-Grad	Zagrebačka županija	185.
JERGOVIĆ, DANKA	Osnovna škola Pehlin	Rijeka	Primorsko-goranska županija	186.
JOSIĆ, MILANA	Klasična gimnazija	Zagreb	Grad Zagreb	187.
JOVIĆ, ANA	Osnovna škola Trilj	Trilj	Splitsko-dalmatinska županija	189.
JOZIĆ, RUŽA	Gimnazija Sesvete	Sesvete	Grad Zagreb	190.
JUG, LEONA	Osnovna škola Mursko Središće	Mursko Središće	Međimurska županija	191.
JUKIĆ, KATARINA	Osnovna škola Vugrovec-Kašina	Kašina	Grad Zagreb	192.
JUKIĆ, SLAĐANA	Osnovna škola Vladimira Nazora Pazin	Pazin	Istarska županija	193.
JUNAČKO, JADRANKA	Tehnička škola Slavonski Brod	Slavonski Brod	Brodsko-posavska županija	194.
JURAČAK, MIMA	Osnovna škola Zorke Sever	Popovača	Sisačko-moslavačka županija	195.
JUREKOVIĆ, SNJEŽANA	Osnovna škola Ivana Gorana Kovačića	Staro Petrovo Selo	Brodsko-posavska županija	196.
JUREŠKIN, VIRGIL	Osnovna škola Majstora Radovana	Trogir	Splitsko-dalmatinska županija	197.
JURIĆ ŠARČEVIĆ, BILJANA	Osnovna škola Andrije Kačića Miošića	Donja Voća	Varaždinska županija	198.
JURIĆ, ANTONIJA	Tehnička škola Šibenik	Šibenik	Šibensko-kninska županija	199.
JURIN PROTIĆ, LIDIJA	Osnovna škola Jakovlje	Jakovlje	Zagrebačka županija	200.
JURJEVIĆ, MARIJANA	Osnovna škola Privlaka	Privlaka	Zadarska županija	201.
JURKOVIĆ, NATAŠA	Centar za odgoj i obrazovanje	Rijeka	Primorsko-goranska županija	202.
JUŠČAK, DRAGANA	Osnovna škola Vladimir Nazor	Slavonski Brod	Brodsko-posavska županija	203.
KADIĆ, STJEPANA	Osnovna škola Fran Koncelak Drnje	Drnje	Koprivničko-križevačka županija	204.
KAJINIĆ ČENIĆ, IVANA	Gimnazija Požega	Požega	Požeško-slavonska županija	205.
KARAKAS RADOSEVIC, ANKICA	Osnovna škola Đakovački Selci	Selci (Đakovački)	Osječko-baranjska županija	206.
KARLOCI KVAKAN, SUZANA	Osnovna škola Donja Dubrava	Donja Dubrava	Međimurska županija	207.

33. *Projetna škola stručnih suradnika knjižničara*

KARLOVČEC, NATAŠA	Osnovna škola Sokolovac	Sokolovac	Koprivničko- križevačka županija	208.
KASAP, MARTA	Osnovna škola Šime Budinića	Zadar	Zadarska županija	209.
KELAVA MEDAKOVIĆ, JELENA	Osnovna škola Špansko Oranice	Zagreb	Grad Zagreb	210.
KELAVA, MARINA	Osnovna škola Bijaći	Kaštel Novi	Splitsko-dalmatinska županija	211.
KERSTNER, MLADEN	Umjetnička škola Franje Lučića	Velika Gorica	Zagrebačka županija	212.
KESEGI-KRSTIN, KSENIJA	Ugostiteljsko-turistička škola	Osijek	Osječko-baranjska županija	213.
KLANJAC, MILENA	Elektroindustrijska i obrtnička škola Rijeka	Rijeka	Primorsko-goranska županija	214.
KLARIĆ, MARINA	Katolička osnovna škola	Šibenik	Šibensko-kninska županija	215.
KLASIĆ PETROVIĆ, MARIJA	Isusovačka klasična gimnazija s pravom javnosti u Osijeku	Osijek	Osječko-baranjska županija	216.
KLIČINOVIĆ, MARIJANA	Osnovna škola Pučišća	Pučišća	Splitsko-dalmatinska županija	217.
KLJUNAK-ČUIKIN, MARINA	Umjetnička škola Luke Sorkočevića	Dubrovnik	Dubrovačko- neretvanska županija	218.
KNEZOVIĆ, SLAVICA	Osnovna škola Retkovec	Zagreb	Grad Zagreb	219.
KNEŽEVIĆ, SUZANA	Gimnazija Ivana Zakmardija Dijankovečkoga	Križevci	Koprivničko- križevačka županija	220.
KOLOVRAT, RENATA	Osnovna škola Silvija Strahimira Kranjčevića	Lovreć	Splitsko-dalmatinska županija	221.
KOLUDROVIĆ, MORANA	Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu	Split	Splitsko-dalmatinska županija	222.
KOMLJENOVIĆ, ANASTAZIJA	Osnovna škola Slavka Kolara	Krvarsko	Zagrebačka županija	223.
KOMOČAR LJUBIĆ, MIRJANA	Osnovna škola Sveta Nedelja	Sveta Nedelja	Zagrebačka županija	224.
KOMPAR JERKOVIĆ, TEA	Osnovna škola Lapad	Dubrovnik	Dubrovačko- neretvanska županija	225.
KOSKO, IVANA	Osnovna škola Stjepan Radić	Božjakovina	Zagrebačka županija	226.
KOTNIK, SAŠA	Osnovna škola Horvati	Zagreb	Grad Zagreb	227.
KOVAČ, MIRJANA	Osnovna škola Dragutina Tadijanovića	Vukovar	Vukovarsko- srijemska županija	228.
KOVAČEVIĆ, IVA	Osnovna škola Centar	Rijeka	Primorsko-goranska županija	229.
KOVAČEVIĆ, SLAVICA	Srednja medicinska škola	Slavonski Brod	Brodsko-posavska županija	230.

33. Proljeatna škola stručnih suradnika knjižničara

KOVAČEVIĆ, SNJEŽANA	Osnovna škola Zlatar Bistrica	Zlatar Bistrica	Krapinsko-zagorska županija	231.
KOVAČIĆ FAIĆ, LIDIJA	Osnovna škola Hodošan	Donji Kraljevec	Međimurska županija	232.
KOVAČIĆ VIDMAR, JELKA	Osnovna škola Hvar	Hvar	Splitsko-dalmatinska županija	233.
KOVAČIĆ, MILJENKO	Osnovna škola Čazma	Čazma	Bjelovarsko- bilogorska županija	234.
KRAJAČIĆ, BILJANA	Osnovna škola Lipik	Lipik	Požeško-slavonska županija	235.
KRAJNA, VIBOR	I. tehnička škola Tesla	Zagreb	Grad Zagreb	236.
KRALJ, MAJA	Osnovna škola Ante Kovačića	Marija Gorica	Zagrebačka županija	237.
KRAMAR, IVANA	Osnovna škola Donji Kraljevec	Donji Kraljevec	Međimurska županija	238.
KRČMAR ZALAR, ĐURĐICA	Osnovna škola prof. Franje Viktora Šignjara	Virje	Koprivničko- križevačka županija	239.
KREŠTAN, TATJANA	Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar	Bjelovar	Bjelovarsko- bilogorska županija	240.
KRISTEK, SLAĐANA	Osnovna škola dr. Stjepana Ilijaševića	Oriovac	Brodsko-posavska županija	241.
KRMPOTIĆ, VIVIJANA	Osnovna škola Veliko Trojstvo	Veliko Trojstvo	Bjelovarsko- bilogorska županija	242.
KRNJAJIĆ, BILJANA	Osnovna škola Siniše Glavaševića	Vukovar	Vukovarsko- srijemska županija	243.
KRPAN MOFARDIN, TATJANA	Osnovna škola Brajda	Rijeka	Primorsko-goranska županija	244.
KRPES-PREGUN, BOŽICA	Osnovna škola Grabrik	Karlovac	Karlovačka županija	245.
KRUŠELJ-VIDAS, INES	Osnovna škola Matije Gupca	Gornja Stubica	Krapinsko-zagorska županija	246.
KRZNAR HAJDINJAK, INES	Osnovna škola Štrigova	Štrigova	Međimurska županija	247.
KUCLJAK, MARTINA	Osnovna škola August Cesarec	Špišić Bukovica	Virovitičko- podravska županija	248.
KUJUNDŽIĆ, JELENA	Osnovna škola Studenci	Studenci	Splitsko-dalmatinska županija	249.
KULIĆ, SARA	Prva ekonomska škola	Zagreb	Grad Zagreb	250.
KULIŠIĆ, BISERKA	Osnovna škola Srdoči	Rijeka	Primorsko-goranska županija	251.
KUNA, MARIJANA	Osnovna škola Popovac	Popovac	Osječko-baranjska županija	252.
KURTOVIĆ, VESNA	Osnovna škola kraljice Jelene	Solin	Splitsko-dalmatinska županija	253.
KUZMIĆ, BRANKA	Osnovna škola Vladimir Nazor	Topusko	Sisačko-moslavačka županija	254.

33. Proljeatna Ńkola Ńtrudnih Ńuradnika knjiŃniĉara

KVESIĆ, DRAGICA	ElektroŃtrojarska obrtniĉka Ńkola	Zagreb	Grad Zagreb	255.
LAKSAR, SNJEŃANA	OŃnovna Ńkola DobriŃa Cesarić	Osijek	Osjeĉko-baranjska Ńupanija	256.
LALIĆ, MAJA	OŃnovna Ńkola Marije i Line	Umag	Istarska Ńupanija	257.
LAŃKARIN, BRANKICA	Prometno-tehniĉka Ńkola Ńibenik	Ńibenik	Ńibensko-kninska Ńupanija	258.
LAZAR, TAMARA	OŃnovna Ńkola Dalj	Dalj	Osjeĉko-baranjska Ńupanija	259.
LAZIĆ, BOJAN	OŃnovna Ńkola Negoslavci	Negoslavci	Vukovarsko-srijemska Ńupanija	260.
LEGAT-PAPRAŃAROVSKI, JOVITA	OŃnovna Ńkola Grabrik	Karlovac	Karlovaĉka Ńupanija	261.
LEPUR, MARKO	Ekonomska Ńkola Ńibenik	Ńibenik	Ńibensko-kninska Ńupanija	262.
LESIĆ, IVO	Produkcija "Z"	Split	Splitsko-dalmatinska Ńupanija	263.
LIVAJIĆ, ANA	OŃnovna Ńkola Marjan	Split	Splitsko-dalmatinska Ńupanija	264.
LOKOTAR, KRUNO	urednik <i>freelancer</i>	Zagreb	Grad Zagreb	265.
LONĉAR, MARIJA	OŃnovna Ńkola Kamen-Ńine	Split	Splitsko-dalmatinska Ńupanija	266.
LONĉARIĆ, ANDREA	OŃnovna Ńkola Karlobag	Karlobag	Liĉko-senjska Ńupanija	267.
LONGIN, ANA	OŃnovna Ńkola Trstenik	Split	Splitsko-dalmatinska Ńupanija	268.
LOVINĉIĆ, VANJA	OŃnovna Ńkola Lovre pl. Mataĉića	Zagreb	Zagrebaĉka Ńupanija	269.
LOVRIĆ VLAŃIĆ, DAVORKA	OŃnovna Ńkola Ivan Goran Kovaĉić	Gora	Sisaĉko-moslavaĉka Ńupanija	270.
LOVRIĆ, JAKICA	Ńenska opća gimnazija DruŃbe sestara milosrdnica s pravom javnosti	Zagreb	Grad Zagreb	271.
LUJAK GRDOVIĆ, RENATA	Gimnazija Dubrovnik	Dubrovnik	Dubrovaĉko-neretvanska Ńupanija	272.
LUJANAC, ANTONIJA	OŃnovna Ńkola DobriŃe Cesarića	Zagreb	Grad Zagreb	273.
LUKETIN, MIRNA	Srednja Ńkola Braća Radić	KaŃtel Ńtafilić - Nehaj	Splitsko-dalmatinska Ńupanija	274.
LUKIĆ, IVA	OŃnovna Ńkola Starigrad	Starigrad Paklenica	Zadarska Ńupanija	275.
MAGOVAC, ANNE-MARIE	Uĉeniĉki dom Ivana MaŃuranića	Zagreb	Grad Zagreb	276.
MAHMUTOVIĆ, GABRIJELA	Srednja Ńkola za elektrotehniku i raĉunalstvo	Rijeka	Primorsko-goranska Ńupanija	277.

33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

MAHULJA-PEJČIĆ, KORALJKA	Osnovna škola Ivana Zajca	Rijeka	Primorsko-goranska županija	278.
MAJETIĆ MUFIĆ, ŽAKLINA	Osnovna škola dr. Branimira Markovića	Ravna Gora	Primorsko-goranska županija	279.
MAJIĆ, IVANKA	Osnovna škola Jurja Dalmatinca Pag	Pag	Zadarska županija	280.
MALDINI, SANJA	Osnovna škola Petar Zoranić	Nin	Zadarska županija	281.
MARAČ, LEONILA	Gimnazija Andrije Mohorovičića Rijeka	Rijeka	Primorsko-goranska županija	282.
MARČETIĆ, MARINELA	Prva gimnazija Varaždin	Varaždin	Varaždinska županija	283.
MARIĆ DAMJANOVIĆ, IVANA	Gimnazija Županja	Županja	Vukovarsko- srijemska županija	284.
MARIN, SILVIJA	Osnovna škola Brodarica	Brodarica	Šibensko-kninska županija	285.
MARINIĆ, ANA	Osnovna škola Ivana Gorana Kovačića	Velika	Požeško-slavonska županija	286.
MARINOVIĆ, ANICA	Osnovna škola Benkovac	Benkovac	Zadarska županija	287.
MARKOTIĆ, TONI	Osnovna škola Josipa Jurja Strossmayera	Đurđenovac	Osječko-baranjska županija	288.
MARKUS-GREČ, ŽELJKA	Osnovna škola Nikole Hribara	Velika Gorica	Zagrebačka županija	289.
MARMILIĆ, JASENKA	Osnovna škola Antuna Mihanovića Petrovsko	Petrovsko	Krapinsko-zagorska županija	290.
MARTINČEVIĆ, SUNČANA	Salezijanska klasična gimnazija s pravom javnosti	Rijeka	Primorsko-goranska županija	291.
MARTINIĆ, ANA	Osnovna škola Bol	Bol	Splitsko-dalmatinska županija	292.
MARTINOVIĆ, JELENA	Osnovna škola Josipa Kozarca	Slatina	Virovitičko- podravska županija	293.
MARTINJAK, VIŠNJA	Osnovna škola Pavao Belas	Brdovec	Zagrebačka županija	294.
MASNICA, MELISANDA	Osnovna škola Novska	Novska	Sisačko-moslavačka županija	295.
MATAN, MIRA	Ugostiteljska škola Opatija	Opatija	Primorsko-goranska županija	296.
MATASOVIĆ, BRANKICA	Osnovna škola Ivana Filipovića	Osijek	Osječko-baranjska županija	297.
MATEJČIĆ ČOTAR, SAMANTA	Osnovna škola Jurja Dobrile	Rovinj	Istarska županija	298.
MATEK, MARIJA	Osnovna škola Smiljevac	Zadar	Zadarska županija	299.
MATIČEVIĆ, RENATA	Osnovna škola fra. Kaje Adžića	Pleternica	Požeško-slavonska županija	300.
MATIĆ, ANDREA	Osnovna škola dr. Ivana Novaka Macinec	Macinec	Međimurska županija	301.

33. Proljeatna škola stručnih suradnika knjižničara

MATIJEVIĆ, IVONA	Strukovna škola Vice Vlatkovića	Zadar	Zadarska županija	302.
MATKOVIĆ, BILJANA	Osnovna škola Centar	Pula	Istarska županija	303.
MATKOVIĆ, HENRIETA	Srednja strukovna škola Antuna Horvata	Đakovo	Osječko-baranjska županija	304.
MATULJA SOŠIĆ, SORAJA	Osnovna škola Dolac = Scuola elementare Dolac	Rijeka	Primorsko-goranska županija	305.
MAVREK, MARINA	IV. osnovna škola	Varaždin	Varaždinska županija	306.
MEDAK, ANTONIJA	Osnovna škola Brda	Split	Splitsko-dalmatinska županija	307.
MEDIĆ, IVA	Osnovna škola Petra Preradovića	Zadar	Zadarska županija	308.
MESIĆ MUHAREMI, NATAŠA	Osnovna škola Darda	Darda	Osječko-baranjska županija	309.
MEŠTROVIĆ, MONIKA	Osnovna škola Nikole Hribara	Velika Gorica	Zagrebačka županija	310.
MIJATOVIĆ, MARTA	Osnovna škola Đurmanec	Đurmanec	Krapinsko-zagorska županija	311.
MIKECIN, MILICA	Škola za medicinske sestre Vinogradska	Zagreb	Grad Zagreb	312.
MILEK, SANDRA	Tehnička škola Daruvar	Daruvar	Bjelovarsko-bilogorska županija	313.
MILETIĆ, MARIJA	Osnovna škola Frane Petrića	Cres	Primorsko-goranska županija	314.
MILETIĆ, NATALIJA	Gimnazija Sisak	Sisak	Sisačko-moslavačka županija	315.
MILEVOJ KLAPČIĆ, MAJDA	Srednja škola Mate Blažine	Labin	Istarska županija	316.
MILIČKI, JASNA	Osnovna škola Marija Bistrica	Marija Bistrica	Krapinsko-zagorska županija	317.
MILINOVIĆ, MIRJANA	Osnovna škola Rovišće	Rovišće	Bjelovarsko-bilogorska županija	318.
MIOČIĆ, VEDRANA	Osnova škola Malinska-Dubašnica	Malinska	Primorsko-goranska županija	319.
MLINAREVIĆ, IZABELA	Osnovna škola Čakovci	Čakovci	Vukovarsko-srijemska županija	320.
MLINARIĆ, MARINKA	Osnovna škola Veliki Bukovec	Mali Bukovec	Varaždinska županija	321.
MRAVIČIĆ, BRIGITA	Osnovna škola Tučepi	Tučepi	Splitsko-dalmatinska županija	322.
MRGAN KADVOLT, MATEA	Klasična gimnazija	Zagreb	Grad Zagreb	323.
NAĐ, TANJA	Osnovna škola Ivanska	Ivanska	Bjelovarsko-bilogorska županija	324.
NAGULOV, FRANJO	Osnovna škola Stjepana Antolovića	Privlaka	Vukovarsko-srijemska županija	325.

33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

NAJMENIK, DAMIR	Srednja škola Stjepan Ivšić	Orahovica	Virovitičko-podravska županija	326.
NAKIĆ, ANTONIA	Osnovna škola Petra Krešimira IV.	Šibenik	Šibensko-kninska županija	327.
NAMESNIK, VALENTINA	Osnovna škola Malešnica	Zagreb	Grad Zagreb	328.
NEŽIĆ, MIŠELA	Osnovna škola Zadarski otoci	Zadar	Zadarska županija	329.
NIKIĆ, KRISTINA	Škola za primalje	Zagreb	Grad Zagreb	330.
NIKOLIĆ, MARINA	Osnovna škola kneza Trpimira	Kaštel Gomilica	Splitsko-dalmatinska županija	331.
NOGIĆ, IVANA	Osnovna škola Breznički Hum	Breznički Hum	Varaždinska županija	332.
NORAC, IVANA	Osnovna škola Kneževi Vinogradi	Kneževi Vinogradi	Osječko-baranjska županija	333.
NOVAK, SANJA	Tehnička škola Čakovec	Čakovec	Međimurska županija	334.
NOVAK-PAVIĆ, TANJA	Industrijska strojarska škola	Zagreb	Grad Zagreb	335.
NOVOKMET, MARIJA	VII. gimnazija	Zagreb	Grad Zagreb	336.
NOVOSELAC, IVANKA	Osnovna škola Mirka Pereša	Kapela	Bjelovarsko-bilogorska županija	337.
OBAD, INES	Osnovna škola Jure Kaštelana	Zagreb	Grad Zagreb	338.
OPAČAK, ZITA	Srednja škola Matije Antuna Reljkovića	Slavonski Brod	Brodsko-posavska županija	339.
OSTRIČKI GERBER, IRENA	Poljoprivredna i veterinarska škola	Osijek	Osječko-baranjska županija	340.
OŠTRIĆ, ANA	Obrtnička škola za osobne usluge	Zagreb	Grad Zagreb	341.
OTHMAN, MONA	Osnovna škola Ivana Rabljanina	Rab	Primorsko-goranska županija	342.
OŽIĆ, MIA	Agencija za odgoj i obrazovanje - Split	Split	Splitsko-dalmatinska županija	343.
PAIĆ, JELENA	Osnovna škola Marije i Line	Umag	Istarska županija	344.
PALAVRA, ZDRAVKO	Gimnazija Daruvar	Daruvar	Bjelovarsko-bilogorska županija	345.
PANDUROV, VERA	Osnovna škola Split 3	Split	Splitsko-dalmatinska županija	346.
PARAŠČIĆ, IVAN	Osnovna škola Petra Preradovića	Zagreb	Grad Zagreb	347.
PAULETIĆ, LUDMILA	Osnovna škola Vladimira Nazora	Vrsar	Istarska županija	348.
PAVIĆ, DOMAGOJA	Zdravstvena škola	Split	Splitsko-dalmatinska županija	349.

33. Proljezna škola stručnih suradnika knjižničara

PAVIĆ, IVANA	Osnovna škola Gornja Poljica	Donji Dolac	Splitsko-dalmatinska županija	350.
PAVIĆ, MARIJANA	Osnovna škola Stjepana Radića	Bibinje	Zadarska županija	351.
PAVIĆ, MIRNA	Osnovna škola Ivana Gorana Kovačića	Vinkovci	Vukovarsko-srijemska županija	352.
PAVIĆ, IVANA	Osnovna škola Tučepi	Tučepi	Splitsko-dalmatinska županija	353.
PAVIN BANOVIĆ, ALTA	Medicinska škola	Osijek	Osječko-baranjska županija	354.
PAVKOVIĆ, ZRINKA	Osnovna škola 1. listopada 1942.	Gata	Splitsko-dalmatinska županija	355.
PAVLEČIĆ, ANITA	Osnovna škola braće Radić	Pakrac	Požeško-slavonska županija	356.
PAVLIN, IVANA	Osnovna škola Stjepana Cvrkovića	Stari Mikanovci	Vukovarsko-srijemska županija	357.
PAVLINOVIĆ, ANA	Osnovna škola Stjepana Ivičevića	Makarska	Splitsko-dalmatinska županija	358.
PAVLOVIĆ ELEZ, VLASTA	Osnovna škola Bartola Kašića	Vinkovci	Vukovarsko-srijemska županija	359.
PAVLOVIĆ, ADRIANA	Osnovna škola Čučerje	Zagreb	Grad Zagreb	360.
PAVOKOVIĆ-KOMADINA, TATJANA	Osnovna škola Maria Martinolića	Mali Lošinj	Primorsko-goranska županija	361.
PAVOŠEVIĆ, DALIBORKA	Elektrotehnička i prometna škola	Osijek	Osječko-baranjska županija	362.
PAVUŠEK-RAKARIĆ, IVA	Osnovna škola Braća Ribar	Sisak	Sisačko-moslavačka županija	363.
PAYERL-ČIKARA, DUBRAVKA	Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić	Koška	Osječko-baranjska županija	364.
PEDISIĆ-ROTA, ZORICA	Osnovna škola sv. Filip i Jakov	Sveti Filip i Jakov	Zadarska županija	365.
PEJIĆ, NIKOLINA	Osnovna škola Miroslava Krleža	Čepin	Osječko-baranjska županija	366.
PERDIJA, ANDREA	Osnovna škola Marina Držića	Dubrovnik	Dubrovačko-neretvanska županija	367.
PERHAJ, KSENIJA	Strojarska i prometna škola	Varaždin	Varaždinska županija	368.
PERIĆ, IVANA	Osnovna škola Petra Preradovića	Zadar	Zadarska županija	369.
PERIĆ, KRISTINA	Osnovna škola August Cesarec	Ivankovo	Vukovarsko-srijemska županija	370.
PERIŠIN, VINKA	Osnovna škola Ante Starčevića Dicmo	Dicmo	Splitsko-dalmatinska županija	371.
PERKOVIĆ, EDITA	Osnovna škola Blatine - Škrape	Split	Splitsko-dalmatinska županija	372.
PERKOVIĆ, ORJANA	Osnovna škola Pojišan	Split	Splitsko-dalmatinska županija	373.

33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

PEŠUT, ANITA	Strojarska škola za industrijska i obrtnička zanimanja	Rijeka	Primorsko-goranska županija	374.
PETAK, ISKRA	Srednja škola Ivanec	Ivanec	Varaždinska županija	375.
PETRIĆ, ANDREA	Turističko - ugostiteljska i prehrambena škola Bjelovar	Bjelovar	Bjelovarsko-bilogorska županija	376.
PETROVIĆ-POLJAK, IVA	Osnovna škola Šijana	Pula	Istarska županija	377.
PEVEC ZORIĆ, MARTINA	Osnovna škola Vladimir Nazor	Duga Resa	Karlovačka županija	378.
PEZELJ GALEŠIĆ, JELENA	Obrtnička škola	Split	Splitsko-dalmatinska županija	379.
PIRŠLIJIN, MARTINA	Osnovna škola Otok	Zagreb	Grad Zagreb	380.
PLAŠČAK, MARTINA	Strojarska tehnička škola Osijek	Osijek	Osječko-baranjska županija	381.
PODVORAC, HELENA	Gimnazija Velika Gorica	Velika Gorica	Zagrebačka županija	382.
POLAK, MANUELA	Katolička gimnazija s pravom javnosti	Požega	Požeško-slavonska županija	383.
POLOVIĆ, JADRANKA	Sveučilište Libertas, Fakultet međunarodnih odnosa i diplomacije	Zagreb	Grad Zagreb	384.
POLJAK, JELENA	Osnovna škola Milna	Milna	Splitsko-dalmatinska županija	385.
PONGRAC, DRAGICA	I. osnovna škola Čakovec	Čakovec	Međimurska županija	386.
POPČEVIĆ, MARGARETA	III. osnovna škola	Bjelovar	Bjelovarsko-bilogorska županija	387.
POPILOVSKI TOPALOVIĆ, DANICA	I. osnovna škola Bjelovar	Bjelovar	Bjelovarsko-bilogorska županija	388.
POSAVEC, ROBERT	Centar za odgoj i obrazovanje	Čakovec	Međimurska županija	389.
POVRŽENIĆ, MARIJA	Osnovna škola Kardinala Alojzija Stepinca	Krašić	Zagrebačka županija	390.
POŽARIĆ, TENA-VIONEVA	Osnovna škola Dragutina Domjanića	Zagreb	Grad Zagreb	391.
PRACAIĆ, SUZANA	Osnovna škola Ljudevit Gaj	Krapina	Krapinsko-zagorska županija	392.
PRGOMET, IRENA	Geodetska tehnička škola	Zagreb	Grad Zagreb	393.
PRILIKA, KRISTINA	Osnovna škola Đure Deželića Ivanić-Grad	Ivanić-Grad	Zagrebačka županija	394.
PRTENJAČA, VLATKA	Škola primijenjene umjetnosti i dizajna	Zadar	Zadarska županija	395.
PURGAR, MARIJA	Osnovna škola Grigor Vitez	Osijek	Osječko-baranjska županija	396.

33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

PURKIĆ, ZDRAVKA	Srednja tehnička prometna škola	Split	Splitsko-dalmatinska županija	397.
PUTAR, VALENTINA	Osnovna škola Visoko	Visoko	Varaždinska županija	398.
RADANOVIĆ, ZRINKA	Osnovna škola Vijenac	Osijek	Osječko-baranjska županija	399.
RADETIĆ - BERIĆ, GORDANA	Srednja škola Zvane Črnje	Rovinj	Istarska županija	400.
RADIĆ, MAGDALENA	Osnovna škola Blage Zadre	Vukovar	Vukovarsko-srijemska županija	401.
RADIĆ, TEA	Osnovna škola Srinjine	Srinjine	Splitsko-dalmatinska županija	402.
RADIKOVIĆ, TANJA	Osnovna škola Ivanovec	Čakovec	Međimurska županija	403.
RADOVANOVIĆ, TINA	Osnovna škola Iver	Sesvete	Grad Zagreb	404.
RADOVEČKI, LJILJANA	Osnovna škola Vukomerec	Zagreb	Grad Zagreb	405.
RAJČIĆ, MERI	Osnovna škola Spinut	Split	Splitsko-dalmatinska županija	406.
RAKIĆ, MILENA	Srednja škola Tina Ujevića	Vrgorac	Splitsko-dalmatinska županija	407.
RAKONIĆ LESKOVAR, IVANA	Osnovna škola Dragutina Lermana	Brestovac	Požeško-slavonska županija	408.
RASPUDIĆ, ANTOANETA	Osnovna škola Antuna Mihanovića-Petropoljskog	Drniš	Šibensko-kninska županija	409.
REBROVIĆ-HABEK, RUŽICA	Osnovna škola braće Radić	Zagreb	Grad Zagreb	410.
RENIĆ, ZORKA	Medicinska škola Bjelovar	Bjelovar	Bjelovarsko-bilogorska županija	411.
RENIER VALINČIĆ, KORALJKA	Srednja škola Delnice	Delnice	Primorsko-goranska županija	412.
REŠICKI DEGORICIJA, GORDANA	Tehnička škola Kutina	Kutina	Sisačko-moslavačka županija	413.
REŽAN, MARICA	Osnovna škola Stjepana Radića	Bibinje	Zadarska županija	414.
RIGER-KNEZ, DANIJELA	Hotelijersko-turistička i ugostiteljska škola	Zadar	Zadarska županija	415.
RIHTARIĆ, JOSIP	II. osnovna škola	Varaždin	Varaždinska županija	416.
RIMAC, MARKO	Osnovna škola Retkovec	Zagreb	Grad Zagreb	417.
RIMAC, SANDRA	Osnovna škola Bogumila Tonija	Samobor	Zagrebačka županija	418.
ROKNIĆ, SINIŠA	Osnovna škola Borovo	Borovo	Vukovarsko-srijemska županija	419.
RUKAVINA, NIKOLINA	Gimnazija Gospić	Gospić	Ličko-senjska županija	420.

33. Prolječna škola stručnih suradnika knjižničara

RUPENA STANČIĆ, GORDANA	Osnovna škola Juršići	Svetvinčenat	Istarska županija	421.
RUŽIĆ, DRAŽEN	III. osnovna škola Čakovec	Čakovec	Međimurska županija	422.
RUŽIĆ, HELENA	Talijanska osnovna škola = Scuola elementare italiana Galileo Galilei	Umag	Istarska županija	423.
SABOLIĆ, NIKOLINA	Osnovna škola Đuro Ester	Koprivnica	Koprivničko- križevačka županija	424.
SANTO, KRISTIAN	Osnovna škola dr. Ivan Merz	Zagreb	Grad Zagreb	425.
SAULAČIĆ, ANA	Agencija za odgoj i obrazovanje - Split	Split	Splitsko-dalmatinska županija	425.
SAULIĆ, MARTINA	Osnovna škola Nikole Tesle	Mirkovci	Vukovarsko- srijemska županija	426.
SCHMITZ, MELITA	Osnovna škola Eugena Kumičića	Slatina	Virovitičko- podravska županija	427.
SEDLAR, IVANA	Osnovna škola don Lovre Katića	Solin	Splitsko-dalmatinska županija	428.
SEGARIĆ, STJEPAN	Osnovna škola Petar Zoranić	Stankovci	Zadarska županija	429.
SERDAREVIĆ, TANJA	Medicinska škola Ante Kuzmanića	Zadar	Zadarska županija	430.
SIMOVIĆ, ANKA	Gimnazija Fran Galović	Koprivnica	Koprivničko- križevačka županija	431.
SKUPNJAK ŽAGI, TATJANA	Osnovna škola Cestica	Cestica	Varaždinska županija	432.
SLAVIČEK ZOVKO, GORDANA	Osnovna škola Stjepana Ivičevića	Makarska	Splitsko-dalmatinska županija	433.
SLIŠKOVIĆ, NADA	Osnovna škola Ksavera Šandora Đalskog	Donja Zelina	Zagrebačka županija	434.
STARC, ZLATKO	Osnovna škola Antuna Bauera	Vukovar	Vukovarsko- srijemska županija	435.
STARČEVIĆ, ANA	Osnovna škola Brestje	Sesvete	Grad Zagreb	436.
STARČEVIĆ, BRANKA	Osnovna škola Netretić	Netretić	Karlovačka županija	437.
STARČEVIĆ, HELENA	Srednja škola dr. Antuna Barca Crikvenica	Crikvenica	Primorsko-goranska županija	438.
STARE, JERKO	Škola primijenjene umjetnosti i dizajna	Zagreb	Grad Zagreb	439.
STEPIĆ, MARTINA	Osnovna škola Antuna Augustinčića	Zaprešić	Zagrebačka županija	440.
STOJANOV, IRENA	Osnovna škola Bartula Kašića	Zadar	Zadarska županija	441.
STRIJA, JOSIP	Gimnazija Petra Preradovića Virovitica	Virovitica	Virovitičko- podravska županija	442.

33. Prolječna škola stručnih suradnika knjižničara

STRMO, TIHANA	Zrakoplovna tehnička škola Rudolfa Perešina	Velika Gorica	Zagrebačka županija	443.
SUDAREVIĆ, ANA	Osnovna škola Dubovac	Karlovac	Karlovačka županija	444.
SUKNO, PAOLA	Osnovna škola Montovjerna	Dubrovnik	Dubrovačko-neretvanska županija	445.
SUNARA, MORANA	Elektrotehnička škola	Split	Splitsko-dalmatinska županija	446.
ŠABAN, JELENA	Osnovna škola Novo Čiče	Novo Čiče	Zagrebačka županija	447.
ŠAKIĆ, MARINA	Osnovna škola Josipa Jovića	Aržano	Splitsko-dalmatinska županija	448.
ŠAMANIĆ JEŽABEK, SIMONA	Osnova škola Malinska-Dubašnica	Malinska	Primorsko-goranska županija	449.
ŠARIĆ, MIRNA	Osnovna škola Žrnovnica	Žrnovnica	Splitsko-dalmatinska županija	450.
ŠARINIĆ, ANA	Osnovna škola Strožanac	Podstrana	Splitsko-dalmatinska županija	451.
ŠĆURLA, KATJA	Osnovna škola Petar Berislavić	Trogir	Splitsko-dalmatinska županija	452.
ŠELIGO, BERNARDICA	Srednja škola Pregrada	Pregrada	Krapinsko-zagorska županija	453.
ŠIMUNOVIĆ LUKIĆ, IVONA	Osnovna škola dr. Franje Tuđmana	Knin	Šibensko-kninska županija	454.
ŠIMUNOVIĆ, JOSIPA	Gimnazija Požega	Požega	Požeško-slavonska županija	455.
ŠIŠAK, IVA	Osnovna škola Mladost	Zagreb	Grad Zagreb	456.
ŠKARICA, HAJDI	Gimnazija Franje Petrića	Zadar	Zadarska županija	457.
ŠKILJO, KATARINA	Osnovna škola Manuš	Split	Splitsko-dalmatinska županija	458.
ŠKRINJAR, LJILJANA	II. osnovna škola Vrbovec	Vrbovec	Zagrebačka županija	459.
ŠLJIVEČKA, ALENKA	Osnovna škola Vilima Korajca	Kaptol	Požeško-slavonska županija	460.
ŠMIT POLIĆ, EMILIJA	Osnovna škola Šećerana	Beli Manastir	Osječko-baranjska županija	461.
ŠOBOTA, GORAN	Osnovna škola Samobor	Samobor	Zagrebačka županija	462.
ŠPADIĆ, MARTINA	Osnovna škola Vodice	Vodice	Šibensko-kninska županija	463.
ŠPEGLIĆ, BLANKA	Osnovna škola "Vladimir Nazor" Pissarovina	Pissarovina	Zagrebačka županija	464.
ŠPOLJARIĆ, MIHAELA	Osnovna škola Frana Krste Frankopana	Brod na Kupi	Primorsko-goranska županija	465.
ŠPORČIĆ, NATAŠA	Osnovna škola Vladimira Vidrića	Kutina	Sisačko-moslavačka županija	466.

33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

ŠPRAJC, MIRNA	Osnovna škola Frana Krste Frankopana	Zagreb	Zagrebačka županija	467.
ŠTEVIĆ, TANJA	Osnovna škola Hugo Badalić	Slavonski Brod	Brodsko-posavska županija	468.
ŠTIMEC-SAJKO, IVANA	Graditeljska, prirodoslovna i rudarska škola	Varaždin	Varaždinska županija	469.
ŠTOKIĆ, MARICA	Srednja škola Pavla Rittera Vitezovića	Senj	Ličko-senjska županija	470.
ŠUPE, TANJA	Osnovna škola Pećine	Rijeka	Primorsko-goranska županija	471.
ŠUŠNJARA RAIĆ, SANJA	Osnovna škola Klinča Sela	Klinča Sela	Zagrebačka županija	472.
ŠUTEJ, GORDANA	Osnovna škola Ivan Goran Kovačić	Duga Resa	Karlovačka županija	473.
ŠVACO, NATAŠA	Osnovna škola Đurđevac	Đurđevac	Koprivničko-križevačka županija	474.
ŠVORINIĆ-HRBOKA, MAJDA	Osnovna škola Šime Budinića	Zadar	Zadarska županija	475.
TABAK, IVONA	Osnovna škola Ivana Lovrića	Sinj	Splitsko-dalmatinska županija	476.
TALIĆ, DARIA	Osnovna škola Tina Ujevića	Zagreb	Grad Zagreb	477.
TARLE, CLAUDIA	Osnovna škola Petra Kanavelića	Korčula	Dubrovačko-neretvanska županija	478.
TEČIĆ, ELA	I. osnovna škola Dugave	Zagreb	Grad Zagreb	479.
TELESMANIĆ, TANJA	Ekonomsko-birotehnička i trgovačka škola	Zadar	Zadarska županija	480.
TENČIĆ, SILVA	Osnovna škola Matije Vlačića	Labin	Istarska županija	481.
TIDLAČKA, KRISTINA	Osnovna škola Satnica Đakovačka	Satnica Đakovačka	Osječko-baranjska županija	482.
TIHOMIROVIĆ, EVICA	Osnovna škola Bartola Kašića	Zagreb	Grad Zagreb	483.
TKALČEVIĆ, ANICA	XV. gimnazija	Zagreb	Grad Zagreb	484.
TOKIĆ, VLATKA	Osnovna škola u Đulovcu	Đulovac	Bjelovarsko-bilogorska županija	485.
TOMELJAK, JELENA	Graditeljsko-geodetska tehnička škola	Split	Splitsko-dalmatinska županija	486.
TOMLJENIĆ, MANUELA	Obrtnička škola	Slavonski Brod	Brodsko-posavska županija	487.
TOMŠIĆ, VIKTORIJA	Osnovna škola Antun Klasić	Lasinja	Karlovačka županija	488.
TOPIĆ, NADA	Osnovna škola Vjekoslava Paraća	Solin	Splitsko-dalmatinska županija	489.
TOTH, LIDIJA	Osnovna škola "Petar Zrinski"	Šenkovec	Međimurska županija	490.

33. Proletna škola stručnih suradnika knjižničara

TRSTENJAK, MARTA	Osnovna škola Podturen	Podturen	Međimurska županija	491.
TUFEKČIĆ, ANITA	Osnovna škola Antun i Stjepan Radić	Gunja	Vukovarsko-srijemska županija	492.
TUHTAN, MIRELA	Osnovna škola Drago Gervais Brešca	Jurdani	Primorsko-goranska županija	493.
TURIĆ ERCEG, ADRIANA	Osnovna škola Vrgorac	Vrgorac	Splitsko-dalmatinska županija	494.
TURZA MITROVIĆ, EVA	Osnovna škola Ivan Goran Kovačić	Zdenci	Virovitičko-podavska županija	495.
VACI, MAJA	Osnovna škola Vukovina	Vukovina	Zagrebačka županija	496.
VARAT, TINA	Češka osnovna škola Josip Ružička = Česká základní škola Josefa Růžičky	Končanica	Bjelovarsko-bilogorska županija	497.
VEBER MALINA, VIŠNJA	Češka osnovna škola Josip Ružička = Česká základní škola Josefa Růžičky	Končanica	Bjelovarsko-bilogorska županija	498.
VEBER MARTINA	Osnovna škola Ilača-Banovci	Ilača	Vukovarsko-srijemska županija	499.
VERGIĆ, DUŠANKA	Gimnazija dr. Ivana Kranjčeva	Đurđevac	Koprivničko-križevačka županija	500.
VIDOVIĆ, FANI	Osnovna škola don Lovre Katića	Solin	Splitsko-dalmatinska županija	501.
VIDOVIĆ, SANDRA	Tehnička škola Čakovec	Čakovec	Međimurska županija	502.
VIDOVIĆ, SANDRA	Prva riječka hrvatska gimnazija	Rijeka	Primorsko-goranska županija	503.
VIDOVIĆ, ŽELJKA	Srednja škola - Centar za odgoj i obrazovanje	Zagreb	Grad Zagreb	504.
VIĐAK, KAROLINA	IV. gimnazija Marko Marulić	Split	Splitsko-dalmatinska županija	505.
VIGATO, JELKA	Obrtnička škola Gojka Matuline	Zadar	Zadarska županija	506.
VIROVAC-BEŽIĆ, IVANA	Osnovna škola Matija Gubec	Magadenovac	Osječko-baranjska županija	507.
VITALJIĆ, MARINA	Ekonomska škola Mije Mirkovića Rijeka	Rijeka	Primorsko-goranska županija	508.
VLAHOV, LUCIJA	Osnovna škola Popovača	Popovača	Sisačko-moslavačka županija	509.
VRANARIČIĆ, IVANA	Osnovna škola Josipa Antuna Čolnića	Đakovo	Osječko-baranjska županija	510.
VRBANAC KEZELE, TATJANA	Srednja škola Glina	Glina	Sisačko-moslavačka županija	511.
VRBATOVIĆ, ANTONIA	Osnovna škola Supetar	Supetar	Splitsko-dalmatinska županija	512.
VRVILO, MARINA	Osnovna škola Stobreč	Stobreč	Splitsko-dalmatinska županija	513.

33. Prolječna škola stručnih suradnika knjižničara

VUČKOVIĆ, DARINKA	Osnovna škola Banija	Karlovac	Karlovačka županija	514.
VUGRINEC, NINA	II. osnovna škola Čakovec	Čakovec	Međimurska županija	515.
VUJAČIĆ, NIKOLA	Gimnazija Pula	Pula	Istarska županija	516.
VUJANIĆ, NANCY	Osnovna škola Velika Mlaka	Velika Mlaka	Zagrebačka županija	517.
VUJČIĆ, VLATKA	Zdravstvena i veterinarska škola dr. Andrije Štampara	Vinkovci	Vukovarsko-srijemska županija	518.
VUJEVIĆ, JASMINKA	Srednja škola Lovre Montija	Knin	Šibensko-kninska županija	519.
VUJNOVIĆ, MARTINA	Srednja strukovna škola Kralja Zvonimira	Knin	Šibensko-kninska županija	520.
VUKOJA BOŽINOVIĆ, IRENA	Osnovna škola Pakoštane	Pakoštane	Zadarska županija	521.
VUKOJA NAGLIĆ, MARIJA	Osnovna škola Ivana Brlić-Mažuranić	Slavonski Brod	Brodsko-posavska županija	522.
VUKOVIĆ, MARIJA	Osnovna škola Tordinci	Tordinci	Vukovarsko-srijemska županija	523.
ZELČIĆ KOS, MARTINA	Osnovna škola Tužno	Radovan	Varaždinska županija	524.
ZUBČIĆ-MANDEKIĆ, KARMEN	Srednja škola Vladimir Nazor	Čabar	Primorsko-goranska županija	525.
ZUBOVIĆ, MADLEN	Prometna škola	Rijeka	Primorsko-goranska županija	526.
ZVEČIĆ, VESNA	Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić	Virovitica	Virovitičko-podravska županija	527.
ŽABIĆ, DAŠA	Ekonomska i turistička škola Daruvar	Daruvar	Bjelovarsko-bilogorska županija	528.
ŽAGAR, VILMA	Osnovna škola Petar Zrinski	Čabar	Primorsko-goranska županija	529.
ŽAGI, DINKO	Osnovna škola Gustav Krklec	Maruševac	Varaždinska županija	530.
ŽAGROVIĆ, JELENA	Osnovna škola don Lovre Katića	Solin	Splitsko-dalmatinska županija	531.
ŽAŽAR, DAVOR	Osnovna škola Lijepa naša	Tuhelj	Krapinsko-zagorska županija	532.
ŽEGARAC, ANIKA	Osnovna škola Omišalj	Omišalj	Primorsko-goranska županija	533.
ŽIDAN, SANDRA	Osnovna škola Župa Dubrovačka	Mlini	Dubrovačko-neretvanska županija	534.
ŽIVKOVIĆ, KARMELA	Industrijsko-obrtnička škola	Virovitica	Virovitičko-podravska županija	535.
ŽIVKOVIĆ, NATALIJA	III. gimnazija	Zagreb	Grad Zagreb	536.
ŽUŽA, TAJANA	Tehnička škola	Zadar	Zadarska županija	537.

Autor logotipa Proletne škole, na poticaj **Vanje Škrobica**, stručne suradnice knjižničarke u **Školi likovnih umjetnosti** u Splitu:

Nikola Skokandić, akademski kipar, HULU Split.

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

33. Proletna škola školskih knjižničara RH

© državni stručno - znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem:

Kurikulsko planiranje - provedba nepostojećeg kurikula nastavnog područja Školsko knjižničarstvo

14. – 16. travnja 2021.

Na mreži ZOOM

Ana Saulačić, prof., dipl. knjiž. i dipl. menadž. obrazovanja
Viša savjetnica za stručne suradnike - knjižničare
Agencija za odgoj i obrazovanje – Podružnica Split
ana.saulacic@azoo.hr

2021.

ISSN 1847-6074